TYT-AYT

Zamanı Kontrol Et

Her Güne 20 Soru

Başarı Takip Posteri Hediyeli

GÜN GÜN PARAGRAF

YENİ NESİL SORU BANKASI

www.basariasistanim.com

ÇÖZÜM TEKNİKLERİ

SORU ANALİZİ

VİDEO ÇÖZÜM

MOBİL KÜTÜPHANE

AKILLI TAHTA

STRATEJİ YAYINLARI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Üniversite sınavlarında paragraf sorularının sayısı, kimi derslerin soru sayısından fazladır. TYT Türkçe sorularının yarıdan fazlası paragraf sorularından oluşmaktadır. Bu da sınavda paragraf sorularını doğru çözmenin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Elinizdeki kitap, paragrafın bu öneminden hareketle planlanmıştır. Kitaptaki sorular, paragraf konusunun inceliklerini ve bütün soru tiplerini içerecek biçimde uzman bir kadro tarafından hazırlanmıştır.

Kitap hazırlanırken üniversite sınavlarında çıkmış paragraf soruları göz önünde bulundurulmuş, konuların kapsamı bu sınavdaki sorulara ve MEB müfredatına uygun olarak oluşturulmuştur. Buna göre konuların eksiksiz olarak taranmasına özen gösterilmiştir.

Kitaptaki testlerin gün gün çözmeniz için hazırlanması; konuları tekrar etmenizi, öğrendiklerinizi unutmamanızı, soruları daha hızlı ve yanlışsız çözmenizi sağlayacaktır. Soruları çözdükçe karşılaşacağınız eksiklikleri hemen gidermek için çalışmanız, sonraki testlerde yer alan soruları daha doğru çözmenizde ve konuyu daha iyi kavramanızda yararlı olacaktır.

İlk iki fasikülünde paragraf konusu anlatıldıktan sonra konu örnek sorularla somutlanmış; soru çözümleri, etkinlikler ve metin incelemeleri tüm fasiküllere yayılarak kitap, sıkıcılıktan kurtarılmıştır.

Kitaptaki testleri, verilen süreleri dikkate alarak çözmeniz de zaman içinde hız kazanmanıza yardımcı olacaktır.

STRATEJİ YAYINLARI

Görüş ve Değerlendirmeleriniz için:
turkce@stratejiyayinlari.com

GÜN GÜN PARAGRAF

Bu kitabın tüm hakları Yanıt Yayıncılık'a aittir. Kitabın tamamının ya da bir kısmının elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

© Copyright Yanıt Yayıncılık 20XI-I

ISBN: 9

Yayına Hazırlayan
Harun Tursun

Yayın Danışmanı
Cihat B. Balı

Dizgi - Grafik
Strateji Yayınları Dizgi & Grafik Ekibi
Hasan ÖZDEMİR

İletişim Bilgileri
Strateji Yayınları
Merdivenköy Mah. Bora Sok. No: 1 Kat: 15
Nidakule, Göztepe / Kadıköy / İstanbul
Tel: (0850) 480 40 94 – (0216) 354 38 39
Faks: (0216) 354 38 36

www.stratejiyayinlari.com

Basım Yeri

İÇİNDEKİLER

1. GÜN: PARAGRAF
2. GÜN: PARAGRAF
3. GÜN: PARAGRAF
4. GÜN: PARAGRAF
5. GÜN: PARAGRAF
6. GÜN: PARAGRAF
7. GÜN: PARAGRAF
8. GÜN: PARAGRAF
9. GÜN: PARAGRAF
10. GÜN: PARAGRAF
11. GÜN: PARAGRAF
12. GÜN: PARAGRAF
13. GÜN: PARAGRAF
14. GÜN: PARAGRAF
15. GÜN: PARAGRAF
16. GÜN: PARAGRAF
17. GÜN: PARAGRAF
18. GÜN: PARAGRAF
19. GÜN: PARAGRAF
20. GÜN: PARAGRAF
21. GÜN: PARAGRAF
22. GÜN: PARAGRAF
23. GÜN: PARAGRAF
24. GÜN: PARAGRAF
25. GÜN: PARAGRAF
26. GÜN: PARAGRAF
27. GÜN: PARAGRAF
28. GÜN: PARAGRAF
29. GÜN: PARAGRAF
30. GÜN: PARAGRAF
31. GÜN: PARAGRAF
32. GÜN: PARAGRAF
33. GÜN: PARAGRAF
34. GÜN: PARAGRAF
35. GÜN: PARAGRAF
36. GÜN: PARAGRAF
37. GÜN: PARAGRAF
38. GÜN: PARAGRAF
39. GÜN: PARAGRAF
40. GÜN: PARAGRAF
41. GÜN: PARAGRAF
42. GÜN: PARAGRAF
43. GÜN: PARAGRAF
44. GÜN: PARAGRAF
45. GÜN: PARAGRAF

MERSET

Türkiye'nin En Büyük Eğitim Ünitasyonu

t.me/merset_unitation

ΜΑΡΣΕΛΙΥΣ

This file was generated and signed by ΜΑΡΣΕΛΙΥΣ "Marselius" with TRNLAB's LBSX Librarian program for education prs.

TRNLAB LIBRARY

digital freedom project

trnlab@proton.me @trnlab_research

STRATEJİ YAYINLARI TYT-AYT GÜN GÜN PAR

Gün	Soru Sayısı	Net Sayısı	Gün	Soru Sayısı	Net Sayısı
1. GÜN	Konu Çalışması		24. GÜN	20	
2. GÜN	Konu Çalışması		25. GÜN	20	
3. GÜN	20		26. GÜN	20	
4. GÜN	20		27. GÜN	20	
5. GÜN	20		28. GÜN	20	
6. GÜN	20		29. GÜN	20	
7. GÜN	20		30. GÜN	20	
8. GÜN	20		31. GÜN	20	
9. GÜN	20		32. GÜN	20	
10. GÜN	20		33. GÜN	20	
11. GÜN	20		34. GÜN	20	
12. GÜN	20		35. GÜN	20	
13. GÜN	20		36. GÜN	20	
14. GÜN	20		37. GÜN	20	
15. GÜN	20		38. GÜN	20	
16. GÜN	20		39. GÜN	20	
17. GÜN	20		40. GÜN	20	
18. GÜN	20		41. GÜN	20	
19. GÜN	20		42. GÜN	20	
20. GÜN	20		43. GÜN	20	
21. GÜN	20		44. GÜN	20	
22. GÜN	20		45. GÜN	20	
23. GÜN	20				

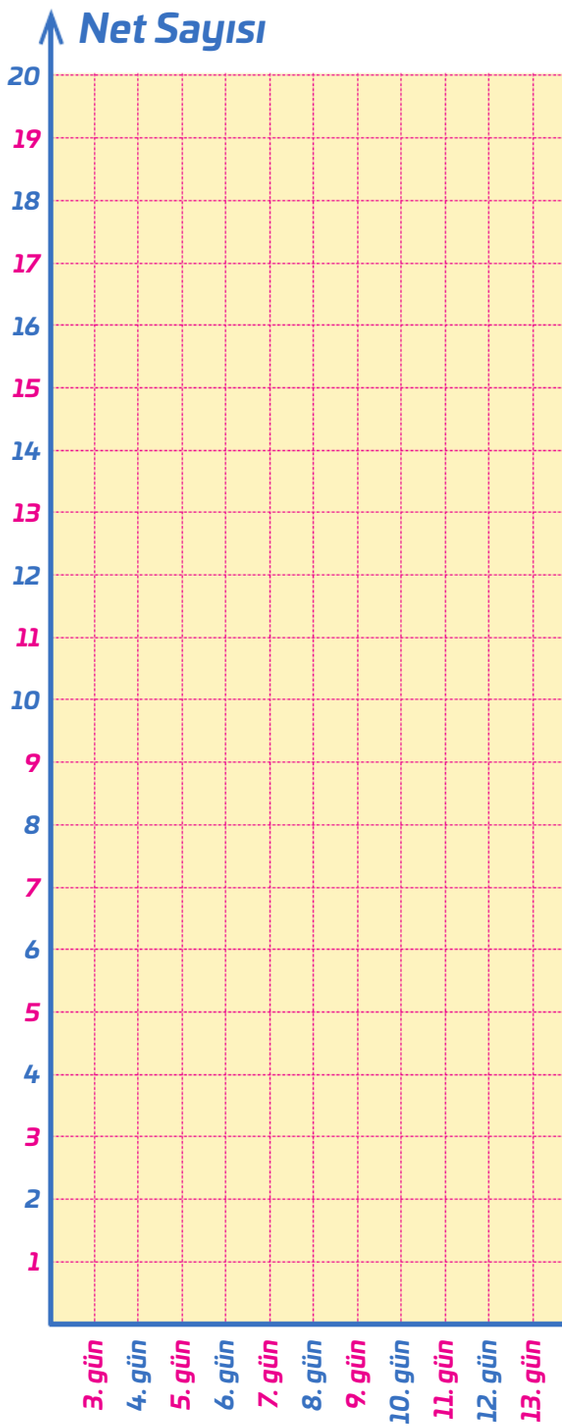

PARAGRAF

PARAGRAF

Paragraf sorularıyla ilgili olarak şunların bilinmesinde yarar vardır:

- Paragraf soruları "TYT Türkçe Testi"nin yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Dolayısıyla yüksek net çıkarmak için son derece önemlidir.
- Paragraf sorularını çözmek için ek bir bilgiye ihtiyaç yoktur çünkü sorunun yanıtı metni anlayıp yorumlamayla ilgili olduğu için yine metnin içindedir.
- Paragraf sorularını çözerken "en uygun, özellikle, değildir, değinilmemiştir…" ya da "hangisinden önce, hangisinden sonra, baştan ikinci" gibi altı çizili bölümlere dikkat edilmelidir.
- Paragraf sorularını çözmek zaman alabilir. Bunun önüne geçmek için yıl içinde nitelikli paragraf sorularını zaman ayarlı çözmek, sınava bu şekilde hazırlanmak gerekir.
- Bir metne dayalı birden çok soru sorma durumu söz konudur. Bu şekilde genelde üç metinden altı soru gelmektedir. Bu sorularda soru kökleri okunduktan sonra metni okumak yarar sağlayabilir çünkü metni bizden ne istendiği bilerek okumak soruyu cevaplamakta kolaylık sağlar.
- Paragraf soruları kesinlikle parçaya göre çözülmelidir. Bizim kişisel düşüncemizin, inanışlarımızın hiçbir önemi yoktur. Zaten soru kökünde "Bu parçaya göre…" denmekte, çözümün parçayla sınırlı olması gerektiği vurgulanmaktadır.
- Paragraf sorularının uzunluğundan korkulmamalıdır çünkü metin ne kadar uzarsa anlatılmak istenen biraz daha belirginleşir. Kısa paragraflarda anlam daha da yoğunlaşacağı için anlatılmak istenen ulaşmak daha iyi bir yorum gücü gerektirir.

YKS'de sorulan Türkçe sorularının amacı adayların "Türkçeyi Kullanma Gücü"nü ölçmektir. Bu sorularda sınava giren adayın okuduğunu anlama, anlamlandırma, yorumlama yeteneği ölçülür. Bunun da en iyi yapıldığı alanlardan biri paragraf sorularıdır.

Sorunun cevabının yine soru içinde olduğu paragraf soruları sınavda en önemli bölümü oluşturur. Sınava giren tüm adayların çözdüğü "Yükseköğretim Kurumları Sınavı Temel Yeterlilik Testi (TYT)"nde yer alan "TYT/Türkçe Testi" sorularının yarıdan fazlası paragraftan gelmektedir. Ayrıca eşit ağırlık veya sözel puan türünde tercih yapacak adayların çözdüğü "Yükseköğretim Kurumları Sınavı Alan Yeterlilik Testleri (AYT)"nde yer alan Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1 Testi içinde yıllara göre değişmekle birlikte paragraf soruları yer almaktadır.

Bir yazının bir satır başından diğer satır başına kadar olan bölümüne "paragraf" denir. Düzyazı metinleri paragraflardan oluşur. Bu metinlerde paragraflar birden çok cümleden oluşabildiği gibi zaman zaman uzun bir cümleden de meydana gelebilir. ÖSYM sorularında ise kendi içinde bir düşünce bütünlüğü olan, çoğunlukla kısa cümleli, yoğun anlatımlı parçalar sorulmaktadır. Bu parçalarda konu, bir yönüyle ve aynı bakış açısıyla anlatılır.

Paragraf soruları dört ana başlık altında toplanabilir.

- ✓ Anlatım Biçimleri
- ✓ Paragrafın Yapısı
- ✓ Paragrafın Konusu-Ana Düşüncesi
- ✓ Paragrafta Yardımcı Düşünceler

Bir duyguyu, bir düşünceyi, isteği bildirmeye "anlatım" denir. Bu bildirme, düşünceyi karşıya iletme işinde anlatımın önemi büyüktür. Neyi nasıl anlattığımız çok önemlidir. Yazarın amacının gerçekleşmesinde tercih edilen anlatım biçimi önemli rol oynar.

UYARI

45 fasikülden oluşan "Gün Gün Paragraf" kitabının ilk iki fasikülünde paragraf konusu anlatıldıktan sonra konu örnek sorularla somutlanmış, her fasikülün son sayfasında etkinliklerle ve çıkmış sorularla konuların pekiştirilmesi amaçlanmıştır. Örnek soru çözümleri, etkinlikler ve metin incelemeleri tüm fasiküllere yayılarak kitap, sıkıcılıktan kurtarılmıştır.

ANLATIM BİÇİMLERİ

Tek bir anlatım biçimi yoktur. Bir konu açıklanabilir, tartışılabilir ya da bir nesne ayırıcı ve belirleyici özelikleriyle okurun gözü önünde canlanacak biçimde anlatılabilir. Yazar, anlatmak istediği konuya uygun bir anlatım biçimi seçer. Bu seçimde konunun niteliği, yazarın amacı önemli rol oynar. Örneğin yazar, okura bir konu hakkında bilgi verecek, ona bir konuyu anlatacaksa açıklama yapar. Karşısındaki kişinin yerleşik kanılarını yani düşüncelerini değiştirmek istiyorsa onunla tartışır. Gördüklerini okurun gözü önünde canlandırmak istiyorsa betimleme yapar. Okuru olay içinde yaşatmak istiyorsa "öyküleyici" anlatım biçimini benimser.

Açıklama, tartışma, betimleme, öyküleme olarak ifade edebileceğimiz bu anlatım biçimlerinin ilk ikisinde amaç öğreticiliktir. Bu yüzden biz bu anlatım biçimleriyle yazılmış bir parçayı okuduğumuzda istemesek bile bir şeyler öğreniriz, anlatılanlardan aklımızda bir şeyler kalır. Örneğin ders kitaplarında, ansiklopedilerde, haber yazılarında, makalelerde açıklayıcı anlatım biçimi kullanılır ve biz o metinleri okuduğumuzda bir şeyler öğreniriz. Betimleme ve öykülemede ise öğreticilikten çok, sanatsal amaç ön plandadır. Bu iki anlatım biçimiyle oluşturulmuş uzun bir yazıyı, örneğin birkaç yüz sayfalık bir romanı okuduğumuzda bir bilgi öğrenmeyiz çoğunlukla. Sadece olay içinde yaşar, maceraları kovalar, hoşça vakit geçiririz.

Açıklama

Açıklama; bir konuyla ilgili bilgileri vermek, bir konuyu aydınlatmaktır. Açıklama ya da açıklayıcı anlatım biçimi yazarın bir konuda bilgi vermeyi, bir konuyu açıklamayı, okuru aydınlatmayı amaçladığı parçalarda görülür. Amaç öğretmek ya da bilgilendirmek olduğundan yazar, düşüncesini ve bilgisini en kısa ve doğru biçimde karşıya iletir.

Açıklama anlatım biçiminin kullanıldığı parçalarda genellikle kısa ve kurallı cümlelerin yoğunlukta olduğu yalın bir dil kullanılır. Süslü, sanatlı, mecazlı, gösterişli cümleler yerine açık ve anlaşılır cümleler tercih edilir. Ders kitaplarında, bilimsel yayınlarda, ansiklopedilerde daha genel bir ifadeyle öğretici metin türlerinde açıklama anlatım biçimi tercih edilir. Kısaca söylemek gerekirse bu anlatım biçiminde ortada bir konu vardır, o konu okura anlatılır.

Soru .. 1

Artık çoğu şeyin arasında fark kalmadığından mı yoksa farkları göreceğimizden emin olmadıklarından mı nedir, çoktandır dergilerde, benzer iki resim arasındaki yedi farkı bulmamızı istemiyor kimse bizden. Oysa biz, birbirinin aynı görünen iki resme baktığımızda, "Aralarında bir fark yok!" deyip geçmez, farkları bulup çıkarır, neşeyle çıktığımız basamakların bizi götürdüğü yerde bir cümlenin altını çizerdik: Benzerlikler yanıltır.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi vardır?

A) Açıklamaya başvurma

B) Örneklere yer verme

C) Alıntıdan yararlanma

D) Koşul öne sürme

E) Soyut kavramları somutlaştırma

(2015 - ÖSYM)

Çözüm **Cevap A**

Açıklama, bir konuda bilgi vermek için başvurulan bir anlatım biçimidir. Yazar bu parçada "Artık dergilerde, benzer iki resim arasındaki farkı buldurmaya yönelik çalışmaların olmadığını oysa farklılıkları bulmanın önemli olduğunu çünkü benzerliklerin yanıltıcı olduğunu" anlatıyor. Yazar benzer resimler arasındaki farkı bulmanın neden önemli olduğunu "Benzerlikler yanıltır." diyerek açıklıyor.

Tartışma

Tartışma, birbirine karşıt düşünceleri karşılıklı savunmaktır. Anlatım biçimi olarak ise tartışma, okuyucuda davranış ve düşünce değişiminin amaçlandığı parçalarda kullanılan bir anlatım yöntemidir. Yazar, karşısındaki kişinin yerleşik kanılarını değiştirmek için tartışmacı bir yol izler. Bir kişinin kendisiyle aynı kanı, düşünüş ve anlayışta olan birisiyle tartışması anlamsızdır. Yazarın karşı olduğu bir düşünce, durum veya kişi olmalı ki tartışma olsun

Tartışma anlatım biçiminin kullanıldığı parçalarda yazar, başlangıçta karşı olduğu düşünceyi ortaya koyar. Daha sonra o görüşe katılmadığını, o görüşün yanlış olduğunu söyleyip kendi görüşünü ortaya koyar. Tartışma anlatım biçiminin kullanıldığı parçalar karşılıklı konuşma üslubu içinde yani sohbet havasında yazılır. Bu tür parçalarda yazar bazen soru cümlesiyle okurun dikkatini çeker. Bu soru cümlesi aslında yazarın karşıt düşünceye katılmadığının ilk işaretidir. Tartışma anlatım biçimi, diğer anlatım biçimleri veya düşünceyi geliştirme yollarıyla birlikte kullanılabilir.

Soru .. 2

Dünyanın yedi harikası olur da üç kıtada yüzyıllarca hüküm sürmüş, altı yüzyılı aşan varlığından geriye olağanüstü bir kültür hazinesi bırakmış Osmanlının yedi harikası olmaz mı? Gerçi tarihçiler, sanat tarihçileri ve mimarlar varken en önemli yedi Osmanlı eserinin hangileri olduğuna ben karar verecek değilim. Ancak okuduklarımdan ve gördüklerimden hareketle tamamen kişisel bir beğeni listesi oluşturmamın önünde bir engel yok sanırım. İşte benden Osmanlının yedi harikası: Süleymaniye Külliyesi, Selimiye Camisi, Mostar Köprüsü, Mağlova Kemeri, Kavalalı Mehmet Ali Paşa Camisi, Kubbetü's-Sahra, Hamidiye Çarşısı.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

A) Öyküleyici anlatım

B) Tartışmacı anlatım

C) Betimleyici anlatım

D) Tanımlamadan yararlanma

E) Kanıtlayıcı veriler kullanma

(2013 - ÖSYM)

Çözüm Cevap B

Tartışma anlatım biçiminde sohbet üslubu hâkimdir. Yazar soru cümleleriyle okurun dikkatini çeker. Bu parçada bu iki özellik var. Soru cümlesinden sonra "Gerçi tarihçiler, sanat tarihçileri ve mimarlar varken en önemli yedi Osmanlı eserinin hangileri olduğuna ben karar verecek değilim." diyor. Ardından "Ancak okuduklarımdan ve gördüklerimden hareketle…" sözleriyle başlayan cümlede kendi görüşünü ortaya koyuyor. Daha sonra örneklerle kendi görüşünü kendince kanıtlıyor. Bu yöntem tartışma anlatım biçiminin belirgin özelliklerindendir.

Betimleme (Tasvir etme)

Betimleme, gözlemlerin okurun gözü önünde canlanacak biçimde anlatılmasıdır. Tasvir etme de denen betimleme, sözcüklerle resim yapma sanatıdır. Gözlem olmadan betimleme olamaz. Dolayısıyla iyi bir betimleme için iyi bir gözlem gücüne sahip olmak gerekir. Başarılı bir betimleme parçasını okuduğumuzda anlatılanlar bir fotoğraf gibi gözümüzde canlanır. Betimlemede varlıklar nitelikleriyle anlatıldığı için niteleyici sözcüklerden yani sıfatlardan sıkça yararlanılır. Betimlemeler yazarın amacına göre farklı başlıklar altında incelenebilir.

İzlenimsel betimleme

Yazarın gözlemlediği varlıkları, onların kendi ruhu üzerinde oluşturduğu etkilerle birlikte anlatmasına "izlenimsel betimleme" denir. Yazar, gerçekleri duyguları üzerinde oluşturduğu etkiyle birlikte anlatır.

Açıklayıcı betimleme

Dış dünyaya ilişkin gözlemlerin duygular katılmadan, olduğu gibi aktarılmasına "açıklayıcı betimleme" denir. Bu tür betimlemelerde amaç, okur üzerinde izlenim yaratmaktan çok, onu bilgilendirmektir. Örneğin, adres tarifleri bu yöntemle yapılır.

Fiziksel betimleme

Kişinin dış görünüşü ile ilgili özelliklerini anlatmaya "fiziksel betimleme" denir. Kişinin görünüşü anlatılırken yazar nesnel bir tavır takınabileceği gibi işin içine duygularını da katabilir.

Ruhsal betimleme

Kişinin davranışlarından yola çıkarak ruhsal durumu hakkında sezgilerde bulunmaya "ruhsal betimleme" denir. Davranışlarından hareketle kişinin o anki psikolojik durumu yansıtılmaya çalışılır.

Soru .. 3

Yirmi yaşından fazla göstermeyen bir genç, çadırın önünde yan yatırılmış el arabasının üstüne oturmuş saz çalıyordu. Fenerin aydınlattığı alnı, ter damlalarıyla kaplıydı. Sazının sapı, şaşırtıcı bir süratle aşağı yukarı kayan parmaklarının altında bir canlı gibi titriyordu. Tellere vuran sağ eli, küçük fakat kendinden emin hareketler yapıyordu. Gencin eli, sazın gövdesine yaklaştıkça insan, saz ile el arasında gizli fakat çok anlamlı bir konuşma olduğunu sanıyordu.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

A) Betimleme B) Tartışma C) Açıklama D) Öyküleme E) Karşılaştırma

(1995 - ÖSYM)

Çözüm Cevap A

Betimleme gözlemlerin anlatımıdır. Parçada yazar, yirmi yaşından fazla göstermeyen bir gencin davranışlarını gözlemleyip gördüklerini anlatıyor. Burada gencin saz çalması, parmaklarının hareket etmesi, gözlem içindeki hareketlerdir. Bu yüzden bu parçada ağır basan anlatım biçimi öyküleme değil, betimlemedir.

Öyküleme (Hikâye etme)

Olaya dayalı bir anlatım biçimidir. Yazar, okuru olay içinde yaşatmayı istiyorsa öykülemeye başvurur. Bir kişi, bir yerde, belli bir zaman diliminde bir olayı yaşar. Bu tür parçalarda olaylar, baştan sona doğru verilir. Öyküleme aslında yaşananların anlatımıdır. Öyküleme anlatım biçiminde eylemlerden sıkça yararlanılır. Betimlemede, genellikle yerinde duran resimler, hareket etmeyen görüntüler söz konusudur. Yazar sanki sabit bir yerde oturmakta, gördüklerini anlatmaktadır. Oysa öyküleme bunun tam tersidir. Öykülemede devinim (hareket), yaşamın akışı söz konusudur. Ancak bir yere gitmeden de öyküleme yapılabilir.

Bir salonda arkadaşımızla oturup sohbet eder, film izler, yemek yeriz. Bunları anlatmada öykülemeden yararlanırız. İnsanların her zaman yaşadıkları olaylar da öykülemedir. "Eylül geldi mi okullar açılır, öğrenciler sokakları şenlendirir. Ağaçların yaprakları yavaş yavaş sararmaya başlar." biçimindeki bir anlatım öykülemedir. Öyküleme; öykü, roman, gezi yazısı gibi olaya dayalı türlerde sıkça kullanılan bir anlatım yoludur. Öykülemede bakış açıları ve anlatıcı önemlidir. Anlatıcı, olayı anlatan kişidir. Yazar bazen birinci kişili anlatımı, bazen üçüncü kişili anlatımı kullanabilir.

Anlatıcılar

Birinci kişili anlatım

Olayların birinci kişi ağzıyla anlatılmasıdır. Kişi, yaşadığı veya içinde bulunduğu bir olayı anlatır. Birinci kişili anlatımın bulunduğu parçalarda yüklemlerin birinci tekil kişi (ben) veya birinci çoğul kişiye (biz) göre çekimlendiği görülür.

Üçüncü kişili anlatım

Bu tarz anlatım, olayların üçüncü kişiye göre anlatıldığı parçalarda görülür. Anlatan kişi gözlemci durumundadır, karşısındaki kişinin yaşadıklarını anlatır. Üçüncü kişili anlatımın bulunduğu parçalarda yüklemlerin üçüncü tekil kişi (o) veya üçüncü çoğul kişiye (onlara) göre çekimlendiği görülür.

Bakış açısı

Öyküleme ve betimleme tekniğinin kullanıldığı parçalarda yazar; kimi zaman ilahi bakış açısını, kimi zaman kahraman bakış açısını kimi zaman da gözlemci bakış açısını kullanır. Bakış açısı, anlatıcının hikâyedeki olay, yer, kişi ve zamanı ele alış biçimi ya da bunlara karşı takındığı tavırdır.

Gözlemci bakış açısı

Gözlemci bakış açısına müşahit bakış açısı da denir. Yazar, gözlemelerini, tanıklıklarını anlatır. Kişilerin aklından geçenleri bilmez, anlattıkları gördükleriyle sınırlıdır. III. kişili anlatım söz konusudur.

Kahraman bakış açısı

Olaylar yaşayan kişilerden biri tarafından anlatılır. Olayın anlatıcısı yine olayın kahramanıdır. Anlatıcı ,olaylar karşısındaki tutumunu yansıtır. Birinci kişili anlatım söz konusudur.

İlahi (tanrısal, hâkim) bakış açısı

Yazar, olaylara ve kahramanlara her açıdan hâkimdir. Olayların nasıl gerçekleşeceğini, kahramanların aklından geçenleri, iç dünyalarını bilir. Üçüncü kişili anlatım söz konusudur.

Soru .. 4

Soğuk bir İstanbul sabahı... Gökyüzünde bulut kaynıyor; yağmur yağdı yağacak... Biz yola koyuluyoruz. Yarım saat sürecek yolculuğumuzu, Maltepe'nin bildik sokaklarından geçerek bir an önce bitirme telaşındayız. Sokaklar, işe yetişmek için koşuşanlarla dolu. İnsanlar, rayların üzerinden, sağa sola bakarak, hızlı adımlarla geçiyor. Bir banliyö treni Gebze yönüne doğru gürültüyle yol alıyor.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisine başvurulmuştur?

A) Öyküleme – betimleme
B) Açıklama – betimleme
C) Karşılaştırma – öyküleme
D) Tanımlama – açıklama
E) Karşılaştırma – tanımlama

(2002 - ÖSYM)

Çözüm **Cevap A**

"Biz yola koyuluyoruz." cümlesi olay anlatımı olduğu için öykülemeye; "Gökyüzünde bulut kaynıyor", "İnsanlar, rayların üzerinden, sağa sola bakarak, hızlı adımlarla geçiyor" ifadeleri gözlem ürünü olduğu için betimlemeye örnektir.

DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI

Yazar, paragrafta önce konuya uygun bir anlatım biçimini belirler, sonra düşüncesini daha iyi anlatmak için konuya uygun düşünceyi geliştirme yollarını seçer. Düşünceyi geliştirme yolu, yazarın amacını daha iyi gerçekleştirmesini sağlar; yazının etkinliğini artırır.

Örneklendirme

Örneklendirme, bir düşünceyi daha somut ve inandırıcı kılmak için, o konuyla ilgili örnek veya örnekler vermektir. Örneklere başvurulmasının nedeni, konunun daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır. Örnekler, konuyu daha somut ve açık olarak anlatmayı sağlar.

Tanımlama

Tanımlama, bir kavram ya da varlığın niteliklerini eksiksiz olarak belirtmektir. Tanımlanan varlığa yönelik olarak sorulan "Nedir?" sorusuna bir cevap alınıyorsa tanım yapılmıştır.

Karşılaştırma

İki, nesne ya da kavramı benzer veya farklı yanlarıyla kıyaslayarak anlatmaya "karşılaştırma" denir. Karşılaştırma yapılırken "Şu şöyledir, bu ise böyledir." üslubu görülür. Anlatımda "en, daha, kadar, oysa, ise, halbuki" gibi sözcüklerden yararlanılır.

Tanık gösterme

Anlatılan konuyu daha inandırıcı kılmak için o konuda uzman ya da tanınmış bir kişinin görüşlerine başvurmaya "tanık gösterme" denir. Başkasının kitabından bir bölüm almaya ise "alıntı yapma" denir. Tanık göstermede temel amaç, düşünceyi daha inandırıcı kılmak ve okurun güvenini kazanmaktır.

Benzetme

Aralarında ortak yön bulunun iki varlık ya da kavramdan nitelikçe zayıf olanı güçlü olana benzeterek anlatmaya "benzetme" denir. Benzetme yapılırken çoğunlukla "gibi, sanki, tıpkı, kadar, andırıyor, misali" gibi sözcüklerden yararlanıldığı görülür.

Sayısal verilerden yararlanma

Düşünceyi güçlü kılmak için anlatımı matematiksel verilerle desteklemeye "sayısal verilerden yararlanma" denir.

Somutlama

Somutlama, soyut bir kavramın somut bir varlıkmış gibi anlatılmasıdır. Örnekler vererek, kişileştirme ya da benzetmeler yaparak soyut bir konu, somut hâle getirilmeye çalışılır. *"Büyülenmiş bir ceylan gibi bakıyor zaman / Sessizlik dökülüyor bir yerde yaprak yaprak"* dizelerinde somutlama yapılmıştır.

Soru .. 5

Her iki yanı ağaçlarla kaplı bir ırmağın ve gitgide silinen gecenin kıyısında sessiz sedasız yürüdük. Acı bile duyulamayacak kadar soğuk, çöllerden daha ıssız bozkırda ışığın gülümseyişini bekledik. Sırlarla dolu ama her günü bayram şehirlerde yitirdik kendimizi. Serçeler gibi uzaktan izledik bu güzelliği.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Açıklama B) Benzetme C) Kişileştirme
D) Betimleme E) Karşılaştırma

(2017 - ÖSYM)

Çözüm Cevap A

Parçanın anlatımında "Serçeler gibi…" sözüyle benzetmeden (B), "…ışığın gülümseyişini…" sözüyle kişileştirmeden (C), "Her iki yanı ağaçlarla kaplı bir ırmağın…" sözleriyle betimlemeden D, "…çöllerden daha ıssız bozkırda…" sözüyle karşılaştırmadan (E) yararlanılmıştır. Bir konuda bilgi verme, açıklama yapma (A) söz konusu değildir.

Soru .. 6

Dün akşam genç bir şairin evinde toplandık. Misafirlerden biri elindeki kitabı karıştırıyor, bir başkası da odanın köşesindeki gösterişli piyanonun tuşlarına dokunuyordu. Bu sırada ev sahibi, bana taslak hâlindeki şiirini okudu ve ne düşündüğümü sordu. Ben, şiir bitmeden bir şey dememe imkân olmadığını söyledim. Arkadaşım da şiiri değil de içindeki düşünceleri nasıl bulduğumu sordu. Ben de şiir, sözcüklerle resim yapma sanatıdır, dedim ve Mallarme'nin Degas'ya verdiği "Şiir düşüncelerle değil, sözcüklerle yazılır." yanıtını hatırlattım.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Tanımlama yapılmıştır.

B) Örneklemeden yararlanılmıştır.

C) Öykülemeye başvurulmuştur.

D) Betimlemeye yer verilmiştir.

E) Tanık gösterme vardır.

(2017 - ÖSYM)

Çözüm Cevap B

Parçanın anlatımıyla ilgili olarak "...şiir, sözcüklerle resim yapma sanatıdır …" sözüyle tanımlama yapıldığı (A), "Dün akşam genç bir şairin evinde toplandık." sözüyle öykülemeye başvurulduğu (C), "…odanın köşesindeki gösterişli piyanonun tuşlarına…" sözüyle betimlemeye yer verildiği (D), "Mallarme'nin Degas'ya verdiği 'Şiir düşüncelerle değil, sözcüklerle yazılır." yanıtını hatırlattım." sözleriyle tanık göstermeden yararlanıldığı (E) söylenebilir. Parçada bir konuya örnek verme (B) söz konusu değildir.

UYARI

Parçanın anlatımında yararlanılan unsurlar, anlatım biçimleri ve düşünceyi geliştirme yollarıyla sınırlı değildir. Bu konuda TYT veya AYT'de çıkan sorularda parçanın anlatımıyla ilgili farklı özellikler sorulmaktadır. Bunların bazılarına değinip kısa metinlerle örneklendirelim.

- **Farklı duyularla algılanan ayrıntılara yer verme:** Anlatımda farklı duyulardan yararlanma, seçeneklerde sıkça geçen bir ifadedir. Bilindiği gibi dış dünyayı "görme, işitme, dokunma, koku alma ve tat alma" beş duyumuzla algılıyoruz.

  ✓ **Şırıl şırıl** (işitme) akan derenin etrafına sıralanan ağaçlardaki elmalar henüz **ekşimsiydi** (tatma). **Yemyeşil** tepelerden (görme) kekik **kokuları** (koklama) geliyordu. Buz gibi **soğuk** suda (dokunma) ellerimizi yıkayıp yola devam ettik.

- **İkilemelere (yinelemelere, tekrarlara) yer verme:** Aralarında farklı ilgiler bulunan sözcüklerin art arda kullanılmasıyla oluşan söz öbeklerine ikileme denir.

  ✓ Çamurlu tarlalarda **düşe kalka** ilerleyerek bir köye vardık. Köydeki **irili ufaklı** evlerin bahçelerinde **derme çatma** dokuma tezgâhları vardı.

- **Pekiştirmeli sözcüklerden yararlanma:** Kimi niteleme sıfatlarının ilk ünlüsüne kadar olan bölümü; m, p, r, s ünsüzlerinden yakışanı ile bir ön ek hâline getirilip sözcüğün başına eklenerek sözcük pekiştirilir.

  ✓ **Upuzun** saçları, **masmavi** gözleriyle dikkat çeken çocuk, bayram günü **tertemiz** elbiselerini giyip sokağa çıkmıştı.

- **Bazı varlıklara insana ait özellikler yükleme:** Bazen insana özgü nitelikler insan dışı varlıklara aktarılarak kişileştirme yapılır.

  ✓ Soğuk bir kış günü dağlar **uyuyor**, denizler **öfkeleniyor**, bulutlar **ağlıyor**. Ara sıra **yüzünü gösteren** güneşse **gülümsüyor**.

- **Farklı cümle türlerine yer verme:** Anlatımda tekdüzeliği kırmak için devrik cümleler, soru cümleleri, birleşik ve basit cümleler kullanılabilir. Cümlenin devrik-kurallı, basit-birleşik veya sıralı, olumlu-olumsuz olmasına ya da yüklemin türüne bakılarak farklı cümle türlerinin kullanılıp kullanmadığı saptanabilir.

  ✓ Su çok soğuktu, içilecek gibi değildi (sıralı cümle, isim cümlesi ve kurallı cümle). Mutfağa gidip biraz ılık su ilave ettim bardaktaki suya (birleşik cümle, devrik cümle, olumlu cümle ve fiil cümlesi).

- **Söz sanatlarından yararlanma:** Söz sanatları edebiyat konusudur. Ancak parçanın anlatımıyla ilgili sorularda bazı sanatlardan hareketle bu ifade yer alabiliyor. Burada kastedilen genellikle kişileştirme, benzetme, abartma gibi sanatlardır.

  ✓ Dağların testere ağzını **andıran** (benzetme) zirveleri kış gelince **şapkalarını giydi** (kişileştirme). **Güneşi üşütecek kadar soğuk** olan (abartma) hava hayatı dondurdu kentte.

- **Niteleyici sözcüklerden yararlanma:** Niteleme bir varlığın rengini, biçimini, durumunu ifade etmektir. Niteleme sıfatları kullanılmışsa niteleyici sözcüklerden yararlanılmıştır.

  ✓ **Kocaman** ağacın dibindeki **eğik** duvarın önünde oturan **yaşlı** insanlardan biri **kalın** gözlüğüyle önündeki günlük gazeteyi okuyordu.

- **Deyimlere yer verme:** Birden çok sözcüğün anlamca kaynaşıp kalıplaşarak oluşturduğu, çoğunlukla mecaz anlamlı olan söz öbeklerine deyim denir.

  ✓ Dil kursuna katılması için ona çok **dil döktük**, kendisine bir parça yabancı dil öğretmek için **akla karayı seçtik**.

- **Eksiltili cümleler kullanma:** Yüklemi söylenmeyen cümlelere eksiltili cümle denir. Bu tür cümlenin yüklemi, cümlenin anlamında bulunur.

  ✓ Okulların açıldığı hafta, sokaklarda inanılmaz bir telaş... (**yaşanıyor**) Servislerde, kaldırımlarda, sokaklarda okuldan dönen öğrenciler... (**var, görülüyor**)

- **Sayıp dökmelerden yararlanma:** Sayıp dökme etrafta ne var ne yok her şeyi anlatmaktır. Pratikte benzer örnekler art arda sıralanıyorsa sayıp dökmelerden yararlanılmıştır.

  ✓ Uzun bir aradan sonra odasına girdi. Masasında **dergiler, kitaplar, mektuplar, raporlar, makaleler** okunmak için onu bekliyordu.

- **Neden-sonuç cümlesine yer verme:** Bazı parçaların içinde yargının, gerekçesiyle birlikte verildiği cümleler yer alır. Bu tür cümlelerin yüklemine "niçin" diye sorduğumuzda "çünkü" ile başlayan bir cevap alırız.

  ✓ Ben romanlarımı yazma sürecimde dış dünyayla bağımı tamamen koparırım (**niçin**), (**çünkü**) romanıma etrafımda olup bitenlerin gölgesinin düşmesinden korkarım

- **Nicel verilerden yararlanma:** Nicel; bir şeyin sayılabilen, ölçülebilen veya azalıp çoğalabilen durumunu ifade eder.

  ✓ Türkiye 783.562 km² yüz ölçüme sahiptir. 81 ilin bulunduğu ülkemizin en yüksek dağı, 5137 metre ile Ağrı Dağı'dır. Onu 4134 metre ile Cilo Dağı takip eder.

- **Karşıtlıklardan yararlanma:** Birbirine ters durumları ifade eden sözlere karşıt anlamlı sözler denir. Karşıtlıklardan yararlanma ya da karşıt durumları ifade etmede doğrudan zıt anlamlı sözcük olmayabilir.

  ✓ Gençliğinde düşüncelerinden alsa ödün vermeyen bu yazarımız şimdilerde her görüşe açık, uyumlu bir insan olarak öne çıkıyor.

  ✓ Ne güzel söylemiş şair: "Yaprak döker bir yanımız / Bir yanımız bahar bahçe"

- **Koşul dile getirme:** Koşul, bir şeyin gerçekleşmesinin başka bir şeye bağlı olduğu durumlar için kullanılır. Koşul bildiren cümlede eylemin gerçekleşmesi bir ön koşula bağlıdır.

  ✓ Ben yapıtlarımın dilini sadeleştirerek onları yeniden yayımlarım yeter ki gençler bunu istesin

- **Sorularla akıcılık sağlama:** Parçanın anlatımıyla ilgili soruların seçeneklerinde soru yoluyla düşündürme, sorularla anlatıma doğallık kazandırma gibi ifadeler yer alır. Daha çok tartışma parçalarında görülen bu durumda parçada soru cümlesi olup olmadığına bakılır.

  ✓ Hiçbir yazar, yapıtına toz kondurmak istemez. Evladı gibi görür onu. Bu güne kadar yapıtım kötüdür diyen birini duydunuz mu hiç? Ben duymadım. Duyamazsınız çünkü kimse ayranım ekşidir, demez.

- **Genelleme yapma:** Varlıklar veya olaylar arasındaki benzerlik bağıntılarını bir düşüncede toplamaktır.

  ✓ Yalan haber yazan gazetelere halk güvenmez. Bir süre sonra tirajları düşer onların. Şu da bir gerçek: Günümüzde yalnız yalan haber yazan gazeteler değil, bütün gazetelerin tirajı düşüyor.

- **Öznel veya nesnel ifadeler kullanma:** Öznel veya nesnel anlatımdan yararlanma sıkça sorulan kavramlardır. Kişiden kişiye değişen, kanıtlanamayan yargılar öznel; kanıtlanabilen, herkese göre aynı olan yargılar da nesneldir

  ✓ Ünlü romancı, son romanında göç konusunu büyük bir ustalıkla anlatıyor (öznel yargı). Göç konusunu işlediği bu ikinci romanı iki ödül birden aldı (nesnel yargı).

- **Çağrışımlardan yararlanma:** Bir düşüncenin, görüntünün bir başkasını hatırlatmasına çağrışım denir. Davranışlar, düşünceler ve kavramlar arasında yer ve zaman birliğinin etkisiyle kurulan bağlantılar sonucu, bilinç alanına bunlardan birisi girdiğinde ötekileri de çağırır.

  ✓ Kaçkarlar'a sonbaharda gitmişsem kestane fırtınasını, yerlere dökülmüş kestaneleri, havada uçuşan altın sarısı yaprakları, gökyüzünde yağmur yüklü bulutları görmek isterim. Havayı kar kokusunun kaplamasını, karın habercisi kara karganın pencere pervazına konmasını beklerim.

- **Sözcükler arasında sessel yinelemeler kurma:** Sonunda aynı ek veya seslerin bulunduğu sözcükleri art arda kullanarak bir ahenk oluşturmadır.

  ✓ Yaz geldi mi kır**lardan**, bayır**lardan**, tarla**lardan** nefis kokular yayılır etrafa. Elma**lar**, armut**lar**, badem**ler** bir gelin gibi süslenir. Uzun kış günlerinin ardından insanlar dost**larıyla**, arkadaş**larıyla**, komşu**larıyla** baharın gelişini kutlar sevinç içinde.

- **Varlıkları devinim içinde anlatma:** Devinim hareket demektir. Bulutların yer değiştirmesi, kuşların uçması birer devinimdir.

  ✓ Turna katarları geçiyordu gölün üstünden gölgeleri maviye düşerek. Van Gölü günün her anında bir renk cümbüşüyle yunup arınıyordu.

- **Çoğullaştırmalara başvurma:** Bir kelimeyi çokluk ifade edecek biçime getirmektir. Yazıda çoğullaştırma çokluk eki -lar / -ler aracılığıyla yapılır.

  ✓ Gençlerimiz şiirimizin dev isimlerini yeterince içselleştirmeden şiir yazmaya başlıyor. Oysa şiire meraklı olanlar önce Yahya Kemalleri, Nazım Hikmetleri, Orhan Velileri okumalı, ondan sonra şiire başlamalılar.

- **Sözde soru cümlesine yer verme:** Biçimce soru cümlesi olduğu hâlde karşıdan bir cevap beklenmeyen cümlelere sözde soru cümlesi denir.

  ✓ Gençler okumadan şair olmak istiyor. Okumadan şiir mi yazılır hiç? Onların yazdıkları şiir değil, şiirimsidir.

Soru .. 7

Masmavi suları, dipdiri palamudu, lüferi ve levreği olan bir ülkede, elbet deniz de Orhan Veli gibi bir şair de çıkacak karşına; sakın şaşırma! Üç yanı denizle çevrili bu ülkede, şaşıracaksan sandalla denize açılıp da oltayla balık tutma zevkini tatmamış birini görünce şaşır.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Eksiltili cümle kullanılmıştır.
B) Senli benli bir havası vardır.
C) Sayıp dökmelerden yararlanılmıştır.
D) Pekiştirmeli sözcüklere yer verilmiştir.
E) Öznellik söz konusudur.

(2012 - ÖSYM)

Çözüm **Cevap A**

Parçanın anlatımıyla ilgili olarak "…elbet deniz de Orhan Veli gibi bir şair de çıkacak karşına; sakın şaşırma!" sözleriyle senli benli bir anlatımdan yararlanıldığı (B), "…palamudu, lüferi ve levreği…" sözleriyle sayıp dökmelerden yararlanıldığı (C), "masmavi, dipdiri" sözleriyle pekiştirmeli sözcüklere yer verildiği (D), "dipdiri palamudu, elbet" sözlerinden anlaşılacağı gibi öznelliğin söz konusu olduğu (E) söylenebilir. Parçada yüklemi söylenmemiş cümle olmadığından parçanın anlatımıyla ilgili olarak A'daki "Eksiltili cümle kullanılmıştır." yargısı söylenemez.

Soru .. 8

Gazeteci olmak bir ayrıcalıktır elbet. Unutulmaz anılar kalır kişide acısıyla, tatlısıyla. Bir arayış içinde geçmiştir o yıllar, koşturmayla, konuşmayla, yazmayla. Bir bakıma Özdemir Asaf'ın şu ünlü dizesini düşündürür: "Durduğum nokta yerinde durmuyor." Öyledir, hem sen koşup durursun araştırıp, inceleyip bir şeyler bulmak için hem de konularının kaynağı olan toplum durmaksızın değişir yöneticileriyle, sorumlularıyla.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Konuşma havası içinde yazılmıştır.
B) Devrik cümlelere yer verilmiştir.
C) Sözcükler arasında sessel yinelemeler kurulmuştur.
D) Benzetmeden yararlanılmıştır.
E) Tekdüzelikten kaçınılmıştır.

(2010 - ÖSYM)

Çözüm **Cevap D**

Parçanın anlatımıyla ilgili olarak "Öyledir, hem sen koşup durursun araştırıp, inceleyip..." sözlerinden de anlaşılacağı gibi parçanın konuşma havası içinde yazıldığını (A), birinci, ikinci, üçüncü ve son cümlenin yüklemleri sonda olmadığından parçada devrik cümlelere yer verildiği (B), "acısıyla, tatlısıyla; koşturmayla, konuşmayla, yazmayla; yöneticileriyle, sorumlularıyla." sözcükleri arasında sessel yinelemeler kurulduğu (C), devrik ve kurallı cümleler karışık biçimde kullanılarak tekdüzelikten kaçınıldığı (E) söylenebilir.

Soru .. 9

Bursa'daki Koza Han'ın dört girişi vardır ve bu kapıların hangisinden girilirse ona göre farklı yorumlar yapılır. Çünkü hana girdiğiniz kapı sizi ele verir. Ulu Cami tarafındaki alçak gönüllü kapıdan girdiyseniz muhtemelen şehre yabancısınız, turistik bir merakla girmişsiniz ve oturmaya niyetiniz yoktur. Kapalıçarşı tarafından girdiyseniz soluklanmaya ihtiyacınız var demektir. Eğer Orhan Bey Camisi'nin aralığındaki kapıdan girenlerdenseniz sizin almakla, vermekle, gezmekle işiniz yok. Öğrencisiniz veya öğrenciliğinizin hatıraları çok taze. Ama yok, ben bunların hiçbirinden değil, dördüncü kapıdan girdim derseniz bu çok şaşırtıcı. Çünkü bu kapı, usta gözlerden gizlenmiş gibidir. Bu şehrin gizli kapılarını ve yollarını bilecek kadar şehirle içli dışlı olmuş birinin rehbere ihtiyacı mı olur? O, zaten kendine ördüğü koza ile Koza Han'ın meydanına sığmayacak kadar büyük bir şehir olmuştur.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Birinci kişili anlatım söz konusudur.
B) Sözde soru cümlesine yer verilmiştir.
C) Konuşma havası içinde oluşturulmuştur.
D) Kişileştirmeden yararlanılmıştır.
E) Betimleyici ögeler kullanılmıştır.

(2014 - ÖSYM)

Çözüm **Cevap A**

Parçanın anlatımıyla ilgili olarak "Bu şehrin gizli kapılarını ve yollarını bilecek kadar şehirle içli dışlı olmuş birinin rehbere ihtiyacı mı olur?" cümlesiyle sözde soru cümlesine yer verildiği (B), "…girdiyseniz muhtemelen şehre yabancısınız ... soluklanmaya ihtiyacınız vardır… Ama yok, ben bunların hiçbirinden değil, dördüncü kapıdan girdim derseniz bu çok şaşırtıcı." sözlerinden anlaşılacağı gibi konuşma havası içinde oluşturulduğu (C), "…kapı sizi ele verir… alçak gönüllü kapıdan… " sözlerinden anlaşılacağı gibi kişileştirmeden yararlanıldığı (D), kapıları betimlediği için betimleyici ögeler kullanıldığı (E) söylenebilir. Parçada birinci kişili anlatım söz konusu değildir.

2. GÜN

PARAGRAF

PARAGRAFIN YAPISI

Paragraf, bir yazı parçasıdır. Bu yüzden sorularda paragraf terimi kullanılabildiği gibi parça veya metin sözü de sıklıkla kullanılmaktadır. Paragraf bir yazının küçük bir örneğidir. Bir yazıda olduğu gibi bir paragrafta da "giriş", "gelişme" ve "sonuç" bölümleri bulunur. Ancak paragraf kısa bir metin olduğu için, özellikle giriş ve sonuç bölümleri çoğunlukla tek cümleden meydana gelir. Paragrafı oluşturan bu bölümlerin kendine özgü nitelikleri vardır.

Giriş Cümlesi

Giriş cümlesi; konunun ortaya konduğu, açıklamaya uygun bir ilk sözdür. Anlamca kendinden önceki bir bölüme bağlı olamaz. Ancak kendinden sonra gelen gelişme ve sonuç bölümleri, onunla üslup ve içerik bakımından uyumludur. Giriş cümlesi kimi edatlarla, bağlama görevi olan sözcüklerle, işaret sıfatı veya işaret zamirleriyle başlamaz.

Gelişme Bölümü

Gelişme bölümü, ilk cümlede belirtilen konunun anlatıldığı bölümdür. Konu, en uygun anlatım biçimleriyle işlenir. Bu yüzden parçada hangi anlatım biçiminin kullanıldığı çoğunlukla bu bölümde belirginleşir. Yazar; açıklama yapacaksa, tartışacaksa, örnek verecekse, sayısal veriler kullanacaksa, benzetme yapacaksa veya başka bir anlatım yolu kullanacaksa bunu gelişme bölümünde yapar. Gelişme bölümündeki cümleler, paragrafın giriş ve sonuç cümleleriyle üslup ve içerik bakımından uyum içindedir.

Sonuç Cümlesi

Sonuç cümlesi, paragrafta anlatılan düşüncelerin toparlanıp bağlandığı bir cümledir. Anlatılanlar özetlenir, sonlandırılır. Üslup ve içerik olarak giriş ve gelişme bölümündeki cümlelerle uyumludur.

Konunun ortaya konup anlatıldıktan sonra bir çıkarımda bulunulduğu paragraflarda ana fikir genellikle sonuç cümlesinde okura sezdirilir. Ancak ana fikrin bu bölümde bulunması bir zorunluluk değildir. Çünkü ana fikir bazen giriş cümlesinde, bazen gelişme bölümündeki bir cümlede bulunabilir. Bazı paragraflarda ana fikir parçanın bütününden çıkarılır. Bu bakımdan sadece sonuç cümlesine odaklanmak bazen yanıltıcı olabilir.

Soru .. 1

Aşağıdakilerden hangisi bir paragrafın giriş cümlesi olmaya en uygundur?

A) Oysa çocuk kitaplarında çocuk psikolojisinin, çocuğun kendine özgü içtenliğinin ve dilinin doğallığının gözetilmesi gerekir.

B) Edebiyatımızda yakın zamana kadar bu alanda yazılan kitaplarda çocuğun dünyasının gözetilmediği, gelişiminin dikkate alınmadığı görülüyordu.

C) Mustafa Ruhi Şirin, çocukların bu özelliklerini gözeterek kaleme aldığı birbirinden değerli kitaplarıyla çocuk edebiyatına önemli katkılar sağladı.

D) Çocuk edebiyatı alanında eser vermek; çocuk gibi düşünebilme, çocuğun gözüyle dünyayı algılayabilme becerilerine sahip olmayı gerekli kılar.

E) Yazar, sadece yazdığı çocuk kitaplarıyla değil, kurduğu vakıfla da çocuklara yönelik çalışmalar yaparak Türk çocuk edebiyatında önemli bir isim olduğunu gösterdi.

Çözüm **Cevap D**

Paragrafın giriş cümlesi anlamca kendinden önceki bir bölüme bağlı olamaz. A'daki "oysa", B'deki "bu alanda", C'deki "bu özellikleri" sözleri bu cümlelerin ilk cümle olamayacağını gösteriyor. E'de ise yazarın kim olduğu bilinmediği için, verilen cümle giriş cümlesi olmaya uygun değil. D'deki cümle ise önceki bölüme bağlı olmayan, açıklamaya uygun bir fikir cümlesidir.

PARAGRAF OLUŞTURMA

Düşüncenin Akışını Bozan Cümle

Bir paragrafta konu, bir yönüyle ve aynı bakış açısıyla anlatılır. Konu ya da bakış açısı değiştiği zaman, paragrafta konunun veya düşüncenin akışı bozulur. Düşüncenin akışını bozan cümleyi bulmak için, konunun veya konuya bakış açısının değiştiği cümleye dikkat edilmelidir. Bu tür sorularda bir düşünce zinciri vardır, her cümle anlamca bir sonrakine bağlanarak ilerlenir. Bu yöntem izlendiğinde parçanın herhangi bir yerinde bir cümleyi bir sonrakine bağlamakta zorlanıldığı görülecektir. Böyle bir durum hissedildiğinde o cümle parçadan çıkarılıp çıkarılan cümleden önceki cümle sonraki cümleye bağlanmalıdır. Bu iki cümle arasında bağlantıyı sağlayan ortak sözcüklerin olduğu görülecektir.

Soru .. 2

(I) Asya'dan gelen göç dalgaları zaman zaman Batı Avrupa ülkelerinde büyük direnişleri tetiklemiştir. (II) Bununla beraber düşük doğum oranıyla başa çıkabilmek için Batı Avrupa, doğrudan göçmenlere ihtiyaç duymuştur. (III) Batı Avrupalıların iş, kültür ve kimlik açısından tehdit altında olduklarına dair oluşan kaygı, direnişlerin temelini oluşturur. (IV) Düşüncelerinde haklı olsalar da göçün topluma kazandırdığı değerlerin altı çizilirse bu kaygıların giderilmesi de kolaylaşır. (V) Göçmenleri ağırlayan toplumlar, çeşitliliği bir zenginlik olarak görmeye başladığında tehdit ve kaygının sadece toplumsal bir refleks olduğu anlaşılır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

(2020 - ÖSYM)

Çözüm **Cevap B**

Paragrafta bir konu sadece bir yönüyle ve aynı bakış açısıyla ele alınır. Cümleler arasında ortak sözcük ve kavramlarla bir düşünce zincirinin oluşması gerekir. Parçanın genelinde Asya'dan göç dalgalarının Avrupa'da kültürel açıdan kaygıya neden olduğu ve direnişleri tetiklediği, göçün kazandırdığı değerler düşünüldüğünde bu kaygının yersiz olduğu anlatılıyor. İkinci cümlede ise düşük doğum oranı nedeniyle göçmenlere ihtiyaç duyulduğu söylenerek konuya farklı bir açıdan yaklaşılıyor. Bu cümle düşüncenin akışını bozar.

Parçayı İki Paragrafa Ayırma

Sınav sorularının paragrafları kısa ve yoğun metinlerdir. Bu metinlerde bir konu sadece bir yönüyle ve aynı bakış açısıyla işlenir. Konu veya konuya bakış açısı değiştiğinde ikinci bir paragraf başlar. Bu tür soruların metninde ortak kelimelerin kullanılmasına aldanmamak gerekir. Önemli olan ortak kelime ve terimlerin kullanılması değil, işlenen konunun ne olduğu, daha da önemlisi konunun hangi yönüyle ele alındığıdır.

Soru .. 3

(I) John B. Watson tarafından, insan davranışlarını açıklamak için davranışçılık kuramı geliştirildi. (II) Davranışçı psikolojiye göre nesnel yöntemlerle gözlemlenemeyen zihinsel süreçlerin incelenmesinin bir anlamı yoktu. (III) Pavlov, Skinner gibi bilim insanlarının Watson'ın görüşlerine katılmasıyla kuram yaygınlık kazandı. (IV) Davranışçı psikoloji öğrenmeyi, uyarıcı ve tepki arasındaki bağla açıklayarak psikanalitik görüşün belirttiği etkinin geçerli olmadığını ileri sürdü. (V) Uyarıcı olarak nitelendirilen çevresel faktörler, kişilerde olumlu veya olumsuz davranışlara neden oluyordu. (VI) Olumsuz davranışlara yol açan uyaranlar kaldırılarak olumlu davranışları oluşturanlar eklendiğinde bireyin kendini geliştirmesi bekleniyordu.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

(2020 - ÖSYM)

Çözüm **Cevap C**

Parçanın ilk üç cümlesinde John B. Watson'ın, davranışçılık kuramını geliştirip yaygınlaştırmasındaki rolünden söz edilirken dördüncü cümleden itibaren davranışçı psikolojinin işlevinden söz edilmeye başlanmıştır. Bu cümleyle birlikte yeni bir konuya geçildiği için yeni bir paragraf başlar.

Parçaya Cümle Yerleştirme

Bazı sorularda soru kökünde bir cümle verilip cümlenin parçada getirilmesi gereken yer sorulmaktadır. Aslında soru kökünde verilen cümle parçanın aslında vardır. O cümle parçadan çıkarılmakta ve bizim onu geri yerleştirmemiz istenmektedir. Bu tür sorularda metin okunduğunda parçada çoğu zaman düşünce akışının bozulduğu hissedilir. O bölüm, soru kökünde verilen cümlenin gelmesi gereken yerdir. Ayrıca bu tür sorularda verilen cümle ile parçadaki cümleler arasında ortak sözcükler olup olmadığına bağlayıcı ve açıklayıcı sözlere dikkat edilmelidir. Dikkat edilmesi gereken bir konu da soru metninin doğru okunmasıdır. Çünkü verilen cümlenin numaralanmış cümleden önce mi yoksa sonra mı getirilmesinin istendiği çok önemlidir. Bazı sorularda ise numaralanmış yerlerden hangisine getirilmesi gerektiği sorulmaktadır. Buna dikkat edilmezse cümlenin getirilmesi gereken yer yanlış işaretlenebilir.

Soru .. 4

(I) Garip hareketi üç şairin adıyla anılır: Orhan Veli Kanık, Oktay Rıfat, Melih Cevdet Anday. (II) Bu üç şair, başlangıçta konuşma dilinin yalınlığı içinde yaşama sevincini, günlük hayatı, küçük adamın dertlerini konu edinir. (III) Garip hareketini kısa sürede yaygınlaştırır. (IV) Melih Cevdet ve Oktay Rıfat yeni denemelerle kendilerine özgü bir şiire yönelirler. (V) Orhan Veli de ikinci kitabı "Vazgeçemediğim"den başlayarak şiirini değiştirir.

Yukarıdaki parçada, numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Ancak zamanla bu üç şairin şiir anlayışlarında bir değişme olur." **cümlesi getirilirse parçanın anlam bütünlüğü bozulmaz?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

(1994 - ÖSYM)

Çözüm Cevap C

Soru kökünde verilen cümlede "üç şairin şiir anlayışında bir değişme olduğundan" söz ediliyor. Anlam açısından bakıldığında parçanın bir yerinde bu değişimin nasıl olduğunun anlatılması gerekir. Dikkat edilirse IV. ve V. cümlelerde bu üç şairin şiirindeki değişme anlatılıyor. O hâlde verilen cümle III. cümleden sonra getirilmelidir.

Karışık Cümlelerden Anlamlı Bir Paragraf Oluşturma

Düzgün bir paragrafın cümleleri karışık hâle getirilerek o cümlelerden anlamlı bir paragraf oluşturmamız istenen sorularda öncelikle ilk cümle bulunmalıdır. İlk cümle tespit edilirken paragrafın ilk cümlesinde olması gereken özellikler göz önünde bulundurulmalıdır. İlk cümle belirlendikten sonra ortak sözcüklerden, konunun geliştirilmesinden ya da olay akışından yararlanılarak sıralama yapılır ve anlamlı bir bütün oluşturulur.

Soru .. 5

I. Salep üretimi için yapılan orkide toplayıcılığında kullanılan yöntemler acı faturaları ortaya çıkarmaktadır.

II. Türkiye'de de orkidelerin korunmasıyla ilgili girişimler yapılmıştır.

III. Ülkemizde orkide sayısının azalması bir yana, bazı türler, uzun aramalara rağmen artık bulunamamaktadır.

IV. Orkideler Avrupa'da koruma altına alınmış bitkilerdir.

V. Ancak bu girişimlere rağmen Türkiye'de her yıl 120 milyon orkide, salep yapımı için toplanmaktadır.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

(2015 - ÖSYM)

Çözüm Cevap A

Bu tür sorularda öncelikle ilk cümle saptanmalı, daha sonra diğer cümleler birbirine bağlanarak ilerlenmelidir. İlk cümle tespit edilirken paragrafın ilk cümlesinde bulunması gereken özellikler göz önüne alınmalıdır. Bu cümleleri incelediğimizde IV. cümlenin ilk cümle olmaya uygun olduğunu görüyoruz. Çünkü bu cümle anlamca önceki bir bölüme bağlı değil. IV. cümleden sonra II. cümle gelmelidir. Çünkü bu cümle "Türkiye'de de orkidelerin korunması" denerek cümle IV. cümleye bağlanıyor. II. cümlede "ilgili girişimler" denmiş. V. cümlede ise "ancak bu girişimler" deniyor. Bu durumda II. cümleden sonra V. cümle gelmeli. V. cümlede "salep yapımı için toplanmaktadır" deniyor. I. cümle "salep üretimi için yapılan" denerek V. cümleye bağlanıyor. I. cümlede acı faturalardan söz edilirken III. cümlede o acı fatura "orkide sayısının azalması bir yana, bazı türler, uzun aramalara rağmen artık bulunamamaktadır" olarak açıklanıyor. Bu durumda cümleler, IV-II-V-I-III biçiminde sıralanır. Baştan IV. cümle ise I numaralı cümle olur.

Paragrafın Anlam Akışındaki Bozukluğu Giderme

Bazı paragraflarda iki cümlenin yeri değiştirilerek parçanın anlam akışı bozulmakta, bizden o cümleleri eski yerine getirerek parçadaki anlam akışını sağlamamız istenmektedir. Numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturması için iki cümlenin birbiriyle yer değiştirmesi gerekir. Bunu yapmak için öncelikle ilk cümle bulunup daha sonra gelen cümleler birbirine bağlanarak bütünlük sağlanmalıdır. Bu sorularda da cümle cümle ilerlenmeli; konunun geliştirilme biçimi veya olay akışı göz önüne alınmalıdır.

Soru .. 6

I. Çevremizde zaman zaman yaşlı insanların, işe yaramayan mobilyalarını atmak istemediğine şahit oluruz.

II. Bu yaşlıların yetişkin yaştaki çocukları ise ana babalarının bu tavrını anlamakta güçlük çekerler.

III. Eskimiş komodinlerinden, kontrplakları çıkmış dolaplarından, yüzü aşınmış koltuklarından vazgeçemezler.

IV. Bazen o eski eşyaları oldubittiye getirip atar, yerine yeni ve sağlam mobilyalar koyarlar.

V. Oysa bu eşyalar, yaşlıların benliğinin bir parçası, geçmiş yaşamlarının bir özetidir.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturması için hangilerinin birbiriyle yer değiştirmesi gerekir?

A) I. ile II. B) II. ile III. C) II. ile V.
D) III. ile IV. E) IV. ile V.

(2015 - ÖSYM)

Çözüm Cevap B

Numaralanmış cümleler baştan itibaren verilen sıraya göre okunduğunda I. cümle ile II. cümle, III. cümle ile IV. cümle arasında anlamsal bağlantı kurmada güçlük çekildiği görülüyor. Çünkü I. cümlede "işe yaramayan mobilyalarını atmak istemeyen" kişilerden söz ediliyor. III. cümlede ise o işe yaramayan mobilyalar "eskimiş komodinler, kontrplakları çıkmış dolaplar, yüzü aşınmış koltuklar" olarak ifade ediliyor ve kişilerin onlardan vazgeçemediği söyleniyor. Bu durumda III. cümle I. cümleden sonra gelmelidir. IV. cümlede bazen o eşyaları oldubittiye getirip satan kişilerden söz ediliyor. Bunu yapanlar II. cümlede "bu yaşlıların yetişkin yaştaki çocukları" olarak ifade ediliyor. O hâlde II. cümle IV. cümleden önce gelmelidir. Bu durumda II. cümle ile III. cümle yer değiştirdiğinde akış sağlanmış olacaktır.

Paragraf Tamamlama

Paragraf tamamlama sorularında tamamlamamız gereken bölüm; giriş, gelişme ya da sonuç bölümünde yer alabilir. Paragrafın başına bir cümle getireceksek o cümlenin paragrafta anlatılanların ortaya konduğu ilk cümle olmasına, gelişme bölümündeki bir boşluk tamamlanacaksa getirilecek cümlenin boşluktan önceki ve sonraki cümleleri birbirine bağlayabilmesine, paragrafın sonuna bir cümle getirilecekse o cümlenin parçada anlatılanları özetleyici nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.

Soru .. 7

----. Bütün yapıtlar kendilerinden önceki yapıtlarla yapılmış bir konuşmanın izlerini taşır. Dostoyevski *İnsancıklar*'da Gogol'la tartışır. Kafka, *Dönüşüm*'de Dostoyevski'nin elli yıl önce sorduğu soruyu, "İnsan mıyım, yoksa böcek mi?" sorusuyla cevaplar. Oğuz Atay romanlarını yaralı Don Kişotların, yeraltında yaşayanların, hamam böcekleri ve metamorfozların yankılandığı bir vadide yazar.

Bu parçanın başına düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Hiçbir yapıt boşluğa doğmaz; akan nehre sonradan eklenir
B) Hemen her anlatı çoktan kabul edilmiş doğruların üzerinde yükselir
C) Her yazar kendinden önce düğümlenmiş metinlerin ilmeğini çözer
D) Her yapıt, olay örgüsü açısından biricik olma idealiyle yola çıkar
E) Edebî yapıtlar, yazarının iç hesaplaşmalarının yansıdığı bir aynadır

(2019 - ÖSYM)

Çözüm Cevap A

Parçanın ilk cümlesinde konu ortaya konur, daha sonra o konu geliştirilir. Parçada büyük yapıtların kendilerinden önce ortaya konmuş yapıtlarla yapılmış konuşmanın izlerini taşıdığı söyleniyor. Daha sonra buna örnekler veriliyor. İlk cümlede yapıtların kendilerinden önceki yapıtlarla ilişkisini ifade eden bir cümle söylenmiş olmalıdır. A'daki "Hiçbir yapıt boşluğa doğmaz; akan nehre sonradan eklenir" cümlesi buna uygundur.

Soru .. 8

İnsanlar duygu ve akıl arasında tutturdukları dengeyle ayakta kalır ve yaşam denen yolda ilerler. Bunlardan birinin, kontrolü tamamen ele geçirmesi felaket getirebilir. Bu gerçek şöyle bir benzetmeyle aktarılır: Bir at arabasındasınız ve arabanız, güçlü iki at tarafından çekiliyor. Atlardan biri aklın, diğeri duygunun temsilcisi. Bir at sizi sürekli yolun bir tarafına, öbürü de diğer tarafına çekmeye çalışıyor. Sizin işiniz ----.

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) güvenli bir şekilde ilerleyebilmek için dizginleri sıkıp ikisini de kontrol altında tutmaktır

B) bir tarafın sizi uçuruma yuvarlamaması için arabadan atlayacağınız anı iyi belirlemektir

C) bu iki atın fırsatlar sundukları kadar kötü bir son getirebileceğini de aklınızda tutmaktır

D) atların çekişmesinin ilerlemenize engel olduğunu görünce güvenilir olan atı seçmektir

E) rasyonellik adına aklınızın buyruğuna girmek yerine sezgilerinize kulak vermektir

(2020 - ÖSYM)

Çözüm Cevap A

Sonuç cümlesi parçada anlatılanların özetlendiği, parçanın bağlandığı cümledir. Parçanın ilk cümlesinde insanın duygu ve akıl arasında kurduğu dengeyle ayakta kalıp yaşamını sürdürdüğü anlatılıyor. Sonra kontrolü kaybetmenin felaket getireceği söyleniyor. Bu durum iki at tarafından farklı yönlere çekilen araba örneğiyle somutlanıyor. Yolculuğun sürmesi için atları kontrol edip ikisi arasında denge sağlamak gerekir. Kişiye düşen budur. Parçaya bu anlamda bir cümle getirilirse akış sağlanır. A seçeneğindeki söz bu anlamı karşılıyor.

Parçanın Söylenme Gerekçesi Olan Soruyu Bulma

Paragrafın hangi soruya karşılık söylendiği ya da hangi sorunun cevabı olduğu soruluyorsa önce paragraf okunup paragrafta ne anlatıldığı belirlenmelidir. Paragrafta anlatılan düşünce soruya dönüştürüldüğünde bizden istenen soruya çok yaklaşılmış olur. Örneğin bir parçada bir yazarın hangi türlere ilgi duyduğu anlatılıyorsa o parça yazara yönelik "Hangi türlere ilgi duyuyorsunuz?" ya da "En çok ilgi duyduğunuz türler nelerdir?" gibi bir soruya cevap olarak söylenmiştir. Son yıllarda bu tür sorular diyalog olarak karşımıza çıkmaktadır. İki cevap ve iki sorunun yer aldığı diyalog sorularında önce bir cevaba ve o cevabın sorusuna odaklanılmalıdır. Bu durumda ikinci soru, bulduğumuz seçeneğin doğru seçenek olup olmadığı konusunda bize sağlama yapma olanağı verir.

Soru .. 9

Modayı sevmem. Örneğin herkesin aynı anda, aynı şeyleri giymesi, bana nedense ters gelir. Benim puslu, gözlerden uzak ve reklamı çok yapılmamış olan hoşuma gider her zaman. Çünkü yönlendirilmeyi değil, özgürce keşfetmeyi severim. Bilinçaltıma baskı yapılmasını istemem.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Popüler edebiyat ürünleri arasında romanın yeri nedir?

B) Yayımlandığında uzun süre gündemden düşmeyen bu romanı neden bu kadar geç okudunuz?

C) Okurlarınız, romanlarınızdaki fantastik dokuyu nasıl karşılıyor?

D) Bir romanın üst üste baskı yapması, değerli olduğunu gösterir mi?

E) Anlattıklarınızı niçin kendi çocukluğunuzla sınırlandırıyorsunuz?

(2011 - ÖYSM)

Çözüm Cevap B

Parçada yazar "Modayı sevmem." diyerek herkesin aynı anda beğendiği şeylere karşı tepkisini ortaya koyuyor. Herkes gibi davranmayı sevmediğini, bunun kendisine ters geldiğini söylüyor. Bu durumda yazar, moda olan bir eseri de hemen okumaz. Yazara modaya neden uymadığına yönelik bir soru sorulmalı ki o bunları söylesin. B'de verilen "Yayımlandığında uzun süre gündemden düşmeyen bu romanı neden bu kadar geç okudunuz?" buna uygundur.

PARAGRAFIN KONUSU

Paragrafta yazarın hakkında konuştuğu, üzerine söz söylediği varlık veya kavrama "konu" denir. "Yazar, bu paragrafta neyden söz ediyor?" sorusunun cevabı paragrafın konusudur. Konu kısadır, bir veya birkaç sözcükten oluşur ancak parçayı kapsayıcıdır. Konu, parçanın omurgasını oluşturur; bütün cümleler bir şekilde konuyla ilişkilidir.

PARAGRAFIN BAŞLIĞI

Başlık; bir yazının, bir kitabın bölümlerinin başına konulan ve konuyu tanıtıcı kısa sözdür. Paragrafın konusu çoğu zaman başlık olarak kullanılır. Başlık kısadır, kapsayıcıdır, ilgi çekicidir, bir veya birkaç sözcükten oluşur. Paragraflarda en çok geçen sözcük veya kavramların altı çizilerek başlık belirlenebilir.

Soru .. 10

Roman, insana gerçeklerin arkasındaki gizleri anlatma olanağı veriyor. İnsan günlük yaşamının sıkıntıları içinde geriye dönüp baktığında, birçok şeyin zihninden silinip gittiğini görüyor; ya da genel bir dağınıklığın içinde buluyor kendini. Yaşamın belirli bir anını yakalamakta güçlük çekiyor. Roman, bu dağınıklığı derleyip toparlıyor, insanın kaybolmasını engelliyor. Ayrıca insanlar birbirlerine karşı açık olamıyorlar. Roman, insanların birbirinden gizlemek gereğini duydukları gerçekleri, önce yazarın kendisine sonra da okura iletebiliyor.

Bu parçanın bütününde neden söz edilmektedir?

A) İnsan zihninin güçsüzlüğünden
B) İnsan ilişkilerinin sınırlılığından
C) Yaşamı anlamanın zorluğundan
D) Romanlarda sırların anlatıldığından
E) Romanların sağladığı yararlardan

(1995 - ÖSYM)

Çözüm Cevap E

Parçada yazar romanın, gerçeklerin arkasındaki gizleri anlattığını, insanın günlük sorununu, dağınıklığını derleyip topladığını, insanın kaybolmasını önlediğini, sırlarını birbiriyle paylaşmasını sağladığını anlatıyor. Kısaca söylemek gerekirse yazar parçada romanın sağladığı yararlardan söz ediyor.

Soru .. 11

Sanatın amacı, kişinin düşüncesini, duyarlığını geliştirmek; ona, dünyaya ve insanlara insanca bakma, sezme, kavrama gücü kazandırmaktır. Sanat ürünlerine ilgi duymayan, hayali işlemeyen, başkalarının acılarına, dertlerine ortak olmayan bir bilim adamı, bir yargıç, bir yönetici düşünelim; ne yararı olur bunların toplumlarına, insanlığa? İnsanın, insan sevgisiyle yoğrulmadığı toplumlarda bütün yönleriyle ilkellik egemen olmaz mı?

Yukarıdaki parça için en uygun başlık aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Sanat ve Düş Gücü
B) Sanat ve İnsan
C) Sanat ve Yaratıcılık
D) Sanatın Gelişimi
E) Sanatın Doğuşu

(1988 - ÖSYM)

Çözüm Cevap B

Başlık kapsayıcı olmalıdır. Parçanın bütününde insan ile sanat ilişkisi üzerinde duruluyor. Sanatın, insanı etkilediği ve ona insan sevgisi kazandırdığı, insan sevgisi olmadığı zaman ilkelliğin egemen olacağı, dolayısıyla sanatın insan için çok önemli olduğu anlatılıyor. O hâlde bu parça için en uygun başlık "Sanat ve İnsan" olabilir.

PARAGRAFIN ANA DÜŞÜNCESİ

Bir yazının temeli olan asıl düşünceye ana düşünce veya ana fikir denir. Ana fikir, yazarın parçada okura anlatmak istediği asıl düşüncedir; okura vermek istediği mesajdır. Ana fikir parçada anlatılmak istenen düşüncenin tek cümleyle ifade edilmesidir. Bir başka deyişle ana düşünce parçanın tek cümlelik özetidir. Ana düşünce parçanın yazılış amacıdır. "Yazar, bu parçada ne anlatmak istiyor?" sorusunun cevabı ana düşüncedir. Ana düşünce bulunurken anahtar kelimelerden yararlanılabilir. Ana fikir sorularında anahtar cümleyi işaret eder nitelikte olan "özetle, kısaca, ama, fakat, önemli olan, işin sırrı, çünkü, anlatmak istediğim, kanımca, bana öyle geliyor ki, bence, sonuç olarak, öyleyse, demek ki..." gibi sözler geçiyorsa o sözlerden sonraki cümle iyi analiz edilmelidir. Ana düşünce parçanın giriş, gelişme, sonuç bölümünde okura sezdirilebileceği gibi parçanın bütününe de yayılmış olabilir.

UYARI

Ana düşünce sorularında **"kısaca, özetle, bence, ama, fakat, ancak, önemli olan, oysa, halbuki, bana öyle geliyor ki, bu sebeple, şunu söylemek istiyorum, bana kalırsa, bu durumda, sonuç olarak, işin sırrı, çünkü, öyleyse, kanımca, bu sebeple, demek ki..."** gibi ifadeler geçiyorsa o ifadeden sonraki cümleyi iyi yorumlamak gerekir.

Soru .. 12

Ben, herkesin alışkın olmadığı, farklı bir evde büyüdüm. Babam ve ağabeyim profesyonelce olmasa da resimle ilgileniyorlardı. Dayım da odasında sürekli bir şeyler yazardı. Yani evin içinde resim, kitap, dergi hep vardı. Böyle bir havayı soluyunca insan kendiliğinden sanata ilgi duyuyor. Dolayısıyla birçok sanat dalına olan ilgim, eğitimimin evde başlamış olmasından kaynaklanıyor. Çünkü insan, evinde ne görüyorsa onu yapıyor. Ben de yaşama, yıllardır bir ressamın, yazarın gözüyle bakıyorum.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sanatta başkaları örneksenerek başarılı olunabilir.

B) Resim, küçük yaşta başlanıldığında başarı kazanılabilecek bir sanat dalıdır.

C) İnsanın yetişmesinde, yakın çevre önemli bir etkendir.

D) Çocukların sanata yönlendirilmesinde ailenin yol göstermesi gerekir.

E) Çocuklar, yeteneklerini geliştirmeleri için yüreklendirilmelidir.

(2010 - ÖSYM)

Çözüm Cevap C

Parçada yazar, sanata ve yazmaya ilgi duyan kişilerin olduğu bir evde büyüdüğünü söylüyor. Ardından "…birçok sanat dalına olan ilgim, eğitimimin evde başlamış olmasından kaynaklanıyor. Çünkü insan, evinde ne görüyorsa onu yapıyor." diyor. Biz bu sözlerden yazarın üzerinde, yakın çevresinin etkili olduğunu anlıyoruz. Dolayısıyla bu parçada asıl anlatılmak istenen, "insanın yetişmesinde yakın çevresinin etkili olduğu"dur.

Soru .. 13

Zaman zaman susuzlukla karşı karşıya kalan büyük kentlerin asıl sorunu su kaynağı sıkıntısı değil, eldeki suyun kalitesinin düşmesidir. Diğer bir deyişle kentte sınırsız su kaynağı bulunsa da susuzluk yaşanabilir. Bunun en büyük nedeni ise kirlenmedir. İçme suyu kaynaklarının kirlilik derecesi belli bir düzeyi aştıktan sonra en gelişmiş arıtma tesisleri bile bu kaynakları temizlemede yetersiz kalır. Bu sebeple susuzluk sorununun çözümü için yeni su kaynaklarının aranmasından çok baraj havzalarının daha iyi korunması, atıkların ayrıştırılarak yeniden kullanılması, çöplerin kontrol tesislerinde toplanması gibi uygulamalara gidilmesi gerekir.

Bu parçadan aşağıdakilerin hangisine ulaşılabilir?

A) Çöp ve atıkların dönüştürülmesindeki başarısızlığın su kaynaklarını azalttığına

B) Baraj havzalarındaki yetersizliğin günümüz kentlerinin öncelikli sorunu olduğuna

C) Su kaynaklarının kirlenmesinin arıtma tesislerindeki yetersizlikten kaynaklandığına

D) Temiz su kaynaklarındaki azalmanın atık kontrolü uygulamalarını önemli kıldığına

E) Doğal su kaynaklarındaki kirlenmenin alternatif kaynak arayışlarını hızlandırdığına

(2018 - ÖSYM)

Çözüm Cevap D

Parçada büyük kentlerde yaşanan susuzluk sorununun asıl kaynağının suyun yetersiz olmasıyla değil, kalitesiyle ilgili olduğu söyleniyor. Sınırsız su kaynağı olsa da söz konusu problemin yaşanacağı, sorunun çözümü için yeni su kaynaklarının aranmasından çok, baraj havzalarının daha iyi korunması gerektiği belirtiliyor. Bunun da atıkların ayrıştırılması, çöplerin kontrol tesislerinde toplanması gibi uygulamalarla sağlanacağı ifade ediliyor. Bu durumda parçadan "temiz su kaynaklarında yaşanan sorunun giderilmesi için atık kontrolünün yapılması gerektiği" sonucuna ulaşılabilir.

PARAGRAFIN YARDIMCI DÜŞÜNCELERİ

Paragrafta ana düşünceyi destekleyen düşüncelere yardımcı düşünce denir. Yardımcı düşünceler; doğrudan bir konuyu anlatmak, asıl mesajı vermek amacıyla da söylenebilir. Parçada her cümleden bir yardımcı düşünce çıkarmak mümkündür hatta bazen aynı cümleden birden çok yardımcı düşünce çıkarılabilir. Yardımcı düşünce bazen birden çok cümleden, bazen bir cümleden, bazen bir söz öbeğinden bazen de bir sözcükten çıkarılabilir. Örneğin parçada bir kişiyle ilgili olarak geçen "alçak gönüllü" sözünden o kişinin "kendi değerini olduğundan aşağı gösteren, başkalarını küçük görmeyen biri olduğu" yardımcı düşüncesi çıkarılabilir.

UYARI

Yardımcı düşünce sorularında altı çizili bölüme dikkat edilmelidir. **"...değinilmemiştir?, ...değildir?, ...yoktur?, ...sayılamaz?, ...sayılmamıştır?, ...varılamaz?, ...çıkarılamaz?, ...söylenemez?, ...ulaşılamaz?, ...söz edilmemiştir?, ...bağdaşmaz?, ...beklenmez?, ...olamaz?"** gibi olumsuz ifadelerle biten yardımcı düşünce sorularında dikkat eksikliğinden kaynaklı olarak olumsuz ifadeyi olumlu gibi algılamak soruyu yanlış çözmeye neden olur.

Soru .. 14

Indiana Üniversitesinden bir grup araştırmacının gerçekleştirdiği çalışmaya göre uzun süre oturma durumunda kalanların saatte bir beş dakika yürümesi, bacak atardamarlarının zarar görmesini önlüyor. Oturma pozisyonundayken kalbe kan pompalayan gevşek kaslar yeterince kasılmıyor. Kan, bacaklarda birikebiliyor ve bu durum artan kan akışından dolayı damarların genişleme özelliğini olumsuz etkileyebiliyor. Araştırmaya göre uzun süreli oturmanın, damarların artan kan akışına karşı genişleme özelliğini bozduğu, bunun da kalp ve damar hastalıklarının işaretçisi olduğu belirtiliyor.

Bu parçada aşağıdakilerin hangisine değinilmemiştir?

A) Duruş pozisyonunun insan sağlığına olan etkisine

B) Kalp ve damar hastalıklarını tetikleyen bazı nedenlere

C) Bacaklarda meydana gelen kan birikiminin sebeplerine

D) Yürüyüşün damar sağlığı açısından önemine

E) Bacaklarda meydana gelen kas erimesinin nedenlerine

(2016 - ÖSYM)

Çözüm Cevap E

Parçanın genelinde uzun süre oturma durumunun yol açtığı sağlık sorunlarından söz edildiği için, (A), "...damarların artan kan akışına karşı genişleme özelliğini bozduğu, bunun da kalp ve damar hastalıklarının işaretçisi olduğu..." sözlerinden (B), "Oturma pozisyonundayken kalbe kan pompalayan gevşek kaslar yeterince kasılmıyor. Kan, bacaklarda birikebiliyor…" sözlerinden (C), "…uzun süre oturma durumunda kalanların saatte bir beş dakika yürümesi, bacak atardamarlarının zarar görmesini önlüyor" sözlerinden (D)'ye değinildiğini anlıyoruz.

Soru .. 15

1928-1992 yılları arasında yaşayan Philip K. Dick, bilim kurgu edebiyatının en beğenilen yazarlarından biridir. İlk hikâye ve romanlarından başlayarak tüm eserlerinde, gerçeklik ve insanı insan yapan özellikleri birbirine bağlı iki tema olarak ele alır. Bu temaları başarıyla işlediği eserlerinden biri, 1968 yılında kaleme aldığı *Androidler Elektrikli Koyun Düşler mi?* adlı romanıdır. Romanın ana karakteri Rick Deckard, Mars'tan kaçan altı androidi yakalamakla görevlidir. Ancak bu görevi sırasında, insanla robot arasındaki sınırın hiç de kesin olmadığını görür. Böylece eser bir yandan insan benzeri robotlar ile gerçek insanlar arasındaki farkı sorgularken diğer yandan gerçeklik algısı üzerine düşündürmektedir. Dick'in bu romanı, tüm zamanların en iyi bilim kurgu filmlerinden biri olarak kabul edilen Bıçak Sırtı filmine de kaynaklık etmiştir.

Bu parçada Philip K. Dick ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Belirli bir alandaki çalışmalarının takdir edildiği

B) Farklı türdeki eserlerinde benzer konular üzerinde durduğu

C) Eserlerinin edebiyat dünyası dışında da ilgi gördüğü

D) Gerçeğin ne kadar gerçek olduğu konusunu sorguladığı

E) Romanlarında belirli bir karakterin maceralarını anlattığı

(2019 - ÖSYM)

Çözüm Cevap E

Parçada Philip K. Dick ile ilgili olarak "…bilim kurgu edebiyatının en beğenilen yazarlarından biridir" sözünden A, "İlk hikâye ve romanlarından başlayarak tüm eserlerinde, gerçeklik ve insanı insan yapan özellikleri birbirine bağlı iki tema olarak ele alır." cümlesinden B, "Dick'in bu romanı, ...Bıçak Sırtı filmine de kaynaklık etmiştir." cümlesinden C, "Böylece eser bir yandan insan benzeri robotlar ile gerçek insanlar arasındaki farkı sorgularken diğer yandan gerçeklik algısı üzerine düşündürmektedir" cümlesinden D'deki ifade söylenebilir.

3. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülteki 20 soruyu 40 dakikada çözünüz.

1. **Aşağıdakilerden hangisi bir paragrafın ilk cümlesi olmaya en uygundur?**

A) Son beş atlı yıldır çağdaş sanatın söylemek istediği şeyleri söylemediği, topu taca attığı ya da söylemeye çalıştığı şeyi içselleştirmediği söylemlerini de unutmamak gerekir.

B) Romantizmle başlayıp sürrealizmden varoluşçuluğa doğru devam eden akımların etkili olduğu dönemlerde de şairin rolü, bireysel ve toplumsal acılara tercüman olmaktı.

C) Kaldı ki ülkemizde roman eleştirisi, büyük oranda bu konuyla ilgilenen dar bir çevrenin Batı edebiyatından yaptığı çeviri kitaplara dayanır.

D) 20. yüzyılın başında kent hayatının bir sonucu olarak modanın ortaya çıkması ve reklamcılığın patlaması, tüketici sınıfının sermaye olarak görüldüğü bir süreci başlatmıştır.

E) Güzellik algısı veya estetik dediğimiz kavramın 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başında bir araştırma konusu hâline gelmesinde akademik çevrenin söz konusu tutumu etkili olmuştur.

2. (I) Minyatür sözcüğü; eski kitaplarda görülen, ışık ve gölge yansıtmayan, insanda hacim duygusu oluşturmayan, ince işlenmiş küçük boyutlu resimler için kullanılmaktadır. (II) Latince "kırmızı ile boyamak" anlamına gelen "miniare" kelimesinden geldiği, Fransızca'ya "miniature" olarak geçtiği, en sonunda "minyatür" biçimini aldığı düşünülmektedir. (III) Dilimize "minyatür" olarak geçen bu sözcüğün yerine eski Türk kaynaklarında "tasvir" veya "nakış" sözcüklerinin tercih edildiği görülmektedir. (IV) Minyatür sanatında genel olarak tarihî, edebî ve ilmî konular işlenirken Türklerin, çoğunlukla tarihî olayları yansıtmayı tercih etmesi, üzerinde durulması gereken bir özelliktir. (V) Türklerin savaşlarını, seferlerini ve şenliklerini anlatan bu minyatürler, diğer İslam ülkelerindeki örneklerinden farklı olarak gerçekçi bir üslupla çizilmiştir. (VI) Türk minyatürlerinin bu özelliği, bizlere yapıldığı dönemin örf ve âdetlerini, gelenek ve göreneklerini, giyim kuşamını takip edebilme imkânı sunmaktadır.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

3. (I) Tarih öncesi dönemde, kadınların yeni yaşamı yaratma yolundaki kudreti, tüm yaşamın kozmik türeyişine bağlanmıştı. (II) Özellikle arkaik kabile dinlerinde "Büyük Ana"nın kutlanışında simgesel ve ayinsel ifadesini bulan kadınlık, beden-toprak-kozmos ilişkisinde büyük önem arz ederdi. (III) Kadının üretkenliği, kozmik bir modele sahipti ve kadın, ilk örneği yani Toprak Ana'yı örnek alırdı. (IV) İlk tanrıça Toprak Ana'dan sonra Ay Tanrıça ortaya çıktı; bazen bir anne, bazen de bir yok edici olarak kabul edildi. (V) Antik kültürlerde şifacılık, büyücülük ve ağaçlarla, bitkilerle, kimi hayvanlarla ilişki kurmanın tanrıçalara bahşedilmiş bir imtiyaz olduğuna inanılırdı.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. I. Karada yaşayan canlıların soğuktan etkilenmelerini ise yağ tabakası değil, vücutlarını örten tüyleri ve kılları engeller.

II. Vücutlarındaki yağ tabakası, birçoğu su altında yaşayan bu canlıların vücut sıcaklıklarını düzenleyebilmeleri için oldukça önemlidir.

III. Balina, denizaslanı ve penguen gibi canlılar, hava sıcaklığının çok düşük olduğu kutup bölgelerinde yaşayabilir.

IV. Bu canlılar vücutlarının kanat ve yüzgeç gibi ısı kaybının fazla olduğu bölgelerindeki sıcaklık dengesini kan dolaşımıyla sağlar.

V. Derilerinin altındaki yağ tabakası ısıyı yavaş ilettiği için vücut ısıları bulundukları ortamın sıcaklığından etkilenmeksizin sabit kalabilir.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. (I) II. Şuppiluliuma Dönemi'nde ortaya çıkan ekonomik sıkıntılar ve iç karışıklıklar, büyük bir medeniyet kurmuş olan Hitit Devleti'ni zayıflatır. (II) MÖ 1190'lı yıllara rastlayan bu dönemin ardından Anadolu'da Hitit kültürü etkisini kaybetmeye başlar. (III) Hitit kültürünün hızla irtifa kaybetmesinde, kültürün halka mal olmayıp sadece krala ve dar bir aristokrasi çevresine bağlı olmasının payı büyüktür. (IV) Bundan sonraki 400 yıl boyunca, Hititlerin boşalttığı kültürel ve siyasal alan Frigler tarafından doldurulur. (V) Daha sonra aynı topraklarda önce Helen ve Roma medeniyetleri, ardından Bizanslılar etkili olur.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra, "Saray zayıflayınca doğal olarak ona bağlı kültür de hızla önem ve etkisini kaybetmiştir." **cümlesi getirilmelidir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. ----. Bu, Orwell için de böyledir. Onun da vazgeçemediği, sürekli sorguladığı, değişmeyen konusu "iktidar"dır. Ünlü romanı *Hayvan Çiftliği* gibi *1984*'te de bu kavramı merkeze yerleştirir. Ancak Orwell *1984* adlı romanında bu kavramı işlerken iç içe geçmiş bir anlatım kullanır. Bunlardan biri dış anlatım, diğeri iç, yani dipteki anlatımdır. Dış anlatımda Rusya'da yaşanan devrim sürecinin eleştirisini yapar. Üzerinde durduğu konu, toplumsal iktidardır. İç anlatımda ise başka bir iktidardan söz eder. İnsanı kendine yenik düşüren, bireysel iktidardır bu.

Bu parçanın başına düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Edebiyat yapıtları, yazarın iç dünyasının yansıdığı bir aynadır

B) Her yazar, yapıtlarına az ya da çok, yaşadıklarını yansıtır

C) Yazarlar, kişisel sorunlarını toplumsal soruna dönüştürerek anlatır

D) Her yazarın, yapıtlarında irdelediği kendine özgü temel konuları vardır

E) Edebiyat alanında eser veren yazarların çağının tanığı olma gibi bir sorumluğu vardır

7. Türküler, halk edebiyatımızın önemli ürünleri arasında yer alır. Dörtlük ve bent sayısı ile işlediği konular yerden yere ve çağdan çağa değişiklik gösterir. Halkın sözlü geleneğinden doğan ve dilden dile yayılarak varlığını sürdüren türküler; yaratıldığı çağın toplumsal, düşünsel, siyasal anlayışını barındırır. Bu açıdan sözlü birer tarih malzemesi olarak da görmek mümkündür onları.

Bu parçada türkülerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Bilgi kaynağı olduğuna

B) Bir ezgiyle söylendiğine

C) Döneminin zihniyetini yansıttığına

D) Gelecek kuşaklara nasıl aktarıldığına

E) Biçim ve içeriğinde zamanla farklılaşmalar olduğuna

8. Yaratıcı yazarlık kitapları, ortaya çıktıkları ilk dönemde, yazmaya hevesli pek çok gencin yolunu aydınlatmıştı. Güçlü kalemler tarafından yazıldığı için söylenenler konusunda kuşku duyulmuyordu. Teorik bilgiler, edebiyatın kalburüstü isimlerinin metinleriyle pekiştiriliyor; bilginin uygulamaya nasıl döküldüğü gösteriliyordu. Ancak bir süre sonra bu alanda bir kitap enflasyonu yaşanmaya başlandı. Sayı o kadar arttı ki okurun, eline aldığı kitabın niteliği konusunda içi rahat değil artık. O kitaplarda söylenenlerin pek bir işe yaramadığı, yaygın bir kanı hâline geldi. Onların yerini uygulamalı yazı çalışmalarının yapıldığı atölyeler aldı.

Bu parçada "yaratıcı yazarlık kitapları"**yla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Başlangıçta, yazar adayları için yararlı olduğuna

B) Sayısal artışın güven sorununu beraberinde getirdiğine

C) Son dönemde yazar adaylarının tercihi olmaktan çıktığına

D) Yazarlık atölyelerinin kurulup gelişmesine öncülük ettiğine

E) İlk örneklerinde anlatılanların usta isimlerin metinleriyle örneklendiğine

9. Hava sıcaklıklarının düşmesiyle birlikte yollar ve köprüler soğumaya başlar. Köprüler yollardan önce buz tutar. Yolların yüzeyi havaya, alt kısımları ise yere temas eder. Köprülerin altı, üstü ve yan tarafları havada asılı durumdadır. Bu yüzden köprüler, hava sıcaklığındaki değişimlerden daha kolay etkilenir ve toprak üzerindeki yola göre daha hızlı ısı kaybeder. Öte yandan yolların yüzeyleri asfalttır. Asfalt ham petrolün ayrıştırılması sonucu elde edilen bir petrol ürünüdür. Köprülerin üst kısmı da asfalttan oluşur ancak yapılarında ısı iletkenliği yüksek olan metal malzemeler ve çimento vardır. Rüzgâr ve havadaki nem, sıcaklığını etkiler. Rüzgâr hızı ve havadaki nem oranı arttıkça köprü soğur. Donma daha erken başlar.

Bu parçaya göre köprülerin yollardan önce buz tutmasında

I. Yerden yükseldikçe hava sıcaklığının düşmesi

II. Köprü yüzeyinde yollara oranla daha az asfalt kullanılması

III. Köprülerin bütün yüzeylerinin havayla temas hâlinde olması

IV. Köprülerin yapımında ısıyı kolay ileten malzemelerin kullanılması

V. Köprünün yapısının yollar gibi geçirgen olmayıp su toplamaya uygun olması

yargılarından hangileri etkilidir?

A) I ve II B) I ve IV C) III ve IV

D) III ve V E) IV ve V

10. Dilini bilmediğim bir şarkıyı zevkle dinleyebiliyor, hiç tanımadığım bir ülkenin yetiştirdiği bir ressamın tablosuna saatlerce bakabiliyor, dünyanın öbür ucunda yapılmış bir heykeli hayranlıkla inceleyebiliyorum. Ülkesi, dili, kültürü farklı sanatçıların ürettiği o eserler benim için üretilmiş sanki! Bana seslenebiliyor. Tıpkı bizim sanatçılarımızın dünyanın en uzak köşesindeki insanlara seslenmesi gibi… Sanat böyle bir şey; dil, milliyet, mekân tanımıyor! Çünkü anlattığı şey özlem, aşk, ayrılık, acı... Dökülen gözyaşı Çin'de ayrı, Şili'de ayrı, Anadolu'da ayrı olacak değil ya!

Bu parçada sanatın aşağıdaki özelliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Güncelliği B) Özgünlüğü C) Zenginliği

D) Evrenselliği E) Yaratıcılığı

11. Dünyanın en büyük heykeltıraşları, yapacakları heykelleri hayal ederek başlamıştır işe. Romanın dev isimleri; eserlerindeki karakterleri, olayları, mekânları önceden kafasında tasarlamıştır hep. Ünlü ressamlar, boş tuvalin karşısına geçip tablosunu çizmeye hazırlanırken çizeceği resmin hayali kafasında şekillenmiştir. Çizerken, yazarken, yaparken işler değişmiştir hep. Heykel yaptıkça şekillenmiş, resim fırça darbeleriyle derinleşmiş, roman yazarken daha da zenginleşmiştir. Bu da doğaldır çünkü sanatsal yaratıların yaratım süreci, sürprizler barındırır içinde.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Başlangıçta sanatçı yapıtı yönetirken bir süre sonra yapıt sanatçıyı yönetmeye başlar.

B) Yüreğinin sesini dinleyen sanatçılar, yapıtlarına istedikleri şekli vermekte zorlanır.

C) Sanatçılar eserlerinde dönemin anlayışına uyarak değişiklikler yapabilir.

D) Sanatçının başlangıçta tasarladığı sanat eseriyle ortaya çıkan sanat eseri birbirinden farklıdır.

E) Her şeyi baştan planlamayan sanatçının başarılı bir yapıt ortaya koyması olanaksızdır.

12. Eleştiri yazılarını, yapıcı ve yıkıcı diye ikiye ayırmayı sağlıklı bulmuyorum. Eleştirmenin yazara yapıcı olmak veya yıkıcı olmamak diye bir borcu yoktur. Zira böyle bir borçtan hareketle ortaya çıkan metnin, başlı başına özerk bir metin olma şansı kalmaz. Edebî metnin güdümünde kaleme alınan bir metin, eleştirinin bir tür olduğu gerçeğine ters düşer. Merkeze koyup eleştirdiği eserin uydusu olamaz eleştiri. Çünkü kendisi zaten bir merkezdir.

Bu parçada yazarın "eleştiri" **yazılarıyla ilgili olarak asıl vurgulamak istediği aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Bağımsız bir edebî tür olduğu

B) Eleştirdiği metni anlaşılır kıldığı

C) Öznellikten uzak olması gerektiği

D) Yapıtı iyi ve kötü yanlarıyla ele aldığı

E) Yazar yerine yapıta odaklanması gerektiği

13. Bu yazarımız, felsefenin aydınlık, anlaşılabilir, sevimli yüzü olarak çıkmıştır toplumun karşısına. Felsefenin karmaşık ve soyut bir yapısının olduğu, zor anlaşıldığı yönündeki yaygın kanı onunla birlikte buharlaşmıştır. Felsefeyi üniversite çevrelerinde uzmanların konuştuğu bir alan olmaktan çıkarmış, halkın gündemine taşımıştır. İnsanların ilgiyle takip ettiği felsefe konulu konuşmaları ve yazıları, felsefeyi toplumun tüm katmanlarına yaymıştır. Dilimize aktardığı eserlerle toplumu önemli felsefe adamlarıyla buluşturmuştur. Lucien Goldmann başta olmak üzere Avrupalı filozofların Türkçede yer alması, onun sayesindedir. İnsanın gerçekliği kavrama, anlamlandırma ve dönüştürme yönündeki çabalarının tümünün felsefenin alanına girdiğini belirtir. Felsefe tarihine tarih bilinciyle bakmanın gerekliğini vurgular. Felsefeyi, uygarlık tarihi çerçevesinde ele almıştır yapıtlarında. Felsefi düşüncenin tarihini insani bilgi ve kültürün bütün alanlarıyla bağıntılı saymıştır. Felsefenin temelinin düşünme olduğunu, toplumsal yaşamın karmaşıklaşması ve problematik hâle dönüşmesinin, insanın düşünme gücünü ve olanaklarını harekete geçirdiğini söylemiştir.

Bu parçada sözü edilen yazarla ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

A) Toplumun felsefe konusundaki olumsuz algısını ortadan kaldırmıştır.

B) Felsefeyi akademik dünyanın dışındaki insanlara sevdirmeyi başarmıştır.

C) Toplumsal sorunların, felsefi düşüncenin önünü açtığını savunmuştur.

D) Bilimsel gelişmelerin temelinde felsefenin yattığını ileri sürmüştür.

E) Batılı bazı felsefecilerin Türk toplumu tarafından tanınmasını sağlamıştır.

14. **Gazeteci:**

(I) ----

Yayıncı:

— Genel okur kitlesine hitap eden, oldukça vizyoner, hırslı, cesur ve ciddi büyüme hedefleri olan bir yayıneviyiz biz. Bu sektörde pek çok konuda ilklere imza atmış öncü bir kurumuz. Bunu hem yayımladığımız kitaplar hem de yaptığımız yatırımlar bağlamında söylüyorum. Reklam stratejilerimiz, yer aldığımız mecralar, online satış kanalımıza yaptığımız yatırım ve gerçekleştirdiğimiz etkinlikler başka hiçbir yayınevinde yok.

Gazeteci:

(II) ----

Yayıncı:

— Bizim on iki yaşında çocuk okurumuz da var, orta yaş grubundan okurlarımız da var, seksen yaşında olup tam bir okuma kurdu olan okurlarımız da... Onları her ay, bilemediniz iki ayda bir, yeni bir kitapla buluşturuyoruz. Resimli çocuk kitaplarından fantastik kitaplara, dünya edebiyatından çizgi romana kadar tüm kategorileri içine alan bir yayın stratejimiz var. Kitabın çeşidine değil, niteliğine bakıyoruz.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) (I) Yayınevleri arasındaki rekabet sizi etkiliyor mu?

(II) Her yaş grubu için kitap yayımlamanın avantajları nelerdir?

B) (I) Yayıncılık sektöründe yaşanan daralmadan etkileneceğinizi düşünüyor musunuz?

(II) Yayın yelpazesini geniş tutmanın güçlüklerinden söz eder misiniz?

C) (I) Ülkemizdeki diğer yayınevlerinden hangi noktada ayrılıyorsunuz?

(II) Daha çok hangi tür kitaplar yayımlıyorsunuz, bir önceliğiniz var mı?

D) (I) Yayıncılık anlayışınızı değiştirmenizin temel sebebi nedir?

(II) Çocuk kitabı yayımlamakla yetişkinler için kitap yayımlamanın farkları nelerdir?

E) (I) Yayınevlerinin içinde bulunduğu durum hakkında neler söylersiniz?

(II) Geniş bir okur kitlesine ulaşmanızda yayımladığınız kitapların niteliği etkili oldu mu?

15. - 16. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Hemingway, öykü serüveni boyunca hiçbir biçimsel arayışa girmemiştir. Karşılıklı konuşmalarla dramatik yapının nasıl etkili bir şekilde oluşturulabileceğini göstermiş, sadece kişileri konuşturarak öyküde neler yapılabileceğinin parlak örneklerini vermiştir. Öykü kişilerinin birbirine söylediği sözler üzerinden metne gizem ve merak unsuru katmıştır. Sade, yalın, dümdüz bir anlatımı tercih etmiş; daha çok gazeteci öykücülerin yaptığı dolaysız öykü anlayışını benimsemiştir. Betimlemeyi, kişi çözümlemelerini iyiden iyiye azaltmış; betimlemeyi sadece fiziki atmosfer yaratmada kullanmıştır. Anlattığı olaylara, nesnelere son derece tarafsız bakmış, kişilerin sözlerini yorumlamaktan kaçınmış, duygusal müdahalelerde bulunmamıştır. En sarsıcı dramatik durumlarda bile sakin ve serinkanlı anlatımını korumuştur. Onun görevi sadece olan biteni aktarmak olmuştur. Kalemini kamera gibi kullanmış, sinemanın olanaklarını öyküye taşımış ve öyküde yepyeni bir kanal açmıştır.

15. **Bu parçada geçen** "kalemini kamera gibi kullanmak" **sözüyle anlatılmak istenen, aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Olayların arka planını yansıtmak

B) Gerçekleri olduğu gibi anlatmak

C) Dış dünyayı güzelleştirerek anlatmak

D) Anlatılanlara estetik bir görünüm kazandırmak

E) Yansıttığı olay ve kişiler konusunda seçici davranmak

16. **Bu parçada Hemingway ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?**

A) Anlatımda diyaloglardan yararlandığına

B) Öykücülükte kendine özgü bir tarz geliştirdiğine

C) Öykülerinin senaryolaştırılmaya uygun olduğuna

D) Süsten ve gösterişten uzak bir anlatımının olduğuna

E) Olayların gelişimi ve kişiler konusunda yansız bir tutum takındığına

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bir ara magazinciler "Medya olmasa sanatçı da olmaz." diyorlardı. Bir arkadaşının medyayı eleştirmesine içerleyen bir "sanatçı" da aynı cümleyi kullandı geçenlerde: "Medya olmasa sanatçı da olmaz!" Ne kadar doğru! Homeros, kendi köşesinde yaşayıp giden bir kördü. "Olympos TV" yöneticileri, "Şu garibin elinden tutalım." dediler. Ona iki dizi ısmarladılar. Bir çırpıda *İlyada* ile *Odysseia*'yı yazıp sanatçı oldu. Shakespeare, bir akşam Londra'da olay çıkardı. Bir magazinci, olayı fotoğrafladı. Ertesi sabah gazetelerde kendi resmini gören Shakespeare, oturup *Hamlet'i*, *Macbeth'i*, *Kral Lear*'ı yazdı. Van Gogh, sokağındaki çöplerin toplanmadığına kızarak evinin damına çıkmıştı. Kameralara yakalanınca sanatçı oldu. Beethoven'in kulakları duymuyordu. Bir gün arkadan gelen Jeep'in sesini duyamadı. Az kalsın eziliyordu. Oradan geçen bir magazinci, gazetede "Sağır herif!" diye başlık attı. Gazete çıktığı gün Beethoven, senfonilerini bestelemeye başladı. Dede Efendi, yaşına başına bakmadan sarayın haremine girmişti gizlice. Yakalanınca dergilerde kocaman fotoğrafları yayımlandı. Dede Efendi de hemen oracıkta ilk şarkısını besteledi. Karacaoğlan çobanlık yapıyordu. Bir gün koyunlarını güttüğü yerden geçen televizyoncunun biri, "Dur, şunu sanatçı yapayım." dedi, Karacaoğlan o anda sanatçı oldu. "Sanatçı"ya göre görsel ve yazılı basın olmasa sanatçı olmayacak. "Allah akıl versin!" demekten başka ne söylenebilir ki?

17. **Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Sözde soru cümlesine yer verilmiştir.

B) Örneklerden yararlanılmıştır.

C) Pekiştirmeli sözcüklere yer verilmiştir.

D) Konuşma havası içinde oluşturulmuştur.

E) Kinayeli bir anlatım söz konusudur.

18. **Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Sanatın magazin konusu hâline gelmesinin sanatçıları olumsuz etkilediğini savunmaktadır.

B) Bir sanatçının magazin basınında yer alan savını tarihten örnekler vererek desteklemektedir.

C) Sanatçıların magazincilerle yakın ilişki içinde bulunmasının olumsuz sonuçlarına dikkat çekmektedir.

D) Büyük sanatçıların ün kazanmasında sanat dışı bir olayın önemli rol oynadığını örneklendirmektedir.

E) Bir sanatçının medya olmadan sanatçı olamayacağı yönündeki düşünceyi ironik bir dille eleştirmektedir.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

On beş milyon yıllık bir tarihi olduğu düşünülen Atacama Çölü'ne son 500 yıldır yağmur yağdığına dair herhangi bir kayıt bulunmuyordu. Birkaç yıl önce, şiddetli yağışlar bu durumu değiştirdi. Bu yağışlar, dünyanın en kurak çölüne adapte olmuş yaşam formlarını hayli etkiledi. Uzmanlar, suyun canlı yaşamı için önemli olduğundan hareketle, yağmurun ardından muhteşem çiçeklenmelerin olacağı ve çölde ilkbaharın yaşanacağını umuyordu. Bu, bir miktar gerçekleşti. Ancak bu yağmurlar, çöle özgü mikroorganizma türlerini yok etti. Yağış, çölün Yungay dışındaki bölgelerinde canlı formlarını olumlu etkilerken bu bölgede mikroorganizma popülasyonunun %75-87'si yok oldu. Yağmurlardan önce bu bölgeden alınan toprak örneklerinde 16 farklı mikroorganizma türüne rastlanırken yağmurdan sonra sadece 4 tür tespit edilebildi. Bunlardan ikisi tüm koşullara dayanabilen en güçlü türlerdi. Araştırmalar, mikroorganizmaların aniden büyük miktarda suya maruz kaldıklarını ve ozmotik şok nedeniyle öldüklerini gösteriyor. Atacama Çölü'nde yüksek miktarda bulunan nitrat kalıntıları mikroorganizmalar için bir besin maddesi. 13 milyon yıl önce yağmurların etkisiyle vadi tabanlarında ve eski göllerde nitrat yoğunluğu oluşmuş. Bilim insanları, nitrat kalıntılarının son zamanlarda Mars'taki nitrat birikintilerine benzediğini düşünüyor. Mars'ın erken dönemlerinde meydana gelen kısa süreli yağışlar, Mars'ın mineralojisini açıklıyor onlara göre. Uzun süreli kuraklık dönemlerinin ardından kısa süren yağışların Mars'taki nitrat yataklarının nedeni olabileceğini söylüyorlar.

19. **Bu parçada Atacama Çölü ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Eldeki kaynaklara göre uzun süre yağmur yağmadığına

B) Yağışların etkisinin çölde lokal sonuçlarının olduğuna

C) Son yağmurlarda bazı mikroorganizmaların ortadan kalktığına

D) Son yağmurların, çölün sahip olduğu mineral yataklarının yok olmasına neden olduğuna

E) Son yağmurların ardından bitki örtüsünde az da olsa bir canlanmanın görüldüğüne

20. **Bu parçadan**

I. Mikroorganizmaların nemli ortamlardan çok, kurak ortamlarda yaşadığı

II. Canlıların, yaşadıkları bölgenin genel iklim koşullarına uyum sağladığı

III. Atacama Çölü'ne yağan yağmurlar, suyun tüm canlılar için hayat kaynağı olduğunu gösterdiği

IV. Atacama Çölü'ndeki mineral yapısıyla Mars'taki mineral yapısının oluşum süreçlerinin benzeştiği

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

METİN İNCELEME

İstanbul'un tarihî semti Balat'tayız. Etrafımızda Balat'ın en karakteristik özelliklerinden biri olan antikacılar… Her ne kadar şimdilerde Balat'ın çehresi yeni açılan tasarım dükkânlarıyla değişmiş olsa da ana dokuyu yine antikacılar oluşturuyor. İkinci el eşya satan dükkânlar arı kovanını andırıyor. Türlü türlü eşyaların satıldığı antikacılar ikinci el eşya satan dükkânlardan daha sakin gözüküyor. Buraya kadar gelinir de bir antikacı dükkânına girilmez mi hiç? Önümüzdeki antikacılardan birine giriyoruz. Hoşbeşten sonra hemen bir kahve servisi… Kahveler eşliğinde koyu bir sohbete dalıyoruz. Bir taraftan da dükkânı süzüyoruz meraklı gözlerle. Ahşap pinokyolar, ankesörlü telefonlar, emaye tencereler, porselen fincanlar, gümüş mumluklar, nostaljik radyolar, televizyonlar, gramofonlar, duvar saatleri ve lambalar alıcılarını bekliyor kendi köşelerinde. İçlerinde ilk günkü gibi sapasağlam olanlar da var, kırık dökük olanlar da. Aslında her birinin anlatmak istediği bir hikâye var. Kimi neşeli günlerden söz etmek, kimi anıları paylaşmak istiyor yeni sahipleriyle. İlgisizlikten sıkılmış, kendi kaderine küsmüş olanlar var.

- *Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.*
- *Eksiltili cümleler kullanılmıştır.*
- *Farklı cümle türlerine yer verilmiştir.*
- *Benzetmeye başvurulmuştur.*
- *Sözde soru cümlesi kullanılmıştır.*
- *Mecaz anlamlı sözcükler kullanılmıştır.*
- *Sayıp dökmelere yer verilmiştir.*
- *İkilemelere yer verilmiştir.*
- *Pekiştirmeli sözcük kullanılmıştır.*
- *Kişileştirmeye başvurulmuştur.*

4. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 40 dakikada çözünüz.

1. (I) İstanbul'da nüfusun henüz bir milyona ulaşmadığı, şehir merkezinin etrafında ormanlık bölgelerin bulunduğu 1800'lü yıllarda, merkeze yakın yeşil alanlarda gösterişli köşkler yapıldı. (II) Osmanlı sultanlarının dinlenmek, avlanmak ve konuklarını ağırlamak amacıyla yaptırdığı, "kasır" adı verilen küçük saraylardı bunlar. (III) Hâlâ ayakta olan kasırlar; huzurlu ortamı ve güzel bahçeleriyle, kafe ve restoran olarak hizmet veren alanlarıyla halkın kullanımında. (IV) Günümüzde hem İstanbul halkına hem de turistlere eski İstanbul esintileri sunan yapılardan biri Küçüksu Kasrı'dır. (V) Abdülmecid tarafından Göksu Mahallesi'nde Balyan ailesine yaptırılan, deniz kenarındaki bu görkemli kasrın güzelliği göz kamaştırıcıdır. (VI) Tamamı Fransa'dan getirilen altın varaklı şık mobilyalarla, kristal avizelerle döşenmiş odaların tavanlarında İstanbul manzaralı kalem işleri vardır.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

2. (I) Pek çok insan; asansöre bindiğinde endişe, tedirginlik, gerginlik, korku gibi duyguları yoğun biçimde yaşıyor. (II) Psikologlar, asansörde bir başkası varken de yaşanan bu "tuhaf" durumun birkaç nedeni olduğunu söylüyor. (III) Öncelikle iki insanın konuşurken aralarında genellikle yaklaşık bir kol uzunluğunda mesafe bıraktığını hatırlatıyorlar. (IV) Ancak asansördeki mesafe bundan çok daha az olduğu için insanların kendilerini garip, doğal olmayan, endişe verici bir durumun içinde hissettiğini belirtiyorlar. (V) Bu nedenle asansördeki herkes, duruşunun ya da yaptığı herhangi bir hareketin karşısındaki kişiyi korkutmaması için kişiyle göz temasından kaçınmayı, yere bakmayı ya da telefonuyla ilgilenmeyi tercih ediyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra, "Fiziksel olarak bu kadar yakın olmanın en çok endişe veren yanını ise bir başkasını rahatsız etme korkusu oluşturuyor." **cümlesi getirilmelidir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

3. I. Fatih Sultan Mehmet, 1453 yılında İstanbul'u fethedince şimdiki İstanbul Üniversitesi merkez binasının bulunduğu yerde ilk sarayı yaptırmıştı.

II. Ancak, Sarayburnu çevresinin güzelliği ve alanının uygun oluşu göz önüne alınarak burada yeni bir inşaata girişildi.

III. Deniz tarafı Bizans surlarıyla kapalı olan Topkapı Sarayı'nın kara tarafına da 1400 metre uzunluğunda yeni duvarlar çekilerek büyük bir site kuruldu.

IV. Resmî vesikalarda "Saray-ı Cedîd" yani "Yeni Saray" olarak geçen Topkapı Sarayı bu şekilde ortaya çıktı.

V. Ayasofya'daki "Bâb-ı Hümâyun" adı verilen muhteşem kapının kitabesinden anlaşıldığına göre, bu inşaat 1478 yılı Aralık ayında tamamlandı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturması için hangilerinin birbiriyle yer değiştirmesi gerekir?

A) I ve II B) I ve IV C) III ve IV D) III ve V E) IV ve V

4. (I) Bir kitabı yayımlamaya karar verme ve baskıya hazırlama süreçleri kitabın yerli ya da yabancı olmasına göre değişiyor. (II) Önümüze yayın politikalarımıza uygun olabileceğini düşündüğümüz, ilgimizi çeken yabancı bir kitap geldiğinde onu öncelikle ilgili editörümüz inceliyor. (III) Olumlu görüş belirtmişse kitabı programa alarak türüne göre en uygun tercümeyi yapabileceğini düşündüğümüz çevirmen ile iletişime geçiyoruz. (IV) Kitabın içeriğine, yazarının deneyimine ve yurt dışındaki performansına göre yaptığı incelemenin ardından yayımlamaya uygun olup olmadığına karar veriyor. (V) Çeviri dosyası hazır olduktan sonra matbaaya gitmeden önceki redaksiyon, son okuma ve kapak hazırlıkları gibi son süreçler başlıyor.

Bu parçanın anlam akışındaki bozukluğu gidermek için, aşağıdaki değişikliklerden hangisi yapılmalıdır?

A) I. cümleyle II. yer değiştirmeli
B) II. cümleyle V. yer değiştirmeli
C) III. cümleyle IV. yer değiştirmeli
D) IV. cümle I. den sonra gelmeli
E) V. cümle II. den sonra gelmeli

5. I. Höyüklerde yapılan kazı çalışmalarında hemen her gün tarih öncesi dönemlere ışık tutan objelere ulaşılıyor.

II. Geçmişi MÖ 16 binlere kadar giden Maraş'ta eski uygarlıkların kalıntılarını barındıran birçok höyük bulunuyor.

III. Maraş; gelenekleri, yemek kültürü, tek başına birçok ülkeden daha zengin olan yaban hayatıyla Anadolu mozaiğinin en önemli parçalarından biridir.

IV. Daha birkaç ay önce, insanoğlunun toprağı pişirip şekillendirdiği en erken örnek olma olasılığı yüksek bir figür bulundu.

V. MÖ 13 bin ila 16 bin yıllarına ait olduğu tahmin edilen figürün kesin yaşı, karbon testleri tamamlandıktan sonra belirlenecek.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerle bir paragraf oluşturulsa hangisi dışarıda kalır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Babamın sınırlı sayıda kitaptan oluşan küçük bir kütüphanesi vardı. Uzaktan baktığımda âlemin küçük bir resmiymiş gibi görünürdü bana o kütüphane. Kitaplara baktıkça okuma iştahım kabarırdı. İçimde her şeye karşı durdurulmaz bir merak ve aşırı bir öğrenme açlığı vardı. 1970'lerde hayatımdaki bu açlığı gidermek için babamın verdiği harçlıklarla aldığım kitaplar yetişti imdadıma. Sahafların tozlu raflarından, kaldırım kitapçılarından aldığım kitaplardı bunlar. Kapakları kopmuş, başkaları tarafından okunmuş bu kitaplar derinden etkilerdi beni. İnsanlığın yarattığı en değerli varlık, onlardı bana göre. Yazarların kitaplar aracılığıyla bana söylediklerine kulak vermem, beni zenginleştirdi. Okuduğum her kitap beynimin çorak topraklarına kova kova su döküp düşünce dünyamı yeşertti.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Deyimlere yer verilmiştir.
B) Mecazlı ifadeler kullanılmıştır.
C) Örneklemeye başvurulmuştur.
D) Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.
E) Birinci kişili anlatım kullanılmıştır.

7. Teknoloji hızla gelişiyor, teknoloji ürünü iletişim araçları günlük yaşamda hızla yaygınlaşıyor. Ancak teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin, toplumların özünde bulunan kültürü aynı hızda değiştiremiyor. Toplumun kültürel birikimi, örf ve âdetleri teknolojik iletişim araçlarıyla kurulan iletişimde kendine yer buluyor. Çağlar içinde oluşmuş alışkanlıklar, sözler kendini gösteriyor. Kültürel genler bir anda değişmiyor çünkü.

I. Ayten'in uzun süren şehir içi yolculuklarda gazete okumak ya da bulmaca çözmek yerine akıllı telefonlardaki uygulamalarla vakit geçirmesi

II. Deniz'in kendinden uzakta yaşayan dost ve akrabalarına bayramlarda ve yıl başında kart göndermek yerine telefonla toplu mesaj çekmesi

III. Çok acil bir durum için arkadaşını arayan Ahmet'in, hâl hatır sorduktan sonra konuya girmesi ve telefon konuşmasının sonunda mutlaka eşe dosta selam söylemesi

Yukarıda numaralanmış ifadelerden hangileri parçada anlatılanlarla ilişkilendirilebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I, II ve III

8. Victor Hugo, kimse tarafından tanınmadığı gençlik yıllarında, ilk romanının müsveddesini bir yayınevine götürmüş ama yayınevi müdürü romanı basmaya yanaşmamış. Geleceğin ünlü romancısı Victor Hugo, yayınevinden ayrılırken yayınevi müdürüne: "Büyük bir fırsatı kaçırdınız. Eğer bu ilk romanı basmayı kabul etseydiniz Victor Hugo gelecekte bütün eserlerinin yayın hakkını size verecekti." demiş. Yayınevi müdürü o an ne düşündü bilinmez ama Victor Hugo sekizi roman, otuzu aşkın eser bırakarak bu dünyadan göçmüş.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) İnsan, gelecekte nelerle karşılaşacağını bilemez.

B) Öz güven patlaması yaşayan kişiler, kendini anlatmakta zorlanır.

C) Ön yargılı yaklaşımlar insanların birbirlerini anlamalarını engeller.

D) İnandığı yolda kararlılıkla yürüyen kişiler mutlaka başarıyı yakalar.

E) Hedefe giden yolda, başarı merdivenlerinin basamaklarını sırayla çıkmak gerekir.

9. Orhun Kitabeleri'nde Türklerin, her insanın kuş şeklinde bir ruhu olduğuna, ölen kişinin ruhunun göğe yükselip kuş gibi uçtuğuna inandıklarından söz edilir. Kartal, 13. yy.da Selçuklular tarafından arma olarak kullanılır. Osmanlı kumaşlarında, çinilerinde, mezar taşlarında tavus kuşu dikkat çeker. Hayat ağacı etrafında çift kuş, horoz, bülbül, kaz gibi hayvanların işlendiği görülür. Türk kızlarının mendil, peşkir, yatak örtüsü, minder örtüsü olarak hazırladığı çeyizlerdeki kuş figürleri günümüze kadar gelen eşsiz örneklerdir. Bugün Elazığ yöresi iğne oyalarında kuş motifi kullanılır. Ege halk oyunlarından Zeybek'te başefe kollarını havaya kaldırıp ellerini pençe gibi yapar ve pelerinini kanat gibi yanlarına açarak dans eder. Doğu Anadolu'da "kartalı yakalama" oyunu vardır.

Bu parçada "kuş motifi" **ile ilgili olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Eski Türklerde kutsal bir varlık olarak görülürken sonradan kültürel bir motife dönüşmüştür.

B) Türk kültüründe ve tarihinde öteden beri kullanılan önemli bir motiftir.

C) Anadolu kültüründe, duyguları anlatan bir sembol olarak kullanılmıştır.

D) Türk kültüründe ilk dönemlerde kutsal bir varlık olarak görülürken zamanla bu özelliğini yitirmiştir.

E) Türk tarihinin ilk dönemlerinde devleti simgelemiş, sonradan kültürel bir motife dönüşmüştür.

10. Türkiye'nin en sakin yerleşkesinden biri olan Gökçeada dinginliği ve huzurlu atmosferiyle keyifli bir tatil deneyimi sunar. Burada yürüyüş yapabilir, tertemiz havasında oksijen depolayabilir, en sıcak günlerde bile serin olan masmavi denizinde yüzebilir, dalış yapmaya elverişli sığ sularında zengin çeşitlilikteki deniz canlılarını yakından inceleyebilirsiniz. Sert rüzgârlarıyla meşhur bu adada farklı ülkelerden gelen sörf takımlarını, çamur banyosu yapan siyah adamları görmeniz mümkündür.

Bu parçada Gökçeada ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Sörf yapmak için uygun bir yer olduğuna

B) Türlü deniz canlılarına ev sahipliği yaptığına

C) Kıyılarının dalış sporu için uygun olduğuna

D) Rüzgâr nedeniyle deniz suyunun soğuk olduğuna

E) Farklı etkinlikler yapma potansiyeline sahip olduğuna

11. İnternet çağındayız. İnsanlık; karmaşanın hâkim olduğu, oldukça kompleks ama bir o kadar da heyecan verici sanal bir dünyanın içine doğru süratle ilerliyor. Oldukça cazip bir dünya bu. Küreselleşme yanlıları internetle birlikte herkesin aynı noktada buluşacağını söylüyordu. Ancak bu balon çabuk patladı. Patlamakla kalmadı, milyonlarca bireysel parçaya dönüştü. Ortaya çıkan sosyal ağlar, paylaşımcı ama aynı zamanda teşhirci ve röntgenci bir toplum yapısı ortaya çıkardı. İnsanlar, kendilerinin veya başkalarının özelini en ince ayrıntısına kadar yayımlamakta sakınca görmüyor. Devletlerin gizli belgeleri ortalığa saçılıyor.

Bu parçadan "internet" **ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?**

A) Kaotik bir yapısının olduğu

B) İnsanların ilgisini çekmeyi başardığı

C) İnsanları ortak değerler etrafında birleştirdiği

D) Önemli sırların yayımlandığı bir ortama dönüştüğü

E) Kişisel bilgilerin paylaşıldığı bir ortam hâline geldiği

12. Tehlikeli bir durumda kaslarımız, olabildiğince hızlı harekete geçebilmek için enerjiye ihtiyaç duyar. Bu durumda vücudun doğal uyarıcısı olan adrenalin, nefes alıp verme ve kalp atış hızını artırır; kan damarlarını genişleterek kaslarımıza daha fazla oksijen gitmesini sağlar. Adrenalin artışı sonucunda yüz bölgemizdeki kan damarları genişler, normalden fazla kan akışı olur ve yüzümüz kızarır. Toplum normlarına uygun davranmadığımızda, hatamızı fark ettiğimizde, başarı ve onaylanma isteğimiz kabul görmediğinde aynı süreç işler. Kan damarları deri yüzeyine daha yakın olan kişilerde bu süreç daha çabuk ve sık görülür.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Aynı olay karşısında kişilerin yüz kızarma süreleri birbiriyle aynıdır.

B) Nefes darlığı ve kalp sorunu yaşayan kişilerde sık sık yüz kızarması görülür.

C) Adrenalin yükseldiği zaman insanlar, olaylar karşısında doğru tepkiler veremez.

D) İnsanların yüz ifadelerinden hata mı yaptıkları, yoksa bir tehlike mi atlattıkları anlaşılabilir.

E) Yüz kızarmasının temel nedeni, istenmeyen durumlarda yaşanan adrenalin yükselmesidir.

13. Tarihte yönetimi elinde bulunduran kişiler, bir kontrol mekanizması olan sansürden vazgeçemedikleri ve başkalarının neyi okuyup neyi okumaması gerektiğine karar verme yetkisini kendilerinde buldukları için kitaplar pek çok kez hedef olmuştur. İskenderiye ve Bergama kütüphane yangınları, Cizvitlerin Müslüman izlerinin kökünü kazımak için Sevilla'da yaktıkları binlerce kitap, akla gelen ilk örneklerdir. O kitaplarla birlikte insanlığa mal olmuş kültürel hazine de yok olmuştur. Ray Bradbury'nin yazdığı, sonra da Truffout'nun sinemaya aktardığı *Fahrenheit 451*'i; Tarık Ali'nin Sevilla kitap katliamını anlattığı *Nar Ağacının Gölgesi*; Elias Canetti'nin *Körleşme*'si bundan duyulan üzüntüyü anlatır. Umberto Eco'nun *Gülün Adı* da öyledir. Bağnaz engizisyon papazının bütün Orta Çağ birikimini taşıyan manastır kütüphanesini yakmasının nedeni, Aristo'nun *Poetika* adlı eserinin "komedi" bölümüdür. Gülmenin günah olduğu bir dönemde insanların bu kitaba ulaşmaması için Cizvit papazı devasa kütüphaneyi yakar. Böyle bir ayrıntıdan yola çıkan Eco, beş yüz sayfayı aşkın bir eser yazar.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

A) Tarihte dinî gerekçelerle kitapların ortadan kaldırıldığı

B) Kitaplara yönelik toptancı yaklaşımın kötü kitapların yanında iyilerin de yok olmasına yol açtığı

C) Geçmişteki kitap yangınlarının bazı yazarlara esin kaynağı olduğu

D) Güç sahibi kişilerin, insanların okuyacakları kitapları belirlemek istediği

E) İnsanlığın kültürel birikiminin yok olmasına yol açan kütüphane yangınlarının olduğu

14. **Muhabir:**

(I) ----

Eğitim Uzmanı:

— Çocuk dünyaya geldiği andan itibaren onun bakımından ve eğitiminden sorumlu ilk kurum ailesidir. Ailenin kültürü, sosyal ve ekonomik durumu, eğitim düzeyi çok önemli. Öğrenmenin gerçekleşmesi için fiziksel ve ruhsal açıdan hazır olmak gerekir. Sağlık sorunu yaşayan bir öğrenci, verilen bilgiyi kavrayıp içselleştirmekte zorlanır. Öğreticinin başarısı ve müfredatın uygunluğu da büyük ölçüde etkilidir.

Muhabir:

(II) ----

Eğitim Uzmanı:

— Eğitimle ilgili karar alma süreçlerine katılımı çok önemsiyorlar. Çoğu zaman yetişkinler öğrencilerle ilgili konuları onlar olmadan tartışıp karara bağlıyor. Sorularımıza verdikleri cevaplardan öğrencilerin bundan mutlu olmadıkları anlaşılıyor. Başta ders seçimi olmak üzere okulda kendilerini ilgilendiren kararlarda fikirlerinin alınmasını istiyorlar. Hijyen kurallarına uyulmaması, ücretsiz içme suyuna ulaşamama ve akran baskısı da öne çıkan diğer önemli başlıklar.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) (I) Aileler çocuklarının eğitimini yeterince önemsiyor mu?
(II) Çocuğun kişilik kazanmasında aile mi okul mu daha etkilidir?

B) (I) Sizce öğrenme başarısını etkileyen temel faktörler nelerdir?
(II) Öğrenciler, okul ve eğitim hayatıyla ilgili en çok nelerden şikâyet ediyor?

C) (I) Çocuğun ruhsal ve fiziksel gelişiminde ailenin rolü nedir?
(II) Uzmanlar eğitimde yaşanan sorunlarla ilgili olarak neler düşünüyor?

D) (I) Öğrencilerin okul başarısı, ailelerin onlara bakışını etkiliyor mu?
(II) Aileler, eğitim sisteminin aksayan yönleri hakkında neler söylüyor?

E) (I) Ailenin eğitim süreçlerine dahil olması öğrenci başarısını ne ölçüde etkiliyor?
(II) Eğitimcilerin yıllardır çözülemeyen sorunlara bakışı nedir?

15. - 16. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Eduardo Galeano'nun son kitabı *Aynalar*, çıktıktan kısa bir süre sonra Türkçe olarak Türk okuruyla buluştu. Kitaptaki yazılar ezber bozucu nitelikte. Okura sert çimdikler atıyor ve onu yaşanan acı olaylarla karşı karşıya getiriyor. Evrensel ölçekte yaşanan eşitsizlik, engizisyon, sömürülen haklar, keşifler, savaşlar ve bunların toplamında en başından beri ortalıkta hiç gözükmeyen adalet kavramı üzerinde duruyor. Bildik tarih kitaplarından farklı bir okuma vadediyor. Yazar, olaylara alışıldık tarih kitaplarının, devlete ait kitapların bakış açısıyla yaklaşmıyor; bambaşka gözlerle bakıyor. Asık suratlı, neredeyse insansız bir tarihi anlatan kitapların aksine aşkın, yoksulluğun, kardeşliğin, eşitsizliğin olduğu, insanlı bir tarihi aydınlatıyor. Zaman zaman şaşırtıyor, zaman zaman güldürüyor, zaman zamansa alaycı bir şekilde düşündürüyor tarihe yaptığı ironik göndermelerle. İnsanlığa adalet diye, barış diye, insanlık diye yutturulanları hatırlatmakla kalmıyor; yerden yere vuruyor. 20. yüzyılın geride acı ve yıkım bıraktığını, 21. yüzyılın da önceki yüzyılın izinden gittiğini söylüyor. Çağlar boyu aynı acıların, yıkımların, eşitsizliklerin yeniden hem de defalarca yaşandığını ortaya koyuyor.

15. **Bu parçada Eduardo Galeano'nun *Aynalar* adlı kitabıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?**

A) Farklı dillerde yayımlandığına
B) Yazınsal bir üslubunun olduğuna
C) Tekdüze bir anlatımının olmadığına
D) Okurun gerçeklerle yüzleşmesini sağladığına
E) Dünyada yaşanan haksızlıklara dikkat çektiğine

16. **Bu parçadan Eduardo Galeano ile ilgili olarak**

I. Tarihte benzer olayların tekrar ettiğini düşünmektedir.
II. Tarihe eleştirel ve alaycı bir tutumla yaklaşmaktadır.
III. Dünyada yaşanan olayların birbiriyle bağlantılı olduğunu savunmaktadır.
IV. Geçmişteki olaylara resmî kurumların gözüyle değil, insan odaklı yaklaşmaktadır.
V. Dünyadaki çatışmaların kaynağının insanlar arasındaki eşitsizlikler olduğunu düşünmektedir.

yargılarından hangileri <u>çıkarılamaz</u>?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) III ve V E) IV ve V

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Sanatçının öyküleri İspanya'dan İtalya'ya, Fransa'dan Afrika'ya birbirinden oldukça farklı iklim ve kültürlerde geçer. Yenilmiş, kaybetmiş insanların dramlarına eğilir. Yükseliş ve düşüşü bir kısır döngü olarak gözler önüne sererken nerede olursa olsun insanın olaylar karşısındaki tutumlarının aynı olduğunu vurgular. Ona göre insan, dünyanın her yerinde aynı insandır. Boğa güreşçisi, aslan avcısı ve boksörü hayatın en uç noktalarında ölümle burun buruna getirip korkaklık, cesaret, şöhret gibi olgularla yüzleştirirken nasıl aynı duygularla hareket ettiklerini ustalıkla sergiler. Hayatın dışına düşmüş insanların acılarını, özlemlerini, umutsuzluklarını dile getirir. Kaybetmiş, yenik düşmüş kişilerin hayatlarını küçük diyaloglarla anlatır. Dışlanmışları, yenilmişleri bir olgu olarak resmeder. Öykü boyunca herkese eşit mesafededir. Öykülerini tümüyle konuşmalara yaslarken aslında tersinden insanlar arasındaki iletişimsizliği vurgular. Onun öykülerinde insanlar konuşarak hiçbir şeyi çözemezler. Konuştukça her şey bir açmaza, bir çözümsüzlüğe doğru ilerler. Çünkü insan ilişkilerindeki söz, birbirlerini anlamak için sarf edilen bir söz değildir. Zaten konuşmaların sonunda herkes başladığı yere döner. Söz, hiçbir şekilde duygulara tercüman olamaz. Gereksiz bir çaba olarak ortada kalakalır. Bu anlamda yazarın, öykülerinde tümüyle ayrılık anlarına odaklanması boşuna değildir. Onun öykülerinde herkes birbirini yanlış anlamaya hazır ve meyilli olduğu için dil, bir anlaşma aracı olmaktan çıkar.

17. **Bu parçada sözü edilen yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) İnsan doğasının değişmeyen yanlarına vurgu yaptığı

B) Öykülerinde yer verdiği kişiler arasında taraf tutmadığı

C) Yaşamın kıyısında kalmış küçük insanların dramlarına yer verdiği

D) Öykülerini güçlülerle güçsüzlerin mücadelesi üzerine kurguladığı

E) Öykülerinde dünyanın farklı coğrafyalarında yaşanan insana özgü durumları anlattığı

18. **Bu parçada sözü edilen yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Öykülerinin konusunu geniş bir coğrafyaya yayarak okur kitlesini artırmayı amaçlamıştır.

B) Öykülerini konuşmalara yaslarken aslında insanlar arasındaki iletişimsizliği vurgulamıştır.

C) Öykülerinde, tutkularına yenik düşen insanların toplumda yalnızlaştığını ortaya koymuştur.

D) Öyküleriyle yaşamın dayatmalarına yenik düşmüş insanlara mücadele etme gücü aşılamıştır.

E) İnsanların birbirleriyle iletişim kuramamalarının altında diyalog eksikliğinin yattığını düşünmektedir.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Kanada'da yapılan bir araştırmada katılımcılardan bazılarına kendi seçtikleri, bazılarınaysa araştırmacıların seçtiği müzik parçaları dinletildi ve katılımcılardan müzikten aldıkları zevki puanlamaları istendi. Katılımcılara müzikleri kendi paralarıyla satın alma seçeneği de sunuldu. İlk iki seansta Transkranyal Manyetik Uyarma (TMS) adlı bir teknikle katılımcıların beyinlerinin bir bölümü uyarıldı. Üçüncü seansta hiçbir uyarı yapılmadı. İlk iki seansta katılımcılar dinledikleri müziğe daha yüksek puanlar verdi ve müziği satın almak için, üçüncü seansa göre %10 daha fazla para harcamak istedi. Beynin ön bölgesine TMS uygulandığında striatum denen ve beynin ödül süreçlerinde görev alan daha derindeki bir bölgeden dopamin salgılanmasında değişiklik oluştuğu, başka çalışmalarda da tespit edilmişti. Striatum, kişinin müzikten zevk alma beklentisi içinde olduğu ve çok zevk aldığı anlarda etkinleşiyor. Uzmanlar bu olgunun altındaki mekanizmanın müziğe özgü olmasını gerektirecek bir neden olmadığını belirtiyor. Ödül mekanizmasıyla ilgili beyin devrelerinin nasıl yönetileceğini öğrenmek, ödül sistemiyle ilgili bozuklukların iyileştirilmesinde işe yarayabilir. Parkinson hastalığının ve depresyonun yaygın bir belirtisi olan apati durumunda insanlar önceden keyif aldıkları şeylere karşı kayıtsızlaşır. Bu teknikle beyin, kişinin önceden zevk aldığı şeylere karşı daha duyarlı hâle getirilebilir.

19. Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Beyin, kişinin zevk aldığı durumlarda daha çabuk uyarılabilmektedir.

B) Belli bir ücret ödenerek dinlenen müzikten daha fazla zevk alınmaktadır.

C) Kişinin, dinlediği müziği sevmesinde dinlediği parçayı kimin seçtiği önemli rol oynamaktadır.

D) İnsanlar, başkalarının önerdiği müzik yerine kendi seçtikleri müzikten daha fazla zevk almaktadır.

E) Manyetik uyarılarla beklentileri artırılan insanlar, dinledikleri müzik parçasını daha çok sevmektedir.

20. Bu parçaya göre TMS tekniğiyle ilgili olarak

I. Bazı hastalıkların tedavisinde kullanılabileceği düşünülmektedir.

II. İnsanların dinlediği müzik türlerinin değiştirilmesini sağlamaktadır.

III. İnsanların dinlediği müzikten daha fazla zevk alması sağlanmaktadır.

yargılarından hangileri söylenemez?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III

D) II ve III E) I, II ve III

PARAGRAF ÇALIŞMASI

Aşağıdaki parçaların anlatımında ağır basan anlatım tekniğini metnin altındaki boşluğa yazınız.

1.

Sabah erkenden yola çıktık. Yağmur hafif hafif çiseliyor. Dağların üstünü örten bulutar alçalıyor, yüksek ve yeşil tepelere yayılıyor. Ama bu durum bizi hiç endişelendirmiyor çünkü mevsim bahar. Sık sık görülen kısa süreli yağmurlardan biri bu. Öyle de oluyor, biz yayla yolunda ilerlerken bulutlar dağılıyor, hava açıyor. Yemyeşil ormanların içinde, patikada süren yolculuğumuz ikindi vakti sona eriyor. Çünkü yayladayız. Çadırımızı düz bir alana kurup hemen bir ateş yakıyoruz. Bir taraftan eşyalar çadıra yerleştiriliyor, bir taraftan akşam yemeği hazırlanıyor. İlk günün heyecanıyla herkes heyecanlı, yürekler kıpır kıpır… Akşam vakti oturup sohbet etmek, dört ay sürecek yayla günlerini konuşmak istiyoruz ama yorgun vücutlar buna izin vermiyor.

. .....

2.

Dünya üzerinde ilk kez 1960'lı yıllarda görülen koronovirüs, Covid-19 olarak adlandırılmıştır. Bu sözcük, "korona"nın co'su, "virüs"ün vi'si ve hastalık kelimesinin İngilizcesi "disease" sözcüğünün d'sinden türetilmiştir. 19 ise salgına dönüştüğü yıl ile ilgilidir. 2019'yılı Aralık ayında Çin'in Wuhan Bölgesinde ortaya çıkmasıyla birlikte dünyayı etkisi altına almıştır. Hastalığın başlangıç kaynağı henüz netlik kazanmamakla birlikte bulgular, vahşi hayvanları işaret etmektedir. Hafif, orta ve ağır olmak üzere farklı hâllerde seyredebilen koronavirüs daha önce 2002'de çıkan SARS ile 2012'de çıkan MERS virüsüyle aynı gruptandır. Soğuk algınlığına benzer bir tabloyla ortaya çıkan koronavirüs, can kayıplarına yol açabilmektedir.

. .....

3.

İnternet, televizyon ve telefonun basılı yayıncılığı öldürdüğü; insanların dergi ve gazete okumadığı söyleniyor. İnternetle birlikte ortaya çıkan sosyal medyanın ilgi gördüğü doğru. Bilgiye hızlı erişim veya ek bir maliyetin olmaması gibi avantajları var. Ama bunlar dergi ve gazeteyi öldürebilir mi? Bizde yeni bir şey çıktı mı eskisini öldürme hastalığı yaygındır. Yüz yıl önce de benzer bir durum vardı; sinema, tiyatroyu öldürecek deniyordu. Öyle bir şey olmadı. Bugün de olmaz, gazete ve televizyon ölmez. Sosyal medya, basılı gazete ve dergiler için yararlı bile olabilir. Tanınmasını sağlar, ilgi çeker. Burada önemli olan, dergi ve gazetelerin, sosyal medyada olmayanı yakalayabilmesi, orada olanı anlatabilmesi. Peki, bu mümkün mü? Mümkün olması için çok çalışmak, düşünmek, mevcudu aşmak gerekiyor.

. .....

4.

Vadinin iki yanında dik dağlar yükseliyor. Bahar her tarafı yeşillendirmiş. Yeşermemiş, çiçek açmamış tek bir ağaç yok. Fındık ağaçlarının körpe yeşillikleri, henüz tomurcuklanan çalılar arasında oradan oraya uçup duran kelebeklerin rengarenk görüntüsü büyüleyici! Yamaçlardaki karaçamların iri gövdeleri altında çıplak ve siyah pencereli yayla evleri görülüyor. Kayalara çarparak akan suyun oluşturduğu köpük, büyük bir kar kütlesini andırıyor. Sık ormanlıklarda elma, erik, badem ağaçları; yamaçlarda rengarenk çiçekler açmış. Papatyalar, yaban gülleri, nergisler bir gelin gibi süslemiş yamaçları. Yeşil otlar ve sarı çiçekler arasında kurbağaların keskin avazı işitiliyor. Doğa ilkbaharı sevinçle karşılıyor vadinin her yanında.

. .....

Cevaplar: 1. Öyküleme 2. Açıklama 3. Tartışma 4. Betimleme

5. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 40 dakikada çözünüz.

1. I. Homeros'un ünlü *İlyada* destanının ilk dizelerinde Apollon'un Leto ile Zeus'un oğlu olduğu ifade edilmektedir.

II. Bitkin düşen Leto'ya, Artemis ebelik yapar ve kardeşi Apollon'un doğumunun gerçekleşmesini sağlar.

III. Leto, dokuz gün boyunca doğum sancısı çektikten sonra önce ikizlerden Artemis'i doğurur ancak Apollon'u doğuracak gücü kalmaz.

IV. Destana ve mitolojik kaynaklara göre güzel saçlı Leto tarafından dünyaya getirilen Apollon'un, Artemis adlı bir de ikiz kardeşi vardır.

V. Ünlü doğum tanrıçası Artemis'e bu unvanın verilmesinin temelinde onun dünyaya gelir gelmez gerçekleştirdiği bu olağanüstü olay yatmaktadır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturması için hangilerinin birbiriyle yer değiştirmesi gerekir?

A) I ile IV B) II ile III C) II ile IV D) III ile V E) IV ile V

2. I. Ana tanrıça; bereketi, güzelliği, tarımı temsil ederken o, bereketin, kahramanlığın ve gücün sembolü olmuştur.

II. Koçboynuzu motifi, tarihin eski dönemlerinde Anadolu kültüründe ana tanrıçayla birlikte kullanılmıştır.

III. Mezar taşlarının yanı sıra Türk dokumacılık sanatının en güzel örnekleri olan halı ve kilimlerde yoğun olarak kullanılmıştır.

IV. Sümerlerde, Akadlarda, Mısırlılarda, Hititlerde, Frig ve Helen uygarlıklarında bu özellikleriyle kullanıldıktan sonra Türk süsleme sanatında da yerini almıştır.

V. Kilimlerin daha çok göbek ve bordür kısımlarında kullanılan bu motife dokumacı kadınlar tarafından, boynuzlu yanış, koçlu yanış, koç başı, gözlü koç gibi isimler verilmiştir.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Strateji Yayınları

3. (I) Atmosferde, şekilsiz bir yapıya sahip toz zerreciklerinin etrafında büyümeye başlayan kar kristalleri, önce yavaş yavaş altılı simetriye sahip düzenli bir çekirdek hâlini alır. (II) Daha sonra boyutları metrenin milyonda biri olan mikron ölçeğinde bir dik altıgen prizma oluşturur. (III) Altılı simetriye sahip olan kar kristalleri, simetri düzlemine dik bir eksen etrafında 360 derece çevrildikleri zaman görünüşleri değişmez. (IV) Kristaller, milimetre ölçeğindeki nihai büyüklüklerine ulaşana kadar o altıgen prizma korunur. (V) Ancak o süreçte kristaller çeşitli etkenlere bağlı olarak başkalaşım geçirdiğinden birbirinden çok farklı, karmaşık yapılar ortaya çıkar.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Geçenlerde ünlü bir eleştirmen, yirmi yaş altı gençlerin akıllı telefonlarda geçirdikleri zaman kadar kitap okumaya zaman ayırmadığını, özellikle klasik kitapları hiç okumadığını söylüyordu. (1) Yayınevlerinden alınan satış rakamları, oransal olarak geçmişe göre çok da kötü bir durumda olmadığımızı düşündürüyor bize. (2) Kitap satış rakamlarının görece daha iyi olduğu dönemlerde de gençlerin klasikler yerine güncel, daha çok da popüler kitaplara yöneldiği herkesçe bilinir. (3)

I. Arzu edilen düzeyde miyiz derseniz, ne yazık ki çok gerisindeyiz ama bu durum, sadece bu kuşakla ilgili bir sorun değil.

II. Bu açıdan ben, eleştirmenin gençlerin az kitap okudukları savına katılıyorum ama klasikleri hiç okumadıkları konusunda eleştirmenle aynı fikirde değilim.

III. Evet, böyle bir kitle var ama bu kitlenin klasikleri okumadığını iddia etmek ne kadar doğru bilemiyorum.

Bu parçanın anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için 1, 2 ve 3 ile belirtilen yerlere I, II ve III numaralı cümlelerden hangileri getirilmelidir?

	1	2	3
A)	I	III	II
B)	II	I	III
C)	II	III	I
D)	III	I	II
E)	III	II	I

5. (I) Magma tabakasında yüksek sıcaklıkta erimiş kayaların oluşturduğu lavların sıvı hâlde yeryüzüne çıkmasına volkan patlaması denir. (II) Patlamalar sonucu bitki ve hayvan varlığının yanı sıra evler, tarlalar, yollar ve fabrikalar zarar görebilir. (III) Geçmişten bu yana birçok yeri yaşanmaz hâle getiren bu doğal afetin nasıl gerçekleştiğini anlayabilmek için yer yuvarlağının iç yapısı hakkında bilgi sahibi olmak gerekir. (IV) Yerkürenin yapısıyla ilgili araştırma yapan yer bilimciler, kendilerinin oluşturduğu veya doğal yollarla oluşan sismik dalgalardan yararlanır. (V) Deprem sonucu oluşan doğal veya yer bilimcilerin oluşturduğu yapay sismik dalgalar, yerkürenin farklı yapıdaki katmanlarında farklı davranışlar sergiler. (VI) Yerküre içinde hareket eden sismik dalgaların davranışlarını inceleyen yer bilimciler yerkürenin yapısıyla ilgili önemli bilgiler edinir.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

6. Gazetelerin kitap eklerinde kitap tanıtma yazıları yazıyordum. Bir süre sonra okurlardan "eleştiri yazısı" için teşekkür mesajları almaya başladım. Oysa kaleme aldığım metinler birer eleştiri değildi. Eleştirinin kendine özgü terminolojisi ve metodolojisi içinde yürümek zorunda kalmadan yazdığım yazılardı bunlar. Eleştiri metni, öykü ve roman gibi başlı başına bir eserdir ve o oranda da mesai ister. Okur açısından eleştiri ile tanıtım yazısı arasındaki sınırın böylesine "muğlak" olması biraz da işime geldi. Tanıtım yazısıyla eleştirmen koltuğuna oturmuştum çünkü.

Böyle düşünen bir eleştirmen,

I. Tanıtma yazıları, eleştiriye geçiş için bir basamaktır.

II. Okurlar, tanıtma yazılarıyla eleştiriyi karıştırmaktadır.

III. Eleştiri yazısı yazmak, kitap tanıtım yazısı yazmaktan zordur.

IV. Okurlar, eleştiriyi bir edebiyat türü olarak görmemektedir.

düşüncelerinden hangilerini savunmaktadır?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

7. Stephan Zweig'ın yazarlar hakkında yazdığı çok güzel bir deneme vardır. Yazarların yazarken kendilerinin bile tanımadığı bir adama dönüştüğünü söyler. "Daha sonra sorarsanız size nasıl yazdığını anlatamaz." der. Bir roman yazarken yazarın kendisi yok olur, onun bütün varlığı ve enerjisi yazdığı "şeye" dönüşür. Yazdığı sahnenin bir parçası olur, anlattığı insanları duyar, görür. Bunu ancak kendisiyle bütün ilişkisini yok ederek, kendi varlığını silerek ve bir başkasına dönüşerek yapabilir. Ne yaptığını izleyemez ve bilemez. Onun için "asıl" yazarı, yazarın kendisi bile tanıyamaz. Yazar diye normal hayatın içinde gördüğünüz insan, gerçek yazar değildir; bir anlamda onun temsilcisi, kopyası, dublörüdür.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yazarlar yapıtlarında kişiliklerini gizlemek için olağanüstü çaba harcar.

B) Yazarlar yazmaya başladıkları zaman dış dünyayla bütün bağlarını keser.

C) Yazarlar yapıtlarını yazarken düşünsel ve ruhsal açıdan farklı bir kimliğe bürünür.

D) Plansız bir şekilde yazmaya başlayan yazar, olayları yönlendiremez; olaylar onu yönlendirir.

E) Yazarlar yapıtlarındaki olay ve kişilerin gerçekle olan bağını perdelemek için yoğun çaba sarf eder.

8. Kabağın insan yaşamındaki hikâyesi yüzyıllar öncesinde başlar. Hekimlerin babası olarak anılan Bergamalı Galen, eserlerinde kabağın yararlarından bahseder. Beden dokusunun kendini yenilemesi için önemli bir vitamin hazinesi barındıran kabak, sadece tadı ile değil, verdiği şifayla da önemli bir besin maddesidir. Anadolu coğrafyasında yetişmediği yer yoktur ama kara toprak olarak tabir edilen düz, mineral bakımından zengin arazileri pek sever.

Bu parçada kabak ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Sağlık açısından yararlarının olduğuna

B) Ana vatanının Anadolu toprakları olduğuna

C) Geçmişinin çok eski dönemlere dayandığına

D) Anadolu'nun hemen her bölgesinde yetiştiğine

E) Daha çok, engebesiz ve verimli alanlarda yetiştiğine

9. ----. Yazının kalıcılığı, etkisi, estetik boyutu onları etkili biçimde kullanmaktan geçer. Yazar bu alanlarda boşluk bırakamaz, bu konudaki eksikliklerini okura havale edemez. Vurgulanan düşünceyi, dile getirilen duyguyu karşıya geçirmede bir virgülün işlevi çok büyüktür. Yazar, virgülle noktalı virgülün yarattığı anlam ayrıntısını göz ardı edemez. Yazıyı işlevsiz kelime yığını hâline getirmenin, gereksiz bağlaçlarla uzatmanın kendisini çıkmaz sokağa götürdüğünü bilir. Sözcüğü cümleye yanlış yerleştirdiğinde anlamın nasıl değiştiğini hemen fark eder. Yinelemelerin ne zaman önem kazandığını, ne zaman anlamsız ve sıkıcı olduğunu daha yazarken hisseder. Yazarda bulunması gereken temel niteliklerdir bunlar.

Bu parçanın başına düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Her yazının temelinde yazarın gözlem ve deneyimleri yatar

B) Yazarların benimsediği kurallar ve anlatım yöntemleri vardır

C) Bir yazarın temel malzemesi, noktalama işaretleri ve sözcüklerdir

D) Bir yazarın yaptığı gözlem ve araştırmalar kendisi için büyük bir kazanımdır

E) Her yazıda yazarın, okuru yakaladığı, etkilediği ve değiştirdiği nüanslar gizlidir

10. Bazı romanlar, çocuklara "büyüklüğü" öğretmek üzerine yazılmıştır. Yetişkin dünyasının rekabete açık düzenini içinde barındırması, çocuk okuru yetişkinliğe hazırlamak içindir. Çocuklara pamuklar içinde bir dünya sunmaz. Böyle bir kurgunun çocukları geleceğe sağlıklı yetişkinler olarak taşıyamayacağını anlatan romanlardır bunlar. Exupery'nin *Küçük Prens*'i, William Golding'in Nobel ödüllü eseri *Sineklerin Tanrısı*, Dickens'ın *Oliver Twist*'i, Mark Twain'in *Tom Sawyer*'i ve Jules Verne'in pek çok romanı böyledir. Ömer Seyfettin'i de ekleyebiliriz bu listeye. Onun da çocuk kahramanların olduğu nice hikâyesi, aslında büyüklerin dünyasından esintiler taşır.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisine başvurulmuştur?

A) Öyküleme B) Örneklendirme C) Tartışma D) Tanımlama E) Kişileştirme

11. Bugün Sağlık Müzesi olarak hizmet veren Sultan II. Bayezit Külliyesi 1488 yılında kuruldu. Zihinsel hastalıkların tedavisi için kurulan bina, 400 yıl boyunca işlevini başarıyla sürdürdü. Müzik terapisi başta olmak üzere uygulanan tedavi şekilleri zamanın son derece ilerisindeydi. Etrafı saran zarif ve dingin Osmanlı tınıları burada uygulanan müzik terapisini bugün bile hissettiriyor insana. Avlusunda dolaşırken yüzyıllar öncesi canlanıyor gözünüzde. Odalardaki aletler, heykeller ve objeler tıbbın geçmişine ışık tutuyor.

Bu parçada sözü edilen külliye ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Günümüzde farklı bir amaçla kullanıldığına

B) Tıp tarihini aydınlatıcı eşyaların sergilendiğine

C) Geçmişi anımsatan bir atmosferinin olduğuna

D) Tedavi yöntemleri bakımından kendi çağının önünde olduğuna

E) Zamanla her türlü hastalığın tedavi edildiği bir merkeze dönüştüğüne

12. Bir öğrenci, öğretmeniyle ilgili, asılsız bir dedikodu çıkarır. Dedikodu kulaktan kulağa yayılır. Daha sonra öğretmen öğrencisine bu dedikodunun kaynağının yanlış olduğunu ispatlar. Öğrenci hatasını anlar, üzülür ve öğretmene "Hocam bu hatamı nasıl giderebilirim?" diye sorar. Öğretmen, kuş tüyü bir yastık alıp kasabanın yanındaki tepeye gelmesini söyler. Öğrenci yastıkla tepeye geldiğinde öğretmen ondan yastığı bıçakla kesip kuş tüylerini ortaya saçmasını ister. Öğrenci yastığı keser, kuş tüyleri bir anda ovanın her tarafına yayılır. Öğretmen öğrencisine "Şimdi senden bu tüyleri toplayıp tekrar yastığın içine koymanı istiyorum. Bunu yaparsan hatanı telafi edebilirsin." der.

Bu parçada öğretmenin öğrencisine vermek istediği mesaj, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bazı hataların sonuçları birden değil, zaman içinde ortaya çıkar.

B) Yapılan bazı yanlışları düzeltme olasılığı imkânsıza yakındır.

C) İnsan hatasını fark etmezse aynı hatayı yapmaya devam eder.

D) Başkalarına kötülük yapan kişinin kendisi daha büyük bir kötülükle karşılaşır.

E) Önemli olan, hata yapmak değil, yapılan hatadan ders çıkarabilmektir.

13. I. Anız yakma, piknik ateşini söndürmeme gibi insan kaynaklı ya da yıldırım çarpması gibi doğal yollarla başlayan orman yangınları küresel ısınmanın da etkisiyle günlerce hatta aylarca sürebiliyor. Bu yangınları söndürmek için çok büyük paralar harcanıyor. Barınma alanı ormanlar olan sürüngen, kuş, geyik gibi binlerce canlı yaşamını yitiriyor. Yeşil olan ne varsa kömür hâline geliyor.

II. Bazen sigara izmaritinin, bazen elektrik tellerinin birbirine çarpmasıyla oluşan kıvılcımın yol açtığı orman yangınları, atmosferdeki karbondioksit yoğunluğunu artırıyor. Sadece yüzeydeki çalılıkları, ağaçları, canlıları değil, toprağın altında yaşayan böcekleri, solucanları da yok ediyor. Toprağı kaplayan bitki örtüsünün eski görünümünü alması için yıllar gerekiyor. Toprağın kimyasal yapısını bozup su geçirmez hâle gelmesine neden oluyor. Bu durum erozyona yol açıyor.

Orman yangınlarıyla ilgili olarak

I. Çıkış nedenlerinden söz edilmiştir.

II. Toprak yapısını değiştirdiği belirtilmiştir.

III. Yaban hayatına zarar verdiğinden söz edilmiştir.

IV. Hava kirliliğine neden olduğu açıklanmıştır.

V. Bitki örtüsü üzerinde kalıcı hasarlar bıraktığı söylenmiştir.

yargılarından hangilerine yukarıdaki her iki parçada da değinilmiştir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve V E) III ve IV

14. **Gazeteci:**

(I) ----

Tiyatrocu:

— Biz de isterdik suya sabuna dokunmayalım, salt gülelim eğlenelim, hoşça vakit geçirelim. Fakat gerçekler başka şeyler söylüyor. Şiddet, ayrımcılık, eşitsizlik hâlâ çok önemli bir sorun. Birileri varlık içinde yüzerken geniş yığınlar ekonomik zorluklar içinde yaşıyor. Yozlaşma, millî değerlere yabancılaşma hayatın birçok alanında karşımıza çıkıyor. Bütün bunları görüp susamayız. Tiyatrocu olarak bize düşen görev, kendimizi ve çevremizi anlatmaktır.

Gazeteci:

(II) ----

Tiyatrocu:

— Sanıldığı gibi oyunların azlığı değildir. Sadece 150 yıllık kısa bir tiyatro geçmişimizin olması da değildir. Büyük oyun yaratamamaktır bence. Yeterince yetenekli, güçlü kalemimiz yok. Az sayıdaki yetenek de desteklenmek bir yana, engelleniyor, küstürülüyor. Bu büyük oyun yaratma meselesi çözüldüğü anda tiyatromuz bambaşka bir yerde olacaktır. Çünkü diğer konular ayrıntıdır. Seyirci de gelir, oyuncu da bulunur, para da kazanılır.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) (I) Oyunlarınızda insanları güldürürken düşündürmek mi istiyorsunuz?

(II) Tiyatroya ilginin azalmasını neye bağlıyorsunuz?

B) (I) Niçin hep trajik yönü ağır basan eleştirel oyunlar sergiliyorsunuz?

(II) Sizce Türk tiyatrosunun en önemli sorunu nedir?

C) (I) Tiyatroda güldürü ögesinin ihmal edilmesini doğru buluyor musunuz?

(II) Tiyatro oyuncularının başka alanlara yönelmesinin gerekçesi nedir?

D) (I) Tiyatroyu toplumsal sorunları anlatmada bir araç olarak mı görüyorsunuz?

(II) Ünlü oyuncular niçin tiyatro yerine dizi sektörüne öncelik veriyor?

E) (I) Yazdığınız oyunlarda düşünceyi öne çıkarmanız tiyatronun estetik boyutuna zarar vermiyor mu?

(II) Yazarların tiyatro türüne mesafeli durmalarının sebebi nedir?

15. - 16. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Sonbaharda dallardan ahenkle savrulan yapraklar bir renk cümbüşü meydana getirir. Rayları örten bu yapraklar tren tekerleği ile ray arasındaki çekim kuvvetini düşürerek onların birbirlerine tutunmalarını zorlaştırır. Bu durum fren mesafesinin uzamasına ve trenlerin kalkışında patinaja sebep olur. Yaprakların tekerleklere tutunarak iletkenliği azaltması, sinyalizasyon sorunlarına yol açabilir. Raylarda biriken yapraklar, tekerlek-ray temasını engeller. Bu durum ıslaklığın etkisiyle kayganlığı artırır. Çelik raylardaki demir ile yapraklardaki kimyasal bileşenlerin tepkimeye girerek oluşturduğu demir oksit bileşikleri de rayları kayganlaştırır. Yaprakların hücre duvarlarında bulunan heterosakkarit yapıdaki pektin adlı madde, demir ile etkileşerek pektat jeline dönüşür. Pektat jeli yapraklardaki selüloz lifleriyle birleşerek kaygan bir yapı oluşturur. Rötarlara sebep olan yapraklardan kurtulmak için, raylara sürtünmeyi artırıcı özelliği olan kum serpme, rayları yoğun lazer ışınlarıyla temizleme gibi yöntemler uygulanmaktadır. Yüksek basınçlı su jeti donanımlı trenlerde ise raylar suyla yıkanmaktadır.

15. **Bu parçadan sonbahar yapraklarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?**

A) Rayların oksitlenmesine yol açmaktadır.

B) Rayları örterek trenlerin hızını düşürmektedir.

C) Demir yolu ulaşımında aksamalara neden olmaktadır.

D) Görsel açıdan güzel görüntülerin oluşmasını sağlamaktadır.

E) Yapısındaki bir madde rayların kayganlaşmasına neden olmaktadır.

16. **Bu parçadan**

I. Trenle yolculuk yapmanın en riskli olduğu mevsim, sonbahardır.

II. Yaprakların etkisini önlemek için raylar oksitlemeyi önleyici kimyasallarla kaplanmaktadır.

III. Tren seferlerinin gecikmesini engellemek için raylar katı ve sıvı maddeler kullanılarak yapraklardan temizlenmektedir.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) II ve III

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Hayvan zekâsı, olağanüstü olguların ortaya çıkmasına izin veriyor. Daha önce yapılan araştırmalar gorilin, insan dilini anlayabildiğini, papağanın şaka yapabildiğini ortaya koymuştu. Yeni yapılan bir araştırma, kargaların strateji geliştirebildiğini ortaya koydu. Bir karga, ince bir tüpün içindeki peynire ulaşmak için yakında bulunan bir telin ucunu kıvırarak onu bir kanca hâline getirdi ve tüpün içindeki peyniri almayı başardı. Sandığımızdan da akıllı hayvanlar bunlar. Öğrendikleri şeyleri asla unutmuyor ve gelişmiş dilleriyle bilgiyi birbirlerine aktarabiliyorlar. Bir insan tarafından zarar gördüklerinde o insanı hafızalarına işliyor, diğer kargalara bu kişinin kim olduğunu anlatıp ona toplu saldırılar düzenleyebiliyorlar. Hayatları boyunca tek bir eşe bağlı olarak yaşayan kargalar yavruların bakımında da ortak roller üstleniyorlar. Ayrıca sürüden ayrı kalmış bir yavru gördüklerinde ebeveynleri olmasa bile o kargaya toplu olarak bakıyorlar. Herkesin görev ve sorumluluklarının olduğu sosyal bir düzenin sadece insanlara özgü olduğu savını kökünden sarsıyorlar.

17. **Bu parçanın yazarı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Kargaların gelişmiş bir beyne ve güçlü bir hafızaya sahip olduğunu düşünüyor.

B) Kargaların alet kullanma ve problem çözme yeteneklerinin olduğuna inanıyor.

C) Öfke ve kin gibi bazı duyguların insan dışındaki kimi canlılarda da olduğuna inanıyor.

D) Yazısında farklı hayvan türleriyle ilgili araştırmalarda elde edilen bulgulardan söz ediyor.

E) Sosyal yaşamda görev paylaşımı yapmanın, insanları diğer canlılardan ayırdığını düşünüyor.

18. **Bu parçadan kargalarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?**

A) Tek eşli yaşam, karga popülasyonunun artışını engellemektedir.

B) Araştırmalar kargaların, gorillerden daha zeki olduğunu ortaya koymuştur.

C) Canlılar, kendilerini savunmak için yeni stratejiler geliştirmektedir.

D) İnsan dışındaki bazı canlılar eğitildiğinde insanları taklit edebilmektedir.

E) Bazı canlılar, insanlara özgü davranışlar sergileyebilmektedir.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bazı anne babalar, çocuklarına hazır bilgiler vererek onların verilerden hareketle kendi seçimlerini yapmalarını engelliyor. Bu tür çocuklar, ileride bir büyüğüne sürekli olarak fikir danışan bir genç, medyumuna danışmadan adım atmayan bir iş adamı olup çıkıyor. Oysa onların belli verilerden sonuca gitmelerine yardımcı olmak gerekir. Örneğin aralık ayında biri yazlık, diğeri kışlık iki ayakkabıyla annesine gelip "Hangisini giyeyim?" diye soran çocuğa annesi "Kışlık olanı giy." derse ona ezbere bir bilgi vermiş ve onun yalnızca o anına katkıda bulunmuş olur. Oysa doğruyu bulması konusunda ona rehberlik etse onun geleceğine de katkıda bulunmuş olur. Çocuğa rehberlik etmekse onun verileri ve seçenekleri bizzat değerlendirmesi için fırsat yaratmakla mümkün olur. Söz gelişi anne, "Şunu giy!" demek yerine "Radyo bugün kar yağacağını söyledi." demekle yetinebilir. Bu cümle bir veri taşımaktadır. Çocuğun bu veriyi kendi aklıyla değerlendirmesi beklenir. Eğer elindeki veriyi doğru değerlendirmezse ince ayakkabıyı giyer, ayağı ıslanır, üşür. Bir süre sonra aynı sahne tekrarlanıp da anne yine yağmur yağacağını söylediğinde çocuk, kışlık ayakkabıyı giyecektir.

19. I. Mezuniyet gününde giyeceği kıyafet konusunda kızının görüşünü alan Münevver Hanım'ın ona daha iyi yakışacağını düşündüğü bir kıyafet alarak sürpriz yapması

II. Meslekler seminerine katıldıktan sonra pilotluk ile doktorluk arasında seçim yapmakta zorlanan Ahmet'e rehber öğretmenin, "Sende yükseklik korkusu var." demesi

III. Çocuğunun keyifsiz olduğunu fark eden Seda Hanım'ın, elleriyle çocuğun alnını ve ellerini kontrol ettikten sonra eczaneden aldığı ateş ölçer ile çocuğunun ateşini ölçmesi

Yukarıda numaralanmış ifadelerden hangileri parçada verilen örnekle ilişkilendirilebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I, II ve III

20. Bu parçadan aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?

A) Çocukların, karşılaştıkları sorunun çözümünde inisiyatif almaları sağlanmalıdır.

B) Kolaycılığa alıştırılan çocuklar, yaşamlarının ileri dönemlerinde bağımsız karar almakta zorlanır.

C) Çocukların yanlış kararlarına erken müdahale edilmesi onların daha büyük yanlış yapmalarını engeller.

D) Çocukların sorularına doğrudan cevap vermek yerine ipucu vererek cevabı kendilerinin bulması daha iyi bir yoldur.

E) Yaşayarak öğrenilen bir bilgi, daha sonra karşılaşılan benzer durumlarda çocuğun doğru karar vermesini sağlar.

PARAGRAF ÇALIŞMASI

Aşağıdaki metinlerin anlatımında ağır basan düşünceyi geliştirme yolunu metnin altındaki boşluğa yazınız.

1.

Bilim, evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçer; deneye dayanan yöntemlerden yararlanarak sonuç çıkarır. Genel geçerliliği olan gözlenebilir olgulardan hareket eder. Varlığı parçalara ayırarak inceler. Her bir bilim, varlığın bütününü değil, bir parçasını inceleme konusu yapar. Gözlem ve deneyle ortaya çıkardığı bilgi, teknolojiye kaynaklık eder. Bilim bu sayede insanlığa pratik yarar sağlar. Oysa felsefede ölçme yapılamadığı ve ölçülenler arasında eşdeğerlik kurulamadığı için ona dayanılarak bir teknoloji kurulamaz. Felsefe, deney yapmaz; olgulardan hareket eder. Tümel bir bilgiye dayanır, varlığı bütünselliği içinde ele alır. Bilimdeki somutluk felsefede yoktur.

. .....

2.

Asırlık ağaçlarla çevrili geniş bahçenin ortasında camları kırılmış, kapıları çürümüş tarihî bir konak var. Bir zamanlar hatırlı insanları ağırlayan, şen şakrak günlere tanıklık eden bu konak, terk edilmişliğin verdiği duyguyu ilikilerine kadar yaşıyor. Geçmiş günlerin anılarıyla avunmanın dışında yaşama tutunacağı bir dalı yok. Gelen yok, giden yok; çatısına konan kuşlar olmasa hâlini hatırını soran kimsecikler yok! Mahzun, kırgın ama bir o kadar da mağrur görüntüsüyle ömrünün son demlerini yaşıyor. Yüzündeki ifadeye bakılırsa kendisini bekleyen acı sonun o da farkında. Ama bunu hissettirmemeye çalışıyor elinden geldiğince.

. .....

3.

Dünyanın önemli kentlerinin kalbinin attığı, insanların hıncahınç doldurduğu simgesel meydanları vardır. Günün her anı cıvıl cıvıl olan meydanlar coşkulu kutlamalara sahne olduğu gibi mitinglerin, büyük halk hareketlerinin de sessiz tanıklarıdır. Yerli yabancı birçok turistin ziyaret ettiği bu meydanlar bulunduğu kentin ruhunu yansıtır, kentle özdeşleşmiştir. Moskova'da Kızıl Meydan, Pekin'de Tiananmen Meydanı, Londra'da Trafalgar Meydanı, New York'ta Times Meydanı, Roma'da Aziz Petrus Meydanı, İstanbul'da Taksim Meydanı, İzmir'de Konak Meydanı böyledir. Kentleri bu meydanlardan, meydanları da bu kentlerden ayrı düşünmek neredeyse olanaksızdır.

. .....

4.

Peribacaları; yağmur, rüzgâr ve sel sularının tüflerden oluşan yapıyı aşındırmasıyla oluşur. Kule veya piramit görünüşlü olan peribacalarının kimilerinin tepesinde külah veya tepsiyi andıran bir kaya parçası bulunur. Bazıları tuhaf biçimli mantarları, bazılarıysa hafif yana yatmış neşeli şapkaları olan pelerinli figürleri andırır. Kimi yerlerdeki koni ve taşlar vadiye rastgele saçılmış; kimi yerlerde ise sıralı askerler gibi dizilmiştir. Geçmişte nasıl oluştuğu hakkında fikir yürütmekte zorlanan insanlar pek çok konuda olduğu gibi peribacalarıyla ilgili de efsane üretmiştir. Buna göre yağmacı bir ordu tarafından kuşatılmış olan halkın yakarışları sonucu Tanrı, düşman askerlerini taşa dönüştürmüş; böylece peribacaları oluşmuştur.

. .....

5.

Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada ve sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünüdür kültür. İnsan emeğinin toplumsal gelişme süreci içinde yarattığı araç ve gereçlere maddi kültür; insanların birbirleriyle kurduğu ilişkiler sonucu yarattığı değer, yasa, gelenek, görenek, ahlak ve inançlara ise manevi kültür denmektedir. Kültür, bir gruba veya topluma özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünüdür. Muhakeme, zevk ve eleştirme yeteneklerinin öğrenim ve yaşantılar yoluyla geliştirilmiş biçimi de kültür olarak ifade edilmektedir.

. .....

Cevaplar: 1. Karşılaştırma 2. Kişileştirme 3. Örneklendirme 4. Benzetme 5. Tanımlama

6. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 40 dakikada çözünüz.

1. I. Televizyonun ve internetin toplum hayatına girmesiyle birlikte insanlar, savaşları canlı yayında izlemeye başladı.

II. Eski çağlarda büyük kumandanlar, savaşa giderken yanlarında dönemin ünlü yazar ve şairlerini de götürürdü.

III. Daha sonraki çağlarda şair, yazar ve tarihçilerin yanında savaş muhabirleri de savaş meydanlarına gitmeye başladı.

IV. Savaş meydanı, sadece devlet kayıtlarını tutan resmi tarihçiler tarafından değil, yazar ve şairler tarafından da kâğıda dökülürdü.

V. Özellikle Birinci ve İkinci dünya savaşlarında toplum, muhabirlerin savaş meydanlarından gazetelere yazdıkları haberler sayesinde savaşlar hakkında bilgi sahibi oldu.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

2. ----. Gözlerimizle görür, kulaklarımızla işitir, derimizle dokunur, dilimizle tat alırız. Dış dünyayı tanımada çoğu zaman görme duyumuzu kullanırız ama başka duyularımız da bize çevreyle ilgili önemli bilgiler verebilir. Duyduğumuz bir sesin kuş sesi olduğunu anlayıp bu kuşu görmek için çabaladığımız çok olmuştur. Biz fark etmeden bacaklarımıza dokunan tüylü canlının ne olduğunu anlamak için hemen başımızı eğip onu görmeye çalışırız. Duyularımız, karşılaştığımız nesneleri tanımamızı ve olayları algılamamızı sağlar.

Bu parçanın başına düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Duyularımız, çevremizde olan biteni anlamamıza yardım eder

B) Duyularımız bizi diğer canlılardan ayıran en önemli varlığımızdır

C) Duyu organları, insanın karşılaştığı güçlükleri yenmesini sağlar

D) Duyu organları içinde en sık kullandığımız görme organımızdır

E) Duyu organı olmadan insanlarla iletişim kurma olanağı yoktur

3. (I) Günümüzde misafirlere ikram edilen içeceklerin en önemlilerinden biri olan kahvenin bulunduğu ilk yer, Etiyopya'nın Kaffa yöresidir. (II) Kahve, bu bölgede, kaynatıldıktan sonra suyu içilmek suretiyle tıbbi amaçlı kullanılıyor ve "sihirli meyve" olarak adlandırılıyordu. (III) Arap Yarımadası'na hızla yayılan bu sihirli içecek, söz konusu coğrafyada 300 yıl boyunca Etiyopya'daki yöntemle pişirilip içildi. (IV) Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde Yemen valisi Özdemir Paşa, Yemen'de içtiği ve çok sevdiği kahveyi İstanbul'a getirdi. (V) Kahve, İstanbul'da kısa zamanda saray mutfağında yerini aldı ve büyük ilgi gördü. (VI) 1554 yılında İstanbul'da ilk kahvehane açıldı, saray görevleri arasına "kahvecibaşı" adında bir rütbe eklendi.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

4. Dünya edebiyatının en önemli isimlerinden çok sayıda yazı aldım kitabıma. Her birinin sahibini yazının altında belirttim. Ancak alıntıyı yaptığım kitap veya dergi adına yer vermedim. Kimi durumlarda, orijinal kaynaktan doğrudan çevirmek yerine, başka dile yapılmış tercümelerden yararlandım. Alman, Fransız veya İtalyan düşünürlerden yaptığım tercümelerde, genellikle sözü kısalttım ve metni anlamayı daha kolay hâle getirdim. Bazı kelimeleri ise bilerek ihmal ettim. O metnin orijinalini bilen okurlar, kitabımdaki alıntının Pascal veya Rousseau'nun olmadığını söyleyebilir. Bu tartışmanın önüne geçmek istedim.

Bu parçaya göre çevirmenin, kitabına aldığı yazıların kaynağını belirtmemesinin gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Metnin yazarını tespit edememesi

B) Kaynakçanın çok fazla yer kaplaması

C) Yararlandığı kaynakların tartışmalı olması

D) Çevirdiği metnin orijinaline sadık kalmaması

E) Aynı metin için birkaç kaynaktan yararlanması

5. Yeryüzünde Boğaziçi'nden daha güzel bir yer yok. Kıyıda bir pastane... Demini almış sıcak bir çay, nefis börekler... Bu hâliyle Boğaziçi, tam da Salâh Birsel'in o meşhur kitabının adı gibi "şıngır mıngır". İnsanlar bu eşsiz güzelliğin tadını çıkarmaya çalışıyor. Sabah sporu yapanlar, martılara simit atanlar keyifli görünüyor. Güneş denizle sohbete koyulmuş, mavi boncuklar dağıtıyor. Tekneler, sandallar suyun üzerinde usul usul sallanırken insanlar tatlı bir telaş içindeler. Vapura yetişmeye çalışan insanlar, yuvalarına yiyecek bulmak için acele acele doğaya dağılan karıncaları andırıyor.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Alıntı yapılmıştır.

B) Benzetme yapılmıştır.

C) Yinelemelere yer verilmiştir.

D) Kişileştirmeye başvurulmuştur.

E) Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.

6. Yakın izlenim, gözlem ya da deneyim olmadan deneme olmaz. Denemenin kaynağı deneyimdir. Deneme, tekili önemser. Bu yüzden otobandan değil; patikalardan,detaylardan ilerler. Bunu en iyi ifade edenlerden biri olan Adorno: "Denemeyi deneme yapan şey; değişken, silik, kısmi ya da geçici şeylerin anlatılmaya layık olmadığı fikrine yönelik itirazdır." der. Deneme özü itibarıyla, tam da budur. İncir çekirdeğini doldurmayacak konularda bile yazılmasıdır denemeyi farklı kılan. Makalenin boşluk bırakmayan düzenine başkaldırmasıdır. Bir konunun kaskatı bir araştırma konusuna dönüştürülmesine itiraz etmesidir.

Bu parçadan denemeyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Kişiselliği öne çıkardığı

B) Ayrıntılara odaklandığı

C) Yaşanmışlıklardan beslendiği

D) Ele alınan konunun eksiksiz anlatıldığı

E) Önemsiz gibi görülen konularda yazılabildiği

7. Fotoğrafçılıkla uğraşan Edward Land, bir gün ailesiyle gezintiye çıkar. Kızı ona, çekilen fotoğrafları görmek için neden beklemek gerektiğini sorar. Bu sıradan soru, Edward Land'ı düşündürür. Çektiği fotoğrafların anında görülebileceği bir makine yapmak için kolları sıvar. Laboratuvarında çalışmaya başlar. Bir süre sonra polaroid fotoğraf makinesini bulur. O dönemde ünlü bir fotoğraf makinesi firması da bunu yapabilecek güçtedir ama böyle bir makine geliştirmek firma yetkililerinin aklına gelmemiştir. Bunun bir ihtiyaç olduğu anlaşılınca firma, Edward Land'ın icat ettiği makinenin üretme hakkını almak için milyonlarca dolar ödemek zorunda kalır.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Edward Land, fotoğrafçılığa ilk başlarda bir hobi olarak bakmıştır.

B) Fotoğrafçılığın bir sanat olarak ortaya çıkması Edward Land sayesinde gerçekleşmiştir.

C) Fotoğrafın bir meslek hâline gelmesinde Edward Land'ın rolü büyüktür.

D) Edward Land, fotoğrafçılıktan kazandığı büyük parayla rahat bir yaşam sürmüştür.

E) Bazen basit sorular, önemli kazanımlar elde edilecek buluşların ortaya çıkmasını sağlayabilir.

8. Ünlü gazeteci Hearst'ten makalelerini kısa yazmasını istemişler. Hearts: "O kadar müsait vaktim yok!" diye cevap vermiş. Bu söz, kısa yazmanın ne kadar zor olduğunu gösteriyor. Kocaman bir üzüm yığınını sıkıp suyunu çıkarmak gibidir kısa yazmak, zordur ve her yiğidin kârı değildir. Kısa yazamayan bir muharrir, yazılarında sık sık "Demek isterim ki..." deyip durur; sözü uzatır ama lafın sonunu bir türlü getiremez. Refik Halit Karay'ın anlattığına göre adamın biri, konuşurken meramını bir türlü anlatamaz. İkide bir "Demek isterim ki..." der, lafı uzatırmış. Bir değil, iki değil; muhatabı en sonunda dayanamayıp: "Diyemedikten sonra kaç para eder, kardeşim!" demiş.

Bu parçada sözü edilen kişilerin yazı ve sözlerinde görülen eksiklik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Etkileyicilik B) Yoğunluk C) İlginçlik D) Bütünlük E) Çekicilik

9. Bell'in laboratuvarlarında çalışan bilim insanları bir transistör yapmak ister. Transistör, elektronik tüplerin elektrik titreşimlerini genişletmekte kullandığı bir aygıttır. Ne var ki yapılan deneyler amaçlandığı gibi sonuçlanmaz ve bilim insanları istedikleri aygıtı yapamazlar. Ancak bu bilim insanları pes etmezler. Bu işle uğraşırken yapmayı istedikleri transistörün yerine daha değişik bir transistör yaparlar. Bu buluşun sonucunda "yarı iletken fiziği" bir bilim olarak ortaya çıkar. Gelişmeler, yeni transistörün elektrik devreleriyle birleştirilip kullanılmasıyla devam eder. "Yarı iletken fiziği" sayesinde bilgisayarlar ve elektronik aygıtlarda çok önemli buluşlar yapılır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

A) Bir bilim dalıyla ilgili başarısız deneyler, yeni bir bilim dalının doğmasıyla sonuçlanmıştır.

B) Bilimsel düşüncenin dünyanın her yerinde aynı olduğu deneylerle kanıtlanmıştır.

C) Bilim alanındaki çalışmalar, insanları şaşırtan buluşlarla sonuçlanmaktadır.

D) Bilgisayar ve elektronik teknolojisi, yarı iletken fiziğin önemini kanıtlamıştır.

E) Bilgisayar teknolojisinin temelini transistör oluşturmaktadır.

10. (I) Aymaralar, Bolivya'da denizden binlerce metre yükseklikteki And Dağları'nın eteklerindeki platolarda yaşıyor. (II) İki milyon nüfusla Güney Amerika'daki en kalabalık etnik yerli halk olarak biliniyor. (III) Yaşam alanları Peru sınırına hatta iki ülke arasındaki Titicaca Gölü'ne kadar uzanıyor. (IV) İnka müziklerine, efsanelerine konu olan Titicaca Gölü, dünyada sazdan yapılmış yüzer adalarıyla tanınıyor. (V) Günlerini tarım ve hayvancılıkla, dokumacılıkla geçiren Aymaralar birbirlerine yardımı şart koşan bir sosyal düzeni de sürdürüyor. (VI) Evini inşa etmede, kuyu açmada, tarlasını sürmede yardıma ihtiyaç duyan bir aileye mutlaka bir diğer aile yardım ediyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

11. 1400-1600 yılları arası dönem, coğrafi keşiflerin yapıldığı bir dönemdir. Bu dönemde yeni kıtalar keşfedildi; ticaret, dünya ölçeğinde yapılmaya başlandı. İlk kez denizaşırı imparatorluklar kuruldu. Avrupa'nın coğrafya bilgisinin artması, ticaretinin de denizde ve karada hızla genişlemesini sağladı. Portekiz; Brezilya ve Batı Afrika'dan Çin Denizi'ne uzanan bir deniz imparatorluğu kurdu. İspanya'nın Amerikan İmparatorluğu Teksas'tan Şili'ye kadar uzandı. Avrupa ülkeleri gittikleri kıtalarda hâkim güç olarak yıllarca sürecek bir baskı sistemi kurdu. Bu sistemin temelini, o coğrafyaların doğal kaynaklarından, ekonomik değerlerinden çıkar sağlamak oluşturuyordu. Başkalarının emeğine, yarattıkları değerlere ve başkalarına ait doğal kaynaklara el koymaktan çekinmiyordu Avrupa.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kurduğu sömürü düzeniyle zenginleşen Avrupa ülkeleri coğrafi keşiflere hız vermiştir.

B) Coğrafi keşiflerin ardından Portekiz ve İspanya'dan, Amerika'ya büyük göç olmuştur.

C) Coğrafi keşifler, yerel halkın bilim ve teknolojinin nimetlerinden yararlanmasını sağlamıştır.

D) Avrupa'nın doğal zenginliklerinin sınırlı olması, bu kıtada yaşayan insanları yeni arayışlara itmiştir.

E) Coğrafi keşifler Avrupa'nın, farklı kıtalar üzerinde sömürgeciliğe dayalı bir düzen kurmasına yol açmıştır.

12. I. Kuraklık başta olmak üzere sel felaketi ve aşırı soğuklar gibi doğa olayları yaban hayatını olumsuz etkiliyor. Bu yüzden domuz, ayı gibi yaban hayvanları yiyecek bulmakta zorlanıyor. Bu tür hayvanlar alışık olmadığımız bir şekilde gündüz vakti evlerin bahçelerine kadar giriyor. Site sakinleri tarafından cep telefonu kameralarınca görüntülenebiliyor.

II. Doğaya karşı aşırı müdahale edilmesi yaban hayvanlarının yaşam alanını daralttı. Sanayileşmenin artmasıyla hayvanların yaşam alanı bozulmaya başladı. Yaşam alanına yapılan müdahaleler, özgürce hareket edemeyen yaban hayvanlarını, insanların olduğu bölgelere yönlendirdi. Kent merkezlerinde yaban hayvanları görülmeye başlandı.

Bu iki parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Değişik fikirlerin birbirini desteklediğini göstermektedir.

B) Aynı olguyu oluşturan farklı nedenler ortaya konmaktadır.

C) Farklı üsluplar kullanarak iki konu örneklerle açıklanmıştır.

D) Bir düşünceyi desteklemek için farklı konular karşılaştırılmıştır.

E) İki konuya yönelik ortak bir anlayışın olduğunu vurgulamaktadır.

13. Douglas Trumbull, sinemanın teknolojiyle buluştuğu alana elli yıldan daha fazla emek vermiş bir yönetmendir. İsmi size tanıdık gelmeyebilir ama görsel efektlerine imzasını attığı filmleri izlediğinizde ona saygı duymaya başlayacağınızdan emin olabilirsiniz. Birçok kült filmin yönetmenidir o. Ne var ki kendisini sinema endüstrisinin aykırı ve tuhaf çocuğu olarak gördüğünü, bilim insanları ve matematikçilerin kendisini film yapımcılarından çok daha iyi anladıklarını söyler. Teknolojiyle olan yakın ilişkisine rağmen Trumbull'un yaşamını sürdürmek için seçtiği yer ilginçtir. Massachusetts'in merkezden çok uzak bir yerinde, ortalıkta tavuklar ve keçilerin dolandığı bir arazide yaşar ve burada kurduğu stüdyoda film yapmanın ve göstermenin yeni yollarını dener. Trumbull burada, çocukken dev ekranlarda izlediği filmlerin büyüsünü yakalayabilmek umuduyla ileri dijital projeksiyon teknolojisine sahip, gelişmiş bir düzenek kurar.

Bu parçadan Douglas Trumbull ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Kalabalıktan uzak, kırsal bir bölgede yaşadığı

B) Yaptığı film efektlerinin çok başarılı olduğu

C) Sinemacılar tarafından anlaşılmadığını düşündüğü

D) Geniş kitlelerce tanınan, ünlü bir yönetmen olduğu

E) Yaşadığı yerde sinema ile ilgili düşüncelerini geliştirmek için çalışmalar yaptığı

14. **Muhabir:**

(I) ----

Yönetmen:

— Ben öyle düşünmüyorum. Sinema, yaşananları izlediğimiz bir pencere değildir. Gerçeği olduğu gibi aktaran bir sanat da değildir. Bence sinema yeni bir evren yaratmanın özgün bir yoludur. Yarattığımız o yeni evrenin gizli harikalarını keşfetsinler diye başkalarına da gösterdiğimiz büyüleyici bir sanattır.

Muhabir:

(II) ----

Yönetmen:

— Diğer sanat formlarının aksine sinema, zamanın akışını yakalayıp tutabiliyor; onu durdurabiliyor ve neredeyse sonsuza dek ona sahip olabiliyor. Sinemanın zaman heykeltıraşlığı olduğunu söyleyebilirim. Bu ona hiçbir sanatta olmayan bir ayrıcalık kazandırıyor. Etkileyiciliği buradan geliyor.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) I. Sinemanın yaşamı yansıtan bir ayna olduğu görüşüne katılıyor musunuz?

II. Sizce sinemanın kendine has gücü nereden geliyor?

B) I. Sinemanın, sorunları en etkili anlatma yöntemi olduğunu söyleyebilir misiniz?

II. Sinemanın diğer sanatların gölgesinde kaldığı söylenebilir mi?

C) I. Sinemanın işlevinin tartışmaya açılmasının sinemaya zarar verdiğini düşünüyor musunuz?

II. Sizce sinemanın sanat olmasını sağlayan temel özellik nedir?

D) I. Son dönemde sinemanın toplumsal işlevinin değiştiğini düşünüyor musunuz?

II. Sinemanın diğer sanat dallarından yararlanmasını neye bağlıyorsunuz?

E) I. Sinemanın insanın hayal dünyasında kurulmuş yeni bir dünya olduğunu söyleyebilir misiniz?

II. Sinemanın toplum üzerinde kalıcı izler bıraktığını düşünüyor musunuz?

15. - 16. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

İnsan beyni üzerine çok çalışma yapılıyor. Nörologlar beynin ağ yapısında olduğunu, iç iletişimini elektrokimyasal süreçlerle gerçekleştirdiğini, bazı bölgelerinin konuşma, görme, hafıza gibi fonksiyonları üstlendiğini biliyor. Beyin konusunda bilinenler yıllar içinde çığ gibi büyüse de beynin çalışma prensiplerine henüz bütünüyle vâkıf değiliz. Beyin sisteminin nasıl işlediği hâlâ gizemini koruyor. Yapay zekânın popüler olmasını sağlayan derin yapay sinir ağlarının beyin gibi çalıştığı ise bir varsayımdan ibaret. Deneylerle doğrulanmış değil henüz. Derin yapay sinir ağlarını eğitmek için çok büyük bir veri havuzuna sahip olmak gerekiyor. Ancak bu şekilde kediyi köpekten, dalga sesini rüzgâr sesinden ayırabilen modeller oluşturulabiliyor. Oysa bir çocuğun hayvanları tanımak için milyonlarca hayvan görmesi gerekmiyor. Tek bir kediyi gösterip "Bu kedi." dediğimizde kedinin nasıl bir görüntüye sahip olduğunu kavrayabiliyor. Ayrıca derin yapay sinir ağları, sahip olduğu bilgileri başka bir bağlamda kullanamıyor; benzer konulardaki modellere transfer edemiyor.

15. **Bu parçadan**

I. Yapay sinir ağlarının, öğrendiği bilgileri farklı modellere aktaramadığı

II. Derin yapay sinir ağlarının insan beynine benzer biçimde çalıştığının kanıtlanmadığı

III. İnsan beyninin yapay zekâdan farklı olarak sahip olduğu bilgiyi her alanda kullanabildiği

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

16. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?**

A) Yürütülen yoğun araştırmalara rağmen insan beyninin nasıl çalıştığı tam olarak bilinmemektedir.

B) İletişim yollarının çeşitlenmesinde insan beyninin gizemlerinin çözülmesi etkili olmuştur.

C) İnsan beyni sahip olduğu tüm yetileri yapay zekâ uygulamalarına eksiksiz biçimde aktarmayı başarmıştır.

D) Derin sinir ağlarının eğitilmesiyle insanlığın sahip olduğu en büyük bilgi havuzu elde edilmiştir.

E) İnsan beyni üzerinde çalışan az sayıda nörolog, beynin fonksiyonlarını tam olarak bilmektedir.

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

On on beş yıldır bütün insanlık Antarktika'ya dikkat kesilmiş durumda. Bu kıtaya olan ilgide inanılmaz bir artış gözleniyor. Bunun altında, tüm dünyada görülen küresel ısınma, kuraklık, buzulların erimesi, düzensiz yağışlar, mevsim kaymaları gibi iklimle ilgili olayların bu kıtayla olan bağlantısı yatıyor. Antarktika'nın, küresel sistemin kritik bir bileşeni olduğu, buradaki gelişmelerin iklimsel açıdan dünyanın tamamında rol oynadığı konusundaki kanıtlar giderek artıyor. Bu kıta, dünya sisteminin nasıl çalıştığını anlayabilmek için son derece verimli bir araştırma sahasıdır. Ayrıca buradaki şartlar, uydularda, gezegenlerde veya gök cisimlerinde kullanılabilecek cihazların test edilmesi için son derece avantajlıdır. Jeologlar ve iklim bilimciler, bu kıtadaki buz katmanlarının derinliklerine inerek gezegenimizin iklimsel tarihini öğrenebilirler. Kıtada yapılan araştırmalar, sadece bunlarla sınırlı değildir. Devletler arası arenada siyasal bakımdan da çok önemsenmektedir kıtadaki araştırmalar.

17. **Bu parçaya göre Antarktika'yla ilgili araştırmaların yoğunlaşmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Küresel iklim sistemlerini etkilemesi

B) Buzulların erimesinin durdurulmak istenmesi

C) Havacılık çalışmalarının merkezi hâline gelmesi

D) Ülkelerin yeni kaynak arayışlarına cevap vermesi

E) Buzulların erimesiyle insan yerleşimi için uygun hâle gelmesi

18. **Bu parçada Antarktika ile**

I. İklim değişiklerinden en çok etkilenen kıta olduğu

II. Son dönemde daha çok ilgi gösterilmeye başlandığı

III. Yapılan araştırmaların siyasi açıdan da önemli olduğu

IV. Günümüzde güçlü devletlerin egemenliği altına girdiği

V. Uzay çalışmalarında kullanılacak araçların denenmesi için uygun bir yer olduğu

yargılarından hangileri <u>söylenemez</u>?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) II ve IV E) III ve V

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Limon: Doğada C vitamini bakımından en zengin ve etkili besinlerin başında limon gelir. Kış aylarında bağışıklık sisteminizi güçlendirmek için her gün limon tüketmeniz çok faydalı olacaktır.

İncir: Güçlü bir antioksidan özelliği sayesinde akne ve sivilceye karşı oldukça etkili olan incir; püre hâline getirilip yüze maske olarak uygulanır. Şampuanların içinde de sıkça kullanılan bu meyve, saç köklerini besler ve saç derisini korur.

Havuç: Bol miktarda A vitamini barındıran havuç, mineral bakımından da zengindir. Salatalarda, çorbalarda, atıştırmalıklarda ve birçok yemekte önemli bir bileşen olarak kullanılır. Sağlıklı beslenmede önemli bir besindir.

Fındık: Beyindeki sinirleri harekete geçiren fındık, kişinin psikolojik sorunları yaşamasını engeller ve daha mutlu olmasını sağlar. Tok tutucu ve yağ yakıcı özelliği olduğu için diyet yapanların vazgeçilmez besin kaynaklarındandır.

Üzüm: Dejeneratif sinir hastalıklarının başlangıcını geciktirir. Suyunun, hafif bilişsel bozulma gösteren yaşlıların beyin fonksiyonlarını iyileştirici özelliği olan üzümü yaş veya kuru olarak yiyebilir, meyve suyu olarak içebilirsiniz.

Zencefil: Soğuk algınlığı ve grip gibi pek çok hastalığın tedavisinde çok etkilidir. Deri üzerindeki bakteri ve iltihapları temizleyen zencefil, sivilce ve siyah nokta oluşumlarını engeller. Gözeneklerdeki kirleri temizleyerek tazelik hissi verir. Derinin elastikiyetini artırarak kırışmaları önler.

19. **Yukarıda verilen besin kaynaklarının hangilerinin açıklaması öneri içermektedir?**

A) Havuç – incir

B) Limon – incir

C) Havuç – fındık

D) Limon – üzüm

E) Zencefil – fındık

20. **Yukarıda açıklaması verilen sebzelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Zencefil ve incir, cilt sağlığı için yararlıdır.

B) İncir, kozmetik amaçlı olarak kullanılabilir.

C) Limon ve havucun tedavi edici özellikleri vardır.

D) Üzüm tüketimi konusunda farklı alternatifler vardır.

E) Kişiye iç huzuru veren fındığın, ruh sağlığı üzerinde olumlu etkisi vardır.

PARAGRAF ÇALIŞMASI

Aşağıdaki cümlelerle anlamlı bir metin oluşturulduğunda hangi cümlenin dışarıda kalacağını belirleyiniz.

1.

I. Çağlar boyunca ticaret yollarının kesiştiği bir cazibe merkezi olan Diyarbakır hanları kentte mutlaka görülmesi gereken yerler arasındadır.

II. Yapım tarihleri yüzyıllarla ifade edilen hanlar özgün mimarileri ve geniş avluları ile dikkat çeker.

III. Tamamı Osmanlılar Dönemi'nden kalan hanlar günümüzde genellikle alışveriş ve konaklama amaçlı kullanılmaktadır.

IV. Hemen hepsinin birer öyküsü olan bu hanlar arasında Hasan Paşa Hanı, Deliller Hanı, Çifte Han ve Sülüklü Han'ı görmek için birkaç saat ayırmanızda yarar var.

V. Geçmişi MÖ 11 bin yılına kadar giden Diyarbakır, yeryüzünde insan yaşamının kesintisiz sürdüğü nadir kentlerden biridir.

.....

Aşağıdaki cümlelerden hangisinin bir metnin başlangıç cümlesi olmaya uygun olmadığını belirleyiniz.

3.

I. Öykü ve roman farklı çalışma disiplinleri isteyen, birbirinden bağımsız iki edebî türdür.

II. Sanatçı, her yapıt için ayrı bir hazırlık sürecinin gerekli olduğunu bilmelidir.

III. Roman karakterlerimin yaşadığı o çatışma elbette benim içimde de yaşanmıştır.

IV. Edebiyatta kalıcı yapıtlar verebilmek için geçmişin birikimleri değerlendirilmelidir.

V. Roman için ortak bir formülden ve yazma yönteminden söz etmek mümkün değildir.

.....

Aşağıdaki cümlelerle anlamlı bir metin oluşturulduğunda ilk cümlenin hangisi olacağını belirleyiniz.

2.

I. Yerli yapımlar, geçmiş dönemlerin aksine, ülkemizde en çok izlenen filmler listesinde ilk on içerisinde yer alıyor artık.

II. Bunun tek sebebi uluslararası saygın festivallerde alınan ödüller değil kuşkusuz.

III. Uluslararası alanda beğeni toplayan yerli yapımlar, hâlâ en çok izlenen ilk on film arasında yer almıyor çünkü.

IV. Yüz yılı aşan yolculuğunda zor süreçlerden geçen Türk sineması son yıllarda altın çağını yaşıyor.

V. Türk filmlerinin o listeye girmesi olumlu bir gelişme olmasına rağmen, Türk sinemasının önünde alınması gereken epey yol var.

.....

Aşağıda karışık olarak verilen cümlelerle anlamlı bir paragraf oluşturunuz.

4.

I. Yamaç paraşütü sayesinde kartalları kıskandıracak bir zarafet ve yetenekle uçabiliyor insanlar artık.

II. Bilinçaltına yerleşen bu özlemi gerçekleştirmenin, kuşlar gibi gökyüzünde süzülmenin bir yolu var elbette.

III. Sınırsız bir gökyüzü altında sıcak hava akımları ve rüzgârlar yardımıyla uzun uçuşlar gerçekleştirebiliyor paraşütçüler.

IV. Gökyüzünün uçsuz bucaksız derinliklerinde kuşlar gibi kanat çırparak uçmak, insanoğlunun gelmiş geçmiş en büyük rüyasıdır.

V. Çoğu insanın rüyalarında sayısız kere kendilerini uçarken hayal etmeleri, bazen de uçmaları bu özlemin bilinçaltına yansımasıdır.

.....

Cevaplar: 1. V 2. IV 3. III 4. IV - V - II - I - III

7 GÜN

PARAGRAF

Bu fasiküldeki 20 soruyu 40 dakikada çözünüz.

1. Günümüz insanının ortak duygusu; gelecek endişesi, iş bulma ve para kazanma kaygısıdır. Önümüzdeki yakın gelecekte işletmelerde çok az sayıda insan çalışacak. Ekmek kapısı bulmanın daha da zorlaşacağı dönemler çok uzak değil. Yeni bir çağ olarak tanımlanacak olan bu yakın gelecek, hızla yaklaşıyor. Şimdiden, Robot Çağı, Fütürist Çağ, Hologram Çağı, Nano Teknoloji Çağı, Dijital Çağ, Similasyon Çağı gibi pek çok adı yakıştırıyorlar. Bu yeni çağ insanının ideal formasyonunun tanımlanması, "Bir konuda derinlemesine bilgi sahibi olurken diğer konularda asgari düzeyde bilgi sahibi olmalıdır." şeklinde yapılıyor. Bir başka deyişle; bir şeyin her şeyini, her şeyin bir şeyini bilen insanlar istenecek yakın gelecekte.

Bu parçaya göre geleceğin insan modelinde aranan özellik, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Birkaç alanda kariyer yapmış olmak

B) Kaygılarıyla mücadele edip onları yenmesini bilmek

C) Kişisel özellikleri bakımından takım çalışmasına yatkın olmak

D) Yeni teknolojilere kolay uyum sağlayacak donanıma sahip olmak

E) Farklı alanlarda temel bilgilere sahip olup kendi dalında uzman olmak

2. Kundera'nın romancılığı hakkında, Kundera'nın bizzat kendisinin söylemediği yeni bir şey söylemek imkânsız değilse bile bir hayli zordur. Bunun nedeni, okurlarını sürekli belirsizlik içinde cereyan eden bir oyunu oynamaya davet eden Kundera'nın, romanlarıyla nasıl ilişki kurulması gerektiği konusunda hiç esnemeyen, hayli katı bir tavır sergilemesidir. O kadar ki romanlarını belirsizlikler sarmalı olarak nitelemeye eğilimli çağdaşlarından korumak için fildişi kulesinden inmiş ve kendi romancılığını, roman anlayışını ve romanlarını bizzat kendisi tartışıp incelemiştir. Bu konuda en özgün değerlendirmeleri yapmış, gök kubbe altında bize söz bırakmamıştır.

Bu parçaya göre Milan Kundera'nın romancılığıyla ilgili olarak yeni bir şey söylemenin zorluğu aşağıdakilerin hangisinden kaynaklanmaktadır?

A) Romanlarının kapalı bir anlatımının olmasından

B) Romanlarını eleştirenlerle sert tartışmalara girmesinden

C) Romanlarının eleştiriye uygun bir yapısının olmamasından

D) Romanlarında benzer konuları aynı yöntemlerle el almasından

E) Romanlarıyla ilgili söylenebilecekleri bizzat kendisinin söylemiş olmasından

3. (I) Eski Türk destanlarından birisi olan Oğuz Kağan Destanı'nda Türklerin atası olan Oğuz Kağan'ın altından bir yayı ve okları olduğu anlatılır. (II) Oğuz Kağan, üç oğluna yay vererek "Yay, ok atan kişinin elinde durur; o yüzden siz merkezde yani Orta Asya'da kalacak ve devleti devam ettireceksiniz." der. (III) Oğuz boylarında ok ile devlet düzeni arasında kurulan hiyerarşik yapıyı Oğuz Kağan da sürdürür. (IV) Oğuz Kağan, diğer üç oğluna da ok verir; onların ok gibi olmalarını, menzil almalarını, dünyaya dağılmalarını ister. (V) Oğuz Kağan'ın oğullarına verdiği öğüdün bir sonucu olarak kendilerine yay verilen Bozoklar doğuyu yani merkezi, ok verilen Üçoklar ise batıyı yani akıncıları temsil eder.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. İlk örneklerinin ortaya çıkmasından bugüne, edebî bir tür olup olmadığı bile tartışılagelmiş olan polisiye roman, dünya edebiyatında uzun yıllar "edebiyatın üvey evladı" gibi muamele gördü. Bazıları için hoşça vakit geçirmeye yarayan bir eğlence aracı, bazıları içinse bulmaca çözmekle gazete okumak arasında bir okuma etkinliği olarak görüldü. Neyse ki tüm bu görüşler, polisiye romanın yolunu kesemedi. Dünya çapında yaygınlaştı. Artık, ülkemizde de polisiye edebiyatın çok iyi örneklerini görmemiz mümkün.

Bu parçaya göre polisiye romanla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Dünya çapında yaygınlaşmasında gazetenin etkisinin olduğu

B) Son dönemde Türk edebiyatında da nitelikli örneklerinin verildiği

C) Uzun zaman edebiyatın ana türlerinden biri olarak kabul edilmediği

D) Olumsuz görüş ve değerlendirmelere rağmen gelişimini sürdürdüğü

E) Okunduğunda insana neşe ve mutluluk verdiğini söyleyenlerin olduğu

5. (I) Aba, günümüzde yok olmaya yüz tutmuş kolsuz bir erkek giysisidir. (II) Güneydoğu Anadolu yöresinde çok kullanılan bu giysinin kumaşı daha çok at, deve, öküz, koyun ve keçi kılından yapılıyor. (III) Dokunduğu ipin ve kumaşın rengine, boyuna ve giyildiği yörenin ismine göre isimlendiriliyor. (IV) Kahramanmaraş abası, Antep abası, sırmalı aba, kurbağalı aba, sandıklı aba, zincirli aba, boz aba bu isimlerden sadece birkaçı. (V) Eskiden aba dokumasında kullanılan ipin en büyük özelliği doğal renkli olmasıydı. (VI) Renkli dokunmak istenen abanın ipleri istenen renkte kök boyayla renklendirilirdi. (VII) Günümüzde ise daha çok bordo renkli polyester ve değişik renklerde simli ipler kullanılıyor.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

6. Çocukluğumun en unutulmaz anlarından birisi, Hasan amcanın berber dükkânında geçirdiğim zamandır. Kendimi bambaşka bir dünyanın içinde bulduğum bir yerdi orası. Burnumuza çarpan berber dükkânlarına mahsus o kolonya kokusu eşliğinde girerdik içeriye. Girişin tam karşısındaki duvarda asılı duran guguklu bir saat... Tezgâhın hemen sağ tarafına yerleştirilmiş bir konsol... Üzerinde muhtelif ıtriyat ürünleri, kremler, jilet ve pamuk kutuları, tıraş sabunları, pudralar, briyantin tüpleri, kan taşları, ispirto ve rengârenk kolonya şişeleri... Ahşap dolapta ise saç dökülmesine yönelik ilaçlar, hacamat kupaları, bardaklar, ustura kutuları, tıraş takımları... Üstüne her basıldığında gıcırdayan ahşap döşemeler... İçinde tertemiz havlular bulunan bir başka dolap... O berber dükkânına ait unutamadığım görüntülerdir bunlar.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Abartmaya başvurulmuştur.

B) Eksiltili cümleler kullanılmıştır.

C) Sayıp dökmelere yer verilmiştir.

D) Pekiştirmeli sözcükler kullanılmıştır.

E) Farklı duyularla algılanan ayrıntılara yer verilmiştir.

7. Roman bir tür olarak burjuvazi ile birlikte ortaya çıkmıştır. Aristokratlar, romanı bir tür olarak küçük görmüştür bu yüzden. Ancak roman, zaman içinde gelişmiş ve en çok okunan edebî tür olmuştur. Ortaya çıktığı günden bu yana çeşitli tanımları yapılan roman, hiçbir zaman bu tanımların içine sığmamış; onu ortaya koyan her yazarla âdeta kendini yeniden tanımlamıştır. Bu nedenle her roman, kendi varlığı içinde değerlendirilmeli; romanın kimliği kurduğu dünyadan yola çıkılarak ortaya konmalıdır. Günümüz dünyasında roman, televizyona ve internete rağmen varlığını güçlü bir şekilde sürdürmektedir. İnsanlar, kendilerini kuşatan dünyadan uzaklaşmak için roman okumaya devam etmektedir. Hiçbir dönemde olmadığı kadar roman yazılmakta ve basılmakta, binlerce yazar yetişmektedir.

Bu parçada romanla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Ortaya çıktığında seçkinlerce küçümsendiğine

B) Yeni iletişim araçlarının ortaya çıkmasından olumsuz etkilendiğine

C) Son dönemde nicelik açısından büyük bir atılım içinde olduğuna

D) Herkesçe kabul edilen ortak bir tanımının olmadığına

E) Niteliğinin, kurgusuna ve anlattığı olaylara göre belirlenebileceğine

8. Geçmişe göre başkalarıyla iletişim kurmak için çok farklı olanaklara sahibiz. Ateş yakıp duman çıkarmak, kayalara resim yapmak, güvercinle mektup göndermek çok gerilerde kaldı. İletişim hızlandı ve çeşitlendi. Buna rağmen günümüzün en önemli sorunlarından biri iletişimsizlik. Hepimiz çok fazla konuşuyoruz. Kendi sesimizin, en güçlü ses olmasını istiyoruz. Başka sesler de olduğunu, onlara da yer açmak gerektiğini hiç düşünmüyoruz. Hâlbuki iletişim konusunda en çok ihtiyaç duyduğumuz şey, başka seslere de yer açmaktır. Gerçek iletişim, her şeyden önce muhatabımızın konuşmasına olanak vermektir. Sağlıklı bir iletişimin anahtarıdır bu.

Bu parçaya göre günümüzde sağlıklı bir iletişimin kurulamamasının gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) İletişim konusundaki alternatiflerin çeşitlenmesi

B) İnsanların birbirlerine söyleyecek ilginç sözlerinin olmaması

C) İnsanların, karşılarındaki kişiyi dinleme erdemi gösterememesi

D) İletişimin yüz yüze değil, dolaylı yollardan yapılmaya başlanması

E) İnsanların yumuşak bir ses tonuyla konuşmak yerine bağırarak konuşması

9. Alçak gönüllülük insana özgü bir duygudur. Karşıdaki kişi anlamasa bile sizi ruhen tatmin eder. Alçak gönüllü davranmak egoya ağır gelir. Ego, hep kendini kabul ettirmek ister. Dolayısıyla terazinin bir kefesinde tevazu varsa bir kefesinde de kibir var, kendini herkesten üstün görme anlayışı var. Alçak gönüllülüğün değerini anlamak için onu kibirle tartıya çıkarmak gerekir. Kibir gerginlik sebebidir. Tevazu ise egoyu zayıflatır, siler, yumuşatır. İnsanların alçak gönüllü davranması, kişileri dolayısıyla toplumu yumuşatır, güzelleştirir. Ego arkaya çekilince kalp güçlenmeye başlar. Alçak gönüllülüğün ürünü olan sevgi ortaya çıkar.

Bu parçada alçak gönüllülükle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Kişiyi psikolojik açıdan rahatlattığına

B) Kendini beğenmişlik duygusunu ortadan kaldırdığına

C) Toplumdaki gerginliklerin ortadan kalkmasını sağladığına

D) Kıymetinin ancak karşıt kavramla kıyaslanınca anlaşıldığına

E) Karşı tarafça anlaşılamadığı durumlarda kişiye zararının dokunduğuna

10. Bu yazarımız, romanın derinliğini ve gücünü söylenmemişi söyleyebilmesinden aldığını düşünür. Ona göre bir romanı anlamlı kılan tılsım; hayatın o zamana kadar bilinmeyen, anlaşılmayan, gözlerden uzak kalmış bir kesitinin keşfedilmesinde gizlidir. Roman Cervantes'ten bu yana bir devamlılığın ve kolektif bilincin ürünü olduğuna göre romancıya düşen, kendisinden öncekilerden daha iyisini yapmak değil, onların göremediklerini görmek ve söyleyemediklerini söylemektir. "Don Quijote"yi veya "Goriot Baba"yı yeniden yazmanın anlamı yoktur. Bu nedenle romancıdan beklenen, devrim değil; keşif yapmaktır.

Bu parçada sözü edilen yazarın bir roman ve romancıda aradığı temel özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Romanı roman yapan niteliklere ters düşmemek

B) Her okurun kendince yorumlamasına uygun olmak

C) İçerik ve biçimde geçmişin büyük eserlerini örnek almak

D) Romanın geçmişten gelen birikimlerini iyi değerlendirmek

E) Yaşamın daha önce görülememiş ayrıntılarını ortaya koymak

11. Benim hikâyelerimin hemen fark edilen yanları olduğu kadar sonraki okumalarla belirginleşen yanları da vardır. Bazen o silik, belirsiz durum için özenle çalıştığım olur. Seçtiğim konuyu nasıl anlatacağımı uzun uzun düşünürüm. Görüntüyü zihnimde iyice belirginleştiririm. Kahramanlarımın boyu bosu, kişilik özellikleri en ince ayrıntısına kadar çizilmiştir zihnimde. Bu yüzden yazma süreci beni en az yoran süreçtir. Bir kahramanın olayların akış sürecinde davetsiz bir misafir gibi gelip hikâyemin başköşesine kurulduğu görülmüş şey değildir. Olayların ve kişilerin beni yönetmesine izin vermem. Çünkü ipin ucunu kaçırdığımda nereye savrulacağımı kestiremem.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak

I. Hikâyelerinin nasıl sonuçlanacağını olayların gelişiminin belirlediği

II. Hikâyelerinin ilk okunuşta tam olarak anlaşılamayan taraflarının olduğu

III. Kurguyu düşünce evreninde tamamladıktan sonra hikâyeyi yazmaya başladığı

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) II ve III E) I, II ve III

12. Gösterge bilimi, günümüz iletişim sistemi içinde çözümleyici bir yaklaşım olarak yeni bir disiplin hüviyetinde ortaya çıktı. Kendine has ilkeleri olan bir iletişim yoluydu bu. Trafik ışıklarından yönlendirme levhalarına, tiyatrodan sinemaya, sanattan gündelik hayata dek birçok alanda, yaşamımız gösterge sistemleriyle düzenlendi. Bütün bunlar bir sarmala dönen hayatımıza; görünür anlaşılırlıklar, görünür kolaylıklar ve görünür çözümlerle katkıda bulundu. Sanattan gündelik hayata her şey, bu çözümleme esaslarına göre yeniden şifrelendi. Âdeta yeni bir dil oluştu. Önceleri insanlara karmaşık gelen bu yeni dilin alfabesi, yasaları ve ilkeleri ortaya konmaya başlandı.

Bu parçada gösterge bilimiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Kendine özgü kurallarının oluştuğuna

B) Günümüzde sözlü iletişimin yerini aldığına

C) Yeni bir iletişim biçimi olarak ortaya çıktığına

D) Uygulamalarının, hayatın farklı alanlarında görüldüğüne

E) Yaşamın kimi alanlarındaki sorunlara yönelik çözümler üretilmesini sağladığına

13. Medeniyet sözüyle de karşılanan uygarlık, "barbarlığın karşıtı olan nezaket ve medeni değerleri" ifade eder. "Uygar insan" sözü buradan gelir. Diğer yandan uygarlık, "bir halkı başka halklardan ayıran, onun özgün yanını ortaya koyan, yaşayış biçimlerinin, kullanılan aletlerin, inançların, düşünsel ve sanatsal faaliyetlerin, siyasal ve sosyal örgütlenme biçimlerinin bütünü" için de kullanılmaktadır. İlk uygarlık kavramları bundan yaklaşık 5-6 bin yıl önce Yakın Doğu coğrafyasında ortaya çıkmıştır. Fırat ve Dicle nehirleri arasındaki toprak parçası, ilk uygarlığın merkezidir. XX. yüzyıldan itibaren bilim adamlarının büyük çoğunluğu tarafından, Batı uygarlığının temellerinin bu bölgede atılmış olduğu kabul edilmiştir. MÖ 4000'li yıllarda Mezopotamya'ya gelen Sümerler, Güney Mezopotamya'ya yerleşerek burada dünyanın ilk medeniyetini kurmuştur.

Bu parçaya göre uygarlıkla ilgili olarak

I. Farklı anlamlara geldiğine

II. Geçmişinin çok eskilere gittiğine

III. Yerleşik yaşamın ürünü olduğuna

IV. Kaynağının Doğu toplumları olduğuna

V. Tarihî süreçte yeni anlamlar kazandığına

yargılarından hangilerine değinilmemiştir?

A) I ve III B) II ve III C) II ve IV D) III ve V E) IV ve V

14. **Muhabir:**

(I) ----

Yönetmen:

— Sanırım her ikisi de geçerli benim için. Başta kendi çekim planımı hazırlıyorum ama çekim yerine geldiğimde hayatın benim hayal gücümden daha zengin olduğu, bazı şeyleri değiştirmem gerektiği ortaya çıkıyor. Eskiden elimdeki şablona sıkı sıkıya bağlıydım çünkü kendi yaratıcılığımla ilgili yeterince cesur değildim. Artık cesurum ve son dakika değişiklikleri bir özgürlük konusu benim için.

Muhabir:

(II) ----

Yönetmen:

— Bunu oyuncuların kendisi belirliyor. Oyuncu, benim yaklaşımıma uyum gösterirse ona tam bir özgürlük veririm. Oyunculuğuna müdahale etmem. Ancak oyuncu filmle ilgili olarak bakış açımı paylaşmadığında hoşgörüsüzümdür. Ne istediğimi anlayan oyuncuları severim, onlara hayranlık duyarım ve tam bir özgürlük tanırım.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) I. Sizce bir senaryo yazmak mı daha zor yoksa senaryoyu filme dönüştürmek mi?
II. Film çekerken oyunculara hangi konularda yardımcı oluyorsunuz?

B) I. Filmlerinizde bütün kareleri önceden planlıyor musunuz yoksa bunlar filmin çekimi sırasında mı ortaya çıkıyor?
II. Film çekimi sırasında oyunculara karşı nasıl bir tutum takınıyorsunuz?

C) I. Size göre sinemada kameranın önünde olmak mı yoksa arkasında olmak mı daha zor?
II. Filmlerinizde rol vereceğiniz oyuncuların seçiminde nelere dikkat ediyorsunuz?

D) I. Filmlerinizdeki sahnelerin etkileyici olması sizin mi yoksa senaristin mi başarısıdır?
II. Filmlerinizde içinize sinmeyen bölümler olduğunda ne yapıyorsunuz?

E) I. Filmlerinizde her şeyi açıktan mı anlatırsınız yoksa seyirciye yorum alanı bırakır mısınız?
II. Film çekerken senaryoda küçük değişiklikler yapıyor musunuz?

15. - 16. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Günümüzde kentlerin yaşamakta olduğu ve giderek ağırlaşan önemli sorunları var. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde hızlı nüfus artışı ve köyden kente göçler sonucu ortaya çıkan yoğun konut talepleri, plansız yapılaşmanın ve birçok altyapı sorununun kaynağını oluşturuyor. Bu hızlı yapılaşma faaliyetlerinde rant kaygısı ve yerel yönetimlerin, daha çok siyasal gerekçelerden kaynaklanan ihmalleri kentlerin doğasına ve tarihine zarar verecek uygulamalara sebep oluyor. Bu yeni durum, toplumsal yapıyı da etkiliyor, sosyal ve kültürel açıdan da sorunlar ortaya çıkıyor. Tüm bu etkenler kentte kimliksizleşme sorununu doğuruyor. Kent kimliği, kentin coğrafi nitelikleri ve insan eliyle kazandırılan yeni niteliklerin yanında, orada yaşayan toplumun gelenek ve görenekleri, yaşam biçimi özellikleriyle oluşuyor. Tarih boyunca çok farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmış ve zengin kültürel mirasa sahip kentlerdeki tarih varlığı, bu kimliğin ana kolonlarından birini oluşturuyor.

15. Bu parçaya göre kentlerin kimliğinin oluşmasında

I. Doğal ve yapay çevresel özellikler

II. Sosyo-kültürel özellikler

III. Tarihî doku

özelliklerinden hangileri etkilidir?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III

D) II ve III E) I, II ve III

16. Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılanları destekleyen bir örnek değildir?

A) İstanbul, İzmir, Ankara gibi kentlerin kenar mahallelerinde yoğun bir gecekondu varlığının ortaya çıkması

B) Belediyelerin siyasal kaygılarla kaçak yapıları yıkma konusunda üzerine düşeni yapmaması

C) Büyük kentlerin merkezindeki kimi büyük projelerin gerçekleşmesi için tarihî çeşme ve kümbetlerin yıkılması

D) Tarihî kalıntıların, sulama amaçlı ya da elektrik üretimi için inşa edilen baraj altında kalması

E) Farklı kentlerden gelen insanların yaşadığı apartman ve mahallelerde kentin otantik kültürünün ortadan kalkması

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Son yıllarda yapay zekâ, bilim kurgu filmlerinin yanı sıra gerçek dünyada da çokça karşımıza çıkmaya başladı. Navigasyon uygulamaları, dilden dile çeviri ve sesli arama günlük hayatımızın bir parçası hâline geldi. Mobil robotlara, kendisini süren otomobillere, kanser teşhisi koyan yazılımlara dair haberlere medyada sıkça rastlıyoruz. Satranç oynamak, matematik problemleri çözmek, bilgisayar oyunu oynamak gibi çerçevesi net olarak çizilmiş alanlarda gayet başarılı oluyor yapay zekâ. Ancak yapay zekâlı sistemler, insanların sürprizlerle dolu dünyasına adım atar atmaz sudan çıkmış balığa dönüyor. Hâlâ hatları insanlar tarafından çizilmiş bir alanda etkili olabiliyor. İnsan beyni, evrendeki bildiğimiz en harika zekâya sahip olma özelliğini koruyor. Yapay zekânın başarısı da ona yazıldığı için mevcut durum değişecek gibi görünmüyor. Yapay zekânın bize sunduğu olanaklarla gündelik işlerimizi kısa sürede, daha az emek harcayarak yapabiliyor olmamız bu durumu değiştirmiyor.

17. Bu parçada yapay zekâ ile ilgili olarak

I. Yaşamı kolaylaştırdığına

II. Kullanım alanının sınırlı olduğuna

III. İnsan zekâsının gelişimine katkı yaptığına

IV. Beklenmedik durumlar karşısında çaresiz kaldığına

yargılarından hangilerine değinilmemiştir?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve III

D) II ve IV E) III ve IV

18. Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Her alanda başarılı olan yapay zekâ, duyguları yansıtmakta istenen başarıyı yakalayamamıştır.

B) Yapay zekâ ile insan zekâsının gündelik yaşamdaki kullanım alanları birbirinden tamamen farklıdır.

C) İnsan beyni tarafından üretilen yapay zekânın, insan zekâsını yenmesi büyük bir çelişki oluşturmaktadır.

D) Yapay zekâlı sistemler, bilimsel gelişmelerin insan yaşamını olumsuz etkilemesine örnek olacak niteliktedir.

E) Gündelik yaşamın bazı alanlarında başarıyla kullanılan yapay zekâ, henüz insan zekâsını yenebilecek durumda değildir.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Göbeklitepe, insanlığın geçmişi ile ilgili yeni şeyler öğretirken o döneme ilişkin merak duygumuzu kamçılıyor. Tarih öncesi dönemlere dair bildiklerimizi altüst ediyor, uygarlığın ilk dönemlerini yeniden yazdırıyor. 11 bin 600 yıl öncesine ait bu arkeolojik alan, insanlığın tarım ve hayvancılığa geçiş sürecindeki en son aşamada inşa edildi. Göbeklitepe'nin tarihinin bu kadar eskiye dayanması, tarımın uygarlığa yol açtığı fikrinin geçerliliğini yitirmesine neden oldu. Bugüne değin genel kanı, avcı-toplayıcıların yerleşik düzene geçmesinin ardından tarım toplumunun oluştuğu yönündeydi. Göbeklitepe'de elde edilen bilgilere göre kalabalık toplulukların ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde kaynak bulunamaması, insanları tarım yapmaya itti. Göbeklitepe, tarımın başlangıcından daha eski bir geçmişe sahip çünkü. Öte yandan bu ören yerinde gün yüzüne çıkarılan yapıların, araç-gereç ve eşyaların yapılma şekliyle ilgili farklı görüşler var. Bilim adamları bu konuyu konuşuyor, farklı görüşler ileri sürüyor. Göbeklitepe'nin tarihin eski devirlerinde hem dinî bir merkez hem de bilimsel ve kültürel çalışmaların yapıldığı ana yerleşim yeri olduğu konusunda ise uzlaşı içindeler.

19. **Bu parçada Göbeklitepe ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?**

A) İlk uygarlıklarla ilgili bilgilerimizi değiştirdiğine

B) Geçmişe dönük yeni şeyler öğrenme isteği doğurduğuna

C) Kazılarda ortaya çıkan eserlerin nasıl üretildiklerinin tartışıldığına

D) Dünyada insanların toplu olarak ibadet ettiği ilk tapınağa ev sahipliği yaptığına

E) Geçmişin bir inanç ve bilim merkezi olduğu konusunda bilim adamlarının görüş birliği içinde olduğuna

20. **Bu parçadan Göbeklitepe ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

A) Yüzyıllara yayılan çok uzun bir zaman diliminde inşa edilmiştir.

B) İnsanların dinsel gerekçelerle yerleşik yaşama geçtiğini kanıtlamıştır.

C) Tarım toplumunun oluşumuyla ilgili bugüne kadarki yaygın kanıyı değiştirmiştir.

D) Tarımsal üretimle beslenme ihtiyacını karşılayamayan insanoğlunun avcılığı başlattığını ortaya koymuştur.

E) İlk insanların tarım yapmaya başladıktan sonra yerleşik yaşama geçtiği düşüncesini desteklemektedir.

PARAGRAF ÇALIŞMASI

Aşağıdaki metinde düşüncenin akışının sözcüklerle nasıl sağlandığını inceleyiniz.

(I) Ülkemizin en kalabalık kenti, Asya ile Avrupa'yı birbirine bağlayan İstanbul'dur. (II) Bu kent **(yani İstanbul)**, yirmi milyona yaklaşan nüfusuyla ülke nüfusunun neredeyse dörtte birini barındıran dev bir metropoldür. (III) Ondan **(o dev metropolden)** hemen sonra başkent Ankara ve Ege'nin incisi İzmir gelir. (IV) Birçok medeniyete ev sahipliği yapan, savaşlara tanık olan, doğal afetler yaşayan İzmir, beş bin yıllık geçmişe sahip bir kenttir. (V) Bu kentlerin **(yani İstanbul, Ankara ve İzmir'in)** her birinin nüfusu, tek başına bazı Avrupa ülkelerinin nüfusundan fazladır.

Metinde "nüfus" teması etrafında cümlelerin bir araya getirildiği görülüyor. IV. cümle ise metne dışarıdan eklenmiş bir cümle gibi duruyor. Parçanın genel konusundan farklı bir konuya geçiliyor, İzmir'in tarihî geçmişinden söz ediliyor.

Aşağıdaki metinde yeni bir konuya nası geçildiğini inceleyiniz.

(I) İslamiyet öncesi Türk toplumunda "Gök Tanrı Dini" olarak adlandırabileceğimiz bir dinî inanış hâkimdi. (II) Bu inanç sistemine göre "Gök Tanrı" göğün yedinci katında oturmaktaydı. (III) "Gök Tanrı"nın Türk kağanına dünyayı idare etmesi için "kut" verdiğine inanılırdı. **(IV)** İslamiyet öncesi Türk devletlerinde kağan öldükten sonra tahta kimin geçeceği hususunda belirli bir sistem yoktu. **(V)** Devlet; kağan ve ailesinin ortak malı olarak görüldüğü için, kağanın erkek çocuklarından herhangi birinin tahta talip olması kardeş kavgalarına neden olurdu. **(VI)** Belirli bir devlet teşkilatı oluşturan Mete'den sonra bile bu kavga yaşanmış, İmparatorluk kardeşler arasında Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

IV. cümleye kadar Eski Türklerin din ve inanışından söz edildi. Bu cümleyle birlikte konu değişti. Son üç cümlede farklı konu işlenmeye başladığı için IV. cümleyle birlikte yeni bir paragrafın başlaması gerekir.

Aşağıdaki metinde numaralanmış cümlelerden hangisinin düşüncenin akışını bozduğunu belirleyiniz.

1.

(I) Yapılan araştırmalar, çocuğun kişilik gelişimi için okul öncesi dönemin çok önemli olduğunu gösteriyor. (II) Çocuğun kişiliğinin % 65'i, 0-6 yaş aralığını kapsayan bu dönemde şekilleniyor. (III) Okul öncesi eğitimden emekliliğe kadar sürecek olan yaşam boyu eğitim, zaman ve mekânla sınırlanamıyor. (IV) Bu dönemde çocukta oluşan olumlu veya olumsuz kişilik yapısı, sonraki dönemlerde kendisini gösteriyor. (V) Yaşamın ilk yıllarını olumsuz koşullar içinde geçirmiş olan çocuklar, bu olumsuzlukları yetişkin olduklarında devam ettiriyor.

. . . . . .

Aşağıdaki metinde hangi cümleden sonra konunun değiştiğini belirleyiniz..

2.

(I) XV. yüzyılda yaşayan Şirvanî, kendi döneminde Osmanlının en önemli hekimlerinden biridir. (II) II. Murat devrinin bu ünlü hekiminin Şirvan'da doğduğu veya ailesinin Şirvanlı olduğu kabul edilir. (III) Göz hastalıklarından bağırsak anatomisine, değerli maden ve minerallerden eczacılık ve bitki bilimine uzanan geniş bir yelpazede eserler vermiştir. (IV) Bilinen en eski Osmanlıca el yazması yemek kitabı Şirvanî tarafından kaleme alınmıştır. (V) Bu kitabın temelinde XI. yüzyılda Abbasi yönetimindeki Bağdat'ta yaşayan bir kişinin derlediği *Kitabü't-Tabih* adlı bir kitap vardır. (VI) Şirvanî, Osmanlı Türkçesine çevirmekle kalmadığı bu esere, 82 yeni yemek tarifi eklemiştir.

. . . . . .

Cevaplar: 1. III 2. IV

8. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 40 dakikada çözünüz.

1. (I) Bilişim toplumuna ulaşmak, bilgi ve teknolojinin bütünleşmesiyle yani bilgi teknolojisiyle gerçekleşir. (II) Bilgi teknolojisinin alt yapısı, bilgisayar ve diğer iletişim araçlarına dayansa da bu teknolojide insan faktörü göz ardı edilemez. (III) Bilgi teknolojisinde kullanılan tüm yazılım ve donanımın oluşumunu sağlayan, insandır; tüm donanım, insanın yaratıcılığının yani insanın aklını kullanmasının ürünüdür. (IV) Bilgi teknolojisi, günlük yaşamın her anında ve her türlü işin yapılmasında insanların işini kolaylaştırır. (V) İhtiyaç duyulan bilgiye istenen zamanda ve mekânda hızlı bir şekilde ulaşmayı ve o bilgiyi kullanmayı sağlar. (VI) Bilgi teknolojisi yalnız mevcut bilgiyi edinip kullanmasında değil, aynı zamanda insanın yeni bilgi üretmesinde de ona yardımcı olur.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf kaçıncı cümleyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

2. (I) İnsanoğlu, beyin ve kas kuvvetini kullanarak sürekli yaptığı ve sonuçlanması uzun süre alan işleri kolaylaştırmak ve hızlandırmak için tarih boyunca çeşitli araçlar geliştirmiştir. (II) Hesaplamalarda kullanılan abaküs ve sürgülü hesap cetveli insanlığın geliştirdiği araçlardandır. (III) Abaküs gibi araçlar, hesaplamalarda yardımcı olmuş ancak elle yapılan hesaplamalar, önemini hep korumuştur. (IV) Çok hızlı işlem yapma özelliğine sahip olan bilgisayar, insan eliyle yapılan hesaplamaların devrini kapatmıştır. (V) Hesaplamalarda da kullanılan bilgisayar, ayrı işlevleri olan birçok parçadan meydana gelen, elektronik bir cihazdır. (VI) Elle yapılan hesaplamalar yerine bilgisayarla yapılan hesaplamaların tercih edilmesi, sadece zaman kazanmak için değil, daha güvenilir olduğu için de tercih edilmektedir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi, düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

3. - 4. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) 90'lı yıllarda Türkiye'de yayıncılığın en zayıf yanlarından biri, nitelikli biyografi kitaplarının yayımlanmamasıydı. (II) Kuşkusuz, bunda tek suçlu yayıncılar değildi; isim yapmış araştırmacı yazarlar da biyografiye fazla ilgi göstermiyordu. (III) Zamanla, sanatçının kendini anlattığı, daha az araştırmayla ortaya çıkan, nehir söyleşi formunda yaşam öyküleri yayımlanmaya başlandı. (IV) Son yıllarda işin uzmanları tarafından sıkı çalışmalar sonucu yazılan, her okura hitap edecek düzeyde oldukça nitelikli biyografiler yayımlandı. (V) Bunlardan biri, resimleri çok sevilen ve hayat hikâyesi hep merak edilen ama hakkında fazla bir şey bilinmeyen Osman Hamdi Bey'in biyografisiydi. (VI) Ressamın en ünlü tablolarından *Kaplumbağa Terbiyecisi* ile aynı adı taşıyan kitapta alt başlık olarak "Osman Hamdi Bey'in Romanı" sözü kullanılmış. (VII) Alt başlıkta geçen "roman" sözcüğü, kurgusal bir metinle karşılaşacağım hissini vermişti bana fakat *Kaplumbağa Terbiyecisi* tam anlamıyla "temiz yazılmış" bir biyografi.

3. **Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) I. cümlede bir eksiklikten söz edilmiştir.

B) III. cümlede yargı, gerekçesiyle birlikte verilmiştir.

C) IV. cümlede olumlu bir gelişmeden söz edilmiştir.

D) V. cümlede, IV. cümlede ileri sürülen görüşe örnek verilmiştir.

E) VI. cümlede karşılaştırma yapılmıştır.

4. **Bu parçanın yazarının yanılmasına neden olan durum aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Türkiye'de biyografi yayıncılığına önem verilmemesi

B) Halkın biyografi türündeki kitaplara ilgi göstermemesi

C) Osman Hamdi Bey'in biyografisinin yağlı boya tablolarından daha fazla ilgi görmesi

D) Biyografi türünde yazılmış eserlerin beklentinin aksine daha ayrıntılı olması

E) Osman Hamdi Bey'in biyografisinin, kitabın isminin çağrıştırdığı anlamın aksine, gerçekçi bir anlayışla yazılmış olması

5. I. Evrenin ve Dünya'nın element bileşimleri birbirinden farklıdır.

II. Füzyon tepkimelerinin oluşabilmesi içinse yüksek sıcaklık ve basınç gereklidir.

III. Bilindiği gibi elementler nükleer füzyon tepkimeleri ile oluşmuştur.

IV. Bu farklılığın nedeni elementlerin oluşum süreci ile ilgilidir.

V. Bu şartlar ancak yıldız büyüklüğündeki gök cisimlerinin merkezlerinde gerçekleşir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturması için hangilerinin birbiriyle yer değiştirmesi gerekir?

A) I ile IV B) II ile III C) II ile IV D) III ile V E) IV ile V

6. Daha ilk çağlarda insanoğlu, beslenmek için avlanmak; avlanmak için de hayvanların peşinden koşmak zorundaydı. Amaç, avın ya belli bir uzaklıktan okla ya da daha yakından mızrak benzeri bir aletle vurulmasıydı. Zamanla düşmandan kaçmak veya düşmanı kovalamak için de koşmak durumunda kaldı insanlar. İyi veya kötü, acil bir haberi zaman yitirmeden komşu kabileye ulaştırmak için de koşmak gerekti. Aslında yapılan, bir spordu. İnsan; sağlığını doğrudan etkileyen, birçok hastalığı önleyen hatta iyileştiren bir sporu ihtiyacını gidermek için yapıyordu. Çünkü o, sporun bu yönünü henüz keşfetmemişti.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Koşunun bir spor dalı olarak kabul edilmesi çok eskilere dayanır.

B) İnsanlar başlangıçta sporu sağlık için değil, başka amaçla yapmıştır.

C) Koşmak, düzenli bir spor dalı olmasa da en yaygın spor etkinliğidir.

D) İlk çağlarda koşmanın bir spor dalı olarak görüldüğü anlaşılmaktadır.

E) Spor yapan insan, her zaman daha sağlıklı bir vücuda sahip olmuştur.

7. Çeviri dendiğinde akla gelen şey, bir metnin başka bir dile aktarılmasıdır. Buna kimsenin itirazı olmaz. Ne var ki bu, yapılan işi bütünüyle karşılamaz. Çünkü başka dile aktarılan sadece bir metin değil, metnin yazarı ve düşünce iklimidir aynı zamanda. Bunu yaparken çevirmen metne damgasını vurur. Bu bakımdan çevirmen, metni mekanik biçimde aktaran değil, gölgesi çevirinin üzerinde dolaşan bir yazardır. Çeviri yaparken metnin bütününün ritmini ve lezzetini koruyarak metni yeniden yazar.

Bu parçadan çevirmenle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Metni kendi anlayışı çerçevesinde yeniden yorumladığı

B) Metnin yazarıyla iletişim içinde olması gerektiği

C) Metni aslına bağlı kalarak olduğu gibi aktardığı

D) Düşünce yapısına uygun metinleri çevirdiği

E) Metni çevirirken yansız bir tutum takındığı

8. Kentler birçok kişinin elinden çıkmış sanat yapıtlarıdır aslında. Ressam bu sanat yapıtının bir yanını yakalar ve bunu tuvale aktarır. O tuvalde çok güzel şeyler görürüz çoğu zaman ama gördüklerimiz kentten çok ressamdır. Tuvalde görünen, herkesin gözünün önünde olan kent değil, ressamın gördüğü kenttir. Örneğin, Maurice Utrillo hep kent resimleri yapmıştır. Biz o resimlerde Paris'ten çok, Maurice Utrillo'nun dalgalı ruhunu görürüz.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Ünlü ressamların tablolarında kentlerin en güzel yanlarının yansıtıldığı

B) Bir kent hakkında bilgi sahibi olmak için o kentle ilgili tablolara bakmak gerektiği

C) Kentin planlanmasında ressamların da söz sahibi olması gerektiği

D) Ressamların tablolarına bakılarak bir kentte sanata verilen önemin anlaşılabildiği

E) Ressamların, tablolarına gerçekleri değil; gerçeklerin kendi üzerinde uyandırdığı izlenimleri yansıttığı

9. Kuzey Afrika'da bulunan beş yeni Homo Sapiens fosili, ilk insanların tahmin edilenden önce ortaya çıktığını gösteriyor. Prof. Hublin'in elde ettiği bulgulara göre insanların evrimi Afrika kıtasının çeşitli noktalarında eş zamanlı olarak gerçekleşti. İnsanların, Doğu Afrika'da "insanlığın beşiği" olarak tanımlanan tek bir noktadan dünyaya hızlı bir şekilde yayıldığı düşüncesinin doğru olmadığı ortaya çıktı. Eğer bir yerden bahsedilecekse bu bütün Afrika olmalı. Prof. Hublin'in bulguları öncesinde, bilim dünyasındaki ana akım görüş ilk modern insanın Doğu Afrika'da 200 bin yıl önce ansızın ortaya çıktığı yönündeydi. Prof. Hublin'in bulguları bunu değiştirdi.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsanlığın Afrika'da değil, başka bir kıtada başladığını gösteren kanıtlar bulunmuştur.

B) Prof. Hublin'e göre ilk modern insan 200 bin yıl önce Afrika dışında bir kıtada ortaya çıkmıştır.

C) Prof. Hublin'in bulguları ilk insanın 200 bin yıl önce Doğu Afrika'da ortaya çıktığını kanıtlamıştır.

D) Arkeolojik kazılarda, insanlığın başlangıcıyla ilgili bilgileri değiştirecek nitelikte bulgular elde edilmiştir.

E) 200 bin yıl öncesine ait Homo Sapiens fosili, insanların Afrika'ya başka yerlerden geldiğini göstermektedir.

10. Türkiye'de büyük merkezlerde toplanmış az sayıda festival, edebiyat günleri, anma günleri, yazar buluşmaları, kitap fuarları var. Son yıllarda kitap fuarları Anadolu'ya yayılma çabasında. Bu vesileyle yazarlar okurlarıyla az da olsa buluşuyor ancak bir tür "Geçerken gördüm, uğradım." biçimindeki buluşmalar hem bir elin parmaklarının sayısını geçmiyor hem de içi boş. Edebiyat, yazar için de okur için de çaba gerektiriyor. Fuarlar, söyleşiler ve şiir günleri bir anda sayılabilecek kadar az.

Bu parçada anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Türkiye'de edebiyat etkinliğinin yetersiz olduğu

B) Türkiye'de yazar-okur buluşmalarının giderek arttığı

C) Kitap fuarlarının ülkemizin en hareketli edebî ortamı olduğu

D) Edebiyat etkinliklerinin sayısını değil, niteliğini artırmak gerektiği

E) Ülkemizin büyük merkezlerinde canlı bir edebiyat ortamının olduğu

11. ----. Bu bana bir yandan eserleri arasındaki farklılıkları diğer yandan sanat anlayışındaki değişimleri görme olanağı sağlar. İlk yapıtını beğenip sonraki yapıtlarını beğenmediğim de olur, ilk yapıtlarını sıradan bulup sonraki yapıtlarına vurulduğum da. Yapıtları benim açımdan dalgalı bir seyir izleyen yazarlar da vardır. Sanat anlayışlarındaki değişimi yapıtlarına yansıtan yazarlar da vardır takip ettiğim bu yazarlar içinde. Sonuçta bir yazarın serüvenini baştan izlemek, eser-yazar ilişkisini sağlıklı bir zemine oturtmak bakımından son derece önemlidir.

Bu parçanın başına düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Bazı okurlar gibi benim özel yazarlarım yoktur

B) İlk eserleri yayımlandığından beri takip ettiğim bazı yazarlar vardır

C) Bazı yazarların yapıtlarını ilk okuyuşta tam olarak anlayamam

D) Ben bir yazarın sadece bir türde değil, birkaç türde eser vermesi gerektiğine inanırım

E) Yazarın eseriyle kişiliği arasında bağ kurmanın doğru olmadığını düşünürüm

12. - 13. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Herhangi bir konuda yapılan en sert ve kaba eleştiriler, konuya yabancı kişilerden gelir. Bu hem tuhaf hem de sinir bozucudur eleştirilen insan için. Öfkesine hâkim olamaz bazen eleştirilen kişi. Sıcak evinde, futbol maçı seyreden biri, yeri geldiğinde bir oyuncuyu, sahadaki takım arkadaşlarından, ünlü futbol adamlarından çok daha sert eleştirir. Takım içinden ya da futbol konusunda uzman sayılan kişilerden gelecek eleştiri ise daha insaflı, daha ılımlı olur. Çünkü onlar işin inceliklerini ve zorluklarını bilir. André Gide'in *Chopin Üzerine Notlar*'ı da böyledir. Gide, büyük hayranlık beslediği Chopin'in eserlerini anlattığı metninde, yorumculara ve özellikle çağın büyük virtüözlerine çok sert eleştirilerde bulunur. Gide'in bu yorumları, çok sayıda konser piyanistinin hoşuna gitmez. Hatta onlar biraz da öfkelenirler bu duruma. Sonuçta Gide, bir müzik adamı değildir.

12. **Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Kişileştirmeye yer verilmiştir.

B) Örneklemeye başvurulmuştur.

C) Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.

D) Farklı cümle türleri kullanılmıştır.

E) Üçüncü kişili anlatım kullanılmıştır.

13. **Bu parçadan**

I. İnsanlar uzmanı olmadığı konularda görüş belirtmekten kaçınır.

II. Eleştiri yaptığı alanla ilgili bilgi ve deneyimi olan kişiler eleştirilerinde daha ölçülü olur.

III. Bir kişiyi yaptığı işle ilgili olarak işi bilmeyen birisinin eleştirmesi hem şaşırtır hem de kızdırır.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ile III E) II ile III

14. **Muhabir:**

(I) ----

Şair:

— Köyümüze âşıklar, destancılar gelirdi. Köye her destancı geldiğinde ben onun yanındaydım, onun söylediği şiirleri zevkle dinlerdim. Köyün kayalık dağına çıkıp dağ üstüne, çiçekler üstüne türküler söylerdim kendi kendime. Epopenin -kırıntıları bile olsa- hâlâ yaşadığı böyle bir çevrede büyüdüm. On altı on yedi yaşlarımda tekerlemeler, destanlar, masallar derlemeye başladım. Sadece şiir derlemiyor, yazıyordum o sırada. Şiirlerim dergilerde yayımlanmaya başlamıştı bile. Şairliğe ilk adımımı atmıştım.

Muhabir:

(II) ----

Şair:

— Her şeyden önce çok çeşitli... Birçok yeni tür deneniyor, ne kadar etkili ve kalıcı olur, bilmiyorum. Biraz da fazlasıyla bireysel buluyorum. Yeni çıkan kitaplarda bireysel olmayan şiir bulamıyorsunuz neredeyse. Toplumsal sorunlara değinen şiirler de var fakat onlarda da nitelik sorunu var. Bu alanda âdeta okuldan ödev verilmiş de onu yazıyorlarmış gibi hissettiriyorlar. Şiir, samimiyetsizliği kaldıran bir tür değil ve bugünün şiirinde sıkça karşılaşıyoruz bununla.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) I. Halk şiirinin en çok hangi türünü seviyorsunuz?

II. Gençlere şiirde kalıcılığı sağlamaları için neler önerirsiniz?

B) I. Şiir yazmaya ne zaman ve nasıl başladınız?

II. Günümüzde yazılan şiir hakkında ne söylemek istersiniz?

C) I. Çocukluğunuzun eğlencelerinden söz eder misiniz?

II. Size göre son dönemde yazılan şiirlerin belirgin özellikleri nelerdir?

D) I. Usta-çırak geleneği içinde yetişmek size neler kazandırdı?

II. Günümüz şiirinde toplumsallığın geri planda kalmasını neye bağlıyorsunuz?

E) I. Halkın sorunlarına eğilmenizde çocukluk yıllarınızın etkisi var mı?

II. Genç şairlerin şiirlerinde bireysel konulara ağırlık vermelerinin altında yatan etken nedir?

15.

- Bilim kurgu eserlerinde dünya dışı ortamlarda insanın boyunun uzayacağı ileri sürülür. Örneğin Mars'ta yer çekimi Dünya'dakinin yüzde 38'i kadar olduğu için orada yaşayan insanların birkaç kuşak sonra çok daha uzun boylu olacağı iddia edilir.
- Astronotların yer çekiminin olmadığı "Uluslararası Uzay İstasyonu"nda birkaç ay zaman geçirmesi geçici olarak uzamalarına neden olur. Yere geri döndüklerinde ise birkaç gün içinde bu boy fazlalığı ortadan kalkar.
- Uzayda astronotların boyunun uzaması, bel kemiğinde bulunan omurlar arasındaki jelimsi yapının sıvıyla dolarak şişmesinden kaynaklanır. Normalde dünyadaki yer çekimi bu omurların bastırılmasına neden olur. Gece yatay olarak yattığımız için omurlar arası alan genişleyerek hafif bir boy uzaması görülür. Fakat sabah ayağa kalkar kalkmaz yer çekimi baskısı nedeniyle omurlar bu sıvının bir kısmını sıkıp çıkarır.

Bu parçalarda anlatılanlardan aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

A) Yer çekiminin insan boyunun daha uzun olmasını engelleyici bir etkisinin olduğu

B) Uzayda insan boyunun daha uzun olacağı görüşünü kanıtlayan somut bir verinin olmadığı

C) Bilim kurgu filmlerinde dile getirilen görüşlerin gerçekle hiçbir bağının olmadığı

D) Yer çekimi etkisi arttıkça insan boyunda az da olsa uzmanın görüldüğü

E) Omurlarda fazla sıvı bulunmasının insan boyunun kısalmasına neden olduğu

16. (I) Son zamanlarda yazılan romanlarda ailesinin geçmişini araştıran kahramanlar öne çıkıyor. (II) Bu arayış, konağın çatı katında bulunan bir günlükle, gizemli bir resimle ya da gizli kasadan çıkan bir mektupla başlıyor. (III) Derinleştirdikçe ailesinin birkaç nesil öncesine hatta dedesine ait hiçbir şey bilmediğini fark ediyor. (IV) Dedesi hakkında bile doğru dürüst bilgisi olmayan biri, doğal olarak geçmişle bağ kuramıyor. (V) Bu kopukluğun ortaya çıkardığı kimlik bunalımı, romanın bel kemiğini oluşturuyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra, düşüncenin akışına göre, "Roman kişisi onlardan hareket ederek geçmişini irdelemeye, ailesinin kökenine inmeye çalışıyor." **cümlesi getirilmelidir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

17. Eski kitap kokusunu içine çekmek ve nadir bulunan kitapların, plakların, tarihî vesikaların içinde kaybolmak isteyenlerin uğrak yeriydi sahaflar. Sıcak bir çay eşliğinde edebiyat, sanat, kültür konularında sohbet edebilir; yıllanmış plaklarla eski günleri yâd edebilirdiniz. Kitabın kendisini bulamasanız bile izini sürerdiniz. Bu imkânlar sunulmuyor artık, işi sadece ticaret olarak görenler çok fazla. Kırtasiyeye dönüşen ve çözümlü soru bankalarıyla dolu "sahaflar" içinde geleneği temsil eden birkaç sahaf var elbette. Onlara girdiğinizde zamanın yıllar öncesinde durduğunu, rafların hazinelerle dolu olduğunu görürsünüz. Okuduğunuz eski kitapların dipnotlarında adlarını gördüğünüz ama bir türlü kendisini göremediğiniz kitaplar o tozlu rafların arasında kitap kurtlarını beklemektedir.

Bu parçada "sahaflar" **ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Satılan ürünlerin zaman içinde değiştiğine
B) Çeşitli kültürel faaliyetlere ev sahipliği yaptığına
C) Eski sahaf kültürünü sürdüren sahafların olduğuna
D) Günümüzde ekonomik kaygıların ön plana çıktığına
E) Piyasada bulunmayan bazı kitaplara ev sahipliği yaptığına

18. Genç bir yazar, ilk öykü kitabını, değerlendirmesi için ünlü bir eleştirmene gönderir. Kitaptaki öyküleri okuyan eleştirmen, kendisini ziyarete gelen genç yazara öykülerini incelediğini söyler ve daha iyi öyküler yazması için ona şu tavsiyelerde bulunur:

- Kitaptaki öykülerinle ilgili olarak ileri geri söz söyleyen çok kişi olacak. Onlara bakıp "Galiba haklılar!" duygusuna kapılma!
- Öykünün yolculuğunu iyice inceleyip özümsemelisin. Öykünün seninle başlayan bir tür olmadığını sakın aklından çıkarma!
- Öykü yazarken ayağın toprağa bassın. Hiçbir zaman pembe dünyalar kurup fildişi kulede dolaşma hevesine kapılma!
- Her şeyin öykü konusu olabileceğini ama öyküde konudan çok, konunun nasıl anlatıldığının önemli olduğunu göz ardı etme!
- Eleştirilerde öykülerini bırakıp kişiliğine laf edenler olacak. Sinirlerin yıpranacak zaman zaman. İyi öyküye giden yolun bunlara katlanmaktan geçtiğini unutma!

Bu parçada ünlü eleştirmenin genç yazara verdiği öğütler arasında aşağıdakilerin hangisi yoktur?

A) Gerçekçi olmak
B) Sabırlı olmak
C) Yılgınlık göstermemek
D) Evrensel olmak
E) Birikimi değerlendirmek

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bir sinema filminin omurgasını oluşturan kurgu, film yaratım sürecinin son aşamalarından biridir. Bir sahnede istenen duygunun verilebilmesi, doğru bir kurgu çalışmasıyla mümkün olabilir. 90'lı yılların sonlarından itibaren sinemada "hızlı kurgu" anlayışı yaygınlaşmaya başladı. Hızlı kurguya geçişte çok kamera kullanılması da katkı yapmıştı. Modern zaman vampir filmi *Açlık* ile bu anlamda büyük bir başarıya imza atan Tony Scott, *Top Gun*'ın gişedeki büyük başarısıyla ticari sinemaya yönelmişti. Tony Scott'un ortalama işlerinden biri olan *Domino*, sinema tarihinde hızlı kurgunun en yoğun kullanıldığı yapımlardan biriydi; sahne planlarının uzunluğu bir ile üç saniye arasında değişiyordu. Scott'un, her bir sahneyi birden fazla kamera ile görüntüye alması, sahnelerdeki hızlı geçişlere imkân tanımıştı. Bir suç filmi olan *Domino*, iyi bir senaryoya sahip olmasına rağmen, hızlı kurguda aşırıya kaçılmasından dolayı gişede iki seksen yattı; izleyici açısından takibi zordu filmin. Sinemada biçimsel anlamda deneysel numaralara kalkışmak Tony Scott örneğinde olduğu gibi ters tepebiliyor. Sonuçta sinemanın yıllar içinde oluşmuş bir tekniği var.

19. **Bu parçada kurguyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?**

A) Sinema filminin temeli olduğuna

B) Duyguyu yansıtmada önemli rol oynadığına

C) Son dönemde farklı yaklaşımların denendiğine

D) Hızlanmasında kamera sayısının artmasının da etkisinin olduğuna

E) Filmin akışını hızlandırdığı için izleyicinin beğenisini kazandığına

20. **Bu parçadan**

I. Tony Scott'un hızlı kurgu yönetimini kullandığı en az iki filminin olduğu

II. Sinemada hızlı kurguya geçildikten sonra gişe rakamlarının hızla yükseldiği

III. Sinemanın geleneksel teknikleriyle oynamanın kimi zaman iyi sonuçlar vermediği

IV. Hızlı kurgunun en belirgin biçimde kullanıldığı filmlerden birinin Tony Scott'a ait *Domino* adlı film olduğu

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) I ve II B) II ile III C) II ve IV D) I, III ve IV E) II, III ve IV

Soru Çözdüren Teknik

Paragrafın yapısıyla ilgili sorulardan biri de paragraf oluşturma sorularıdır. Bu soruları bir yapboz etkinliği gibi düşünmek gerekir. Bir yapbozu tamamlarken nesnelerin parçalarını birbirine ulaya ulaya resim tamamlanır. Bir ağacın dalı, bir evin penceresi diğer parçasıyla bütünleştirilerek ilerlenir. Paragraf sorularında nesnelerin yerini sözcükler alır. Sözcüğün bağlı olduğu diğer sözcük farklı bir cümlede yer alır. O sözcükler birbirine bağlandığında parçada anlam akışı sağlanır ve parça tamamlanır.

Etkinlik

(I) Olayların birinci tekil kişi ağzından aktarıldığı roman gerçek olayları, Kurtuluş Savaşı Dönemi'ni, konu alıyor. (II) Romanın olağan dışı coşkulu anlatımı gerçekçiliğine gölge düşürüyor. (III) Kimi gerçek olayların ele alınması da gerçekçilik için yeterli koşulları sağlamıyor. (IV) Roman; dönemin bütün canlığını, sıcaklığını, coşkusunu içinde barındıran, o dönemin duygu atmosferini bugüne taşıyan bir yapıt. (V) Lirik bir anlatımı olan bu kusurlarına rağmen Türk milletinin varlık yokluk mücadelesini konu aldığı için geniş kitlelerce sevilerek okunuyor.

Metni İnceleyelim

Bu parçanın anlam akışında bir bozukluk olduğu anlaşılıyor. Çünkü parçanın akışında olumlu ve olumsuz yargıların sıralanmasında bir karışıklık göze çarpıyor. İlk cümlede sözü edilen romanın konusu ortaya konduktan sonra II. ve III. cümlelerde renklendirilmiş bölümlerde romanla ilgili olumsuzluklar dile getiriliyor. V. cümlede "kusurlar" sözüyle bu cümlelere göndermede bulunuluyor. Bu durumda II. ve III. cümleden sonra V. cümle gelmeli. IV. cümle ise "canlılık, sıcaklık, coşku" sözcükleriyle romanın olumlu yönlerine göndermede bulunuyor. Ayrıca ilk cümlede "… Dönemi'ni…" dendikten sonra IV. cümlede "… dönemin…" sözüyle iki cümle birbirine bağlanıyor. Bu durumda parçanın anlam akışındaki bozukluğu gidermek için IV. cümle, I. cümleden sonra getirilmelidir.

Örnek Soru

(I) Oyun, bir gün içinde hatta birkaç saatte geçen olaylar üzerine kurulmuş. (II) Oyun, üç birlik kuralına uygun; ancak izleyicinin merakını kamçılama yönünden zayıf kalıyor. (III) İlk bölümün ikinciye göre çok kısa oluşu, izleyenleri rahatsız ediyor. (IV) Kişiler kendi toplumsal, psikolojik, ekonomik ve kültürel yapılarına uygun olarak olaylar içinde verilmiş. (V) Sanatçı, bu eksiklerine karşın, bir oyun yazarı olarak umut veriyor.

Bu parçanın anlam akışındaki bozukluğu gidermek için, aşağıdaki değişikliklerden hangisi yapılmalıdır?

A) I. cümleyle II. yer değiştirmeli
B) II. cümleyle III. yer değiştirmeli
C) III. cümleyle IV. yer değiştirmeli
D) IV. cümle I. den sonra gelmeli
E) V. cümle II. den sonra gelmeli

(1999 - ÖSYM)

Çözüm

Parçayı okuduğumuzda düşünce akışının tam sağlanamadığını, bazı cümleleri anlamca birbirine bağlamakta güçlük çektiğimizi görüyoruz. Parçada ilk cümlede "oyunun olaylar üzerine kurgulandığı" söyleniyor. II. cümlede "zayıf kalıyor", III. cümlede de "izleyenleri rahatsız ediyor" sözleriyle oyunun olumsuz yönleri dile getiriliyor. V. cümlede bu olumsuzluklar "bu eksiklikler" olarak özetleniyor. Bu durumda II. ve III. cümleden hemen sonra V. cümle gelmeli. IV. cümle "…olaylar içinde verilmiş" sözleriyle ilk cümleye bağlanıyor. Kaldı ki IV. cümlede kişilerin toplumsal, psikolojik, ekonomik ve kültürel yapılarına uygun olarak konuşturulduğu söyleniyor. Bu olumlu bir durumdur. Olumsuzluk içeren II, III ve V. cümlelerin arasında sıkıştırılması yapbozun parçalarının karıştırıldığını gösterir. Sonuç olarak IV. cümle I. cümleden sonra getirilirse bu bozukluk giderilir.

Cevap D

9. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 40 dakikada çözünüz.

1. Lale Devri Nakkaşı Levni hakkında bilimsel bir kitap yayınlamıştım. Kitapta bilgileri ve referansları verdikten sonra kendim kenara çekildim. Ortaya koyduğum bütünün içinde "ben" yoktum. Bir süre sonra zihnimde beni rahatsız eden birtakım hayallerin biriktiğini fark ettim. Onları bir araya getirip yansıtmak için başkahramanı Levni olan bir roman yazmaya karar verdim. Romanı yazmaya başladığımda, bilimsel metin yazarken hep kapının dışında bıraktığım ama gün yüzüne çıkmak için uğraş veren bir şeylerin olduğunu fark ettim. Romanın ilk satırlarıyla birlikte o zamana kadar baskı altında tuttuğum ne varsa kendini serbest bıraktı; bir sel gibi aktı romana. İnanılmaz bir ferahlamaydı benim için bu!

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Tarihî metinlerinin dil ve anlatımı, romancılığından izler taşımaktadır.

B) Tarih alanında yazdığı bilimsel eserlerde başarısız olunca tarihî romana yönelmiştir.

C) Bilimsel metinlerindeki güvenilirliğini edebî türlerde verdiği yapıtlarında sağlayamamıştır.

D) Tarihî romanda anlattığı olayların gerçek olaylarla örtüşmesi romanına inandırıcılık kazandırmıştır.

E) Bilimsel metin yazarken kendini sınırlayan yazar, edebiyatın kendisine sağladığı özgürlükle rahatlamıştır.

2. İnternet, işlenmemiş sayısız bilginin yer aldığı dev bir havuza dönüştü. Bilgi labirentleri arasında dolaşırken yolunu kaybediyor insan. Zamanımızı israf etmeden, dolaşımda olan bu devasa bilgi denizi içinde ihtiyaç duyulan doğru bilgiye ulaşmak hayli zor. Bu kadar bilgi bolluğunun içinde insanlar kaplumbağa metaforu ile yolunu bulabilir. Hindistan'da binlerce tanrı olmasına karşın "kaplumbağa metaforu" denen bir bakış açısı vardır. Bilindiği gibi kaplumbağanın kabuğundan çıkan dört ayağı dört ana yöne bakar. Bu metafora göre Hintliler kaplumbağanın sırtına biner, çevresindeki yüzlerce tanrı arasından kendisine uygun olanı seçer ve ona göre yolunu çizermiş. Biz de bilgi deryasına bu anlayışla yaklaşıp gereksiz bilgiyi eleyerek, kaynakları kontrol ederek, süzerek, denetleyerek öz bilgiye ulaşabiliriz.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Önemli bilgiler internetten değil, kitaplardan öğrenilmelidir.

B) İnternette yer alan bilgiler araştırmacıların işini kolaylaştırmıştır.

C) İnternetin bilgiye ulaşım kolaylığı sağlaması insanları kolaycılığa alıştırmıştır.

D) İnternette sunulan ham bilgi belli bir süzgeçten geçirildikten sonra kullanılmalıdır.

E) İnternetteki bilgi bolluğu, insanın kendini çok yönlü yetiştirmesini zorunlu kılmıştır.

3. Yetmişli yıllardan itibaren şiirimin optiğini "biz"in geniş açısından "ben"e doğru kaydıran bir şairim ben. Yazdıkça şiir sanatının inceliklerini kavradım, ilk şiirden bu yana birikegelen şiir bilgilerini edindim. Nicel birikim, nitel dönüşümü beraberinde getirdi. Şunu da söyleyeyim: Şiirde "dize"yi önemsiyorum elbette. Ancak ne Yahya Kemal'in "Mısra benim haysiyetimdir." anlayışındayım ne de İkinci Yeni şairlerinin "Mısra işlevini yitirdi." yaklaşımında... Dize deyince aklıma tek satır gelmiyor. Bazen beyit, bazen kıta, bazen şiirin bütünü bir dize olabilir.

Bu sözleri söyleyen bir şairle ilgili olarak

I. Şiir konusunda derinleştikçe şiirinin niteliği değişmiştir.

II. Şiirin tarihsel süreçte oluşmuş biçimsel özelliklerine sadık kalmıştır.

III. Şiirleri zaman içinde toplumsallıktan bireyselliğe evrilmiştir.

IV. Şiir konusunda temel bir eğitim almadan şiir yazılamayacağını düşünmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

4. Ünlü şairin vefatından sonra ilk kez çalışma odasına giriyoruz. Torunu kılavuzluk yapıyor bize. İçeri girer girmez şairli yıllar canlanıyor gözümüzde. İşte asırlık çalışma masası! Masasının üzerinde dergiler, kitaplar, açılmamış mektuplar, o günlerden kalma gazeteler… İşte o meşhur daktilosu! O da ne? Daktilosunda takılı kâğıtta yarım kalmış bir şiir… Daktilosunun hemen yanına bırakılmış o kalın çerçeveli, emektar gözlük… Bir hüzün çöküyor üzerimize.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) İkilemeye yer verilmiştir.

B) Konuşma havası taşımaktadır.

C) Farklı cümle türleri kullanılmıştır.

D) Kanıtlanabilir veriler kullanılmıştır.

E) Sayıp dökmelerden yararlanılmıştır.

5. ----. Bir yandan yoksul bir ailenin, şanssız çocuğu olarak dünyaya gelmiş olmasına, altı yaşında yanına gittiği akrabası tarafından aç bırakılıp eziyet görmesine, eğitim fırsatı bulamamış olmasına üzülür; diğer yandan Hitler hayranlığına, ülkesini işgal etmiş Alman güçlerine sempati ile bakmasına kızarsınız. Ama bu durum, yapıtları söz konusu olduğunda değişir. Çünkü Knut Hamsun, bir yazarın eserlerine hayat hikâyesinden bağımsız bakılması gerektiğinin en iyi örneğidir. Onun eserlerini kişiliğiyle ilişkilendirerek anlamak olanaksızdır. Politik düşünceleri, deneyimleri ve kişiliği eserlerinden büsbütün bağımsızdır.

Bu parçanın başına düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Knut Hamsun, geleneklerin kolay değişmeyeceğini kabul eder

B) Knut Hamsun, insanlarda çelişkili duygular uyandıran bir yazardır

C) Knut Hamsun; Norveç sahillerini, balıkçı köylerini, ormanlık alanları anlatır

D) Knut Hamsun, kişinin deneyimini tüm kural ve alışkanlıklar üzerinde değerlendirme gereği duyar

E) Knut Hamsun'un kahramanları geleneklere bağlı olmalarına rağmen tabuları yıkmaya niyetlenir

6. (I) Aydınlanma düşüncesi, her alanda gerçekle sahtenin birbirinden nasıl ayrıldığını öğretmiştir insanlığa. (II) Bu bağlamda bir şeyin doğru ve yanlış, eksik ve üstün yanlarını göstermek anlamına gelen eleştiri de aydınlanma düşüncesinin ürünüdür. (III) Kitlesel aydınlanmanın olmadığı toplumlarda eleştiri gelişmez; olsa olsa bir övme ve yerme aracı olarak söz edilir eleştiriden. (IV) Bir edebiyat veya sanat eserini her yönüyle değerlendirerek onun daha iyi anlaşılmasını sağlamak söz konusudur. (V) Değerliyle değersiz, iyi ile kötü belirlenirken yıkmak, yok etmek değil; yol göstermek, yardım etmek amaçlanır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin <u>hangisinden sonra</u> "Oysa eleştirinin amacı, gerçeği bütün çıplaklığıyla ortaya çıkarmaktır." **cümlesi getirilmelidir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. - 8. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Her ulus gibi Türk tarihi de dalgalanmalarla doludur. Örneğin, XVI. yüzyıl zirvedir. 1908-1922 yılları arası ise dip noktalardan biri olarak değerlendirilebilir. Aralıksız on dört yıl süren savaşlar; pek çok acıların yaşandığı, varlık mücadelesinin verildiği yıllardır. Ancak bağımsızlığına düşkün olan Türk milleti için her dip nokta bir yükselişin de başlangıcı olmuştur. Her yükseliş bir destan niteliğindedir. Bunların en iyi görülebileceği alanlardan biri de romanlar, hikâyeler ve şiirlerdir. Çünkü edebî eserler, toplumların aynasıdır. Türklerin geçmişi, bu açıdan çok zengindir. Sadece Kurtuluş Savaşı yıllarımız bile yüzlerce hatta binlerce esere konu olabilecek derinlikte ve zenginliktedir. Başka milletlerle kıyas edilmese de bazı eserlerde dönemin havası yansıtılmıştır. Ancak bizim için sıradan sayılabilecek olaylardan olağanüstü hikâyeler ortaya çıkaran uluslara baktıkça insan, "Bizim tarihimiz onlarda olsa neler yapmazlardı?" diye düşünmeden edemiyor. Yapılanlar elbette iyi, güzel, saygıdeğer ama bu kadar mı olmalıydı? Galiba, yaşamaktan yazmaya vakit bulamıyoruz biz!

7. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?**

A) Uzun süren savaşlar, edebiyatın ve kültürün gelişmesini engellemiştir.

B) Türk milleti kendi küllerinden defalarca doğmasını bilmiş bir millettir.

C) Türk tarihi, edebî eserlere konu olabilecek sayısız malzeme ile doludur.

D) Önemsiz ve küçük olaylardan çok büyük eserler ortaya koyabilen uluslar vardır.

E) Dünya tarihinde, etki ve güç bakımından hep aynı seviyede kalan bir devlete rastlanamaz.

8. **Bu parçadan**

I. Türk milletinin, tarih içinde inişli çıkışlı dönemlerinin olduğu

II. Türk milletinin yaşadığı büyük olayların edebî eserlere hak ettiği ölçüde yansımadığı

III. Türk edebiyatında gerçekleri kurgulayarak edebî eser verme anlayışının yaygınlaşmadığı

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I ve III

9. (I) Afrika kıtasından Hint Okyanusu'na uzanan ve Afrika Boynuzu olarak adlandırılan toprakların üzerinde kurulu Etiyopya, kültürel ve coğrafi açıdan farklı özellikler gösteren bölgelere ayrılır. (II) Güneyde kabilelerin yaşadığı Omo Vadisi'nden başlayıp kuzeyde kutsal Lalibela kentine kadar uzanan uçsuz bucaksız topraklar üzerinde kurulu bir ülke Etiyopya. (III) Etiyopya'nın kutsal merkezlerinden biri olan Lalibela, geçmişi yüzyıllar öncesine uzanan çok sayıda tarihî kiliseye ev sahipliği yapar. (IV) Tek bir kaya bloğunun oyulmasıyla yapılmış Lalibela kiliselerinin en önemlisi, Bete Giyorgis Kilisesi'dir. (V) Kökeni yüzyıllar öncesine giden Lalibela kentinin UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki en ünlü eserlerinden biri olan tarihî kilise, tek bloktan oluşan devasa bir başyapıttır. (VI) Etiyopya'nın en ünlü yapılarından olan taş kilise, özgün mimari tarzlarıyla Rodin'in "Ben taştan fazlalıkları atıyorum, geriye heykel kalıyor." sözlerini anımsatır.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

10. Yarım asırlık hayatımın ilk yirmi yılı doğduğum şehirde, son otuz yılı da İstanbul'da geçti. İlk yirmi yılımı geçirdiğim şehir, malzemeyi verdi bana. Bol kepçe bir şehir oldu benim için. İhtiyaç duyduğum her besine, her malzemeye kolayca ulaştım. Bütün o malzemeyi İstanbul mutfağında pişirdim. Şimdiye kadar hep o malzemeden yedim. Bugüne kadar on kitap yazdıysam hep o ilk yirmi yılda yaşadıklarım sayesindedir. Minnettarım kendisine. Otuz yıldır yaşadığım bu şehir de bana çok önemli edebî dostluklar bağışladı elbette. Ama çocukluğum ve ilk gençlik yıllarım hep bir zahire deposu olarak duruyor orada.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Geniş kitlelerce tanınmasını İstanbul'a borçludur.

B) Sonradan geldiği şehirde ilginç olaylar yaşamıştır.

C) Yaşadığı şehirde, doğduğu şehirdeki kadar sıkı dostluklar kuramamıştır.

D) Doğup büyüdüğü şehirde yaşadıkları, yapıtlarının özünü oluşturmaktadır.

E) İstanbul'da yalnız bir yaşam sürmesi çocukluk yıllarını özlemesine neden olmaktadır.

11. I. Teleskobunu gökyüzüne doğrultan Galileo, insanoğlunun o güne kadar göremediği ayrıntıları görme olanağı yakaladı.

II. 1608 yılında Hollanda'da uzak nesneleri büyüten bir aletin yapıldığını öğrenen Galileo, birkaç ay içinde bir teleskop yapmayı başardı.

III. Venüs'ün Galileo'nun gözlediği şekilde hilal, yarım, tam evrelerinin olması, bu gezegenin Dünya'nın değil, Güneş'in çevresinde döndüğünü gösteriyordu.

IV. Ay'ın yüzeyindeki krater ve yükseltileri, Güneş lekelerini, Satürn'ün halkalarını, Venüs'ün evrelerini, Jüpiter'in bugün Galileo Ayları olarak bilinen dört uydusunu gözlemleyebilmesi astronomi açısından çok önemliydi.

V. Galileo, Güneş'in, Ay'ın ve Satürn gibi gezegenlerin düşünülenin aksine mükemmel küreler olmadıklarına, Jüpiter'in çevresinde dönen aylar olduğuna, her şeyin Dünya'nın çevresinde dönmediğine yönelik gözlemsel kanıtlar sunmuş oluyordu.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

12. Sanatçının, yapıtını kimin için ürettiği öteden beri tartışılan bir konudur. Romantik sanatın ortaya çıkmasıyla birlikte, sanatçının anonim kimlikten iyice sıyrılarak bireysel varlığı çerçevesinde faaliyet yürüttüğünü biliyoruz. Burada sanatçının kitlelerin önüne geçmesi, onların hoşuna gitmek yerine, kendi bireysel izleyicisine hitap etmesi söz konusudur. Bireysel izleyicinin sanatçının iç dünyasında bulunan, gerçek dünyada karşılığı bulunmayan sanal bir figür olması da mümkündür. Bu durum, sanatçının kendi "ego ideali" için yaratımda bulunup bulunmadığı sorusunu sormamıza yol açmaktadır.

Bu parçadaki altı çizili ifadeyle

I. Sanatın toplumsal işlevini yitirmesi

II. Sanatçının bireysel sorunlara ağırlık vermesi

III. Sanatçının, yapıtlarında kendini gizlemeye çalışması

durumlarından hangilerine gönderme yapılmamıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) II ve III

13. Farklı sosyal ortamlarda nasıl davrandığınızı ve duruma göre nasıl değişip uyum sağladığınızı bir düşünün. Dürüst olmak gerekirse hiçbiriniz, tanıştığınız ya da görüştüğünüz her insana aynı şekilde davrandığınızı söyleyemezsiniz. Kendi davranışınız hakkında düşünüp sonra da çocuğunuzun davranışını izlediğinizde bazı söz ve tutumların çok tanıdık geldiğini fark edeceksiniz. Bu durumda istenmeyen söz ve davranışların sizden kaynaklandığını, bunları terk ederek çocukta gördüğünüz olumsuzluğu gidereceğinizi düşünürsünüz. Ancak mesele bu kadar basit değildir; ----.

I. ebeveynler olarak göreviniz, çocuklarınızın önünde kötü söz ve davranışlar sergilememek, onların sizi size yansıtan birer ayna olduğunu unutmamaktır

II. çocuğunuz, sizden kaynaklanan olumsuz davranışlar sergileyebileceği gibi, bireysel özelliklerinden kaynaklı istenmeyen davranışlar da sergilemiş olabilir

III. örneğin, başkalarına derdinizi anlatmaya çalışırken yüksek sesle konuşarak iletişim kuruyorsanız çocuğunuzun da aynı şekilde davranmasına izin vermiş sayılırsınız

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre yukarıdakilerden hangileri getirilebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) II ve III

14. (I) Yer yuvarlağının merkezindeki yüksek sıcaklık, konveksiyona yani ısı yayımına neden olur. (II) Sıcaklığı yaklaşık 6000°C olan merkeze yakın bölgeler ısının etkisiyle yüzeye doğru hareket ederken yüzeye yakın bölgeler merkeze doğru batar. (III) Konveksiyon sonucunda yer kabuğundaki levhaların hareket etmesiyle tektonik hareketler meydana gelir. (IV) Parçalanıp dağılmış yer katmanlarının birbirleri ile olan ilgilerini araştıran yer bilimi dalına tektonik denir. (V) Tektonik hareketler sonucunda yer kabuğunda kırıklar ve derin çatlaklar oluşur.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

15. - 16. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Kubrick'in *2001: Bir Uzay Destanı* adlı filmi, uzay araştırmalarına yapılan yatırımları ateşledi. Ciddi paralar harcanmaya başlandı bu filminden sonra. Kubrick bu filmiyle uzay araçlarıyla bir gezegenden diğerine gidilirken yaşanacak olayların bir serüvenini ortaya koymak istiyordu. İnsanlar, oldukça gelişmiş ve gerçekçi uzay araçlarına tanık oldu filmde. Astronotların egzersiz yapmaları gerektiğini bu filmde gördü ve öğrendi. Sonradan NASA'nın yaptığı çalışmalar, yer çekimi eksikliğinin kas sorunlarına ve güç kaybına neden olduğunu, bu yüzden uzayda günlük egzersizin bir zorunluluk olduğunu gösterdi. Kubrick bu filmde, uzay yolculuğunun sınırlarını ve tehlikelerini de ortaya koymuştu. Diğer bilim kurgu yapımlarında olduğu gibi ışık hızına ulaşmayı kolay bir iş olarak göstermedi. Uzayda ses olmadığını da söylüyordu filmde. Çünkü ses dalgaları yayılmak için havaya ihtiyaç duyar. Kubrick bunu da önceden gösterdi insanlara. *Star Trek*, *Yıldız Savaşları* gibi büyük bilim kurgu filmleriyle kıyaslandığında, Kubrick'in filmi ayağı yere basan, insanı birçok konuda bilgilendiren bir filmdi.

15. **Bu parçada *2001: Bir Uzay Destanı* adlı filmle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?**

A) İzleyiciyi, gerçeğe yakın uzay araçlarıyla tanıştırdığına

B) Uzay ile ilgili çalışmalara daha fazla kaynak ayrılmasını sağladığına

C) NASA'nın elde ettiği bilimsel verilerin senaryolaştırılmış biçimi olduğuna

D) Gezegenler arasında yapılacak bir yolculuğun hikâyesini anlatmayı amaçladığına

E) Bilim kurgu alanında çekilmiş benzer filmlere göre oldukça gerçekçi ve öğretici olduğuna

16. **Bu parçada Kubrick'in *2001: Bir Uzay Destanı* adlı filmiyle ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?**

A) Uzay çalışmalarının insanlık için beklenen faydayı sağlamayacağını öngörmüştür.

B) Uzay konusunu işleyen büyük bütçeli bilim kurgu filmlerinin çekilmesini sağlamıştır.

C) Uzaycılık alanında ortaya koyduğu bazı tezler, zaman içinde bilimsel olarak doğrulanmıştır.

D) Bilim kurgu filmine yeni bir bakış açısı getirerek bu türün geniş kitlelerce sevilmesini sağlamıştır.

E) Bilim kurgu türünde çekilmiş filmler içinde en uçuk düşünceleri ileri süren film olma özelliği taşımaktadır.

17. **Gazeteci:**

(I) ----

Ressam:

— Kimse durup dururken ressam olamaz ama resme ilgi duyan, bu konuda duyarlı olan biri, çok yetenekli olmasa bile eğitimini alarak ressam olabilir. Bir insan yoğun emek harcayarak, fırçasını alın teriyle sulayarak iyi yerlere gelebilir. Toplumda da karşılık bulur onun yaptıkları. Bu sanata gönül vermek, istekli olmak, temel kuramları öğrenmektir önemli olan. Kimilerinin deyimiyle "ressam olarak doğmak" ilk planda değildir bence.

Gazeteci:

(II) ----

Ressam:

— Ressam olarak bugüne kadar masanın hep karşı tarafındaydım, bugün diğer tarafta da varım. Sanatçıların galericiden neler isteyebileceklerini, beklentilerini bilmek işimi kolaylaştırıyor. Gerek sanat gerek iş gerekse kişisel hayatımla ilgili olarak şu kısa sürede bile çok şey kattı bana. En büyük sıkıntım ise zaman. Günün büyük bölümü galeride geçiyor ve 24 saat bana yetmiyor.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) (I) Bazı yetenekli ressamların tanınmamasını neye bağlıyorsunuz?
(II) Resimlerinizi farklı bir gözle değerlendirmek sanatınızı etkiledi mi?

B) (I) İyi bir ressam olmak için yetenek mi yoksa çalışmak mı önemlidir?
(II) Bir resim galerisi sahibi olmak hayatınızda ne gibi değişikliklere yol açtı?

C) (I) Resim sanatına olan ilginin azalmasının nedeni, büyük ressamların yetişmemesi midir?
(II) Tablolarınızı bir galeride halkla buluşturmak nasıl bir duygu?

D) (I) Ressamlığın emek isteyen bir uğraş alanı olduğunu düşünüyor musunuz?
(II) Ressamlıktan tablo koleksiyonculuğuna geçmek yaşamınızda neleri değiştirdi?

E) (I) Büyük ressamların farkı, toplumsal konulardaki duyarlılıkları mıdır?
(II) Ressamlığın ekonomik ve kişisel açıdan size kazandırdıklarından söz eder misiniz?

18. Bilginin yurdu ve taşıyıcısıdır kitaplar. Taş levha, el yazması rulo, papirüs, parşömen, matbaanın icadıyla da kâğıda basılı olarak sürdürmüştür yolculuğunu. Teknolojinin ürünü e-kitap çıkmıştır günümüzde. E-kitap ile birlikte basılı kitabın yeni bir dönemece girdiği, e-kitabın basılı kitabı öldüreceği söylenmektedir sık sık. Hiç kuşku yok ki basılı kitapla e-kitabın ilişkisi, televizyonun ortaya çıkmasının radyo ve sinemaya etkisi gibi olacaktır. Bilginin işlendiği materyaller ve kullanılan sistemler değişiyor ama eski olan, devreden çıkmadan önce yaşamını yeni ile birlikte sürdürüyor. Alışkanlıklarla gelişmeler bir arada yaşanıyor. Ayrıca zarf değil, mazruftur önemli olan. Tarih içinde kitap, şekilden şekile girmiş ama kitabın sentaksı ve işlevi değişmemiştir. Okura hangi yolla ulaşmış olursa olsun bilginin ve muhayyilenin tekerleği olarak hep var olacaktır. Evet, tekerlek gibidir basılı kitap; bir kere icat edildikten sonra daha ileri gidemezsiniz.

Bu parçadan kitap ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) İnsanlığın birikimini nesilden nesile aktaran bir araç olduğuna

B) Geçmişte değişik malzemeler kullanılarak farklı biçimlerde üretildiğine

C) Son biçimini aldığı ve yeni bir forma sokulamayacağına

D) E-kitabın zaman içinde basılı kitaplara olan gereksinimi ortadan kaldıracağına

E) Okurun eline ne şekilde geçtiğinden çok içeriğinin önemli olduğuna

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Mitokondrilerin hücrelerin enerji santralleri olduğu biliniyordu. Yeni bir çalışmaya göre, mitokondriler DNA'ya zarar veren etkenleri algılayarak çekirdekteki DNA'nın daha iyi korunmasını da sağlıyor. İnsan hücrelerindeki DNA'nın büyük çoğunluğu çekirdekte bulunur. Ayrıca mitokondrilerin de kendi DNA'ları var. Hücrelerin hasarlı mitokondriyal DNA'lara sanki yabancı virüslermiş gibi tepki verdiği saptanmıştı. Hasarlı DNA önce mitokondrinin dışına atılıyor, ardından hücrenin savunma sistemlerini güçlendiren bir bağışıklık tepkisi ortaya çıkıyordu. Uzmanlar, hasarlı DNA'nın mitokondriden atılmasından sonra meydana gelen süreçleri daha detaylı olarak incelemek için virüsler tarafından etkinleştirildiği bilinen bir grup gen üzerine odaklanmış. Sonuçlar bu genlerin belirli bir alt grubunun aktifleştiğini göstermiş. İlginç olan, aynı genlerin kemoterapiye direnç geliştiren kanserli hücrelerde de etkin olduğunun bilinmesi. Kanser tedavisi için kullanılan çeşitli ilaçlar çekirdekteki DNA'ya hasar vererek kanserli hücreleri öldürmeye çalışır. Yapılan son çalışmada bu ilaçların aynı zamanda mitokondrideki DNA'ya da hasar verdiği saptanmış. Mitokondrilerden dışarı atılan DNA'lar, bir grup genin etkinleşmesine ve böylece kanserli hücrelerin ilaca karşı daha dirençli hâle gelmesine sebep oluyor. Eğer mitokondriyal DNA'nın hasar görmesi ya da hasarlı DNA'nın mitokondriden dışarı atılması engellenebilirse kanserli hücrelerin kemoterapiye karşı direnç geliştirmesinin önüne geçmek mümkün olabilir.

19. **Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine <u>ulaşılamaz</u>?**

A) İnsan DNA'sının önemli bir bölümü çekirdekte bulunmaktadır.

B) Geçmişte yapılan araştırmalar, mitokondrilerin enerji kaynağı olduğunu göstermiştir.

C) Kanserli hücreleri öldürmek için kullanılan bazı ilaçlar, mitokondrideki DNA'ya zarar vermektedir.

D) Bilimsel çalışmalar, mitokondrilerin çekirdekte bulunan DNA'nın korunmasını sağladığını göstermiştir.

E) Mitokondriyal DNA'ların hücreden dışarı atılması, kansere karşı direnç gösteren hücrelerin aktifleşmesini engellemektedir.

20. **Bu parçadan**

I. Yakın zamanlarda yapılan araştırmalar, mitokondrilerin daha önceleri bilinmeyen yeni bir işlevini ortaya çıkarmıştır.

II. Mitokondriyal DNA ile ilgili yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlardan kanser tedavisinde yararlanılabilir.

III. Yapılan yeni araştırmalar mitokondri ile ilgili olarak bugüne kadar kabul edilegelen bilgilerin yanlış olduğunu ortaya koymuştur.

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I ve III

PARAGRAF ÇALIŞMASI

Soru Çözdüren Teknik

Paragraf sorularını çözerken metni sadeleştirmek, en az söze indirgemek gerekir. Parçada anlatılanlar tek cümleyle ifade edilebilir hâle getirilmelidir. Bu yapıldığında bizden ne istendiği, seçeneklerde neyin aranacağı net biçimde belirginleşir. Metindeki anahtar sözcüklerin altı çizilerek metin ayıklanmalıdır. Aşağıdaki soru buna güzel bir örnektir.

Örnek Soru • 1

Öznel olmak kendi içine kapanmak, düşünceye dalmak, herkesten ve her şeyden ayrı olmak değildir. Aksine dışa doğru, başkalarına doğru bir çeşit yöneliştir. Bu yönelişledir ki benim dışımdakilere "benimdir" diyebilirim. Ancak gerçekten yaşadığım, içinde kendimi gördüğüm, bağlandığım bir şey benimdir. Çünkü beni benden başka olanla birleştiren bağı yalnız ben yaratabilirim.

(Bu parçada yazar, renklendirilmiş bölümlerden de anlaşılacağı gibi "Başkalarının yaptığı bir şeye 'benimdir' diyebilirim ancak bunun şartı kendimi onun içinde görmemdir." diyor.)

Aşağıdakilerden hangisi bu parçanın yazarının düşüncesini destekleyen bir örnek değildir?

A) İçerisinde bulunmadığım bir ordunun elde ettiği bir zaferle sevinebilirim yeter ki o, kendi fetihlerimin bir basamağı olsun.

B) İnşa aşamasında hiçbir emeğimin olmadığı bir eve sahip olabilirim yeter ki o, içinde oturduğum bir ev olsun.

C) Himalaya'nın doruğuna tırmanan adamın yaşadığı serüven ile böbürlenebilirim yeter ki o, kendi başarısını kanıtlamış olsun. (Bağlantıyı kuracak olan kim? Ben değilim, o.)

D) Şurada duran kimsenin sahiplenmediği toprak benim olabilir yeter ki o, ellerimle işlediğim bir toprak olsun.

E) Bir ülkenin uğradığı bozgunu iliklerimde duyabilirim yeter ki o, aramda bağlantılar kurduğum ülkede yaşanmış olsun.

(2019 - ÖSYM)

Çözüm

Seçeneklere baktığımızda kırmızı renkli bölümlerde yazarın, başkalarına ait bir şeyi kendisiyle ilişkilendirdiğini görüyoruz. Bu sözler yazarın parçada anlatmak istediğini destekliyor. C'de ise yazar söz konusu değil, başka birisi yani "o" söz konusudur.

Cevap C

Örnek Soru • 2

Günümüzde, hizmet sektöründen iş dünyasına, çocuk yetiştirmeden sanat üretimine kadar her alanda tatmine, sorunsuz biçimde varabilme yollarının arayışı içindeyiz. Everest'e tırmananlar, maraton koşanlar, yoğun ve disiplinli bir çalışmanın sonunda alanlarında ustalaşanlar (yani değişik alanlarda başarılı olanlar) ise yolun sonunda hissettikleri mutluluk kadar, yol boyunca yaşadıkları belirsizliklerden ve aştıkları engellerden de coşkuyla söz ederler. Belki de ilk bakışta çelişkili gibi görünen bu durum (Normalde belirsizlikle, engelle, güçlüklerle boğuşmaktan coşkuyla söz edilmesi bir çelişkidir çünkü bunlar istenmeyen şeylerdir ve insana coşku vermemesi gerekir.), çoğu zaman gayet iyi giden bir işte veya ilişkide, farkında olmadan pürüzler yaratmamızı açıklayabilir. (İyi giden bir şeyi bozmak, pürüz çıkarmak da yoldaki engelleri aşarken coşkuyla söz etmeye benzetiliyor. Çünkü "emek harcamak, zorluklarla mücadele etmek" tatmin duygusunu yaşamada, doyuma ulaşmada önemli görülüyor.)

(Parçada "Bir işte sonuca ulaşmak kadar o yolda çekilen sıkıntılar da tatmin duygusunu artırır." denmek isteniyor.)

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sonucu değerli kılan, süreç içindeki öngörülemeyen güçlüklerin üstesinden gelmektir.

B) İsteklere kolayca ve fazla emek harcamadan ulaşmak, mutluluğun ön koşuludur.

C) Bilinç dışı dürtülerle, ortada sebep yokken sorun çıkarmak, başarıyı tetikler.

D) Sonuç kadar sürece odaklanarak engelleri aşmak da doyuma ulaşmada önemlidir.

E) Çeşitli düzeylerde güçlüklerle mücadele etmek, sorun çözme gücünü artırır.

(2019 - ÖSYM)

Çözüm

D seçeneğindeki "Sonuç kadar sürece odaklanarak engelleri aşmak da doyuma ulaşmada (tatmine varmada) önemlidir." cümlesi asıl anlatılmak istenen yargıdır.

Cevap D

10 GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 40 dakikada çözünüz.

1. I. Elde edilen bulgular; soğuk algınlığı, ağrı ve ateş için alınan ilaçların, beyin ve böbrek gibi dokularda bulunan COX-1 isimli enzimi engellediğini gösteriyor.

II. Araştırmacılar, soğuk algınlığında kullanılan ağrı kesici ve ateş düşürücü ilaçların, aşıların etkisini ve verimliliğini azalttığını saptadı.

III. Hayvanlar üzerinde yapılan testlerde vücudun yeterince antikor üretemediğinin saptandığı, aynı durumun insanlar için de geçerli olma olasılığının yüksek olduğu belirtiliyor.

IV. Tamamen açıklanamamış olmakla birlikte bağışıklık sisteminin kontrol edilmesinde önemli role sahip olan COX enzimlerinin engellenmesi, vücudun antikor üretiminin düşmesine yol açıyor.

V. Araştırmacılar, öngörülen durumun kanıtlanması durumunda aşılanmadan birkaç hafta önce ve aşılandıktan birkaç hafta sonra ateş düşürücü ilaçların alınmaması-nın önerilebileceğini söylüyor.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Şiirsel yeteneğini ortaya koyduktan sonra bir ideolojiye kapılan bazı şairlerin, ruhlarını oraya sığdırdıkları hâlde, şiirsel yeteneklerini sığdıramadıkları görülür. Bu şairlerin sonra yazdıkları şiirler, gençlik yıllarında yazdıkları ve kendilerine asıl ünlerini kazandıran şiirleri kadar ilgi görmez. Onlar bunu siyasal hasımlıkla açıklar, ideolojik takıntının estetikte hapsoluşla sonuçlandığını bir türlü kavrayamaz. Kamuoyunun dikkatini çekecek işlerle gündem olmayı, şiirlerindeki başarısızlığı bu yolla örtmeyi bile düşünürler zaman zaman. Oysa yapmaları gereken şey, ----.

Bu parçanın sonuna, düşüncenin akışına göre, aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

A) ona buna çamur atmak değil, şiirin kendi ideolojisine sarılmaktır

B) şiir yazarken şiiri şiir yapan temel kurallara, estetik ilkelere dönmektir

C) okura vermek istedikleri mesajı şiirlerinin omurgası hâline getirmektir

D) şiiri saplantı hâline getirdikleri bir düşüncenin esiri olmaktan kurtarmaktır

E) başkalarını suçlamak yerine, raydan çıkan şiir anlayışlarını yeniden yörüngesine oturtmaktır

3. Bazı şairlerin şiirleri konusunda farklı değerlendirmeler vardır. Oktay Rifat'ın *Perçemli Sokak* kitabındaki şiirleri biraz böyledir. O eserle ilgili iki rivayet vardır: Birincisi, bu kitabın İkinci Yeni'nin öncü metinlerinden biri olduğudur. İkincisi, Oktay Rifat'ın genç kuşağın gerçeküstücü yönelimleriyle prim yapmakta olduğunu görünce kitaptaki şiirleri alelacele kotardığı yönündedir. Haksız da değillerdir. Okuyanlar bile hemen fark eder bu şiirlerin soluk soluğa oluştuğunu. Bir acelecilik, bir yerlere yetişme kaygısı hissedilir şiirlerde.

Bu parçanın yazarının Oktay Rifat ile ilgili düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şiirlerinde kapalı bir anlatımın olduğu

B) Farklı edebî topluluklar içinde yer aldığı

C) Son dönemde yazdığı şiirlerle çığır açtığı

D) Gelişen yeni eğilim doğrultusunda şiirler yazdığı

E) Son dönemde eskiye oranla daha çok şiir yazdığı

4. Lise yıllarımda yerel bir dergide yayımlanan şiirlerimi bir kitapçık hâline getirmiş, şiir festivali için kentimize gelen ünlü bir şairin eline tutuşturmuştum. Söyleşi bitince beni yanına çağırmış, şiirlerimin kof buğday tanesi gibi olduğunu söylemişti. Bu söz, benim şairliğimin temeline konmuş sağlam bir taş oldu. İçi dolu şiirler yazdım hep.

Böyle söyleyen bir şairle ilgili olarak

I. Okurlara iletisi olan şiirler yazmıştır.

II. Şiirleri biçimsel açıdan kusursuzdur.

III. Şiirlerinin okurların duygularını harekete geçiren, zengin bir imge dünyası vardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) II ve III

5. Ortaya koyduğu çalışmalarla güven uyandıran bir eleştirmendi. "Yeri doldurulmaz." sözü en çok ona uygun düşer. Bir kitabı değerlendirecekse dipnotlarına kadar okuyup iyice kavradıktan sonra yargıda bulunduğu, onu tanıyanların ortak düşüncesidir. Serzenişlerin dışında kimsenin ona tepki göstermemesinin temelinde bu yatar. Sözünü sakınmaz görünüşünün ardında duygu yüklü bir yürek taşırdı. Ama sanata saygı uğruna o yüreği bastırmayı bilmiştir. Her yargısına bir kanıt sunar, boşluğa kurşun sıkmazdı. Eleştirdiklerine yönelik yargılarına önem verilmesinin özünde bu yatar. Edebiyat dünyasında ağzından ne çıkacak diye beklenen eleştirmen tipi onun ölümüyle sona ermiştir.

Bu parçada sözü edilen eleştirmenle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Eleştiri yaparken duygusal davranmadığı

B) Dayanaktan yoksun yargılar ileri sürmediği

C) Görüşlerine önem verilen bir otorite olduğu

D) Hiçbir kitabı üstünkörü okuyarak eleştirmediği

E) Eleştirdiği yapıtların sanatsal değerini artırdığı

6. (I) Gazeteci ve diplomat kimlikleriyle tanınan yazarın anıları; bir kuşağın siyasal olaylardaki yerini ve dönemin sıkıntılarını yansıtıyor. (II) Sanat ve edebiyat dünyasının ünlü kişileriyle ilgili tanıklıkları ilk kez gün yüzüne çıkıyor bu anılarda. (III) Ailede onu en çok kimin etkilediği, annesiyle ve babasıyla olan ilişkileri, bir kasabada başlayan okul hayatı ayrıntılı biçimde dile getiriliyor. (IV) Yetişme ortamı, kişiliğinin biçimlendiği kültür çevresi, okuduğu kitapların dünya görüşünün oluşmasındaki etkisi büyük bir içtenlikle anlatılıyor. (V) Onu daha çok gazeteci ve diplomat kimliğiyle tanıyan okurlar, anıları bitirdiğinde büyük romancıyla da tanışmış oluyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Çocukluk döneminin yer aldığı bölümlerse yazarın romancılığına ışık tutacak bilgiler içeriyor." **cümlesi getirilmelidir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Garipçileri, "şiire yeni bir hava getirdikleri" biçiminde karşılayanlar olmuştu. Hece ile aruzun ölçülü biçili şiirine alışkın olanlar hemen "hava" üzerinden mecaza başvurdular: "Şiire ne getirdiler? Hava!" Şurası bir gerçek ki bu akımın şairlerinin şiirlerinde "hava boşlukları" da yok değildi. Hani uçaklar bazen "hava boşluğu"na yani "türbülans"a girer, sarsıntı geçirir, yolcular panik yaşarlar ya, şiirlerdeki hava boşlukları da bu türden bir etki doğurur. Hatta uçağı düşürecek kadar etkili ise büsbütün dramatik ve kalıcıdır. Garip şiirlerindeki "hava boşluğu" böyledir.

Bu parçaya göre Garip şairlerinin şiirleriyle ilgili olarak asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Estetik açıdan kusurlar barındırdığı

B) Kısır tartışmaların gölgesinde kaldığı

C) İçerikten çok biçimsel özellikleriyle öne çıktığı

D) Türk şiirinde güçlü ve uzun süreli etkilerinin olduğu

E) Şiddetli tartışmalara neden olmakla birlikte iz bırakamadığı

8. - 9. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Yazdıklarında beğenme coşkusuna kapılan, üzerinde durduğu eseri galvaniz banyosuna sokan her eleştirmen kendinden bir şeyler yitirir. Onun işi, beğendiğini göklere çıkarmak, beğenmediğini yerin dibine batırmak değil; üzerinde durduğu eserin hakkını vermektir. Eleştirmenin sadece kendine has bir terazisi de yoktur. Eleştiri yapan ilk kişi kendisi değildir. Usta eleştirmenlerden bir şeyler kapmak, işin hakkını verebilmek bakımından önemlidir. Oysa yazarlık farklıdır, başkasının gölgesinde oturmaya kalktığınızda kişiliğinizin izleri silinir. Çünkü siz sanatçısınız ve sanat, benzemezliklerin ürünüdür. Benzerlikler bir yana, esinlenmeler bile yapılanı kuşkulu hâle sokar. Bir yazarın, usta bir yazara öykünmesi boşa kasnak çevirmektir. Büyük bir yazara öykünmenin rizikosu büyüktür; sabah olunca güneşin ayın ışığını yutması gibi, o da öyküneni yutar. Bu yüzden her yazar, çalılı çeperli de olsa kendi yolunda yürümeye çalışmalıdır.

8. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?**

A) Yapıtı salt yüceltme amacına yönelik bir eleştiri, eleştirmene zarar verir.

B) Eleştiride, farklı eleştirmenler tarafından kullanılan ortak ölçütler vardır.

C) Eleştiri, bir eseri eksik ve üstün yanlarıyla ortaya koyma işidir.

D) Başkalarına benzemeye çalışan yazarlar, bir arpa boyu yol alamaz.

E) Eleştirmenlerin bir yaratım sürecine girmemesi, özgünlüklerini engeller.

9. **Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak**

I. Benzetme yapılmıştır.

II. Örneklemeden yararlanılmıştır.

III. Karşılaştırmaya başvurulmuştur.

IV. Neden-sonuç ilişkisine yer verilmiştir.

V. Koşul bildiren cümleye yer verilmiştir.

yargılarından hangileri söylenemez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve V

D) III ve IV E) IV ve V

10. İki aracın yan yana geçemediği dar bir sokakta kutu gibi bir evimiz vardı. Sokaklar dar, evler küçük ama insanların gönlü genişti. Sıcak komşuluk ilişkileri, sokağın cıvıl cıvıl hâli… Şen şakrak kutlanan bayramlar, düğün günleri… Nasıl da kazınmışlar belleğe! Etrafına çocukların toplandığı seyyar satıcıların sesi hâlâ nasıl yankılanıyor kulağımda bir bilseniz! Hâlâ yerinde mi acaba o sımsıcak sokaklar, güzelim insanlar? Gitsem bulabilir miyim çocukluğumun eşsiz hazinelerini? Bir daha yaşayamayacak mıyım o günleri artık?

Bu parçada;

I. sitem,

II. özlem,

III. hüzün,

IV. pişmanlık

duygularından hangileri belirgindir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

11. (I) Bir yanı Ege'ye, diğer yanı Akdeniz'e bakan Datça Yarımadası, misafirlerini ilk görüşte kendine âşık eden büyüleyici bir güzelliğe sahiptir. (II) Dünyaca ünlü Türk şair Can Yücel'in Datça'ya neden şiirler yazdığını buraya geldiğinizde daha iyi anlarsınız. (III) Badem çiçekleriyle ünlü Datça'ya ulaştığınızda sıklıkla duyacağınız sözlerden biri "Acelen varsa ne işin var Datça'da..." sözüdür. (IV) Aceleye getirilemeyecek, güzellikleri bir iki güne sığdırılamayacak kadar özel bir yerdir Datça. (V) İki deniz arasında harika bir yarımada olan Datça'yı dura dura, doya doya, güzelliklerinin farkına vara vara gezmek gerekir. (VI) Datça'daki antik kentler, heykeller, ören yerleri, masmavi deniz, muhteşem doğa, hele mevsim baharsa badem çiçeklerinin sunduğu görsel şölen en az bir hafta ister sizden.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

12. Yazmaya ülkenin bir taşra dergisinde kısa öykülerle başladım. André Gide'in bir sözünden etkilenip denemeye yöneldim. Coşku duyarak yazdığım bu türe karşı içimde bir yakınlık uyandı. Gençlik işte, insan kendi kozasının içini saray sanıyor; adımı dergide görünce değişik hülyalara kapıldım! Gençlik işte! Deneme yazarı olmuştum artık. Hatta öykücülük yönüm de vardı. Bu duygu durumu bir süre devam etti. Neyse ki yazmayı bırakmadım. Gün geldi, yazdıklarım geniş yankılar uyandırmaya başladı. Şimdi önemli ödüller almama, en ünlü dergilerde yazılarımın yayımlanmasına karşın ben yazar oldum, diyemiyorum. Birçok yazara özgü o büyüdükçe küçülme durumunu yaşıyorum galiba!

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Başlangıçtaki üretkenliğini zaman içinde yitirdiğini düşünmektedir.

B) Yazarların, ustalaştıkça mütevazı bir kimliğe büründüğünü söylemektedir.

C) Yaş ilerledikçe gençlik dönemindeki heyecanını kaybettiğine inanmaktadır.

D) Büyük yazarların, en iyi yapıtlarını gençlik yıllarında verdiğini savunmaktadır.

E) Yeni bir türde yazmaya başlamasının yazarlıkta önünü açtığını düşünmektedir.

13. (I) Dünyanın birçok yerinde insanların un ihtiyacını karşılayan değirmenlerde su gücü yerine elektrik motoru kullanılmaya başlandı. (II) Elektrik enerjisiyle çalışan değirmenlerin yaygınlaşmasıyla pek çok su değirmeni, derin bir sessizliğe büründü. (III) Su değirmenlerinin sahipleri, değirmenlerinin bakımını ve tamirini yaparak akan zamana direnmeye çalıştı. (IV) Kendi kaderine terk edilen değirmenlerin büyük bölümü, yağan yağmurlar sonucu oluşan sellerde yıkılarak yok oldu. (V) Bir zamanlar gürül gürül akan su kenarlarında insanların uğrak yeri olan bu değirmenlerden geriye efsaneler, türküler ve hikâyeler kaldı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Herkesin bağlama çaldığı bir ailede doğdum. Yalnız erkekler değil, kadınlar da bağlama çalardı. İlkokul yıllarımda orta düzeyde bağlama çalabiliyor, lise çağlarımda iyi düzeyde saz çalıp türkü söylüyordum ancak sesimin ulaştığı çevre sınırlıydı. İstanbul'a yaptığım bir gezi, yaşamımda dönüm noktası oldu. Bir plak şirketinde benim gibi alaylı bir âşıkla tanıştım, dost olduk. O zaman fabrikası vardı, ekmeği bütün bir insandı. Beraber bir plak şirketi kurduk. İlk plağımız ülkede büyük ses getirdi. Artık, sesim ülkenin her köşesindeydi.

14. Bu parçada geçen altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Rahatça geçinebilecek bir gelire sahip olmak

B) Çalışmadan, başkalarının emeğiyle geçinmek

C) Sofrası herkese açık, konuksever bir insan olmak

D) Sahip olduğu olanaklarla başkalarına yardım etmek

E) En güç koşullarda bile geçimini sağlayacak beceriye sahip olmak

15. Bu sözler, aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Sanatçı bir ailede doğup büyümenizin sanatınız üzerindeki etkilerinden söz eder misiniz?

B) Şöhreti kısa sürede yakalamanızda sanata erken yaşta başlamanızın etkisi oldu mu?

C) Çocukluk dönemlerinizde sesinizi geniş kitlelere duyurmak niçin zordu?

D) Kendinizi tanıtmak için yaptığınız çalışmaların yararını gördünüz mü?

E) Milyonların gönlünde taht kuran bir sanatçı olma serüveninizden söz eder misiniz?

16. Küf mantarlarının yaklaşık 300.000 üyesi vardır. İçerisinde küf mantarları bulunan bazı peynir türleri ile soya sosu gibi gıdalar, sağlık tehdidi olmaksızın tüketilmektedir. Hatta küflü kaşar, kimilerine göre makbul kaşardır. Küflü kısım atılıp kalan kısım yenir. Aynı durumun ekmek için de geçerli olduğu, ekmeğin üzerindeki küflü kısım atıldıktan sonra kalan bölümün tıpkı kaşar gibi yeneceği düşünülür. Ne var ki ürün ve mantar değişmiştir. Ekmekte attığımız küf sporları buz dağının sadece görünen kısmıdır. Küf mantarları, hif adındaki kök benzeri yapılarıyla hızlıca büyüyerek ekmeği içeriden kuşatır. İçeride oluşan o mantarın 300.000 mantardan hangisi olduğunu çıplak gözle anlamak imkânsızdır. Bu mantar Cladosporium türü mantarsa bazen alerjiye neden olsa da genelde zararlıdır. Mikotoksin adlı zehirli metabolizma ürününü üreten 400 mantardan biri olan Penicillium crustosum ise kas krampları gibi sağlık sorunlarına yol açabilir. Siyah ekmek küfü olarak da bilinen Rhizopus stolonifer mantarları özellikle bağışıklığı zayıf bireylerde zigomikoz adlı bir enfeksiyona sebep olur. Bu enfeksiyon, kişilerde yaşam boyu süren hasarlar bırakmakta, zaman zaman da can kaybına neden olmaktadır.

Bu parçadan

I. Zararlı mantarlar ancak mikroskopla görülebilmektedir.

II. Aynı mantar türü, farklı yiyeceklerde farklı sonuçlara neden olmaktadır.

III. Bazı mantarlar kalıcı sağlık sorunlarına hatta ölümcül enfeksiyonlara neden olmaktadır.

IV. Bazı mantar türlerinin zararsız olması, insanlarda küflü ekmeğin de zararsız olduğu yanılgısına yol açmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

17. ----. Yapıtları eleştirmenlerce beğenilmeyen, yaratıcılıktan yoksun, vasat yazar ve şairlerin kanısıdır bu. Haksız övgüler karşısında gösterdikleri tavrı, haklı yergiler karşısında gösteremezler ne yazık ki. Oysa herkes, en yatkın olduğu türde başlar yazmaya. Başlangıçta genellikle şiirdir bu. Zamanla şiiri bırakıp başka türe yönelen de olur, ömür boyu şiir yazıp başarılı tek şiiri olmayan da. Kimi tek türde yazar, kimi bütün türleri dener. Farklı türlerde yazmasına karşın her edebiyat adamı yine de bir türde öne çıkar. Bu durum, öykücüler, şairler, romancılar olduğu kadar eleştirmenler için de geçerlidir.

Bu parçanın başına düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Edebiyat dünyasında şiir eleştirilerinin şairlerin yaratıcılıklarını engellediği yönünde yaygın bir kanı vardır

B) Şiir eleştirisinin diğer türlerdeki yapıtları eleştirmekten farklı olduğu, herkesin şiir eleştirisi yapamayacağı söylenir

C) Şairlik geçmişi olmayanların şiir eleştirisi yapamayacağına; söylediklerinin şiire, okura ve şaire bir yarar sağlamayacağına inanılır

D) Bazıları eleştirmenliğin yazarlık ya da şairlik gibi doğuştan gelen yetenekle değil, çabayla kazanılan bir sıfat olduğunu savunur

E) Eleştirmenlerin başlangıçta şiir, öykü, roman yazmaya koyuldukları; bu türlerde başarı gösteremeyince eleştiriye yöneldikleri söylenir

18. Bizde bir romancı, öykücü, şair ya da deneme yazarının eleştiri yazması pek ciddiye alınmaz. Onların metne içeriden baktıkları, yanlı oldukları söylenir. Söyledikleri, nesnellikten uzak bulunur. Oysa edebiyatımızda en iyi şiir eleştirilerini bir şair olan Cemal Süreya yazmıştır. Sorunuzdan, benim gibi bütün türlerde yazmış biri için eleştiri yapmanın havanda su dövmek anlamına gelip gelmediğini açıklamamı istediğinizi anlıyorum. Benim eleştiri anlayışım, savunmacı, içeriden bakıcı bir nitelik taşımadığından bu kaygıyı hiç yaşamadım. Çünkü ben bir metne içeriden değil, dışarıdan bakarım. Duygularımı işin içine karıştırmam.

Bu parçada yazarın kastettiği soru aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Şair ve yazarlar eleştirmenlerden pek hoşlanmaz. Eleştiri yaparken bu durumu gözetmediniz mi hiç?

B) Pek çok eleştirmen, eleştiri dışında yapıt vermekten kaçınır. Eleştirinin sanatçılığınıza zarar vereceğini tahmin edemediniz mi?

C) Şair ve yazarlardan eleştiriye yönelenler var. Eleştirinin bir uzmanlık işi olduğunu düşünmediniz mi hiç?

D) Edebiyat dünyasında eleştiri konusunda yerleşmiş kanılar var. Bunlara bakarak eleştirilerinizin etki uyandırmayacağını düşünmediniz mi hiç?

E) Edebiyatın pek çok türünde eser vermiş bir yazarsınız. Eleştiriye yönelmenizde yapıtlarınıza yönelik okları engelleme kaygısı etkili oldu mu?

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

NASA'ya ait uyduların yaptığı gözlemler, Çin ve Hindistan gibi gelişmekte olan yüksek nüfuslu ülkelerdeki bitki örtüsünün arttığını gösteriyor. Dahası, insanların çok az olduğu kutup bölgelerinde de bitki örtüsü giderek artıyor. Araştırmacılara göre, dünya genelinde yaşanan yeşillenmenin başlıca sebepleri arasında tarım arazilerinin artması, ağaç dikimleri ve terk edilen arazilerin kendi kendine yeniden ormanlaşması var. Küresel ısınma sebebiyle sıcaklıkların artması da özellikle kutup bölgelerinde, bitki örtüsünün artmasını sağlıyor. Yeşillenmenin ana nedeniyse ironik bir biçimde, atmosferdeki karbondioksit miktarında yaşanan artış. Bitkiler fotosentez sırasında havadaki karbondioksidi kullanarak besin ve oksijen üretiyor. Dolayısıyla atmosferdeki karbondioksit miktarının artması, bitkilerin daha çok fotosentez yapmasını ve daha hızlı büyümesini de sağlıyor. Öte yandan son kırk yılda fosil yakıt kullanımı ve tropik bölgelerdeki ormansızlaşma sebebiyle atmosfere 160 ppm karbondioksit karıştığı tahmin ediliyor. Bu karbondioksidin 40 ppm'si okyanuslar tarafından soğuruldu, 50 ppm'si ise bitkiler tarafından atmosferden alındı. Geriye kalan 70 ppm ise hâlâ atmosferde ve diğer sera gazlarıyla birlikte küresel ısınmayı artırıyor.

19. **Bu parçadan**

I. Tarımsal üretimi geliştirmek, yeryüzündeki yeşil alanların artmasını sağlamaktadır.

II. Yeryüzündeki yeşil alanların artmasında nüfus dağılımı önemli rol oynamaktadır.

III. Atmosferdeki karbondioksit artışı bir yandan küresel ısınmaya neden olurken diğer yandan yeryüzündeki bitki örtüsünün çoğalmasını sağlamaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) II ve III

20. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?**

A) Küresel ısınma yeryüzündeki yeşil alanların azalmasına yol açmaktadır.

B) Atmosferdeki karbondioksidin azaltılmasında bitkiler ilk sırada yer almaktadır.

C) Yeşil alanlar dünyanın bazı bölgelerinde azalırken bazı bölgelerinde artmaktadır.

D) Yeşil alanların artması hem insan eliyle hem de doğal yollarla gerçekleşmektedir.

E) Fosil yakıt tüketiminin azaltılıp yeşil alanların artırılması küresel ısınmayı azaltıcı bir etkiye sahiptir.

PARAGRAF ÇALIŞMASI

Soru Çözdüren Teknik

Anlam akışı düzgün bir paragrafın cümlelerinin karıştırılıp akışı yeniden sağlayacak biçimde sıralanmasının istendiği bazı paragraf soruları bir yapbozu tamamlamaya benzer. Bu sorularda şahıs zamiri, işaret zamiri veya işaret sıfatıyla başlayan bir cümle varsa ona dikkat etmek gerekir. Çünkü bu tür sözcükler daha önce geçen bir sözün yerini tutar veya ona işaret eder.

Örnek Soru

(I) Bir sanatçı önce kullanacağı malzemeyi seçer. (II) Sonra da bu malzemedeki estetik dışı ögeleri ayıklar. (III) O (Cümleye başlarken yazarın "o" dediği şey veya kişi nedir ya da kimdir, sorusunu sormalıyız.) da tasarladıklarını dil aracılığıyla kısa ve öz olarak anlatır. (IV) Şairin malzemesi de dildir. (V) Örneğin, bir yontucu, mermeri fazlalıklarından arındırarak yapıtını ortaya çıkarır.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerle anlamlı bir bütün oluşturabilmek için, cümlelerden hangileri yer değiştirmelidir?

A) I. ve II. B) II. ve III. C) III. ve IV. D) III. ve V. E) IV. ve V.

(1997 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada III. cümlenin bir zamirle "o" sözcüğüyle başladığını görüyoruz. Üstelik bir "de, da" bağlacı var. Bu durumda ilk iki cümleye bağlanamaz bu cümle. Çünkü "o da" derken ilk iki cümlede anlatılan "sanatçı"dan başka birisini kastediyor. Parçanın devamında şairden söz edildiğini görüyoruz. Dolayısıyla "o" denen kişi şairdir. Öyleyse III. cümle IV. den sonra gelmeli. V. cümlede ise III. cümlede ifade edilen yargıya örnek verilmiştir. Yani III. cümle ile V. cümle yer değiştirilirse parçanın anlam bütünlüğü sağlanmış olur.

Cevap D

Etkinlik - 1

(I) Yüzen kişi, su kendisinden daha hafif olmasına rağmen batmaz. (II) Ellerini açıp kapayarak su yüzeyinde kalır ve ilerler. (III) O da kanatlarını aşağı yukarı hareket ettirerek havada ilerler. (IV) Yüzen kişi için su ne ise kuş için de hava öyledir. (V) Hava vücudundan daha hafif olmasına rağmen yere düşmez.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerle anlamlı bir bütün oluşturabilmek için, hangi cümlelerin yer değiştirmesi gerektiğini belirleyiniz.

. .....

Etkinlik - 2

(I) Genellikle yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı yalaklı yapıya çeşme denir. (II) Çeşmenin Anadolu kültür ve yaşamında çok önemli bir yeri ve geçmişi vardır. (III) MÖ IX-VII. yüzyıllar arasına tarihlenen bu çeşmeler, Van yakınında bulunan Çavuştepe mevkiindeki Urartu Kalesi içerisinde yer alır. (IV) Günümüze kadar sağlam olarak ulaşabilmiş en eski çeşmelerse Urartulara aittir. (V) Yazılı kaynaklar ve açığa çıkan kalıntılara göre, Anadolu'da ilk çeşmelerinin tarihinin MÖ iki binli yıllarda Hititlere kadar gittiği söylenmektedir.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerle anlamlı bir bütün oluşturabilmek için, hangi cümlelerin yer değiştirmesi gerektiğini belirleyiniz.

. .....

Cevaplar: 1. III ve IV 2. III ve V

11. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 35 dakikada çözünüz.

1. **Gazeteci:**

– ----?

Yazar:

– Tiyatroda muhteşem dekorlar yapılıyor, alkışların susmadığı oyunculuklar var. Ancak bunlar çok da fazla konuşulmuyor, sorunlar da çözüm önerileri de övgüler de yergiler de kulislerde kalıyor. Polemik ya da magazinsel bir konu olmadığında tiyatro dünyasından haberler basına yansımıyor. Tiyatronun kendine has o gizil alanının kaydını düşmek, perdelerin ardından geleceğe haber uçurmak istedik. Bunun yolunun da matbu bir dergiden geçtiği kanaatine vardık.

Bu konuşmada boş bırakılan yere,

I. İnternetin, e-dergiciliğin sanata sunduğu geniş olanaklardan, tiyatronun da faydalanması için ne tür çalışmalar yaptınız

II. Dijital medyanın geleneksel dergileri öldürdüğünün söylendiği bir dönemde tiyatro gibi spesifik bir alanda dergi çıkarmaya nasıl karar verdiniz

III. Sanal dergiciliğin yaygınlaştığı, yılların dergilerinin bile elektronik ortamda çıkmaya başladığı şu günlerde bir tiyotro dergisi çıkarma fikri nasıl doğdu

sorularından hangileri getirilebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

2. I. Çiftçiler toprağı ekime hazırlamak için ekin anızlarını yakıyor. Çok hızlı hareket eden fareler, yerin altındaki yuvalarına giriyor ve anız yangınından kurtuluyor. Farenin en büyük doğal düşmanı olan yılan ise sürüngen olduğu için bu kadar çabuk hareket edemiyor ve anız yangınında ölüyor. Doğal düşmanı azalan fare, normal popülasyonunun çok üzerinde ürüyor. Çiftçiler, ekili alanlara zarar veren farelerden kurtulmak için, fare deliklerine zehirli ilaç bırakıyor. Fareler zehirleniyor ama bu kez onları yiyen tilkiler de ölüyor.

II. Koyunlara zarar verdiği gerekçesiyle avlanan kurtların sayısı azaldı. Yaban domuzunun en büyük düşmanı olan kurt popülasyonundaki düşüş; besi hayvanlarına, ağaçlara, tarımsal ürünlere zarar veren, ısırma ve hastalık bulaştırma nedeniyle insan sağlığını tehdit eden, kara yollarına çıkarak kazalara neden olan yaban domuzu sayısında artışa neden oluyor. Domuzları yok etmek için kurulan tuzaklara yakalanan geyik ve dağ keçisi gibi bazı canlı türleri de azalıyor.

II numaralı parçanın I numaralı parçayla ilişkisini aşağıdakilerden hangisi açıklar?

A) Aynı konuyu farklı açılardan ele almak

B) Aktarılanları benzer bir örnekle desteklemek

C) Farklı bakış açılarıyla tespitleri genelleştirmek

D) Gerekçeleri açıklayarak ana düşünceye dikkat çekmek

E) Anlatılanların farklılık gösterebileceğini kanıtlarıyla ortaya koymak

Strateji Yayınları

3. (I) Rönesans'tan itibaren düşünce, dinin etkisinden kurtulmaya, akla ve deneyime dayanmaya başlamıştır. (II) Bilginin kaynağı olarak din yerine akıl ve bilimin öne çıkması, dogmatik düşünce tarzının terk edilmesini sağlamıştır. (III) Din ya da Tanrı merkezli toplumsal yapının ve düzenlemelerin yerini, akıl merkezli toplumsal düzenlemeler almıştır. (IV) Rasyonalizmin yani akılcılığın belirginleşmesiyle bir anlamda aydınlanma felsefesinin düşünsel alt yapısı hazırlanmıştır. (V) Aydınlanma Çağı, aklın ışığında felsefenin yepyeni bir etkileyicilikle ortaya çıkışına, yaygınlaşmasına, yeni sentezlerle sistematikleştirilmesine etki etmiştir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Bugüne kadar şiirin birçok tanımı yapılmıştır. Bunlardan biri de "Şiir, bir etkileme sanatıdır." biçimindeki tanımdır. Bu tanım genel bir kabul görse de benim için şiir, etkilenme sanatıdır. Söyleşi için gittiğim okullarda pek çok öğrenci, şiir yazdığını belirtiyor ve yazdıklarını gösteriyor. "Kimleri okudun?" diye sorduğumda Nazım Hikmet ve Necip Fazıl gibi birkaç ismi okuduklarını, daha fazlasını "etkilenmemek için" okumadıklarını söylüyorlar. Özgünlüğü bu şekilde yakalamak istiyorlar ----. Ben bugüne kadar on beş şiir kitabı yazdım, hâlâ etkileniyorum. Genç ya da usta hiç fark etmiyor. Sizi bir yerlerden yakalıyor şiirleriyle. Güzel şiire giden yol da buradan geçiyor. Önemli olan, etkilenmekle taklit etmek arasındaki ince çizgiyi görebilmek.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) şiirde başarının özgünlükten geçtiğini biliyorlar

B) oysa iyi şiir için çok okumak ve çok etkilenmek gerekir

C) ancak ünlü şairlerin gölgesinden kendilerini kurtaramıyorlar

D) ancak şiirde özgünlük kişiden kişiye değişen, görece-li bir kavramdır

E) halbuki şiir bir duygu aktarımıdır, geniş kitleleri etkileme sanatıdır

5. - 6. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Türkiye'yi çevreleyen denizler, tarih boyunca yüzlerce türe ev sahipliği yapmış. Deniz ürünleri özellikle kıyı bölgelerinde ekonomik yaşamın parçası olmuş. Dededen toruna geçen küçük ölçekli balıkçılık, aşırı tüketilen deniz ürünleri nedeniyle ya tamamen terk ediliyor ya da endüstriyel balıkçılık piyasasının uzantısı hâline getiriliyor. Bu da sürdürülebilirliği ortadan kaldırıyor. Bununla beraber küçük ölçekli balıkçılık, her zaman sürdürülebilir ya da az tahrip edici demek değil. Küçük balıkçıların da stokların değişken durumuna göre hedef türlere ve başka türlere zarar vermeyecek av malzemesini seçmesi, yumurtlama zamanı balıklara dokunmaması gerekiyor. Dünyada tüketim nasıl hızla ve bilinçsizce arttıysa Türkiye'de de "Denizde balık bitmez." anlayışı yerleşti. Gelişen teknoloji, avcılık yöntemlerini değiştirdi; hırsın, doymak bilmeyen para iştahının aracı hâline geldi. Bunun sonuçlarıyla kısa sürede karşı karşıya kalmak kaçınılmaz olacak.

5. **Bu parçadan** "sürdürülebilir bir balıkçılık" **için,**

I. Açgözlülüğün terk edilmesi

II. Endüstriyel balıkçılığın desteklenmesi

III. Avlanmanın modern yöntemlerle yapılması

IV. Avlanmanın türün devamlılığını etkilemeyecek sezonlarda yapılması

V. Bütün balık popülasyonunu etkileyecek avlanma yöntemlerinden kaçınılması

önerilerinden hangileri çıkarılamaz?

A) I ve II B) II ve IV C) II ve III D) III ve IV E) IV ve V

6. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?**

A) Türkiye kıyılarının, deniz canlıları bakımından zengin olduğu

B) Türkiye'nin dünyadaki aşırı balık tüketiminden olumsuz etkilendiği

C) Denize kıyısı olan kentlerde balıkçılığın önemli bir geçim kaynağı olduğu

D) Geleneksel avlanma yöntemlerinin, balık türlerinin devamı açısından zararsız olduğu

E) Avlanmada teknolojik araçlardan yararlanılmasının balıkçılık açısından riskler barındırdığı

7. I. Avrupa Uzay Ajansı, olası bir çarpmaya karşı alınabilecek önlemler konusunda çalışma yapmaya karar verdi.

II. Yakın gelecekte bir risk görülmese bile uzun vadede dünyaya çarpma olasılığı bulunan gök cisimlerinin olduğu tespit edildi.

III. ABD hükûmeti NASA'ya, tehlike yaratabilecek nitelikteki gök cisimlerinin %90'ının 2020 yılına kadar saptanması görevi verdi.

IV. Güneş'in çevresinde dönen ve yörüngesi Dünya'nın yörüngesiyle kesişen gök cisimlerine yönelik çok önemli çalışmalar yürütülüyor.

V. Araştırmacılar, saptadıkları cisimleri izleyerek onların gelecekte Dünya ile çarpışıp çarpışmayacaklarını çok küçük hata paylarıyla hesaplamayı başardı.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerle anlamlı bir metin oluşturulduğunda sıralama nasıl olur?

A) I - II - III - V - IV B) I - III - II - IV - V

C) III - V - I - II - IV D) III - IV - V - II - I

E) IV - III - V – II - I

8. Günümüzden 3 milyon yıl önce şiddetli depremlerle Ege altüst olurken bir hat üzerinde dizili on iki ada ortaya çıkmış. Bu adalar içinde en sakini, en az bilineni ve en az gidileni Tilos. Ne kuzeyindeki komşusu Nisyros gibi pazarlayacağı volkanı ne güneyindeki Halki gibi şık evleri, üst gelir grubuna hitap eden yalıları veya lüks otelleri var. Aslına bakarsanız hiçbir şeyi yok gibi görünüyor ama onu cazip kılan da bu zaten. Güzel ve kristal bir deniz; ıpıssız sokaklar, sessizliğe bürünmüş evler... Günün her saatinde sakin, yavaş akan bir hayat...Gözlerden ırak bir tatil yapmak için bunlardan daha güzel ne olabilir? Deniz mükemmel! Hava sıcak ama rüzgârlı. Sımsıcak kum üzerinde bir vantilatör gibi serinletir vücudunuzu. Rüzgârın kabarttığı dalgalar kıyıları dövmeye başlar bir süre sonra.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Öznellik söz konusudur.

B) Soyutlamaya başvurulmuştur.

C) Söz sanatlarına yer verilmiştir.

D) Sessel yinelemelere başvurulmuştur.

E) Pekiştirmeli sözcüklere yer verilmiştir.

9. En çok Karacaoğlan'la ilişkilendirilir Cahit Külebi. O da kendisini "Karacaoğlan'ın bacanağı" olarak ifade eder. Halk şiirinin gürül gürül akan ırmaklarının tınısı duyulur şiirlerinde. Karacaoğlan başat roldedir. Yurt, insan ve doğa sevgisinden alır ilhamını. Tozlu yolların aktığı ırmak, şak şak eden hamutlar, dönen tekerlekler, şırıl şırıl akan dağ çeşmelerinden beslenir. Çocukluk yıllarının Niksar'ı, Tokat ve Sivas yörelerinin tozlu yollarında doğar şiirleri. Şiirlerindeki sözcüklerin izlerini sürseniz yolunuz, halk türkülerine ve deyişlere çıkar.

Bu parçada Cahit Külebi'yle ilgili olarak aşağıdakilerin hangisine değinilmiştir?

A) Duygu dünyasına B) Sözcük evrenine

C) Şiirinin kurgusuna D) Sanatsal tutumuna

E) Şiirinin kaynaklarına

10. Hollandalı ünlü ressam Van Gogh, tedavi gördüğü Fransa'nın Remy Martin bölgesindeki hastanenin avlusunda gezinirken yetişkin bir kelebeğe rastlar ve ondan çok etkilenir. Kardeşi Theo Van Gogh'a yazdığı mektupta şunları anlatır: "O kadar muhteşem bir kelebekti ki tablosunu yapmaya can atıyordum. Heyhat, yağlı boya tablosunu yapabilmem için onu öldürmem gerekirdi. Öldürmeye kıyamadım ve hızlıca kara kalem kaba bir çizimini yaptım." Van Gogh daha sonra bu çizimi temel alan bir yağlı boya tablo yapar. Dikkatlice bakıldığında bugün sergilenmekte olan kara kalem çizimin üzerindeki yağlı boya lekeleri hâlâ görülebilmektedir.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Sanatçının duygu dünyası, ortaya koyduğu eserlere yansır.

B) Sanat, var olanı taklit etmek değil, yeni bir varlık ortaya koymaktır.

C) Bir sanat eserinin ilk biçimi, yaratacılığın en iyi sergilendiği biçimdir.

D) Bazı sanat eserleri yeni müdahalelerle farklı bir görünüm kazanabilir.

E) Esin perisinin kapıyı çalmasıyla başlayan sanat eseri emekle tamamlanır.

11. - 12. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Yazarın usta mı çırak mı olduğuna değil, yazdığına bakarım. Acemi eleştirmenlerin yaptığı gibi, "Sen öykü yazmışsın ama her öyküden bir roman çıkar." deme bilgiçliği taslamaya kalkışmam. Beni, önümdeki öykü ya da roman ilgilendirir. Kaldı ki iyi bir yazar, "susamak" eyleminden bile üç satırlık bir öykü de çıkarır, koca bir roman da... Yazarlık damarı taşıyorsa suyun serüveninden destan bile yaratır. Eleştirmenin metnin güzel duyusal yanını kavrayamaması, değerlendirmelerinde önemli sapmalarına yol açar. Öyle ki bundan yoksun bir eleştirmen, "anıt" bir eseri rahatlıkla çöplüğüne atabilir. Hatta sırf bu yüzden birçok yazarın eleştirmenlerden uzak durmaya özen gösterdiği söylenir. Zamanın, eleştirmenlerin tutmadığı yazarlardan yana olmasının nedeni budur.

11. Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak

I. Yazarlıkta deneyimli olmayı önemli saydığı

II. Metnin yaratıcısıyla değil, metinle ilgilendiği

III. Eleştiriyi bir ders verme aracı olarak görmediği

IV. Yazarlıkta yetenekten çok, çalışmayı önemsediği

V. Yazarların yaratıcılığına sınır çizilemeyeceğini düşündüğü

yargılarından hangileri söylenemez?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III

D) III ve IV E) IV ve V

12. Bu parçada altı çizili bölümde gönderme yapılan durum aşağıdakilerden hangisidir?

A) Eleştirinin sadece kötülemek olarak algılanması

B) Büyük eserlerin değerinin zaman içinde anlaşılması

C) Eleştirmenlerin estetik duygusunun gelişmemiş olması

D) Eleştirmenlerin yapıtların yazgıları üzerinde etkili olmak istemesi

E) Eleştirmenin ileri sürdüğü görüşleri nesnel ölçütlere dayandırması

13. Kimyasal reaksiyonlarla atmosferden yer kabuğuna geçen karbon, yanardağ faaliyetleriyle tekrar atmosfere karışıyor. Dağ oluşumları sırasında yüzeye çıkan taze kayalar âdeta bir sünger gibi atmosferdeki karbondioksidi emiyor. Normalde bu sürecin Himalayalar gibi büyük dağ sıralarının oluşumları sırasında, birkaç milyon yıl içinde atmosferdeki karbondioksit seviyesini inanılmaz derecede azaltması ve dünyayı hiç bitmeyen bir kışa sokması gerekirdi. Ama böyle olmadı. Çünkü bol miktarda bulunan pirit adlı mineralin kimyasal olarak ayrışması, diğer minerallerden karbondioksit salınmasına neden olan asitleri ortaya çıkardı. Bu da dağ oluşumu sırasında benzer bir hızla atmosfere karbondioksit sağladı.

Bu parçadan

I. Yanardağ oluşumları sırasında hem karbondioksit tüketimi hem de karbondioksit üretimi gerçekleşir.

II. Atmosferdeki karbondioksit oranının aşırı derecede düşmesi dünyada kış mevsiminin sürekli hâle gelmesine neden olur.

III. Dağ oluşumu sırasında gerçekleşen kimyasal olaylar, atmosferdeki karbondioksit miktarının dengelenmesini sağlar.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

14. Orta Çağ'da Müslümanlar yeni yerler fethetmek ve ticaret ağlarını genişletmek amacıyla ilk olarak Akdeniz'de, daha sonra ise özellikle Hint Okyanusu'nda kapsamlı deniz yolculukları yaptı. Bu dönemde Müslüman denizciler hangi enlemde bulunduklarını anlamak için gökyüzündeki bazı sabit yıldızların, örneğin Kutup Yıldızı'nın, yüksekliğini ölçmeyi sağlayan aletler geliştirmiş ve kullanmıştı. Bulutlu bir gökyüzünde gök cisimlerini gözlemleyerek yön bulmak ise mümkün değildi. Kaynaklar Çinliler tarafından icat edilen pusulanın Müslümanlar tarafından 9 ve 10. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlandığını söylüyor.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi kesin olarak çıkarılabilir?

A) Dünyada pusulayı bulan ilk ulusla ilk kullanan ulus farklıdır.

B) Fetihlerin ana sebebi, ekonomik açıdan güçlenme istediğidir.

C) Müslümanlar ilk fetihlerini Akdeniz'e kıyısı olan ülkelerde gerçekleştirmiştir.

D) Bulutlu havalarda denizde yön bulmanın imkânsızlaşması pusulanın icadını sağlamıştır.

E) Müslüman denizciler yön bulmada doğal göstergelerle birlikte insanlığın buluşlarından da yararlanmıştır.

15. (I) Bir gama ışını patlaması sırasında yalnızca birkaç saniye içinde Güneş gibi bir yıldızın 10 milyar yıllık ömrü süresince yaydığı enerjiye denk bir enerji ortaya çıkıyor. (II) Evrende gama ışını patlamalarındaki kadar kısa bir sürede bu denli büyük bir enerjinin ortaya çıkmasına neden olan bir başka olay henüz bilinmiyor. (III) Gama ışını patlamalarının gök bilimciler tarafından "büyük patlama"dan sonraki en büyük patlamalar olarak tanımlanması, ortaya çıkan enerjinin büyüklüğünden kaynaklanıyor. (IV) Bugüne kadar gözlenen gama ışını patlamaları çok uzakta, milyarlarca ışık yılı ötedeki gök adalarda gerçekleştiğinden patlamaların kaynağı kesin olarak bilinemiyor. (V) Patlamaların çoğunun, dev kütleli yıldızların patlarken dar bir huzme hâlinde yaydıkları güçlü ışınlar olduğu düşünülüyor. (VI) İki saniyeden kısa süren patlamalarınsa nötron yıldızı çiftlerinin birleşmesinden kaynaklanıyor olabileceği üzerinde duruluyor.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

16. Öykü yazdığımdan, öykü üzerine yazarken öykücünün hangi sözcüğü nasıl yerine oturttuğunu, ilgimi çeken bir betimlemeyi nasıl bir söylemle oluşturduğunu az çok kestiririm. Eleştiriyi yazarla birlikte düşünerek, duygulanarak, yer yer hayranlık duyarak yaparım. Şaşmaz ölçütlerim yoktur elimde; yazarla birlikte olmaya, onunla yol almaya çalışırım. Bu bakımdan, benim yazdıklarım eleştiri bile sayılmaz. Ben, kendimi bir eserde arayışlara koyulan bir yazar olarak görüyorum.

Bu sözleri söyleyen yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Eleştiri yazılarının, yazarın kişiliğini yansıttığına inanmaktadır.

B) Eleştirinin nesnel nitelikler taşıması gerektiğini düşünmektedir.

C) Öykülerinin, eleştirilerinden daha başarılı olduğunu savunmaktadır.

D) Beğenileri dile getirmenin eleştiriyle bağdaşmayacağını savunmaktadır.

E) Öykü yazmamış birisinin öykü eleştirisi yapmaması gerektiği düşüncesindedir.

17. **Aşağıdakilerden hangisi** "Genç öykücülerin, öykü mirasımıza önemli katkılar yaptığını düşünüyor musunuz?" **sorusuna yanıt olarak söylenmiştir?**

A) Genç yazarlar, popüler kültür ve sosyal ağların oluşturduğu yaşam biçiminden çok çabuk etkileniyorlar. Burada öykü yazarının kişisel birikimi ve donanımı önemli elbette. O konuda bir eksiklik varsa ortaya konan öyküler, söylenenleri büyük ölçüde hak ediyor bence.

B) Gençlere özgü bir durum değil bu. Dünyadaki her şey öyküyü etkiler. Twitter da etkiler, akıllı telefonlar da dar uçak koltukları da asfaltlar da... Popüler kültürün kendisini malzeme yapan ve oradan bir öykü çıkaran yazar, öykücülüğümüzü renklendirir sadece.

C) Bizim öykücülüğümüz bir mozaik. Hemen her görüşten yazar, farklı anlatım teknikleriyle öyküler yazıyor. Öykü birikimimiz bir çiçek bahçesini andırıyor. Herkesin severek okuyacağı, rengini ve kokusunu beğendiği bir öykü mutlaka var. Gençler de bunun farkında elbette.

D) Öyküye yeni başlayan gençlerde çocukluk ve ilk gençliğe dönüş eğilimi gözleniyor. Bir uzak ülke olarak çocukluğu hatırlama ama sadece övgü olarak da değil, eleştirel bir bakışla da yapıyorlar bunu. Anlatıcıların sikleşmesi, iç içe geçen anlatılar, politik tutumların iyice belirginleşmesi öne çıkıyor.

E) Çok büyük bir birikim var. Sait Faik, 50 Kuşağı öykücüleri, Vüs'at O. Bener, Bilge Karasu, Yusuf Atılgan gibi anıt isimler var. Bugünün çiçeği burnunda öykücüleri de iyice minimalleşen, sözün kıymetinin verildiği çok güzel öyküler yazıyor. Öykü binamızın duvarına bir tuğla da onlar koyuyor.

18. Kretase Dönemi olarak adlandırılan jeolojik dönem, günümüzden 66 ila 145 milyon yıl önceki zaman dilimine denk gelir. 90 milyon yıl önce yani Kretase Dönemi'nin ortalarındayken yeryüzüne dinozorlar hâkimdi. O dönemde deniz seviyeleri bugün olduğundan 170 metre daha yüksekti ve tropik bölgelerde bugün 21-26°C olan ortalama sıcaklık 35°C'nin üzerindeydi. Günümüze kadar, Kretase Dönemi'nin ortalarında Güney Kutbu civarındaki karaların bitki örtüsü ve iklimi hakkında pek bir şey bilinmiyordu. Yeryüzünün daha soğuk bir iklime sahip olduğu, kutuplarda da canlı yaşamının olmadığı düşünülüyordu. Antarktika'daki deniz yatağından sondaj yapılarak örnekler alındı. 90 milyon yıl önce bu bölge karalarla kaplıyken oluşmuş katmanlardan alınan örnekler incelendiğinde içlerinde çok sayıda polen, spor ve fosilleşmiş kök bulundu. Elde edilen sonuçlar, geçmişte bu bölgede yağmur ormanları olduğuna işaret ediyor. Tahminlere göre o sıralarda bölgedeki yıllık ortalama sıcaklık 12°C, yaz dönemi ortalama sıcaklığı ise 19°C civarındaydı.

Bu parçadan aşağıdaki

I. Yapılan araştırmalardan 90 milyon yıl önce Güney Kutbu'nun bugün olduğu gibi buzullarla kaplı olmadığı anlaşılmaktadır.

II. Yeni yapılan araştırmalar, deniz seviyesindeki düşüşün yeryüzündeki bitki ve canlı yaşamını önemli ölçüde zenginleştirdiğini göstermektedir.

III. Araştırmalar, daha önceki tahminlerin aksine, Kretase Dönemi'nde yeryüzünün çok daha ılıman bir iklime sahip olduğunu göstermektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) II ve III

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Kitap basımı artık büyük yayınevlerinin kontrolünde. Sektörün amacı çok üretmek, çok kazanmak. Kıyasıya bir rekabet var ve bu, iyi tanıtımla sağlanıyor artık. Klasik kitap eleştirisinin yerini dergi ve gazete eklerindeki tanıtım yazıları aldı. Tanıtımcılar, sektörün amacına göre hareket ediyor. Hiçbirinin geçmişinde doğru dürüst bir eleştiri yazısı da yok zaten. Bir de eserlere ideolojik yaklaşanlar var. Kendine yakın olan yazarı baş üstünde tutuyor, onun dışındakileri görmüyor. Beş para etmez şiirlere, romanlara, öykülere övgüler yağdırılırken gerçek yazarın adı bile anılmıyor. Batı'da tanıtım yazıları, bağımsız bir dal ama bizde değil. Böyle olunca aklına esen, kalemi eline alıp kitap tanıtıyor. Kimi, kitap arkasındaki bilgilere dayanarak, kimi kitabı şöyle bir karıştırarak, kimi hiç okumadan yapıyor bu işi. Buna koşullanmış okur da geniş oylumlu eleştirilere gereksinim duymadan önüne sürüleni körü körüne benimsiyor.

19. **Aşağıdakilerden hangisi bu parçada yazarın yakındığı durumlardan biri değildir?**

A) İdeolojik yaklaşımlar nedeniyle bazı yazarların yok sayılması

B) Tanıtımı yapılamayan nitelikli kitapların geri planda kalması

C) Basın organlarında kitap tanıtma yazılarına çokça yer verilmesi

D) Kitap tanıtımı yapan kişilerin eleştirmenlikten gelmemesi

E) Tanıtım yazılarının ülkemizde ayrı bir tür olarak kabul edilmemesi

20. **Bu parçadan**

I. Yayınevleri kitap yayımlama konusunda deneyimi olmayan kişilerin eline geçmiştir.

II. Bir kitabın tanıtılmasında kitapların piyasa değeri ve yazarın dünya görüşü etkili olmaktadır.

III. Tanıtma yazarının, eleştirinin gerektirdiği kapsamlı çalışmalarla ve nesnellikle bir derdi yoktur.

IV. Okuyucu kitlesi, tanıtma yazılarında söylenenleri hiçbir sorgulama yapmadan kabul etmektedir.

V. Tanıtım yazıları, yazarların kısa sürede tanınmasını ve kitaplarının geniş kitlelerce okunmasını sağlamaktadır.

yargılarından hangileri çıkarılamaz?

A) I ve II B) I ve V C) II ve III

D) III ve IV E) IV ve V

ŞİİR İNCELEMESİ

Bunları Bilelim

TYT Türkçe soruları içinde şiire dayalı anlam sorusu sık sorulan bir konu değildir. Ancak değişik yıllarda şiirle ilgili birkaç soru gelmiştir. Şiirin bir anlam dünyası vardır. Sözcüklerin bir çağrışım gücü vardır. Örneğin "bülbül" kelimesi bize "aşkı, baharı, gülü, inlemeyi..." çağrıştırır. Şiirde asıl konuya, temel motife tema denir. Temanın somutlaştırılmış biçimi de konudur. Bazı şiirlerde şair, içinde bulunduğu duygu durumunu (öfke, cesaret, korku, kaygı, sevinç, üzüntü...) yansıtır.

Örnek Soru

Mevlânâ'nın;

Şefkatte, merhamette güneş gibi ol,

Ayıpları örtmede gece gibi ol,

Keremde, cömertlikte akarsu gibi ol,

Tevazuda toprak gibi ol,

Hoşgörüde, deniz gibi ol,

Öfkede, asabiyette ölü gibi ol,

Ya olduğun gibi görün ya göründüğün gibi ol.

sözlerinde aşağıdakilerin hangisi vurgulanmamıştır?

A) Alçak gönüllülük
B) Sadık olma
C) Eli açık olma
D) Müsamahalı olma
E) Dürüstlük

(2017 - ÖSYM)

Çözüm

Soru, şiirde geçen bazı sözlerin eş anlamlıları üzerine kurgulanmış. Seçeneklerde geçen kavramlar renklendirilerek ilgili sözcüklere bağlandığında B'deki kavramla ilgili bir sözün bu şiirde bulunmadığı görülüyor.

Cevap B

Şiir İncelemesi

ÇOCUKLAR

Hep Kafdağı'nda durmayın çocuklar
Doğrular, gerçekler büyütsün sizi
Vatan sevgisiyle bütünleştirin
Güzelliğinizi

Bakmayın nehirlerin bozbulanık aktığına
Zorluklar korkutmasın sizi
İnsan sevgisiyle bütünleştirin
Güzelliğinizi

Aylar gelir geçer, yıllar gelir geçer
Belki rüzgârlar üşütür sizi
Bir bütünleşin bilgiyle, kültürle
Mevsimler bükemez bileğinizi.

Karanlıktayız, oturmuş bekliyoruz
Işık olun kurtarın bizi.

Kerim Aydın ERDEM

Şair bu şiirinde çocuklara

- Hayal âleminde yaşamamak gerektiğini
- Ülkelerini sevmeleri gerektiğini
- Olumsuzluklara takılıp kalmamaları gerektiğini
- Önlerine çıkan engeller karşısında yılgınlığa düşmemeleri gerektiğini
- Hayatta bazı şeylerin kendilerine zarar verebileceğini ama kendilerini iyi yetiştirerek bunlardan korunabileceklerini

öğütlemektedir.

12. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 35 dakikada çözünüz.

1. Hemen hemen çeyrek yüzyıl oluyor, İspanya'da tarih öncesi döneme ait Altamira Mağarası'nı gezerken kendimi birçok çağdaş sanat eserinden daha yakın bulmuştum bu mağaranın duvarlarına kazınmış resimlere. İki ay önce Paris'te "Tarih Öncesi Avcıların Sanat ve Uygarlıkları" adlı sergiyi gezerken de Altamira'daki duygularımda bir değişme olmadığını gördüm. Otuz bin yıl öncesinin, adsız sanatçılarının hangi amaçla yarattıklarını bilmediğim bu duvar resimleri, bu heykelcikler nasıl oluyor da birçok çağdaşımın eserlerinden daha çok etkileyici olabiliyordu? Bu, sanatta zamanın olmadığının, sadece "insan"ın olduğunun kanıtı değil mi?

Bu parçaya göre otuz bin yıl öncesine ait resimlerin, günümüz insanını etkilemesinin gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsanın değişmeyen duygularına seslenmesi

B) Zaman geçtikçe değerinin daha iyi anlaşılması

C) Öngörüsü çok güçlü bir ressam tarafından yapılması

D) Döneme göre oldukça ileri teknikler kullanılarak yapılmış olması

E) Farklı yer ve dönemlerde yapılmasına karşın şaşırtıcı biçimde birbirine benzemesi

2. I. Geçmişte dünyaya çarpan gök taşları yüzünden canlılar, dönem dönem kitlesel yok oluşlarla karşı karşıya kalmış.

II. 65 milyon yıl önce gerçekleştiği düşünülen son çarpma, yeryüzündeki çoğu türün neslinin tükenmesine yol açmış.

III. 10-15 km çaplı gök cisimlerinin yeryüzüne çarpmasıyla meydana gelen bu yıkımlar, ortalama 100 milyon yılda bir görülmüş.

IV. Yeryüzünde yaşamın başlamasından bu yana, gök taşı kaynaklı yaklaşık 45 kitlesel yok oluş meydana gelmiş.

V. Çapının yaklaşık 12 kilometre olduğu düşünülen gök cisminin tarihten sildiği türlerden birinin de dinozorlar olduğu söyleniyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturması için hangilerinin birbiriyle yer değiştirmesi gerekir?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve IV D) III ve V E) IV ve V

Strateji Yayınları

3. (I) İşçiler gün doğumundan itibaren çıkardıkları kilolarca tuzu küçük yığınlar hâlinde biriktirip gölgeye, dinlenmeye çekiliyor. (II) Gün batımının hemen ardından, biraz daha kurumuş olan tuz kümelerini el arabalarına yükleyip nakliye noktalarına taşıyorlar. (III) Travertenlerdeki tuz alanlarında çalışan işçilerse göletlerin duvarlarında kanallar açarak içlerine su dolmasını sağlıyor. (IV) Güneşin etkisiyle buharlaşan sulardan geriye kalan tuzu önce tahta sopalarla dağıtıyor sonra da küreklerle toplayıp sepetlere koyuyorlar. (V) Birçok insanın geçim kaynağı tuz gölleri, doğa tutkunlarının fotoğraflarında birer fon olarak da çıkıyor karşımıza.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Teorik kitaplar, deyim yerindeyse "kötülüğüyle nam salmış metinler" olarak bilinir. Üstelik sadece sıradan okur için değil, kimi araştırmacılar için de durum böyledir. Peki, bu "kötü şöhret"in nedeni nedir? Birçok kişi bu metinlerin ağırlığından yakınır. Çeşitli alanlara yönelik "üst dilleri", hâliyle kapalı ve yavaş ilerleyen bir ritmi de beraberinde getirir. Çünkü terimleri öğrenmek gerekir söylenenleri kavramak için. Heybeniz boşsa hiç yol alamazsınız. Teorik içeriğin, pratik ile desteklenmemesi ve estetik kaygının ikinci plana itilmesi işleri iyice güçleştirir. Kötü teorik kitap çevirilerinin yarattığı infialden bahsetmeye gerek bile yoktur. Bütün bunlar, onların dar bir çevrenin dışına çıkamamasına yol açar. O kitapların yazgılarını söyledikleri değil, nasıl söyledikleri belirler.

Bu parçada teorik kitaplarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Kuramsal bilgiyle pratiğin uyumlu bir şekilde verilmediği

B) Anlaşılması için belli bir birikim gerektirdiği

C) Yalın ve akıcı bir anlatımlarının olmadığı

D) Dar bir okur çevresiyle sınırlı kaldığı

E) Akademik çevreler için hazırlandığı

5. Bu kitaptaki öykülerin biricikliği, yaşamın kıyısında kalan insanların hikâyesini okura duyumsatmasındaki başarısından geliyor. Kırılgan hayatların dikkat çekmeyen yanlarına odaklanan öykülerde okur, yazarın bilinçli bir şekilde bıraktığı boşluklar sayesinde yazara katılmak yerine yeni anlamlar üretiyor. Anlatılan iç karartıcı olsa da kullanılan büyülü dil, okuru sarıp sarmalıyor. İnanılmaz bir duygu yoğunluğu yaşayan okur, küçük insanların dramını en uç noktada hissediyor.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada söz edilen öykülerin bir özelliği <u>değildir</u>?

A) Farklılık B) Etkileyicilik

C) Yaşanmışlık D) Öğreticilik

E) Yoruma açıklık

6. Birbiriyle ilgisiz gibi görünen buluşlar, bazen bir bütünün parçaları gibidir. Newton'un başına gelen öyküyü bilirsiniz. Ağacın altında otururken Newton'un başına bir elma düşer. Başına düşen elmanın onda yarattığı etkiyle düşünmeye başlayan Newton, birden gökyüzündeki Ay'ı fark eder. Elmayı düşüren kuvvet neden Ay'ı düşürmez? Bu sorudan hareket eden Newton, elmanın düşmesini ve Ay'ın Dünya'nın yörüngesinde hareket etmesini sağlayan yasaların aynı olduğunu bulur. Bu, mekanik yasalarının gelişmesini, matematiksel çözümlemelerin kurulmasını sağlar. Mekanik yasaları ve matematiksel çözümler, mühendislikle ilgili temel buluşların ortaya çıkmasına öncülük eder.

Bu parçada <u>asıl</u> anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Newton, mekanik yasalarını bulan kişidir.

B) Her bilim dalının kendine özgü yasaları vardır.

C) Mühendislik çalışmalarını ilk başlatan kişi Newton'dur.

D) Bütün bilimsel çalışmaların temeli yer çekimi yasasına dayanır.

E) Bilim alanındaki buluşlar, başka bilimsel gelişmelere kaynaklık eder.

7. **Gazeteci:**

(I) ----

Oyuncu:

— Yetiştirilme tarzımdan kaynaklanıyor sanırım. Son derece bilinçli, sıcak bir aile ortamında yetiştim. Her şeyimi paylaşabildiğim annem ve babam, huzur bulduğum bir ailem var. Arkadaş çevrem hiç değişmedi. Onlarla mutluyum. Ünlü olmak değişmemi gerektirmiyor ki! Ben yine aynı kişiyim, İşim dışında bir şeyle gündemde olmak istemiyorum.

Gazeteci:

(II) ----

Oyuncu:

— Sürekli farklı yerlerdeyiz, her projede farklı ülkelerdeyiz; şehirlerde aylarca farklı insanlar ile vakit geçiriyoruz. Çok uzun saatler çalışıyoruz. Arkadaşlarımız ve sevdiklerimizle istediğimiz zaman vakit geçirmek neredeyse imkânsız. Zaman ilerledikçe hayatın ellerimizden kaydığını hissediyoruz. Fakat bir oyuncu için, en azından benim için asıl zorluk, hiç üretmeden durmak.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) I. Şöhreti çocuk yaşta yakalamanızda etkili olan faktörlerden söz eder misiniz?
II. İşi dolayısıyla birçok ülkeyi dolaşmış bir kişi olarak oyunculuğun ilginç yanlarından söz eder misiniz?

B) I. Önünüze koyduğunuz her hedefi kısa sürede gerçekleştirmenizi neye borçlusunuz?
II. Çekim sırasında sinirli davranışlar sergilemeniz, yaptığınız işin zorluğundan mı kaynaklanıyor?

C) I. Söyleşilerinizde hep aile kavramı üzerinde durmanızın gerekçesi nedir?
II. Oyunculukla ilgili kararınızı gözden geçirmenizde düzenli bir iş hayatınızın olmaması etkili oldu mu?

D) I. Çok genç yaşta büyük başarılar elde etmenize rağmen mütevazı yaşam çizginizi bozmamanızı nasıl izah ediyorsunuz?
II. Dışarıdan bakıldığında göz alıcı bir iş gibi görünen oyunculuğun birçok zorluğu var değil mi?

E) I. Gündelik yaşamınızda dar bir çevrenin dışına çıkamayışınızın gerekçelerinden söz eder misiniz?
II. Değişik coğrafyaları ve kültürleri tanımanın oyunculuğunuz üzerindeki etkilerinden bahseder misiniz?

8. (I) İstanbul'un en önemli tarihî anıtlarından biri olan Galata Kulesi'nin altından bir tünel geçer. (II) 1871'de yapımına başlanıp dört yılda tamamlanan tünel, dünyanın en eski ikinci, Avrupa kıtasının ise ilk metrosu olma unvanını taşır. (III) Galata Kulesi ile Karaköy arasındaki tünelde bir aşağı bir yukarı gidip gelen iki vagon gün boyu insan taşır. (IV) Beyoğlu'nda 1875'te açılan ve içinde bir füniküler hattı bulunan tünel, zamanla Beyoğlu'nun o bölgesine adını vererek bir semtin adı olur. (V) Tünel, Galata Kulesi ve Galatasaray arasında bir tepe üzerindeki sokaklardan oluşan oldukça eski bir semttir. (VI) Geçmişi Osmanlı Dönemi'ne kadar giden Tünel, o günden beri İstanbul'un sanat, eğlence ve kültür hayatının en dinamik merkezlerinden biridir.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

9. Virüsler, hücrenin genetik yapısını kullanarak çoğalırken hücre DNA'sında çeşitli değişikliklere yol açabilir. Hücre DNA'sındaki genetik değişiklikler, virüsün hücre içerisine girmesinden yıllar sonra meydana gelir. Bu değişiklik hücrelerin çoğalma kapasitesini etkiler. Bu tür kazalar neticesinde hücrelerin davranışları değişir, bir organ veya dokudaki hücreler düzensiz olarak bölünüp çoğalmaya başlar. Hücre kontrol mekanizmaları bozulur. Kontrol eden mekanizmaların bozulması durumunda hücreler kontrolsüz çoğalabilir yani kanserleşebilirler.

Bu parçada aşağıdakilerin hangisinden söz edilmektedir?

A) Virüslerin kansere yol açma mekanizmasından

B) DNA değişikliğinin kanseri önleyebileceğinden

C) Kanserin çevresel değil, kalıtsal bir hastalık olduğundan

D) Genetik hastalıkların belirtilerinin geç ortaya çıktığından

E) Hücrelerin düzensiz olarak bölünüp çoğalmasına kanserin yol açtığından

10. Aşağıda bazı kişilerin kişisel özelikleri verilmiştir.

Kişi	Kişisel Özellikleri
Ayşe	• Kimseye haksızlık yapmaz. • Sağlam bir mantığa ve sezgiye sahiptir. • Kişileri söylentilerle değil, somut olgularla değerlendirir. • Kararlarını etki altında kalmadan bağımsız ve tarafsız bir şekilde verir. • Hayatta en çok önem verdiği kavramlar doğruluk, dürüstlük, tutarlılık ve eşitliktir.
Birkan	• Güçlü bir hafızaya sahiptir. • Stres altında soğukkanlılığını koruyabilmekte ve olaya odaklanarak zihinsel dağınıklık yaşamamaktadır. • Teknik terimleri öğrenmeye ve teknolojiye yatkındır. • Yükseklik korkusu yoktur. • Acil durumda hızlı karar verebilmekte ve soruna çözüm üretebilmektedir.
Cengiz	• Sabırlı, sakin ve soğukkanlıdır. • İleriyi düşünerek hep bir ihtiyat payı bırakır. • Kendi görüşlerine aykırı görüşleri sabır ve dikkatle dinleyip onları kendi lehine çevirmeyi bilir. • Farklı coğrafyalarda yaşamaya, farklı kültürleri tanımaya, yabancı dil öğrenmeye yatkındır. • Çatışmacı değil, uzlaşmacıdır; her şeyin ak ya da kara olmadığını gri alanların da olduğunu ifade eder.

Verilen özelliklere göre kişilerin hangi meslekleri tercih etmesi beklenir?

	Ayşe	Birkan	Cengiz
A)	Polis	İtfaiyeci	Araştırmacı
B)	Gazeteci	Polis	Gazeteci
C)	Yargıç	Pilot	Diplomat
D)	Bankacı	Doktor	Turist rehberi
E)	Öğretmen	Psikolog	Polis

11. Dünya edebiyatına Montaigne'in kazandırdığı deneme, yazarın özgürce seçtiği bir konuda duygu ve düşüncelerini konuşma havası içinde senli benli bir üslupla kaleme aldığı düzyazı biçimidir. Deneme, ----. Ele alınan konunun bir bütünlük içerisinde, denemeyi deneme yapan ilkeler çerçevesinde işlendiği bir yazı türüdür. Deneme yazarı, bunun bilincinde olarak kaleme alır yazısını.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) sınırları belirlenebilen bir yazı türü değildir

B) gelişigüzel yazılan bir yazı türü değildir

C) yazarın düşüncelerinin yansıdığı bir ayna değildir

D) yazarın elini kolunu bağlayan yazı türlerinden değildir

E) yazarın kişisel düşüncelerini okura aktarma aracı değildir

12. (I) XX. yüzyıl "aydınlanma felsefesi" İngiltere'de başlamıştır ve akımı başlatan da büyük ölçüde John Locke olarak kabul edilir. (II) John Locke, savunduğu anlayışın kuramsal temellerini "insan bilgisinin kaynağı, kesinliği ve sınırları üzerine bir araştırma" olan *İnsan Zihni Üstüne Bir Deneme* adlı yapıtında ortaya koymuştur. (III) John Locke'a göre, ruhun içinde bulunanların hepsinin, bütün tasarım ve düşüncelerin tek kaynağı deneydir. (IV) Ruhumuz, deneyle karşılaşmadan önce, üzerine hiçbir şey yazılmamış boş bir sayfa gibidir. (V) Onun için Descartes'ın ileri sürdüğü "doğuştan düşünceler", deneyle ilişki kurmadan önce ruhun içinde bulunduğu söylenen "düşünceler" yok hükmündedir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra, "Tipik bir aydınlanmacı olan John Locke; nesnel bir tutumla hep olgular üzerinde durarak metafizik kurgulardan kaçınır, bilime dayanan bir yaşam anlayışını açıklamaya çalışır." **cümlesi getirilmelidir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

13. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

İnternette film izleme platformu olan Netflix, 1997 yılında kurulur. O yıllarda çevrimiçi yayın izlemek, mevcut internet koşullarından ötürü pek mümkün değildir. Hâliyle Netflix bir "film kiralama şirketi"dir o dönemde. İzleyicinin, internetten seçtiği DVD'leri adresine teslim eder. Şimdi bakıldığında çok arkaik görünen bu yönteme, o dönemde de insanların alışması zaman almıştır. Hayli sancılı bir süreç yaşar. İlk yıllarda insanlara tek tek film kiralatmayı bir türlü beceremeyen ve sadece film DVD'leri satarak ayakta kalan platform, birkaç yıl içinde abonelik sistemini keşfeder. Bu sistem, her ay aynı parayı vererek istediği kadar film izlemesini mümkün kılıyordu. "O kadar para veriyorum, bari izleyeyim." mantığına dayanan bu sistemden sonra, Netflix tek tek film kiralamayı bırakır. Şimdiki Netflix'in ana ayağı olan bu fikir, izleyicilere filmleri oylatır ve o doğrultuda yeni filmler sunar. İzleyicinin yapması gereken pek bir şey yoktur. İzleyici yeni filmler keşfetme zahmetine katlanmaz ve her ay önüne geleni tüketmeye odaklanır. Bu durum, film konusunda alışılageldik yöntemlerin terk edilmesini sağladı. Artık kimse uğraşmıyor ve önüne ne gelirse onu izliyor. Uğraştırmaması iyi elbette ama insanları sadece belli filmlere mahkûm ediyor ve araştırarak farklı filmlere ulaşmasını da engelliyor. Bütün bunlara rağmen, Netflixsiz hayat düşünülemiyor artık. Dünyada 150 milyonu aşkın aboneye ulaşan platform; kendi televizyon şovlarını, dizilerini, filmlerini yapıyor.

13. Bu parçadan Netflix ile ilgili olarak aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılamaz?

A) İzleyici açısından hem olumlu hem de olumsuz yanları bulunmaktadır.

B) Her şeyin hazır olarak sunulması izleyiciyi tembelliğe sevk etmektedir.

C) Sunulan filmler, izleyicilerin eğilimleri doğrultusunda belirlenmektedir.

D) Sabit ücretlendirme politikasına geçilmesi yaygınlaşmasında etkili olmuştur.

E) Başlangıçta yalnızca internet aracılığıyla hizmet vermesi, sorunlara yol açmıştır.

14. Bu parçadan Netflix ile ilgili olarak

I. Televizyon ve sinema izleyicisinin azalmasına yol açtığına

II. Kuruluş yıllarında film kiralamaya dayalı bir sistemle çalıştığına

III. Zaman içinde dünya çapında yayın yapan bir platforma dönüştüğüne

IV. Ürettiği dizi ve filmlerle televizyon kanallarına zengin bir kaynak sağladığına

V. İnternetin gelişip yaygınlaşmasıyla gündelik yaşamın bir parçası hâline geldiğine

yargılarından hangilerine değinilmemiştir?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) III ve IV E) IV ve V

15. Bu parçadan Netflix ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

A) Sağladığı olanaklarla daha nitelikli filmler çekilmesini sağlamıştır.

B) İlk yıllarda gösterilen yoğun ilgi son dönemde azalmıştır.

C) Sunduğu filmlerle izleyicinin estetik duygusunun gelişmesini sağlamıştır.

D) Sunduğu olanaklarla insanların film izleme alışkanlığını değiştirmiştir.

E) Film konusunda toplum içinde ayrıcalıklı bir kesimin oluşmasına neden olmuştur.

16. I. Balıkçı teknelerini kovalayan martılar, sahilde yürüyüş yapan çiftler, bisiklet süren gençler… Kamyonetlerinde taze bahçe ürünleri satan zerzevatçılar, kovasını doldurmaya çalışan olta balıkçıları… Çiçekçi tezgâhlarında göz alıcı renkleriyle alıcılarını bekleyen kırmızı güller, papatyalar, karanfiller, nergisler… Eski Türk filmlerinin unutulmaz sesleri... İşte onlardan biri! Belkıs Özener söylüyor: "Geçse de gençlik çağım..." Burası İstanbul'un Karadeniz kadar yeşil, Akdeniz kadar mavi semti Sarıyer.

II. İri buz kütleleri ahşap köprüden aşağı sarkmış. Eksi 20 dereceyi bulan soğuk, bir zamanlar dünyanın en sıcak yerlerinden biri Tendürek Yanardağı'na yaklaştığımızı fısıldıyor. Volkanik kayaçlar, karın altında yer yer kara lekeler olarak başını kaldırmaya başladı nihayet. Dere yatağından yükselen buhar, sisten bir yılan gibi suları takip ediyor vadide. Tek katlı evlerden oluşan köyde sessizliği bozan tek şey, pembe renkli ilkokulda çalan zille dışarı fırlayan çocukların bağrışları.

Bu metinler dil ve anlatım yönünden incelendiğinde,

I. Karşılaştırma yapılmıştır.

II. İkilemelere yer verilmiştir.

III. Kişileştirmeye başvurulmuştur.

IV. Sayıp dökmelere yer verilmiştir.

V. Görme ve işitme duyusuyla algılanan ayrıntılara yer verilmiştir.

yargılarından hangilerinin her iki metin için de geçerli olduğu söylenemez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV D) III ve V E) IV ve V

17. Yoğun stres ve ani yaşanan üzüntü gibi aşırı mutluluk da kalbe zarar verebiliyor; bir anda kalp sendromuna yol açabiliyor. Üzüntü verici olaylarla gelen krize kırık kalp, mutlulukla gelene ise mutlu kalp sendromu deniyor. Kalp sendromu; göğüs kafesinde ağrı, baskı, sıkışma, yanma gibi rahatsızlıklarla kendini gösteriyor. Kalp krizinden ancak yapılan testlerle ayırt edilebiliyor. Her ikisi de beyinde başlıyor, kalbe iniyor. Beyinde strese verilen yanıtı, hafızayı ve öğrenmeyi yöneten en önemli merkezler amygdala, hipokampus ve singulat girus bölgeleridir. Kalp sendromu görülen hastalarda duyguları kontrol eden bu bölgeler arasındaki iletişim, sağlıklı insanlara göre daha az gerçekleşiyor. Öte yandan kalp sendromları, yaşlılarda ve kadınlarda daha çok görülüyor. Ani stres ve üzüntü ile birden yaşanan yoğun mutluluğun kadınların kalbi için erkeklere göre daha tehlikeli olduğu biliniyor. Östrojen kalp hastalıklarından koruyucu özelliği olan bir hormon. Menopoz sonrasında östrojen hormonu hızla azalıyor. Bu da kadınları kalp sendromuna daha yatkın hâle getiriyor.

Bu parçadan hareketle kalp sendromuyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Belirtileri, damar tıkanıklığına bağlı kalp krizinden farksızdır.

B) Aşırı üzüntü ve sevinç durumlarında aniden ortaya çıkmaktadır.

C) İletişim kurmakta zorlanan kişilerde görülme olasılığı daha yüksektir.

D) Görülme oranı, yaşa ve cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

E) Sebep olan duygunun niteliğine göre farklı isimler almaktadır.

18. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Akdeniz'in doğu kıyılarında kurulan Yafa, dünyanın ilk liman şehirlerinden biridir. Adını büyük tufandan sonra burayı bir yerleşim yeri hâline getiren Yafes'ten almıştır. Eski çağlarda Kudüs'ün liman kenti olan Yafa; tarihî belgelerde Yapu veya Yappu, Yafi, Yafo ve Yofi olarak geçer. Tarihî ve kültürel açıdan zengin bir mirasa sahiptir. Osmanlı da bölgeden çekilmeden önce yaptırdığı eserlerle bu tarihî mirasta pay sahibidir. Yafa Saat Kulesi, Hasan Bey Camisi gibi pek çok Türk eseri hâlâ ayaktadır. Eski bir sayfiye yeri olan Yafa, bu niteliğini bugün de sürdürmektedir. Akdeniz meyvelerinin pek çoğu yetişmekle birlikte o daha çok, kimliği hâline gelen Yafa portakalıyla bilinir. Sokaklar, portakal heykelleriyle doludur. Günümüzde aradaki boşlukların dolması sonucu Tel Aviv ile bütünleşerek onun bir semti hâline gelmiştir. Geçmişe oranla biraz sönükleştiği, gündemden düştüğü söylenebilir elbette. Buna rağmen canlı turizm hayatı, sabun imalathaneleri, mobilyacılık ve çimento sanayisi ile dikkat çekmektedir.

18. Bu parçadan Yafa kenti ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi kesin olarak söylenebilir?

A) Farklı uygarlıklara ait tarihî yapılar özenle korunmuştur.

B) Günümüzde farklı iş kollarının geliştiği bir kent durumundadır.

C) Günümüze ulaşan en sağlam tarihî yapılar, Osmanlı Dönemi'ne aittir.

D) Her yıl dünyanın çeşitli ülkelerinden çok sayıda ziyaretçi ağırlamaktadır.

E) Osmanlı yönetiminden çıktıktan sonra eski önemini ve gücünü yitirmiştir.

19. Bu parçada Yafa ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Kendi adıyla anılan bir portakal türüyle tanındığına

B) Günümüzde dolgu bir zemin üzerinde genişlediğine

C) Osmanlının son dönemine ait eserlerin bulunduğuna

D) Doğru Akdeniz'in en eski liman kentlerinden biri olduğuna

E) Eski kaynaklarda kendisinden farklı isimlerle söz edildiğine

20. Bu parçadan Yafa ile ilgili olarak

I. Farklı uygarlıkların izlerinin görüldüğü

II. Bağlı olduğu kentin tarihî süreç içinde değiştiği

III. Tarihte yaşanan büyük tufanda çok büyük zarar gördüğü

yargılarından hangileri çıkarılamaz?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I ve III

Soru Çözdüren Teknik

Anahtar Kelime

Bir yazıda konuyu en açık bir biçimde yansıtan kelime veya kelime grubuna "anahtar kelime" denir. Okunan bir metin; anlaşılmakta, yorumlanmakta güçlük çekiliyorsa metindeki anahtar kelimeler aranmalıdır. Böylece metnin konusu ve iletisi yani vermek istediği düşünce için en önemli ipucu yakalanmış olur. Çünkü anahtar kelimeler, parçada yansıtılmak istenen anlamı en iyi veren kelimelerdir.

Örneğin,

"Okumak; zihinsel, bedensel ve ruhsal yönden gelişmektir. İster bir kitap olsun ister bir gazete isterse takvim yaprağının arkasındaki yazı olsun, okunan her şey okuyanı geliştirir. Okumadan önceki durumunuz ile okumadan sonraki durumunuz arasında fark oluşur. Bu fark, gelişimdir."

Bu parçanın anahtar kelimeleri "okumak" ve "gelişmek"tir. Anahtar kelimeler, sadece ana düşünceyi bulmada değil, parçanın konusunu belirlemede hatta parçaya başlık koymada da belirleyici olan kelimelerdir. Bu kısa metinde "okumanın insanı çeşitli yönlerden geliştirdiği" anlatılmak isteniyor. Bu parçaya "Okumak ve Gelişmek" başlığı konabilir. Parçada "okumanın gelişmeyi sağladığından" söz ediliyor.

Örnek Soru

İslamiyet'in kabulünden önce Türklerin, başka hiçbir toplumun etkisinde kalmamış bir dilleri ve edebiyatları vardı. Her ilkel edebiyatta olduğu gibi bu edebiyatta da şiirle büyü birlikte yürümekte ve dinsel törenler, önemli bir yer tutmaktaydı. Bunun yanı sıra ozan, baksı, şaman gibi adlarla anılan şairlerde olağanüstü güçler bulunduğuna inanılırdı. Çoğu ortak ve sözlü ürünlerden oluşan bu edebiyatın en önemli bölümünü destanlar oluşturmaktaydı.

Bu parçanın konusu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Türk dilinin en eski ürünleri
B) Eski Türk şiirinin özellikleri
C) Eski Türklerde edebiyat
D) Edebiyat ve dinsel törenler
E) Türk toplumunda şairlerin yeri

(1994 - ÖSYM)

Çözüm

"Edebiyat", parçadaki anahtar sözcüklerin başında geliyor. Ancak genel olarak edebiyattan değil, "İslamiyet'in kabulünden önce Türklerin yani Eski Türklerin edebiyatından söz ediliyor. "Bu parçada neyden söz ediliyor?" sorusu bize konuyu buldurur. Bu soruyu parçaya yönelttiğimizde "Eski Türklerin edebiyatından" cevabını alıyoruz. O hâlde bu parçanın konusu, "Eski Türklerde edebiyat"tır.

Cevap C

Etkinlik - 1

Aşağıdaki metnin konusunu belirleyiniz.

Nuh Peygamber'in bindiği gemi, "büyük tufan" bitip de sular çekilince bugünkü Cudi Dağı'na oturur. Nuh Peygamber karaya ayak bastığında, yanındakilere gemide kalan erzakla bir yemek yapar. Bu yemek bugünkü aşurenin ilk örneğidir. Bereket inancıyla da büyük bir bağlantısı olan aşure, birçok toplumda kendine yer bulmuştur. Kökeni tarıma başlanan ilk döneme kadar inen aşure, buğday kültürüyle birlikte Mezopotamya'dan dünyaya yayılmıştır. Çin'den İngiltere'ye kadar dünyanın birçok ülkesinde aşurenin türevlerine rastlamak mümkündür. Zaman içinde farklı kültürler kendine özgü ilaveler yaparak aşureyi geliştirmiş, bu tatlı bugün pek çok toplumda tüketilir hâle gelmiştir.

. .....

Etkinlik - 2

Aşağıdaki metnin konusunu belirleyiniz.

Çocukluk yıllarımızda açık sinemalar vardı, yazlık sinema da denirdi bunlara. Yazları mayıs ayında sezon açılır, sonbaharda okulların açılmasıyla kapanırdı. Aileler yoğun ilgi gösterir, özellikle 21.00'deki gösterim hıncahınç dolardı. Her filmde muhakkak en az bir iki defa film kopardı. Önce sesler gider, ardından görüntü kayar, sonra film tamamen durur-du. Film göstericisi, kopan filmi telaşla tamir etmeye uğraşır, vakit geçtikçe seyirciler homurdanırdı. Neden sonra film kaldığı yerden devam etmeye başlar, sesler kesilir, bu durumu seyircilerin bir kısmı alkışla taltif ederlerdi. Film bittikten sonra dışarı çıkılırken bir sonraki filmin afişlerine kısaca göz atılır ve gidilip gidilmeyeceği konusunda ayaküstü karar alınır, gün belirlenirdi.

. .....

Cevaplar: 1. Aşurenin Tarihi 2. Yazlık Sinemalar

13. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 35 dakikada çözünüz.

1. Gençlerin çok arkadaşları var gibi görünüyor ama Instagram ya da Facebook'taki sanal bir kalabalığın içindeler. Dahası, kendileriyle fazla meşguller; yalnız kendilerini düşünüyor, dünya tamamen onların etrafında dönüyor zannediyorlar. Edebiyatın ve okumanın önemini anlatan birisine, "Ben matematik ve feni seçtim, doktor ya da mühendis olmak istiyorum. Okumak bana ne kazandıracak?" diyebiliyorlar. Bizi her gün büyüleyen, şaşırtan ve ayak uydurmakta zorlanıp hayran kaldığımız teknolojinin esiri olmuş durumdalar. Instagram'a koydukları fotoğrafın aldığı beğeni sayısının kimliklerini belirlediği, aşkın da ayrılığın da online yaşandığı, duyguların bu kadar kolay ve geçici olduğu bir dünyadan er ya da geç sıkılacaklar. İnsanın ve insana ait duyguların peşine düşecekler.

Bu parçadan gençlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Çok karar değiştirip çabuk sıkıldıkları

B) Faydacı bir bakış açısına sahip oldukları

C) Yaşamın gerçeklerinden kopuk oldukları

D) İnsana özgü sıcaklıktan yoksun yaşadıkları

E) Kendi çıkarlarını herkesinkinden üstün tuttukları

2. I. Cardiff Üniversitesinde yapılan bir araştırmada, ekranda aniden ortaya çıkan "açılır pencereler" nedeniyle yaşanan kesintilerin ne kadar zamana mal olduğu ölçüldü.

II. Bilgisayar ekranında aniden ortaya çıkan ve "pop-up" denen "açılır pencereler" çok kısa bir sürede ekrandan kaybolur.

III. Ekranda sadece 5 saniyelik bir kesinti bile kullanıcıların kesinti öncesindeki işlerini yapmaya devam ettiklerinde, sıradaki adımı normalden çok daha yavaş yapmasına neden oluyor.

IV. Konu ile ilgili yapılan çalışmalar, kişiyi işinden kısa süre alıkoyduğu düşülen "açılır pencereler"in sanıldığından daha fazla zaman kaybına yol açtığını gösterdi.

V. Pek çok insan, "açılır pencereler"in kısa sürede ekrandan kaybolmasından hareketle bilgisayarda çalışan kişi için bir zaman kaybına yol açmadığını düşünür.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) III B) I C) V D) IV E) II

3. - 4. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

"Edebiyat ne işe yarar?" sorusu; edebiyatçıların, eleştirmenlerin ve düşünürlerin konuştukları, üzerine farklı fikirler ileri sürdükleri bir soru olagelmiştir. Bu soruya günümüzde verilen yanıtlar çoğunlukla edebiyatın bireyi nasıl ve ne yönde değiştirdiği ya da geliştirdiğiyle ilgilidir. Kişinin, özünü kavraması, başkaları hakkında bilgi sahibi olması edebiyatla daha kolaydır. Kendimizi başkasının yerine koymak, onun yazgısından etkilenmek, onun mutluluk ve acısını kendi mutluluğumuz ve acımız olarak yaşamak edebiyatla mümkündür. Edebiyat, kişinin başkalarıyla ilişkisinin değişip gelişmesine etki eder; ayağı yere basan, tutarlı toplumsal ve bireysel ilişkiler kurmaya da yardımcı olur. Bir ulusu oluşturan bireylerin aynı değer yargılarını paylaşması, üzüntü ve sevinçleri birlikte yaşayabilmesi çok önemlidir. Edebiyat bunu sağlamada çok etkilidir. Ancak sanatsal bir etkinlik olan edebiyatın güzellik boyutu göz ardı edilmemelidir. Aksi hâlde edebiyat, son yılların popüler kişisel gelişim kitaplarına indirgenmiş olur ki bu, edebiyata yapılabilecek en büyük haksızlıktır.

3. **Bu parçadan edebiyatla ilgili olarak**

I. İletisini estetik bir yapı içinde sunduğu

II. Toplumsal değişim ve gelişmelerden etkilendiği

III. İnsanlar arasında sağlıklı ilişkiler kurmaya yaradığı

IV. İnsanlara hatalarını göstererek öz eleştiri yapma olanağı sunduğu

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

4. **Bu parçadan edebiyat ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

A) Toplumda ortak duygular oluşturduğu

B) Okura empati yapma olanağı sağladığı

C) Kişinin kendisini ve çevresini tanımasını sağladığı

D) İşlevi konusunda öteden beri tartışmaların olduğu

E) Soyut konulardan söz etmesinin, tartışmalara neden olduğu

5. "6. Sınıf Türkçe Kitabı"nda Cahit Sıtkı Tarancı'nın "Çocukluk" adlı bir şiiri vardı. Şiirin adı "Çocukluk"tu ama biz ona "Affan Dede" şiiri derdik. "Hiç bitmese horoz şekerim!" dizesiyle biten o şiir yer etmişti benim dünyamda. Ailem, okul önlerindeki seyyar satıcılardan bir şey alıp yememe izin vermezdi o zamanlar. Şiirin sonundaki o dize, on iki yaşımda bana "Ne şanslı çocuklar var, bak horoz şekeri yemiş." diye düşündürtmüştü. Oysa şimdi baktığımda o horoz şekerinin hiç bitmemesinin, aslında çocukluğun hiç bitmemesine duyulan bir özlem ve gönderme olduğunu anlayabiliyorum. Bir metnin edebî gücü, tıpkı bu şiirde olduğu gibi, onu her okuduğumuzda farklı çağrışımlara yol açmasında yatıyor. Bu yüzden, "Bu şiirde şair ne anlatmak istemiştir?" sorusunu anlamsız bulurum hep. Okuyan ne anlamış, ne hissetmişse şiir odur.

Bu parçanın yazarına göre edebî yapıtları güçlü kılan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Çok katmanlılık B) Çok zamanlılık C) Çok seslilik D) Çok anlamlılık E) Çok kültürlülük

6. (I) Süperhidrofobikliğin bilim dünyası ile tanışması, çamurlu ve kirli ortamlarda yapraklarının hep temiz olması ile bilinen nilüfer çiçeğinin yapraklarının incelenmesi ile başlar. (II) Nilüfer yaprağı herhangi bir cisim ile temas ettiğinde yüzeyindeki temas alanını minimize eden çok sayıda mikro ve nano yapıların bileşiminden oluşur. (III) Çok sayıda böceğin yapısının süperhidrofobik özellik gösterdiği, kendi kendini temizleme yeteneğine sahip olduğu gözlemlenmiştir. (IV) Örneğin kelebeklerin kanat yüzeylerinde bulunan mikro yapılar sayesinde kanatlarından toz parçacıkları, çamur veya su damlaları kolaylıkla uzaklaşabilir. (V) Ağustos böceklerinin kanatları üzerinde çapları yaklaşık 70 nm olan ve 90 nm mesafeyle dizilmiş nano kolonlardan oluşan mikro yapılar da böceğin kanatlarına kendiliğinden temizlenebilme özelliği kazandırır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Doğada süperhidrofobik özellik, sadece nilüfer çiçeği yapraklarına özgü değildir." **cümlesi getirilmelidir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Çocukluk yıllarımda her görüşten bolca fikir gazetesi çıkardı. Oto tamircisi olan babam, bir iki gazeteyle yetinmez, her gün yedi gazete alırdı eve. Kendi dünya görüşüne uymayan gazeteleri de alır, "Okuyalım bakalım, bunlar ne diyorlar?" der, o gazeteleri de dikkatli biçimde okurdu. Ben böyle bir evde yetiştim. Bu nedenle, benim için edebiyatta öteki diye bir şey yoktur. Hepsi bizim edebiyatımız, şiirimiz, romanımız; hepsi bizim şairimiz, yazarımızdır. Yalnız bizim de değildir. *İstiklal Marşı* şairi dışında "millî şair" diye bir şey yoktur, olamaz! Örneğin, Necip Fazıl gibi bir şairi, salt "millî şair" olarak sınıflandırmak şiire de o şaire de yazık etmektir. İlle de bir şey denecekse "dünya şairi" veya "dünya yazarı" denebilir. Şiirin, romanın, öykünün sınırı insandır çünkü.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak

I. Gazetelerde düşünce ağırlıklı yazıların azalmasından üzüntü duymaktadır.

II. Edebiyat adamlarının birtakım sıfatlarla sınırlanmasını doğru bulmamaktadır.

III. Şair ve yazarların düşünceleri nedeniyle dışlanmasına karşı çıkmaktadır.

IV. Edebiyat verimlerinin, tüm insanlığın malı olduğunu savunmaktadır.

V. Sanatçı kimliğinin oluşmasında ailesinin etkili olduğunu düşünmektedir.

yargılarından hangileri kesin olarak söylenebilir?

A) I., II., V. B) I., III., V. C) II., III., IV.

D) II., IV., V. E) III., IV., V.

8. Latin Amerika'nın en büyük yazarlarından Gabriel García Márquez'in büyülü gerçekçiliğine tanık olmasaydım ölülerle dirilerin bu kadar yan yana durabildiğini öğrenemeyecektim. Savaşların ve çatışmaların süregeldiği bir coğrafyada, ölüm o kadar içselleşmişti ki yaşamın bir parçası olarak kabul edilmişti. Çehov'u okumasaydım gündelik yaşamın derinliklerine inerek kazandırdığı bakış açısına sahip olamayacaktım. Hemingway'i okumasaydım bir avcı ve savaşçı olarak kurguladığı o düşsel dünyadan uzak kalacaktım. Finlandiya'daki balıkçıyı, Meksika'daki çiftçiyi, Japonya'daki öğrenciyi, Afrika'da açlıkla mücadele eden aileyi, beyazların zulmüne uğramış bir Kızılderili'yi, Güney Afrika'da kendi ülkesinde beyazların boyunduruğu altında yaşayan bir yerliyi, Avustralya'daki Aborjin'i belki hiç tanımayacaktım.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisine cevap olarak söylenmiştir?

A) Edebiyatın kurgusal dünyasında yol almak nasıl bir duygu?

B) Edebiyat anlayışınızın oluşmasında hangi yazarlar etkili oldu?

C) Edebiyat yapıtlarının size kazandırdıklarından söz eder misiniz?

D) Farklı ulusların yazarlarını okumak sanatçı kişiliğinizi nasıl etkiledi?

E) Edebiyatın ünlü isimlerinin yapıtlarını okumak, olaylara bakışınızı değiştirdi mi?

9. (I) Sıvı içindeki bir molekül, kendisine komşu diğer moleküller tarafından her yönden eşit bir kuvvetle çekilir. (II) Molekülü çevreleyen diğer moleküller de genelde simetrik olduğundan, bu moleküle etki yapan kuvvetlerin bileşkesi sıfır kabul edilir. (III) Sıvının yüzeyindeki bir molekül ise üzerinde başka hiçbir molekül olmadığından, altındaki komşu moleküllerin etkisiyle içeri doğru çekilir. (IV) Aynı şekilde, yüzeydeki bütün moleküller üzerinde de onları içeri çeken kuvvetler etkili olduğundan, bunların arasındaki mesafe az miktarda açılır. (V) Sıvılarda yüzey gerilimi ile serbest yüzey enerjisi arasında sayısal olarak fark yoktur ancak birimleri farklıdır. (VI) Sıvı yüzeyindeki moleküller arasındaki ortalama mesafe bu nedenle, sıvı içindeki moleküller arasındaki ortalama mesafeden daha fazla olur.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

10. Eğitim, edebiyat ve felsefenin dil ile ilişkisi çok önemlidir. Dil ile eğitim, dil ile edebiyat, dil ile felsefe neden iç içedir. Dil olmadan düşünme olmaz. Düşünme olmayınca düşünce ortaya çıkmaz. Gözlerinizi kapatın ve düşünmeye çalışın. Aklınızdan geçenleri sözcüklerle algılanabilir hâle getirmeden bir düşünce ortaya koyamazsınız. Bu nedenle dil felsefesinde "Dil, tindir; tin de dil." ilkesi geçerlidir. Tin, her türlü düşünme ve kavramlaştırma etkinliğinin sonuçlarını kapsayan en üst kavramdır. Dil, her türlü düşünme etkinliğinin hem ortamıdır hem düşünce üretme aracıdır hem de onu başkalarına ulaştırma yoludur. Dil olmaksızın birlikte yaşam, birlikte üretim ve eş güdüm olmaz. İnsanları bir arada tutan en önemli tutkal, dildir.

Bu parçada dil ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Düşünceyi somutlaştırdığına
B) Düşünceyi yayma aracı olduğuna
C) Toplumsal yaşam için gerekli olduğuna
D) İnsanlar arasında anlaşmayı sağladığına
E) Düşüncenin doğup gelişmesini sağladığına

11. - 12. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) Yanan ormanlık alanları eski görünümüne yeniden kavuşturmak, oraların tarım alanı ve yerleşim yeri olarak kullanılmasının engellenmesiyle mümkün olacaktır. (II) Son yıllarda özellikle yaz aylarında radyo ve televizyonlarda sık sık duyduğumuz uyarı anonsları, yeni bir buluş olmasa da toplumsal duyarlılığı artırma ihtiyacının bir eseri. (III) Son yıllarda yangınları önleme konusunda çeşitli çalışmalar yapılmış olsa da istenen başarının sağlanamadığı görülüyor. (IV) Yangın söndürme çalışmalarında kısa sürede başarılı olunması, kullanılan araç ve gereçlerin yangın söndürme tekniğine uygun olmasıyla mümkün olur. (V) Uzmanlar, ilk yarım saatteki müdahalelerin etkisiz olması hâlinde yangının sönmesinde karadan yapılan müdahalelerin uçak ve helikopterlerden daha etkili olduğunu vurguluyor.

11. **Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) I. cümlede bir öneri söz konusudur.
B) II. cümlede sonuç, nedeniyle birlikte verilmiştir.
C) III. cümlede, olumsuz bir durumun sebebi ortaya konulmuştur.
D) IV. cümlede bir koşul belirtilmiştir.
E) V. cümlede karşılaştırma yapılmıştır.

12. **Bu parçadan orman yangınlarıyla ilgili olarak**

I. İnsanları yangınlar konusunda uyarmada kitle iletişim araçlarından yararlanılmaktadır.
II. Teknik donanımı güçlü bir ekipmana sahip olmak yangınlarda çabuk sonuç almada etkilidir.
III. Orman yangınlarının en önemli sebeplerinden biri tarım ve yerleşme alanına duyulan gereksinimdir.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) II ve III

13. Alessandro Manzoni'nin yıllarca arşivlere kapanıp romanın konusuna dair geçmişten kalan her şeyi didik didik ederek yazdığı *Nişanlılar*; İtalyan nesrinin, İtalyancanın hatta İtalya'nın yaratıcı unsurlarından sayılabilecek bir romandır. İtalyanca yazılan ilk tarihî roman olma özelliğini taşıyan *Nişanlılar*, 19. yüzyıldaki çağdaş olaylara göndermelerde bulunur. İtalyanların kusurlarına çekinmeden mercek tuttuğu *Nişanlılar*, hem türün seyrini değiştirmiş hem de anlattığı ülkenin ruhunu yakalayabilmiş bir klasiktir. Yazarın "yeniden diriliş" öncesi İtalya'ya, Katolik inancına ve tarihî romana dair fikirlerini ustaca harmanladığı bir başyapıttır.

Bu parçada sözü edilen eserle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Yazıldığı dönemi yansıttığı

B) Toplumsal eleştirilere yer verdiği

C) Yazıldığı dilde bir türün başlatıcısı olduğu

D) Yazımında tarihî belgelerden yararlanıldığı

E) Dinin İtalyan toplumu üzerindeki etkisini anlattığı

14. (I) Baş döndürücü bir hızla gelişen teknoloji, insan hayatını kolaylaştırmakla kalmıyor, her geçen gün alışkanlıkları da değiştiriyor (II) Özellikle internetin insan hayatına girmesiyle birlikte gündelik yaşamın bir parçası olan birçok alışkanlık değişti. (III) Artık adres sormak yerine akıllı telefonlardaki haritalarla veya çeşitli uygulamalarla gidilecek yer kolayca bulunabiliyor. (IV) Acil durumlarda en yakın sağlık kuruluşunun nerede olduğu veya hangi eczanenin açık olduğu basit bir aramayla öğrenilebiliyor. (V) İnternetten konum belirleme ve haritalama çalışmaları gibi veri aktarımına dayanan birçok hizmet, Dünya'nın etrafında dolanan uydularla sağlanıyor. (VI) Kullanım alanının genişlemesi uydulara olan gereksinimi her geçen gün daha da artırıyor. (VII) Özel şirketlerin de uzaya uydu göndermeye başlamasıyla birlikte yakın gelecekte Dünya'nın etrafında dolanan uyduların sayısının 26 bini geçmesi bekleniyor.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf hangi cümleyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

15. Roman, başlayınca dümdüz bir yolda su gibi akıp giden bir tür olarak genç okurlar tarafından daha çok tercih edilir. Oysa öykünün, insanı düşünmeye ve hayal etmeye daha çok zorlayan bir yapısı vardır. Yazar, 10-15 sayfada sadece olayın kendisini değil, olayı yaşayanların geçmişlerini, kişiliklerini de o metne sığdırır. Sonra o metin okura misafir olur. Aslında öykü de roman da misafirliktir. Roman, yatıya kalmak; öykü ise başka hayatlara bir kahve içimi en fazla günübirlik konuk olmaktır. Bu durum, kültürümüzde yer etmiş olan "Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır.", "Misafirliğin kısa olanı iyidir." gibi sözlerle de paralellik gösterir. Bazen bir kahve içimi konukluk, kırk yıllık etki yaratır. Öykü de böyledir. Misafirlik uzadıkça yüzler düşmeye başlar. Roman biraz da böyledir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Öykünün yoğun bir anlatımının olduğu

B) Uzun romanları okumanın sıkıcı olduğu

C) Öykünün etkisinin uzun süreli olduğu

D) Öykünün, romanın kısaltılmış biçimi olduğu

E) Romanın kolay okunan bir yapısının olduğu

16. Eskiden ödevler şimdiki gibi internetten yapılmazdı. Hafta sonları kütüphaneye gidilir, görevliden ilgili kitap veya kitaplar alınır, ilgili bölümler müsvedde kâğıda yazılırdı. Aylardır köşelerine çekilmiş olan kitaplar, ödev dönemlerinde yalnızlıktan kurtulurdu. Kütüphane görevlisi, hem kitap dağıtır hem de sessizliği sağlardı. Sessizliği sağlamak için kendine özgü yöntemleri vardı. Fısıltılar biraz artsa elindeki cetvelle önündeki masaya vururdu. Homurtuların geldiği yöne kaşları çatık biçimde âdeta cansız bir manken gibi bakmak da başka bir yöntemdi. En şanslı öğrenci, görevlenin yanındaki masada otururdu. Çünkü o çevrede çıt çıkmazdı.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangisi yoktur?

A) Öyküleme B) Tanımlama C) Karşılaştırma D) Örneklendirme E) Kişileştirme

17. Dünyanın ünlü yazarları, kitaplarında ya da kendileriyle yapılan röportajlarda yazarlıkla ilgili görüşlerini dile getirmişlerdir. Bunlardan bazıları şöyledir:

- *1984*, *Hayvan Çiftliği* gibi önemli eserlere imza atan George Orwell: "Kısa yazılabilecek bir cümleyi boşuna uzatmayın hatta bir kelimeyi metinden çıkarmak mümkünse onu mutlaka çıkarın." der.
- Gerilim ve korku edebiyatının en bilinen isimlerinden Stephen King; ağdalı anlatımın, eserleri boğduğunu, mükemmel bir dil kullanmaya yönelik takıntılardan arınmak gerektiğini söyler.
- Hem yaşarken hem de öldükten sonra büyük ilgi ve saygı gören Lev Tolstoy, yazarlıkla ilgili olarak şunu söyler: "Öykünüzde kendi görüşünüzü saklar gibi yapıp onu alttan alta belirtirseniz bu oldukça ilginç olur."
- Eserleriyle çarpıcı sistem eleştirileri yapan Chuck Palahniuk, baştan sona tüm sahneleri bilmenin gerekli olmadığını söyler. Ona göre okur gibi yazar da öyküyü yazarken birtakım sürprizlerle karşı karşıya gelmelidir.
- *Kırmızı Pazartesi* romanı ile Nobel Edebiyat Ödülü kazanan Gabriel García Márquez kısa ve net öneriler sunar. Yazarının sıkıldığı bir kitaptan mutlaka okurun da sıkılacağını, bunun için anlaşılır bir dil kullanmak ve gereksiz uzatmalardan kaçınmak gerektiğini ifade eder.

Buna göre yukarıda görüşleri belirtilen yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) George Orwell, metnin işlevsiz söz yığını hâline getirilmesine karşıdır.

B) Stephen King, öykünün canının yalın anlatımda olduğunu düşünmektedir.

C) Lev Tolstoy, yazarların eserlerde kişiliklerini gizlemesinden yanadır.

D) Chuck Palahniuk, edebî eserlerin okurları şaşırtması gerektiğini savunmaktadır.

E) Gabriel García Márquez, sürükleyicilik için ilginç bir konunun seçilmesi gerektiğini söyler.

18. Kendi babanızı, Balzac'ın Goriot Baba'sı kadar iyi tanıdığınızı söyleyebilir misiniz acaba? Her gün gördüğünüz babanız, büyük olasılıkla hiç anlatmamıştır size kendisini. Onun kim olduğu anlamak için belki de Turgenyev'in *Babalar ve Oğullar*'ını okumamız gerekir. Nikolay Petroviç Kirsanov'u çok yakınında, hemen yanında bulunmuş, onunla birlikte yaşamış kadar iyi tanırken gerçekten yıllarca yanında olduğumuz, çocukluğumuzu kucağında geçirdiğimiz babamızı o kadar da iyi tanımadığınızı size bir romandan daha iyi ne fark ettirebilir? En iyi arkadaşınızı mı yoksa Emma Bovary'yi mi daha yakından tanıyorsunuz? Hangi dostunuzu Anna Karenina'yı tanıdığınız kadar içinden tanıyabilirsiniz? Kendinizi bile romanlardan, öykülerden tanırsınız gerçek anlamda. *Körleşme*'deki Profesör Kien'in toplum karşısında düştüğü durumu, kendi çaresizliğinizden daha iyi fark edersiniz. *Suç ve Ceza*'yı okuduğunuzda Raskolnikov'un iç dünyasındaki fırtınaları, vicdanının sesini kendi iç sesinizden çok daha iyi duyarsınız.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçanın hem başına hem sonuna getirilebilir?

A) Hiçbir gerçek olay, kişi veya durum; insana kurgu ürünü yapıtların verdiği heyecanı yaşatmaz.

B) Rus yazarlar yapıtlarında yarattıkları unutulmaz karakterlerle okurlar üzerinde derin etkiler bırakır.

C) Sıcak bir aile ortamında yetişmeyen insanlar bu boşluğu edebiyat yapıtlarındaki karakterlerle doldurmaya çalışır.

D) Hiç kimseyi düşleriyle, düşüncesiyle, umuduyla, sevinciyle bir roman kahramanını tanıdığınızdan daha iyi tanıyamazsınız.

E) Ünlü yazarların romanlarında anlattığı kişiler, kendi çevrelerinden seçtikleri kişilerin kurmaca elbisesi giydirilmiş biçiminden başka bir şey değildir.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Sosyal medya, insanlara mesaj iletmede yoğun kullanılıyor. Kendine özgü bir dili ve yöntemi var. Bu alanda yepyeni bir çağı yaşıyoruz. Yazıyı insan ilişkilerinin merkezine yerleştirdi bir bakıma. Bir kişinin yazdıkları toplansa yirmi yıl öncesinde bir insanın yazdıklarının 20 mislini bulur. En ilginci de insanlar "konuşmak" diyor buna. Haksız da sayılmazlar, öyle yazıyorlar çünkü. Beğendikleri veya yazdıkları konulara bakıldığında yalnızlık hâliyle nasıl başa çıktıkları çok net görülüyor. En popüler etiket "günaydın" olabiliyor bazen. Artık, insanların birbirine "günaydın" dememesi, yansımasını orada gösteriyor. "Günaydın" yazıp paylaşmak bol beğeni alabiliyor. Varlıklı olmanın, toplumda önemli bir görevde olmanın da bir anlamı kalmadı. Ayda bir milyon lira kazanan şirket CEO'ları profil resimlerine, tuttukları futbol takımının resmini koyuyor. Çünkü bir yere aidiyeti yoksa çevresinde kimsesi yok. Bu durum giderek büyüyen kentlerin, dağılan hayatların bir sonucu. Eskiden insanlar kendileri gibi olanlarla, memleketlileriyle ya da mahallelisiyle yan yanaydı. Bugün yan yana olmak değil, neye ait olduğu önemli insanın.

19. **Bu parçadan sosyal medya ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?**

A) Duygu ve düşünceleri aktarmada kullanıldığına

B) Konuşma üslubunun egemen olduğuna

C) İnsanların yazıyla olan ilişkisini güçlendirdiğine

D) Yazılı iletişimde yeni bir çığır açılmasını sağladığına

E) Geleneksel yaşam biçimlerinin değişmesine yol açtığına

20. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılabilir?**

A) İnsanların sosyal statüleri, sosyal paylaşım sitelerinde kendilerine avantaj sağlamaktadır.

B) Yoğun çalışma temposu, toplumu bir arada tutan bağların zayıflamasına neden olmaktadır.

C) Sosyal medyanın bir iletişim aracı hâline gelmesi insanların yalnızlaşmasına yol açmaktadır.

D) Çağımızın yalnızlaşan insanı, bu duyguyu sanal dünyada sosyal gruplara katılarak yenmeye çalışmaktadır.

E) Sosyal medyanın gelişmesiyle, insanlar arasındaki dostluk ve akrabalık ilişkileri daha da güçlenmiştir.

METİN İNCELEME - 1

Herkesin çocukluk dönemine ait unutamadığı kişiler vardır. Bu, benim için baba-annemdi. Her birimizin üzerinde derin izler bıraktı. Evin altını üstüne getirir, tozu dumana katar, bazen çok değerli süs eşyalarını kırardık da yine bizi anlayışla karşılar, birisi bir şey diyecek olsa "Olsun, çocuk onlar!" derdi. Bize karşı konuşurken bir kez bile sesini yükselttiğini hatırlamıyorum. En zor anlarda bile yüzünden eksik olmayan o tebessüm, herkese bir iç huzur verirdi. Yoksullara, düşkünlere, yardıma muhtaç olanlara iyilik etmekten mutluluk duyardı. İyilik meleği denmesi bundandı. Sözünde ve davranışlarında doğruluktan asla ayrılmazdı. Hâli vakti yerinde, hatırı sayılır birisiydi ama o kendini insanlardan bir insan olarak görür, kimseyi küçümsemezdi. Büyüklenme nedir bilemezdi, tevazu abidesiydi.

- *Etkileyici* — üzerinde derin izler bıraktı
- *Hoşgörülü* — yine bizi anlayışla karşılar
- *Yumuşak huylu* — bir kez bile sesini yükselttiğini hatırlamıyorum
- *Güler yüzlü* — yüzünden eksik olmayan o tebessüm
- *Yardımsever* — Yoksullara, düşkünlere, yardıma muhtaç olanlara iyilik etmekten mutluluk duyardı
- *Dürüst* — Sözünde ve davranışlarında doğruluktan asla ayrılmazdı
- *Alçak gönüllü* — o kendini insanlardan bir insan olarak görür, kimseyi küçümsemezdi

METİN İNCELEME - 2

İlk şiirlerimiz dergilerde çıkmaya başladığı günlerde o şiirleri ünlü eleştirmenimizin görmesini isterdik. Davranışları ölçülü, son derece ciddi bir insandı. Belki bu yüzden biraz çekinirdik ondan ama bir yolunu bulur, şiirimizi onunla buluştururduk. Çünkü onun terazisinin şaşmayacağını, kimsenin hakkını yemeyeceğini bilirdik. Eleştirmenliğin hakkını verir, gördüğü yanlışları ve eksikleri hiç çekinmeden eleştirirdi. Yanlışları, bayağılıkları yüzümüze vurmaktan çekinmezdi. Kimseden çekinmezdi. Ama hiçbirimiz bunu sorun etmezdik. Bilirdik ki o bir şey söylediyse bunda haklıdır. Onun sözü senetti biz genç şairler için.

- *Ağırbaşlı* — Davranışları ölçülü, son derece ciddi bir insandı
- *Adaletli* — onun terazisinin şaşmayacağını, kimsenin hakkını yemeyeceğini bilirdik
- *Açık sözlü* — gördüğü yanlışları ve eksikleri hiç çekinmeden eleştirirdi
- *Cesur* — Kimseden çekinmezdi
- *Güvenilir* — o bir şey söylediyse bunda haklıdır

14. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 35 dakikada çözünüz.

1. 1,4 milyar insanın yaşadığı Hindistan'da, dünya yoksullarının yüzde 33'ü yaşıyor. 450 milyon insan açlık sınırının altında, 1 milyon kişi sokaklarda yaşıyor. Kentlerin kenar mahallelerinde insanlar teneke evlerde, bir dilim ekmeğe muhtaç olarak yaşamını sürdürüyor. Yoksulluğun bu denli etkili ve yoğun olduğu kenar mahalleler ile dünyanın en zengin insanlarının yaşadığı saray görünümlü evlerin ve gökdelenlerin bulunduğu merkezlerin aynı kentte yer alması gerçekten hayret verici bir durum. Öte yandan, dünyanın en zengin insanları listesinde 90 Hintlinin yer alması, bunlardan 28'inin bu yıl listeye girmesi de oldukça ilginç.

Bu parçada, yazarın hayret verici olarak ifade ettiği durum aşağıdakilerden hangisidir?

A) Zengin insanların, yoksullara yardım etmek yerine servetine servet katması

B) Saray görünümlü evlerin ve gökdelenlerin zenginliğin birer göstergesi olması

C) Bir kentin değişik bölgelerindeki yaşam şartlarının büyük farklılıklar göstermesi

D) Hızlı nüfus artışının yaşandığı kenar mahallelerin, yoksulluğun merkezi olması

E) Yoksulluk içinde yaşamlarını sürdüren insanların zenginlerden pay talep etmemesi

2. Ünlü karikatürist, tablolarının yer aldığı dijital bir sergi açtı. İnsanlar onun çok farklı bir tarafını öğrenmiş oldu. O güne dek hiç çizilmeyen, çizilmesi yasakmış gibi davranılan konulardaki resimleriyle halkı kendi gerçekliğiyle yüz yüze getiriyor. Karikatürlerindeki komiklik ögesini tablolarına da ustaca yansıtmış, ironik yaklaşımı burada da gösteriyor kendini. Onun her resmi, kara mizahla harmanlanmış gündelik bir sahne. Zoraki gülümsemelerin, yapmacıklığın bas bas bağırdığı aile sofraları yok onun resimlerinde. Onun yapmak istediği, kişisel görüşlerini başkalarına kabul ettirmek değil; sahtelikleri görünür kılmak.

Bu parçada sanatçıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Açtığı resim sergisiyle kendisinin farklı bir yönünü ortaya koyduğu

B) Karikatürlerindeki mizahi bakış açısını resimlerinde de sürdürdüğü

C) Tabuları yıkan tablolarıyla toplumun kendisiyle yüzleşmesini sağladığı

D) Çizdiği aile tablolarında içtenlikten yoksun görüntülere yer vermediği

E) Toplumdaki yanlışları göstererek kendi doğrularını kanıtlamaya çalıştığı

3. Neşet Ertaş, çağlar içinden akıp gelen Abdal müziğinin son büyük sesidir. Keman ve bağlama çalmada ustadır. Babası Muharrem Ertaş ile birlikte yörenin düğünlerinde sazı ile çalıp sesi ile türküler söylemiştir. Babasıyla ilişkisini şu şekilde ifade eder: "Babamla ben aynı ruhun insanlarıyız." Kendisinin ve babasının türkülerinin de yer aldığı çok geniş bir repertuvarı vardır. Şiirlerinde "Garip" takma adını kullanır ancak halkın belleğinde "Bozkırın Tezenesi" olarak yer etmiştir. Alçak gönüllülüğüyle de tanınan sanatçı, kendisine takdim edilen "Devlet Sanatçılığı" unvanını, "Hepimiz bu devletin sanatçısıyız, ayrıca bir devlet sanatçısı sıfatı bana ayrımcılık gibi geliyor." diyerek kabul etmez. Halkın sanatçısı olarak kalmanın kendisi için en büyük mutluluk olacağını ifade eder.

Bu parçada Neşat Ertaş ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Kendi iradesi dışında yapılan bir nitelemeyle tanındığına
B) Kökeni eskilere giden bir geleneğin temsilcisi olduğuna
C) Müzik anlayışının oluşmasında babasının etkisinin olduğuna
D) Müziğin hem üretim hem de icra sürecinde yer aldığına
E) Üst düzeyde enstrüman çalma becerisine sahip olduğuna

4. (I) Solunum yolu hastalıklarının belirtilerinin, risklerinin ve koruyucu önlemlerinin toplum tarafından yeterince bilinmemesi; bu hastalıkların görülme sıklığının artmasında önemli rol oynar. (II) Kış aylarında solunum yolu hastalıklarının artmasındaki önemli nedenlerden biri, bu aylarda insanların genellikle kapalı mekânlarda bulunmasıdır. (III) Pencerelerin açılmaması, ortamın havalandırılmaması, havada asılı olan mikrop yoğunluğunu arttırır. (IV) Havalandırması yeterli olmayan ofiste bir kişinin dahi gribal enfeksiyona yakalanması, diğerlerinin de hastalanmasına yol açar. (V) Kapı ve pencerelerin genellikle açık olduğu yaz aylarında ise ortamdaki mikrop yoğunluğu azalır ve hastalıkların bulaşma riski de önemli oranda düşer.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. İnsanın diğer özellikleri gibi boyunun uzamasında da genetik faktörler büyük bir rol oynuyor. Uzun boylu çiftlerin çocukları ebeveynleri gibi çoğunlukla uzun boylu oluyor. Fakat yine de insan boyunda kaydedilen uzamanın kaynağının tümüyle insanın genetiğine bağlanamayacağını söyleyenler de var. ABD'li bir antropoloji profesörü, boy farklılığının büyük oranda sosyoekonomik nedenlerle bağlantılı olduğunu savunuyor. Belli yaşlarda alınan gıdaların, spor yapmanın, yaşanan çevrenin, teneffüs edilen havanın insan boyunun uzamasında önemli rolü olduğunu söylüyor.

Bu parçada anlatılmak istenen, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Genetik özellikler insanın en çok, boyu üzerinde etkisini göstermektedir.
B) Günümüzde insanların geçmişe oranla daha uzun olmasında beslenme biçimleri etkilidir.
C) Antropologlar insanların gelecekte daha uzun olabileceklerini gösteren kanıtlara ulaşmıştır.
D) İnsanların boyunun uzamasını, genetik özelliklerin yanı sıra beslenme biçimleri ve çevresel faktörler belirler.
E) Bir çocuğun annesinin ve babasının boyuna bakılarak ne kadar uzayabileceği kesin olarak saptanabilir.

6. (I) Enerji gereksinimlerini karşılamak için taşıdıkları güneş panellerinden yansıyan ışıklar sayesinde uyduları geceleri gökyüzünde rahatça görmek mümkün. (II) Uydulardan yansıyan bu ışık, aynı zamanda ışığa duyarlı gözlem aletleri tarafından da algılanıyor ve bu durum bazen verilerde bozulmalara sebep olabiliyor. (III) Örneğin uydulardan yansıyan kızılötesi ışık, bu dalga boylarındaki ışığa duyarlı teleskoplarla yapılan gözlemler için sorun teşkil ediyor. (IV) Bugüne kadar yapılan araştırmalara göre, uyduların yansıttığı ışıklar çok sönük gök cisimlerinin ölçümü sırasında yapılan uzun pozlamalarla toplanan verilerde önemli hatalara sebep olabiliyor. (V) Ayrıca sabaha karşı ya da Güneş battıktan kısa bir süre sonra yapılacak bu tür gözlemlerde %3'ten fazla duyarlılık kaybı olacağı, daha parlak gökcisimlerini gözlerken yapılan kısa pozlamalarda ise bu oranın %0,5 civarında olacağı öngörülüyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Daha da kötüsü uydular tarafından yansıtılan ışıkların hepsi gözümüzün algılayabildiği dalga boylarında değil." **cümlesi getirilmelidir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. (I) Hapşırık, öksürük, hâlsizlik ve yüksek ateşle kendini gösteren gribal enfeksiyona genellikle enflüanza virüsleri yol açar. (II) Domuz gribi veya A tipi enflüanza salgını olarak adlandırılan gribal enfeksiyon, ilerleyip zatürreye hatta ölüme neden olabilir. (III) Solunum yollarını etkileyen hastalıkların kış aylarında artış göstermesinin çeşitli sebepleri bulunmaktadır. (IV) Virüslerin soğuk havalarda kendilerine koruyucu kılıf oluşturarak olumsuz çevre şartlarından etkilenmemesi ve hayatta kalmayı başarabilmesi bunlardan biridir. (V) Havaların soğumasıyla birlikte özellikle enflüanza virüsü yapı değiştirir ve daha dayanıklı hâle gelir. (VI) Bu sayede insan vücudu dışındaki ortamlarda daha uzun süre yaşayan virüs, hastalığın kolay bulaşmasına yol açar.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf hangi cümleyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

8. Önce televizyon vardı. "Kalk oğlum televizyonun başından!" denen bir dönemdi o. Sonra bilgisayar, ardından bilgisayar oyunları geldi. İnternet, cep telefonu ve akıllı telefonlarla hepten allak bullak olduk. Önceki kuşaklarda televizyon izlemek ve bilgisayar kullanmak, belirli bir zaman dilimiyle sınırlı, geçici etkinliklerdi ----. Bütün dünyaları ondan ibaret; eğlenceleri, haberleşmeleri, dünyaya bakışları hatta yaşamla bağları onunla sınırlı. İnsan televizyonlu, bilgisayarlı günleri mumla arıyor onlara baktıkça.

Bu parçada boş bırakılan yere, düşüncenin akışına göre, aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) ama günümüz gençleri için bilgisayar, yaşamın ayrılmaz bir parçası

B) oysa bugünün gençleri için cep telefonu bir varoluş biçimi

C) çünkü insanlara sundukları olanaklar son derece sınırlıydı

D) ancak bu dönemin gençleri için abartılı bir durum söz konusu

E) ne var ki bugünün gençleri için inanılmaz derecece renkli ve etkileyici bir dünya

9. Doğu ile Batı arasında kullanılan bir ticaret yolu vardı. Yapılan ticaretin ana ürünü ipek olduğu için bu yola İpek Yolu dendi. Tarihi MÖ 3'üncü yüzyıldan da öncelere uzanan bir yoldu bu. Asya'nın en ucu Çin'de başlayıp Avrupa'nın içlerine dek varan uzun bir hat üzerinde bir uçtan öbür uca nice tüccarlar, ordular ve göç kervanları kadar kültür, medeniyet, sanat yani insanın biriktirdiği ne varsa yolculuk etti. Günümüzde macera tutkunlarının ve belgeselcilerin izini sürdüğü İpek Yolu'na yeni bir anlayışla işlerlik kazandırılmak isteniyor. Bu konuda önemli adımlar atıldı.

Bu parçaya göre "İpek Yolu" **ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Tarihî bir ulaşım yolu olduğu

B) Farklı kıtaları birbirine bağladığı

C) Son dönemde farklı amaçlar için kullanıldığı

D) Son dönemde yeniden anlamlandırılmaya çalışıldığı

E) Geçmişte ekonomik ve askerî amaçlarla kullanıldığı

10. Ben hayatı romancı olarak yaşarım. Aklımda hep roman vardır. Notlar alırım. O notlarda birçok roman konusu bir arada, karmakarışık hâlde bulunur. İçlerinden biri, çoğu zaman dış etkilerle, ağır ağır ötekilerin önüne geçer. Roman kişisi canlanır; öfkelenip sevinmeye, insanı yücelten ya da aşağılaştıran şeyler yaşamaya başlar. Bu ilk evreyi romanın temeli olarak görürüm. Romanın ete kemiğe bürünmesi için kendi kanunlarıyla canlanması gerekir. Okurun romanda anlatılanların sahiciliğini hiç sorgulamaması gerekir ve bunu sağlamanın yolu roman yasalarına uymaktan geçer.

Bu sözleri söyleyen romancıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Roman türünün ilkelerine bağlı kalmayı önemsediği

B) Romanlarını karşıt karakterler üzerine kurguladığı

C) Çevresindeki kişi ve olaylara romancı gözüyle baktığı

D) Romanlarının konusunu belirlerken çevreden etkilendiği

E) Romandaki olay ve kişilerin gerçeğe uygun olmasını önemsediği

11. - 12. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Zamansız romanlar olduğu gibi, daha yazıldıkları anda zaman aşımına uğramış romanlar da vardır. Dostoyevski'nin romanlarında, olaylar öylesine bir zaman dilimine bölünür ve yayılır ki artık zamandan değil, onun bir birimi olan süreden söz edebiliriz. Oysa Tolstoy'un *Savaş ve Barış*'ı bir "zamanın" romanıdır. Kafka'nın *Dava*'sında, *Şato* ve *Amerika*'sındaki zaman yalnızca romanın zamanıdır. Dış dünyada karşılığı yoktur bu zamanların. Klasik ya da çağdaş herhangi bir romanda fiil kiplerini değiştirdiğinizde yalnız üslup değil, akış ve anlam da değişir. Di'li geçmiş veya miş'li geçmiş zaman kipiyle yazılmış bir romanı, şimdiki zamana ya da geniş zamana çevirdiğinizde romanın dile getirdiği sanatsal gerçekleri de çevirmiş olursunuz. Fantastik bir öyküsü olan romanı gerçekçi, gerçekçi bir örgüsü olan romanı fantastik duruma getirebilirsiniz.

11. Bu parçaya göre romanlarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Bazıları, zamansal açıdan belli bir dönemle sınırlıdır.

B) Bazılarında olaylar, çok küçük bir zaman diliminde geçer.

C) Bazılarında gerçek zamandan farklı bir zaman söz konusudur.

D) Gerçekçi ve fantastik olarak nitelenmesi, kullanılan zaman kipiyle ilgilidir.

E) Anlatım yapılan zaman değiştiğinde olayın akışı ve anlam da değişir.

12. Bu parçada geçen "zaman aşımına uğramak" **sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Çağlar üstü bir nitelik kazanmak

B) Zamanın yıpratıcılığına direnmek

C) Zamanın ruhunu yakalayamamak

D) Zamansal açıdan kopukluk yaşamak

E) Yazıldığı zamanın ötesine geçememek

13. Hikâyeler okumak, yeni şeyler ortaya koymamızı ve düş kurmamızı sağlar. Hikâye okumaya başladığımızda dış dünyayla olan irtibatımız tamamen kopar. Kendimizi bambaşka bir âlemde, zihnimizin çakıllı yollarında, gizemli dağlarında ve huzurlu bahçelerinde bulur; hikâyeyle birlikte akıp gideriz. Hayat bazen fazla sıkıcı olmaya başladığında kaçıp gidebileceğimiz başka bir dünyanın var olduğunu biliriz. Hikâye okudukça kendimizi ifade etme noktasında ustalaşır, benimizde ve kalbimizde olanları en uygun sözcüklerle ifade ederiz. Artık sözcükler en önemli kozumuzdur. Sözcükleri ustalıkla kullanarak kendimize ilişkin her şeyi karşı tarafa aktarabilir, ayakları yere basan ilişkiler kurabiliriz.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi, hikâye okumanın insana kazandırdıklarından biri değildir?

A) Yaratıcılığını ve hayal gücünü geliştirmek

B) Gündelik yaşamın sıkıntılarından kurtarmak

C) Başkalarıyla daha sağlam ilişkiler kurmasını sağlamak

D) Sözcükleri yeni anlamlarda kullanma yetisini geliştirmek

E) Duygu ve düşüncelerini en iyi şekilde anlatmasını sağlamak

14. MÖ 1274'te yapılan Kadeş Savaşı'nda metal aksamlı savaş arabaları kullanılmıştı. Bu arabalar saatte 16 kilometre hızla gidiyordu ki bu, o güne kadar insanlığın bir araç kullanarak ulaşabildiği en yüksek hızdı. MS 1840-1860 yıllarında buharlı trenin hızı da saatte 16 kilometreydi. O süre boyunca insanlar, bir yerden bir yere hep aynı sürelerde gidebilmişti. MS 1943-1944'te, Alman bilim insanlarının geliştirdiği V1 ve V2 adlı insansız füzeler, dakikada 16 kilometre hızla İngiltere'yi vurdu. 1960'ların başında uçaklar ses hızını aştı, sonra da Ay'a gidildi. Astronot Neil Armstrong'un, iki Trakya büyüklüğündeki bir alanda doğru yere inebilmek için sadece 39 saniyesi vardı. Artık 38 saniye bile çok uzun geliyor. Çünkü artık bambaşka bir hız algısının içindeyiz.

Bu parçadan

I. 20. yy.da insanlığın hız ve zaman anlayışı değişmiştir.

II. Daha hızlı giden araçların geliştirilmesi, savaşlara neden olmuştur.

III. İnsanlığın geliştirdiği araçların hızı yaklaşık üç bin yıl boyunca değişmemiştir.

IV. Uçaklardan önce geliştirilen tüm kara ve hava araçları sabit bir hızla yol almıştır.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV D) I, II ve III E) I, II ve IV

15. I. Zimbabve toprakları, ülkeyi kontrol eden Cecil John Rhodes tarafından resmî olarak Rodezya diye adlandırıldıktan sonra ikiye ayrılmış ve Avrupalı yerleşimciler için uygun hâle getirilmiştir.

II. Güney Rodezya, topraklarının verimliliği ve iklim şartlarının uygun olması nedeniyle yeni yerleşim kolonisi olarak seçilmiş, özellikle Birleşik Krallık içerisindeki fazla nüfus, suçlular ve yabancı kökenliler bölgeye göç ettirilmiştir.

III. Ülkenin verimli toprakların kullanımı tamamen Avrupalı göçmenlere teslim edilirken yerel halk, verimsiz toprakların olduğu kuzeydeki bölgelere doğru zorunlu göçe tabi tutulmuştur.

IV. Cecil John Rhodes, maden arama konusunda ayrıcalıklı konumu elde ettikten kısa bir süre sonra, sahibi olduğu İngiliz Güney Afrika Şirketi'ne bağlı silahlı birliklerle Zimbabve topraklarını işgal etmiştir.

V. Zimbabve'nin eski adı olan Rodezya, ülkede ilk maden arama imtiyazını alarak bölgeyi İngiliz kolonisi hâline getiren İngiliz Cecil John Rhodes'den gelmektedir.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan ikinci olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

16. - 17. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

"Salsa" sözcüğü çeşitli baharatların karıştırılmasıyla hazırlanan "sos" anlamına gelir. Salsa dansına, kökenlerinin çeşitliliği ve farklı stillerden oluşan bir karışım olmasından dolayı bu ad verilmiştir. Rutin hareketlere bağlı kalınmaksızın doğaçlama olarak yapılır. Müzik eşliğinde çiftler hâlinde veya grupça yapılan bir danstır. Önceleri yalnızca Latin Amerika halkları arasında yaygın olan bu müzik türü, Karayipler'den ABD'ye göçenler sayesinde bu ülkede de yaygınlık kazanmıştır. Kökeni Karayipler'e uzanan salsa, günümüzde Afrika, Karayip ve Avrupa stillerinin, dans ve müzik unsurlarının bir karışımı olarak icra edilmektedir. Genelde genç ve orta yaşlardaki kişilerin yapmış olduğu bu dansın temeli, uzun yıllar önce atılmış olup popülerliğini günümüze kadar sürdürmüştür. Kendine has bir müzik tarzına sahip olan salsa, Latin Amerika kökenli tango ile rekabet içindedir. Neredeyse bütün dans kurslarında mevcut olan bu dans türü mambo dansını da andırır. Ancak mamboda genellikle ileri ve geri hareket edilirken salsada yan yana hareket edilir.

16. **Bu parçaya göre salsa dansı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Ezgilerinin özgün olduğu

B) Belli kurallara bağlı olmadığı

C) Farklı kültürlerden izler taşıdığı

D) Çeşitli şekillerde icra edilebildiği

E) Son dönemde popüler hâle geldiği

17. **Bu parçadan salsa ile ilgili olarak**

I. Zaman içinde farklı dansların etkisiyle özgün yapısından uzaklaşmıştır.

II. Tüm dünyada yaygınlık kazanmasında Latin Amerika'daki dans kursları etkili olmuştur.

III. Günümüzde Latin Amerika kökenli başka dans türleriyle karıştırılmaktadır.

IV. Ortaya çıktığı günden beri insanlar tarafından bilinip oynanan bir dans türüdür.

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

18. Akdamar Adası'nda beni aslanlar değil, iskelede dinlenen birkaç martı karşıladı. Baharda çiçekleriyle adayı düğün alayına çeviren badem ağaçları sessizdi. Kilise, sonsuz bir uykudaydı. Bugüne kadar gördüğüm en güzel taştan hayvanat bahçesi olan kilisenin duvarlarında aslanları aradı gözlerim. Doğu coğrafyasının söylence dolu topraklarında duvarlara işlenmiş aslanların beyaz kükremeleri yankılandı kulağımda. Tavus kuşları, ayılar, boğalar, ceylanlar, dağ keçileri, geyikler ve papağanlar çağlar öncesinden bakıyordu bana. Birçok aslan vardı duvarlarda. Bir tanesi kanatlıydı, ikisi Danyal Peygamber'in yanındaydı, bazıları av peşindeydi. Kar birikmişti oyuk yerlerinde. Dokunamayacağım kadar yükseğe işlenmişlerdi, onları yaratan ustaların ellerini öptüm saygıyla. Çağlar öncesinden akıp gelen çekiç seslerini duydum. Ardından tekneye binip ayrıldım adadan. Martılar benim adadan ayrılışımı sevinç çığlıklarıyla kutladı.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak

I. Düşsel ögelere yer verilmiştir.

II. Pekiştirmeli sözcükler kulanılmıştır.

III. Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.

IV. Bazı varlıklara insana ait özellikler yüklenmiştir.

V. Geçmiş ve gelecek zamana ait olaylara yer verilmiştir.

yargılarından hangisi söylenemez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve V

D) III ve IV E) IV ve V

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Balat sahilinde bir kütüphane var. Binasının geçmişi kimilerine göre MÖ 350 yılına, kimilerine göre ise daha sonraki bir zamana dayanıyor. Sokağı, evleri, binası ile tarih kokan bir ortamda ağırlıyor konuklarını. Osmanlıdan Cumhuriyet'e uzanan bir zaman diliminde kadın yazarlara ait kitaplar, kadın dergileri, gazetelerde kadınlar hakkında çıkan makaleler ve kupürler; kadın hareketi ve edebiyatının tarihine derinlemesine ışık tutuyor. Fotoğraf, afiş, dia, kartpostal arşivi de incelemeye değer. Fatma Aliye, Halide Edip Adıvar gibi yazarların Arap ve Latin harfleriyle basılan kitapları ile birçok yapıtı sinemaya uyarlanan Kerime Nadir'in arşivi kütüphanedeki koleksiyonların önemli parçaları arasında. Öncü kadınları ve toplumsal hayatın kadınlar tarafından nasıl algılanıp yorumlandığını, toplumun onların penceresinden nasıl göründüğünü öğrenmek isteyenlerin yoğun olarak geldiği bu kütüphanede neredeyse tüm masalar dolu. Öğrenciler, araştırmacılar ve kitapseverler ciddi bir şekilde okuyor, araştırma yapıyor.

19. **Bu parçada sözü edilen kütüphane ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?**

A) Tarihî bir doku içerisinde hizmet verdiğine

B) Binasının yapılış tarihiyle ilgili farklı görüşlerin olduğuna

C) Barındırdığı eserler Türk toplumunun kadın gözüyle nasıl görüldüğünü anlama olanağı sağladığına

D) Bazı eserlerin hem Türkçe hem de Arapça baskılarının yer aldığına

E) Türk toplumunun farklı dönemlerine ait kadın sanatçıların eserlerinin bulunduğuna

20. **Bu parçada sözü edilen kütüphane ile ilgili olarak**

I. Daha çok kadın okurlara hizmet verdiği

II. Zaman zaman müzik dinletisinin yapıldığı

III. Türk sinemasına ait unsurların sergilendiği

IV. Kadınlara ait kitap dışı objelerin de bulunduğu

V. Öncü kadınlar hakkında araştırma yapmak isteyenlerin uğrak yeri olduğu

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV D) III ve V E) IV ve V

METİN İNCELEME

Çok mu bunaldınız? Ağaçların yeşerip çiçeklerin tomurcuklandığı günlerde, gündelik hayattan uzaklaşmak mı istiyorsunuz? İşte, size kendine özgü ve son derece nadir ekosistemiyle on binlerce su kuşunu ve bitki türünü barındıran eşsiz bir cennet; İzmir Kuş Cenneti... İzmir'e yaklaşık 30 kilometre uzaklıktaki bu alan, yerli ve göçmen kuşlar olmak üzere toplam 250 kuş türüne ev sahipliği yapıyor, kış aylarında 90 bin kuşu barındırıyor. Alandaki ziyaretçi merkezine vardığınızda doğa ve kuş gözleminize başlamadan pek çok şey yapabilirsiniz: kafeteryada bir çay molası vermek, broşürlere göz atmak, müzeyi gezmek, teleskoplarla etrafınızdaki kuşları seyretmek...

Eğer uzun doğa yürüyüşleri yapabiliyorsanız tepeler ve sazlıkların içinden geçen yolu tercih etmeniz doğru olacaktır. Biz öyle yapıyor, tepelere doğru yürüyüşe başlıyoruz. Yolun iki yanında bulunan tuz tavalarındaki flamingolar dikkatimizi çekiyor. Ortalarındaki bazı adacıklarda kılıçgaga kolonilerini, nesli dünya çapında tehlike altında olan tepeli pelikanların suyun hemen bir karış üstünde kanat çırparak yuvalarına doğru süzülüşünü izliyoruz. Kuzeybatıda bir tepe yumağı seçiliyor. İlk ulaşacağımız tepe, göğsünü sıkça ve şiddetle esen lodos rüzgârına siper etmesinden dolayı adını Lodos Tepe olarak almış. Etrafımızda uçuşan karbeyazı vücutları ve siyah başlarıyla yaz göçmeni olan Akdeniz martılarının yüzlercesi yol boyunca bize eşlik ediyor.

Lodos Tepe'ye vardığımızda bizi yemyeşil habitatıyla, buram buram kekik kokularıyla antik bir kent olan Leukai karşılıyor. Leukai antik kenti MÖ 352 yılında Pers Amirali Takhos tarafından kurulmuş. Burada yaşamış insanlar da kuşlardan etkilenmiş olmalılar ki kentin simgesi olarak "kuğu"yu seçmişler. Antik kentin içinden geçip zirvesine ulaştığımızda, güneşin cömertliğini esirgemediği uçsuz bucaksız kumsallar ve adacıklarıyla yeşilli mavili Homa ve Kırdeniz dalyanları önümüze seriliyor.

Tepeden ufak patikaları izleyerek sazlıklara iniyoruz. Üzerimizde çığlıklar atarak bir kartal doğaşıyor. Bir tilkiyle göz göze geliyoruz. Bizim varlığımızdan rahatsız olmuş olmalı ki hızla bulunduğu yerden uzaklaşıyor. Yoğun ve geniş sazlıklar tilki haricinde birçok memeliye de ev sahipliği yapıyor: çakal, yaban domuzu, porsuk, gelincik... Sazlarda ilerlerken çıkrıkçınlarıyla, çamur çulluklarıyla, yılan kartallarıyla bahar, göçünü yoğun şekilde hissettiriyor bize. Bu zarif kuşları seyre dalmadan edemiyoruz. Uzun bir yürüyüşten sonra tekrar başladığımız nokta olan ziyaretçi merkezine varıyoruz.

- Öznel ifadeler kullanılmıştır.
- Konuşma havası içinde oluşturulmuştur.
- Sayısal verilere yer verilmiştir. Nicel verilerden yararlanılmıştır.
- Öneri nitelikli cümleler kullanılmıştır.
- Örneklendirmeye başvurulmuştur.
- Öykülemeye başvurulmuştur.
- Neden-sonuç ilişkisi kurulmuştur.
- Deyim kullanılmıştır.
- Açıklamadan yararlanılmıştır.
- Çıkarım yapılmıştır. Tahminde bulunulmuştur.
- Betimleyici ögeler kullanılmıştır.
- Kimi canlılar betimlenerek anlatılmıştır.
- Sözcükler arasında sessel yinelemeler kurulmuştur.
- Farklı duyulardan yararlanılmıştır.

15. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 35 dakikada çözünüz.

1. İnsanlar günlük hayatta yaptıkları işlerde genellikle sağ ya da sol ellerinden birini kullanır. İnsanların yaklaşık %85'i sağ ellerini kullanır. Oran çok düşük olmakla birlikte hem sağ hem de sol ellerini kullananlar da vardır. Araştırmacılar bu durumun kalıtsal bir özellik olduğunu düşünüyor. İnsanlardaki tek el kullanma eğiliminin genetik temelini belirlemeye yönelik araştırmalar, farklı genlerin bu durumda rolü olduğunu gösteriyor. Bu genlerin vücudumuzdaki organların konumlarının ve şekillerinin simetrik olmamasında da rolü olduğu düşünülüyor. PCSK6 olarak isimlendirilen bir genin, vücudun sağ ve sol kısımları arasında görülen asimetrinin ortaya çıkmasında etkili olduğu belirlendi. Bu durum, insanların sağ ve sol ellerinden birini kullanma sebebi olarak görülüyor.

I. Toplumda sol ellerini kullanan insanların sayısı, sağ ellerini kullananlara göre her zaman düşük olacaktır.

II. Belli bir elini kullanan kişi, bir kaza sonucu o elini kullanamayınca diğer elini aynı güç ve işlevde kullanabilmektedir.

III. Sağ elini kullanan kişilerin çocuklarının sol ellerini kullanma olasılığı, sol elini kullanan kişilerin çocuklarının sol ellerini kullanma olasılığından daha düşüktür.

Yukarıdaki yargılardan hangilerini söyleyen kişinin, parçada anlatılanlara karşı çıktığı söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) II ve III

2. Sarsıcı ve ters yüz edici bir modernleşme tezgâhından geçen toplumlarda, gelenek en çok tartışılan konulardan biridir. Kimi, geleneği günü geçmiş, köhnemiş bir olgu diyerek elinin tersiyle iter; kimi, sınır çizici bir güce dönüştürür. Bu, köklerini unutan tarihsizlikten ya da geçmişe körü körüne demir atma körlüğünden kurtulmak gerekir. Bu inkârcı ya da hamasi tutum, şiirde de kendini gösterir. Oysa bugünün modern şiirini doğru ve tam alarak anlamak için, gelenek konusunda daha farklı bir yaklaşıma, sağlıklı bir yoruma gereksinim var. Gelenekten modernleşmeye giden süreç yani modernleşme süreci ön yargılardan arındırılmış bir bakış açısıyla yorumlanmalı. Türk şiirinin modernleşme süreci ya da tarihi, aynı zamanda toplumsal modernleşme tarihi olarak okunabilir. Çünkü ----.

Bu parçada boş bırakılan yere, düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) toplumsal modernleşme süreci tamamlandıktan sonra modern Türk şiiri ortaya çıkmıştır

B) modernleşme hareketlerine en çok direnç gösteren kesimlerden biri de gelenekçi şairlerdir

C) Türk şiiri, modern Türk toplumunun duygularını yansıtmakta zaman zaman yetersiz kalmıştır

D) modernleşme maceramızın, iyisiyle kötüsüyle kendisini en iyi gösterdiği alanlardan biri Türk şiiridir

E) modernleşmenin gerçekleşmesini sağlayan yenilik hareketlerinin şiire yansıması, beklendiği gibi olmamıştır

Strateji Yayınları

3. Balkan sinemasının en büyük sorunu, coğrafi olarak Avrupa'da olsa da asla Avrupalı olarak anılmayan bir kültürün beyaz perdedeki öz temsil meselesidir. Çatışmanın, trajedinin hâkim olduğu bu bölgeden çıkan ve dünya çapında yaygınlaşan bazı filmler; kendi hikâyelerini, dışarıdan bakan Batılı bir gözün bakış açısıyla anlatmayı tercih etmiştir. Bu filmlerin öykülerinin merkezinde ya Batı'dan gelen ya da Batılı görüşe sahip bir başkarakter, Balkanlar'a doğru bir geriye dönüş yolculuğuna çıkar. Yani Balkanlar, Avrupa medyasının sıklıkla göstermek istediği gibi, sinemada çoğunlukla "Avrupa'nın arka bahçesi" olarak karşımıza çıkar.

Bu parçada "Balkan sineması" **ile ilgili olarak asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Ürettiği filmlerin dar bir çevrenin dışına çıkamadığı
B) Coğrafi ve kültürel açıdan Avrupa sinemasını besleyen zengin bir kaynak olduğu
C) Batı sineması içinde farklı bir yerde konumlanma çabalarının başarıya ulaşamadığı
D) Avrupa sinemasının gölgesinden kurtulup özgün bir sinema olarak ortaya çıkamadığı
E) Avrupa sinemasının sahip olduğu teknik olanakları yerel ölçekte başarıyla uyguladığı

4. Gündelik yaşamda panik hâli yaşayan insanlarla sık sık karşılaşırız. Ani bir dehşet duygusu yaşama ve büyük korku hâli olan panik, soğukkanlı düşünmeyi engeller. Hissedilen korku o kadar şiddetlidir ki beynin amigdala bölümü, kontrolü ele geçirir. "Beynin görece daha mantıklı bölümü yani prefrontal korteks duygularla istila edildiğinde panik kendini göstermeye başlar." der Koenen. Panik, bazı durumlarda yararlı olabilir. Bir aslan tarafından saldırıya uğramak gibi anlık tehlikelerle karşı karşıya kalındığında verilecek en mantıklı tepki, kaçmaktır. Panik hâlinde de bu yapılır. Ancak yalnızca amigdalaya söz hakkı tanımak, sakıncalı olabilir. Bir patlama sesi duyunca evine bomba düştüğünü zannedip kaçan biri, kaçış anında sokaktan hızla gelen aracı fark edemeyebilir. Bu durumda panik zararlıdır. Uzun vadeli tehditlerle başa çıkma konusunda da pek yarar sağlamaz panik.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Tanımlama
B) Alıntı
C) Pekiştirmeli sözcükler
D) Karşılaştırma
E) Terimler

5. - 6. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bozanın ortaya çıkışı 8000-9000 yıl öncesine gider. Mezopotamya kaynaklı bu besin, adını Farsçada darı anlamına gelen "buze" sözcüğünden alır. Yunanlı tarihçi Ksenophon, MÖ 400'lü yıllarda Doğu Anadolu'da boza yapıldığını söyler. Bu besinin geniş bir coğrafyada tüketilir duruma gelmesi, Türklerin dünya üzerindeki göçüyle gerçekleşir. Bozacılık, Osmanlı İmparatorluğu'nun kurulduğu yıllarda büyük kentlerin temel zanaatlarından biri hâline gelir ve en parlak dönemini yaşar. 16. yüzyıla kadar rahatça tüketilen bu içeceğin satışını II. Selim engeller. 17. yüzyılda IV. Sultan Mehmet, bozanın haram olduğu gerekçesiyle bozahaneleri kapatır. Bu besinin hazırlanmasında farklı ürünler kullanılır. Kırgızlarda, buğday yarmasından, Kırım'da buğday ununda, Türkmenistan'da ise iri dövülmüş pirinç ununda hazırlanır. Türklerin yaşadığı çoğu yerde üretilen boza, lezzetiyle dikkat çeker. Eskiden, gümüşle bezeli kristal bardaklarla üzerine zencefil dökülerek içilen boza, günümüzde tarçın ve sarı leblebiyle ikram ediliyor.

5. **Bu parçadan boza ile ilgili olarak**

I. Dünya üzerinde Türk topluluklarıyla özdeşleşmiş bir içecek olduğu
II. Hammade olarak Türklerin buğday, İranlılarınsa mısır unu kullandığı
III. Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde önemli bir iş kolu hâline geldiği

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I ve III

6. **Bu parçada boza ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Sunumunun zaman içinde değiştiğine
B) Kökeninin çok eski dönemlere kadar gittiğine
C) Yaygınlaşmasında Türklerin etkisinin olduğuna
D) Kullanılan malzemeye bağlı olarak lezzetinin değiştiğine
E) Geçmişte dinî gerekçelerle zaman zaman yasaklandığına

7. (I) Büyük kahramanlık hikâyelerine konu olan efelerin kıyafetlerinde incecik ipek ipliklerle, çiçek çiçek işlenmiş iğne oyaları bulunur. (II) Kadınların binbir emekle işlediği renk renk oyalar efelerin sadece heybetli kıyafetlerini değil, başlarını da süsler. (III) Efelerin iğne oyalarını başlarına bağlamalarındaki asıl amacın dağlık arazideki bitki örtüsüne uyum sağlamak olduğu söylenir. (IV) Sert durmaları için tel ya da at kılıyla desteklenen iğne oyalarında genelde güneş, papatya, lale figürleri kullanılır. (V) İpek kumaşların etrafına binbir emekle işlenen oyalardaki figürler sadece süs olmakla kalmaz, aynı zamanda kadınların içinde bulunduğu ruh hâlini de yansıtır. (VI) Kadınlar mutluysa yaptıkları oyalarda karşımıza çıkan figür bahar çiçekleri, mutsuzsa çoğunlukla acı biber çiçekleridir. (VII) Kırmızı acı biber oyası, kadının eşiyle arasının kötü olduğunun, sarı nergis ümitsiz bir sevdaya düştüğünün ifadesidir.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

8. Altın Küre Ödülleri'nin sinema tarafında hiçbir kadın yönetmenin adaylık alamaması, sinema dünyasında yeniden gündeme taşındı. Hollywood'un bu konuyu kendi içinde tartışması gerektiğini gözler önüne serdi. Kadın yönetmenlerin filmleri ile erkek yönetmenlerin filmleri arasındaki sayısal fark hâlâ kabul edilemez seviyelerde olsa da Amerikan sinemasında bu konuda önemli gelişmeler yaşanıyor. Bu yıl kadın yönetmenlerin filmleri Amerika'da toplam 1.7 milyar dolar hasılata ulaşarak kendi kulvarında bir rekor kırdı. Dünya çapında dağıtıma sokulan 125 filmden 19'u kadın yönetmenlerin imzasını taşıyor. Geçtiğimiz yıl bu rakam sadece dörttü. Bu yıl birçok saygın sinema dergisi ve sitesinin yıl sonu listelerinde kendilerine yer buldu.

Bu parçadan Amerikan sinemasıyla ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Cinsiyetçi yaklaşım yüzünden kadın yönetmenlerin geri planda kaldığı

B) Son bir yılda kadın yönetmenlerin erkeklerden daha iyi bir performans gösterdiği

C) Basında kadın yönetmenlerden söz edildikçe çektikleri filmlerin daha çok izlendiği

D) Son dönemde kadın yönetmenlerin filmleriyle ilgili umut verici gelişmelerin yaşandığı

E) Son bir yılda kadın yönetmenlerin filmlerinin, erkek yönetmenlerin filmlerinden daha çok kazandırdığı

9. **Muhabir:**

(I) ----

Oyuncu:

— Bir özgürlük hissine kapılmadım çünkü elimden gelenin en iyisini yapmaya dair bir sorumluluğum olduğunu hissettim. Aldığım tüm övgülerin bana güven verdiğini söyleyebilirim. Hatta bunlar yeni veya farklı bir şey denemek için üzerimde bir baskı da oluşturdu. Bunların her birinin, kariyerime büyük bir katkısı olduğunu düşünüyorum yoksa bugün olduğum yerde olmazdım. Her adaylık, insanların normalde fark etmeyeceği rollerime dikkat çekmiş oldu.

Muhabir:

(II) ----

Oyuncu:

— Öncelikle uykusuzluktan muzdaribim. Bazen uzun süre uyuyamadığım oluyor. Elbette hayat verdiğim kişi benimle yaşamaya devam ediyor. Bir süre ben, aslında ben olmuyorum. Bunu yapmayı öğrenmek benim için çok önemli bir dönüm noktası oldu. Artık eve geldiğimde basit bir iş yapmaya çalışıyorum. Vaktim varsa yemek hazırlıyorum örneğin ya da ev işi yapıyorum. Kendimi tekrar kendim gibi hissedeceğim normal şeylerle uğraşıyorum. Bunları yaptıkça benliğimi teslim alan o kişiden çabuk kurtuluyorum.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) I. Aynı anda birkaç filme aday gösterilmeniz tanınırlığınızı artırdı mı?
II. Film setlerinde sizi en çok zorlayan konulardan söz eder misiniz?

B) I. Genç yaşta büyük bir üne kavuşmanız üzerinizde bir baskı oluşturdu mu?
II. Filmlerde bir kişiyi canlandırırken zorlandığınız anlar oluyor mu?

C) I. İlk filminizde birkaç ödül birden almanızın kariyeriniz üzerinde etkisi oldu mu?
II. Bir sinema oyuncusu olarak ev yaşamıyla iş yaşamını nasıl dengeliyorsunuz?

D) I. Oscar'a beş kez aday gösterilmenizin üzerinizde ne tür etkileri oldu?
II. Setten ayrıldıktan sonra oynadığınız rolün etkisini üzerinizde hissettiğiniz oluyor mu?

E) I. Birbirinden çok farklı karakterlere hayat vermeniz sanatçı kimliğinizi nasıl etkiledi?
II. Film çekimi için uzun süre sette kalmanız gündelik yaşamınızı nasıl etkiliyor?

10. - 11. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Modern öykünün önemli isimlerinden biri olan Jorge Luis Borges'in, Türkçedeki en iyi öykü kitaplarından biri *Alef*'tir. Özellikle vurguladığı "labirentler, rüya ve zaman", bir öyküler toplamı olan bu kitaptaki öykülerde de belirgin bir şekilde yer alır. Sürekli, zamanlar arasında gider gelir. Şövalye kılıçlarıyla kabadayı bıçakları aynı öyküde parlar. Dün ve bugün, tarih ve güncel birbirine karışır. Pek çok öyküsünün ana teması kitaplardır. Öyküye farklı bir bakış açısı getirirken edebiyatı, kültürü, sanatı öyküsünün öznesi yapar. Dünyanın bütün dillerine, kültürlerine, yazarlarına, sanatçılarına, şairlerine, sonra ansiklopedilerine, masallarına bazen de kutsal kitaplara uzanır ve bütün bunları imgelere dönüştürür. Kahramanlar ve yaşananlar onun tezgâhında baştan üretilir. Metinler arasılık, gelenekle kurulan bağ, düş ile gerçeğin girift bir hâl alması, dil oyunları, tamamlanmamış anlatılar, çoğulculuk, çok seslilik ve çok katmanlılık onun öykü anlayışının özellikleridir. *Alef* de bu anlatım biçimlerine yaslanır.

10. **Bu parçadan Jorge Luis Borges ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

A) Öykülerinde gerçekle gerçek dışının iç içe geçtiği

B) Öykülerinde düşsel ögelere gerçekçilik izlenimi kazandırdığı

C) Öykülerinde durağan ve donuk bir zamandan söz edilemeyeceği

D) Öykülerinde çeşitli eğilim ve düşünceleri benimsemiş kişilere yer verdiği

E) Bazı öykülerinde daha önce başka yazarlarca anlatılmış olay ve kişileri yeniden kurguladığı

11. **Bu parçadan Jorge Luis Borges'in öyküleriyle ilgili olarak**

I. Ortak yanlarının olduğu

II. Çığır açıcı nitelikte olduğu

III. Başka yazarların metinlerine kaynaklık ettiği

IV. Yorumlanmaya açık, yoğun bir dilinin olduğu

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

12. Halk arasında ceviz ağacının gölgesinde oturulmaması gerektiğine yönelik bir inanış vardır. Bu inanışın geçmişi çok eski zamanlara kadar gider. "Juglon" olarak isimlendirilen kimyasal maddenin bu durumun sebebi olduğu düşünülüyor. Juglon, ceviz ağacının bütün bölümlerinde, örneğin köklerde, gövdede, dallarda, yapraklarda, ceviz kabuğunda bulunuyor. Birçok bitki üzerinde belirgin bir zararlı etkisi olmasa da bu maddenin bazı bitki türlerinin gelişimini yavaşlattığı biliniyor. Juglon, bitkilerde organik bileşiklerin oksijenle yakılarak enerji elde edilmesini sağlayan solunum tepkimelerini olumsuz etkiliyor. Juglon, insanlarda alerjik reaksiyonlara sebep olabiliyor. DNA hasarına yol açıp kanserojen etkiye sahip oluyor. İnsanlar, ceviz ağaçlarına temas ettiklerinde ya da o ağaçların çevresindeki toprakta çalışırken juglona maruz kalabiliyor.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Halk arasında yaygın olan bir inanış, kimyasal bir maddenin bulunuşunu sağlamıştır.

B) Ceviz ağacının ürettiği zehirli kimyasal maddeler bazı canlı türleri için tehlike oluşturmaktadır.

C) Ceviz ağacına özgü bir kimyasal olan junglonun zararlı etkileri insanları farklı arayışlara itmiştir.

D) İnsanlar çağlar öncesinde ceviz ağacının yapısında kimyasal bir maddenin varlığını keşfetmiştir.

E) Junglon adlı kimyasalın, ceviz ağacı dışındaki bitki türlerini olumsuz yönde etkilediği tespit edilmemiştir.

13. (I) Orta Çağ boyunca Alman köylüsünün gözünde orman, bilinmeyen tehlikelerle doluydu. (II) Ormanlarda yaşadığına inanılan korkunç yaratıkların yanı sıra, çiftçilerin başına bela olan tarla fareleri ve üzüm hasadının köküne kibrit suyu eken asma yaprağı böcekleri Alman köylüsünün mücadele ettiği unsurlardı. (III) Karanlık ve ıssız vadilerde cadılar yaşar; şeytan, kılıktan kılığa girerek insanları korkuturdu. (IV) Kuytu köşelerde yaşayan cinler pek çok kötülüğün yanı sıra, insanların üstüne bir kâbus gibi çöken karakışın baş sorumlularıydı. (V) Çetin kış ayları boyunca hâlsiz düşen köylüler bahara doğru, korkunç kıyafetlere bürünüp olabildiğince çok gürültü kopartarak ormandaki cinleri kaçırmaya çalışırlardı. (VI) Alman köylüsünün gerçeküstü varlıklarla yaptığı kovalamaca, yüzlerce yıl boyunca türlü âdetlerle zenginleşerek büyük bir şenliğe dönüştü.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

14. I. 1929 yılının ilk günlerinde Avrupa ve Balkanlarda hayatı felç eden soğuk ve fırtına, birkaç gün içinde İstanbul'da da kendini gösterdi.

II. Üçüncü günün akşamında rasathane; kar ve fırtınanın İstanbul'da en fazla iki üç gün daha devam edeceğini, ardından lodosun etkili olacağını açıkladı.

III. İki gün sonra hava yumuşasa da bu kez güneyden esen şiddetli rüzgâr yüzünden vapur seferleri yapılamıyor, deniz ulaşımında aksamalar oluyordu.

IV. İstanbul halkı, 7 Ocak Pazartesi günü sabaha karşı saat ikide başlayan şiddetli fırtınadan limandaki gemilerin durmaksızın çalan düdükleriyle haberdar oldu.

V. İstanbul'u etkisi altına alan kar ve fırtına, gün içinde kentte yaşamı durma noktasına getirirken herkes radyo başında, hava durumuyla ilgili iyi bir haber beklemeye başladı.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

15. Çocuk edebiyatına gönül verip bu uğurda pek çok zorluğa göğüs gerdim. Vazgeçmem için çok neden vardı, hep direndim. Koşullar ağır, olanaklar sınırlıydı ama umutsuzluğa kapılmadım. Güzel günlerin özlemiyle yürüdüm yarım asır. Düşe kalka yürüdüğüm o yolun sonunda hâlâ gelişmekte olan bir çocuk edebiyatından söz ediliyor. Bu söz, elli yıl önce de çınlardı kulaklarımda. Bense gerçeklerle hayallerin kıskacında elli yıllık serüvenimle ilgili gelgitler yaşıyorum.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) İdealleri uğruna önüne çıkan engelleri aşmada yılgınlık göstermemiştir.

B) Sanat yaşamıyla ilgili bir değerlendirme yapma gereksinimi duymuştur.

C) Çocuk yayıncılığının geldiği noktayla ilgili olarak düş kırıklığı yaşamaktadır.

D) Çocuk kitabı yazarlarının nitelikten ayrılıp nicelik rüzgârına kapıldığını düşünmektedir.

E) Aradan geçen bunca zamana karşın çocuk edebiyatının gelişmemiş olmasının üzüntüsü içindedir.

16. Araştırmalar, depresyonun görülme sıklığının ergenlerde diğer yaş gruplarına göre daha fazla olduğunu gösteriyor. Gençler bu dönemde hayatlarının geri kalanını etkileyen birçok sınava giriyor. Bu sınavlar gençler için önemli bir stres kaynağı. Onları neyin beklediğini bilmemeleri karamsarlığa ve depresif duygu durumlarına neden olabiliyor. Yoğun iş temposunu bahane eden bazı anne babalar, bu dönemde çocuklarını yeterince dinlemiyor, onlarla konuşmuyor, fikirlerine değer vermiyor. Öte yandan aynı araştırmada, takım sporlarıyla uğraşan çocukların beyinlerindeki hipokampus bölgesinin hacminin daha büyük olduğu belirlendi. Depresyon hastalarında hipokampus bölgesinin hacminin küçüldüğü biliniyor. Yeni sonuçlar, erken dönemde spor yapmanın beyin gelişimini olumlu yönde etkilediğini gösteriyor. Depresyonun kalıtımla ilgili bir yanının olduğu da biliniyor. Duygusal strese hassasiyeti belirleyen 5-HTT geninin "kısa" kopyasına sahip olanlar, uzun kopyasına sahip olanlardan daha fazla depresyon riski taşıyor. Bu durum, belli bir yaş grubu için değil, genel depresyon hastaları için önemli bir veri olarak önümüzde duruyor.

Bu parçaya göre depresyonun gençlerde daha sık görülmesiyle ilgili olarak

I. Gelecek kaygısı yaşamaları

II. Aile içi iletişimin zayıf olması

III. Olaylara olumsuz yaklaşmaları

IV. Yeterince spor yapamamaları

V. Genetik bir mirasa sahip olmaları

gerekçelerinden hangilerine ulaşılamaz?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) III ve V E) IV ve V

17. Ele aldığı coğrafyayı, dar bir çevreyi karakterlerin iç dünyasıyla bağdaştıran, oradan kendine özgü bir dünya kuran filmlere sıkça rastlar olduk. Ait olduğu coğrafyanın egzotikliğini, masalsılığını, gizemini ve yalnızlığını sinematografik olarak vurgulayan, buradan karakterlerine ve dolayısıyla seyircisine bir yabancılaştırma duygusu yaşatan filmler bunlar. Gregor Bozic yönetmenliğindeki *Kestane Ormanından Hikâyeler*, Rainer Sarnet yönetmenliğindeki *Kasım*, Béla Tarr yönetmenliğindeki *Lanet*, Nuri Bilge Ceylan'dan *Bir Zamanlar Anadolu'da* bu tür filmler arasında yer alıyor. Hepsinde, ait olduğu kültürün ürünü olan öyküler anlatılıyor. Belli bir bölgeye özgü olarak anlatılan o öyküler aslında bütün insanlığı ilgilendiriyor. Ancak filmin yerelliğe boğulması, bahsi geçen toprakların kültürünü bilmeyenler için anlaşılması güç bir seyir ortaya çıkarıyor.

Bu parçada sözü edilen filmlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Olaylara aynı noktadan bakması, bütünün parçalarını görmeyi zorlaştırmaktadır.

B) Yerel bir sorunu evrensel ölçeğe taşımaya çalıştığı için özgünlüğünü yitirmektedir.

C) İçinden çıktığı kültürün insanlarında kendine yabancılaşma duygusu yaratmaktadır.

D) Yaratılan aşırı yerel atmosfer yüzünden mesajını geniş kitlelere iletmekte zorlanmaktadır.

E) Doğduğu çevrenin coğrafi ve kültürel özelliklerini dışarıdan bakan bir göz olarak yansıtmaktadır.

18. Jane Jacobs'ın *Büyük Amerikan Kentlerinin Ölümü ve Hayatı* adlı eseri, beklenmedik bir şekilde kenti savunan bir akımın doğmasına kaynaklık eder. Kitap, bir yandan kır hayatına karşı kent savunmasını yaparken diğer yandan işlevselci şehircilik uzmanlarının uygulamalarını şiddetle eleştirir. Çağdaş şehircilik uzmanlarının inşa ettiği kentlerin özellikle gençlerde törelere ve yasalara aykırı hareket etme anlayışını kamçıladığını iddia eder. Binaların sokaklara açılmasını, mağazaların kaldırımlarda olmasını savunur. Bunun özel yaşamı koruduğunu, şehirlilere de özgürlük sağladığını söyler. Amerikan şehirciliğindeki tarihsel gelişmelerin kusursuz ve sorunsuz olduğunu varsayanlar için çok değerli derslerle dolu olan kitap, açık ve berrak sosyal tercihleri sayesinde bugün de anlamını koruyan bir klasiktir.

Bu parçadan *Büyük Amerikan Kentlerinin Ölümü ve Hayatı* adlı kitapla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Verdiği mesajlarla kendi dönemini aştığına

B) İnsanlara doğayla bağı kopmamış bir yaşam tarzı önerdiğine

C) Kent konusunda yeni bir görüşün ortaya çıkmasını sağladığına

D) Sokak yaşamıyla bağlantısı kopmamış bir kent yaşamı önerdiğine

E) Çağdaş şehircilik uygulamalarının suç oranlarını artırdığını savunduğuna

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Biz algılayamasak da köpeklerin, korkunca salgıladığımız kokuyu algılayabildiği bilinir. Karınca, fare, semender gibi hayvan türlerinin salgıladığı feromon hormonu, bu hayvanların kendi türlerinden bireylerle iletişim kurmasında önemli rol oynar. İnsanların korktukları zaman kimyasal bir alarm verip vermediği sorusu üzerine birçok araştırma yapılıyor. Araştırmacılar, ilk defa uçaktan serbest atlayış yapan kişilerden ve fiziksel egzersiz yapan bir grup insandan ter örnekleri aldı. Serbest atlayış yapan kişilere ait ter örneklerinin koklatıldığı insanların beyinlerinde duyguların değerlendirildiği bölümün etkinleştiği görüldü. Egzersiz yapan kişilere ait ter örnekleri koklatıldığında ise benzer bir durumla karşılaşılmadı. Ancak her iki durumda salgılanan terin kimyasal yapısında bir farkın olup olmadığı henüz kanıtlanabilmiş değil.

19. **Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?**

A) Bazı hayvanların saldırganlaşmasında korku anında çıkarılan terin etkisinin olduğu

B) Spor sırasında insanların koku alma duyularının normal zamana göre zayıfladığı

C) İnsanların terleme biçiminden korku ya da kaygı içinde olduklarının anlaşılabildiği

D) Terlemeye başlamadan önce insanların beyin fonksiyonlarında farklılaşmanın görüldüğü

E) Korku ve endişe anında salgılanan terdeki farklılığın diğer insanlar tarafından algılandığı

20. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?**

A) Bazı hayvanların koku alma duyusu insanlara oranla daha gelişmiştir.

B) Terleme sadece yorgunluk anında değil, korku ve kaygı durumunda da salgılanan bir kimyasaldır.

C) Bazı canlı türleri, vücutlarından salgıladıkları kimyasal maddeleri anlaşma aracı olarak kullanmaktadır.

D) Korku ve endişe anında gerçekleşen ter ile spor yaparken gerçekleşen terin kimyasal açıdan farklı olduğu ispatlanmış değildir.

E) Yapılan araştırmalarda terin neden olduğu kokunun insanların sosyal ilişkilerini etkilediğine yönelik kanıtlar elde edilmiştir.

Soru Çözdüren Teknik

Türkçede işaret sıfatları ve zamirleri bir varlığı işaret eder. Bu, çoğunlukla metin içinde önceden geçmiş olan bir kişi, söz, cümle veya durumdur. Örneğin, "Birkaç yıldır yeterince yağmur yağmaması, tarlalardaki ürünlerin gelişmemesine yol açıyor. Bu durum, çiftçileri yeni arayışlara itti." biçimindeki bir anlatımda "bu durum" sözü; kendinden önceki cümlede ifade edilen "son yıllarda görülen kuraklığın, ekili alanlara büyük zararlar vermeye başlaması" ifadesine gönderme yapmaktadır. Son yıllarda ÖSYM sorularında bu tarz sorular gelmektedir. Yapılması gereken, daha seçeneklere geçmeden önce "bu durum" sözüyle neyin kastedildiğini, o sözün neye gönderme yaptığını belirlemektir.

Örnek Soru • 1

Temiz içme suyuna erişim, çoğumuz için baş edilmesi gereken sorunlardan biri değildir. Ancak dünyada yaklaşık 650 milyon insanın içme suyuna ulaşması ya çok zor ya da imkânsız. Bu olumsuzluğu konu edinen çalışmalardan birinde sudaki bakterilerin %99,99'unu 20 dakika içinde öldürebilen, pul büyüklüğünde bir cihaz geliştirildi. Bu durum yoksunluk yaşanan bölgelere hızlı bir şekilde temiz içme suyu tedarik edilmesinin önünü açtı.

Bu parçadaki altı çizili ifadenin gönderme yaptığı söz aşağıdakilerden hangisidir?

A) Suyun arındırılmasını sağlayan aracın geliştirilmesi

B) Su ihtiyacını karşılamadaki zorlukların saptanması

C) Temiz içme suyunun geniş kitlelere ulaştırılabilmesi

D) İçme suyunun oluşturduğu maliyetin düşürülmesi

E) İçilebilecek düzeyde suya erişimin kolaylaştırılması

(2018 - MSÜ)

Çözüm

Parçada altı çizilen "bu durum" sözü, kendinden önce geçen ifadeye gönderme yapıyor. Önceki cümlede "… çalışmalardan birinde sudaki bakterilerin %99,99'unu 20 dakika içinde öldürebilen, pul büyüklüğünde bir cihaz geliştirildi." deniyor. Geliştirilen cihaz, sudaki bakterilerin %99,99'unu 20 dakika içinde öldürerek suyu temizliyor yani arındırıyor. O hâlde altı çizili ifadenin gönderme yaptığı söz "suyun arındırılmasını sağlayan aracın geliştirilmesi"dir.

Cevap A

Örnek Soru • 2

Körlük, Nobel ödüllü yazar Jose Saramago'nun 1995 yılında yayımlanmış romanıdır. Okuyucu, bu kitapta kahramanları; adıyla değil, onları tanıtan ifadelerle görür. Yazar her birini "doktor, doktorun karısı, hırsız, koyu renk gözlüklü genç kız" gibi çeşitli sıfatlarla adlandırır. Kahramanların diyaloglarını da anlatıcının sesine yedirerek metni uzun bir monoloğa dönüştürür. Okur bu durum karşısında romanı takip etmekte güçlük çeker ve kendini âdeta bir labirentin içinde bulur. Ayrıca Saramago, roman boyunca nokta ve virgül dışında noktalama işareti kullanmaz. Bu da metnin bütüncüllüğüne katkıda bulunan bir başka yöntemdir.

Bu parçadaki altı çizili ifadeyle

I. Eserde kişilerin, özellikleriyle anımsatılması

II. Birden fazla teknikten yararlanılmış olması

III. Olayların karmaşık bir şekilde aktarılması

durumlarından hangilerine gönderme yapılmamıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) II ve III

(2018 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada geçen "Okuyucu, bu kitapta kahramanları; adıyla değil, onları tanıtan ifadelerle görür. Yazar her birini "doktor, doktorun karısı, hırsız, koyu renk gözlüklü genç kız" gibi çeşitli sıfatlarla adlandırır." sözlerinden yazarın kişileri isimleriyle değil de "doktor, doktorun karısı, hırsız, koyu renk gözlüklü genç kız" gibi kişilik özellikleriyle anlattığını anlıyoruz. O hâlde "bu durum" sözüyle yazarın eserde kişileri özellikleriyle anlatmasına gönderme yapılmıştır. Bu I numaralı ifadedir. Ancak soruda gönderme yapılan değil de yapılmayan durumlar soruluyor. Buna göre II ve III cevap olacaktır.

Cevap E

16. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülldeki 20 soruyu 35 dakikada çözünüz.

1. Çeviri, tiyatroda rejisörün yaptığı iş gibidir. Yazarın yazdığını, sahnedeki oyuncularla yeniden yorumlayarak izleyiciye sunmaktır. Müzikte, notalar değişir ama kulağa gelen tını değişmez. Çevirmen de yazarın yazdığı dildeki incelikleri, nüansları, esneklikleri, kıvraklıkları kendi dilinde ama üslubu bozmadan vermek zorundadır. Çünkü bir yazarı yazar yapan, üslubudur. Çevirmen, çevirdiği yazarın üslubuna bağlı kalmazsa yazara da okura da saygısızlık etmiş olur. Bunun için çevirmen; doktordur, eleştirmendir, yazardır, kaportacıdır, köylüdür, kentlidir, tiyatrocudur, öğretmendir, çocuktur, kadındır, erkektir, ressamdır. Çünkü ----.

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) çeviri; cinsiyet, meslek ve yaş ayrımının olmadığı bir uğraştır

B) çevirmenin okur üzerindeki etkisi kitabın yazarından daha fazladır

C) çevirmen olmak için mutlaka edebiyatla ilgili bir kişi olmak gerekmez

D) çevirdiği her kitapta, kahraman her kimse onun ağzından konuşmak zorundadır

E) çevirdiği kitabın farklı meslek dallarında çalışanlarca yeni bir kitap olarak algılanacağını bilir

2. Issız bir adada yalnız yaşayan birine para dolu bir çanta mı yoksa yaşamı kolaylaştıran ufak tefek şeyler mi istediği sorulsa o kişi ikincisini seçer. Çünkü orada bir başınadır ve iç sesi ile ihtiyaçları belirler onun kararını. Oysa toplumda yaşayan bir insan için böyle bir durum söz konusu değildir. Çünkü insan, gözlem altındadır. Gözlemcinin duygularına, söz konusu kişinin duygularından daha çok önem verilir. Bireyler, ben bunu almalıyım, bunu giymeliyim diye düşünmek yerine el âlem ne der diye düşünür. Oturduğu evler, bindiği arabalar, seçtiği meslekler kendinden çok, el âlemin seçtikleridir aslında.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) İnsanların kendilerini gözlem altında hissetmesi, yanlış kararlar vermesini engeller.

B) Bireysel yaşamda bireysel çıkarlar, toplumsal yaşamda toplumsal çıkarlar gözetilir.

C) Başkalarının istekleri doğrultusunda karar veren insanlar, ekonomik açıdan istediklerini elde edemez.

D) Temel gereksinimlerini karşılayan insan, toplumda iyi bir yer edinmek için sahip olduklarının sayısını artırmak ister.

E) Toplumsal yaşamda insanın istekleri kendinden değil, sahip olduğu şeylerin başkaları tarafından istenir bulunmasından kaynaklanır.

3. Goethe, ünlü eseri *Faust*'u Fransızcaya aktaran çevirmene yazdığı bir mektupta çeviriyle ilgili şöyle bir benzetme yapar: "Geçen gün, kırlarda biraz çiçek topladım. Düşüne düşüne evime getiriyordum. Yanan parmaklarımın arasında kuruyan zavallı çiçeklerin taç yaprakları yolda eğik duruyordu. Evde su dolu bir vazoya koydum onları. Öyle ani bir değişim oldu ki çiçekler hâlâ toprağında gibiydi. Şiirimin yabancı bir dille konuştuğunu duyduğumda bana da öyle geldi." Çeviriyle ilgili çok güzel bir benzetmedir bu.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılabilir?

A) Bir yapıtı çevirmenin ona yapılabilecek en büyük kötülük olduğu

B) Çeviri eserleri bazen eserin asıl sahibinin bile tanımakta güçlük çektiği

C) Çeviri yapıtların, çevrildikleri dilde ilk başta beklenen etkiyi göstermediği

D) Yazar ve şairler için yapıtlarının çevirilerini okumanın büyük bir mutluluk kaynağı olduğu

E) Her iki dilin inceliklerini bilen kişilerce yapılan çevirilerin, eserin orijinaline yakın bir tat verebildiği

4. Elinize bir kitap aldığınızda şu soruları sorun: Nicelik veya rakamlarla ilgili soyut bir mantık içeriyor mu? Gerçeklik veya varoluşla ilgili deneysel bir mantık içeriyor mu? Aldığınız cevap "hayır" ise o kitabı bir kenara bırakın çünkü lafazanlık ve hayalden başka bir şey içeriyor olamaz o kitap.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Seçtiği kitapta anlatılanların gündelik yaşamda uygulanabilir olmasını istediği

B) Okuyacağı kitapta anlatılanların dünyanın her yanında geçerli bilgiler olmasını önemsediği

C) Bir kitapta anlatılanların duyularla algılanıp algılanmamasına değil, ölçülebilir olmasına baktığı

D) Aklın sınırlarını zorlayan hatta aklın denetiminden sıyrılan içeriklerin yer aldığı kitapları değerli bulduğu

E) Okuduğu kitaplarda anlatılanların somut gerçekler olmasa bile aklın süzgecinden geçmiş bilgiler olmasını istediği

5. - 6. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Edebiyat tarihimiz; zamanında anlaşılmayıp ölümünden yıllar sonra keşfedilmiş, çok okunmuş yazarlarla doludur. Çok az yazara nasip olur, farklı nesillerce okunduğuna yaşarken şahit olmak. Bu yazarımız, onlardan biridir. Çocuk edebiyatının sesinin gür çıkmasında, duyulmasında önemli rol oynamıştır. Niceliğin niteliğe hiçbir katkısının olmadığını savunmuş, elli üç yıllık yazarlık hayatında buna uymaya özen göstermiştir. Edebiyatımıza kendi rengini katmış, okurlarının gönlünde silinmez anılarla ve karakterlerle güzel bir yer edinmiştir. Kendini hep yeni kuşakların ilgi alanlarına, beğeni çıtalarına ve değişim boyutlarına göre geliştirmeye çabaladığı için okurlarıyla arasındaki bağ hiç kopmamıştır. Özgürlük ve barış dışında hiçbir edebiyat, sanat ve fikir akımına yandaş olmamış, insanı insan kılan evrensel ilkeleri, yol haritası olarak benimsemiştir.

5. **Bu parçada sözü edilen sanatçıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?**

A) Çocuk edebiyatının güçlenmesine önemli katkılar yaptığı

B) Ortaya koyduğu yapıtlarla okurlarda ve edebiyatta iz bıraktığı

C) Gençlerin eğilimlerini yakından izleyip o doğrultuda yapıtlar verdiği

D) Yaşarken yapıtlarının farklı kuşaklar tarafından okunmasına tanık olduğu

E) Yapıtlarının gerçek değerinin zamanında tam olarak anlaşılamadığını düşündüğü

6. **Bu parçada sözü edilen yazarın**

I. Sanat yaşamımda bağlı kaldığım tek ideoloji, insanlık ülküsüdür.

II. Çok sayıda yapıt vermenin, sanatçının yaratıcılığını ortaya çıkardığını düşünürüm.

III. Okurların düzeylerine erişme bilincim onların kalemimden kopmamalarını sağladı.

sözlerinden hangilerini söylemesi beklenir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) II ve III

7. Afrika ormanlarında dolaşan Tarzan'ı hepiniz bilirsiniz. Çizeri Hal Foster'a sormuşlar: "Hiç Afrika'ya gittiniz mi?" Şöyle yanıt vemiş: "Hayır, maalesef gidemedim!" Tenten'in maceralarını da bilirsiniz; Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Tibet'te, Rusya'da ve İngiltere'de geçer. Ama yaratıcısı Herge, Hal Foster gibi kendi topraklarından dışarı çıkmamıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceyle örtüşmektedir?

A) Hayallerin süslenerek anlatılması okurların hoşuna gider.

B) Gerçek başarı kendini değil, o alandaki ustaları aşmakla elde edilir.

C) İnsanoğlu, kurgusal yaşamlara gerçeklerden daha çok ilgi duymuştur.

D) Etkileyicilik, anlatılanın yaşanmışlığında değil, anlatım ustalığında gizlidir.

E) İnsanlar, gizemli ülkelerden söz eden eserlere her zaman çok ilgi göstermiştir.

8. (I) İklim değişimi, günümüzde insanlığın karşı karşıya olduğu en önemli küresel sorunlardan biri. (II) Küresel ısınma, ilk gündeme gelmeye başladığı zamanlarda korkulan bir geleceğe ait beklenen birtakım değişimleri ifade ediyordu. (III) Son 20-30 yıl içinde küresel iklimde meydana gelen hızlı değişimler, şimdiden insan toplulukları ve doğal sistemler üzerinde geniş çaplı etkilerini göstermeye başladı. (IV) Bu ölçekteki değişimlerin sürmesi hâlinde dünyanın her yerinde insanları ve toplumları daha da tehlikeye atacak şiddetli ve geri dönüşü olmayan etkiler meydana gelecek. (V) İklim değişiminin olabilecek en kötü etkilerini bertaraf etmenin yolu ise içinde bulunduğumuz yüzyıl boyunca küresel sıcaklık değişimini kontrol altına almak için kapsamlı önlemler almaktan geçiyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Konuşurken zorluk yaşayan kekeme kişiler, zorlanmadan şarkı söyleyebiliyor. Bu durum, beyin hasarı nedeniyle konuşma güçlüğü yaşayan kişilerde de görülüyor. Bu nedenle kekemelik, felç, beyin hasarı gibi sorunlar nedeniyle konuşma problemi yaşayan insanların tedavisinde şarkı söyleme terapileri kullanılabiliyor. Bu durumun, konuşma sırasında beynin sol tarafı etkinken, sayı saymak ya da bilinen bir şarkıyı söylemek gibi mantıksal bir düşünme süreci gerektirmeyen sözlü ifadelerde beynin ağırlıklı olarak sağ tarafının etkin olmasından kaynaklandığı düşünülüyor. Beynin konuşma sırasında etkin olan bazı bölümlerinin müzikle ilgili bazı işlevlerin gerçekleşmesi sırasında da etkin olduğu biliniyor. Ancak araştırmalar şarkı söylerken beynin sağ tarafının da etkin olduğunu gösteriyor.

Bu parçaya göre konuşurken zorluk yaşayan kişilerin şarkı söylerken aynı zorluğu yaşamamasının nedeniyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Metinleri ezberlemek, notaya dökülmüş parçaları ezberlemekten daha zordur.

B) Sözcükleri bir mantık kurgusu içinde dizmek, şarkı söylemeye oranla daha zor bir etkinliktir.

C) Beynin sol tarafı sayısal ifadelerde, sağ tarafı ise hem sayısal hem sözel ifadelerde etkindir.

D) Beynin sağ tarafı, hastalara ve hastalıklara karşı sol tarafa oranla daha korunaklı bir yapıya sahiptir.

E) Benzer davranışsal özellikler olarak görülseler de beyinde tamamen ayrı mekanizmalarla ortaya çıkan etkinliklerdir.

10. Kültürel farklılıkların üzerine son derece güçlü projektörler tutulduğu günümüzde, insan olmaktan kaynaklanan özelliklerden, hele insanın doğal özelliklerinden söz edilmesi pek hoş karşılanan bir şey değil. Ama ben de kendi adıma, insanların sadece insan olmaktan kaynaklanan bazı özellikleri olduğunu, bu özelliklerin onları belirli durumları benzer şekilde değerlendirmeye ve benzer sonuçlara varmaya yönelttiğini inkâr eden bir yaklaşımdan hareketle kültürel çeşitliliğin nasıl savunulabileceğini anlamış değilim. İnsanı kültürel özelliklerine indirgeyip insan olmaktan kaynaklanan doğal özelliklerinden soyutlarsak farklı kültürlerden gelen insanların birbirlerini insan olarak görmeye devam etmelerini ve birbirlerine insan olarak davranmalarını nasıl umut edebiliriz?

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) İnsanlığın ortak ürünü olan evrensel değerler, farklı kültürlerde değişik şekillerde kendine yer bulmaktadır.

B) Kültürel farklılıkların belirginleşmesinde, insanların yaşadığı bölgede doğayla olan ilişkisi belirleyici rol oynamaktadır.

C) Kültürel farklılıklar öne çıkarılmaya çalışılsa da her kültürün temelinde insanı insan yapan ortak değerlerin yattığı unutulmamalıdır.

D) Ortak insanlık değerleri yerine kültürel özelliklerin öne çıkarılması, insani özelliklerin zayıflamasına neden olmaktadır.

E) Aynı kültüre sahip insanların olaylar karşısında ortak tepkiler vermesi, çok kültürlülük yerine tek kültürlülüğün savunulmasına yol açmaktadır.

11. 18. yy.da bilimsel düşünce alanında bazı gelişmeler yaşanır. Bunlardan biri D. Hume'un tümevarımın imkânsızlığıyla ilgili kanıtıdır. Hume'u öncelikle pozitivist felsefenin temelindeki "analitik" ve "sentetik" önermeler ayrımından tanıyoruz. Analitik önermeler, kavramlar arasındaki ilişkileri, fazladan hiçbir bilgi vermeden anlatan önermelerdir: "Bekârlar evli değildir." gibi. Sentetik önermelerse "Orta Doğu'da petrol yatakları vardır." önermesinde olduğu gibi duyu deneyimlerine dayanarak bilgi aktaran önermelerdir. Ancak Hume'a göre tekil gözlemlerden, duyu deneyimlerinden yola çıkılarak ulaşılan genellemelerin gerçeği yansıtması kuşkuludur. Geçmiş deneyimlerimize göre yapılan bazı önermeler hep doğrulandıkları için, bunların ileride de doğrulanacakları düşünülür ve tümevarım yoluyla genellemelere gidilir. ----. Bu konuda tek dayanağımız alışkanlıklarımızdır ve onlar değişebilir.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Çünkü bilimsel çalışmalarda başvurulan yöntemlerden biri de tümevarım yöntemidir

B) Kanıtlanmış verilerle geleceğe yönelik tahminlerde bulunmak, sık rastlanan bir durumdur

C) Tekil örneklerden genel yargılara ulaşılması bilim dünyasında çok tartışılan bir yöntemdir

D) Tümevarım yöntemi uygulanarak elde edilen sonuçların genel geçerliliği olduğu kabul edilir

E) Oysa geçmişte doğrulanmış olanın ileride de doğrulanacağına dair elimizde bir kanıt yoktur

12. - 13. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Tıp dilinde nevüs diye adlandırılan benler, deriye rengini veren melanin pigmentini sentezleyen melanosit hücrelerinin vücudun bazı bölgelerinde fazlaca birikmesiyle oluşur. Tanım ve oluşum itibariyle tümörleri çağrıştırsalar da tamamına yakını iyi huyludur. Benlerin önemli bir kısmı sonradan oluşur. Melanosit hücrelerinin aktivitesi morötesi ışınlara maruz kaldığında arttığı için vücudumuzun açıkta kalan ve güneş kremiyle korunmayan bölgelerinde yeni ben oluşumları tetiklenebilir. Ayrıca ergenlik ve gebelik gibi hormon düzeylerinin değişkenlik gösterdiği evrelerde daha çok yeni ben çıkar. Benlerin şekil veya büyüklüğü değişebilir, rengi koyulaşabilir ya da açılabilir hatta benler tamamen yok olabilir. Yapılan bir araştırma, kadınların erkeklerden daha fazla sayıda bene sahip olduklarını gösterdi. Kadınlarda benlerinin %70'inin genetik yapılarından, kalan %30'unun ise güneş ışığına maruz kalma gibi sebeplerden kaynaklandığını gösterdi. Genetiğin ben sayısını belirlemeye ek olarak benlerin vücuttaki dağılımını da kontrol ettiği anlaşıldı.

12. **Bu parçadan vücudumuzdaki benler ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?**

A) Standart bir görüntüsünün olmadığı

B) Büyük çoğunluğunun zararsız olduğu

C) Bazı dönemlerde oluşum sıklığının arttığı

D) Hormon dengesi sağlandığında vücuttan kaybolduğu

E) İnsanların doğuştan ya da sonradan benlere sahip olabildiği

13. **Bu parçadan benlerle ilgili olarak**

I. Tıp literatüründe bir hastalık olarak kabul edildiği

II. Oluşumunda soya çekimin ve çevresel faktörlerin etkili olduğu

III. Güneş ışınlarına maruz kalmanın yeni benlerin oluşumuna neden olabildiği

IV. Kadınlardaki ben sayısının erkeklerdeki ben sayısının iki katından fazla olduğu

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

14. Bütün ilkel toplumların kaçınılmaz ve şaşmaz bir sırayla belirli aşamalardan geçerek geliştiği, durmaksızın ileriye akan ırmak gibi ilerlediği söylenemez. Uzun zaman duraklamalar, bir anda sıçramalar hatta bazı belli evreleri atlayıp en öne geçmeler görülür. Toplumlar, tarihin aşamalarından âdeta merdivenin basamaklarından birer birer çıkarcasına geçmeyebilecekleri gibi hepsi aynı süratte ve aynı istikamette de değişmez. Dünya üzerinde en ileri toplumlarla en geri toplumların bir arada bulunuyor olması bunun en somut göstergesidir.

I. Her toplumun aynı süreçleri yaşayarak doğrusal ya da düz bir gelişim çizgisi izlediği söylenemez.

II. Aynı coğrafyada gelişmişlik düzeyleri farklı toplumların bulunması, tarihin her aşamasında görülmektedir.

III. Daha gerideki bir toplum, ilerideki bir toplumun en ileri biçimlerine o toplumun yaşadığı tarihsel süreçten geçmeden erişebilir.

Yukarıdakilerden hangileri bu sözleri söyleyen kişinin savunduğu tezlerden biri <u>değildir</u>?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III

D) II ve III E) I, II ve III

15. Balat, İstanbul keşmekeşinden kurtulup sokaklarında başıboş dolaşılacak bir semt. Balat'ı keşfetmenin en keyifli yanı adım adım tarihin içinde dolaşırken şimdiyi de birlikte yaşamaktır. Eski Türk filmlerinde kalmış mekânlar, bütün canlılığıyla önünüzdedir. Cumbalı evler, yan yana hizalanmış dükkânlar, merdivenli yokuşlar, etrafa nefis kokuların yayıldığı esnaf lokantaları, daracık Arnavut kaldırımlı sokaklar, pencereden pencereye gerilen iplere asılmış çamaşırlar... Cadde üzerinde bir vitrindeki giysiler ve aksesuarlar sizi 60'lı, 70'li yıllara götürür. Çıfıt Çarşısı adıyla bilinen küçük dükkânların olduğu iki sokak, minik sanat atölyeleri ve semt esnafıyla karşılar sizi. Tarihî turşucu, antikacıyla karşı karşıyadır. Yan sokakta eski film makineleri satan dükkânın bitişiği, sahaftır. Hayat bir başka zamanda akar burada.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi vardır?

A) Öyküleme B) Örneklendirme C) Tanımlama

D) Tanık gösterme E) Karşılaştırma

16. Eski toplumlarda mülkiyet, sahibinin parçası olarak görülürdü. Giyecekler, silahlar ve bazı aletler sahipleriyle birlikte gömülürdü. Sahibinin ölümünden sonra atların ve köpeklerin öldürülmesi hatta Hindistan'da kocasının ölümüyle birlikte kadınların yakılması bu anlayışın sonucuydu. Mülkiyet nesneleri ile mülkiyet sahibi arasındaki bağ bu denli güçlüydü. Modern toplumda mülkiyetin anlamı değişti; sadece sahip olma hakkını değil, sahip olunan nesneyi kendinden ayırıp satabilme hakkı ortaya çıktı. Modern insan, emeğinin ve emeğiyle ürettiklerinin sahibiydi elbette ama emeğini ve emeğinin ürünlerini satabiliyordu. Sahip olmayla sahip olduğunu satabilme arasındaki ayrım, iptidai toplumla çağdaş toplumu ayıran farklardan biri oldu.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) İlkel kabilelerde nesneler, sahipleriyle özdeşleştirilmiştir.

B) Modern toplumla birlikte insanlık, doğuştan gelen kazanımlarının farkına varmıştır.

C) Uygarlığın ilerlemesiyle birlikte mülk sahibi üzerindeki sınırlama ortadan kalkmıştır.

D) Alın teriyle elde edileni başkasına devredebilme, modern toplumun kazanımlarından biridir.

E) İlkel toplumlarda mülkiyetin sürekliliğini kişinin yaşamıyla sınırlandıran bir yaklaşım söz konusudur.

17. (I) 2007 yılının ikinci yarısında ABD'de konut sektöründe başlayan finansal kriz, kısa sürede tüm ülke ekonomilerini etkiler duruma gelmiştir. (II) Küresel ölçekte etkili olan ABD kaynaklı kriz nedeniyle uluslararası ticarete konu olan mallara yönelik talep önemli ölçüde azalmıştır. (III) Uluslararası ölçekte yaşanan talep darlığı, küresel ticaret hacminde büyük bir düşüşe neden olmuştur. (IV) Avrupa Birliği ülkelerinin oluşturduğu Euro Alanı, 2009 yılında %4,1 oranında küçülerek tarihindeki en büyük daralmayı yaşamıştır. (V) Türkiye'nin en büyük ihracat pazarı olan Avrupa Birliği'nde yaşanan ekonomik daralma, ihracatçı firmalar için yeni arayışları zorunlu hâle getirmiştir. (VI) Ticari faaliyetlerini özellikle Türkiye'ye yakın olan dinamik piyasalara kaydıran Türk firmaları, global krizi en az hasarla atlatmıştır.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense, ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) IV C) VI D) V E) III

18. **Gazeteci:**

(I) ----

Mühendis:

— Bana sorarsanız olumlu tarafları daha fazla. Şirketler etik komiteler kurmaya başladılar. İstenmeyen şeyler olmasın diye. Teknolojinin, etik bir temelde insanların hayat kalitesini desteklemesi için çalışıyorlar. Elbette kötü yüzü de ihtimal dâhilinde ancak mühendisler ürün geliştirirken bu konuya özen gösteriyor.

Gazeteci:

(II) ----

Mühendis:

— Bunların en güzeli kendi kendine giden otonom sürüşlü araçlar olur herhâlde. Sürücüsüz otomobiller şehirlerin çok önemli bir parçası olacak. Düşünün ki araç kapının önünden sizi alıp gideceğiniz yere kadar götürecek. Şimdi yaşlı bir insanın otobüs durağına yürümesi gerekiyor. Ama artık buna gerek kalmayacak. Araba onu kapısının önünden alacak. Bu şekilde insanlar siyasi ve sosyal aktivitelere katılabilecek. O şehirde hayat kalitesini artıracak.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) I. Teknolojinin zararlı olduğunu düşünüyor musunuz?

II. Modern bir anlayışla kurulan kentler neleri değiştirecek?

B) I. En son teknolojiyle donatılmış robotların yaygınlaşmasını olumlu buluyor musunuz?

II. Otomobil teknolojisinde gelinen son noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

C) I. Teknolojik ürünlerin ekonomik bir güce dönüşmesi hakkında neler söylemek istersiniz?

II. Sürücüsüz otomobillerin gündelik yaşamda yaygınlaşması size göre neleri değiştirecek?

D) I. Teknolojik ürünlerin yararının yanında zararlı taraflarının da olduğu görüşüne katılıyor musunuz?

II. Akıllı şehirler konusunda yürütülen yeni projelerle ilgili neler söylemek istersiniz?

E) I. İnsanların yaptığı bazı işlerin teknolojik ürünlere devredilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

II. Teknolojinin sağladığı olanaklardan yararlanmanın kent yaşamına katkısından söz eder misiniz?

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Telefon, gittikçe daha çok esir alıyor günümüz insanını. Öyle ki telefona bakmadan 10 dakika durmak neredeyse imkânsız! Akıllı telefon üreticileri de bu durumun farkında. Android ve IOS işletim sistemleri, dijital sağlık başlığı altında telefonla daha az vakit geçirmeyi teşvik edecek özellikler sunuyor. Ancak bu o kadar da kolay değil, bildirimleri sessize almak gibi yöntemler pek de işe yaramıyor. Bu yüzden telefonun bağımlılık yapıcı özelliklerini tam tersi yönde kullanan uygulamalar geliştirildi. Örneğin, "Orman" adlı uygulama, telefonu kullanmamayı oyunlaştırdı. Telefonu ne kadar az kullanırsanız oyunda diktiğiniz sanal ağaçlar o kadar büyüyor. Telefonu kullandıkça ağaçlar kurumaya başlıyor. Bu uygulamada sanal ağaçları büyüterek kazandığınız puanları sponsorların da desteğiyle gerçek ağaç dikmek için kullanabiliyorsunuz. Böylece hem işinize ve ailenize daha fazla zaman ayırabiliyor hem de adınıza dikilen ağaçlarla dünyayı güzelleştiriyorsunuz. Bunun için yapmanız gereken tek şey, akıllı telefonunuzu kullanmamak.

19. **Bu parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?**

A) Sanal oyunların insanlardaki gerçeklik duygusunu zayıflattığı

B) Telefon bağımlılığının her geçen gün büyük bir sorun hâline geldiği

C) Telefon bağımlılığının iş ve aile yaşamını olumsuz etkilediğinin saptandığı

D) İnsanların büyük çoğunluğunun telefonla fazla vakit geçirmekten rahatsız olduğu

E) Çevreye duyarlı insanların telefona ayırdığı süreyi azaltarak ağaçlandırma çalışmalarına katkı yaptığı

20. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?**

A) Telefon bağımlılığının bazı sağlık sorunlarına yol açması, kullanıcıları yeni arayışlara itmektedir.

B) Üretici firmaların telefon bağımlılığını azaltmaya yönelik çalışmalarında istenen başarı elde edilememiştir.

C) Telefon bağımlılığını azaltmaya dönük bazı uygulamalar, insanlar için gerçek yaşamda farklı kazanımlara dönüşebilmektedir.

D) Sanal oyunların bağımlılık yapan özelliklerini faydalı amaçlar için kullanmaya çalışan uygulamalar geliştirilmektedir.

E) Yeni teknolojiler geliştiren insan, bir süre sonra geliştirdiği teknolojinin olumsuz etkilerinden kurtulmak için çabalamaktadır.

Soru Çözdüren Teknik

Parçanın anlatımıyla ilgili soruları çözerken belli ifadelere dikkat etmek gerekir. Yineleme ya da tekrar dendiğinde "ikileme"ye bakmak gerekir. Karşılaştırmadan söz ediliyorsa "en, daha, göre, kadar, ise, oysa ..." gibi ifadelere bakmak; benzetmeden söz ediliyorsa "tıpkı, sanki, misali, gibi, andırıyor..." gibi ifadeleri aramak gerekir. Aynı şekilde örnekten söz ediliyorsa çoğunlukla bir konuyla ilgili aynı nitelikte birkaç unsurun sıralandığı görülür.

Örnek Soru • 1

Bakmayın sahilinin dolguyla denizden yükseltilmiş olmasına; denizin içinden çıkıp içeri doğru yılan misali kıvrılan yokuşun ta Galata Kulesi'nin gölgesine kadar uzandığı bir semt Tophane. Ana sokakları bayır, ara sokakları çıkmaz. Bu nedenledir ki adımlar hafif hafif, ağır ağır atılır burada. Sanki semti derinlemesine hissettirmek ve geçmişi teneffüs ettirmek için yukarı doğru uzadıkça uzar yol.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Karşılaştırma
B) Benzetme
C) İkileme
D) Niteleme
E) Mecazlı söyleyiş

(2018 - ÖSYM)

Çözüm

Seçeneklerde geçen ifadelerin parçada nerelerde geçtiğini tespit edelim:

Bakmayın sahilinin dolguyla denizden yükseltilmiş olmasına; denizin içinden çıkıp içeri doğru yılan misali kıvrılan yokuşun (benzetme, niteleme) ta Galata Kulesi'nin gölgesine kadar uzandığı bir semt Tophane. Ana sokakları (niteleme) bayır, ara sokakları çıkmaz. Bu nedenledir ki adımlar hafif hafif, ağır ağır (ikileme) atılır burada. Sanki semti derinlemesine hissettirmek ve geçmişi teneffüs ettirmek (mecazlı söyleyiş) için yukarı doğru uzadıkça uzar yol.

Görüldüğü gibi parçada karşılaştırma yapıldığını gösteren bir ifade yoktur.

Cevap A

Örnek Soru • 2

Bir noktadan sonra, hayal ettiğim bu dünya benim elimden çıkar ve kafamın içinde yaşadığım şehirden daha gerçek olur. O zaman bütün insanlar ve sokaklar, eşyalar ve binalar sanki hep birlikte aralarında konuşmaya, benim önceden hissedemediğim ilişkiler kurmaya; sanki benim hayalimde ve kitaplarımda değil kendi kendilerine yaşamaya başlarlar. İğneyle kuyu kazar gibi sabırla hayal ederek kurduğum bu âlem, bana o zaman her şeyden daha gerçekmiş gibi gelir.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Kişileştirmeye yer verilmiştir.
B) Birinci kişili anlatım kullanılmıştır.
C) Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.
D) Benzetme yapılmıştır.
E) Örneklemeye başvurulmuştur.

(2019 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada geçen "O zaman bütün insanlar ve sokaklar, eşyalar ve binalar sanki hep birlikte aralarında konuşmaya, benim önceden hissedemediğim ilişkiler kurmaya; sanki benim hayalimde ve kitaplarımda değil, kendi kendilerine yaşamaya başlarlar." sözleriyle "Kişileştirmeye yer verilmiştir (A)", "hayal ettiğim, yaşadığım, hissedemediğim, benim hayalimde, kitaplarımda, kurduğum bu âlem" ifadeleriyle "Birinci kişili anlatım kullanılmıştır (B)", "... daha gerçek olur", "... her şeyden daha gerçek..." sözleriyle "Karşılaştırmadan yararlanılmıştır (C)", "iğneyle kuyu kazar gibi" sözüyle "Benzetme yapılmıştır (D)". Ancak parçada "örneklemeye başvurulduğunu (E)" gösteren bir ifade yoktur.

Cevap E

17. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 35 dakikada çözünüz.

1. ----. Evet, yaratıcılığın ortaya çıktığı bir uğraş olması ve estetik değer taşıyan bir eserin ortaya çıkmasıyla sanattır. Ancak eserin sağlamlığı, ayakta durması, işlevselliği gibi noktalarda işin içine teknik yani hesap kitap girer. Başka bir deyişle bilimin kuralları geçerli hâle gelir. Maddi varlığımızın belki de en temel eserleri olan mimari yapılar, biçimsel tasarımlarıyla estetik değerlendirmeye tabi tutulurken pratik ve teknik unsurlarıyla da bilimsel ölçütlere tabidir. Bir kişi, bir yapıya yalnızca estetik gözle bakarsa bir sanat eseri olduğu izlenimine kapılır. Ancak yapının inşa sürecini incelediğinde onun bilimin kurallarına uyularak yapıldığını görür. Bu da doğaldır çünkü her ikisiyle de yakın ilişki içindedir.

Bu parçanın başına düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Mimari, insanlık tarihinin en önemli uğraş alanlarından biridir

B) Mimarlığın zanaat mı yoksa sanat mı olduğu tartışmalı bir konudur

C) Mimari, sanatın ve bilimin önemli buluşma noktalarından birini oluşturur

D) Mimari eserleri ayakta tutan, mühendislik bilgisinden başka bir şey değildir

E) Mimari, tarihin ilk dönemlerinden beri insanların gündeminde olan bir uğraş alanıdır

2. Bir uçak simülatöründe yaşanan bir kriz anından Amerikan futbolundaki oyun kurucunun çok kısa süreler içinde oyunun kaderini belirleyecek kararlarına, bir itfaiyecinin devasa bir orman yangınından radikal bir kararla nasıl kurtulduğundan bir saldırı füzesi ile dost bir savaş uçağını çok kritik bir sürede ayırt edebilmiş bir askere kadar farklı alanlarda birçok hikâye incelendi. İyi karar vericilerin beyinlerinin karar verme süreçlerinde nasıl davrandığı irdelendi. Pilot hatalarından kaynaklı uçak kazalarının, gerçekçi uçuş simülatörlerinin geliştirilmesinden sonra büyük ölçüde azaldığı, bunun pilotların simülatörler sayesinde kendi karar verme süreçlerini öğrenmiş olmalarından kaynaklandığı anlaşıldı.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) İnsanların düşünmeden verdikleri kararlar, yaşamlarını etkilemektedir.

B) Zekâ düzeyi yüksek kişiler, ani durumlarda isabetli kararlar vermektedir.

C) Ani durumlarda karar vermek öğrenilen bir kazanım değil, bir kişilik özelliğidir.

D) Zorda kalan insanlar, gündelik yaşamda veremeyecekleri cesur kararları kolaylıkla verebilmektedir.

E) Beynin karar verme süreçlerini tanımak, anlık durumlarda doğru karar verme olasılığını artırmaktadır.

Strateji Yayınları

3. Her okuyucu fark etmese de kitaplar dünyasında kendisine ait bir edebiyat alanı oluşturur. Bu yüzden edebiyat dendiğinde her birimizin aklına farklı türler, farklı temalar, farklı kitaplar ve farklı dönemler ekseninde kurulmuş dünyalar gelir. Bu farklı dünyalar acılarımızın, mutluluklarımızın, yaralandığımız yerlerin, hayatta sustuğumuz kısımların, ideolojilerimizin, bilinçaltımızın ve içinde yaşadığımız toplumun birer toplamına dönüşür. Okuyucu olarak yaptığımız seçimler bu toplamların en görünür yanını oluşturur. Bu sebeple ----.

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) kitap seçimlerimizde kendi isteğimizden çok, toplum baskısı etkili olur

B) toplumsal gerçekleri tüm boyutlarıyla anlatan eserler daha çok etkiler bizi

C) yazarlar, içinden çıktıkları toplumun sorunlarını kendi pencerelerinden yansıtır bize

D) tavsiye ettiğimiz ya da kitaplığımızda olan her eser aslında kimliğimizin birer parçasıdır

E) edebiyat eserleri, hiç tanık olmadığımız dünyaların kapılarını açan bir anahtara dönüşür

4. (I) Tek ya da çok yıllık otsu bitkiler olan ada çayları, özellikle Akdeniz bölgesinde yaygın olarak bulunan bitki türleridir. (II) Ülkemizde 90'dan fazla türü bulunan ada çayı bitkilerinin yarısı endemiktir, yani diğer bir deyişle dünyada yalnızca ülkemizde bulunur. (III) Ada çaylarının da içinde bulunduğu endemik bitkileri son zamanlarda önemli kılan temel özellik, biyokimyasal özelliklerinin araştırma projeleriyle ortaya konmasıdır. (IV) Endemik zenginliğimiz olan ada çayları soğuk algınlığına karşı, ağrı kesici, antiseptik, terlemeyi azaltıcı, yatıştırıcı olarak her mevsim içilmektedir. (V) Nefis bir aromaya sahip olan ada çayları ayrıca geleneksel olarak kuvvet verici ve uyarıcı etkilerinden dolayı da çokça tüketilmektedir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Resme ilgi duyan bir öğrenci, resim öğretmeninin de yönlendirmesiyle gelecekte yapacağı işi bulduğunu düşünmektedir. Durumu babasına açar, onun fikirlerini de alır. Babasıyla olan konuşmalarını anlatınca öğretmen, "Babana söyle, sana işlek bir yerde, köşe başında bir dükkân açsın!" der.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceyle örtüşmektedir?

A) Sanata kazanç kapısı olarak bakan kişiler, sanatta başarılı olamaz.

B) Kendine güvenen kişinin, çıktığı yolda başkalarının desteğine ihtiyacı yoktur.

C) Yeteneklerinin farkında olmayan kişi, başkalarının yönlendirmesiyle hareket eder.

D) Amacı sanattan kazanç elde etmek olan kişiler, daha çok kazanacakları alanlara yönelmelidir.

E) Başkalarının yönlendirmesiyle gerçekleştirilen sanatsal çalışmalarda başarı yakalanamaz.

6. (I) Çitalar, 19. yüzyılın sonuna kadar Orta Doğu'nun çeşitli bölgelerinde, ülkemizde de özellikle Birecik ve yöresinde yaşıyordu. (II) Herhangi bir bilimsel kayıt olmamasına karşın çitaların doğrudan besinleri olan hayvanların, örneğin ceylanların ve karacaların sayısının azalması bu hayvanların yok olmasına neden oldu. (III) Anadolu'da soyu tükense de çitalar günümüzde Afrika'nın Nijer, Kenya, Namibya gibi bölgelerinde ve İran'da yaşamlarını devam ettiriyor. (IV) Dünyadaki çita popülasyonu 1970'lerde 15.000 iken günümüzde bu rakamın 7000'den biraz fazla olduğu tahmin ediliyor. (V) Çita popülasyonunun son 40 yıl içinde yarı yarıya azalması, çitaların çok hızlı bir yok oluş süreci içinde olduklarının göstergesi. (VI) Çitaların sayılarının hızla azalmasının en büyük nedeni olarak aristokratların avlanırken çitaları yardımcı olarak kullanması gösteriliyor.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

7. Latincede "yaşam karşıtı" anlamına gelen antibiyotikler yüz yıla yakın süredir mikroplarla savaşımızdaki en önemli silahlar. 1877 yılında Pasteur'ün toprak bakterilerini hayvanlara enjekte ederek şarbon hastalığını zararsız hâle getirmesiyle bakterilere karşı savaş başladı. 1927 yılında içerisinde mikrop üretilen petri kaplarını inceleyen Dr. Fleming, bunlardan birinin üzerinde mavi renkli bir küf oluştuğunu ve bu küfün çevresinde hiç mikrop üremediği olduğunu gördü. Bu ilginç olayı araştıran Dr. Fleming, küflenmiş peynirlerin üzerinde de oluşan bu mavi küfün içindeki mikroorganizmaların özel bir molekül salgılayarak mikropları öldürdüğünü buldu. Küfün içerisinde mantar yapısındaki mikroorganizmalara Penicillum Notalum, ürettiği moleküle de Penisilin adını verdi. Birçok mikroba karşı etkili olan ve ilk keşfedilen antibiyotik unvanına sahip olan penisilin, aslında bir mikroorganizmanın salgıladığı bir moleküldür.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Antibiyotikler insan sağlığı açısından büyük tehlikeler içermektedir.

B) Penisilinin bulunmasıyla birlikte küflerin bir bakteri olduğu anlaşılmıştır.

C) Penisilin bulununcaya kadar mikroplarla savaşta bir mesafe alınamamıştır.

D) Antibiyotikler sadece zararlı bakterileri değil, yararlı olanları da öldürmektedir.

E) Mikropları öldüren moleküller, yine benzer mikroorganizmalar tarafından üretilmiştir.

8. Vücudumuzdaki tepkimelerin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için belirli bir sıcaklığa ihtiyaç vardır. Bu tepkimeler için gerekli olan sıcaklığa vücut sıcaklığı denir. Vücut sıcaklığı, sağlıklı insanlarda ortalama olarak 36,8 ± 0,4 derecedir. Dış ortamdaki 40-50 derecelik sıcaklık değişikliklerine rağmen vücudun iç sıcaklığı sabit kalır. Ancak günün değişik saatlerinde vücut sıcaklığında yarım derecelik artışların olması doğaldır. Vücut sıcaklığının aşırı yükselmesine ise hipertermi denir. Vücut sıcaklığı 40 dereceyi geçtiğinde protein yapısında değişimler ve kimyasal tepkimelerde bozulmalar başlar, kişinin yaşamı tehlikeye girer. Sıcaklığın düşmesi durumunda da kimyasal tepkimeler yavaşlar ve hayati organların çalışması aksar. Soğuk havaya uzun süre maruz kalma durumunda görülen hipotermi, tedavi edilmediğinde hayati tehlike ortaya çıkar.

Bu parçadan vücut sıcaklığıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Vücutta istenmeyen bazı tepkimeler sonucu ortaya çıkmaktadır.

B) Önemsenmeyen küçük artışlar, tehlikeli durumların habercisidir.

C) Hipertermi her mevsim görülürken hipotermi sadece kışın görülür.

D) Düşmesi veya yükselmesi dış sıcaklıkla ters orantılı olabilmektedir.

E) Belli bir değerin üstüne çıkması da altına inmesi de ölüme yol açabilir.

9. - 10. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Son zamanlarda, özellikle edebiyatçılara ne paylaşıyorlar veya ne yazıyorlar diye daha dikkatli bakıyorum. Çünkü sadece yazdıkları romanlar ya da öyküler beni ilgilendirmiyor, hayatımızın bu kadar merkezinde olan sosyal medyada ne söyledikleri de önemli benim için. Bazen kendimle ilgili bir şey yazmak istediğimde bile uzun uzun düşünüyorum, kuracağım cümleye dikkat ediyorum. Bunun yazarlarca da mutlaka yapılması gerekiyor çünkü çok saydamız artık. Her yeni sosyal medya mecrasında başka bir yanımızı gösteriyoruz. Sosyal medya o kadar hayatımızın merkezinde ki her şeye o pencereden bakıyoruz. Yazarın hayattaki duruşunu orada da görebiliyor, sanatsal tutumu hakkında fikir sahibi oluyoruz. Örneğin son dönemde sürekli kendinden ve kitabından bahseden, hakkında yazılmış yazıları ya da alıntıları tekrar tekrar paylaşan, bunları sürekli okurunun önüne getiren yazarlar var. Gün geçtikçe sayıları artan bu yazarlar, okurla metninin arasına girmeyi seviyor.

9. **Bu parçanın yazarının aşağıdakilerden hangisini söylemesi beklenemez?**

A) Yazarların edebiyat dışı konulardaki görüşlerini de merak ederim.

B) Sosyal medyada yaptığım paylaşımlar konusunda çok dikkatli davranırım.

C) Okurun tıkandığı noktalarda yazarların devreye girmesini yadırgamıyorum.

D) Bazı yazarların sosyal medyada kendini fazla öne çıkardığını gözlemliyorum.

E) Yazarların sosyal medya paylaşımlarının, dünya görüşleri hakkında fikir verdiğini düşünürüm.

10. **Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Bazı yazarların metnin okur üzerindeki etkisini gözlemek istediği

B) Yapıtlarına bir okur gibi dışarıdan bakan yazarların ortaya çıktığı

C) Okurların kitap seçimlerinde yazarların tutumlarının etkili olduğu

D) Okurun yapıtlarıyla ilgili yargılarını etkilemekten hoşlanan yazarların olduğu

E) Bazı yazarların okurun yorum yapmasına olanak bırakacak ölçüde yalın bir dil kullandığı

11. Yüzyıllar boyu edebî eserlerde temel ölçüt, aynı konu ve kalıpları kullanarak benzerlerin içinde en iyisini ortaya koymak olmuştur. Ancak özgünlük, yüzyıllar boyu ne Doğu'da ne Batı'da önemli bir meziyet sayılmıştır. Hür düşüncenin ortaya çıkışıyla birlikte durum değişmiş, insanlar kendilerini bağlayan zincirleri kırıp atmıştır. Bireyin önem kazanması sonucu sıradan insanların kendilerine özgü yaşamları öne çıkmış; bu durum, yazarları yeni konular ve değişik olay örgüleri aramaya itmiştir. Sanatçıların eserlerde kişiliğini ortaya koymasıyla birlikte özgünlük bir değer ölçütü olarak kabul edilmeye başlanmıştır.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Edebiyatta kalıcılığı yakalamanın koşulları zaman içinde değişmiştir.

B) Bireylerin özgürleşmesinde edebiyat eserleri önemli rol oynamıştır.

C) Edebiyatçılar özgün yapıtlar vererek hür düşüncenin doğmasını sağlamıştır.

D) Biçim arayışları edebiyat dünyasında özgün yapıtlar verilmesinin yolunu açmıştır.

E) Edebiyattaki özgünlük arayışı, bireyin özgürleşmesiyle ortaya çıkmış bir kavramdır.

12. (I) Garip akımının öne çıktığı 1940'larda Fazıl Hüsnü Dağlarca, tek başına, bambaşka bir şiirin yetkin örneklerini vermekteydi. (II) Kaynağı belli olmayan bir şiirdi bu; ne Nâzım Hikmet'e benziyordu ne Necip Fazıl'a. (III) Necip Fazıl etkisi taşıdığı söylenebilecek Cahit Sıtkı Tarancı'nın, Ahmet Muhip Dıranas'ın ve Ziya Osman Saba'nın yazdıklarına da benzemiyordu. (IV) Ne Garip akımı şairlerinin şiirleriyle ne de toplumsalcı şairlerin şiirleriyle ortak bir yanı vardı. (V) Çıkışında ele aldığı konulara ve gizemci havasına bakıldığında Batı etkileri de taşımıyordu.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Gerçi çağdaş bir şiirdi, genel çizgileriyle 1940'ların şiir anlayışı içindeydi ama günün eğilimlerine bütünüyle uzaktı." **cümlesi getirilebilir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

13. - 14. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Günümüz sanatını yorumlamanın anahtarı, "modernizm" gibi kapsamlı bir kavramın tarihsel ve sanatsal arka planını anlamaktan geçiyor. Modern sanatın kısa tarihini anlatan bu kitap, tam da bunu sağlıyor. 19. yüzyılın ikinci yarısından 20. yüzyılın ortalarına kadar sanat tarihinin "temel ögesi" olan modernizme ilişkin bütünlüklü bir çerçeve sunuyor. Sanatsal bakımdan son derece üretken ve verimli geçen yaklaşık bir asırlık bir süreci mercek altına alıyor. Batı sanatının modern eserlerinden ve modernist sanatçıların kuramsal çalışmalarından örnekler içeren kitap, modernizmle ilgili soruları terimlere boğmadan herkesin kolayca anlayabileceği bir şekilde yanıtlıyor. Modernizmi kronolojik bir akışla ele alan kitap, okurun bahsedilen dönemlerin ruhunu hissetmesini sağlıyor. Seçilen görseller, yalnızca metni zenginleştirmekle kalmıyor; okura bir esere nasıl bakılacağına ilişkin ipuçları da veriyor. Okurun, sanat akımlarının giderek çeşitlendiği 20. yüzyılın çetrefilli yollarında kaybolmadan ilerlemesini sağlıyor.

13. Bu parçada sözü edilen kitapla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Sanatla ilgili kavramları anlaşılır bir dille ele aldığına

B) Günümüz modern sanatını anlamada kilit rol oynadığına

C) Anlaşılması zor konuları yüzeysel bir üslupla anlattığına

D) Sanat tarihiyle ilgili yaklaşık yüz yıllık bir dönemi ele aldığına

E) Sanat eserlerine hangi açıdan yaklaşılması gerektiğini gösterdiğine

14. Bu parçada sözü edilen kitapla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Sanatsal açıdan tartışmalı bir dönemi Batılı bir görüşle incelemektedir.

B) Modernizmle ilgili gelişmeleri tarihî akışa uygun olarak anlatmaktadır.

C) Modernist sanat akımların çeşitlenmesinin gerekçelerini açıklamaktadır.

D) Batı sanatının önemli eserlerini yeni bir bakış açısıyla yorumlamaktadır.

E) Modernist eserlerin okurun psikolojisi üzerindeki etkisini konu almaktadır.

15. Üç ayrı kent ve tutku yüklü bir aşk… Düşlerin yol gösterdiği, çözüm bulduğu ve gerçeğin yeniden kurulduğu bir roman *Halfeti'nin Siyah Gülü*. Tıpkı Halfeti'de yetişen o eşsiz gül gibi büyüyen, büyüdükçe kafa karıştırıcı tutkulu bir hâl alan aşkı anlatıyor. Kentleri anlatıyor, aşkları arıyor ve tüm bunları gerçeğin üzerine büyülü bir örtü sererek yapıyor. Gece, şehir bir uçan daire gibi, tuhaf, ışıl ışıl… İn cin yok çevrede, her yer ıpıssız. Gece yarısı gelen tutku ve buyurgan bir mektupla başlayan karmaşanın içinde ansızın beliren tanıdık yüzler, hikâyenin sırlarını ve karakterlerin bilinçaltını ortaya çıkartıyor. *Halfeti'nin Siyah Gülü* düşlerle gerçek arasında keyifli bir okuma sunuyor okura. Çok geniş ve farklı yaşlarda bir okur kitlesi var romanın. Çocuklar var, gençler var, orta yaşlılar var…

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Sessel yinelemelerden yararlanma
B) Birden fazla duyuya seslenme
C) Eksiltili cümleler kullanma
D) Pekiştirmeye başvurma
E) İkilemelere yer verme

16. I. Doğduğu günden beri çevresinde gördüğü her şeyi merak eden insanoğlu, evrenin işleyişini anlamaya çalışmıştır.

II. En eski bilimlerden biri olan astronomi, insanoğlunun evrenle ilgili merak ettiği şeyleri öğrenme isteğinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

III. Usturlabın uzun yıllar kullanılmasında çok amaçlı olması ve yapılan hesaplamalarda günümüzdekilere yakın sonuçlar elde edilmesi etkili olmuştur.

IV. Astronomlar, matematikçiler, coğrafyacılar ve diğer birçok bilim insanı tarafından kullanılan usturlap, yakın zamana kadar popülerliğini korumuştur.

V. Astronomlar, temel işlevi yıldızların konumunu belirlemek olan çok amaçlı bir astronomi aleti olan "usturlap"ı geliştirmişlerdir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturması için hangilerinin birbiriyle yer değiştirmesi gerekir?

A) I ile IV B) II ile III C) II ile IV
D) III ile V E) IV ile V

17. Öncelikle kendimizi tanımamız gerekiyor. En basit hâliyle "Neleri yapmaktan hoşlanıyorum?", "Nelerde iyiyim?", "Bir işi benim için değerli kılan özellikler neler?" sorularını kendimize sorarak ilgimize, yeteneklerimize ve o işi yapmanın bizim için neden önemli olduğuna ilişkin ipuçları elde edebiliriz. Kendimizi yeterince tanıdığımızı düşünüyorsak sıra alternatifleri belirlemeye gelir. "Ne gibi seçeneklerim var?", "Bu seçeneklerin artıları ve eksileri neler?", "Bundan 10 yıl sonrasını düşündüğümde o an sahip olduğum kariyer beni mutlu eder mi?" sorularını kendimize sorup genel bir fikir edinebiliriz.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) İş hayatımızdaki monotonluğu nasıl giderebiliriz?
B) İyi bir kariyer danışmanı olmanın incelikleri nelerdir?
C) Kariyerimizi geliştirmek için nelere önem vermeliyiz?
D) Eksiklerimizi tamamlamak için işe nereden başlamalıyız?
E) Kişiliğimize en uygun mesleği belirlemek için neler yapmalıyız?

18. Anadolu 65 milyon yıl öncesinden günümüze uzanan bir öykü. Ondan öncesi sular altında geçmiş bir dönem. 65 milyon yıl önce Anadolu'nun bugün bulunduğu yerde Tetis Denizi vardı. Sonra jeolojik hareketler sonucu Anadolu bugün bulunduğu yerde yükselmeye başladı. Günümüze gelinceye kadar da çok sayıda deprem, yanardağ patlaması ve iklimsel olaylar gerçekleşti. Bu uzun zaman içinde bazıları günümüzde de yaşamını devam ettiren çok sayıda canlı yaşadı. Bazıları doğal yollarla bazıları da insan eliyle tarihin karanlıklarına gömüldü. Bunlardan bazıları Hitit Dönemi'nde yapılan heykellerde görülmektedir.

Bu parçadan Anadolu ile ilgili olarak

I. Coğrafi bakımdan değişimler yaşadığı
II. Farklı uygarlıklara ev sahipliği yaptığı
III. Bazı canlı türlerinin soyunun tükendiği
IV. Jeolojik hareketler sonucu deniz seviyesinin yükseldiği

yargılarından hangileri çıkarılamaz?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) Josephine Decker, Amerikan sinemasının dikkat çeken ama az bilinen bir yönetmeniyken 2018 yılı başında seyircilerle buluşan *Madeline Madeline'i Oynuyor (Madeline's Madeline)* adlı filmiyle sıradaki çalışması merakla beklenen bir sinemacıya dönüştü. (II) *Madeline Madeline'i Oynuyor*'da yeteneklerini kontrol altında tutmak konusunda irili ufaklı sorunlar yaşayan genç bir tiyatrocu ekseninde toplumsal kimlikler ve temsil gibi önemli meselelere dair güçlü ve enerjik tespitler yapan Josephine Decker, yeni filmi *Shirley*'de korku edebiyatının en önemli isimlerinden Shirley Jackson'a odaklanan bir biyografiye imza atıyor. (III) *Shirley*, sinema tarihinde sayısız örneğini gördüğümüz yazar biyografileriyle uzaktan yakından ilgisi olmayan bir yerde konumlanıyor. (IV) Zira bizzat Josephine Decker'ın da ifade ettiği gibi, Jackson'ın hayatından esinlenmesine rağmen özünde saf kurmaca bir eserle karşı karşıyayız. (V) Susan Scarf Merrell'ın romanından Sarah Gubbins tarafından sinemaya uyarlanan senaryoda kişilerle ilgili kurmaca unsurların çokluğu, Decker'a toplumsal kimlikleri önceki filmlerine oranla daha doğrudan ve keskin bir söylemle sorgulama olanağı tanıyor.

19. **Bu parçadan Josephine Decker ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Filmlerinde döneminin toplumsal sorunlarını gerçekçi bir yaklaşımla ele aldığı

B) Filmlerinde toplumdaki çatışmaları kimlikler üzerinden derinleştirerek anlattığı

C) Filminin merkezinde yer alan kişilikler üzerinden toplumsal kimlik sorgulamaları yaptığı

D) Kişilerin yaşamı üzerine kurgulanan filmlerinde onlarla ilgili somut gerçekliğe bağlı kaldığı

E) Biyografiler üzerine yoğunlaşmasının toplum kesimlerince yaratıcılığıyla ilgili sorgulamaların yapılmasına yol açtığı

20. **Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?**

A) I. cümlede, bir yönetmenin meslek hayatında yaşanan bir kırılma noktasından söz edilmektedir.

B) II. cümlede, yönetmenin tanınmasında önemli rol oynayan filmin içeriğiyle ilgili bilgi verilmiştir.

C) III. cümlede, yönetmenin yeni filminin daha önce çekilen biyografi nitelikli filmlere benzemediği söylenmiştir.

D) IV. cümlede, filmdeki çelişkili durumun yönetmen tarafından da fark edildiği söylenmiştir.

E) V. cümlede, yönetmenin son filminde toplumsal kimlikle ilgili daha sert eleştirilerde bulunduğu belirtilmiştir.

Soru Çözdüren Teknik

Örnekleme, bir konuyu daha ayrıntılı bir biçimde anlatabilmek için uygun örnekler vermektir. Örneklemenin olduğu paragraflarda bir gerçek dile getirildikten sonra genellikle birkaç örneğin sıralandığı görülür. Bazen örnek tekil de olabilir. Örneklemenin olduğu paragraflarda örneklerden önce mantıkça bir "örneğin" sözcüğü gelir.

Örnek Soru • 1

Osmanlı coğrafyasına yolu düşen seyyahların tamamı; devletin büyüklüğünü, halkın medeni hayat şartlarını, şehirlerin güzelliğini, kurum ve kuruluşların intizamını öve öve bitiremezler. Kusursuz işleyen bu sistem; toplamı 15 milyon kilometrekare tutan bir devleti yaşatıyor, içinde 12 eyalet barındırıyordu.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) İkilemelere yer verilmiştir.
B) Açıklama yapılmıştır.
C) Nicel verilerden yararlanılmıştır.
D) Öznel ifadeler kullanılmıştır.
E) Örneklerden yararlanılmıştır.

(2018 - ÖSYM)

Çözüm

Parçayı anlatım açısından incelediğimizde "öve öve" sözüyle ikilemelere yer verildiği (A), Osmanlı coğrafyası ve seyyahların gezip gördükleri yerlerle ilgili tutumları hakkında bilgi verildiği için açıklama yapıldığı (B), "15 milyon kilometrekare, 12 eyalet" sözleriyle nicel verilerden yararlanıldığı (C), "kusursuz işleyen bu sistem" sözüyle öznel ifadeler kullanıldığı (D) söylenebilir. Parçada örneklerden yararlanılmamıştır.

Cevap E

Örnek Soru • 2

Kentsel düş gücünü heceleyenler, kentin karakteri olan nesnelerdir. Bu nesneler, kentin tarihine tanıklık eden ve onunla bütünleşen varlıklar olarak kendilerini kabul ettirir. Dilsiz güçler rolünde hep sahnededirler. Galata Kulesi, Beyoğlu'nun yıkık dökük evleri, bir avlunun gölgesindeki zarif bir kuyu, kim bilir güneşin yakıcılığında hangi sohbetlere siper olmuş görkemli asırlık çınarlar, yüzyıllık bir çeşme, küçük bir fotoğrafçının vitrinini süsleyen eski aile fotoğrafları… Bu nesnelerin işlevi; varlıklarıyla kentin romanını yazmak, varlıklarını sürdürürken çağın yüklediği yeni anlamlara rağmen kente sahip çıkmaktır.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi vardır?

A) Öyküleme
B) Örneklendirme
C) Tanık gösterme
D) Tanımlama
E) Karşılaştırma

(2020 - ÖSYM)

Çözüm

Örneklendirmenin olduğu parçalarda örnekten veya örneklerden önce mantıkça bir "örneğin" sözü gelir. Bu parçada da aynı durum geçerlidir. Parçayı aşağıdaki gibi inceleyebiliriz:

"Kentsel düş gücünü heceleyenler, kentin karakteri olan nesnelerdir. Bu nesneler, kentin tarihine tanıklık eden ve onunla bütünleşen varlıklar olarak kendilerini kabul ettirir. Dilsiz güçler rolünde hep sahnededirler. (Burada 'Nedir onlar?' diye sorup ardından **örneğin** sözcüğünü getirerek üç noktayla biten yere kadar olan örnekleri sıralayabiliriz.) Galata Kulesi, Beyoğlu'nun yıkık dökük evleri, bir avlunun gölgesindeki zarif bir kuyu, kim bilir güneşin yakıcılığında hangi sohbetlere siper olmuş görkemli asırlık çınarlar, yüzyıllık bir çeşme, küçük bir fotoğrafçının vitrinini süsleyen eski aile fotoğrafları… Bu nesnelerin işlevi; varlıklarıyla kentin romanını yazmak, varlıklarını sürdürürken çağın yüklediği yeni anlamlara rağmen kente sahip çıkmaktır."

Cevap B

18. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 35 dakikada çözünüz.

1. Visconti'nin *Rocco ve Kardeşleri* filmini izledikten sonra şunu söylemiştim: "Bir gün böyle bir film çekersem artık yaşamama gerek yok." Ondan daha büyük yönetmen yoktu benim için. Günün birinde Tarkovski'nin bir filmini izlerken "İşte, yönetmenlik budur!" diye haykırdığımı hatırlıyorum. Geçen gün Antonioni'nin bir filmini izledim; muhteşemdi! Kusursuz bir yönetmenle karşı karşıya olduğumu düşündüm.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceyle örtüşmektedir?

A) İnsan kendisini geliştirdikçe beğeni ölçütleri değişip gelişmektedir.

B) Sanatsal yargılarda en iyilerden sonra nokta değil, virgül koymak gerekir.

C) Maymun iştahlı kişiler, yaşadıkları kararsızlık yüzünden hiçbir şeyden tat alamaz.

D) Sanatta her eserin ayrı bir yönünün güzel olabileceğini akıldan çıkarmamak gerekir.

E) Duygusallıkla alınan kararlar, mantıkla alınan kararların gölgesinde kalmaya mahkûmdur.

2. (I) Türkiye'de 20. yüzyılın son çeyreğinde giderek hızlanan köyden kente göç olgusu, geleneklerde hızlı bir değişime yol açtı. (II) Mimariden giyime, günlük yaşama alışkanlıklarından küçük el sanatlarına kadar pek çok şey değişimden payını aldı. (III) 1970'li yıllarda, Türk ve İslam Eserleri Müzesi bünyesinde "Etnografya Bölümü" adı altında yeni bir koleksiyon oluşturmak için çalışmalara başlandı. (IV) Şu anda Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden toplanan etnografik eserler, binanın mimari olanaklarına göre oluşturulmuş bir orijinal konsept içerisinde sergileniyor. (V) Halı ve kilim tezgâhları, doğal boyar maddelerle yün boyama teknikleri, dokuma ve işleme sanatı örnekleri, yöresel zenginlikleri içinde giysiler, ev eşyaları, el sanatı örnekleri, göçer çadırları, at koşum takımları gibi malzemeler ile Türk halk yaşamından kesitler sunuyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Biçim değiştiren veya kaybolan geleneksel sanat dallarıyla ilgili elde kalan malzemenin tespiti, toplanması ve gelecek kuşaklara aktarılması bir zorunluluk hâlini aldı." cümlesi getirilebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

3. - 4. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bu yazarımız, 1990'larda öykünün yeniden öne çıkmasını sağlayan yeni bir öykücü kuşağının önde gelen ismi. Kendi kuşağının öykücüleri gibi, zaman içinde roman türüne yönelmedi. 90'lardan günümüze öykü atölyelerinin hep önde gelen ismi oldu. Kendi yazma yöntemlerini, öyküye ilişkin düşüncelerini kitaplaştırarak okurlarıyla paylaştı. Öykünün daha çok okura ulaşması, yeni öykü yazarlarının yetişmesi için çabaladı. Ülkemizin dört bir yanını dolaşarak öğrencilere öykü yazmanın inceliklerini anlattı. Öykülerinde, yaşadığı zamanla ve toplumla bir türlü barışamamış, uyuşamamış, her şeye ve herkese yabancı kalmış insanların hüznünü yansıttı. Bu hüzün aslında Çehov havasında bir hüzündür. Ne denli üzgün olurlarsa olsunlar, hayatın kıyısında yaşama tutunmayı bilir onun kahramanları.

3. **Bu parçada sözü edilen yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Çehov tarzı olarak bilinen öykü tekniğine bağlıdır.

B) Öykücülükte çığır açarak genç yazarları etkilemiştir.

C) Öykü kişileri, en olumsuz koşullarda bile yaşama bağlıdır.

D) Öykü tekniğinde yaptığı yeniliklerle kendi kuşağından ayrılır.

E) Öykülerinde yarattığı yoğun atmosferle okura karamsarlık duygusu yaşatır.

4. **Bu parçada sözü edilen yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Öykücülüğünün temel izleğini, hüzün duygusunun oluşturduğuna

B) Öykülerinde çağıyla bütünleşememiş insanın yalnızlığını anlattığına

C) Ortaya koyduğu yapıtlarla kendi kuşağının öykü anlayışının sınırlarını çizdiğine

D) Çağdaşlarından farklı olarak ilk günden beri öykü türüne bağlılığını sürdürdüğüne

E) Öykü türünün gelişip yaygınlaşması için düşünsel ve eylemsel çabaların içine girdiğine

5. Hollandalı Rönesans ressamı Pieter Bruegel; hayatı boyunca yer yer karanlık, düşündürücü ve etkileyici işleriyle öne çıkan, sanat tarihinde oldukça önemli yer edinmiş, usta diye addedilen bir isim. Zamanın ve mekânın ötesine geçen, günümüzde hâlâ adından söz ettiren birçok resmi var ve bunlar edebiyattan sinemaya birçok eserin de esin kaynağı oldu. Bruegel yapıtlarında gerçekçi tarzının yanı sıra mitolojik ve doğaüstü ögeleri birlikte yansıttı. Bunlara meleklerin cennetten kovulmasını konu alan, yarı insan-yarı hayvan canlılar ve ürkütücü canavarların yer aldığı *Asi Meleklerin Düşüşü*, yine aynı yıl yaptığı iskeletlerden oluşan ölüm ordusunun şehri yakıp yıktıkları *Ölümün Zaferi* ve resim sanatına ilgi duyan çoğu kişinin bildiği *İkaros'un Düşüşü Sırasında Bir Manzara* adlı tabloları örnek gösterilebilir. Bu tablo Amerikalı yazar Walter Tevis'in yıllar sonra 1963'te kaleme aldığı bilim kurgu romanı *Dünyaya Düşen Adam*'ı da hayli etkilemiş.

Bu parçaya göre Pieter Bruegel ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Başarısının sanat çevrelerinde kabul gördüğü

B) Tablolarının başka eserlere esin kaynağı olduğu

C) Bilim kurgu edebiyatının doğmasında etkili olduğu

D) Eserlerinin ölümünden sonra da ilgi görmeye devam ettiği

E) Tablolarında gerçeklerle gerçeküstü unsurların iç içe olduğu

6. Edebî derinliğiyle film eleştirmenlerinin övgüsünü kazanan bu film, yönetmenin ikinci uzun metrajlı filmi. Sinemayı şiir gibi okuduğunu ifade eden yönetmen, filmlerini aklın o bildik kuru sebep-sonuç ilişkisi üzerine kurgulamıyor, düz bir anlatım yerine birtakım çağrışımlarla, tesadüflerle örülü bir anlatımı tercih ediyor. Filmlerinde sanat dünyasının yanı sıra sosyal hayata dair yorumlar ve dokunuşlar yapıyor. Ancak bu yorum ve dokunuşlar, hiçbir zaman doğrudan yapılmıyor. Yaşadığı coğrafyadan, bağlı olduğu geçmişten, güncel problemlerden soyutlamıyor kendisini.

Bu parçada sözü edilen yönetmen ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Aynı türde birden çok filminin olduğu

B) İletisini dolaylı yollardan izleyiciye ulaştırdığı

C) Filmlerinin, ait olduğu tarihî ve sosyal çevreden izler taşıdığı

D) Toplumsal sorunlar yerine bireysel duyarlıkları öne çıkardığı

E) Kurguda mantık kurallarına uygunluk yerine sürprizlere açık bir anlatımı benimsediği

7. Birbirlerine düşman iki kişi aynı gemiye biner. Birbirlerinden olabildiğince uzakta durmak için, biri geminin pruvasına, diğeri en arkaya geçer. Yolculuk boyunca oldukları yerden kıpırdamazlar. Gemi ansızın bir fırtınaya yakalanıp batmaya başladığında en arkada oturan, gemicilerden birine geminin önce hangi taraftan batacağını sorar. "Pruvadan!" olur aldığı cevap. Adam rahatlar ve şöyle der: "Nihayet düşmanımın öldüğünü görebileceğim!" Gemicinin adama tepkisi ilginçtir: "Hepimiz aynı gemideyiz!"

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceyle örtüşmektedir?

A) Zorda kalan insan, düşmanından bile yardım ister.

B) Acı gerçekler, insanları hayal evrenine sığınmaya zorlar.

C) Sonlandırılmayan düşmanlıklar, insanları felakete sürükler.

D) Duygularının esiri olan insan, mantıklı düşünme yetisini kaybeder.

E) Büyük bir tehlikenin yaklaştığını gören insan kendini güvenceye alır.

8. (I) Orta Asya'daki göçebe toplumlar genellikle sürü güdücülüğü ve avcılıkla hayatlarını sürdürür; barınaklarını post, kürk, kıl gibi hayvansal dokuma malzemeleri ile oluştururlardı. (II) Soğuk ve sıcaktan korunma amaçlı barınakların içi motif motif işlenen yünlü dokuma ve kilimlerle donatılırdı. (III) Asya'da çağlar boyunca süregelen bir yaşam kültürünü, zevk ve inceliği yansıtan halı ve kilim dokumacılığının MÖ 2400'lü yıllarda başladığı biliniyor. (IV) Anadolu'da gerçekleştirilen kazılarda ise MÖ 3000'e tarihlenen kumaş dokuma tezgâhı izleri, MÖ 6000'e tarihlenen kumaş dokuma parçaları bulundu. (V) Sepet, ip, hamak gibi parçalar, Anadolu'da dokumacılığın Orta Asya'dan en az 600 yıl önce başladığını gösteriyor. (VI) Geleneksel Anadolu sanatlarının başyapıtları arasında yer alan halı, kilim ve el dokuması örneklerinin o döneme ilişkin motifler barındırması da bu durumu destekliyor.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

9. İnsanlık, dünya var olduğundan beri türlü felaketlerle karşı karşıya kalmıştır. Bazı topraklar, coğrafya kaderdir sözünü doğrularcasına yüzyıllardır tekrarlayan doğa olaylarının acısını çekiyor. Depremler, heyelanlar, kasırgalar bu toprakların kimliği hâline gelmiş. İnsanlar, ----. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri, her sene çeşitli kuvvetlerde yaşadığı kasırgalara günler öncesinden hazırlanıyor; gıda stoku ve sığınak gibi tedbirlerle yaklaşan kasırgayı bekliyor. Deprem ülkesi olan Japonya da binalarını hasar almayacak biçimde inşa ediyor. Aklını kullanarak doğayı kontrol altına almayı ve doğanın yıkıcılığını en aza indirgemeyi amaçlıyor.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) bu gerçeği çok iyi bildikleri için doğaya müdahale etmekten kaçınıyor

B) farklı coğrafyalarda her yıl doğal afetlerde büyük can ve mal kayıpları yaşıyor

C) doğal afetlerden daha az etkilenecekleri bölgelerde yeni yerleşim yerleri kuruyor

D) bu durumu kaçınılmaz olarak gördükleri için doğaya boyun eğmek zorunda kalıyor

E) yaşadıkları topraklarda yaşamlarını coğrafi olaylara göre düzenleme gereksinimi duyuyor

10. - 11. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Tarihin akışını değiştirmek, hayata farklı bir pencereden bakarak insanlara yeni ufuklar açmak onuru; insanlık tarihi boyunca çok az kişiye ve çok az esere atfedilmiştir. Adam Smith bu insanlardan, eseri *Milletlerin Zenginliği* de bu eserlerden biridir. Adam Smith, zenginliğin kaynağının altın ve gümüş stokları olduğu, dünyada zenginliğin sabit, dış ticaretin de sıfır toplamlı bir oyun olduğu anlayışını yıkar. Birinin zenginleşmesinin ancak başkasını fakirleştirme pahasına olabileceği görüşünü reddeder. Devlet güdümlü, korumacı, yönlendirici iktisat anlayışına karşı çıkar. Milletlere, zenginleşmenin ille de değerli maden biriktirmeyi hedefleyen korumacı politikalarla olmayacağını gösterir. Önerdiği sistemde devletin görevi, iç ve dış güvenlik ile adaleti sağlamaktır. Bu koşullar altında, herkesin kendi menfaatini en yüksek derecede gözetirken otomatik olarak halka da hizmet etmiş olacağını söyler. Böylece birbirini hiç tanımayan milyonlarca insanın iş birliğiyle kendiliğinden bir sistem doğar. Bu, serbest piyasa sistemidir.

10. **Bu parçaya göre Adam Smith ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Dünyadaki toplam ticaret hacminin sabit olduğunu ileri sürmektedir.

B) Devletin ekonomik hayata müdahalesinin doğru olmadığını savunmaktadır.

C) Ulusların zenginliğinin sadece sahip oldukları doğal kaynaklarla sınır olmadığını savunmaktadır.

D) Dış ticarette bir tarafın kazancının diğer tarafın kaybına eşit olacağı görüşüne karşı çıkmaktadır.

E) Bireylerin kendi çıkarlarını öncelerken toplumsal refahın artmasına katkı yaptığını iddia etmektedir.

11. **Bu parçadan hareketle adam Smith ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Ürün stoklamayı iktisat açısından zararlı bir yatırım olarak görmektedir.

B) Kitabında ileri sürdüğü görüşler günümüzde de geçerliliğini korumaktadır.

C) Fikirleri ve eserleriyle iktisat tarihinin dönüm noktalarından biri olmuştur.

D) Toplumsal kalkınmanın bireylerin refah düzeyini yükselteceğini iddia etmektedir.

E) Ulusların zenginleşmesinde en önemli faktörün değerli madenler olduğunu düşünmektedir.

12. Attilâ İlhan, toplumsal bilinçlenme konusunda Hasan Tanrıkut'a, şiirsel olanı kavrama konusunda Ömer Faruk Toprak'a borcunu belirtmekten çekinmez. Toprak ile henüz lise öğrencisiyken tanışmış, uzun süre mektuplaşmıştır. İlk şiirlerinin oluşumunda, Toprak'ın çağrışımlarla imgeye açılma denemeleri de içeren şiirlerinin etkisi belirgindir. Zaman içinde Ömer Faruk Toprak da onun gibi eşit uzunlukta ve tümü küçük harfli dizeler kurmaya başlar. Şiirde doğaldır bu. Genç şair öyle bir şiir yazar ki usta şaşırıp kalır. Kim bilir şairlerin kıskanç oluşları da belki bu yüzdendir.

Bu parçada anlatılmak isteneni aşağıdaki atasözlerinden hangisi en iyi özetler?

A) Boynuz kulağı geçer.

B) Kimse ayranım ekşi demez.

C) Üzüm üzüme baka baka kararır.

D) Kedi uzanamadığı ciğere pis der.

E) Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür.

13. Şair ve şiir yakınlıklarından hareketle şiirde müzikteki gibi usta-çırak ilişkisinden söz edilebilir mi? Müzik, sürekli birlikte yani ortaklaşa icraya dayanır; şiirin gücü ise biricikliğinde gizlidir. Bu açıdan şiirde durum farklı olsa gerek. Büyük şairlerin dizinin dibinde oturan pek çok çırak vardır elbette. Ama bu yolla ustalaşan çok nadirdir. Nâzım Hikmet'in ardılı olabilecek şairler yetişmemiştir örneğin. Birçok romancımız hatta ressamımız üzerindeki olumlu etkileri bilindiğine göre, bu konudaki vebalin, onun güneşinden gözleri kamaşıp onu taklitten öteye geçemeyen çıraklara düştüğü söylenebilir ama bu, kolaycılık olur. Şiir, her şairin bir güneş olmasını ister.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

A) Büyük bir ustadan esinlenmeden ustalaşan büyük sanatçı yoktur.

B) Yaratıcılığını yitiren şairler, büyük sanatçıların gölgesine sığınır.

C) Sanatın diğer kollarında görülen usta-çırak ilişkisi şiirde pek sonuç vermez.

D) Genç sanatçılar üzerinde romancılar, şairlerden daha etkilidir.

E) Edebiyatçılar, başka sanat dallarıyla uğraşan sanatçıları etkiler ama kendileri hiçbir sanattan etkilenmez.

14. Hiçbir sanat yoktur ki sanatçı için özel bir duyarlılık, özel bir seziş, özel bir bakış biçimi gerektirmesin. Şiir yazabilmek için şair, resim yapabilmek için ressam, tiyatrocu olabilmek için tiyatrocu duyarlığına sahip olmak gerekir. İnsanlar genelde sanatçıyı sanat yapmakta üst yetenekleri gelişmiş olan insan diye düşünmezler, özel yetenekleri zaten var olan insan diye düşünürler. Oysa sanatçı, dünyaya sanatçı olarak gönderilmiş biri değildir. Bilincimiz, eğilimlerimize veya dünyayla ilişkilerimizin niteliğine göre gelişir. Sanatçılık böylesi bir gelişimin sonucudur. İnsanın önce kendini sanatçı kılması gerekir.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sanat dallarının ortak özelliği, yaratıcılık gerektirmesidir.

B) Sanatçının kendini geliştirmesi, içinde yaşadığı çevreye bağlıdır.

C) Sanatta başarının anahtarı çalışmaktan çok doğuştan gelen yetenektir.

D) "Sanatçı olunmaz, doğulur." anlayışı sanat çevrelerinde kabul gören bir anlayıştır.

E) Sanatçılık, doğuştan gelen bir yeteneğin çalışılarak geliştirilmesiyle elde edilir.

15. I. Beslenmedeki sınırlama ya da düşük kalorili beslenme, organizmaların yaşam sürelerini uzattı ancak üreme yeteneğini olumsuz etkiledi.

II. Bilim insanlarına göre sineklerde görülen durum, temel besinlerin çoğalma yerine hayatta kalma yönünde etkili olmalarından kaynaklanıyor.

III. Örneğin, dişi meyve sineklerinin düşük kalorili beslenme ile daha seyrek üredikleri ancak üretkenliklerinin daha uzun süre devam ettiği görüldü.

IV. Kalori alımının sağlığa olan etkisini araştıran bilim insanları; meyve sineği ve fare gibi organizmaları farklı miktarlarda vitamin, yağ ve aminoasitlerle besledi.

V. Diğer besin maddelerinin etkisi olmazken aminoasitlerin çeşit ve miktarlarındaki farklı kombinasyonlar, organizmaların yaşam süreleri ve çoğalmaları üzerinde etkili oldu.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

16. Hiçbir zaman yüzde yüz olmaz. İşin doğasından kaynaklanan bir şey bu. Çünkü tam olarak ne oyuncu performansından emin olabilir ne de mekânın son anda ona çıkaracağı sürprizlerden. Hiç hesapta yokken gelişen olayların, bir jestin, bir mimiğin renk kattığı da çok olur. Bu da iyi bir şeydir zaten, sürprizlere açık olmak gerekir. Bazen bazı sahneler beklediğinden daha kötü, bazı sahneler beklediğinden çok daha iyi olabilir. Dolayısıyla kafasındakiyle yüzde yüz aynılık söz konusu olamaz. Önemli olan yönetmenin niyeti ve filmde yakalamak istediği duyguya en yakın şeyi yakalayıp yakalayamadığıdır.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Yönetmen, filme kişiliğini ne ölçüde yansıtır?

B) Filmin yönetmeni çekimlere başlarken kendinden emin midir?

C) Bir senaryonun eksiksiz bir şekilde beyaz perdeye aktarıldığını söyleyebilir misiniz?

D) Oyuncuların senaryodaki karakterleri tam anlamıyla canlandırdığı söylenebilir mi?

E) Yönetmen, başlangıçta nasıl bir filmin ortaya çıkacağını tam olarak tasarlayabilir mi?

17. (I) 1899'da Türkiye'de bir ressam, kendisini çizdiği tablonun kahramanlarından biri olarak resmeder. (II) Tarih kitaplarının sayfalarında sıkça karşımıza çıkan, çoğunluğun iyi bildiği bu resim Fatih Sultan Mehmet'in Topkapı'dan İstanbul'a girişini betimleyen eserdir. (III) Fatih'in bindiği kır atın hemen yanında, elinde tüfek olan yeniçeri muhafızı ise tabloyu yapan ressam Hasan Rıza'dır. (IV) Yaptığı tabloya kendini resmederek gösterdiği espri anlayışı Hasan Rıza'nın son derece renkli kişiliğinin de yansımasıdır. (V) Üsküdar'da doğan Hasan Rıza, anılarında çocukluğundan beri resme olan tutkusundan, kömür parçalarıyla evinin duvarlarına resim çizdiği için ailesini nasıl kızdırdığından söz eder.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

18. Bir zamanlar Orhan Bey Türkmenlerinin at koşturduğu geniş ovalara ateş böcekli yaz akşamları çökerken kahverengi kabuklar yarıldı. Varla yok arası tüylerle kaplı, güzel meyveler dallarda kaldı. Bursa'nın çinili camilerinin minarelerinde kırlangıç çığlıkları yankılanırken onlar da sessizce yere düştü. Sonra insanlar geldi. Yerdeki kehribar sarısı meyveleri gördüler. Alıp evlerine götürdüler. Ateşe tuttular, suya koydular; yediler, doydular. İçlerinden birisi, bu kehribar sarısı meyveyi bir de şekerle kaynattı. Meyvenin o akik rengi, soluk şafak pembesine döndü. Bursa'nın uçsuz bucaksız ovaları sabahın kor kızıllıklarıyla aydınlanırken meyveden ballar damladığı görüldü. İnsanlar bu yepyeni tatlıyı ağızlarına götürdüler. Hüzün sarısı haziranlar, sabahı olmayan şubatlar, kehribar renkli ballar ve cam şafağı pembeler kokan bu tatlı, ağızda dağılıyordu. Lezzetiyle dünya çapında ün kazamış kestane şekeriydi bu.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) İkilemelere yer verme

B) Karşılaştırmaya başvurma

C) Birden çok duyuya seslenme

D) Betimleyici ögelerden yararlanma

E) Üçüncü kişili anlatımla oluşturulma

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Türk romanında "kendi olmak" sorununa bir çözüm getirme bakımından Orhan Pamuk'un *Kara Kitap*'ı ile Oğuz Atay'ın *Tutunamayanlar*'ını karşılaştırmak aydınlatıcı olabilir. Her iki romanda da çerçeve öykü içine yerleştirilmiş öykülerle kurgulanmış; her ikisinde de romanın başkişisi aldığı küçük bir not sonucu arama serüvenine başlar; Turgut da Galip de sonunda aradığı ile özdeşleşir ve yazmaya başlar. Bunları metinler arası bir ilişkiye işaret etmek için belirtmiyorum; belirtmek istediğim, tersine, iki romanı ayıran bir özellik. *Tutunamayanlar*'da anlatılan, gönderme yapılan yapıtlar Batı dünyasının yapıtlarıdır ve karakterleri Batı yazarlarına hayran kişilerdir. Selim de Turgut da biraz İsa, biraz Hamlet, biraz Don Kişot'tur. *Kara Kitap*'ta Batılı yazarlara gönderme yapılmaz değil ama Celal ve Galip Batılı kişilerle değil, Mevlana ve Şeyh Galip ile ilintili karakterler olarak çizilmişlerdir. *Tutunamayanlar* taklit bir romandır anlamına gelmez bu elbette. Çünkü Oğuz Atay, kendi romancı kişiliğinin damgasını vurmuştur yapıtına. Aslında iki roman arasında, gerçekçilikten uzaklaşma çabaları bakımından fazla fark yoktur ama Oğuz Atay, Orhan Pamuk gibi, Bizans ve Osmanlı renkleri taşıyan, masallar ve mesnevîlerden sesler duyuran bir atmosfer yaratmaya çalışmamıştır.

19. **Bu parçaya göre *Tutunamayanlar* ve *Kara Kitap* ile ilgili aşağıdaki karşılaştırmalardan hangisi yanlıştır?**

A) Her iki roman arasındaki temel fark, dayandıkları kültürel bağlamdır.

B) Her iki romanda da bir ana olay ekseninde birçok olay yaşanmaktadır.

C) Her iki yazar da romanları yazma sürecinde ortak aşamalardan geçmiştir.

D) Gerçeğe yaklaşım tarzı bakımından iki roman benzerlikler içermektedir.

E) Ortak gibi görünen noktalar, iki roman arasındaki yaklaşım farklarını barındırmaktadır.

20. **Bu parçada sözü edilen eser ve yazarlarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Oğuz Atay, *Tutunamayanlar* adlı romanında yazınsal birikimimizle bağ kurma yoluna gitmemiştir.

B) Orhan Pamuk, *Kara Kitap* adlı romanında geçmiş kültürümüzün yazınsal bağlamını arkasına almak istemiştir.

C) Orhan Pamuk, romanında Anadolu uygarlıklarının izlerine yer verirken Oğuz Atay, bu tür bir kaygı içine girmemiştir.

D) *Tutunamayanlar*, roman tekniği açısından Batılı örneklerle yarışırken *Kara Kitap* geleneksel Türk anlatılarının etkisinde kalmıştır.

E) Temel yaklaşım farklarına rağmen ne *Tutunamayanlar* bütünüyle taklit bir eserdir ne de *Kara Kitap* Batı'ya bütünüyle kapalı bir romandır.

Soru Çözdüren Teknik

Bir paragrafı oluşturan cümleler, bir zincirin halkaları gibi birbirine bağlıdır. Düşüncenin akışı bu şekilde sağlanır. Bazı sorularda akışı düzgün olan bir parçadan bir cümle çıkarılıp soru köküne yerleştirilmekte yani akış bozulmakta ve bizden söz konusu cümleyi ilgili yere yerleştirmemiz istenmektedir. Bu tür sorularda parçayı okuduğumuzda, bir yerde akışın bozulduğunu iki cümlenin arasında bir eksiklik olduğunu hissederiz. Bunu tespit edememişsek o zaman verilen cümlenin iki cümle arasında bir köprü olduğunu düşünüp o doğrultuda hareket etmeliyiz. Hareket noktamızı cümlelerde geçen ortak sözcükler, çoğu zaman da işaret sıfatı veya zamiri olan sözcükler belirlemelidir. Ortak sözcüklerin yanı sıra açıklamalar, bağlaçlar, işaret sıfatları ve zamirleri bizim için birer ipucudur. Örneğin, soru kökündeki cümle "ama, fakat" gibi bir bağlaçla başlamışsa bunun iki karşıt düşünceyi bağladığını düşünmeli, cümledeki düşünce ile parçada ona karşıt olacak düşünceyi aramalıyız.

Örnek Soru • 1

(I) Dinlemeyle ilgili bütün incelemeler, dinleyicinin, mesajın içeriğine odaklanmasının önemine işaret eder. (II) Çoğu zaman konuşmacıyı dinlemez yalnızca dinlemiş gibi görünürler. (III) Buna karşılık iyi dinleyiciler söylenen her şeyde ilginç ve faydalanılacak bir şey bulmaya çalışırlar. (IV) Burada benim ihtiyacım olan hangi bilgiler var? (V) Söylediklerinde yeni bir şey var mı? (VI) Bu tür sorular bizim ana yoldan ayrılmamamızı sağlar.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra, "Fakat kimi dinleyiciler bir konuşmacının mesajını aktarmasına nadiren fırsat verirler." **cümlesi getirilmelidir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

(2017 - ÖSYM)

Çözüm

İlk cümlede "incelemelerin; dinleyicinin, mesajın içeriğine odaklanmasının önemine işaret ettiği" söylendikten sonra II. cümlede "dinleyicilerin çoğu zaman konuşmacıyı dinlemediği yalnızca dinlemiş gibi göründüğü" söyleniyor. Bu iki cümle arasında bir kopukluk var. İlk cümle olumlu bir cümle. Ama hem soru kökündeki cümle hem de II. cümle olumsuz. "Ama, fakat, ancak…" gibi bağlaçlar birbirine karşıt durumları bağlar. Bu durumda soru kökündeki cümle, I. cümleden sonra getirilmelidir.

Cevap A

Örnek Soru • 2

(I) Batı etkisindeki çağdaş Türk şiiri eskiyi yok sayarak, eskiden gelen her şeyi silip atarak gelişmedi. (II) Kısa sürse de eskiye karşı zorlu çıkışların yapıldığı, geçmişin küçümsendiği dönemler olmadı değil. (III) Ama çağdaş şiirimiz, edebiyatımızın çok daha eski dönemlerinin güzel ürünlerinden, güçlü ustalarından zaman zaman etkilendi. (IV) Sanatçılar, divan edebiyatı ve halk edebiyatının kimi unsurlarını eserlerine bazen örtülü olarak bazen de açıkça taşıdı. (V) Hatta bunların arasında çağdaşlıklarından hiçbir şey yitirmeden divan şiiri tarzında yazmayı deneyenler de oldu.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Eski şiire özgü üslubun çağdaş şiirde kullanılıp kullanılamayacağı konusunda tartışmalara girdi." **cümlesi getirilebilir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

(2020 - ÖSYM)

Çözüm

IV. cümlede "sanatçıların divan edebiyatı ve halk edebiyatının kimi unsurlarını eserlerine bazen örtülü olarak bazen de açıkça taşıdığı yani kullandığı" söyleniyor. Soru kökündeki cümlede "eski şiire özgü üslubun yani divan şiirine ait unsurların kullanılmasıyla ilgili tartışmalar yaşandığı" söyleniyor. Son cümlede ise "hatta" bağlacıyla daha ileri bir boyuta işaret ediliyor. Biz buradan bazı sanatçıların tartışmaların ötesine geçerek "çağdaşlıklarından hiçbir şey yitirmeden divan şiiri tarzında yazmayı deneyenlerin olduğu" anlamını çıkarabiliriz. Bu durumda soru kökündeki cümle, IV. cümleden sonra gelmelidir.

Cevap D

19. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 35 dakikada çözünüz.

1. *Jurassic Park* filminin de danışmanı olan Dr. Jack Horner, kalıntılardaki genetik yapılar kullanılarak dinozorların hayata döndürülebileceğini söylemişti. Sonradan keşfedilen DNA bozunması, bu ihtimali ortadan kaldırdı. Bilim insanları bu kez de gözlerini dinozorların yaşayan son akrabalarına dikti: Tavuklara. Dr. Horner, kuşların dinozor olduğunu, onların düzeltilerek böylece dinozora benzetilebileceğini söylemişti. Araştırmacılar, Dr. Horner'ın tavsiyesinden yola çıkarak tavuklardaki süreci tersine ilerletecek bir çalışma başlattı. Bu çalışmada tavukların atalarına daha çok benzemesi sağlanmaya çalışılıyor. Böylece o devasa canlıların hayata döndürülmesi amaçlanıyor. Tavuk embriyoları üzerinde çalışan uzmanlar, tavuk gagasını dinozor ağzına benzer bir yapıya büründürmeyi başardı. Aynı uzmanlar, eldeki genetik materyaller ve bilgilerin, yakın zamanda dinozorları canlandırmaya yetecek hâle geldiğini söylüyor.

Bu parçadan

I. Sanatsal yaratılar, kurdukları hayallerle bilimsel çalışmalar için esin kaynağı olmaktadır.

II. DNA ile ilgili araştırmalar, fosillerden hareketle geçmişteki canlıların hayata döndürülebileceğini ortaya koymaktadır.

III. Genler üzerinde yapılan çalışmalar, nesli tükenmiş canlıları yeniden görebileceğimizi göstermektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

2. On altı senelik müzik kariyerimde iki yılda bir yeni albüm çıkardım. Bu süreçte yüzlerce konser verdim, onlarca festivale katıldım. Hayranlarımı hiçbir zaman müziğimden mahrum bırakmadım. Çıkardığım her albümde limitlerimi artırmaya, nitelikten ödün vermemeye çalıştım; çıtayı en azından sabit tuttum. Her yaratım, bana daha iyisini yapabileceğimi söylüyor. Denemediğim yeni dünyaların kapılarını aralıyor. Hep yeni denemelerle başlıyorum, bittiğinde bambaşka buluyorum kendimi. Bu bende bir açlık oluşturuyor. Daha iyisini, daha farklısını yaratma açlığı, benim itici gücüm. Bütün dünyanın politik açıdan tartışmalı günler geçirdiği son yıllarda pozitif kalmaya, gülümsemeye çalışıyorum. Politik arenada yaşananlara kayıtsız kalmadan ama içinde de boğulmadan mikro anlamda bir denge kurdum. Bana göre ruh sağlığı açısından en doğrusu buydu.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Mutluluğu, kendisini dışsal etkilerden bütünüyle soyutlayarak yakalamıştır.

B) Her yeni albümünde sınırlarını zorlayarak daha iyi albümler çıkarmaya çalışmıştır.

C) Albümlerinde müzik kalitesinin belli bir düzeyin altına düşmemesine özen göstermiştir.

D) Siyasal tartışmalara yönelik dengeli bir tutum izlemesi psikolojik durumunu olumlu etkilemiştir.

E) İlk albümünden sonra çok uzun süre ara verip de sonradan albüm yaptığı bir dönem olmamıştır.

3. - 4. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) Okyanuslardaki sorunlar, deniz seviyesinin yükselmesinden oksijen kaybına, su sıcaklıklarının artmasından iklim değişikliklerine kadar geniş bir yelpazeyi kapsıyor. (II) Okyanuslardaki sorunlardan biri olan asitlenme konusunda daha önce 2050 ya da 2070'e kadar kaygılanmamıza gerek yok diye düşünülen şey, şu anda yaşanıyor. (III) Okyanuslarda, deniz sularının atmosferden emdiği karbondioksitle tepkimeye girmesiyle meydana gelen asitlenme sonucu, deniz organizmalarının varlıklarını sürdürebilmek için gerekli olan kalsiyum gibi önemli mineraller azalıyor. (IV) Düşen pH oranları, okyanusların yüzeye yakın kısımlarının yüzde 95'ini etkilerken asitlenmenin etkileri, elli yıl öncesine göre küresel ölçekte giderek daha fazla hissediliyor. (V) Oksitlenme sonucu sudaki karbonat iyonlarının miktarının azalması; mercan kayalıkları, planktonlar ve midyeler başta olmak üzere pek çok türü, onların koruyucu kabuklarını oluşturabilmeleri için ihtiyaç duydukları yaşamsal önemdeki malzemeden mahrum bırakıyor.

3. **Okyanuslardaki asitlenmenin anlatıldığı bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) I. cümlede, etkisinin pek çok alanda kendini gösterdiğinden söz edilmiştir.

B) II. cümlede, bir yanılgıdan söz edilmiştir.

C) III. cümlede, yargı, gerekçesiyle birlikte verilmiştir.

D) IV. cümlede, karşılaştırma yapılmıştır.

E) V. cümlede, canlı türlerinin neslinin tükenmesine yol açtığı söylenmiştir.

4. **Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangileri,** "İnsanlık, karada ve atmosferde olanlara odaklanmış gibi görünüyor. Oysa gezegendeki türlerin yüzde 98'ini okyanuslardaki canlılar oluşturuyor ve bunlar büyük tehdit altında." **diyen bir kişinin kaygılarını destekler niteliktedir?**

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV

D) III ve V E) IV ve V

5. Tropik mercan kayalığı ekosistemleri, okyanus tabanlarının yüzde 0,1'den daha az bir kısmını kaplıyor. Fakat bunların içinde ve etrafında içlerinde karides, ıstakoz, yengeç, orfoz ve kapan levrek gibi ticari deniz canlıları da olmak üzere milyonlarca canlı barınıyor. Okyanuslardaki kalsiyum karbonat yoğunluğunun bu yüzyılın sonuna kadar yarı yarıya azalacağı tahmin ediliyor ve mercan kayalıklarının, oluşum yerine çözülme evresine geçmesinden korkuluyor. Çözülüp ufalmasa bile okyanuslardaki asitlenme tek başına iskelet yoğunluklarını 2100'e kadar yüzde 20 oranında azaltabilecek. Asitlenme; ağartıcı etki yapan sıcak dalgaları ve ekonomik faaliyetler yüzünden baskı altında olan mercan kayalıklarını aşındırıyor; onların tamir mekanizmalarını zayıflatıyor. Önümüzdeki yirmi yıl içinde mercan kayalıklarının hızla aşınabileceği, geçimini kayalıklara bağımlı olarak sürdüren 500 milyon insanın yaşamlarını zorlaştıracağı öngörülüyor.

Bu parçadan mercan kayalıklarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Genişleme yerine küçülmesinin öngörüldüğü

B) Hem doğal yollarla hem de insan eliyle zarar gördüğü

C) Asitlenmenin, kendi kendini yenileme özelliğine zarar verdiği

D) Geçim kaynağı olarak öne çıkmasıyla birlikte kapladığı alanın azalmaya başladığı

E) Çok küçük bir alanda görülmesine rağmen birçok canlı türünün yaşam alanı olduğu

6. (I) Çizgi roman, her ülkede farklı gelişimler gösteren şehir kültürüne ait bir sanat türüdür. (II) Her sanat eseri gibi çizgi roman da ait olduğu toplumun kültürüyle yakından ilgilidir. (III) Çizgi roman, okul eğitiminin bir kural gibi benimsettiği edebiyatın tersine, zihinlerde resimli kitapla halk romanı arasında bir yer edinmiştir kendine. (IV) Toplumda yaşanan her türlü değişim, ister politik isterse ekonomik veya kültürel olsun, o topluma ait çizgi romanın da içeriğini ve görünümünü değiştirir. (V) Çizgi romanın dünyasının bazen sevimli, bazen saldırgan, bazen gerçekçi, bazen içine kapanık bazen de hareketli bir görünüm kazanması, bağlı olduğu toplumsal kültürden kaynaklanmaktadır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. *Kristal Kentler*, klasik gezi yazılarına benzemiyor. Öykünün bilinen sınırlarını zorlayan ve kendi sesinin öykülerini yazan yazar, bu kitaptaki yazılarını da kendine has üslubuyla dokumuş. Kenti anlatırken öykünün ruhu hep üzerinde dolaşıyor yazının. Edebiyatın birkaç türünde eser veren yazar ve şairlerde birbiriyle paslaşan anlatım zenginliği, özellikle okuyucular için bir kazanımdır. Bir şairin denemelerinin ya da öykülerinin şiir tadında olması gibi. Yazarın gezdiği yerleri anlatırken öykünün köşede bucakta karşımıza çıkması bu güzelliğin bir yansıması. Yazar, kitaptaki yazılarında kentlerin klâsik tanıtımının ardına düşmüyor; gezerken kentin ruhu ile kendi ruhunu birleştiriyor, kenti âdeta yaşıyor.

Bu parçada sözü edilen yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Gezi yazılarının öykücülüğünden izler taşıdığı

B) Öykünün alışılageldik kalıplarının dışına çıktığı

C) Gezdiği bir kenti anlatırken o kentle duygusal açıdan bütünleştiği

D) Son kitabında, konu ettiği kentleri genel özellikleriyle anlattığı

E) Öykülerindeki özgün anlatımının gezi yazısı türündeki kitabında da görüldüğü

8. I. Türkiye'nin her bölgesinde tektonik göl, volkanik set gölü gibi nitelendirmeler yapılan doğal göller bulunmaktadır.

II. 3.713 kilometrekarelik yüz ölçümüyle dünyanın en büyük sodalı doğal gölü olan Van Gölü ise Nemrut volkanik dağının patlaması sonucu oluşmuştur.

III. İç Anadolu'daki Tuz Gölü tektonik, Doğu Anadolu'daki Van Gölü ve Çıldır Gölü volkanik set gölü olarak nitelenen doğal oluşumlu göllerdir.

IV. Deniz seviyesinden 1959 metre yükseklikte yer alan ve en derin noktası 42 metre olan Çıldır Gölü de Van Gölü gibi volkanik set göllerimizden biridir.

V. Ankara, Konya ve Aksaray illerinin sınırında yer alan ve Türkiye'nin tuz ihtiyacının yaklaşık olarak yüzde 40'ını karşılayan Tuz Gölü tektonik hareketlerle oluşmuştur.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında, hangisi baştan dördüncü olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Rize'nin yemyeşil doğasında dolaşırken birçok tarihî eser çıkar karşınıza. Orta Çağ'da yapılmış irili ufaklı kaleler, Osmanlı Dönemi camileri, taş köprüler, yaşı iki yüz elli yıla varan ev ve konaklar... Yakın zamana kadar sadece çayla anılan bu kent, şimdilerde dağları, yaylaları, ırmaklarıyla doğa turizminin parlayan yıldızı. Ormanlarla kaplı dağları yazın yemyeşil, kışınsa bembeyaz. Pamuk balyasını andıran bulutlar ağaçların üstüne yapışınca zaten eşsiz olan manzara daha da güzelleşiyor. Kuş ve böcek sesleri ve dere çağıltılarıyla insana terapi yapıyor. Kent yaşamından bunalanlar, yayla hayatının dinginliğinde buluyor huzuru. Daha çok, huzur arayan dingin insanların geldiği bir yer olmakla birlikte macera arayanlar için de eşsiz alternatifler sunuyor Rize. Kaçkarlara tırmanabilir, yamaç paraşütüyle gözyüzünde süzülebilir, doğa yürüyüşleri yapabilirsiniz.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) Benzetme yapılmıştır.

B) Abartmaya başvurulmuştur.

C) Yinelemelere başvurulmuştur.

D) Farklı duyularla algılanan ayrıntılara yer verilmiştir.

E) Anlatımda tekdüzeliği kırmak için devrik cümleler kullanılmıştır.

10. - 11. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

İnsülin direnci, normalde insüline cevap veren hedef hücrelerin bu hormona yeterli yanıt vermemesidir. Direnç, genetik yatkınlığı olan kişilerde kendiliğinden gelişebilir, insülin tedavisi sırasında bu hormona karşı antikorların oluşması sonucunda da gerçekleşebilir. Araştırmalar, yağ hücrelerinden salgılanan rezistin adlı bir hormonun insülin direncine yol açarak Tip 2 şeker hastalığı oluşturduğunu göstermiştir. Şeker hastalığının başlamasında önemli rol oynayan insülin direncinin ilk aşamasında pankreas beta hücreleri nispeten normal çalışır. Hatta beta hücreleri, vücutta başlayan insülin direncini kırabilmek için normalden biraz daha fazla insülin salgılar. Bu aşamada bakılan açlık ve tokluk kan şekeri düzeyleri normal sınırlardadır ancak insülin düzeyleri yüksek bulunur. Hastalık ilerledikçe hücrelerdeki insülin direncini aşmak için aşırı çalışan pankreas beta hücreleri bitkin düşer, işlevini yitirmeye başlar ve bunun sonucunda da insülin üretimi azalır. Hastalığın bu aşamasında açlık kan şekeri normaldir. Buna karşın, şeker yüklemesi sonrasında ölçülen tokluk kan şekeri yüksek bulunur. Zamanla insülin üretimindeki bozukluk artar ve açlık kan şekeri de yükselir.

10. **Bu parçadan**

I. İnsülin direncini yenmek için çalışan hücreler işlevini yitirdiğinde daha az insülin üretilir.

II. İnsülin üretimindeki dengenin bozulması, kişinin açken yapılan kan şekeri değerlerinin yüksek çıkmasına yol açar.

III. İnsülin direnci, soya çekim sonucu ortaya çıkabileceği gibi kişiye uygulanan tedavinin yan etkisi sonucu olarak da ortaya çıkabilir.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) II ve III E) I, II ve III

11. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?**

A) İnsülin direnci, şeker hastalığının ortaya çıkardığı bir olgudur.

B) Pankreas beta hücreleri insülin direncinin ortaya çıkmasına neden olur.

C) Kişide insülin düzeyinin yüksek bulunması şeker hastalığının ilk belirtisi olabilir.

D) Şeker hastalığının başlangıç aşamasında açlık ve tokluk kan şekeri değerlerinde farklılık görülmektedir.

E) Şeker hastalığının yan etkilerinden biri, yağ hücrelerinin insülin direncine yol açacak bir hormon salgılamasıdır.

12. Her şeyin birbirinin benzeri olduğu bir dünyada farklı bir iş yapıyorum. İnsanlar her şeyi kategorize ederek tüketmeye alıştığından, onlara farklı bir şey sunduğunda hâliyle bunun algılama süreleri ve geri dönüşleri ağırdan oluyor. Ne kadar ses çıkarsan da genel kesimin kendi duvarlarını aşman zaman alıyor. Mesela bazı eski işlerim her yıl en az iki defa sosyal medyada tekrar keşfedilip, ne kadar iyi olduğuna şaşırılıp önüme konuyor sanki dün yapmışım gibi! Ben de şakayla karışık bu defa öyle yapmamalarını, yemeği sıcakken yemelerini söylüyorum.

Bu parçanın yazarının aşağıdakilerden hangisini söylemesi beklenir?

A) Ön yargılı insanlar, nitelikli yapıtlarla niteliksiz yapıtları ayırt etmekte zorlanıyor.

B) Yeniliklerin halk tarafından kabul edilmesi için belli bir zamana ihtiyaç duyuluyor.

C) Bir yapıtın kalıcı olabilmesi için, geniş kesimler tarafından beğenilmesi gerekiyor.

D) Halka fildişi kulelerden bakan sanatçıların yapıtları, iletisini geniş kitlelere ulaştıramıyor.

E) Nitelikli eserler her zaman ilgi görürken niteliksiz olanlar saman alevi gibi parlayıp sönüyor.

13. (I) Osmanlı ordusunun yabancılar tarafından da takdir edilen güçlü bir disiplin anlayışı ve muhteşem bir organizasyon yeteneği vardı. (II) Askerin sahip olduğu güçlü disiplin ve organizasyon yeteneği sayesinde seferler en küçük ayrıntısına kadar belirlenen bir düzen içinde hazırlanırdı. (III) Askerin sefer sırasındaki ihtiyaçları, yiyeceğinden kullanacağı eşyanın bakım ve onarımına kadar önceden planlanıp önlemler alınırdı. (IV) Seferde askerlerin pabuçlarının, çizmelerinin eskiyeceği ve onarıma ihtiyaç duyacağı göz önüne alınarak ilgili esnafın sefere katılması sağlanırdı. (V) Askerlerin seferlerde, devlet törenlerinde, günübirlik kır gezilerinde kaldığı çadırlar birer küçük köşk gibi ele alındıklarından duvarları çini panolara benzer şekilde süslenirdi. (VI) Genellikle çiçekli bir kompozisyonun değişik renkteki kumaşlarla yaratıldığı çadır süslemelerinde çoğu zaman aplike işleme uygulanırdı.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

14. En kapsamlı tarifin bile karşısına onun sınırlarını zorlayan bir yapıt, bir görüş mutlaka çıkar. Edebiyatın ne olduğu ne olmadığı tartışması yeni değildir. Bu, Platon'un ideal cumhuriyetinden şairleri dışlaması ile başlar ve günümüze değin uzanır. Bütün bunlara rağmen sözlüklerde, ders kitaplarında, antoloji veya ansiklopedilerde, çoğunlukla hep aynı noktaları vurgulayan tarifler ile karşılaşırız. Bu da onun aşağı yukarı ne olduğunu anlamamızı sağlar.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Edebiyatla ilgili tartışmaların temelinde yatan sebepler nelerdir?

B) Bir eserin edebî sayılmasını sağlayan niteliklerden söz eder misiniz?

C) Edebiyat, toplumların yaşadığı kültürel değişimlerden nasıl etkileniyor?

D) Edebiyat, toplumdan topluma ve çağdan çağa değişen bir kavram mıdır?

E) Edebiyatın birçok tanımının yapılmasıyla ilgili olarak ne düşünüyorsunuz?

15. (I)1895 yılında Fransa'nın Lyon kentinde iki kişi, saniyede on altı fotoğraf karesini gösterebilen makineleriyle hareketli görüntüyü yakalamayı başardı. (II) Beyaz perdedeki hareketli görüntüler ilk başlarda insanlar tarafından büyük bir korkuyla karşılandı. (III) *Trenin Gara Gelişi* adlı kısa filmin galasında seyircilerin bir kısmı perdede yer alan aracın kendi üstlerine doğru geldiğini zannetti ve salon çığlıklara boğuldu. (IV) Beyaz perde korkusunu yenen insanlar sinemanın cazibesine kapıldı, salonların yaygınlaşmasıyla gösterim sayısı ve film çeşitliliği arttı. (V) Önceleri salt kameranın etrafında gerçekleşen hadiselerin kaydedilmesi ve tekrar tekrar gösterilmesi olarak başlayan sinema, kurmaca kavramının eklenmesiyle kabuk değiştirerek başlı başına bir hikâye anlatım mecrasına dönüştü.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "O güne kadar cansız şekilde duran fotoğraflar karanlık bir ortamda ışık marifetiyle kesintisiz ve hareketli bir şekilde perdeye yansıtılabiliyordu." **cümlesi getirilebilir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

16. AVM'ler yaşamımızın merkezinde yer alıyor artık. Her gün, işimiz olsun ya da olmasın, bir AVM'ye gidiyoruz. AVM'lere girip çıktıkça daha da doyumsuz ve mutsuz hâle geliyoruz. Estetikten yoksun koca beton yığınlarının kıskacındaki hayatımız "İstiyorum çünkü istiyorum." gibi bir anlayış üzerine inşa ediliyor. Yedikçe hızla acıktıran bir obezlik bizimkisi. İnsanın sınır tanımaz arzuları hem onu bunalıma sürüklüyor hem de ekolojik dengeyi sarsıyor. Fazlası el altında bulunsun diyerek şişirdiğimiz alışveriş, önünde sonunda çöp ev benzeri bir kalabalığa yol açıyor. Biriktirdiklerimizi koyacak yer bulamıyoruz odalarda. Bütün bunların sonucunda "Yarın ne olacak?" ya da "Yarın diye bir şey olacak mı?" gibi kilit sorular zihnimize üşüşüyor.

Bu parçadan hareketle günümüz insanıyla ilgili aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?

A) Gelecekle ilgili kaygılar taşımaktadır.

B) Bilinçsiz bir tüketim çılgınlığı içindedir.

C) Gündelik sorunlardan AVM'lere sığınarak uzaklaşmaktadır.

D) Stoklama anlayışı, evlerde gereksiz eşyaların yığılmasına yol açmaktadır.

E) Yaşadığı istek patlaması, kendisine ve doğaya zarar vermektedir.

17. İyi bir film, kötü iş yaptığında, seyirciden başka herkes ve her şey suçlanır. Hava çok sıcaktı, çok yağışlıydı, o sırada San Remo festivali vardı, bugünlerde hep olduğu gibi o akşam futbol maçı vardı, son Spielberg filmi vizyona girdiği sırada bu film gösterilmişti, türüne uygun olmayan bir sinemada gösterildi gibi şeylerden söz edilir. Ama ----. Oysa kimi zaman onun da sorumluluğu vardır bu durumdan. O sorumluluk, tembelliktir. Zira günümüzde, bazı filmleri anlamak, yorumlamak, ondan tat almak çaba harcamakla mümkün. O tabulaşmış masumluğa bir son vermek gerekiyor artık.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) sinemasal gerçeklerden kimse söz etmez

B) filmin kendisinin kötü olduğu söylenmez hiç

C) aslan payı her zaman yönetmene bırakılır

D) senaristin tutumundan kimse bahsetmez

E) kimsenin aklına seyirciden söz etmek gelmez

18. Romanlarımı okumuş olanlar bilirler, ben tarihsel ve güncel gerçeklerle romanın kendi gerçeklerini harmanlamayı seven bir yazarım. Son romanımda güncel olaylarla tarihsel olayları romanın kendi kurgusuyla öyle bir harmanladım ki pek çok okurum -başta uyardığım hâlde- romanı bitirdikten sonra bana romanda geçen mektupların eksik olanlarını bulup bulmadığımı, o mektuplarda ne yazdığını soruyor. Onlara bunun bir roman olduğunu, olaylara bu açıdan bakmaları gerektiğini salık veriyorum. Bunun hem mektuplar hem anılar hem de alıntılar için geçerli olduğunu söylüyorum.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Tarihî olayları günümüzün bakış açısıyla ele almaktadır.

B) Tarihî olayların anlatımında gerçeklere sıkı sıkıya bağlıdır.

C) Romanlarının tartışma konusu yapılmasından rahatsızdır.

D) Kurgusal gerçekliği, yaşamsal gerçeklik gibi anlatmada başarılıdır.

E) Romanlarıyla ilgili olarak okuru bilgilendirmekten mutluluk duymaktadır.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bir şeye sahip olma isteği, geçmişte ihtiyaçlarla ilintiliydi; şimdilerde tamamen keyfî ve içi boşalmış şekilde önümüzde duruyor. Satın alma bağımlılığı, ortalığı satın alma mekânları ve sahip olunası nesneler mezarlığına çevirdi. Bu fuzuli fazlalık, daha iyi bir dünya kurmak yerine insanın kendi yoluna çukur kazması anlamına geliyor. Lüks ev ve ofisler, arabalar, gitgide bir takıntıya dönüşüyor. Sokağın, daha doğrusu, dışarının korkutuculuğundan son model arabalara binerek, etrafı yüksek duvarlı lüks sitelerde yaşayarak kurtulmaya çalışıyoruz. Duyduklarımızın, gördüklerimizin canımızı yakmasını önlemeye çalışıyoruz böylece. Son model araçlarımız ve saray yavrusu evlerimiz, farkına varmadan bir düşmana; sığınağımız bir hapishaneye dönüşüyor oysa. Sahip olduğumuz her türlü konfor; acıyı, başarısızlığı ve kırılganlığı maskeleyen bir işlev görüyor sadece. Hemen herkes bir yarış içinde, en yükseğe çıkmak istiyor. Oraya tırmanmaksa ancak yarıştıklarımızın omuzlarına basarak mümkün oluyor.

19. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Bilinçsiz tüketim anlayışı, etrafta gereksiz eşyaların çoğalmasına neden olmaktadır.

B) Her şeye sahip olma düşüncesi, insanlığın geleceğini tehdit etmektedir.

C) Başarının, başkalarının başarısızlığında arandığı bir süreç yaşanmaktadır.

D) İhtiyaçların çeşitlenmesi ve artması, insanın tüketim alışkanlıklarını değiştirmektedir.

E) Gösteriş merakının temelinde kişinin başarısızlığını ve mutsuzluğunu örtme amacı yatmaktadır.

20. Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Yaşamın gerçeklerinden kaçan insan, mutluluğu yalıtılmış dünyasında aramaktadır.

B) Temel gereksinimlerini karşılayan insanlar için alışveriş anlamsızlaşmaktadır.

C) Başarıyı yakalayanlar bir süre sonra lüks içinde yaşamaya başlamaktadır.

D) Lüks içinde yaşama hevesi, toplumsal katmanların oluşmasına yol açmaktadır.

E) Lüks ev ve arabaya olan aşırı talep, toplumun zenginleştiğini göstermektedir.

Soru Çözdüren Teknik

Paragraf sorularını sözcük anlamından, söz öbeklerinin anlamından ve cümle anlamından ayrı düşünmek olanaksızdır. Çoğu paragraf sorusunda metinde geçen bir sözcüğün eş anlamlısı ya da onun çağrıştırdığı anlam, söz öbeğinin anlamı ve cümlede anlatılmak istenen sorulmaktadır. Bu bakımdan her sözcüğü ve söz öbeğini yorumlamalı, cümlede anlatılmak isteneni bulmaya çalışmalıyız. Örneğin "Kırk yıldır başarıyla yapıyorum bu işi." diyen birinin deneyimli biri olduğunu; "Gündelik sohbetlerim bile bir ders gibiydi." diyen birinin çevresindekileri aydınlattığını, onlar için eğitici olduğunu; "Herkes bana yardım ederdi." diyen birinin çevresindekilerden saygı ve destek gördüğünü; "Yayıncılık büyük bir tutku benim için." diyen birinin işini severek yaptığını düşünmeliyiz.

Örnek Soru • 1

Bu eser, insanın içine taş gibi oturan öykülerle dolu olmasıyla ayrı bir yere sahip. Çoğunda olaylar doğrudan anlatılmıyor; en çok da bu hâliyle öyküler, didaktik olmanın tuzağına düşmekten kurtuluyor. Yazarın öykülerindeki bazı noktaları kendince birleştiren okur, metne dâhil olarak yine kendince anlamlar üretiyor. Anlatılan öyküler içimizden birilerinin hikâyesi olduğundan okur, günün sonunda iç açıcı bir resimle karşılaşmıyor. Çünkü her öykü, toplumun bireye sık sık yaşattığı haksızlığa uğramışlık duygusunu okuruna hissettiriyor.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada söz edilen öykülerin bir özelliği değildir?

A) Etkileyicilik B) Yoruma açıklık C) Yaşanmışlık D) Farklılık E) Yol göstericilik

(2018 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada geçen "insanın içine taş gibi oturan öyküler" ve "haksızlığa uğramışlık duygusunu okuruna hissettiriyor" sözlerinden sözü edilen öykülerin "etkileyici olduğu (A)","okur, metne dâhil olarak yine kendince anlamlar üretiyor" sözünden "yoruma açık olduğu (B)", "öyküler içimizden birilerinin hikâyesi olduğundan" sözünden "yaşanmışlık duygusu verdiği (C)", "ayrı bir yere sahip" sözünden "farklı olduğu (D)" çıkarılabilir. Parçada sözü edilen öykülerin yol göstericilik özelliği taşıdığını çıkarabileceğimiz bir söz yok. Tam tersine "didaktik olmanın tuzağına düşmekten kurtuluyor" denerek didaktik, öğretici yani yol gösterici olmadığı söyleniyor.

Cevap E

Örnek Soru • 2

Kurşun kalem yapan yaşlı bir adam, yaptığı kalemleri satıcıya vermek için kutuya koyarken içlerinden birini kenara ayırdı ve ona "Olabileceğin en iyi kalem olmak istiyorsan şu beş şeyi asla unutma!" diyerek şu öğütleri verdi:

- Hayatta başarılı olmak için öncelikle kendini, seni kullanmayı bilen bir kişinin ellerine almasına izin vermelisin.
- Zaman zaman ucunu açacaklar ve bu sana acı verecek fakat daha iyi bir kalem olmak için buna katlanmalısın.
- Yaptığın yanlışlara üzülme, yeniden yazma fırsatın olacak daima. Bu fırsatları kaçırma!
- Seni sen yapan en önemli parçanın, içindeki kurşun olduğunu unutma!
- Üzerinde dolaştığın her yüzeye kendine ait bir işaret bırakmalısın ve yazmaya devam etmelisin.

Bu parçada kurşun kalem ustasının kaleme verdiği öğütlere göre, kalemin başarı için sahip olması gereken özellikler arasında aşağıdakilerin hangisi yoktur?

A) Gerçekçi olmak B) Sabırlı olmak C) Umudunu korumak D) Özünü hatırlamak E) Özgün olmak

(2018 - ÖSYM)

Çözüm

Kurşun kalem ustasının kaleme verdiği öğütler incelendiğinde "Zaman zaman ucunu açacaklar ve bu sana acı verecek fakat daha iyi bir kalem olmak için buna katlanmalısın." cümlesinde "sabırlı olmak (B)", "Yaptığın yanlışlara üzülme, yeniden yazma fırsatın olacak daima. Bu fırsatları kaçırma!" cümlesinden "umudunu korumak (C)", "Seni sen yapan en önemli parçanın, içindeki kurşun olduğunu unutma!" cümlesinden "özünü korumak (D)", "Üzerinde dolaştığın her yüzeye kendine ait bir işaret bırakmalısın ve yazmaya devam etmelisin." cümlesinden "özgün olmak (E)" çıkarılabilir. Kurşun kalem ustasının kaleme verdiği öğütler arasında, kalemin başarı için "gerçekçi olması" gerektiğine yönelik bir ifade yok.

Cevap A

20. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 35 dakikada çözünüz.

1. Bilim insanları, aylarca üzerinde çalışacakları deneyleri birkaç günde bitirme potansiyeline sahip bir "robot bilim insanı" geliştirdiler. Bu robot, yalnızca laboratuvardaki bir makine değil. O aynı zamanda bilim insanlarıyla uyum içinde çalışabilen, süper bir takımın üyesi. Takım arkadaşlarının yaratıcı şeyler düşünebilmeleri için gerekli zamanı yaratıyor. Çevreyi tanımlamak için bir lazer tarama sistemi ve dokunmatik geri bildirim sensörleri kullanıyor. Bu özellik, robotun gece koşullarında ya da ışıksız ortamlarda başarılı bir şekilde çalışabilmesine izin veriyor. Robot bilim insanı, bilim insanlarının oluşturmak için aylara ihtiyaç duyacağı reaksiyon koşullarını iki üç dakikalık bir sürede sağlamayı başardı. Geliştiricilerine göre robot, bilim insanlarından 1000 kat daha hızlı çalışma potansiyeline sahip. Ancak bunun için hâlâ geliştirilmesi ve günlerce sürdürülecek deneylerde minimum hata payına ulaşması gerekiyor.

Bu parçada sözü edilen "robot bilim insanı" **ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) İnsanlarla birlikte bir ekip oluşturabildiği

B) Karanlık ortamlarda çalışma özelliğine sahip olduğu

C) Eksiklerinin giderilmesi için test çalışmalarının sürdüğü

D) İnsandan çok daha hızlı çalışma potansiyeline sahip olduğu

E) İnsanların uzun sürede bitiremediği deneyleri kısa bir sürede tamamladığı

2. Canlı türleri karşılaştırıldığında yaşlanmanın önceden tayin edilmiş bir süreç olmadığını, oldukça esnek olduğunu gösteren kanıtlar çıkıyor karşımıza. Örneğin bir meyve sineği üç hafta, fare üç yıl, kozalaklı çam 4000 yıl yaşıyor. Birçok uzmana göre hayvanların metabolizma hızları ömürlerini de belirliyor. Örneğin soğuk kanlı bir hayvan olan kaplumbağa, sıcak kanlı bir hayvan olan tavşanlardan daha uzun yaşıyor. Ayrıca vücut büyüklüğü de yaşam süresinde belirleyici. Büyük hayvanların metabolizmaları daha yavaş olduğu için küçük hayvanlardan daha uzun ömürlü oluyorlar. Ancak ---. Bazı kuşların, örneğin papağanların metabolizmalarının aynı boydaki memelilerden iki kat hızlı olmasına karşın daha uzun yaşadıkları biliniyor. İnsanlar da büyüklükleri ve metabolik hızlarına göre yaşamaları gerekenden 4 kat uzun yaşıyor.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) uçan canlıların uçmayan memelilere göre uzun yaşadığı biliniyor

B) ağırlığı az olan canlıların, ağırlığı fazla olan canlılardan çok daha uzun yaşadığı görülüyor

C) yaşlanmada en belirgin faktörün metabolizma hızı olduğu anlaşılıyor

D) metabolizma hızı kuramının tüm organizmalarda geçerli olmadığını görüyoruz

E) metabolizmayı hızlandırıp yavaşlatarak ömür süresini belirlemek mümkün hâle geliyor

Strateji Yayınları

3. İnsanlar, evlerini dış dünyadan izole bir şekilde inşa etse de evlerinde sinek, böcek görmekten kurtulmaz. Eve izinsiz giren pek çok tür arasında son derece rahatsız edici görüntüsüyle örümcekler de bulunur. Hatta örümcekler evimizde kendilerini tehdit eden canlılardan kurtuldukları için daha rahat şekilde üreyebilir. Eğer evinizde örümcek üreyebiliyorsa besin kaynağı da bulabiliyor demektir. Yani diğer haşerelerin hazin sonunu belki de onlardan daha rahatsız edici olarak gördüğünüz örümcekler getirir. Evinizde bulunan ve hastalık taşıması muhtemel olan hemen hemen her haşere onların hedefi olur. Mesela sivrisineklere bayılırlar. Hatta bazen kendi türlerinin bölgedeki sayısı fazlaysa onları da tüketebilir, böylece belli bir sayının üstüne çıkmazlar.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Evlerde hastalıkların hızla yayılmasının sebebi zararlı böceklerdir.

B) İnsanlar tüm çabalarına rağmen bazı şeylere engel olamamaktadır.

C) Güvenli bir barınma alanı olan konutlarda örümceklerin görülmesi mümkündür.

D) Konutlarda yaşayan örümcekler zararlı böceklerin yok olmasını sağlamaktadır.

E) Bazı canlı türleri nüfus dengelerini sağlamak için kendi türlerini de yiyebilmektedir.

4. (I) 18. yüzyılda Viyana ve Saksonya'da Osmanlı İmparatorluğu'na ihraç edilen porselen ürünlerin benzerleri renkli kristallerde yapılmaya başlandı. (II) Türkiye ile İran'da kullanılan geleneksel formlar incelenerek özellikle tabak, şekerlik, akidelik, bardak, kulplu-kulpsuz sürahiler, dede külahı olarak bilinen sivri ve uzun kapaklı sürahiler, nargileler ve yeni formlara sahip daha birçok ürün yaratıldı. (III) Osmanlı İmparatorluğu'na ve İran'a ihraç edilen cam eşya içinde, camgöbeği ya da açık yeşil parçaların Bohemya, Fransa veya Venedik kökenli mi olduğu uzun yıllar tartışıldı. (IV) Osmanlıların dinî duyarlıkları gözetilerek üretilen ürünlerin dekorasyonunda canlı figürler yerine geometrik kesme ve çiçek motifleri kullanıldı. (V) Ürünlerdeki motiflerde kullanılan başlıca renkler; kobalt mavisi, camgöbeği, yatay ışıkta yemyeşil hâle gelen sarı, rübi kırmızısı, pembe, zümrüt yeşili ve süt beyazdı.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. - 6. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Belirli nesne, olay veya bireylerin insanın iç dünyasında uyandırdığı izlenimdir duygu. Göremeyiz, dokunamayız, tadamayız ama var olduğunu biliriz. Tehlike, acı, üzüntü, coşku gibi konularda bize yol gösterir; davranışlarımızın yönünü çizer. Yaşam tüm canlılar içindir ama duygu yalnız bize özgüdür. Duygunun vatanı gönüldür, kalptir. Mantık, akıl yürütmeyle doğru veya yanlışın ayrımını yapan disiplindir. Doğru kararlar alabilmek ve iyi sonuçlara ulaşabilmek için gereklidir. İlk bakışta mantık her şeyi çözer gibi görünse de gerçekte durum hiç de öyle değildir. Aklına gönlünü yoldaş etmeyenin yolda kaldığını söyler hayat bize. Hayatın akışını sadece mantığa bırakmak, tek kanatlı kuşun uçmasını beklemekten farksızdır. Sadece mantıkla alınan kararların sonradan çok da iyi sonuçlar vermediği görülmüştür.

5. **Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Duygularının esiri olanların aklını kullanmada başarılı olmadığı

B) Kararlarında duygu yerine mantıkla hareket edenlerin mutsuz olduğu

C) Aklın ve mantığın, gönülden geçenleri gerçekleştirmeye engel olduğu

D) Duygusal kararların aklın denetiminden geçtikten sonra uygulanması gerektiği

E) Duygu ve düşüncelerini dengeli biçimde kullanamayanların hedefine ulaşamadığı

6. **Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?**

A) İnsanların aldığı kararlarda duygularının da etkisi vardır.

B) Mantık yerine duyguyla hareket eden kişiler başarısız olur.

C) Duygu, duyu organlarımızla algılayamadığımız bir kavramdır.

D) Duygu, insanı diğer canlılardan ayıran temel özelliklerden biridir.

E) Duyguların ihmal edildiği bir karar, akla uygun olsa bile istenen sonucu vermez.

7. I. Yapay aydınlatmanın gökyüzünde yol açtığı ışık kirliliğini kanıksamış olan insanlar, bu konuda uyarılmış oluyor.

II. 2009 Dünya Astronomi Yılı dolayısıyla hazırlanan *Geceleyin Dünya*, dünyanın her yerinde çekilmiş gökyüzü fotoğraflarından oluşan oldukça etkileyici bir koleksiyon.

III. Bu fotoğraflar, şehirlerde veya nüfusun yoğun olduğu bölgelerde yaşayan insanlara gökyüzündeki ışık kirliliğinin boyutlarını gösteriyor.

IV. Yapılan bu görsel uyarıyla birlikte, insanlar gökyüzünün unutulan o doğal hâlini düşünmeye başlıyor.

V. Koleksiyonda yer alan fotoğrafların bir kısmı şehirleri ve önemli tarihî yapıları gökyüzü eşliğinde sunarken bazıları, ışık kirliliğinin yoğun olduğu ortamlarda çekilmiş.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi sonuncu olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8. İletişimin çok hızlanmasına bağlıyorum ben bu durumu. Bir şey gündeme geliyor ve o iyi bir şeyse o an için herkes onun peşine düşüyor. Sonra "Bu bitti!" oluyor birden, yenisi gelsin! Biri bir ödül aldığında herkes ona yoğunlaşıyor. Çok kısa bir süredir o; bir hafta, on gün. Ama hemen de tüketilip bir kenara atılıyor. Çağımızın temel problemi bu. Her alanda aynı durum yaşanıyor.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Günümüzde insanların yaşamdan tat almamalarını nasıl açıklıyorsunuz?

B) Belli türlerin bir anda moda olup çabucak unutulmasını nasıl karşılıyorsunuz?

C) Sanatsal yaratıların reklam aracı hâline getirilmesini doğru buluyor musunuz?

D) Okur kitlesinin çok nitelikli eserlere ilgi göstermemesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

E) Nitelikli ürünlerle niteliksizlerin iç içe olması ürün sayısının artmasından mı kaynaklanıyor?

9. İstanbul Boğazı'nın güzelliği dillere destandır. İstanbul'a gelen herkesi kendine hayran bırakır Boğaz ve çevresi. Ancak İstanbul'un güzelliği Boğaz'dan ve çevresinde sıralanan tarihî konaklardan, yalılardan, saraylardan, limanlardan ve mesire yerlerinden ibaret değildir. Boğaz'ın hemen bitiminde otantik güzelliklerini koruyan sahil kasabaları vardır. Bunlardan biri olan Şile, şehre Karadeniz kıyısı boyunca uzun bir plaj kazandırır. Plajların ışıltısını orman köylerinin temiz havası ile birleştirerek şehrin yakınında gürültüden uzak, sakin bir tatil hayatı sunar. Böylece İstanbul çevresinde yaşayanların deniz tatili için ille de Akdeniz'e ya da Ege'ye inmesi gerekmez; günübirlik ya da birkaç günlüğüne Şile'ye gelebilirler. Şehir merkezindeki insan yoğunluğundan kaçmak istiyorsanız sadece 45 dakika süren bir yolculuktan sonra bu balıkçı kasabasına gelebilirsiniz.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Koşul belirtilmiştir.

B) Öneri dile getirilmiştir.

C) Öznellik ağır basmaktadır.

D) Kanıtlamaya başvurulmuştur.

E) Sayıp dökmelerden yararlanılmıştır.

10. (I) Eski çağlardan beri, insanların yoğun ilgi odağı olan hayvan ve insan figürlü astrolojik burçlar ve gezegenler, her türlü malzemede süsleme unsuru olarak kullanılmıştır. (II) Astrolojik hayvanlar, melekler, ejderler, hayvanlar arası mücadele sahneleri, bu uygarlıklara ait el yazması kitaplarda, edebî eserlerde, resimlerde kendine yer bulmuştur. (III) Selçuklularla birlikte 12. yüzyıldan itibaren İslam medeniyetinde de astrolojik figürler kitaplarda ve sanat eserlerinde sıklıkla görülür olmuştur. (IV) Hatta Nasr-el-Din Sivasi'nin tezkeresi ve Cezeri'nin *Otomato* tezkeresinin birinci bölümü, bütün İslam âleminin astrolojik konularla, büyü ve sihirlerle uğraştığını gösteren sembolik resimlerle donatılmıştır. (V) Astrolojik semboller; özel anlamlar taşıdıkları, nazar, tılsım, uğur gibi metafizik değerleri temsil ettikleri düşünülerek her türlü malzemede, sivil ve dinî mimaride, el sanatlarında, ahşap, taş, çini, kumaş, maden ve sikkelerde de kullanılmıştır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Babil'den itibaren başlayan bu mistik ilgi; Yunan, Roma, Bizans, Mısır, Hint ve Çin'de bütün sanat dallarına damgasını vurmuştur." cümlesi getirilebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

11. (I) Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun içinde yer alan Bohemya, 16. yüzyıldan sonra cam sanatında kendinden söz ettirmeye başladı. (II) Bohemya'nın potasyum, kurşun, manganez gibi önemli katkı hammaddeleri bakımından zengin olmasının yanı sıra fırın ve potaları beslemek için gerekli odunun çevrede bol miktarda bulunması büyük bir avantajdı. (III) Eski Bohemya'nın önemli transit yollar ve kavşakların üzerinde yer alması da bölgenin cam imalatında öne çıkmasında etkili oldu. (IV) Camın renklendirilmesi ya da boyanması, özel taşlarla kesilerek dekor yapılması, üstüne gravür yapılarak işlenmesi, Bohemya'dan önce Venedik'te yapılan işlerdendi. (V) Venedik'teki işçilik sırlarının Bohemya cam ustaları tarafından keşfi, bu imalatın 19. yüzyılda Venedik'in birinci sırayı Bohemya'ya kaptırmasıyla sonuçlandı. (VI) 19. yüzyıldan itibaren Bohemya; Avrupa'da başta Rusya, İspanya, Portekiz, Polonya olmak üzere birçok ülkeye, hatta Kuzey Amerika'ya kristal cam ihracatı yapmaya başladı.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

12. *Bir Şans Daha*, Radu Mihaileanu'nun filmlerinde görmeye alıştığımız kara mizahı içinde barındırmıyor. Bizleri çok daha farklı bir sinema dili ile karşı karşıya bırakıyor. Eleştirmek istediği toplumsal değerleri daha dengeli, daha alışılmış bir kurgunun içine oturtuyor Radu Mihaileanu. Böylelikle filmdeki çarpıcı geri dönüşlerden veya sürprizlerden çok, hikâyenin izleyenlere yönelttiği sorulara ağırlık veriyor. Filmi izlerken insanın kafasını en çok kurcalayan kavram "öteki". Farklı görünen, davranan veya farklı inançlara sahip insanlara karşı takınılan içgüdüsel tavır. İnançsal farklılıkları yüzünden birer büyücü, cadı, kısaca "öteki" olarak algılananlar, insanların arasına karıştıklarında siyah ve uygarlık dışı olarak görülüyor. Filmde, aynı ataların çocukları olsalar bile farklı koşullar altında yetişen, değişik geleneklere sahip insanların birbirlerini öteki olarak algılamaları dile getiriliyor.

Bu parçadan *Bir Şans Daha* adlı filmle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) İzleyiciyi düşünmeye sevk eden bir anlatımı vardır.

B) Geçmişteki tartışmalar yerine geleceğe odaklanmaktadır.

C) İnançları yüzünden dışlanan insanları konu almaktadır.

D) Yönetmenin diğer filmlerinden farklı özellikler taşımaktadır.

E) Kökenleri aynı olan insanların kültürel koşullar yüzünden birbirinden uzaklaştığını anlatmaktadır.

13. - 14. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Ernest Hemingway'in *Çanlar Kimin İçin Çalıyor* adlı romanı tüm zamanların en beğenilen romanlarındandır. Filmlere, tiyatrolara, şarkılara konu olan roman; İspanya iç savaşında bir köprüyü uçurmak için görevlendirilen bir grubun dört günlük hikâyesini anlatır. 1936'da Florida'da savaş muhabiri Martha Gellhorn ile tanışıp birlikte İspanya'ya giden Hemingway, İspanya iç savaşı sırasında muhabirlik yaparak romanda geçen pek çok olaya tanıklık etmiştir. Ölümle yaşam, cesaretle korku, çaresizlikle umut kol koladır. Romanı okurken savaşın nasıl bir cinayet olduğunu görmek bir yana, içinizde hissedersiniz. Cümleler kalbinize işler, direnişçiler dürbünün ucunda bir düşman askeri görünce sizin de içiniz ürperir; savaşın nasıl bir cinayet olduğunu okurken mideniz ağzınıza gelir. Bu roman hem bir savaş romanıdır hem bir felsefi romandır hem bir aşk romanıdır hem de bir serüven romanıdır. Bunu okurun yaklaşımı belirler. Fransız gazetesi Le Monde'un "Yüzyılın Yüz Kitabı" listesinde sekizinci sırada yer alan roman, sadece İspanya'nın değil tüm insanlığın ve direnenlerin romanıdır.

13. **Bu parçada *Çanlar Kimin İçin Çalıyor* adlı romanla ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Karşıt duyguların iç içe yaşandığına

B) Yazarının yaşamından izler taşıdığına

C) Anlattığı konuyu okura duyumsattığına

D) Farklı açılardan okunmaya uygun olduğuna

E) Bir yarışmada kendi türünde sıralamaya girdiğine

14. **Bu parçadan *Çanlar Kimin İçin Çalıyor* adlı romanla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Farklı sanat kollarındaki yapıtlara esin kaynağı olmuştur.

B) Ulusal bir konuyu işlese de evrensel bir nitelik kazanmıştır.

C) Her dönemde sevilerek okunan romanlar arasına girmiştir.

D) İspanya'da yazılmasına rağmen asıl ününü Fransa'da kazanmıştır.

E) Savaş karşıtı romanlar arasında, en tanınmış eserlerdendir.

15. Okyanuslardaki asitlenme, çoklukla suların derin olduğu okyanus bölgeleriyle ilişkilendiriliyor. Buralarda sular doğal olarak daha fazla asidik olma eğiliminde. Asidik su yüzeye çıkıyor, bölgesel olarak asiditeyi artırıyor. Asitli sular somon gibi balıkların önemli bir besin kaynağı olan planktonik deniz salyangozlarının kabuklarını aşındırıyor ya da çözüyor. Zorlu araştırma koşulları nedeniyle, kutup bölgelerinde az sayıda noktada asitlenme ölçümleri yapılabiliyor. Buralarda suların doğal olarak daha asitli olduğu biliniyor çünkü tüm gazlar gibi karbondioksit de soğuk suda daha hızlı çözünüyor. Kutup bölgesinde okyanus yüzeyinin yaklaşık yüzde 10'unda pH seviyesi o kadar düşük ki suyun kabuklu organizmalar için aşındırıcı hâle gelmesinden endişe duyuluyor.

Bu parçadan

I. Okyanuslardaki asitlenmeden dipteki canlılar yüzeydeki canlılara oranla daha çok zarar görmektedir.

II. Okyanuslardaki asitlenmenin oluşup yaygınlaşmasında suyun sıcaklık değerleri önemli rol oynamaktadır.

III. Okyanuslardaki asitlenmenin, bazı deniz canlılarının besin kaynaklarına kutup bölgelerinde daha çok zarar vereceği düşünülmektedir.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) II ve III E) I, II ve III

16. Küresel ısınma, Akdeniz havzasında etkisini farklı yollarla gösterdi. Önce Sibirya'dan gelen soğuk hava dalgası, ardından aşırı sıcaklar ve yağmursuz günler görülmeye başlandı. Bunu ekim ve kasımdaki seller ve aşırı yağışlar izledi. Bitkilerin farklı hava koşullarına nasıl tepki verdiğine bakıldı. Ürün verimliliğinin yeni koşullara adaptasyona bağlı olduğu görüldü. Yeni iklim koşullarına ve riskli havalara daha iyi dayanabilen bitki türleri seçildi. Mango, papaya ve liçi gibi tropik meyvelere yönelindi. Daha etkili sulama sistemlerine yatırım yapıldı ve tam sulama yerine belirli dönemlerde sulamaya geçildi. Kullanılan gübre miktarı buna göre ayarlandı. Ürünlerin yaşam döngülerine ve hava koşullarına uygun olarak ekim tarihleri yeniden belirlendi.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tarımsal üretimde su kullanımını azaltmak için, sulu tarımdan kuru tarıma geçilmektedir.

B) Geleneksel üretim biçimlerine geçilmesiyle birlikte ürünlerin ekim tarihleri değişmiştir.

C) Tropikal iklim kuşağında yetişen ürünlerin başka yerlerde denenmesi su kullanımını artırmıştır.

D) Uzun süren kuraklığın ardından gelen şiddetli yağışlar, ekili alanlara büyük zararlar vermektedir.

E) İklim değişikliği, bir bölgede yetiştirilen ürünlerin türünün ve üretim biçimlerinin değişmesine yol açmıştır.

17. Film, Schlomo'nun hiç bilmediği bir ülkeye yaptığı bir medeniyet yolculuğuyla başlıyor. Uygarlığın ilk adımı olan tokalaşmanın bile birbirinden farklı âdetlerle yerine getirildiği böyle bir kültürün içinde zorlu bir adaptasyon sürecinden geçerek o uygarlığı öğreniyor. Amacını gerçekleştirmiş olmanın gururu ile doğduğu toprakların sürekli çağrıları karşısında gelgitler yaşıyor. Bu durum, başarının sıla hasreti çeken bir insanı mutlu edip edemeyeceğine dair derin düşüncelere sürüklüyor bizleri.

Bu parçadaki altı çizili ifadenin gönderme yaptığı söz, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gerçeklerle hayallerin çatışması

B) Duygu ve mantık arasındaki çatışma

C) Geçmişten kopamamanın verdiği zarar

D) Başarı ve özlem arasında yaşanan ikilem

E) Başarılı olmanın insana verdiği sonsuz mutluluk

18. İsveç Çevirmenlik Akademisinde dil öğrenmeye yatkın gençler, 13 aylık bir sürede tek kelimesini bile bilmedikleri bir dili akıcı şekilde konuşabilir hâle geliyor. Bu durum, araştırmacıların dikkatini çekti. Çok çalışan ancak yabancı dil öğrenmeyen tıp öğrencileriyle dil öğrenen öğrenciler, üç aylık yoğun bir çalışma döneminin başında ve sonunda MRI taramasına girdi. Tarama sonuçları, tıp öğrencilerinin beyin yapısı aynı kalırken dil öğrencilerinde beynin belirli bölgelerinin büyüdüğünü gösterdi. Büyüyen kısımlar beynin yeni şeyleri öğrenmede ve yön bulmada etkili hipokampüs ile serebral kortekstеki üç bölgesiydi. Hipokampüsü ve serebral korteksinin dil öğrenmeyle ilgili kısımları daha fazla büyüyen öğrencilerin dil becerisi daha yüksekti. Öğrenmek için daha fazla çaba harcaması gereken öğrencilerdeyse beynin daha fazla büyüyen kısmı serebral korteksin motor bölgesi oldu. Bu durum bize, ----.

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) dil öğrenme becerisi yüksek kişilerin hiç zorlanmadan tıp öğrenimi görebileceğini, beynin dil öğrenmede daha çok zorlandığını gösterdi

B) tıp öğrenimi ile dil öğreniminin farklı zekâ türlerini gerektirdiğini, dil öğrenen kişilerde bazı sağlık sorunlarının ortaya çıkabileceğini gösterdi

C) dil öğrenmenin tıp alanında eğitim görmekten çok fazla emek harcamayı gerekli kıldığını, dil öğrenen kişilerin zihinsel açıdan çok yorulduğunu gösterdi

D) zihinsel açıdan gelişmemiş kişilerin dil öğreniminde başarı sağlayamayacağını, dil öğrenmenin beynin tüm fonksiyonlarını harekete geçirdiğini gösterdi

E) beynin değişikliğe uğrayan bölümlerinin kişinin bir dili ne kadar kolay öğrendiğiyle ilişkili olduğunu, büyümenin performansa bağlı olarak değiştiğini gösterdi

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Geçmişe kıyasla bolluk denizinde yüzüyoruz. O kadar çok alternatif var ki hangi arabayı alsak, hangi elbiseyi giysek, bugün hangi mekânda hangi yemeği yesek düşüncesi yoruyor bizi. Alternatif zenginlik; ekolojik bozulmayı, kaynak israfını beraberinde getiriyor. Sahip olduğumuz son model teknolojik ve mekanik aletler; daha temiz hava, daha çok yeşil alan, daha temiz su kaynakları sunamıyor bize. Bu konuda elimizdekinden iyisini ortaya koyamıyor hatta mevcudu koruyamıyoruz. Hiçbir şeyle yetinmiyoruz. Sürekli alıyor; ölçüsüz yiyor, içiyor, giyiniyoruz. Doyumsuzluğun bir başka yansıması kendimizi beğenememek. Yaşlanmayı ötelemeye veya alt etmeye çabalayan insanoğlu estetik operasyonlara dört elle sarılıyor. Bu çaba, iç huzurun azalmasına ve ruhsal çalkantılara yol açıyor. Henüz inşa edilmemiş olan yarınlara dönük güvenimizi kaybettik. Her şeyi elde etme tutkusu, bu güven kaybını gittikçe keskinleştiriyor.

19. **Bu parçadan aşağıdakilerin hangisine <u>ulaşılamaz</u>?**

A) Seçenek bolluğu, günümüz insanının mutsuz olmasına yol açmaktadır.

B) Aşırı tüketim hevesi doğal dengenin bozulmasına neden olmaktadır.

C) Günümüz insanı, geleceğiyle ilgili derin kuşkular yaşamaktadır.

D) Her şeye sahip olma düşüncesi haksız rekabete yol açmaktadır.

E) Günümüz insanı, sahip olduğu teknik olanaklara rağmen güzel bir dünya kuramamaktadır.

20. **Bu parçadan**

I. Tüketim çılgınlığı, doğal kaynakların hızla tükenmesine neden olmaktadır.

II. İnsanoğlunun daha iyi ürünler ortaya koymakta zorlanması, kaynak israfına neden olmaktadır.

III. İnsanların kendini güzelleştirme girişimleri psikolojik sorunlara yol açmaktadır.

IV. Gelecek kaygısı, insanların içinde yaşadığı zamanın olanaklarını değerlendirmesini engellemektedir.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

Soru Çözdüren Teknik

Bir parçadan ulaşılabilecek yargının sorulduğu sorularda parçayı geniş anlamıyla yorumlamalıyız. Bu tür sorular klasik ana fikir sorularından biraz farklıdır. Bir hikâyecikten, bir diyalogdan, bir örnekten o konuyla ilgili daha geniş ve genel bir yargı çıkarmamız istenir. Örneğin, bir bölgede domuz yavrularını yiyen kurtların sayısının azalmasıyla birlikte domuzların çoğaldığının anlatıldığı bir parçadan "Kurt sayısının azalması domuz sayısının artmasına yol açmıştır." yargısına ulaşabiliriz elbette. Ama sadece bu değildir ulaşmamız gereken yargı. Daha genel anlamıyla "Bir canlı türündeki azalış, ekolojik dengeyi bozar." yargısına da ulaşabiliriz.

Örnek Soru • 1

"Bir ülkenin uygarlık düzeyi o ülkenin kâğıt tüketimi ile ölçülür." diye bir söz hatırlıyorum. Bana göre bu düşünce artık geçerliliğini kaybetti. Çünkü bugün kitap yazmak ve yayımlamak kâğıt kullanmadan da mümkün. İleride ne olacağı bilinmez ama şimdilik basılı ve elektronik kitaplar varlığını birlikte devam ettiriyor.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

A) Uygarlık üretme ve yayma aracı olan kâğıt, işlevini günümüzün teknolojik imkânlarıyla paylaşarak sürdürmektedir.

B) Uygarlığın önemli ögelerinden olan kâğıdın tüketimi ile üretimi arasındaki denge gelişmişlik göstergesidir.

C) Uygarlığın gelişimi ve yayılımı ile kâğıt tüketimini ilişkilendirmenin ne kadar doğru olduğu bugün açıkça görülmektedir.

D) Uygarlığı yalnız kâğıt üzerinden ölçmeye çalışmanın ne denli sığ bir düşünce olduğu yaygın olarak bilinmektedir.

E) Uygarlığın günümüzde ulaştığı nokta, elektronik kitap çağının kapılarını sonuna kadar açmaktadır.

(2018 - ÖSYM)

Çözüm

Bu tür sorularda bazen bir söz çok önemlidir. Anahtar niteliğindeki o söz bizi doğru cevaba götürür. Bu parçada da "şimdilik basılı ve elektronik kitaplar varlığını birlikte devam ettiriyor" sözü çok önemli. Çünkü her ne kadar kâğıt eski önemini yitirse de kağıdın henüz bütünüyle ortadan kalkmadığı, elektronik kitaplarla birlikte varlığını sürdürdüğü söyleniyor. O hâlde bu parçadan "uygarlık üretme ve yayma aracı olan kâğıdın -ki bunu kitaplarla yaptığı söyleniyor- işlevini günümüzün teknolojik imkânlarıyla paylaşarak onlarla birlikte sürdürdüğü yargısına ulaşılabilir.

Cevap A

Örnek Soru • 2

Zaman zaman susuzlukla karşı karşıya kalan büyük kentlerin asıl sorunu su kaynağı sıkıntısı değil, eldeki suyun kalitesinin düşmesidir. Diğer bir deyişle kentte sınırsız su kaynağı bulunsa da susuzluk yaşanabilir. Bunun en büyük nedeni ise kirlenmedir. İçme suyu kaynaklarının kirlilik derecesi belli bir düzeyi aştıktan sonra en gelişmiş arıtma tesisleri bile bu kaynakları temizlemede yetersiz kalır. Bu sebeple susuzluk sorununun çözümü için yeni su kaynaklarının aranmasından çok baraj havzalarının daha iyi korunması, atıkların ayrıştırılarak yeniden kullanılması, çöplerin kontrol tesislerinde toplanması gibi uygulamalara gidilmesi gerekir.

Bu parçadan aşağıdakilerin hangisine ulaşılabilir?

A) Çöp ve atıkların dönüştürülmesindeki başarısızlığın su kaynaklarını azalttığına

B) Baraj havzalarındaki yetersizliğin günümüz kentlerinin öncelikli sorunu olduğuna

C) Su kaynaklarının kirlenmesinin arıtma tesislerindeki yetersizlikten kaynaklandığına

D) Temiz su kaynaklarındaki azalmanın atık kontrolü uygulamalarını önemli kıldığına

E) Doğal su kaynaklarındaki kirlenmenin alternatif kaynak arayışlarını hızlandırdığına

(2018 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada susuzluğun su kaynağı yetersizliğinden kaynaklanmadığı, sınırsız su kaynağı olsa bile susuzluk yaşanabileceği, asıl sorunun suların kirlenmesi olduğu söyleniyor. Sonuç bölümünde de "susuzluk sorununun çözümü için yeni su kaynaklarının aranmasından çok baraj havzalarının daha iyi korunması, atıkların ayrıştırılarak yeniden kullanılması, çöplerin kontrol tesislerinde toplanması gibi uygulamalara gidilmesi gerektiği" söyleniyor. Bu durumda parçadan "temiz su kaynaklarındaki azalmanın atık kontrolü uygulamalarını önemli kıldığı" yargısına ulaşılabilir.

Cevap D

21. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 30 dakikada çözünüz.

1. Dünyada olan biteni oturma odamızdaki rahat koltuğa kurulup anında izleyebileli epey oldu. Elektronik ortamların hayatımıza getirdiği kolaylıklar say say bitmez; bir telefon ve tuşlarla dünyanın her yerine ulaşabiliyor, istediğimiz müzeye girip istediğimiz sanat galerisinden çıkabiliyoruz. Günlük gazeteleri de kapıcının getirmesini beklemeden, bir sabah yürüyüşü yapıp bakkala gitmeden, yine bu elektronik ortamlar sayesinde okuyabiliyoruz. Bankaya gitmeden para yatırmak, markete gitmeden alışveriş yapmak, evden çıkmadan uçak bileti almak, gazeteye gitmeden yazı yazmak gibi pek çok şey mümkün internet sayesinde. Peki, bunun olumsuz sonuçları olmayacak mı? Olacak elbette. Çünkü ----.

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) insanlara yüz yüze hizmet veren pek çok meslek dalı tarihten silinecek yakın gelecekte

B) teknolojik gelişmeler yeni çalışma alanları ve koşulları ortaya çıkaracak

C) zaman alıcı işlerin kısa sürede yapılmasıyla insanlara daha çok zaman kalacak

D) geleneksel eğitim kurumları çağın gereklerine göre yeniden yapılandırılacak

E) insanlar teknolojik ürünleri gündelik yaşamını kolaylaştırmada daha çok kullanacak

2. Parayla birlikte mülkiyet, bozulup ziyan olmadan istendiği kadarı biriktirilip saklanabilen bir nesneye dönüştü. Bu anlayışla birlikte doğa yasalarının sınırları ortadan kalktı. Bu noktada kişisel maddi çıkar dürtüsü sosyal düşünceye girdi, insan mülkiyet edinen ve mal biriktiren bir varlık olarak ortaya çıktı. Para icat edilmemiş olsaydı her insan kullanabileceği kadar mala mülke sahip olacak, dünyada şu andaki nüfusun iki katına yetecek kadar toprak olduğu için kimse aç ve açıkta kalmayacaktı.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Paranın icadı, dünya nimetlerinin insanlar arasında dengeli bir biçimde dağıtılmasını sağlamıştır.

B) İnsanların daha çok mala sahip olma hırsı, ekonomik bir değer olan paranın icat edilmesinde belirleyici rol oynamıştır.

C) Mal ve mülkiyet takası konusunda yaşanan haksızlıklar ve dengesizlikler paranın icat edilmesiyle ortadan kalkmıştır.

D) Ticarette paranın bir değer ölçütü olarak kabul edilmesi dünyadaki doğal kaynakların hızla tüketilmesine neden olmuştur.

E) Paranın mülkiyet konusunda belirleyici bir unsur hâline gelmesi, dünya nimetlerinin paylaşımında dengesizliklerin ortaya çıkmasına yol açmıştır.

3. (I) Anadolu ve Mezopotamya'da doğup Orta Doğu halkları başta olmak üzere bütün dünyaya yayılan bulgurun geçmişi binlerce yıl öncesine gider. (II) MÖ 2800'de Çin İmparatoru Shen Nung, bulgurun ana maddesi olan buğdayı pirinç, darı, arpa ve soya fasulyesiyle birlikte beş kutsal bitkiden biri olarak belirler. (III) Hristiyanların kutsal kitabı İncil'de Eski Babil, Hitit ve İbrani halklarının günümüzden dört bin yıl önce pişirilip kurutulmuş buğdayı yani bulguru kullandıkları ifade edilir. (IV) Farklı kaynaklarda Mısırlıların ve Doğu Akdeniz'de kurulu diğer uygarlıkların MÖ 1000'li yıllarda bulgurdan yemek yaptıkları yer alır. (V) MS 1200'lü yıllarda Moğol İmparatorluğu'nun kurucusu ve ilk hükümdarı Cengiz Han'ın ordusunun favori yemeğinin bulgur olduğu bilinir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Sanat dalları içinde şiir hep ayrı bir yerde durur. Hepsinin altında ya da üstündedir ama yanında değil. Her bir sanat dalı kendine özgü malzemesiyle -kâğıt, çizim, renk, taş, ses, vb- anlam kurar oysa şiir, anlamla anlam kurar; malzemesi de ürünü de anlamdır. Elbette dili yani sözcükleri ve tümceleri kullanır ama onların anlamlarıyla kurduğu, yeni ve başka bir anlamdır. Doğal, gündelik dil içinde var olan, işleyen anlam birimlerini yeni bağlantılar içinde işleyerek daha önce var olmayan anlam bütünlükleri yaratır. "Duman"ın da "dağ"ın da ne anlama geldiğini biliriz ama bir dizede "dumanlı dağlar" sözü geçtiğinde "Şair burada ne demek istiyor?" deriz kendi kendimize.

Bu parçadan hareketle şiirle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Sözcüklerin bir araya gelmesiyle yepyeni bir anlam dünyası kurar.

B) Somut olay ve kişileri anlatmak yerine, soyut bir dünya yaratır.

C) Herkesin bildiği sözcükler yerine, anlamı pek bilinmeyen sözcükleri kullanır.

D) Diğer sanatlardan ayrılan yanı, seçtiği konu değil, konuyu anlatış biçimidir.

E) Anlatım olanaklarının zenginliğiyle diğer sanat dallarına kaynaklık eder.

5. Stephan Hawking'in notları kötüydü. Henüz 9 yaşındayken sınıfının en kötü notlarını alan Hawking, okul hayatına uyum sağlayamıyordu. Onu diğer arkadaşlarından ayıransa bitmek bilmeyen merakıydı. Saat, radyo gibi her türlü elektronik eşyayı parçalayan ve onları keşfetmeye çalışan Hawking'in takma adı "Einstein" olmuştu. Sonrasında kuantum fiziği ve kara deliklerle ilgili iddialarıyla dünyanın en ünlü fizikçileri arasına girdi.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceyle örtüşmektedir?

A) Merak duygusu bazen insanın başına iş açabilir.

B) Kendine güvenen kişinin yardıma ihtiyacı yoktur.

C) Bilim adamlarının okul yaşamı hep sorunlu geçmiştir.

D) Bazen sonuç değil, değerlendirme ölçütleri yanlıştır.

E) Örneğini iyi seçen herkes, bir gün başarıyı yakalar.

6. Nevada Dağları'nın eteklerinde doğa yürüyüşündeyiz. Masmavi bir gökyüzünün hüküm sürdüğü ışıl ışıl bir yaz günü… Ormanlık alana girince bir kelebek bulutunun içinde buluyoruz kendimizi. Binlerce, on binlerce belki yüz binlerce kelebek var havada. Gün ışığı parçacıkları gibi uçup gidiyorlar yanımızdan. Renkleri büyüleyici, görüntü harika... Nevada Dağları'ndaki bu kelebekler, dünyanın takip altındaki böcek popülasyonlarından biri. 45 yıldır her yaz, iki haftada bir buradaki kelebeklerin sayımı yapılıyor. Veriler, küçük fişlere kaydediliyor. Verileri analiz eden uzmanlar, kelebeklerin sayısının 2011 yılından bu yana düşüşte olduğunu tespit etti. Birçok böcek türü gibi kelebekler de korkutucu bir hızla yok oluyor. Aslında kaybolan sadece bir canlı türü değil, dünyanın renkleri...

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Açıklama yapılmıştır.

B) Benzetme yapılmıştır.

C) İkilemelere yer verilmiştir.

D) Örneklerden yararlanılmıştır.

E) Öznel ifadeler kullanılmıştır.

7. Hiçbir zaman kendimi "okur karşısında" görerek yazmadım. Wittgenstein'ın dediği gibi, "kendimle kafa kafaya vererek" yazdım. Onlar iyice demlendikten sonra kitap olup iki kapak arasında, bir cilt içinde bir araya geldi ve okur önüne çıktı. "Yalınlık, hakikatin mührüdür." diye oldukça eski, saygıdeğer bir deyiş vardır. O düzeye bazen ulaşabildiğim söylenebilir belki ama bunun böyle olup olmadığını söylemek bana düşmez. Bu yargı başkalarına, en başta da okurlara aittir.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Yazdıklarının okunup okunmamasını önemsemediği

B) Gerçeğin en güzel anlatımının sadelikten geçtiğine inandığı

C) Yazarken kendi beyni ve yüreği dışında kimseyi dinlemediği

D) Yazılarını kitaplaştırıp yayımlamadan önce bir süre beklettiği

E) Başarılı olup olmadığına yönelik değerlendirme yapmaktan kaçındığı

8. I. Çiçeklerin insan üzerindeki etkisinin nasıl oluştuğuna yoğunlaşan araştırmacılar, işin sırrının çiçeklerin renginde ve kokusunda olduğunu keşfetti.

II. ABD'nin New Jersey eyaletinde yapılan bir araştırma, kendisine çiçek gönderilen kişilerin uzun süren pozitif bir duygu artışı yaşadığını ortaya koyuyor.

III. Böylece çiçeklerin olduğu bir ortamda kendimizi daha enerjik hissetmemizin, bahar aylarında burnumuza gelen çiçek kokularının bizi gülümsetmesinin nedeni de bilimsel olarak açıklanmış oluyor.

IV. Her çiçek, kokusunun yanı sıra sahip olduğu renklerle retinadan geçip optik sinirlere giden ve vücudun cevap vermesini sağlayan zinciri uyaran bir ışık dalgası yaratıyor.

V. Sinir sistemi boyunca sinyallerin iletilmesine yardımcı olan moleküller, insanı sakinleştiren bir hormon olarak kabul edilen melatonin ve mutluluk hormonu olan serotonin salgılatıyor.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Özellikle sanayileşmiş ülkelerde yaşam süresinin her 10 yılda 2 yıl uzadığından bahsediliyor. Hayvanlar üzerinde yapılan çeşitli araştırmalarda, yaşam süresini uzatan en az bir düzine gen saptandı. Solucandaki tek bir mutasyon, yaşam süresini 6 kat artırabiliyor. Bazı genler kritik proteinlerin stresten zarar görmesini engelleyebiliyor. Uzmanlar orta şiddette seyreden kronik stresin yaşamı uzatan genleri tetiklediğini söylüyor. Ancak genetikçilere göre yaşamı uzatan tek bir gen yok ve bu durum sadece gene bağlı değil. Söz gelimi çok düşük kalorili yiyeceklerle beslenen farelerin ömrü yüzde 40 oranında uzamış. Fare, meyve sineği, maya hücresi ve mikroskobik solucanlar üzerinde yapılan araştırmalar, bir yerden başka bir yere gitmenin, yaşam süresini dramatik ölçüde artırdığını gösteriyor. Soğutulmuş yerlerde tutulan meyve sinekleri, normal sıcaklıkta yaşayan sineklerden 6 kat daha uzun ömürlü oluyor. Solucanlar, sinekler ve balıklar üzerinde yapılan deneylerde, bu hayvanların soğuk yerlerde daha uzun yaşadığı belirlenmiş.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi canlıların yaşam sürelerinin uzamasında etkili olan faktörlerden biri değildir?

A) Genlerin değişime uğraması

B) Yaşanan çevrenin değiştirilmesi

C) Stresin her türlüsünden uzak durulması

D) Yaşam alanı olarak soğuk ortamların tercih edilmesi

E) Alınan besinlerin kalori miktarına dikkat edilmesi

10. Genç yazarlara bir öneri yapacak olsaydım başlarından geçen bir şeyleri yazmalarını söylerdim. Kendimden biliyorum bir yazarın yaşadığı, bir yerden okuduğu ya da dinlediği bir hikâyeyi yazmasının ne anlama geldiğini. Hâl böyleyken eserlerime gelen övgülerin de genellikle hayal gücü konusunda olması beni güldürüyor. Çünkü gerçek şu ki kitaplarımda gerçeklik temeline sahip olmayan tek bir satır bile yok. Onların göremediği şey, gerçeğin en vahşi hayal gücünü andırması. Öte yandan ben, yazarın açlıktan ölüyor olması ve üretebilmeye başlamadan önce her şeyin altüst olması gerektiği yönündeki romantik mite katılmıyorum. Eğer iyi bir yemeğiniz ve elektrikli daktilonuz varsa daha iyi yazarsınız.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Deneyimlenmiş olayları anlatmanın daha kolay olduğunu ileri sürmektedir.

B) Okurların yapıtlarını beğenme gerekçelerini gerçeğe uygun bulmamaktadır.

C) Romantik unsurların eserin inandırıcılığına gölge düşürdüğünü düşünmektedir.

D) Yazarların rahat bir ortamda daha nitelikli ürünler verebileceklerini savunmaktadır.

E) Anlattığı olayların hayal izlenimi uyandırmasının, okuru olayın niteliği konusunda yanılgıya düşürdüğüne inanmaktadır.

11. Yediğimiz yiyeceklerin içindeki şeker, ağzımızdaki bakterilerin besin kaynağıdır. Bu bakteriler şeker moleküllerini sindirdikleri sırada asit üretirler. Asit zamanla dişin koruyucu tabakası olan diş minesi üzerinde küçük delikler oluşturur. Bu delikler giderek genişler ve küçük oyuklar hâline gelir. Sadece şeker yerken değil, şekeri yuttuktan yarım saat sonrasına kadar asit üretimi devam eder. Asıl kritik olan da dişlerinizin bu aside ne kadar maruz kaldığıdır. Örneğin bir şeker yedikten 10 dakika sonra ağzınıza bir şeker daha attığınızda önceki asit üretim süreci bitmeden ağzınızın içinde yeni bir asit istilası başlar. Bir tane daha, bir tane daha derken dişlerinizin çürüme riskini artırmış olursunuz.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisi çıkarılamaz?

A) Sık aralıklarla şeker yemek diş çürümelerini hızlandırır.

B) Bakterilerin salgıladığı asit, dişlerin çürümesine neden olur.

C) Asidin üretilmesi için şekerin o an ağızda olması gerekmez.

D) Şeker yemenin sıklaşması, daha çok asit üretilmesi anlamına gelir.

E) Diş çürümelerinde şekerin yenme süresinden çok, miktarı önemlidir.

12. - 13. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Adalet, ilk olarak "Birinin, borcunu geri ödemesi ve doğruyu konuşmaktır." şeklinde tanımlanır. Geleneksel ahlak kuralları üzerine temellenen bu tanım, iyilik ve şerefle adalet arasında bir bağ kurar. Yani birinin borcunu ödemesi, doğruyu konuşması, ülkesini sevmesi, iyi davranması adalet olarak tanımlanır. Ancak Sokrates, karşı bir örnek sunarak bu tanımı reddeder. "Eğer biz dolaylı olarak adaletin iyilikle bağlantılı olduğunu kabul edersek bu her iki taraf için de zararlı olabilir." der. Adaletin ikinci tanımı, Polemarchus tarafından "dostlara iyi, düşmanlara kötü davranmak" olarak yapılır. Sokrates, bu tanımdaki kavramlar üzerinden tartışmayı yürüterek bu tanıma da itiraz eder ve adalet yeniden tanımlanır: "Dosta iyi ise iyilik etmek, düşmana kötü ise kötülük etmek adalettir." Bu tanım üzerine Sokrates, adaletin adaletsizlik üretmeyeceği, birine zarar vermenin adaletli bir davranış olamayacağı sonucuna varır.

12. Bu parçaya göre "adalet" **kavramının ilk tanımında aşağıdakilerden hangisi öncelenmiştir?**

A) Eşitliği sağlamak

B) Dürüst davranmak

C) Güçsüzün hakkını korumak

D) Ekonomik çıkarları korumak

E) Yanlış yapanları cezalandırmak

13. Bu parçadan hareketle Sokrates'in adalet anlayışıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Bir kişinin hakkını savunurken bir başkasının hakkına girilmesini adaletten sapma olarak görmektedir.

B) Adalet anlayışının özünü, yalan söylememek ve verdiği sözü yerine getirmek ilkeleri oluşturur.

C) Karşı tarafla ilgili genel kabullere göre değil, yapılan eyleme göre hareket etmek gerektiğini savunmaktadır.

D) Adalet sağlamak düşüncesiyle birinin hakkına girmenin adaletle bağdaşmayacağına inanmaktadır.

E) Geleneksel ahlak anlayışına dayalı adalet anlayışını, adaletin iyilikle ilişkilendirilmesi gerekçesiyle reddetmiştir.

14. Bir melodi duyduğumuzda beynimizdeki farklı işlevleri olan birçok bölge etkinleşir. Bir enstrüman kullandığımızda bu etki çok daha belirgindir. Bir müzik aleti çalabilmek için kas hareketlerinin kontrollü ve uyum hâlinde olması gerekir. Beyindeki motor, işitsel ve görsel işlevlerden sorumlu bölgeler uyumlu bir şekilde çalışır. Beyin görüntüleme yöntemleri kullanılarak yapılan araştırmalarda, müzik eğitimi alan kişilerin beyinlerindeki gri madde hacminin müzikle ilgisi olmayan insanlara kıyasla daha fazla olduğu saptandı. Gri madde; beyinde kasların kontrolü, bilişsel etkinlikler, görsel ve işitsel algı, zihinsel dağınıklık, hafıza ve düşünce oluşumu, otokontrol gibi işlevlerle ilişkisi olan bir dokudur. Erken yaşlardan itibaren müzikle ilgilenen kişiler bu alanlarda önemli kazanımlar elde eder.

Bu parçaya göre müzikle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Depresyon ve kaygı durumunu azalttığı

B) Bir konuya odaklanmaya yardımcı olduğu

C) Kişinin kasları üzerindeki hâkimiyetini artırdığı

D) Görsel koordinasyonun sağlanmasına katkı yaptığı

E) Duyguları ve düşünceleri yönetmeye imkân verdiği

15. (I) 19. yüzyıl sonunda postromantizm; Richard Strauss, Mahler ve Bruckner'in devasa orkestraları ve upuzun süreli senfonileriyle etkili oldu. (II) Anlatım, yüzyıllar boyu tırmanan ton duygusunu yok sayacak kadar karmaşıklaşmıştı. (III) Yeni çağın ilk yirmi yılında ağır ve karmaşık yapıtlar, yerini daha ucuza mal olacak küçük çalgı topluluklarına ve daha kolay algılanan müziklere bırakıyordu. (IV) Fütürizm akımıyla birlikte teknolojiye duyulan hayranlık artarken yeni teknolojinin hızlı deviniminden kaynaklanan enerjik ve dinamik nitelikler sanata yansıdı. (V) Demir ağlar, fabrikalar, hızlı taşıtlar, sirenler sanata yeni bir metalik yaklaşım getirirken mekanik sesleri duyurmak için orkestraya patlama, kırılma, vızıltı gibi seslerin aygıtları eklendi. (VI) Arthur Honegger'in saatte 120 mil hızla giden bir treni betimleyen *Pacific 231* adlı yapıtında lokomotifin hız kazanırken geçirdiği aşamalar müzikle ifade edilebiliyordu artık.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

16. - 17. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) Arkeolojik bulgulara göre Orta Anadolu'da tarımın ilk izlerine MÖ 8.300 yıllarında rastlanır. (II) İnsanlık tarihindeki ilk tarımsal faaliyetlerin Bereketli Hilal diye adlandırılan coğrafyada başladığı bilinmektedir. (III) Anadolu'nun, insanları yüzyıllardır doyuran cömert toprakları; tarımın en erken yapılmaya başlandığı bölgelerden olması açısından çok önemli bir yere sahiptir. (IV) Neolitik Dönem'le birlikte başlayan tarım toplumuna geçiş, Anadolu'nun zengin tarih ve kültür geçmişinin en önemli kilometre taşlarından birini oluşturur. (V) Çatalhöyük, Hacılar ve Boncuklu höyüklerinde yapılan kazı çalışmalarında Neolitik Dönem'e ait tarihî eserler bulunmuştur. (VI) Bu coğrafya, öylesine bereketli ve stratejik bir öneme sahiptir ki arkasında silinmez izler bırakarak tarih sahnesinden çekilmiş birçok devlet, bu toprakların hâkimi olmak için savaşmıştır. (VII) Yeryüzünde, arkeoloji bilimi açısından Anadolu'dan daha önemli ve varsıl bir coğrafya yoktur.

16. Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Anadolu'nun farklı açılardan önem taşıdığına
B) Tarımsal faaliyetlerin Anadolu topraklarında başladığına
C) Aynı tarihî döneme ilişkin farklı yerlerde buluntulara ulaşıldığına
D) Tarihte büyük devletlerin Anadolu'yu ele geçirmek için mücadele ettiğine
E) Tarım toplumuna geçişin tarihî açıdan önemli bir dönüm noktası olduğuna

17. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) II. cümlede genelleme yapılmıştır.
B) III. cümlede öznellik söz konusudur.
C) V. cümlede nesnel bir anlatım vardır.
D) VI. cümlede neden-sonuç ilişkisi vardır.
E) VII. cümlede karşılaştırma yapılmıştır.

18. Platon'un öğretilerinden herhangi birine ya da hepsine yürekten karşı çıkabiliriz. Ama siyasi ve sosyal hadiseleri ortadan kaldırmak için dogmalarla değil, beynimizle hareket etmek gerektiğini düşünmüyor muyuz bugün? Körü körüne kabul etmek yerine doğru ve yanlış yönleriyle ortaya koymaya çalışmıyor muyuz? Bunlara özel bir önem veriyorsak hepimiz onun çağlar önce bize tuttuğu fenerin ışığıyla yol alıyoruz. Platon'un bize bıraktığı ilkeler; siyasi ve sosyal hadiselerin dogmalara uyularak değil, tartışılarak açıklığa kavuşturulabileceğini ifade eder. Çağımızın sosyal, ahlaki ve siyasi konularını incelemede, çözümlemede ve çözmede zengin bir kaynak sunar bize. O kaynaktan su içiyorsak hepimiz Platon yolunun yolcularıyız, bunu kabul edelim artık.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Elimizde siyasal ve toplumsal problemleri Platon'un ortaya koyduğu ilkeler dışında çözecek bir anahtar yoktur.
B) Platon'un fikirlerini eleştiriyorsak akla ve bilime yaslanmak yerine, yüreğimizin sesini dinliyoruz demektir.
C) Toplumsal sorunların çözümünde aklın ve eleştirel düşüncenin büyük bir yeri olduğunu kabul ettiğimiz sürece Platon'un mirasçısı sayılırız.
D) Sosyal olayları iyi ve kötü olarak sınıflandırıyorsak bu, Platon'un ilkelerini benimsemek yerine dogmatik düşüncelerin esiri olduğumuzu gösterir.
E) Sosyal sorunların ortaya çıkışının belli bir mantığa dayandığını, onları eleştirmekle bir yere varılamayacağını bize ilk söyleyen Platon'dur.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Adalet Ağaoğlu'nun romanları; bütün has edebiyat örnekleri gibi, sonunda varılacak yeri hep korur. Okur, roman boyunca kendini yeniden yaratır, tüketilmesi olanaksız zenginlikte yorum alanlarıyla karşılaşır. Kolay değildir o zenginliği sindirmek, karşılaşılan alanlara hâkim olmak. Peki, burada okuru, zorlandığı için eseri terk etme duygusu esir alabilir mi? Almaz çünkü onun romanlarını seçen okur, zor karşısında çabuk pes etmez. Onun okurları, anlamaya yanaşır romanı. İşinin kolay olmadığını bilerek gelmiştir buraya. Adalet Ağaoğlu ile okurları arasında nitelikli ilişkiler kurulur romanda. Edebiyatın, anlamı tava getiren tezgâhında karşılıklı yardımlaşma yaşanır. Okuma sarkacı, yazar ile okur arasında salınır. Okur, böyle bir süreçte çıkmaya başlar basamakları. Yazınsal, düşünsel bir yapının basamaklarıdır çıktığı. Son basamakta Adalet Ağaoğlu'nun roman sanatına getirdiklerine yönelik yüceltici sözler söylemekten kaçınmayan bir okur vardır. Oraya çıkmayı göze almadan edebiyatın kılcal damarlarında dolaşamayacağını bilir onun okurları. Ana damarlarda akanları herkes bilir, asıl keşifler kılcal damarlara çıkılan yolculuklarda yapılır.

19. **Bu parçadan Adalet Ağaoğlu ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

A) Zoru seven bir okur kitlesine sahip olduğuna

B) Romancılığının okurlar tarafından takdir edildiğine

C) Romanlarının son ana kadar sürprizler barındırdığına

D) Zor anlaşılan dili yüzünden dar bir kesime seslenebildiğine

E) Metni anlamlandırmada okura yol gösteren bir tutumunun olduğuna

20. **Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

A) Her okurun kendince bir anlam çıkardığı edebiyat yapıtları okurlarda ortak bir duygu uyandırmaz.

B) Yazarların, yapıtları hakkında okura yardım etmeleri okurların yapıttan alacağı tadı azaltır.

C) Bir edebiyat yapıtının niteliğini az ya da çok okunması değil, zamana yenik düşmemesi belirler.

D) Okur kitlesinin isteklerine kulak veren yazarlarla okurlar arasında sıkı bağlar kurulur.

E) Edebiyat yapıtlarının inceliklerine varabilmek için belli bir emek ve donanım gerekir.

Soru Çözdüren Teknik

Son yıllarda TYT sorularında bir metne dayalı birden çok soru yöneltme yöntemi tercih ediliyor. 2010 yılından sonraki sınavlarda bu tarzda 6 soru geliyor. Bu soruların bazılarında metindeki cümleler numaralandırılıp cümlelerde anlatılmak istenen düşünceyle ilgili sorular olabildiği gibi öznellik, nesnellik, karşılaştırma, neden-sonuç gibi kavramlar sorulabiliyor. Bu sorular, cümle anlamı sorusu mantığıyla çözülmelidir.

Karşılaştırma

Kişi, kavram veya nesneleri benzer veya farklı yönleriyle kıyaslayarak anlatmaya "karşılaştırma" denir. İki unsur karşılaştırılırken "daha, en, oysa, göre..." gibi sözcüklerden yararlanılır.

Mescit Dağları'ndan doğup 466 kilometre katettikten sonra Gürcistan sınırları içinden Karadeniz'e dökülen Çoruh Nehri, en hızlı akan nehirlerimizden biridir.

Öznellik

Kanıtlanamayan, kişiden kişiye değişen, genel geçerliliği olmayan yargılarda öznellik söz konusudur. Öznelliğin olduğu cümlede "bence, bana göre" anlamı vardır.

Usta yönetmenin son filmi; ilgi çekici içeriği, etkileyici efektleri kadar oyunculuk başarısıyla da üzerinde konuşulmaya değer bir çalışma olmuş.

Nesnellik

Kanıtlanabilen, kişiden kişiye değişmeyen, genel geçerliliği olan yargılar nesnel yargılardır.

Sinemada 2019 yılının ilk çeyreğinde toplam seyirci sayısı, bir önceki yılın aynı dönemine göre %29 azalarak 17,5'a düşmüştür.

Neden-sonuç

Eylemin gerekçesinin belirtildiği anlatımlarda sonuç yani yargı, nedeniyle birlikte verilir. Bu tür cümlelerde yükleme "niçin" diye sorduğumuzda "çünkü" ile başlayan bir yanıt alırız.

Para kazanma hırsının her şeyin önüne geçtiği günümüzde az satılan kitaplar yayınevleri ve dağıtımcılar tarafından önemsenmiyor.

Etkinlik

Cümlelerin altındaki boşluğa cümlenin niteliğine göre "öznellik, nesnellik, karşılaştırma, neden-sonuç" kavramlarından uygun olanı yazınız. Bazı cümlelerin birden çok kavram özelliği barındırabileceğini unutmayınız.

1.

Yazarın, yayımlandıktan iki ay sonra İngilizce ve İtalyancaya da çevrilen son romanı Türkiye'de bir yıl içinde dördüncü baskısını yaptı.

. .....

2.

Dağların denize bakan yamaçlarında açan rengarenk çiçekler insanı büyülerken asırlık çınarlar yüzyıllar öncesinin gizemli hikâyelerini fısıldıyor insanın kulağına.

. .....

3.

Ağrı'ya bağlı Doğu Beyazıt'ın kuzeydoğusunda yer alan Ağrı Dağı, 5.137 metrelik yüksekliğiyle ülkemizin en yüksek dağıdır.

. .....

4.

Yer altı su kaynaklarının bilinçsiz biçimde tarım sektöründe kullanılması, oluşumu binlerce yıl öncesine giden doğal gölleri kurutuyor.

. .....

5.

Geleneksel ahşap beşikler, Şanlıurfa'nın kırsal kesimlerinde hem ucuz hem de kullanışlı olduğundan diğer beşiklere göre daha çok tercih ediliyor.

. .....

Cevaplar: 1. Nesnellik 2. Öznellik 3. Nesnellik-Karşılaştırma 4. Neden-sonuç 5. Neden-sonuç - Karşılaştırma

22. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 30 dakikada çözünüz.

1. Müzik eserleri başka eserlerin parodisini yapabilir keza resimler başka resimleri karikatürleştirebilir. Fakat bu, müzik veya resmin toptan reddi anlamına gelmez. Öte yandan edebiyat, edebiyatı tamamen reddedebilir ve bununla kendisinin diğer sanatlardan daha güçlü olduğunu ve kendini daha iyi tanıdığını gösterir. Edebiyat, kendisini eleştirebilen tek sanat olmakla kalmaz; herhangi bir şeyi de eleştirebilen yegâne sanattır. Çünkü akıl yürütme yeteneğine sahip tek sanat odur. Elbette, resimler örtük eleştiriler aktarabilir, Hogarth'ın Calais Kapısı veya Ford Madox Brown'ın *İş* isimli tablosu gibi. Fakat tutarlı bir eleştirel sav ortaya koyamazlar, dilsizliğe tıkılıdırlar. Operalar ve filmler eleştiride bulunabilir ancak onlar da kendilerinin rasyonel dünyaya girmelerine izin veren sözcükleri edebiyattan alır.

Bu parçadan

I. Akıl yürütme ve eleştiride bulunma özelliğine sahip tek sanat edebiyattır.

II. Edebiyat, diğer sanatlardan farklı olarak kendisine yönelik eleştiride bulunabilir.

III. Gerçek yaşamdan doğan edebiyat, kendisi dışındaki sanatların esin kaynağıdır.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

2. Yeni yayımlanmış bir romanla ilgili tanıtım yazısı yazmanın bazı zorlukları vardır: Roman henüz okura ulaşmadığı için konusundaki, özellikle sonundaki gizemi ele vermemek, ---- gerekir. Çünkü bir eserin gizlerine ulaşmak, okurlar için her zaman çok zevklidir; eserden alınacak tat orada gizlidir. Yayımlanır yayımlanmaz okunmuş bir roman, etkisini okurda henüz tam göstermemiştir. Aradan birkaç hafta geçtikten sonra âdeta demlenmiş gibi daha yoğun izlenimler bırakır. Çoğu zaman, okunan bir romandan ilk anda hissedilenlerle sonrasında hissedilenler arasında fark olabilir, bu yüzden ----.

Bu parçada boş bırakılan yerlere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?

A) sürprizlerin peşini bırakmamak– sıcağı sıcağına yapılan değerlendirmeler daha doğaldır

B) yazarla okur arasında bağ kurmak – bir roman defalarca okunduktan sora tanıtılmalıdır

C) kesin yargılardan özellikle kaçınmak – romana yönelik değerlendirmeler bütünüyle kişiseldir

D) romana bir okur gözüyle bakmak – sonra okuyanlar ilk okuyanlara oranla daha şanslıdır

E) sırlarını ortaya dökmemek - bir roman hakkında aradan aylar geçtikten sonra yazmak daha iyidir

3. Bazı resimlere bize dünyayı gösterdikleri için bakarız; bazılarına da objektifin ters yönünde duranı, fotoğrafı çekeni görebilmek için. Bu tür resimlerin olduğu bir sergide sadece karşımızda duran manzarayı, dağları, ovaları, gökyüzünü, martıları, denizi, şehri görmek değildir amaç. O görüntülere bakan özneyi, onun neden ve nasıl baktığını anlayabilmek de bu resimlere bakmanın temel amacı hâline gelir. Burada seyredilenler değil de seyreden olma hâlidir sizi o resme bağlayan. Bu tür resimler, gerisinde durana yakınlaştırır sizi.

Bu parçada sözü edilen resimlerin temel özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Varlıkları güzelleştirerek yansıtması
B) Dış dünyayı alışılmadık biçimde sunması
C) İzleyene vermek istediği bir mesajının olması
D) Fotoğrafçıyla özdeşim kurma isteği uyandırması
E) Fotoğrafı çekenin özgün bir bakış açısına sahip olması

4. Hava basıncıyla sıcaklık arasında yakın bir ilişki vardır. Belirli bir yükseklikte bir miktar gazı atmosfere bırakalım. Bu bir miktar gaz, atmosfer içinde yükseldikçe üzerindeki toplam hava miktarı azaldığı için kendini giderek daha düşük basınçlı bir ortamın içinde bulur. Böylece yükselen hava genleşir ve daha büyük bir hacmi kaplar. Ancak genleşme enerji isteyen bir süreçtir. Moleküller uzaklaşırken hareket enerjilerinin bir kısmını kaybeder. Sıcaklık ortalama hareket enerjisinin bir ölçüsü olduğu için bu durum yükselen havanın sıcaklığının da düşmesi anlamına gelir. Bu yüzden ----.

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) yükselen hava sıcaklığın artacağının bir habercisidir
B) yüksek bölgeler alçak kesimlere göre daha soğuktur
C) yükseklere çıktıkça giderek sıcaklığın artması gerektiği düşünülür
D) atmosferdeki ısı miktarında önemli bir değişiklik meydana gelmez
E) derin bir kuyuya indikçe zemine göre hava sıcaklığı önemli ölçüde düşer

5. I. Gençlik yıllarında Akdeniz'de amcası Kemal Reis'in yanında gemilerde bulunmuştur.

II. II. Beyazıt'ın, Akdeniz korsanlarını Osmanlı donanmasına katılmaya çağırması üzerine donanmaya katılmıştır.

III. Yavuz Dönemi'nde Gelibolu'ya yerleşip adını günümüze taşıyan önemli eseri *Kitab-ı Bahriye*'yi yazmıştır.

IV. Piri Reis de eski adı Larende olan Karaman kökenli bir ailenin çocuğu olarak Fatih Dönemi'nde dünyaya gelmiştir.

V. Osmanlı donanmasının pek çok levendi, denize kıyısı olmayan Konya'nın bir ilçesinde, Karaman'da doğmuştur.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. İnsanlar, kendilerini belirli gruplara ait hisseder. Bu yüzden genelde ait olduğumuz grubu yüceltir, ötekini/ötekileri alçaltarak kendimizi, kendi gözümüzde değerli kılarız. Ardından da bizi değerli görmeyenlere kızmaya başlarız. Birbirlerini "öteki" olarak tanımlayanlar arasında, görünmeyen ama varlıkları hissedilen âdeta birtakım sanal duvarlar vardır. Genellikle duvarın iki yanındakiler de birbirlerini "öteki" olarak algılar. Bir zamanlar Çinlilere göre, Çin Seddi'nin dışındakiler "ötekilerdi"; barbar insanlardı, tarımdan anlamazlardı. Setin dışındakilere göre ise Çinliler, tarımdan başka bir şeyden anlamayan, ata binmeyi ve ok atmayı bilmeyen insanlardı. Oysa her iki grup için de göreceli durum söz konusuydu.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Taraftarlık duygusu, insanların nesnel değerlendirmeler yapmalarını engeller.
B) Bir grubun ötekileştirdiği grup hakkında söyledikleri yanlı yargılardır.
C) Ötekileştiren ile ötekileştirilen gruplar arasında sağlıklı bir iletişim ortamı yoktur.
D) Ötekileştirme, insanların kendilerini değerli hissetmek için kullandıkları bir yöntemdir.
E) İnsanlar karşıt grubu ötekileştirmek için onların yeteneklerini sınırlayıp küçümseme yoluna gider.

7. İnsanların pek çok özelliği genler yoluyla ebeveynlerinden geçer. Bu özelliklerin arasında vücut biçimi ve ağırlığı da vardır. Dolayısıyla çağımızın en önemli sorunlarından biri olan obezitenin temelinde de genetik etkenlerin yattığı söylenebilir. Ancak bir kadın ya da erkeğin kilolu olması sadece genler tarafından belirlenmez. Vücutta hangi genlerin etkin rol oynayacağı çevresel etkenlere bağlı olarak değişir. Özellikle son 20-30 yılda dünya genelinde yağlı, katkılı, hazır gıdaların tüketimi arttı. İnsanlar masa başında çalışmaya, daha az enerji harcamaya başladı. Bunun bir yansıması olarak 50 yıl öncesine oranla aşırı kilolu insanların sayısında sürekli artışlar görülüyor. Bu da insanları strese sokuyor.

Bu parçaya göre insanların aşırı kilo almalarında

I. Kalıtım

II. Cinsiyet

III. Stresli yaşam

IV. Sağlıksız beslenme

V. Yetersiz fiziksel aktivite

faktörlerinden hangileri belirleyici değildir?

A) I ve II B) I ve V C) II ve III D) III ve IV E) IV ve V

8. (I) Pek çok insan, uzun ve yorucu bir yolculuk sonrasında bile ilk kez konaklayacağı ortamda uyumakta güçlük çeker. (II) Kimi zaman "yerini yadırgamak" olarak tanımlanan durum, gecenin büyük bölümünde kişinin huzursuz olmasına yol açar. (III) Uzmanlara göre yeni bir ortamda uyuma güçlüğü çekilmesinin nedeni beynin bir yarım küresinin uyanık kalmaya devam etmesidir. (IV) İnsan beyninde, birbiriyle etkileşim hâlinde olan belirli bölgelerin oluşturduğu dikkat ağı, işitsel ağ, görsel ağ, varsayılan durum ağı gibi ağlar vardır. (V) Beyindeki "varsayılan durum ağı", kişi kendisiyle veya başkalarıyla ilgili bir şeyler düşünürken, geçmişine kafa yorarken, geleceğinizi planlarken aktiftir. (VI) Varsayılan durum ağı, kişi yeni bir ortamda uyuması gerektiğinde daha da aktifleşir ve beyne tehdit algıları göndererek uyuma güçlüğüne neden olur.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

9. Normal bir konuşmada sesin şiddeti saniyede yalnızca 3-4 kez değişirken çığlık söz konusu olduğunda bu değer 30 ile 150 arasındadır. Bu dalgalanmalar, sesin yükselip alçaldığı şeklinde yorumlanmayacak kadar değişkendir. Sesin bu şekilde anlık olarak çok inişli çıkışlı bir grafik izlemesi beynin korku merkezi olan amigdalayı harekete geçirir. Sesteki bu ürkütücü uyumsuzluk korkuyla ilişkilendirilir ve aynı zamanda tehlikeye karşı uyarı görevi görür. Yanımızda birisi çığlık attığında içimizi korku ve üzüntüyle karışık olumsuz bir duygunun kaplaması bundandır. Çığlığın kendimizi kötü hissettirmesinin nedeni sesin şiddetli olması değil bu şiddetin algılayamayacağımız kadar kısa aralıklarla değişiyor olmasıdır. Sirenleri ve alarmları duyduğumuzda benzer bir hisse kapılmamız da bu yüzdendir.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Çığlık atan kişiler, duygularını çok iyi yansıtabildikleri için çevrelerindeki kişileri etkiler.

B) Çığlık atarken çıkarılan ses, şiddetiyle diğer sesleri bastırdığından bütün dikkatler o kişinin üzerine yoğunlaşır.

C) Çığlık atan kişilerin çok üzücü bir olay yaşadığının düşünülmesi, o sesi duyan kişileri olumsuz etkiler.

D) Siren ve alarm sesleri, çığlık sesini çağrıştırdığı için insanlarda panikle karışık bir hüzün duygusu yaratır.

E) Bir çığlık duyduğumuzda kendimizi kötü hissetmemizin nedeni, o sırada çıkan sesin şiddetindeki hızlı değişimdir.

10. Alışkanlık hâline getirdiğimiz birtakım "klişe" düşünceler vardır. Bunlardan bir tanesi bence şu: "Efendim, birbirimizin düşüncelerine saygılı olalım!" Bu, bence hiç anlamlı değil. Niye düşünceye saygılı olayım? Karşımızdaki kişi pozitif bilime aykırı bir şeyler söylüyorsa bu düşünceye de saygılı mı olmalıyım? Sarılık tedavisinde doktora götürmeyip sarı battaniyeye örterler. Bu düşünceye saygılı olmak zorunda mıyım? Düşünceye saygılı olmak zorunda değiliz. Ama düşünene saygılı olmalıyız. Düşünceye değil, düşünenin kişiliğine saygılı olmalıyız. Onunla dalga geçmemeliyiz.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

A) Tartışma B) Betimleme C) Öyküleme D) Açıklama E) Kişileştirme

11. Çok tanınmış bir yüze sahip kişiler, genelde kalabalıklardan uzak durmaya çalışırlar. Bilirler ki ----. Bu durum, onları sadece huzursuz etmez; ruhlarında derin izler bırakır, kişiliklerinde köklü bir değişime yol açar. Kişi,önemli bir değişim yaşar. Bu konuda Hemingway ile Faulkner'ın zenginler üzerine konuşmaları geliyor hemen aklıma. Faulkner bir sohbet sırasında zenginlerin farklı insanlar olduğunu söylemiş Hemingway'e. Onun yanıtı, "Evet, farkları daha çok paralarının olması." şeklinde olmuş. Faulkner'ın derdi para değildir aslında. Bambaşka bir şeyden bahsediyor o. İnsan ruhunun para ve şöhret karşısında kırılganlığını, insanın özünü korumakta zorlandığını ve çoğu zaman da koruyamadığını anlatmak istiyor Faulkner.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) şöhretin mutlaka ödenmesi gereken ağır bir bedeli vardır

B) ünlü olmak kadar ünlü olmanın gereklerini yerine getirmek de önemlidir

C) insanlar ünlü olmuş bir kişi gördüklerinde gerçek duygularını gizler

D) kalabalıklar bireysel özelliklerin bütünüyle kaybolduğu, karmaşık ortamlardır

E) insanlarla göz göze geldikleri an, rahatsız edici bakışlarla karşılaşma olasılıkları yüksektir

12. (I) Kimi zaman göz kapağımızın, kimi zaman bacağımızın, kimi zaman kolumuzun üzerinde küçücük bir alanın çok hafif kasıldığını hissederiz. (II) Günlük hayatta hemen hemen herkesin yakındığı kas ağrıları, yorgunluk ve sakatlıkların yanı sıra daha ciddi durumların habercisi olabilir. (III) Halk arasında seğirme olarak ifade edilen küçük kasılmalar, bilim dünyasında fasikülasyon olarak adlandırılır. (IV) Fasikülasyon, deri altındaki fasikül adı verilen kas liflerinin rastgele kasılıp gevşemesi sonucu meydana gelir. (V) Kas liflerinin istemsiz hareketi, o sırada derinin o bölgesinin hafifçe hareket etmesine yol açar.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

13. **Gazeteci:**

(I) ----

Sinema sanatçısı:

— Yatılı bir öğretmen okulunda okudum. Kentte yapacak pek bir şeyimiz yoktu. Okulumuzda çok güzel bir sinema salonumuz vardı. Bizim de yatılı olarak okuyan öğrenciler olarak en büyük eğlencemiz hafta sonları bir araya gelip beş yüz kişi film seyretmekti. Sanırım sinemanın bende o yüzden özel bir etkisi var; o günlerden kalan bir alışkanlık olabilir. Kitaplarla iç içe bir yaşam da iyiydi elbette ama sinemanın hareketli yapısı bana daha uygun düştü sanki. Kendimi bulacağımı hissettim sinemada.

Gazeteci:

(II) ----

Sinema sanatçısı:

— 2000'lerden sonra teknoloji daha ucuzladı. Teknolojiye erişimimiz arttı. Kamera ve kurgu teknolojisi çok gelişti. Post prodüksiyon şirketleri çoğaldı. Aslında teknik anlamda çok ciddi bir altyapı oluştu. İzleyici sayısı ve film sayısı bir hayli fazlalaştı. Yıllık film sayısı 180'e, izleyici sayısı 44 milyon kişiye yaklaştı. Bu durumun daha çok türde film üretebilme ve daha seçici olabilme imkânı sağladığını düşünüyorum. Yerli yapımlar, yabancı filmlerden daha çok izleniyor artık. Bu da Türk sinemasının geleceği adına ümit veriyor.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) I. Öğrencilik yıllarınızda sinemaya bakış nasıldı?
II. Teknolojik gelişmeler Türk sinemasını nasıl etkiledi?

B) I. Niçin kütüphaneciliği bırakıp sinemayı tercih ettiniz?
II. Günümüz Türk sinemasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

C) I. Sinemaya bakışınızda geçmişten bugüne nasıl bir değişim oldu?
II. Sinema teknolojisinde görülen gelişmeler seyirci kitlesini nasıl etkiledi?

D) I. Sanatsal ve kültürel etkinliklerin olmadığı bir çevrede büyümek sizi nasıl etkiledi?
II. Türk sinemasının dünya sineması içindeki yeri hakkında neler söylersiniz?

E) I. Sinema sevginizin oluşmasında öğrencilik yıllarınızda çok kitap okumanızın etkisi var mı?
II. Türk seyircisinin sinemaya olan ilgisinin artmasında yerli filmler ne ölçüde etkili oldu?

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) Avrupa tiyatrosunda, operasında ve balesinde 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar Türkler üzerine, çoğu sahneye de konan, yüzlerce eser yazılmıştır. (II) Bu akıma İspanyol edebiyatının altın çağını yaşadığı 16-17. yüzyıllarda İspanyol yazarlar da katılmıştır. (III) Dönemin en verimli oyun yazarı Lope de Vega'nın, 300'ü aşkın oyunundan otuzunun konusu Türklerle ilgilidir. (IV) Daha çok ölümsüz eseri *Don Kişot* ile özdeşleşen yazarın Türkler üzerine kaleme aldığı oyunlardan biri *Deniz Savaşı* adlı eseridir. (V) 1571'de Türklerin yenilgiye uğradığı İnebahtı Savaşı'na katılan, yaralanan ve sol eli sakat kalan Cervantes'in bu eseri onun yaşadıklarından doğmuştur. (VI) Türkiye ve Türkler üzerine eser veren öteki yazarlar okudukları ve duydukları bilgilerle eserlerini kurarken Cervantes, Türk ve Müslüman dünyasıyla ilgili doğrudan gözlem ve yaşanmışlıklarını aktarır.

14. **Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra** "Altın Çağ İspanyol yazarlarından Cervantes, tam adıyla Miquel Cervantes Saavedra da Türkler hakkında oyunlar yazmıştır." **cümlesi getirilebilir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

15. **Bu parçadan Cervantes ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Savaşta yaralandığı için eserlerini intikam duygusuyla yazdığı

B) Türkleri konu alan eserlerinin kişisel deneyimlerinden doğduğu

C) İspanyol edebiyatında Türklerle ilgili eser yazma akımını başlattığı

D) Kalıcılığı yakaladığı en ünlü eserinin konusunun Türklerle ilgili olduğu

E) İnebahtı Savaşı'ndan sonra eserlerinde Türkleri konu almaya başladığı

16. İngiltere'de uygulanan testte, aynı özellikte ve büyüklükte iki bardağa sırayla bir miktar su dökülmüş. Ardından katılımcılara suyun çıkardığı sesin farklı olup olmadığı sorulmuş. Katılımcıların %96'sı, iki bardağa dökülen suyun çıkardığı seslerin farklı olduğunu söylemiş. Uzmanlar bu durumu suyun akışkanlığına bağlıyor. Soğuk suyun sıcak sudan daha yoğun bir kıvamda olması, moleküllerin birbirine daha iyi tutunmuş olduğu anlamına geliyor. Su ısıtıldığında moleküllerin birbirine tutunması zorlaşıyor ve daha hızlı hareket ederek suyun daha akışkan olmasını sağlıyor. Hızlanmış moleküller, sıcak suyun bardağa dökülürken daha yüksek perdeden bir ses çıkarmasına neden oluyor.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Suyun döküldüğü kabın niteliğinin, suyun çıkardığı sesin şiddetini belirlediği

B) Suyun akarken çıkardığı sesten soğuk mu sıcak mı olduğunun anlaşılabildiği

C) Suyun alçaktan ya da yüksekten dökülmesinin, dökülürken çıkardığı sesi etkilediği

D) Suyun sıcak ya da soğuk olduğunu bilmenin, dökülürken çıkardığı sesi ayırt etmede etkili olduğu

E) İşitme problemi olmayan herkesin, farklı sıcaklıktaki suların dökülürken çıkardığı sesi fark edebildiği

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

17. yüzyıldan beri William Shakespeare, belli bir gizem perdesi ardında anlatılır. Yüz binlerce kişi de merakla okur anlatılanları. Dönem dönem araştırmacılar çıkar ortaya ve Shakespeare'in gerçek olmadığını, başka birisinin -özellikle soylu ve adını gizlemek isteyen birisinin- bu eserleri yazıp William Shakespeare'e verdiğini ve onun adıyla basılıp oynanmasını istediğini söyler. 37 oyun ve 154 soneden oluşan muazzam hacmin bir insan tarafından yazılmış olamayacağı, eğer yazdıysa da bu kişinin ilkokul mezunu biri olmaması gerektiği mantığından yola çıkılarak ancak Francis Bacon ya da Oxford Dükü gibi dönemin entelektüellerinden biri olabileceği fikri ortaya atılır. Nasıl olur da küçük bir kasabada, evinin 400 metre uzağındaki parasız halk okuluna gitmiş biri böylesine gelişmiş bir kelime hazinesine sahip olabilir? Klasikleri nasıl bu kadar iyi anlayabilir? İngiltere dışına çıkmamış biri nasıl olur da Kıbrıs'ta, Atina'da, Verona'da, Kopenhag'da, Venedik'te geçen eserler yazar? Bu yerlerin bitki örtüsünü, iklimini, yeryüzü şekillerini nasıl bilebilir? Nasıl olur da bir insan hem bir komedi ustası hem bir filozof hem de büyük bir şair olabilir?

17. **Bu parçadan William Shakespeare ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

A) Yapıtlarının yıllardır tam olarak anlaşılmadığı

B) Yaşamıyla ilgili ayrıntıların yoğun ilgi gördüğü

C) Eserlerinin konusunun geniş bir coğrafyada geçtiği

D) Yaşamı hakkında ortaya atılan iddiaların yeni olmadığı

E) Aldığı eğitimin çok ötesinde bir donanıma sahip olduğu

18. **Bu parçadan hareketle aşağıdakilerin hangisine ulaşılabilir?**

A) Çok okuyan değil, çok gezen ve düşünen insanlar daha başarılı olur.

B) İnsanlarda gerçekleri kendilerince değiştirerek anlatma eğilimi vardır.

C) Kıskançlık duygusu insanların kendini geliştirmesinin önünde bir engeldir.

D) Temel bilgilerden yoksunluk, ortaya konan eserlerde mutlaka kendini gösterir.

E) İnsanlar kavramakta güçlük çektikleri kimi durumlar için kendilerince gerekçeler üretir.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Yapılan bir araştırmada katılımcılar beş gruba ayrıldı. Bu grupların dördüne farklı birer müzik türü eşliğinde testler yapıldı. Beşinci grup ise testleri sessiz ortamda tamamladı. Testler iki tür düşünme türünü belirlemek üzere tasarlanmıştı: Yeni fikirler üretme sürecini tanımlayan ıraksak düşünme ve bir problem için en iyi çözümü bulmaya yönelik yakınsak düşünme. Hareketli ve eğlenceli müzikleri dinleyenlerin yeni bir şey üretmede, sessiz ortamda çalışan insanlarınsa problem çözmede daha başarılı oldukları görüldü. İnsanı karamsarlığa sürükleyen müzikleri dinleyenlerde ise sıra dışı bir etki gözlemlenmedi. Ancak bu deneyde hareketli ve eğlenceli müzik sadece ıraksak düşünmeyi güçlendirdi. Hiçbir müzik türü yakınsak düşünmeye yardımcı olmadı. Bu, problem çözmek için sessizliğin daha uygun olduğunu düşündürdü. Araştırmaya göre hareketli ve eğlenceli müzikler; yeni fikirler üretme ve bir icat gerçekleştirmede önemli olan dopamin salgısını tetikleyerek zihni bu yönde uyarıp destekliyor.

19. **Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

A) Müzikle uğraşanların, karşılaştıkları problemleri daha çabuk çözdüğü

B) Yüksek sesle ve aşırı müzik dinlemenin beyinde bazı sorunlara yol açtığı

C) İnsana neşe veren müzik parçalarının yaratıcı düşünmeye yardımcı olduğu

D) Müzik dinlerken başka bir iş yapabilmenin kişiden kişiye değişen bir özellik olduğu

E) İnsanı hüzünlendiren müzik parçalarının, onun bir düşünceye odaklanmasını engellediği

20. **Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Neşeli müziklerin, zihni üretkenlik konusunda hareketе geçirdiği

B) İnsanı hüzünlendiren müziklerin insanın düşünme yetisi üzerinde bir etkisinin olmadığı

C) Sadece müzik dinlemenin değil, dinlenen müziğin türünün de önem taşıdığı

D) İnsanın, müziğin yaratıcılık üzerindeki etkisini bilmesinin kendisine çok daha faydalı olacağı

E) Bir sorunun giderilmesi için çareler arayan birisinin sessiz ve sakin bir ortamda düşünmesinin daha isabetli olacağı

Soru Çözdüren Teknik

Bir metne dayalı birden çok sorunun yöneltildiği paragraf sorularında parçada geçen cümleler numaralandırılarak cümlenin kavram özellikleri sorulabilmektedir. Bu soruların çözümünde cümle anlamıyla ilgili kazanım ve bilgiler kullanabilir.

Etkinlik

Aşağıdaki cümleleri ilgili kavramla eşleştiriniz.

1	Gazete ve dergilerde yayımlanmış yazılarımı önümüzdeki dönemde bir araya getirerek kitaplaştırmayı düşünüyorum.	a.	Üslup
2	Yazar, iki bölümden oluşan eserin ilk bölümünde çocukluk yıllarıyla ilgili anılarına, ikinci bölümde ise iş yaşamına başladığı dönemde karşılaştığı ilginç olaylara yer vermiş.	b.	İçerik
3	Ünlü şair Cahit Sıtkı Tarancı: "Her mihnet kabulüm, yeter ki / Gün eksilmesin penceremden!" diyor.	c.	Öneri
4	İnsanımıza yaşayacağımız başka bir dünya olmadığını, çevreyi kirleterek yarınları yok ettiğimizi bir türlü anlatamadık.	d.	Koşula bağlılık
5	Kalp şikâyetlerinizin ameliyat olduktan 3-4 yıl sonra başlaması, kalan tiroit bezinin giderek artan dozda hormon salgıladığını, ayrıca ilaç şeklinde aldığınız hormonun fazla gelmiş olabileceğini gösteriyor.	e.	Yakınma
6	Öğrencilere sürekli kitap okumanın yararlarını anlatan konuşmalar yapmak yerine onlarla birlikte kitap okumanın daha doğru olacağını düşünüyoruz.	f.	Çıkarım
7	Yerel özellikleri yansıtmak isteyen yazar, karakterlerini çizerken onların diliyle konuşmak, söz sanatlarından kaçınan yalın bir dil kullanmak zorundadır.	g.	Tasarı

Cevaplar: 1. g 2. b 3. d 4. e 5. f 6. c 7. a

23. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 30 dakikada çözünüz.

1. (I) Din olgusu, tarihin farklı dönemlerinde çeşitli sanat dalları için önemli bir esin kaynağı, sanatçıları besleyen güçlü bir motif olmuştur. (II) Rembrandt'tan Chagall'a, Itri'den Debussy'ye, Mimar Sinan'dan Michelangelo'ya, Dante'nin *İlahi Komedya*'sından Shakespeare'in tragedyalarına kadar, sanat ve din arasındaki etkileşimin izlerini görebileceğimiz şaheserlerin uzun bir listesini yapmak mümkündür. (III) Fakat sinemada dinî ilhamın izlerine rastlamak pek de sık karşılaşılan bir durum değildir. (IV) Bu durumun en büyük sebebi belki de modern bir sanat olarak sinemanın doğuşunun; dinin, aşkın tezahürleri ile sanatın metafizik ufkunu buluşturan zemininin çoktan ortadan kaybolduğu zamanlara denk düşmesidir. (V) Şiirde, mimaride, edebiyatta hatta musikide sanatın en yüksek örnekleriyle bütünleşen din; sanki sinema sanatı söz konusu olduğunda o cömert ilhamını esirgemiş gibidir.

Bu parçanın anlam akışındaki bozukluğu gidermek için, aşağıdaki değişikliklerden hangisi yapılmalıdır?

A) V. cümle I. den sonra gelmeli

B) V. cümle II. den sonra gelmeli

C) I. cümleyle II. yer değiştirmeli

D) II. cümleyle III. yer değiştirmeli

E) IV. cümleyle V. yer değiştirmeli

2. Günümüzde bir metnin roman olmadığını ispatlamak giderek daha yoğun bir mesai gerektiriyor. Aynı şekilde neyin roman olduğunu söylemek de oldukça güç. Çünkü roman ne zaman tanımlanmaya yaklaşılsa yazılan yeni bir roman, o tanımın eksik bir unsuru olduğunu gündeme getiriyor hatta bazen o tanımı tamamen yerle yeksan edebiliyor. Mevcut tanımlardan birinin yeterli olduğu romanlardan çok, kendi tanımlarını getiren romanlar yazılıyor son dönemde. Roman, biraz da bu tanımlanamamış olmanın verdiği güçle yaşamaya devam ediyor.

Bu parçada romanla ilgili anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Çok ilgi gören bir tür olmasının yazarları yeni arayışlara ittiği

B) Geleneksel çizginin dışına çıkılmasının türe büyük zarar verdiği

C) Sınırlarının tam olarak belirlenememiş olmasının kendisine avantaj sağladığı

D) Herkesçe benimsenen bir tanımının yapılamamasının niteliksiz ürünler verilmesine yol açtığı

E) Günümüz insanlarının sorunlarını anlatmakta yetersiz kalmasının tartışmalara neden olduğu

Strateji Yayınları

3. Kitaplar insana, bir başkasının hafızasına taşınarak orada geçireceği zaman boyunca kendi hikâyesinin izlerini sürmeyi öğretiyor. Okumak, cevaplar bulmaya yardım ettiği gibi sorular sormaya da teşvik ediyor insanı. Ben soruların yanıtlardan daha önemli olabileceğini düşünüyorum. Hayatımızın bir anında "O yoldan değil de bu yoldan gitsem ne olur?" diye soramasaydık nasıl vakıf olabilirdik ötekinin bilgisine. Hayatımızdaki önemli kararların, duraksama anlarının, pişmanlıkların, galibiyetlerin, birbirine karışmış sevinç ve kederin özünde okuduğumuz kitapların gölgesi vardır mutlaka. Edebiyat, ruha sızarak şifalı bir iksir gibi doldurup tamir ediyor çatlaklarımızı; onarıyor bizi.

Bu parçanın yazarına göre aşağıdakilerden hangisi kitapların işlevlerinden biri değildir?

A) Doğru bilgiye ulaştırma
B) Duygusal açıdan etkileme
C) Psikolojik açıdan rahatlatma
D) Merak duygusunu kamçılama
E) Farklı bakış açıları kazandırma

4. Geceleri ağlayarak uyanan bebeğinize sarılarak onu sakinleştirir ve uykusuna devam etmesini sağlarsınız. Zamanla bebeğiniz, ağlama ve sarılma eylemlerini ilişkilendirir ve her ağladığında sizin ona sarılacağınızı öğrenmiş olur. Ancak bunu sürekli yapamayacağınız için bebeğinizin öğrendiği bu davranışı geri almanız gerekir. Bunun en iyi yolu ağladığında ona sarılmamaya başlamaktır. Bebeğiniz her ağladığında sizin ona sarılmayacağınızı anlar. Böylelikle bebeğin beynindeki sinir hücreleri arasında daha önce kurulan bağlantı kopar, yeni bağlantılar oluşur. Bu süreçte ağlama ve sarılma arasındaki ilişki kaybolur.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Bebeklere yeni bir şeyler öğretmek, şartlandıkları bir bilgiyi unutturmaktan daha kolaydır.
B) Bebekler belli bir yaşa gelinceye kadar her şeyi aralarında güçlü bağlar bulunan annesinden öğrenir.
C) Bebeklerin sinir hücreleri yeni bilgileri hem çabuk öğrenmeye hem de kısa sürede unutmaya da yatkındır.
D) Bir sinir hücresinin başka bir sinir hücresine mesaj göndermesi için kişinin konuya duyarlı olması gerekir.
E) Öğrenilen bir şeyin unutulması, sinir hücreleri arasında kurulan bağların koparılıp yeni bağlar kurulmasıyla gerçekleşir.

5. (I) İnsanlar ve hayvanlar arasında hastalıkların yayılmasında en önemli etkenlerden biri olan sivrisineklerden korunmak için ışıktan yararlanılabilir. (II) Yapılan bir araştırma, gece ve gündüz ısıran sivrisinek türlerinin günün farklı zamanlarında farklı renklere yönelik farklı davranışlar gösterdiğini ortaya koydu. (III) Gündüz ısıran sivrisineklerin gündüz saatlerinde ışığın çeşitliliğinden hoşlandıkları tespit edildi. (IV) Gece ısıran türlerin gündüz saatlerinde kısa dalga boyuna sahip ışıktan şiddetli şekilde korktuğu anlaşıldı. (V) Özellikle döllenmiş yumurtaları için kan emmesi gereken dişilerin, gün boyu dalga boyu ne olursa olsun ışıktan hoşlandıkları saptandı.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Aynı araştırmada ışık tercihinin sivrisineğin cinsiyetine ve türüne bağlı olarak farklı davranışlar sergilediği de gözlemlendi." cümlesi getirilebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Beynimizde hız algısının oluşmasında en önemli veri kaynaklarından biri çevremizdeki ağaçların ya da binaların görüş alanımızdan geçerkenki hareketidir. Gerçekte hareketsiz olan o nesneler, "bize göre" hareketlidir. Görüş alanımızdan geçerken bulanık görünen nesneler, net görünen nesnelere göre daha yavaş hareket ediyormuş gibi algılanır. Sisli havalarda araba kullanırken de benzer bir etki ortaya çıkar. Sis, çevredeki nesnelerin daha bulanık ve zor görülmesine neden olur. Bu durum, sürücülerin gerçekte hareket ettiklerinden daha yavaş hareket ettikleri izlenimine kapılmasına yol açar. Bu yüzden tehlikeli trafik kazalarının birçoğu, sisli havalarda meydana gelir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Sisli havalarda görüş mesafesinin önemli ölçüde düşmesi, kazalara neden olmaktadır.
B) Sisli havalarda insanlar genellikle normalde olduğundan daha yavaş araç kullanır.
C) Sis, çevremizde hareket eden nesnelerin hızlarını gerçekte olduğundan farklı algılamamıza yol açar.
D) Sürücüler sisli havalarda hızlarını azalttıklarını düşünseler bile yeteri kadar yavaş gitmiyor olabilirler.
E) Görüş açımızdaki nesnelerin netliğinin azalması, beynimizde hatalı bir hız algısı oluşmasına neden olur.

7. (I) Sulu ortamlarda ekosistemin dengesinin korunmasında önemli rol oynar sucul bitkiler; birçok canlının yuva yapmasına, barınak oluşturmasına olanak sağlarlar. (II) Yapılarında klorofil olduğu için fotosentez yaparak hem sudaki canlıların kullanabileceği oksijeni hem de organik besin maddesini üretir. (III) Sulu ortamda hastalık yapan bakterilerin uzaklaştırılmasını sağladıkları için su kirliliğinin biyolojik olarak önlenmesinde de kullanılır sucul bitkiler. (IV) Durgun sularda yaşayan sucul bitkilerin en bilineni nilüferler, çok yıllık otsu bitkiler olup sürünücüdür. (V) Yaprakları su üzerinde yüzen nilüferler, akıntısı olmayan göl, gölet gibi sularda yaşarlar. (VI) Toprak altı gövdesi de bulunan nilüferlerin tozlaşmaları böcekler aracılığı ile gerçekleşir.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) VI B) IV C) III D) V E) II

8. I. Mikropların canlandırılması, yeryüzünde az oksijen ve besinle on milyonlarca yıldır var olabilen ilkel türlerle ilgili araştırmalarda yeni bir ufuk açtı.

II. Bilim insanları Güney Pasifik'te, deniz yatağında 100 milyondan uzun süredir var olan tortu katmanlarını inceledi.

III. Neredeyse bütün çağlar boyunca uyku hâlinde kalan mikropları uyandırmak için bölgeden alınan örnekler kuluçkaya yatırıldı.

IV. Denizin dibinde, dinozorların yaşadığı dönemden kalma oldukları anlaşılan küçük organizmalar daha doğrusu mikroplar uyku hâlindeydi.

V. Besin açısından zayıf ama hayatta tutacak kadar oksijen içeren tortu katmanlarında küçük organizmalar tespit edildi.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden anlamlı bir paragraf oluşturulmak istense sıralama nasıl olur?

A) II – IV –V – III – I B) I – V – IV – III – II

C) II – V – IV – III – I D) II – V – IV – I – III

E) I – II – IV – III – I

9. **Muhabir:**

(I) ----

Yönetmen:

— İyi bir alternatif elbette. Salonlarda yeteri kadar gösterilemeyenler için bir şans olabilir. Ama film yapımı çok maliyetli bir iş. Dijital platformlar da çok kırılgan. O maliyeti karşılamayabilir. Dijital ortamda birçok kişi izler belki ama bu durumun uygulamada getirebileceği problemler de var. Yine de iyi bir çıkış yoludur diyebiliriz, en azından genç seyirciler dijital platformları izliyorlar.

Muhabir:

(II) ----

Yönetmen:

— Bütün dünyada tartışılan bir durum bu. Teknik olarak televizyonda da dijital ortamlarda da bu mümkün. Oralarda film izlenir ama aslında izlenmez. Çünkü sinema, bir görsel sanattır ve filmi en iyi hissedebileceğiniz yer beyaz perdedir. Filmin tadına gerçek anlamda sadece sinema perdesinde varılır. Bu sadece alışkanlık değil, aynı zamanda sanatsal bir zorunluluktur. Filmleri sinemada izleme kültürüne bağlı kalmak, sinemaya yapılacak iyiliklerden biridir.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) I. Dijital çağda kültürler arası farkın azalması sinema sanatını etkiler mi?

II. Filmlerin internette izlenmesinin sinemayı ekonomik açıdan rahatlattığını söyleyebilir misiniz?

B) I. Dijital ortamlarda film izleme olanağının doğması seyirciler için bir avantaj mı?

II. Televizyon ve sinemanın internet yayıncılığının gölgesinde kaldığını düşünüyor musunuz?

C) I. Sinema filmlerinin çekiminde teknolojinin kullanılmasının ne gibi yararları var?

II. Sinema filmlerinin dijital ortamlarda yoğun bir şekilde tanıtılmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

D) I. İnternet yayıncılığı, izlenme şansı bulamayan filmler için kurtarıcı bir yol olabilir mi?

II. Sinema filmlerinin sinema dışı ortamlarda seyredilmesiyle ilgili neler söylemek istersiniz?

E) I. Yeni çekilen filmlerde dijital teknolojinin kullanılması sinema için ne ifade ediyor?

II. Sinema izleyicisinin azalmasında televizyon ve internetin etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

10. Savaş meydanlarında askere güç veren mehter, Avrupa başkentlerindeki resmî törenlere hatta gezilere de sıkça katılırmış. Örneğin bir antlaşma imzasında veya elçi değiştirme töreninde yer alır; bu süreç içinde o kentin caddelerinde dolaşarak konserler verirmiş. Mehter bandosunun giysileri, bandodaki kişilerin yürüyüşü, mehterin vurma çalgıları ve ritmik ezgileri; o ülke insanlarının müzisyenleri ve sanatçıları üzerinde hayranlık uyandırırmış. Bu hayranlığın bir sonucu olarak bugün Batı orkestrasına giren vurma çalgılarda, ritmik dokuda, minör tondaki ezgilerde; opera ve bale yapıtlarının tiplemelerinde Türklere has motifler dikkat çeker.

Bu parçadan "mehter" **ile ilgili olarak**

I. Batı müziği ve kültürü üzerinde etkili olmuştur.

II. Tarihî süreçte gerçek amacından uzaklaşmıştır.

III. Savaşta olduğu kadar barış zamanında da kullanmıştır.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

11. Marguerite Yourcenar, 1951'de yayımlanan anılarında "Zamanımızda, roman tüm öteki biçimleri yiyip yutuyor; anlatım aracı olarak insan sadece roman biçimini kullanmaya zorlanıyor." demişti. Bunun gibi romanın zaferini ilan eden epey bir metne sahibiz. Buna karşılık roman türünün ölümünü ilan edenler hiç de az değildir. Örneğin Cemil Meriç 1979'da bir dergide de yayımlanan konuşmasında "Roman ölmektedir ve ölecektir." der. Bağlamlar ve gerekçeler çok farklı olsa bile ----.

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) yeni edebiyat türlerinin ortaya çıkması roman konusundaki kabullerin değişmesine yol açmıştır

B) roman her dönemde en çok okunan edebî tür olma özelliğini hiçbir zaman kaybetmemiştir

C) romanın diğer türleri etkilediğini söyleyenlerle diğer türlerden etkilendiğini söyleyenler hep olagelmiştir

D) roman konusundaki nesnel değerlendirmeler her zaman kişisel görüşlerin gölgesinde kalmıştır

E) romanın başat bir tür olduğunu söyleyenler kadar dönemini tamamladığını söyleyenler de vardır

12. Giysi dolabınızda yıllardır asılı duran bir ceket vardır. Yeni mevsim başlarken onu çıkartıp bakarsınız, hâlâ değerlidir; kıyamazsınız onu dolabınızdan atmaya. İçinizden "Bu sadece bu mevsim değil, gelecek mevsim yine işe yarar; bırak dursun dolabımda." dersiniz. Tıpkı o ceketiniz gibi büyükbabanızdan kalmış bir koltuk da oturma odanızın vazgeçilmezidir. Onu da bir türlü eskiciye satamazsınız. Bütün eşyayı değiştirseniz de onu atmaya kıyamazsınız. Roman, resim, müzik için de geçerlidir bu durum. Okuyup, dinleyip bir köşeye atamazsınız. Örneğin, Mozart'ın 40. Senfonisi, 20. Piyano Konçertosu, dinleyicisini hep mutlu etmiştir. Dolabınızdaki ceketin, odanızdaki asırlık koltuğun, her zaman okuduğunuz romanın, her gün hayranlıkla baktığınız tablonun, yıllardır dinlediğiniz müzik parçalarının sırrı, değişende değişmeyeni yakalamış olmasındadır.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) İnsanların beğeni ölçütlerini sanat eserleri belirler.

B) Duygusal kişiler, kendini yenilemekte güçlük çeker.

C) Klasikleşmiş eserler, tarihin her döneminde ilgi görür.

D) Bazı insanlar yaşamlarında değişiklik yapmak istemez.

E) Her insanın duygusal bağ kurduğu özel eşyaları vardır.

13. (I) Türkiye'de Şanlıurfa'da yer alan Göbeklitepe'nin keşfine dek dünyada insan eliyle inşa edilmiş en eski tapınak olarak kabul edilen Stonehenge, dünyanın ilk mezarlıklarından biridir. (II) Avrupa'nın tarih öncesi döneme ait en ünlü yapısı olan ve UNESCO Dünya Kültürel Mirası Listesi'nde yer alan Stonehenge'in geçmişi, MÖ 3 binlere kadar gidiyor. (III) İngiltere'nin Wiltshire kentinde bulunan Stonehenge'in hangi amaçla yapıldığı, aradan geçen 5 bin yıllık zamana rağmen hâlâ gizemini koruyor. (IV) Stonehenge'deki taşların kimyasal bileşimini analiz ederek kökenlerini belirlemek, bu taşların Stonehenge'e taşınmış olabileceği yollar üzerinde arkeolojik araştırma yapma olasılığını artırıyor. (V) Bir dönem mezarlık olarak kullanıldığı sanılan Stonehenge'in tapınak, şifa merkezi, yaz ve kış dönümlerini gösteren astronomi merkezi olarak kullanılmış olabileceği düşünülüyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Einstein, "Mantık sizi A noktasından B noktasına götürür ama hayal gücü her yere götürür." demiş. Bilim, insanların hayatta kalmalarına, daha uzun yaşamalarına yardımcı olur, onları hastalıklardan korur. Ama aynı bilimle bomba ve silahlar da yapılabilir. Sanat, öldürmez; iyi bir ortamda huzur içinde yaşamanızı sağlar. Öte yandan bilim tek bir doğrunun peşindedir. Birisi olmazsa diğeri onu bulur. Pasteur kuduz aşısını keşfetmeseydi şimdiye kadar nasıl olsa birisi keşfederdi. Yerçekimi kanununu Newton bulmasaydı birileri çoktan bulurdu. Oysa sanatta kimse, "Eğer Beethoven *9. Senfoni*'yi bestelemeseydi, birisi nasıl olsa çıkıp bestelerdi." ya da "Leonardo Da Vinci, *Mona Lisa*'yı yapmasaydı, birisi yapabilirdi." diyemez. "*Savaş ve Barış*'ı Tolstoy olmasaydı nasıl olsa biri yazardı." görüşünü savunamaz. Bilim, herkesi A noktasından B noktasına götürür ama sanat için bu söylenemez.

14. **Bu parçadan hareketle**

I. Bilimsel buluşlar, sanatçıların ufkunu genişletmiştir.

II. Hayallerden yola çıkılarak gerçek sonuçlara ulaşılmaz.

III. Yaratıcılık gerektiren uğraşlar, kişiye özgü ürünlerin ortaya çıkmasını sağlar.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) II ve III

15. **Bu parçadan hareketle bilim ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Ortaya koyduğu ilkeler ve sonuçlar tüm insanlar için geçerlidir.

B) Buluş gerçekleştirmek sadece belli kişilere özgü bir durum değildir.

C) Sanatla arasındaki farklardan biri de kötüye kullanılabilmesidir.

D) Sanatla olan benzerliği, yaratıcılık gerektirmesi ve benzersiz ürünler ortaya koymasıdır.

E) İnsanların yaşam kalitesini artırabildiği gibi onlara zarar vermek için de kullanılabilir.

16. İnsanoğlu ilk çağlardan beri hastalıkların önlenmesi ve tedavisi için sürekli bir arayış içinde olmuştur. Aydınlanma Çağı'na kadar, maalesef bir arpa boyu kadar yol gidilebilmiştir. Antik çağlardan Aydınlanma Çağı'na gelene kadar, yaşam süresi genellikle 40 yaş civarındaydı. Bu yaşların ötesini çok az kişi görebiliyordu. Modern tıbbın başlangıcı sayılan Aydınlanma Çağı'ndan sonra, gerek koruyucu hekimlik önlemlerinde ve temiz yaşam koşullarında gerekse modern tedavi yöntemlerinde inkâr edilemez bir devrim gerçekleşti. Bilgi, bilim ve teknoloji; yaşam süresiyle ilgili beklentiyi çok ötelere taşıdı. İki büyük dünya savaşına rağmen, modern toplumlarda yaşam süresi hep arttı, günümüzde 80'li yaşlara geldi. Ancak dünyanın en geri bölgelerinde, örneğin Sahraaltı Afrika'da yaşam süresi hâlâ 50-60 yaş civarındadır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılamaz?

A) Modernleşme, insanların ortalama yaşam sürelerinin artmasında önemli faktördür.

B) Dünya tıp tarihinde Aydınlanma Çağı'na kadar çok büyük ilerlemeler kaydedilememiştir.

C) Dünya çapında yapılan savaşlar insanların yaşam süreleriyle ilgili beklentilerini değiştirmiştir.

D) İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinde ortalama yaşam süresi, günümüzde ulaşılan değerin yarısı kadardır.

E) Yaşam süresinin uzamasında hastalıkların tedavisi kadar hastalığa yakalanmayı önlemeye yönelik çalışmalar da etkili olmuştur.

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Kalp, akciğerler ve kaslar için iyi bir egzersiz olan yüzme, vücudun normal sıcaklığını korumak için daha fazla efor sarf etmesine neden olur. Yüzülen suyun sıcaklığı genellikle normal vücut ısısından düşüktür. Böyle bir durumda vücudun normal sıcaklığını korumak için kan damarları büzüşür, bu da açlık hissini bastıran hormonların vücuda yayılmasını engeller. Soğuk suda yüzdükten sonra vücut sıcaklığınızı düzenlemek için bir süre yürüyüş yapmak damarları açar. Yapılan bir araştırmada soğuk suda antrenman yapan sporcuların iştahlarının, sıcak suda antrenman yapanlara oranla daha açık olduğu, yemekte %44 oranında daha fazla kalori tüketmeye ihtiyaç duydukları için ona göre yemek yedikleri saptanmış. Bu araştırmanın da desteklediği gibi her egzersizden, her spordan sonra insan bir şeyler yemek ister ama hiçbir zaman kendini havuzdan ya da denizden çıktıktan sonra bir fili yiyecek kadar aç hissetmez.

17. **Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

A) Metabolizmayı en iyi çalıştıran spor dalı yüzmedir.

B) Yüzme, kalp ve damar sağlığı açısından riskler taşımaktadır.

C) Yüzme, diğer spor dallarına göre insanı daha çok acıktırmaktır.

D) Kilo sorunu yaşayan kişilerin yüzme yerine yürüme egzersizleri yapması gerekir.

E) Sudan çıktıktan hemen sonra fazla yemek yenmesi, sağlık açısından doğru değildir.

18. **Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

A) Yüzülen suyun ısı değeri, kişinin iştahı ve yediği yemeğin kalori değeri üzerinde etkilidir.

B) Soğuk bir suda yüzen kişi, sudan çıktıktan sonra vücut ısısını yükseltirse daha az açlık hisseder.

C) Pek çok açıdan yararlı bir spor dalı olan yüzmenin insan sağlığını olumsuz etkileyen yönleri de vardır.

D) Vücut ısısına yakın sıcaklıkta bir suda yüzmek, yüzme esnasında kişinin daha az efor sarf etmesini sağlar.

E) Soğuk suda damarlar daha çok büzüşeceği için, deniz ya da havuzdan çıkan kişi daha fazla açlık hisseder.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) Yapılan bir araştırma, bardağın hep boş tarafını görmeyi kişiliklerinin bir parçası hâline getiren kişilerde bellek ve bilişsel becerilerle ilintili sorunlara daha sıklıkla tanık olunduğunu ortaya koydu. (II) Kaygı ve bunalımın bilişsel zayıflamada çok büyük ölçüde etkisinin olduğu; sürekli negatif düşünen kişilerde uzun vadede bunama riskinin daha yüksek olduğu görüldü. (III) Bardağın hep dolu tarafını gören kişilerin, kalp krizi, felç ve daha başka ölümcül nedenlerden ötürü yaşamlarını yitirme olasılıklarının karamsarlara oranla çok daha düşük olduğu zaten biliniyordu. (IV) Bu araştırmaya göre olumlu bakış açısı yalnızca kalbi korumakla kalmıyor; bedeni zinde tutmayı, daha güçlü bir bağışıklık sistemine ve akciğere sahip olmayı da sağlıyor. (V) Bu açıdan bakıldığında tıpkı kaslar gibi, beynin de eğitilebileceği, 30 dakikalık bir meditasyonla iki haftada beyinde belirgin bir farklılık yaratılabileceği anlaşılıyor.

19. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) I. cümlede, olaylara hep olumsuz tarafından bakmanın kişinin zihin yetilerini olumsuz etkilediği belirtilmiştir.

B) II. cümlede, olumsuz düşünmenin, bunama olasılığını artırdığı belirtilmiştir.

C) III. cümlede, yaşama olumlu açıdan bakanların, olumsuz açıdan bakanlara oranla daha uzun yaşadığı ifade edilmiştir.

D) IV. cümlede, olumlu bakış açısına sahip olmanın, sağlığa faydalı olduğundan söz edilmiştir.

E) V. cümlede, parçada anlatılanlarla ilgili bir çıkarımda bulunulmuştur.

20. Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Alınan eğitimle olaylara bakış tarzı arasında yakın bir ilişki vardır.

B) Kişilerin iyimserlik düzeyleri artırılarak erken bunama riski azaltılabilir.

C) Ciddi sağlık sorunu yaşamış olan kişiler, hayata genellikle olumsuz bakar.

D) Hayatta karşılaşılan olayların niteliği, insanların bakış açısını etkilemektedir.

E) Zihinsel yetileri zayıflayan kişiler, gittikçe daha olumsuz bir bakış açısına sahip olmaktadır.

Soru Çözdüren Teknik

Yazınsal yapıtların anlatım açısından özgünlük, kalıcılık, doğallık, açıklık, kapalılık, yoğunluk, sürükleyicilik, etkileyicilik gibi nitelikleri vardır. Aynı zamanda bir yapıt kalıcı olabilir ya da çabuk unutulabilir. Bu özellikler hem cümle anlamında hem de paragraf sorularında karşımıza çıkmaktadır. Soruyu çözmek için öncelikle kavramın anlamını bilmek, sonra kavramın hangi sözlerle ifade edilebileceğine yoğunlaşmak gerekir. Örneğin, "kalıcılık" bir eserin gelecek çağlarda da okunurluğunu sürdürmesi demektir. Ancak metinde geçen "çağını aşmak, zamanın eskiticiliğine boyun eğmemek, yeniliğini korumak, çağlar üstü olmak" gibi sözler de kalıcılığı ifade eder.

Etkinlik

Aşağıdaki metinleri ilgili kavramla eşleştiriniz.

1. Bu yazarımız sözcük ekonomisine çok önem veriyor. Birkaç kilo portakaldaki vitaminin bir hapa sığdırılması gibi az sözle çok şey anlatıyor. Oylumlu anlatımıyla dikkat çekiyor.

2. Saman alevi gibi parlayıp sönen yapıtlara güvenmem ben. Bir dağ başında en sert fırtınalara yüzyıllar boyu direnmiş dev ağaçlar gibi dimdik duran, uzun soluklu yapıtlardır bana güven veren.

3. İçinden geldiği gibi yazanları severim ben. Yüreğini ve beynini hesapsız kitapsız bana açan, tüm sıcaklığını yansıtan yazarlardır benim tercihim.

4. Kendisiyle çelişmeyen, bugün ak dediğine yarın kara demeyen yazarlar hem daha çok sevilir hem de kimseye veremeyeceği bir hesabı olmaz.

5. Bir yazar, "Bir gün bir kitap okudum ve bütün hayatım değişti." diyordu romanında. Okumaya başladığındaki kişi ile okumanın bittiğindeki kişinin farklı olduğu kitaplardı onun anlatmak istediği.

6. Bu yazarımız, anlattıklarının kolay anlaşılmasını sağlar. Sözlerinin kuşkuya yer bırakmayacak biçimde kavranması söz konusudur. Onun okurları, bulmaca çözmek zorunda kalmaz.

7. Bazı kitaplar öyle sarar ki okuru ilk satırından son satırına kadar bırakmaz. Okur kitabın ne zaman bittiğini, zamanın nasıl geçtiğini fark etmez o kitapları okurken.

a. Kalıcılık

b. Duruluk

c. Yoğunluk

d. Doğallık

e. Tutarlılık

f. Etkileyicilik

g. Sürükleyicilik

Cevaplar: 1. c 2. a 3. d 4. e 5. f 6. b 7. g

24. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 30 dakikada çözünüz.

1. Birçok insan sırf "iyi insan" olduğu için "başarılı olmayı" da "otomatik olarak" hak ettiğini düşünür. Elde edemeyince de hayal kırıklığı içinde suçlamaya ve söylenmeye başlar. "İyilikten kaybettiğini" söyleyerek dolaşan milyonlarca insan vardır. Yeteneksizlikten, tembellikten veya sistemsizlikten dolayı başarısız olan çoğu insan, kendisinin "iyilikten kaybettiğini" iddia eder. Oysa başarı için insanda iki iyi özellik bir arada olmalıdır; karakter olarak iyi insan olmak ve kabiliyet olarak da işini en iyi şekilde yapmak. Biri eksikse başarı gelmez. Unutmayalım ki dilimizde "temiz kalpli kabiliyetsizler" diye bir söz vardır ve bu söz, yaptıkları işle haklı bir tepkiye neden olan kişiler için kullanılır.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?

A) Dürüst ve iyi kalpli bir insan olmak iyidir ama başarılı olmak için tek başına yeterli değildir.

B) Sadece iyi ve güzel duygulara sahip olmanın kişiyi başarıya ulaştıracağını düşünmek büyük bir yanılgıdır.

C) Bazı insanlar çok iyi niyetli olmasına rağmen beceriksizlikleriyle kendilerine ve çevrelerine büyük zarar verebilir.

D) Bazı kişiler başarısızlıklarını o yolda yeterli çabayı göstermediklerini söylemek yerine iyi niyetli olmalarına bağlar.

E) İyi kalpli insanların başarılı olduğu görülmemiştir ama kötü niyetli de olsa yetenekli insanların başarılı olduğu çok görülmüştür.

2. Gazetecilikte kendimi tekrar etmeye başlayınca o işe bir nokta koymak gerektiğini düşündüm. Daha özgür bir şekilde kendimi ifade edebileceğim, sanat ve hayal gücümü de kullanarak yeni dünyalar kurabileceğim bir alana, romana yöneldim. Az bilinen, herkesin kulaktan dolma yanlış ön yargılarla dolu olduğu konuları merak ettiğim için araştırmaya başladım. Kapadokya bölgesinde yaşayan ve hiçbir özelliği olmayan sıradan insanların yaşadıkları köylere gittim. Köylerde yaşayan Osmanlı vatandaşlarının Yunanistan'a göçünün izini takip ettim. Karamanlı denilen Türklerin romanını yazdıktan sonra merakım bitmedi. Onlara Karamanlı adını veren ve tarihte önemli izler bırakan Karamanoğullarını derinlemesine inceledim. Onlar da Karamanlılar gibi az biliniyor. Bunun bir sonucu olarak da haklarında çok fazla yanlış ve ön yargılardan oluşan bilgiler var. Bu yüzden onları da romanlaştırdım.

Bu parçada aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

A) Karamanoğulları ile Karamanlıların ortak yönü var mı?

B) Gazetecilikten sonra niçin roman yazmaya başladınız?

C) Romanlarınızda anlatacağınız konuları nasıl belirlediniz?

D) Gazeteciliğinizin romancılığınız üzerinde bir etkisi oldu mu?

E) Karamanoğulları hakkında niçin ayrıntılı araştırmalar yaptınız?

3. Sözlü geleneğin yazının icadına kadar olan bölümüne birinci sözlü gelenek dönemi denebilir. Bu dönemde sözlü gelenek oldukça etkiliydi. Yazının bulunuşundan sonra da toplumun içerisinde varlığını sürdürdü. Hatta yazı ile birlikte matbaa ve sonrasındaki süreçte, kendi varlığını yok eden bir eğri çizmek yerine, stabil yaşayan bir form hâline geldi. Ardından internet ve sosyal medyanın hayatımıza girmesiyle birlikte ikinci sözlü gelenek yaşanmaya başladı. Bu, öncekinden farklı bir aşamaydı. Geleneksel sözlü gelenek ise kendi mecrasında akmaya devam ediyor. Âşıklar, öykücüler ve masalcılar hâlâ var. Onların elinde canlılığını sürdüren sözlü gelenek, çağın gereklerine uyarak, yeni formlara girerek varlığını koruyor.

Bu parçaya göre sözlü gelenek ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Farklı evrelerinin olduğu
B) Teknolojik gelişmelerden etkilendiği
C) Biçim değiştirerek yaşamaya devam ettiği
D) Geçmişinin, yazılı kültürden daha eski olduğu
E) İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte eski önemini yitirdiği

4. (I) Ay inancının rahipleri ve kâhinleri kadınken MÖ 1500'lerde inançların değişmesi ve ataerkil dönemin başlamasıyla birlikte tanrı olarak güneş kabul edildi ve erkek rahipler sahneye çıktı. (II) Toprak kültünden gök kültüne doğru evrimleşme boyunca doğaya hâkim olma arzusu ve tarımın gelişmesiyle erkek, kendisini toprağın sahibi olarak görmeye başladı. (III) Erkeği, doğanın hükümranı; kadını ise denetlenmesi gereken bir varlık olarak gören anlayış; erkeğin kadından üstün olduğunu savunan bir hiyerarşi ortaya çıkardı. (IV) Bu dönem, Ay'a tapanların yakılmakla cezalandırılması nedeniyle Tanrıça Ay inancının son büyük yıkım dönemi olarak bilinir. (V) Cadı avlarında peşine düşülen kadınlar; doğal reçetelerle ilaçlar yapmak, doğum kontrolü, ebelik gibi pratikleri uygulayan, şifa dağıtan kadınlardı.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Nitekim Orta Çağ'da, o upuzun karanlık dönem boyunca doğanın bilgisine hâkim yüz binlerce kadın, cadı yaftasıyla katledildi. " **cümlesi getirilebilir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. I. 13. yüzyıla yaklaşıldığında İslam dünyasında tıp, felsefe, gök bilimi ve matematik gibi bilim dallarında eski parlak günler artık geride kalıyordu.

II. Yöneticilik vasfı da olan Uluğ Bey, biri Semerkant'ta diğeri Buhara'da olmak üzere iki medrese yaptırdı.

III. Harizmi gibi gök bilimcilerin mumla arandığı bir dönemde hiç beklenmedik bir bilim insanı, gök bilimini yeniden eski parlak günlerine kavuşturdu hatta daha da ileri taşıdı.

IV. İbn Rüşd ve Batruci gibi büyük gök bilimcilerin ölümünden sonra gökyüzünü aydınlatacak parlak yıldızlara artık rastlanmıyordu.

V. 40,2 metre yarı çaplı dev bir sekstantı olan Semerkant Rasathanesini dört yıl gibi kısa bir sürede tamamladı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturması için hangilerinin birbiriyle yer değiştirmesi gerekir?

A) I ile IV B) II ile III C) II ile IV
D) III ile V E) IV ile V

6. (I) Günümüze ulaşan bilgilere göre insanlar ve ağaçlar arasındaki bağ, tarihin ilk dönemlerine, Sümerlere kadar uzanır. (II) Ağaç-insan ilişkisinin geçmişinin çok eskiye gitmesinin sebebi, ağaçların insanlara barınak, korunma, yiyecek sağlaması ve minnettarlık duygusudur en başta. (III) Ağacın mevsimlere göre değişen renklerinin büyüsü, göğe yükselmesindeki mistik anlam da insan ağaç ilişkisinde önemli rol oynamıştır. (IV) "Hayat ağacı", "dünya ağacı", "ölüm ağacı" gibi semboller tüm coğrafyalarda farklı din ve kültürlerde de olsa benzer efsaneler, görsel imgeler ve içeriklerle yer alır. (V) Buda, meditasyon yaparken bodhi ağacı altında aydınlanır; Uygurların *Yaratılış Destanı*'na göre Bögü-Han bir kayın ağacından doğar. (VI) Kuzey yarım kürede 21 Aralık kış dönümleri en uzun gecede gün ışığının karanlığı yenmesini ve karanlıkta dahi hayatın devam etmesini kutlamak için etrafı her dem yeşil olan çam ağaçları süsler.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

7. Öykü konusunda haklısınız ama tam olarak öyle ifade edilmese bile benim gençlik yıllarımda adları bence gereksiz bir iki şair için, popülerleşmiş, o dönem çok sevilmiş, şiirleri güfte falan olmuş şairler için hafif, öyle küçümseyici bir yaklaşım vardı. İkinci, üçüncü sınıf şair denirdi onlara. Şimdilerde kayboldular, galiba o anlamda çok yaygın bir şiir kalmadı da ondan dolayı. Romana gelince sanırım bu niteleme şuradan geliyor: O devirde gerçekten bazı romancılar okuma yazma oranını arttıracak kadar piyasayı alt üst etmişler. Bir Kerime Nadir, söz gelimi bir Muazzez Tahsin… Hatta onlardan çok farklı konumdaki ama çok sayıda okura ulaşmış olan Refik Halit'in romanlarını tefrika edebilmek için gazeteler sıraya girerlermiş. Piyasayı alt üst etmenin sonucunda herhâlde.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Piyasa şiiri veya öyküsü diye bir şeyden söz edilmezken niçin piyasa romanından söz ediliyor?

B) Edebiyat dünyasında öykü ve şiir yerine sürekli romandan söz edilmesinin gerekçesi nedir?

C) Piyasada öteden beri öykü ve şiire göre romanın daha çok konuşulmasının sebebi nedir sizce?

D) Öykü ve şiirin eski gücünü yitirdiği, buna karşın romanın piyasada çok konuşulduğu söylenebilir mi?

E) Son dönemde öykü ve şiir pek okunmazken romanın çok okunmasını neye bağlıyorsunuz?

8. Stefan Zweig'ın 1942 yılında intihar etmeden önce yazdığı son kitap olan *Satranç*, bu yıl özel bir tiyatro tarafından sahnelenmeye başlandı. Benim o tiyatroyla tanışmama sebep olan *Çağrılmayan Yakup* da yine tek kişilik bir oyundu. Sahneye taşınması da izlemesi de belirli bir çıtanın üzerinde çaba gerektiren bu yapımların oyuncusu ve yönetmeni olan ismi tanıyorum. Şiiri de romanı da sahneye çıkarırken yaptığı buluşlarla, metinlerin dilini sahnede oyunculukla çözme çabasıyla, yapıtların düşünsel arka planını belirginleştirirken beden dilini verimli kullanmasıyla izleyiciye haz veren bir gösteri sunuyor. Doğrusu bu durum beni fazlasıyla memnun etti.

Bu parçanın yazarını mutlu eden şey aşağıdakilerden hangisidir?

A) Özel bir tiyatronun dünyaca ünlü bir eseri sahneye aktarması

B) Daha önce seyrettiği tek kişilik oyuna benzer bir oyunun sahnelenmesi

C) Yakından tanıdığı bir oyuncunun art arda tek kişilik oyunlar sergilemesi

D) Stefan Zweig'ın *Satranç* adlı yapıtının bazı eklemeler yapılarak oyunlaştırılması

E) Stefan Zweig'ın *Satranç* adlı yapıtının usta bir oyuncu ve yönetmen tarafından sahnelenmesi

9. Doğada sesi, görüntüyü, formu birbirinden ayırmazsınız; kendiliğinden bir birliktelikleri vardır onların. Oysa biz ----. Çocuklara gösterdiğimiz, bütünün tamamı değil, parçacıkları. Bu durumda çocuk, her şeyin ne kadar da birlikte ve iç içe olduğunu fark edemiyor. Örneğin, bir resimdeki ritmi fark edecekleri veya renklerin nasıl sese dönüşebileceğini deneyimleyebilecekleri bir çalışma yöntemimiz yok. Müziği sadece notalarla değil çeşitli işaretlerle, resimsel elemanlarla kaydedebilecekleri, iki alanın sürekli birbirine geçiştiği çalışmalar yapabilecekleri ortamlar sunamıyoruz onlara.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) dışa, doğaya değil, kendi iç dünyamızda olup bitenlere odaklanıyoruz

B) gündelik yaşamda bütünü göremediğimiz için, ayrıntılara takılıyoruz genellikle

C) bu birlikteliği çocukluktan sonra gündelik yaşamamızda çoğu zaman ıskalıyoruz

D) okullarda resim, müzik, heykel diyerek bu bütünü birbirinden ayırarak çalışıyoruz

E) bunları bir araya getirmek için, sanatsal bir senteze ulaşmak için yoğun çaba harcıyoruz

10. Son romanımı yazarken kahramanımla birlikte o yolculuğa çıktım. Doğrusu tüm duraklarını önceden bildiğim bir gezinti değildi bu. Yazdıkça yürüdük, yürüdükçe yazdım; yazdıkça açıldı, inişler, çıkışlar oldu. Yüksek, coşkulu, arzulu ruh hâllerinden karanlık, korkulu, üzücü hâllere geçen bir yol oldu. Altında yatan nedenleri bilemiyorum ama yazdıkça, daha önceki yazdıklarımla birleşen hatları keşfettikçe tüm yazı maceramın bir iç yolculuk olduğuna inanmaya başladım.

Bu parçanın yazarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Son romanını önceden planlamadığı

B) Yazdıklarında ortak noktaların olduğu

C) Yazmayı bir duygu aktarımı olarak gördüğü

D) Yeni romanını yazarken farklı bir teknik denediği

E) Romanını yazarken duygusal açıdan iniş ve çıkışlar yaşadığı

11. Başarı için birçok koşul gerekir. Her koşul farklı özellikler ister. Uluslarda bu özellikler standart değildir. Çünkü her ulusun öne çıkan bir özelliği vardır. Amerikalılar, düşünme endüstrisinde iyidir. Japonlar detaylı işleri sabırla planlar. Almanlar disiplinleriyle ünlüdür. İngilizler ise Hatice'ye değil, neticeye bakarlar. Biz Türkler, göçebelik geleneğimizle çevik bir şekilde eyleme geçeriz. Bu ulusların tipik özelliklerinden hareketle bir başarı formülü üretmek gerekse sanırım bu formül şöyle olur: Amerikalı gibi düşünün, Japon gibi planlayın, Türk gibi başlayın, Alman gibi sürdürün ve İngiliz gibi bitirin.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Başarının koşulları çağdan çağa ve yöreden yöreye değişir.

B) Çalışma disiplinine sahip uluslar diğer ulusların önüne geçer.

C) Bir ulusun tek bir alanda üstün başarı göstermesi olanaksızdır.

D) Her toplumun başarı ile örtüşen karakteristik bir özelliği vardır.

E) Uluslar kendine özgü nitelikleriyle başka uluslar üzerinde etkili olur.

12. Edebiyat ve sinema arasında kopmaz bağlar var artık. *Ay'a Yolculuk*'tan bu yana edebiyat ve sinema arasında kurulmuş köprünün yüz yılı aşan geçmişinde, Türkiye'de yönetmenlerin radarına takılan pek çok özel yazar olmuş. Kimler yok ki listede? Halide Edip Adıvar, Sait Faik Abasıyanık, Orhan Kemal, Reşat Nuri Güntekin… Sinema; edebiyattan, bu yazarların eserlerinden çok yararlandı. Halide Edip Adıvar'ın *Sinekli Bakkal*'ı, Sait Faik Abasıyanık'ın *Menekşeli Vadi*'sinden uyarlanan *Vesikalı Yarim*'i, Orhan Kemal'in *Hanımın Çiftliği*, Reşat Nuri Güntekin'in *Çalıkuşu* adlı eseri akla ilk gelenler. Türk sinemasının Türkan Şoray başta olmak üzere pek çok değerli sanatçısı bu uyarlamalarda rol aldı. Sinema ile edebiyat arasındaki bağa katkıda bulundu.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisine başvurulmuştur?

A) Öyküleme B) Örneklendirme C) Tartışma
D) Tanık gösterme E) Kişileştirme

13. - 14. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Sokrates'in "Bildiğim bir şey varsa hiçbir şey bilmediğimdir." şeklindeki sözünü çoğu insan bilir ve sıkça kullanır. Ama bunu bilmek, bir işe yaramıyor artık. Günümüzde o kadar çok bilgi var ki neyi bilmediğini bilmek anlamsız. Çağımızın erdemi, neyi bilmesi gerektiğini bilmek. Hatta bunun üstüne bir de neyi bilmemesi gerektiğini bilmek. Bugün sadece internette üretilen tüm bilgileri öğrenmeye kalksanız bile ömrünüz yetmez. İtfaiye hortumundan su içmeye çalışanlar gibi dağılırsınız! Thomas Henry Huxley'e göre insanın ideal bilgilenme politikası şu olmalıdır: "Her alanda bir şeyler bilin, bir alanda ise her şeyi." Bir alanda her şeyi bilmek geçiminizi sağlar, her alanda bir şeyler bilmek ise kaliteli bir kültürel seviye sahibi yapar. İkisine bir arada ve yeterince sahip olursanız başarıya yakın ve yatkın olur, toplumda hayranlık uyandırırsınız.

13. **Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

A) Bilgiye erişimin hızlanması ve kolaylaşması bilginin değerini düşürmüştür.

B) Bilgiye geçmişte yüklenen anlam ile günümüzde yüklenen anlam farklıdır.

C) İnsanların bilgi konusunda söyledikleriyle gündelik yaşamlarındaki tutumları uyumsuzdur.

D) Günümüzde bilgi bolluğu insanları öğreneceği bilgiler konusunda seçici olmaya zorlamaktadır.

E) İnsanların alçak gönüllülük yaparak bilgisini göstermemesi çağımızda anlayışla karşılanan bir davranış biçimi değildir.

14. **Bu parçadan hareketle aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?**

A) Farklı alanlarda temel bilgilere sahip olmak, kişinin saygınlığını artıran bir faktördür.

B) Günümüz insanından beklenen, asıl ilgi alanında derinlemesine bilgi sahibi olmasıdır.

C) Çağımızda bilgi sahibi olmak değil, sahip olunan bilgiyi en verimli şekilde kullanmak önem kazanmıştır.

D) Günümüz dünyasında insanların neleri bilmediğinden çok, bilmesi gerekenleri ne ölçüde bildiği önemli hâle gelmiştir.

E) Günümüzde her alanda bilgi sahibi olmaya kalkmak, aslında hiçbir alanda yeterli bilgiye sahip olamamaya neden olmaktadır.

15. Eleştirmen, gördüğü veya okuduğu eseri inceler; sanatçının yapmak istediğine ne kadar yaklaştığını araştırır. Önceki eserleriyle ele aldığı eser arasında, o sanatçı ile başkaları arasında benzerlik ve farklılıkları, eksiklik ve üstünlükleri anlatır. Eser başarılı ise neden başarılı olduğunu, değilse kendince bunun sebeplerini göstermeye çalışır. Ama tutup da "Bıraksın bu işi o, bu çeşit eserler yerine şöylelerini yazsın, yarına kalmak istiyorsa şu yoldan gitsin." demeye başladı mı eleştirinin sınırlarından çıkarak akıl hocalığına soyunmuş olur. Akıl hocalarından ise sanatın öyle büyük faydalar sağladığı görülmüş şey değildir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi eleştirmenin yapması gerekenlerden biri değildir?

A) İncelediği eserle ilgili görüşlerini gerekçelendirmek

B) Ele aldığı sanat eserinin faydalı yönlerini öne çıkarmak

C) Sanatçının amacını ne ölçüde gerçekleştirdiğini tespit etmek

D) Sanatçıya bir şeyleri dikte etmek yerine eseri değerlendirmek

E) Ele aldığı eseri sanatçının diğer yapıtlarıyla ve başka sanatçıların yapıtlarıyla karşılaştırmak

16. (I) Fantastik edebiyat, söylemsel düzeyde yeni, alternatif bir simgesel düzen kurmayı hedefler. (II) Var olandan oldukça farklı olan bu yeni düzen, son derece radikal farklılıklar içerebileceği gibi sadece görünüşe ilişkin değişikliklerle de sınırlı kalabilir. (III) Yeni bir harita çizip yeni ülke isimleri uydurduktan sonra, bu ülkeler arasında son derece bilindik diplomasi ve savaş ilişkileri de kurabilir, bildiğimiz toplumsal yapıyı tümüyle altüst edip bambaşka bir düzen de oluşturabilir. (IV) Korku romanlarının etkisiyle başlayan fantastik anlayış, düş gücünün ortaya koyduğu hayalî ögelere bolca yaslanan, bilim kurgu benzeri yazınsal yapıtların yazılmasında etkili olmuştur. (V) Hiç kuşku yok ki bu iki tavır arasındaki fark, yazarın politik tercihinden veya dünya görüşünden çok, hayal dünyasının sınırlarının olabildiğince geniş olmasından kaynaklanır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Nobel ödüllü yazar Gabriel García Márquez'in ünlü romanı *Yüzyıllık Yalnızlık*, dizi hâline getiriliyor. 46 dilde, 50 milyondan fazla kopyası okurla buluşan eserin tiyatro ve sinema gibi alanlara aktarılması için daha evvel de bazı girişimlerde bulunulmuş ancak bunlar başarıya ulaşamamıştı. Márquez'in oğulları Rodrigo ve Gonzalo García'nın yapımcıları arasında bulunduğu dizi, Kolombiya'da çekilecek ve dizide "en yetenekli Latin Amerikalı oyuncuları" bir araya getirilecek. Gabriel García Márquez, hikâyenin filmle hatta iki filmlik bir seriyle ifade edilemeyecek kadar zengin olduğunu, bu yüzden daha önceki teklifleri reddettiğini, uyarlamanın İspanyolca çekilmesinin de kendisi için elzem olduğunu söylüyor. Son üç dört yılda dizilerin prestij kazandığını ve bu alanda büyük bir atılımın olduğunu belirten Gonzalo García'ya göre insanlar alt yazılı dizi izlemeye hazır artık.

17. **Bu parçaya göre Gabriel García Márquez ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Yapıtının hangi dilde beyaz perdeye aktarılacağını önemsediği

B) İnsanların bilmedikleri bir dilde çekilen dizileri de severek izlemeye başladığını düşündüğü

C) *Yüzyıllık Yalnızlık* adlı yapıtının dizi olarak çekilmesinde oğullarının ve oyuncu kadrosunun etkili olduğu

D) Yapıtının dizi hâline getirilmesine onay vermesinde dizi sektörünün kazandığı başarının etkisinin olduğu

E) *Yüzyıllık Yalnızlık* adlı romanda anlattıklarının bir filme sığmayacak kadar kapsamlı olduğunu düşündüğü

18. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi kesin olarak çıkarılabilir?**

A) Gabriel García Márquez'in dünya çapında ün kazanmasını sağlayan eseri, *Yüzyıllık Yalnızlık*'tır.

B) Gabriel García Márquez'in ilk kez bir romanı televizyon dizisi hâline getirilmektedir.

C) Farklı dillere çevrilen *Yüzyıllık Yalnızlık* adlı roman, farklı mecralara uyarlanmak istenmiştir.

D) Gabriel García Márquez'in Nobel Ödülü almasını sağlayan ünlü romanı *Yüzyıllık Yalnızlık* televizyona uyarlanmaktadır.

E) Gabriel García Márquez'in, *Yüzyıllık Yalnızlık* adlı romanının filme dönüştürülmesini istememesinin tek gerekçesi, yapıtın uzun olmasıdır.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

İnsanlar; öğrenme, araştırma veya gözlem yoluyla elde ettiği gerçekleri başkalarına da anlattı. Anlatılanlar dilden dile dolaşırken eklemelere ve çıkarmalara uğruyor, kimi zaman da tarihin karanlıklarına gömülüp gidiyordu. İnsanlar sonra o gerçekleri herkes olduğu gibi öğrensin, hiçbir şey kaybolmasın diye önce taşa, tahtaya, çamura yazdı. Ardından mahkemede görevli bir yasa adamı olan Çinli Cai Lun, kâğıdı buldu. O günden bugüne bambudan dut ağacına, porsuktan okaliptusa nice ağaç türü hâlâ kâğıt yapımında kullanılmakta; kitap, dergi, gazete olup önümüze gelmekte. Son yıllarda doğaya zarar vermeyen organik kâğıt üzerine asit içermeyen mürekkep kullanılır hâle gelmesi vicdanları biraz olsun rahatlatıyor. Yakın zamanda e-kitaplar, e-dergiler ve e-gazeteler girdi insanlığın gündemine. Ekrana yazıp ekrandan okuyabilme olanağına sahibiz. Belki milyonlarca sayfa çıktı almıyor, yazım hatası yüzünden yüzlerce sayfayı buruşturup çöpe atmıyoruz ama kitaba dönüşmüş kırık beyaz kâğıda dokunmanın, bilgiye oradan erişmenin keyfini hiçbir şeye değişmiyoruz hâlâ. Aklımızı kullanarak elde ettiğimiz her birikimi dolaylı yoldan da olsa ağacı kullanarak başkalarıyla paylaşmayı sürdürüyor; çağlar boyu olduğu gibi dokunarak okumayı pek bir seviyoruz.

19. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılabilir?**

A) Bilginin yayılması ve gelecek kuşaklara aktarılması yazının icadıyla gerçekleşmiştir.

B) Kâğıdın bulunmasında yargı kararlarının yazılı hâle getirilmek istenmesi etkili olmuştur.

C) Bilginin geniş kitlelere yayılmasında tarih boyunca sözlü kültür daha çok tercih edilmiştir.

D) Yeniliklere ayak uydurmayan kişiler, e-yayınlar yerine basılı yayınları okumakta ısrar etmektedir.

E) Birtakım yeni uygulamaların ortaya çıkmasına karşın insanlar kitap okumada eski alışkanlıklarını sürdürmektedir.

20. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?**

A) Yazılı kültür sayesinde bilginin güvenilirliği ve kalıcılığı sağlanmıştır.

B) Teknolojinin gelişmesiyle yeni kitap yayımlama yolları ortaya çıkmıştır.

C) Son yıllarda yayıncılık sektöründe kâğıt kullanımını azaltan gelişmeler yaşanmıştır.

D) Elektronik yayıncılığın ortaya çıkışıyla birlikte geleneksel yayıncılık eski önemini yitirmiştir.

E) Basılı yayıncılıkta çevre kirliliğine yol açmayan bazı ürünlerin kullanılmasına başlanmıştır.

Soru Çözdüren Teknik

Yardımcı düşünce soruları başlığı altında topladığımız bazı paragraf sorularında parçada geçen bir söz öbeğinin yakın anlamlısı ya da eş anlamlısı seçeneklerde yer alabilir. Kimi zaman bir sözcük bir seçeneği karşılayabilir. "Ulaşılamaz, değinilmemiştir, söylenemez..." biçiminde olumsuz yargılarla biten bu soruları çözerken söz öbeklerinin ve kimi kavramların anlamlarına dikkat etmek gerekir. Örneğin, "çağının tanığı olmak" sözü "dönemini yansıtmak", "özgün" sözcüğü "kendine has nitelikleri olan" biçiminde seçeneklerde ifade edilmiş olabilir.

Örnek Soru • 1

Özgün resimler, yeniden canlandırmanın hiçbir zaman olamayacağı ölçüde sessiz ve dingindir. Bu bakımdan yeniden canlandırmayla karşılaştırılamaz. Çünkü özgün resimde sessizlik ve dinginlik asıl malzemenin, boyanın içine sinmiştir; insan boyada ressamın resmi yaptığı andaki hareketlerinin izlerini görebilir. Bunun, resmin boyanmasıyla insanın ona bakması arasındaki zaman aralığını kapatmak gibi bir etkisi vardır. Bu özel anlamda tüm resimler çağdaştır. Resimlerin çağlarının tanıkları olma özelliği buradan gelir. İçinde yaşadıkları tarihsel an orada, gözümüzün önündedir.

Bu parçadan hareketle özgün resimlerle ilgili aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?

A) Kendine has bir yapım sırrına sahiptir.

B) Sanatçının tecrübelerinin ürünüdür.

C) Zamanın sınırlarını aşan bir gücü vardır.

D) Oluşturulduğu dönemin izlerini taşır.

E) Yaratıcısının tekniğini görünür kılar.

(2020 - ÖSYM)

Çözüm

Metinde renklendirilmiş olarak da görüldüğü gibi A, C, D ve E seçeneklerindeki ifadelere ilgili bölümlerden ulaşılabilir. Ancak metinde özgün resimlerin sanatçıların tecrübelerinin yani deneyimlerinin ürünü olduğuna ulaşabileceğimiz bir ifade yer almıyor.

Cevap B

Örnek Soru • 2

Günümüzde büyük miktarda veri üretilerek bunlar sürekli depolanıyor. Dijital verilerin saklandığı diskler "sunucu parkı" adı verilen devasa tesislerde tutuluyor. Bu bilgilerin korunması içinse ciddi bir kaynak harcanması gerekiyor. Bilim insanları çevre dostu olmayan bu veri saklama yöntemine yeşil bir alternatif sunuyor: Bitkileri biyolojik bir sabit disk olarak kullanmak! Tüm bilgileri bitkilerin DNA'sının içinde ikili kod olarak saklayabilmemize olanak tanıyan bu yöntem sayesinde kütüphaneler dolusu bilgi, tek bir ağaca aktarılabilecek. Bu buluş, geliştirilmeye muhtaç olsa da aile fotoğrafımızı en sevdiğimiz kaktüsün içinde saklayabilecek veya bahçemizdeki ağaçtan müzik dinleyebilecek olma ihtimali gerçekten heyecan verici!

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) DNA'larda genetik bilgilerin yanı sıra farklı verilerin de depolanması mümkün görülmektedir.

B) Veriler arttıkça bunların saklanması için gerekli olan alanların da artması beklenmektedir.

C) Ağaçlarda bilgi saklanmasına yönelik çalışmaların geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

D) Yeni bilgilerin üretilmesi, bunların depolanma sorununu da beraberinde getirmektedir.

E) Kolay ulaşılabilirliği nedeniyle verilerin dijital ortamda saklanması tercih edilmektedir.

(2019 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada geçen "Tüm bilgileri bitkilerin DNA'sının içinde ikili kod olarak saklayabilmemize olanak tanıyan bu yöntem sayesinde kütüphaneler dolusu bilgi, tek bir ağaca aktarılabilecek." cümlesinden A, parçanın ilk iki cümlesinden B, "kütüphaneler dolusu bilgi, tek bir ağaca aktarılabilecek. Bu buluş, geliştirilmeye muhtaç olsa" sözlerinden C, "...büyük miktarda veri üretilerek bunlar sürekli depolanıyor. Dijital verilerin saklandığı diskler "sunucu parkı" adı verilen devasa tesislerde tutuluyor. Bu bilgilerin korunması içinse ciddi bir kaynak harcanması gerekiyor." sözlerinden D'deki yargıya ulaşılabilir. Parçada "kolay ulaşılabilirliği nedeniyle verilerin dijital ortamda saklanmasının tercih edildiğine (E)" ulaşabileceğimiz bir ifade yer almıyor.

Cevap E

25. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 30 dakikada çözünüz.

1. Eski bir bilge, bir gölün kenarında oturup aylarca onu izlemiş. İlkbaharda karların erimesiyle sularının yükseldiğini, yazın sıcağıyla suların buharlaştığını gözlemlemiş. Sular yükselince balıklar karıncaları, sular çekilince karıncalar balıkları yiyormuş. Uzun vadede, balık ya da karınca olmanızın önemi yok, suyun hareketi kimin kimi yiyeceğini önemli oranda belirliyor. Önemli olan, sular çekilirken "en çok balık yiyen karınca", sular yükselirken de "en çok karınca yiyen balık" olabilmek demiş.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceyle örtüşmektedir?

A) Kontrol dışı gelişmeler, bazıları için şansa dönüşür.

B) Konjonktürü iyi değerlendirenler daha başarılı olur.

C) Bencil kişiler, en zor koşullarda bile kişisel çıkarlarını korur.

D) Ustalık, gemiyi dalgalı denizlerde sahile yanaştırabilmektir.

E) Kısır döngüden kurtulanlar, zor koşullarda bile kendini korur.

2. (I) Tarihî kaynaklara göre rüzgâr enerjisi kullanımı, MÖ 2800'lü yıllarda Orta Doğu'da İskenderiye yakınlarında kurulan yel değirmenleriyle başlamıştır. (II) MÖ 17. yüzyılda Babil Kralı Hammurabi Dönemi'nde Mezopotamya'da sulama amacıyla kullanılan rüzgâr enerjisinin, aynı dönemde Çin'de de kullanıldığı bilinmektedir. (III) Avrupa'da Endüstri Devrimi'ne kadar olan süreçte yel değirmenlerinde tarımsal ürünleri öğütmek, su pompalamak, hızar çalıştırmak gibi alanlarda yoğun olarak rüzgâr enerjisi kullanılmıştır. (IV) Buhar makinesinin yapılması, odun ve kömür gibi yakıtlardan kesintisiz enerji üretilmesiyle birlikte rüzgâr enerjisi bu alanlarda kullanılmamaya başlamıştır. (V) Rüzgâr türbini denen ve elektrik üretiminde kullanılan ilk makineler, 1890'ların başlarında Danimarka'da yapılmıştır. (VI) Rüzgâr enerjisinden elektrik üreten ilk türbin ise modern aerodinamiğin önemli mühendisi olan Paul la Cour tarafından inşa edilmiştir.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

3. (I) Bilinen ilk buhar makinesini, Yunanlı mühendis Hero, MS 50'li yıllarda İskenderiye'de yapmıştır. (II) Hero'nun icadı, toplumda önemli bir etki meydana getirmemiş; pek önemsenmemiştir. (III) Modern çağda, mekanik olarak buharın enerjisinden faydalanmayı ilk olarak Fransız mühendis Salamon de Caus düşünmüştür. (IV) Bu sayede buhar basıncından faydalanılarak suyun yükseklere çıkarılabilmesi sağlanmıştır. (V) Bir pistonun silindir içinde hareketini sağlayacak şekilde buhar basıncından faydalanma fikri ise Fransız Denis Papin tarafından hayata geçirilmiştir. (VI) Yüksek ısıda etin daha çabuk piştiğini gözlemleyen Papin, içinde suyun kaynadığı ve biriken buharın suyun kaynama noktasını yükselttiği, sıkıca kapanan bir kapağı olan düdüklü tencereyi icat etti.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Worçester Markisi'nin yaptığı buhar çeşmesi denen makine, onun düşüncesinden hareketle yapılmıştır." cümlesi getirilebilir?

A) I B) III C) IV D) V E) VI

4. Evlerde, genellikle birçok gıdayı saklamak için plastik saklama kapları kullanılıyor. Plastik içerisinde bulunan maddeler, endokrin sistemini bozucu kimyasallar barındırıyor. Kimyasallar bu ürün içerisinde çözünerek metabolizmamıza geçerse endokrin sistemimiz bozulur. Asitli ürünler, turşu, salça, yoğurt, sıvı, peynir gibi gıdaların kesinlikle plastik kaplarda muhafaza edilmemesi gerekiyor. Eğer ürünleri plastiklerde uzun süre depolarsak bu kaplarda bulunan kimyasallar, ürüne geçiyor. Bu geçişleri kolaylaştıran ürünler var. Plastik su şişesine sıvı yağ konduğunda kimyasallar çözünüyor. Bakliyat, makarna gibi kuru gıdalar, yağ ve asit olmayan besinler ise bu kaplarda saklanabilir.

Bu parçada

I. Plastikten yapılmış saklama kaplarına konulacak besinlerin doğru seçilmesi gerekir.

II. Hiçbir gıda maddesi ham maddesi plastik olan saklama kabında bulundurulmamalıdır.

III. Sağlık açısından en doğru olan, gıdaları depolayarak tüketmek yerine taze şekilde tüketmektir.

yargılarından hangilerine değinilmiştir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I ve III

5. (I) Kömür, bitki kalıntıları ile inorganik minerallerin yüksek basınç ve sıcaklığa maruz kalarak sıkışması ve katılaşması neticesinde oluşan organik ve inorganik bileşenlerden meydana gelen tortul bir kayaçtır. (II) Bataklıklarda bitki ve ağaç kalıntılarının üst üste yığışarak çökelmesi ve bu kalıntıların milyonlarca yıllık bir süreç içerisinde değişime uğraması sonucu oluşur. (III) Kömürün oluşum sürecinde basınç, çökelme gibi fiziksel; ısı, bozulma ve dönüşme gibi kimyasal olaylar meydana gelir. (IV) Kömürlerin içerisinde bulunan kil, silt, kum ve değişik oranlarda inorganik maddeler kömürün kalitesini direkt olarak negatif yönde etkilerler. (V) Bitki topluluklarının birikimi ve çökelmesi fiziksel; bunların yapısındaki bozulma ve dönüşümlerin olduğu süreç de kimyasal değişimleri ifade eder.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Doğaya saygı duymuyor, hayvan haklarını önemsemiyoruz. Dünyanın tek sahibi olmadığımızı, onu başka canlılarla paylaştığımızı çabuk unutuyoruz. Bunun bize neleri kaybettirdiğini biliyor muyuz? Kendi özümüzü, "insani vasıflarımızı" değil mi? Peki, insanoğlu ne zaman kaybetti bu özelliğini? Daha başlangıçta, hayvanı ötekileştirdi ve ona savaş açtı. Bir süre sonra da "doğa"dan iyice uzaklaştı. Hayvanla doğru dürüst ilişkimizin olmayışını en iyi nerede görüyoruz, biliyor musunuz? Edebiyatta. Bizim edebiyatımız bazı konulara uzak kalmıştır. Çok az anlatılmıştır doğa ve hayvanlar. Yaşar Kemal'e bu konuda çok şey borçluyuz. Büyük bir doğa anlatıcısıydı o; dağları, kırları, çiçekleri, çalıları, atları, cerenleri, böcekleri, suları, bulutları onun gibi anlatan başka bir yazar var mı? Bence yok.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Sorularla akıcılık sağlanmıştır.

B) Öznel ifadelere yer verilmiştir.

C) Neden-sonuç ilişkisi kurulmuştur.

D) Sayıp dökmelerden yararlanılmıştır.

E) Konuşma havası içinde oluşturulmuştur.

7. Yönetmenliğini Alfonso Cuarón'un yaptığı film, Meksika'da orta sınıf ailelerin yaşadığı mahalledeki bir evde geçiyor. Bu evde yaşayan ailenin gündelik yaşamlarının içerisindeki rol dağılımlarına, ruhsal hâllerine, nesilden nesile aktarılan davranış biçimlerine tanık oluyoruz. Filmin çocukluk, kadınlık, erkeklik, sınıf farklılığı, emeğin kutsallığı gibi meselelere usulca yanaştığını görüyoruz. Rutin hayatımıza sıkışmış gibi görünen, daha doğrusu görmezden gelinen pek çok şeyin, duygu ve düşüncelerimiz, işimiz, sosyal ilişkilerimiz üzerindeki gölgesinin çok naif bir şekilde verilmiş olması, filmin can alıcı noktasını oluşturuyor. Duygu ve düşüncelerimize yön veren o ayrıntıların, her birimizi nasıl biçimlendirdiği ince ince işleniyor filmde.

Bu parçaya göre sözü edilen filmin en önemli özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sıradan bir aile içinde yaşanan olayların bütün topluma uyarlaması

B) Bireyin yaşamında ailenin yerini ve önemini ayrıntılı biçimde işlemesi

C) Katı kuralların geçerli olduğu ailede yaşananları çarpıcı yanlarıyla göstermesi

D) Önemsiz gibi görünen konuların bütün hayatımızı etkilediğini ustaca anlatması

E) Ailenin, yaşamımızda sıkça karşılaştığımız olaylar üzerinde etkisini ortaya koyması

8. Vizyoner olmak, erken dönemde kimsenin göremediğini görebilmek çok önemlidir. İlk kişisel bilgisayarı üretmeye kalkan Steve Jobs ve ilk otomobil fabrikası kurmaya kalkan Henry Ford, banka kredisi almaya kalktıklarında reddedilmişti. Ama bankacılar yanıldı. İleriki yıllarda Steve Jobs, bilgisayar; Henry Ford ise otomobil alanında söz sahibi oldu.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceyle örtüşmektedir?

A) Talih kuşu herkesin başına konmaz.

B) Öngörüsü güçlü olanlar başarılı olur.

C) Büyük başarıların sırrı ayrıntılarda gizlidir.

D) Ön yargılı kişiler, olaylara dar açıdan bakar.

E) İleri görüşlü kişiler, hiçbir engelle karşılaşmaz.

9. Eleştiri, kendi içimizi dinlemekle olmaz; bir nesneye bağlanacağız, onun niteliğini kavramaya, kavrayıp da göstermeye çalışacağız. Onda ne varsa yalnız onu söyleyeceğiz. Çözümlemek, tahlil etmek… İşte biz onu beceremiyoruz, içimize eğiliyoruz. Yaratıcılıktır bu, eleştirmenlik değil. Eleştirmenin başlıca ödevi, belki de yaratıcı olmamaktır. Kendi içinde olanları değil; irdelediği, çözümlediği eserin içinde ne varsa onu söyleyecek eleştirmen. Eleştirmenin kendinden silkinmesi, kendini bir yana bırakıp incelediği esere yoğunlaşması gerekir. Eleştirme, yaratılmış olanları, başkalarının yarattıklarını incelemektir çünkü.

I. Yazar, bu öyküsünde öncekilerden farklı bir yol izlemiş. Olayları bir köy öğretmeninin çevresinde kurgulamış. Öğretmenin yaşadıklarını öyküye dönüştürmüş.

II. İki üç ay "çok satanlar" listesinin zirvesinde yer alan bu çeviri romanda yazar, geriye dönüş tekniğini kullanmış. Satış rakamlarına bakıldığında Türk okurlar, Fransız ve İngiliz okurlardan çok okumuş bu romanı.

III. Yazar bu romanda öylesine ilginç bağlar kuruyor ki sözcüklerin çağrışımsal gücü bir romanda ancak bu kadar iyi kullanılabilirdi. Bu durum, genç bir yazar için bir başarı olarak değerlendirilebilir.

Yukarıdaki eleştirilerden hangileri eleştirmenin savunduğu görüşlere uygun yapılmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

10. - 11. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Dünyaya iki pencereden bakılabilir: Bunlardan biri kafayla bakmak, diğeri yürekle bakmaktır. Baktığımız şey aynıdır ama anlattığımız farklıdır. Bir atı ele alalım. İki türlü anlatabiliriz atı: Sözlük, "binme, yük çekme ve taşıma gibi hizmetlerde kullanılan ve toynaklıları tek parmaklı hayvan" olarak açıklar atı. Bir de Faruk Nafiz'in ve Ahmet Arif'in şiirlerinde anlattığı at vardır. Peki, hangisi bir atı daha iyi canlandırır? Birisi, bilimsel tanımlama, bütün atların ortak çizgilerinden meydana gelir; diğeri, şiirsel tasvirdir. Bilimsel tanım, atı bir olgu olarak alır. Şiirsel tasvir ise bize onun rengini, çizgilerini, seslerini getirir. Aynı olguyu içteki yansımalarıyla ele alır.

10. **Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceyle örtüşmektedir?**

A) Bilim ayrıntılara, sanat genele odaklanır.

B) Bilim yararlının, sanat güzelin peşindedir.

C) Bilimde mantık, sanatta duygu ağır basar.

D) Bilim, bir gerçeği sanattan daha güzel ifade eder.

E) Bilim kişiseldir, sanat genelin ve evrenselin peşindedir.

11. **Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Sohbet havasındadır.

B) Karşılaştırma yapılmıştır.

C) İkilemeye yer verilmiştir.

D) Açıklamaya yer verilmiştir.

E) Örneklendirmeye başvurulmuştur.

12. Stephan Hawking'in çeşitli zamanlarda yaptığı açıklamalardan bazıları şunlardır: "Einstein, 'Tanrı zar atmaz.' derken hatalıydı. Kara deliklerin varlığı, Tanrı'nın yalnızca zar atmakla kalmadığını, bu zarları göremeyeceğimiz yerlere atarak bizi şaşırttığını da gösteriyor. Yaşam ne kadar kötü gözükürse gözüksün, her zaman başarılı olunacak bir yol vardır. Hayat varsa umut da vardır. İnsanlarla uzaylıların temas etmesinin bir felaket olacağını düşünüyorum. Muhtemelen dünya dışı varlıklar bizden çok ileride olacaklardır. Gezegenimizde, gelişmiş türlerin daha az gelişmiş olanlarla buluşmalarının tarihi çok iç açıcı değil. Üstelik bunlar aynı türe aitti."

Bu parçaya göre Stephan Hawking'in

I. Güçsüzlerin güçlüler tarafından ezildiği bir dünyada yaşıyoruz.

II. Doğada tesadüflere yer olmadığını savunmak büyük bir yanılgıdır.

III. En olumsuz durumlarda bile hedeflerimizi gerçekleştirme şansımız vardır.

görüşlerinden hangilerini savunduğu söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III

D) II ve III E) I, II ve III

13. William Faulkner, "Bu kitapta ne anlatmak istedin?" diye soranlara çok kızarmış. Çünkü o, yazarın bir dünya yarattığını; o dünyanın, okuyucunun katkılarıyla, hayal gücüyle genişlediğine inanırmış. "Şunu kastettim." dediği andan itibaren ortada konuşulacak bir şeyin kalmayacağını söylermiş.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceyle örtüşmektedir?

A) Hiçbir edebiyat yapıtı, okuru bilgilendirmek için yazılmaz.

B) Yapıtla ilgili her sorunun yazarı rahatsız eden bir yanı vardır.

C) Yapıtlarının anlaşılmadığının söylenmesi yazarları sinirlendirir.

D) Yazarların yapıtlarıyla ilgili açıklama yapması okurun algısını sınırlandırır.

E) Edebiyat yapıtlarında önemli olan, yazarın anlatmak istediği değil, okurun anladığıdır.

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Başarı, insanın üzerine tutulan spotları artırır; tüm bakışlar ona yönelir. Bu da sıklıkla insanları daha iyi görmek yerine, daha iyi görünmek çabasına iter. Başarılı insanlar, böyle bir tutumu benimseyince hayat onlar için bir kafese dönüşür. Şöhretin esiri olmaktır bu. Oysa başarı şöhretle değil, başarıyla beslenir. Başarılı olmak, evde balina beslemeye benzer; balinanın canlı kalması için her gün onlarca küçük balık yakalamak zorunda kalırsınız! Başarının getirdiği egoyu yönetmek için, başarınızı ilk unutan siz olun. Sonuç alın, elbette bir miktar sevinin ama hemen unutun. Görev üniformanızı tekrar giyip en başa dönün. Asıl başarıya giden yol budur.

14. Bu parçadan hareketle aşağıdakilerin hangisine ulaşılabilir?

A) Ünlü kişilerin başarılı olması daha zordur.

B) Başarılı insanlar toplumun ilgisini çeker.

C) Başarılı kişiler kişisel hırslarına yenik düşer.

D) Başarının kişiyi özgürleştiren bir yanı vardır.

E) Başarıyı sindirmek, onu elde etmekten daha zordur.

15. Bu parçadan aşağıdakilerin hangisi çıkarılamaz?

A) Başarıyı fazla abartmak, onun değerini düşürür.

B) Gösterilen yoğun ilgi, insanların hareket alanını sınırlar.

C) Başarılı olmak için sürekli ve yorucu bir çalışma gerekir.

D) İlgi gördüğünü fark eden insan, kendini güzel göstermeye çalışır.

E) Gerçek başarı, başarılara yeni başarılar elde etmekle kazanılır.

16. Ben gittiğim evlerde öncelikle kitaplara, özellikle de şiir kitaplarının olduğu raflara bakarım. Mesela kendi kitaplarım kimlerin şiir kitaplarının yanında duruyor? Eğer şiirimizin temel taşları olan Yahya Kemal'in, Haşim'in, Faruk Nafiz'in, Cemal Süreya'nın, Behçet Necatigil'in kitaplarının yanında duruyorsa şiirden anlayan, estetik duygusu gelişmiş bir okurun evinde olduğumu düşünürüm. Ama adını vermek istemediğim bazı şairlerin, -hani kitapları 100.000 satan şairlerin- kitaplarıyla benimkiler yan yana duruyorsa bu durumdan hayıflanırım. Benim kitabımı o şairlerin kitaplarıyla aynı rafa koymak elmasla kömürü yan yana koymak gibi gelir bana. O evde kaldığım sürece her şeyden konuşurum da şiirden tek kelime etmem.

Bu sözleri söyleyen şairle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Şiirlerinin niteliğinden kuşku duymamaktadır.

B) Okur sayısının, bir şiirin niteliğini belirlemeyeceğini düşünmektedir.

C) Şiir kitaplarının satış rakamlarının düşük olmasından üzüntü duymaktadır.

D) Şiir kitaplarını yerleştirme biçiminden bir okurun nitelikli olup olmadığını anlamaktadır.

E) Şiir hakkında konuşmak için karşıdaki kişinin şiir zevkine sahip olması gerektiğini düşünmektedir.

17. Bir kitap için yeterli uzunlukta olmayan, bir gazete için ise fazla uzun olan yazılar, dergilerde yayımlanır. Dergi yazıları, bir kitap kadar uzun erimli olmazken gazete için de gerekli güncellikte olmaz. Bu açıdan dergiler, iki tür yayının bazı özelliklerinin kesişmesinden oluşur. Gazeteler genellikle her gün, kitaplarsa ne zaman hazır olursa o zaman çıkar. Buna karşın dergiler haftalık, aylık, üç aylık gibi sürelerle yayımlanır. Geçmişe oranla formaliteler açısından bir dergiyi basmak, yeni bir dergiyi yayın hayatına başlatmak zor değil. En önemli sorun, yayın politikasına bağlı olarak her sayıda bir önceki sayıdan geri düşmeyen, daha ileri giden bir içerik oluşturmak. Çünkü dergiler, kendine uygun kültürel alanlar belirliyor, o alanda faaliyet gösteriyor. O alanla ilgili yazı, şiir, makale vs. bulmak her zaman kolay olmayabiliyor.

Bu parçadan dergilerle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Her birinin belli bir yayın çizgisinin olduğu

B) Kitap ile gazete arasında bir yayın türü olduğu

C) Yayımlanma sürelerinin belli bir periyoda bağlı olduğu

D) Varlığını sürdürmesi için ilgi çekici konuları işlemesi gerektiği

E) Günümüzde asıl zorluğun derginin içini doldurmakta yaşandığı

18. Şairlerden biri yazdığı bir şiiri yayımlanması için Memet Fuat'a getirir. Memet Fuat, şiire bakar ve şöyle der: "Ben bu şiiri yayınlayacağım ama önce seninle gel bir oyun oynayalım. Sen bu şiirde neyi anlatmak istiyorsun kapalı bir zarf içinde yaz, bana ver. Ben de bu şiirden ne anlıyorum onu yazayım sonra karşılaştıralım." Hikâyenin sonunda şairin, ben bu şiirde bunu anlatmak istedim, diye yazdığı şey, metin tarafından doğrulanmaz. Metinle uzaktan yakından ilgisi yoktur. Oysa Memet Fuat'ın şiirden anladığı, ben şiirden bunu anlıyorum diyerek yazdığı, metin tarafından doğrulanır.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Bir şiiri yorumlamak için estetik duyarlığa sahip olmak gerekir.

B) Şair hakkında bilgi sahibi olmadan şiirlerini yayımlamak hatadır.

C) Şairin anlatmak istediği ile şiirin söylediği arasında dağlar kadar fark var.

D) Şairlerin, yazdıkları şiir hakkında yayımcılara bilgi vermesi gerekir.

E) Estetik açıdan üstün olan şiirleri her okur kendince yorumlayabilir.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Ludwig van Beethoven, Almanya'nın Bonn şehrinde doğar. Bütün çocukları engelli olan bir ailenin çocuğudur. İlk müzik öğretmeni babasıdır. Piyano eğitiminde ona çok acımasız davrandığı bilinir. Mutsuz bir çocukluk geçiren Beethoven, küçük yaşlarda ailesinin geçimine katkıda bulunmak için piyano çalarak çalışmaya başlar. Mozart'la çalışmak umuduyla Viyana'ya gider. Onunla bir süre çalıştıktan sonra annesinin hastalığı nedeniyle Bonn'a döner. Annesinin ölümünden sonra Viyana'ya geri döndüğünde Mozart'ın öldüğünü öğrenir. Viyana'da klasik müziğin ünlü bestecisi Joseph Haydn'ın yanında çalışır. Ölene dek Viyana'da kalır. Haydn ve Mozart'tan edindiği prensipleri geliştirir, daha uzun ve tutkulu besteler yapar. *Op. 109* piyano sonatı, klasik müzikten romantik müziğe geçiş eseri olarak kabul edilir. Başlarda besteci olarak değil, piyanist olarak adını duyurur. Daha sonra yaptığı bestelerle klasik müzik alanındaki müzisyenlerce örnek alınır. Çocuk yaşta duymamaya başlamış; bu sorun, yaşamı boyunca sürmüştür. Hayatının son zamanlarında hiç duyamaz hâle gelmiştir. En çok takdir edilen eserlerini bu dönemde bestelemiştir. Bunlardan en çok bilinen ve en çarpıcı olan *9. Senfoni*, bugün Avrupa Birliği marşı olarak kullanılmaktadır.

19. **Bu parçadan Ludwig van Beethoven ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?**

A) Yaptığı bestelerle örnek aldığı müzik adamlarını aştığına

B) Kurumsal temsiliyet özelliği kazanan bestesinin olduğuna

C) Bestelerinin sonraki müzik adamları tarafından örnek alındığına

D) İşitme kaybı yaşadıktan sonra da ses getiren besteler yapmaya devam ettiğine

E) Engelli bir yaşama sahip olmanın duygusal boyutunu bestelerine yansıttığına

20. **Bu parçadan Ludwig van Beethoven ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Yaşadığı sağlık sorunlarının müzik yaşamı üzerinde etkisinin olduğu

B) Besteci olarak bilinmesine rağmen piyanistlikte daha başarılı olduğu

C) Babasının sert tutumunun ileride kendisi için bir avantaja dönüştüğü

D) Bir eseriyle müzik alanında yeni bir akımın başlamasına öncülük ettiği

E) Çocukluk döneminde yaşadığı sorunların, müzik yaşamını olumsuz etkilediği

Örnek Soru • 1

Erteleme, zor veya istenmeyen işlerden kaçınma, hepimizin zaman zaman içine düştüğü bir durum. Belirli işleri "sonra" yapmaya karar veririz. "Sonra" geldiğinde ise bir sonraki "sonra"ya geçeriz. Bu durum, her erteleme kararının verdiği anlık ferahlamayla bir süre böyle devam eder. Ancak öyle bir an gelir ki erteleyecek "sonra"mız kalmaz. İşte o zaman bir sıkıntı kendini gösteriverir ve panik içinde çalışmaya koyuluruz.

Bu parçadan hareketle "erteleme"**yle ilgili olarak aşağıdakilerin hangisi söylenemez?**

A) Yaygın görülen bir davranış biçimi olduğu

B) Kısa süreli bir rahatlık sağladığı

C) Önüne geçilemeyen bir rahatsızlık olduğu

D) Kişiler üzerinde benzer etkiler yarattığı

E) Belli bir sürecin ardından son bulduğu

(2017 - ÖSYM)

Çözüm

Metinde renklendirilmiş olarak da görüldüğü gibi A, B, D ve E seçeneklerindeki ifadeler ilgili bölümlerden hareketle söylenebilir. Ancak metinde ertelemenin önüne geçilemeyen bir rahatsızlık olduğunu söylememizi sağlayacak bir ifade yer almıyor.

Cevap C

Örnek Soru • 2

Faust, Don Juan ve Don Kişot emellerinin peşinden sabit bir fikirle koşar. Bu karakterlerin her biri aslında mükemmellik arayışıyla kibrin, istisnai bir yiğitlikle yozlaştırıcı bir aşırılığın vücut bulmuş hâlleridir. Söz konusu karakterlere dair tespitlerim, aslında çok daha önce yaratılmış olan bu imgelerin romantik dönem yorumuna dayanan izlenimlerimdi. Ancak Faust'un sırf merak duygusu yüzünden lanetlendiğini, Don Juan'ın gerçekten işkence gördüğünü artık düşünmüyorum. Hatta Don Kişot'un cömertliği bile gerçek mi emin değilim. Fakat bu karakterlerin bireyci toplumumuz için hâlâ özel birer tınısı olduğuna inanıyorum.

Bu parçanın yazarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Roman kişilerini, onların karakteristik özellikleri üzerinden değerlendirmiştir.

B) Roman kahramanlarına ilişkin değerlendirmelerinde değişim olmuştur.

C) Roman kahramanlarına ilişkin analizlerini belirli bir dönem bağlamında ortaya koymuştur.

D) İdealizm ve kontrolsüz eylemlerin kurgusal başarıyı artırdığına inanmaktadır.

E) Roman karakterlerinin toplum üzerinde süregelen bir etkisi olduğunu düşünmektedir.

(2020 - ÖSYM)

Çözüm

Parçanın yazarı, roman kişilerini "kibirlilik, yiğitlik, cömertlik" gibi karakter özellikleri üzerinden değerlendirdiği için kendisiyle ilgili olarak A, "…artık düşünmüyorum" sözünden hareketle B, "tespitlerim, aslında çok daha önce yaratılmış olan bu imgelerin romantik dönem yorumuna dayanan izlenimlerimdi" sözünden hareketle C, "Fakat bu karakterlerin bireyci toplumumuz için hâlâ özel birer tınısı olduğuna inanıyorum." cümlesinden E söylenebilir. Parçada yazarın "idealizm ve kontrolsüz eylemlerin kurgusal başarıyı artırdığına inandığını (D)" söylememizi sağlayacak bir ifade yer almıyor.

Cevap D

26. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 30 dakikada çözünüz.

1. Bunun özellikle âşık edebiyatında bir geçmişi var. Günümüzde de sık başvurulan bir yöntem bu. Başarılı bulduklarım da var elbette. Ama ben pek sıcak bakmıyorum o işe. Çünkü şiirin kendine özgü bir müziği olduğuna inanıyorum. Ayrıca müzik bir duygu işidir; gütteyle beste uyumlu olmalı. Şairin o şiirde vermek istediği duyguyu verememekten endişe ederim hep. O yüzden bugüne kadar şarkılarımın sözlerini genellikle kendim yazdım. Ayrıca bir müzik, bir sözü çağırdığı zaman o sözün yazılması, üretilmesi lazım. Söz ve müzik birbirini çağırmalı. Bunun her zaman yakalanamadığını düşünüyorum. Şiirin sömürüldüğü ya da şiirin güzelliğine yaklaşılıp müzikten taviz verildiği bir iş olarak görüyorum çoğu zaman.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Şiirle müziğin iç içe verilmesini doğru buluyor musunuz?

B) Ünlü şairlerin şiirlerinin bestelenmesini nasıl karşılıyorsunuz?

C) Şiirin müzik eşliğinde okunması anlamın örtülmesine yol açmıyor mu?

D) Şiirlerin bestelendikten sonra daha çok benimsendiğini düşünüyor musunuz?

E) Bir kişinin hem saz çalıp hem türkü söylemesi büyük bir ustalık gerektirmiyor mu?

2. Rus edebiyatının ünlü ismi Çehov, Gorki'ye yazdığı bir mektupta şöyle der: "Sen üç boyutlusun, bir şeyden bahsettiğinde o, gözle görülür ve elle tutulur hâle geliyor. İşte bu gerçek sanat!" Gerçekten de Gorki, soğuğu iliklerine kadar hissettirir, yediği kırbaçları satırlarda resmeder. Çocukluk sevinçlerini anlattığı satırlarında sevinç çığlıklarını duyarsınız. Hissettiği sevgiyi de en çok büyükannesi üzerinden yansıtır. Çocukluğunu zenginleştiren, zorlu bir hayata karşı dayanma gücü aşılayan babaannesiyle ilgili satırları okurken Gorki ile babaannesi karşınızdadır. Dedesiyle siz de sohbet edersiniz. O zaman daha iyi anlarsınız Gorki'nin ayrım gözetmeyen sevgisinin kaynağını. Sadece anlatım yapmaz Gorki; görsel, işitsel, duygusal açıdan bir şölen yaşatır.

Bu parçadan Gorki ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Yapıtlarının yaşadıklarından izler taşıdığına

B) Yapıt verirken sanatın farklı dallarından yararlandığına

C) Dış dünyayı okurun gözünde büyük bir ustalıkla canlandırdığına

D) İnsanlara yaklaşımında çocukluk döneminin etkilerinin görüldüğüne

E) Aynı dönemde yaşamış yazarlar arasında anlatım tarzını beğenenlerin olduğuna

3. Dünyaca ünlü bir basketbolcu, bir gün eşiyle birlikte kentin en ünlü meydanlarından birinde dolaşırken köşe başında bağıra bağıra simit satan bir çocuk görür. Simitçiye yaklaşan basketbolcu, simidin fiyatını sorar. Ardından tezgâhta kaç simit olduğunu ve hepsinin fiyatının ne kadar tutacağını hesaplamasını ister. Tüm simitlerin 200 lira ettiğini söyleyen simitçiye 300 lira verir. Bir süre yürüdükten sonra basketbolcunun eşi, almadıkları simitlere neden para ödediğini sorar. Basketbolcu: "Simit tezgahının kenarına dikkatlice baksaydın orada benim adım yazıyordu. O tezgâh eskiden benimdi!" der.

I. İnsanların her anı bir olmaz. Bazen istemeden de olsa başkalarına kötü davranır, onları üzer; bazen dünya tatlısı bir adam olur, her davranışından sevimlilik akar.

II. Hayat; acılarla, sevinçlerle süren bir yolculuktur. Sürprizlerle dolu bu yolculuk, insana empati duygusu yaşatır çoğu zaman. Yürüdüğü yolda yaşadıklarıyla ilgili hatırlatmalar yapar.

III. Yaşam sürprizlerle doludur. Onları en iyi şekilde değerlendiren kişiler, hep bir adım öne geçer; büyük kazanımlar elde eder. Gerçek başarının ve mutluluğun sırrı burada gizlidir.

Yukarıdakilerden hangileri, parçada anlatılan olayla örtüşmektedir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

4. (I) İnsanların dinî duygularının oluşmasında, ağaçların öteden beri çok özel bir yeri vardır. (II) Medeniyet oluşturmanın erken evrelerinde, insanın anlamlandırmaya çalıştığı doğanın gizemini, sıklıkla ağaçlarda aradığı ve bulduğu görülür. (III) İnsanlar tarihin ilk dönemlerinden beri ağaçlara saygı göstermiş, onlara tapınmış ve adaklar adamıştır. (IV) En üstteki dalları gökteki cennete, en altta bulunan kökleriyse toprağın derinliklerine ulaşan ağaçların, insanlara hayatın sırrını ihsan eden bir ilahi eksen oluşturduğu düşünülmüştür. (V) Ağacın yeri ve göğü birbirine bağlayan ağaç sembolizmi, çok erken tarihlerden başlayarak farklı toplulukların dinlerinde kendine her zaman yer bulmuştur.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Çağımızda sosyal medya, makyajlanmış bazı ilişkilerin anlatıldığı ve makyajlanmış bazı kişilerin boy gösterdiği bir alan olarak hızla gelişmektedir. Makyaj -bir süre sonra dökülse de- kendimizi şöyle ya da böyle göstermek için yaptığımız bir eylemdir. Bu eylem, konserve davranışlar olarak değerlendirilir. Sosyal medyada bireyler, düşünerek ve planlayarak hareket eder. Hazırlıksız olarak ortaya çıkmak söz konusu değildir ancak anlık durumlarda sansasyonel, yıkıcı olaylarda spontane gelişmeler söz konusu olabilmektedir. Sosyal medya, yıkıcı etkileri olan davranışları ve olayları naklen gösterebilmektedir. Bu davranışları canlı olarak takip eden büyük bir kitle de o anda yıkıcı gelişmenin parçası olmaktadır. Sosyal medya, tüm dünyada olan gelişmeleri anında dolaşıma sokabilmektedir. Ona duyulan yoğun ilginin altında bu yatmaktadır.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?

A) Sosyal medyanın, zararlı içerikleri filtreleme olmadan herkese göstermesi, geniş kitleler için tehlike içermektedir.

B) Sosyal medyada normal koşullarda kişiliğini gizleyen kişiler, olumsuz olaylarda gerçek yüzlerini gösterebilmektedir.

C) Sosyal medya, kendilerini normal platformlarda ifade etmekte güçlük çeken insanlar için var oluş alanı hâline gelmektedir.

D) Haber ve bilgiyi insanlara hızlı bir şekilde ulaştırıp yaması, sosyal medya kullanıcılarının sayısının artmasını sağlamaktadır.

E) Sosyal medyada tanıştıkları kişilerle arkadaşlık kuran insanlar aradan bir süre geçtikten sonra görünüşün altında farklı kişiliğin yattığını görebilmektedir.

6. Hayatta bazı başarılar, bazı hedefler, bazı değerler vardır; onlar için ne yapılsa azdır. Ancak insanlar çok istedikleri, gerçekten de istenmesi gereken şeylere bedel ödemeden hemen sahip olmak istiyorlar. Çabucak başarılı ve zengin olmanın, kolay para kazanmanın yollarını arıyorlar. Zor ama gerçek başarıya ulaşmak için gerekli olanı yapmak yerine; istedikleri şeylere ulaşmak için daha kolay bir yöntem arama alışkanlığı geliştiriyorlar. Bilmiyorlar ki öyle bir yöntem yok. Dünyada işler öyle yürümüyor. Ulaşmak istediğiniz değer ne kadar yüceyse sizden istenen özveri de doğru orantılı olarak artıyor.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceyle örtüşmektedir?

A) Dağ ne kadar yüce olsa yol üstünden aşar.

B) Gitmeye değer yerlerin kestirmesi yoktur.

C) Alın teri kokmayan başarı, mutluluk getirmez.

D) Ayaklarına güvenmeyen, yolculuğa çıkmamalı.

E) Her şeye sahip olmak hırsı, mutsuzluk kaynağıdır.

7. I. Farklı türde pek çok kuşun olduğu kalabalık bir ortamda dahi kuşların kendi türlerinin ötüşünü nasıl ayırt ettiği bugüne kadar bilim dünyasında merak konusuydu.

II. Bengal ispinozları tarafından büyütülen yavru zebra ispinozları üzerinde çalışan uzmanlar, bu konuda önemli ip uçları elde etti.

III. İç güdüsel olarak gerçekleşen uyarlamayla Bengal ispinozları içinde büyüyen yavrular, Bengal ispinozunun dilini zebra ispinozu aksanıyla konuşuyordu.

IV. Bengal ispinozları tarafından büyütülen yavru zebra ispinozlarının, Bengal ispinozlarının hecelerine ait "dil bilgisini" ve hece süresini, kendi dillerinin sessizlik aralıklarına uyarladığı tespit edildi.

V. Bu durum, ötüş sırasında heceler arasındaki sessizlik süresine dair bilginin doğuştan geldiğini, dil bilgisinin ise sonradan öğrenildiği görüşünü güçlendirdi.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturması için aşağıdakilerden hangilerinin birbiriyle yer değiştirmesi gerekir?

A) I ve IV B) II ve III C) II ve IV D) II ve V E) III ve IV

8. (I) Yediğimiz besinlerde bulunan karbonhidrat, yağ ve proteinler sindirim sürecinde yapı taşlarına ayrılır ve yaşamımız için gereken enerji bu yapı taşlarından sağlanır. (II) Yediğimiz en son yemekten sonra süre ilerledikçe bu yapı taşlarının kandaki oranı yavaş yavaş azalmaya başlar. (III) Özellikle karbonhidratın yapı taşı olan glikoz, beynimizin işlevlerini yerine getirmesi açısından çok önemlidir. (IV) Kandaki şeker seviyesinin düşük olması, dikkatimizi toplamamızı zorlaştırır hatta kimi durumlarda konuşurken sözcükleri karıştırmamıza neden olur. (V) Beynimiz, kandaki glikoz miktarını yükseltmek amacıyla bazı organlara aralarında stres hormonu adrenalinin de olduğu hormonları salgılamaları için emir verir. (VI) Beynin isteğine uyarak salgılanan adrenalin, yaşamımızın tehlikede olduğu durumlarda savaşma ya da kaçma kararı vermemizde etkili olan bir hormondur.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

9. Benim öykülerim, belleğe dayanan ve orada kalanlar üzerinden oluşturduğum kurmaca metinlerdir. Bir anının olduğu gibi aktarılması bağlamında düşünüldüğünde düz bir gerçeklikten söz edilemez elbette. "Gerçeğin yeniden icat edilmesidir." diyebiliriz. Bir anıyı tek başına ve olduğu gibi aktarmaya çalışırsanız edilgen ve sıradan bir üslubun esiri olursunuz. Mutlak kurmaca ama gerçeğe yaslanan ve ondan beslenen bir kurmaca olmalı! Tüm hatırladıklarımız, başlangıçtaki gerçekliğinden oldukça uzaklaşmıştır zaten. Hatırlamak, biraz da seçerek unutmaktır aslında. Benim öykülerimde yaptığım da budur.

Bu parçanın yazarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Başından geçen olayları değiştirerek öyküleştirdiği

B) Yaşadıklarının, öykülerini için bir esin kaynağı olduğu

C) Somut olayları olduğu gibi öyküleştirmeyi doğru bulmadığı

D) Geçmişteki olayları öyküleştirirken ekleme ve çıkarmalar yaptığı

E) Olayın gerçek olmasını değil, gerçeğe uygun olmasını önemsediği

10. **Gazeteci:**

(I) ----

Oyuncu:

— Doğrusunu söylemek gerekirse yüzme bilmeden denize atılmış gibi çırpınıyordum. Utangaç, çekingen birine nasıl davranması, heyecanını nasıl yenmesi gerektiğini öğretmeden bu işe başlatmazlar sanmıştım. Evet, okulun en iyi taklit yapan öğrencisiydim, başka birinin kişiliğine kolayca girebiliyordum ama bu bambaşka bir işti. Keşke o yıllarda da oyuncu koçları olsaymış, diyorum şimdi.

Gazeteci:

(II) ----

Oyuncu:

— O zamanlar yeni dergiler, gazete bayilerinin önündeki ağaçların gövdelerine iliştirilirdi. Her tarafta fotoğraflarımı görünce çok heyecanlanırdım ister istemez. Acaba halk beni benimseyecek miydi? Beni bekleyen başarı mı büyük bir hüsran mı? Verdiğim karardan pişman olacak mıydım? Bu tür sorular art arda sıralanırdı zihnimde. Endişe ve mutluluk karışımı düşünceler arasında gidip gelir, kalbimin çarpıntısından yanaklarım kızarırdı.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) I. İlk sinema filminizin çekiliş sürecinde neler hissetiniz?
II. Genç bir oyuncu olarak dergi kapaklarında fotoğrafınızı görmek nasıl bir duyguydu?

B) I. Büyük bir kentte sanat hayatına başlamak nasıl bir duyguydu?
II. Gençlik yıllarınızda basının sanatçılara daha fazla yer verdiğini söyleyebilir misiniz?

C) I. Meslek yaşamınızda karşılaştığınız güçlüklerden söz eder misiniz?
II. Geçmişte basınla olan ilişkilerinizi iyi yönetemediğinizi düşünüyor musunuz?

D) I. Okulu bitirip de iş yaşamınıza başladığınızda nelerle karşılaştınız?
II. Gazete ve dergilerin sürekli sizden söz etmesi sanat yaşamınızı etkiledi mi?

E) I. Oyunculuğa başladığınız yıllarda hayal kırıklıkları yaşadınız mı?
II. Bir anda geniş bir üne kavuşmanın yarattığı olumsuzluklardan söz eder misiniz?

11. Bağışıklık sistemimizin dengesi vücudumuzun sağlığı için çok önemli. Dışarıdan gelecek düşmanlarla savaş, günlük işler ve kendini yenilemenin sürmesi gerekiyor. Bağışıklık sisteminin kafası karışırsa bu işler doğru dürüst yapılamaz. Bağışıklık sistemimizin bir dengesi var. Saldıran ve saldırıya karşı çıkan grup olarak anlatabiliriz. Bu denge saldırı yönünde bozulursa vücudumuz sürekli savunma ve savaş hâlinde olur. Kafası karışmış sinirli bir bağışıklık sistemi, kendi vücut hücreleri de dahil olmak üzere her şeye saldırır. Nikotin de bu dengeyi daha çok saldırılar yönünde bozuyor. Daha sinirli, saldırgan bir bağışıklık sistemi ortaya çıkıyor. Nikotin kullanımıyla iltihap yapıcıların baskın hâle geldiğini tespit eden araştırmacılar, sürekli savaş hâlinde olan bağışıklık sisteminin ayrım yapmadan saldırdığını söylüyor.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Güçlü bir bağışıklık sistemine sahip olmak için dengeli nikotin kullanımı son derece önemlidir.

B) Nikotin kullanımıyla agresifleşen bağışıklık sistemi, kendi vücut hücrelerine de saldırmaktadır.

C) Nikotin kullanan kişilerin kafası karıştığından bu kişiler daha saldırgan bir kişiliğe bürünmektedir.

D) Nikotin kullanmaya başlayan kişilerde bağışıklık sisteminin çökmesiyle hastalıklar baş göstermektedir.

E) Nikotin kullanan kişiler saldırgan, kullanmayanlarsa daha savunmacı bir kişiliğe sahip olmaktadır.

12. (I) Televizyonlar uzunca bir süredir karasal yayının yanı sıra uydu ve kablo üzerinden de yayın yapıyor. (II) Bu yayınlar ya tümüyle ücretsiz ya da abonelik sistemi ile satın alınıyor. (III) Son dönemde internet hızının artması ve bağlantı maliyetinin düşmesiyle birlikte internet üzerinden de televizyon yayını yapılmaya başlandı. (IV) Önceleri geleneksel televizyon yayınlarının internet üzerinden verilmesiyle başlayan süreç, sonrasında içerik sunumuna dönüştü. (V) Her ne kadar bazı noktalarda teknik altyapı buna imkân vermese bile seçenek zenginliği yakın gelecekte geleneksel televizyon yayıncılığının sonunu getirecek gibi gözüküyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Böylece tıpkı bir restoranda menüden yemek seçer gibi, izlemek istediğiniz bir filmin ücretini vererek istediğiniz zaman internet üzerinden izleyebiliyorsunuz. " **cümlesi getirilmelidir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

13. - 14. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bu konuda herkesin bir yöntemi vardır. Ben, kitapları hangi koşullarda satın aldığına bakarım öncelikle. İkinci olarak da oluşturduğu kitaplığa… Kendi donanımıyla, kendi beğenisiyle, kendi müktesebatıyla ve bütün bunların toplamı olarak kendi istenciyle ve kendi iradesiyle kitap alan okur, donanımlıdır. Kitabevine gittiği zaman hangi raflara bakacağını, hangi yazarın hangi kitabını alacağını bilir. Bu seçim doğrudan doğruya kendisinin seçimidir. Niteliksiz okur öyle değildir. O, kendi istencinin dışında birtakım kriterlere göre kitap alır. Çoğu zaman çok satan kitaplar listesine bakar, listenin en üstünden başlayıp aşağı doğru alabileceği kadar kitap alır. Ya da tanıdığı birisi ona "Bu kitap iyidir." diye tavsiye etmiştir. O da gidip almıştır kitabı. Almış olmak için alınan kitaplarla doludur evdeki kütüphanesinin rafları.

13. Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Okur kitlesine yaklaşımınızdan söz eder misiniz?

B) Bir okurun nitelikli olup olmadığını nasıl anlarsınız?

C) Kitaplarınızın okur üzerindeki etkisini nasıl ölçersiniz?

D) Sizden kitap önerisi isteyen bir okurla karşılaştığınızda ne yaparsınız?

E) Okurların kitaplarınıza yönelik değerlendirmeleri hakkında nasıl bir tavır takınırsınız?

14. Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisine başvurulmuştur?

A) Örneklendirme B) Karşılaştırma C) Tartışma D) Açıklama E) Kişileştirme

15. Şiirleriyle ezber bozan, haz veren, okuruna tepeden bakmayan ama asla onun beğenisine de teslim olmayan, kendi karakteristiğine sadık bir şair o. Okura vadettiği tek şey şiir. Başka hiçbir sıfata ihtiyaç duymayan şiir… Bugün kaptıkları ve kapattıkları dergi ve gazetelerden, kerameti kendinden menkul şairleri "nitelikli," "derin" veya "hakiki" diye övenlerin kadrajına girmemesi kimseyi aldatmamalı. Popüler görünen uzun soluklu olanı şiirleriyle, edebiyatın sınırsız ufku içinde kendi sınırlarını zorluyor. Şiirleri hem dış hem iç bakımından bildiğimiz ölçütlere uymuyor. Günün birinde makyajları döküldüğünde onlar da bu genç şairin protokoldeki yerini boşaltacaktır.

Bu parçada sözü edilen şairle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Basından hak ettiği ilgi ve desteği görmediği

B) Şiirin geleneksel biçiminden ödün vermediği

C) Şiirlerinin alışılageldik tema ve biçimlerin dışına çıktığı

D) Şiirlerinde estetik duyarlık dışında bir kaygısının olmadığı

E) Hiçbir şeyden etkilenmeden kendine özgü çizgisini sürdürdüğü

16. Bir yazara veya şaire hayransanız ve onun bütün eserlerini okuduysanız eserlerinizin üzerine onun gölgesinin düşmemiş olması düşünülemez. Onun söze gelemeyecek, tarif edilemeyecek bir katkısı hep olur ürününüzde. Ancak bu, herkesin kolayca anlayacağı şekilde, somut olarak gösterilmesi gerekmez. Her zaman "Bakın şu şarkının şu bölümünde işte bu Tanpınar'a işaret ediyor, şu dize Yahya Kemal'i hatırlatıyor." biçiminde ifadelerle açıkça ortaya konamaz. ----. Onu bulup çıkarmak için işin ehli olmak ve emek harcamak gerekir.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Edebiyatta kendinden öncekilerden etkilenmeyen sanatçı yoktur

B) Edebiyat yapıtlarının çoğunda okurun tamamlaması gereken bölümler vardır

C) Meyvedeki vitamin gibidir onların etkisi, eserin özüne sinmiştir

D) Edebî eserlerde asıl anlatılmak istenen yüzeyde değil, derinlerdedir

E) Şair ve yazarların eserlerinde beslendikleri kaynaklar kendini gösterir

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Çobanın biri bir gün delikten beyaz bir taşı iterek çıkaran bir köstebek görür. Taşı inceledikten sonra çakısıyla yontmaya başlar. Tam o sırada, "Ah insanoğlu, bana kıymasaydın!" diye bir ses duyar. Şaşırıp elindeki taşı bırakır. Taş yere düşünce çok güzel bir kız olur ve deliğe girip kaybolur. Çoban da peşinden gider. Uzun zaman sonra, yedi kat yerin altında çobanın ölüsü bulunur. Avuçlarında sımsıkı tuttuğu bir parça lüle taşı vardır. Böylesine bir efsaneye konu olan lüle taşının geçmişi beş bin yıl öncesine dayanır. Yöre insanlarınca denizköpüğü olarak ifade edilmesinin nedeni, bünyesinin ince delikli oluşu ve suyla doluncaya kadar su üstünde bir süre yüzebilmesidir. İşlenmeye başlanmasının 300 yıllık bir tarihi olduğu biliniyor. Nikotini emme özelliğinden ötürü pipo yapımında, yumuşak olduğu için kemer, tespih, kolye, küpe gibi kişisel eşyaların yapımında kullanılıyor. Bu eşyalar dış ülkelere de satılıyor son yıllarda. Ustalar, figürler avuçlarında şekillendikçe efsanedeki çobanın aradığı o güzelliğe biraz daha yaklaştıklarını hissediyor. Pir olarak kabul ettikleri köstebeğe saygılarını hiç yitirmeden yapıyorlar bunu.

17. **Bu parçadan lüle taşıyla ilgili olarak**

I. Binlerce yıldır, aksesuar eşyalarının yapımında kullanıldığı

II. İşlendikten sonra nemli ortamlardan uzak tutulması gerektiği

III. Ustaların, efsanede geçen köstebeği yaptıkları işin öncüsü olarak gördüğü

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) II ve III

18. **Bu parçada lüle taşı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Halk dilindeki adının farklı olduğuna

B) Ekonomik bir değer taşımaya başladığına

C) Keşfedilmesinin bir efsaneye dayandığına

D) Dokusunun, kolayca işlenmesine olanak sağladığına

E) Taş ustaları tarafından geleneksel yöntemlerle işlendiğine

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Şehir, hareketli ve gelişmeci yaşamıyla gelişen dünyanın gereklerine cevap verir. İnsana kendini toplumun bir parçası olduğunu hissettirir. Sadece hissettirmekle ortak yaşamın gerektirdiği kuralları içselleştirmesinde önemli rol oynar. İnsanların gettolardan, dar çevrelerden çıkıp çeşitli kültür ve inançların egemen olduğu insan toplulukları içinde yaşadıkları yerdir şehir. Bir toplumun, çağın ihtiyaçlarını karşılayacak özelliklere sahip olmasında; birey ve toplumun çağın taleplerini yerine getirebilecek kültürü üretebilmesinde son derece önemli bir yeri vardır. Gelenek ve göreneklerin çağdaş bir yorumla ifade edilmesini sağlar. Ulaşım, sağlık, eğitim, kültür gibi alanlarda insanların gereksinimlerini kolayca karşıladıkları yerlerdir. Sanatsal, kültürel, ekonomik açıdan geniş olanaklar barındırması, bir çekim merkezi hâline getirir şehri. İnsanların yaşam çıtalarını yükseltir. Bu özelliği ona her yıl yaşam biçimleri ve eğitim anlayışları farklı coğrafyalardan insanların katılımını sağlar.

19. **Bu parçada "şehir" ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Toplumun geçmişe ait değerlerinin günün koşullarına uygun hâle getirilmesini sağladığına

B) İnsanlara gündelik ihtiyaçlarını karşılamada kolaylık sağlayan birtakım hizmetler sunduğuna

C) İnsanlara sosyal bir varlık olduğu duygusu aşılayarak onları toplumsal yaşama hazırladığına

D) Yoğun nüfus yüzünden ortaklaşa kullanılan araç ve mekânların sayısının arttığına

E) İnsanların ortak bir kent kültürünün etrafında birbirine bağlanmasını sağladığına

20. **Bu parçadan "şehir" ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

A) Dinamik yapısıyla değişen koşullara hemen uyum sağlar.

B) Gelenekçilerin belli alanlarda yoğunlaşarak öz kültürlerini korumasına olanak sağlamaktadır.

C) Sahip olduğu olanaklar sayesinde farklı kültür ve coğrafyalardan göç almaktadır.

D) İnsanlara dışa kapalı bir çevre yerine farklı kesimlerle iç içe yaşama fırsatı sunar.

E) İnsanların yaşam standartlarını yükselterek daha iyi koşullarda yaşamasını sağlar.

Soru Çözdüren Teknik

Paragraf sorularında sözcüklerin mecaz anlamlarına, neyi sembolize ettiklerine, çağrışım gücüne dikkat etmek gerekir. Örneğin "beyin" sözcüğü "düşünceyi, akıl ve mantığı", "kalp" ya da "yürek" sözcüğü "duyguyu" ifade der.

Örnek Soru • 1

"Kalbim Unut Bu Şiiri" diye yazarken bile "Kalbim Unutma Bu Şiiri" diyen bir ses duyulur sözcüklerin arasından. Neşet Ertaş'ın "Kalpten kalbe bir yol vardır, görünmez." dediği gibi... Ahmet Telli, kalbiyle yazar, kalbe yazar ve yazdıkları kalbe ulaşır. Gönül adamı dedikleri türden bir genişlik değildir bu. Tüm yaşadıklarına ve acılara rağmen hüzünle gülümseyen bir şiirin, düşünceyi ihmal etmeden genişlemesi, soluk almasıdır, sözünü ettiğim. Bu, olsa olsa Telli'nin kalp coğrafyasının büyüklüğü ve enginliğinden kaynaklanır.

Bu parçada Ahmet Telli'yle ilgili olarak aşağıdakilerin hangisine değinilmiştir?

A) Duygu dünyasına
B) Sözcük evrenine
C) Yenilikçi tavrına
D) Şiirinin kurgusuna
E) Sanatsal tutumuna

(2017 - ÖSYM)

Çözüm

"Kalp", "yürek" ve "gönül" sözcükleri insanın duygularını ifade eder. Parçada sürekli kalp vurgusunun yapılması ve "Telli'nin kalp coğrafyasının büyüklüğü ve enginliği" sözünden parçada Ahmet Telli'nin duygu dünyasına değinildiğini anlıyoruz.

Cevap A

Örnek Soru • 2

Bu eser, insanın içine taş gibi oturan öyküler**le** dolu olmasıyla ayrı bir yere sahip. Çoğunda olaylar doğrudan anlatılmıyor; en çok da bu hâliyle öyküler, didaktik olmanın tuzağına düşmekten kurtuluyor. Yazarın öykülerindeki bazı noktaları kendince birleştiren okur, metne dâhil olarak yine kendince anlamlar üretiyor. Anlatılan öyküler içimizden birilerinin hikâyesi olduğundan okur, günün sonunda iç açıcı bir resimle karşılaşmıyor. Çünkü her öykü, toplumun bireye sık sık yaşattığı haksızlığa uğramışlık duygusunu okuruna hissettiriyor.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada söz edilen öykülerin bir özelliği değildir?

A) Etkileyicilik
B) Yoruma açıklık
C) Yaşanmışlık
D) Farklılık
E) Yol göstericilik

(2018 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada geçen "…insanın içine taş gibi oturan öyküler…", "...haksızlığa uğramışlık duygusunu okuruna hissettiriyor" sözlerinden öykülerin etkileyici olduğunu (A), "...olaylar doğrudan anlatılmıyor", "okur, metne dâhil olarak yine kendince anlamlar üretiyor" sözlerinden yoruma açık olduğunu (B), "...öyküler içimizden birilerinin hikâyesi olduğundan" sözlerinden yaşanmış olayları anlattığını (C), "...ayrı bir yere sahip" sözlerinden sıra dışı, özgün yani farklı olduğunu (D) anlıyoruz. Öykülerin, E seçeneğinde söylenen "yol göstericilik" özelliği yok. Tam aksine "didaktik olmanın tuzağına düşmekten kurtuluyor" denerek öykülerin öğreticilikten veya yol göstericilikten uzak olduğu söyleniyor.

Cevap E

27. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 30 dakikada çözünüz.

1. I. Tuzlu yiyeceklerin daha fazla su içmemize neden olduğu, yakın zamana kadar uzmanlar arasında yaygın bir düşünceydi.

II. İlginç olan, idrardaki artışın daha fazla su içmekle ilgisinin olmamasıydı hatta katılımcıların daha tuzlu yediklerinde daha az su içtiği gözlendi.

III. Geçtiğimiz yıl yapılan bir araştırmada tuzlu yiyeceklerin susatmadığı, tam tersine acıktırdığı; yiyeceklerdeki tuz oranı arttıkça idrardaki tuz oranının ve idrar miktarının arttığı görüldü.

IV. Araştırmacıların tahminine göre tuz, suyun böbreklerde tutulmasını tetikliyor; bu durumda ortaya çıkan enerji ihtiyacını karşılamak için katılımcılar daha fazla yemek yeme ihtiyacı hissediyordu.

V. Kandaki tuz miktarının artmasının hücrelerdeki su yoğunluğunun azalmasına neden olduğu, bunun sonucunda hücrelerin beyne sıvı kaybettiklerine dair mesaj gönderdiği ve kişiyi su içmeye yönlendirdiği düşünülüyordu.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Saymakla bitmez; ufkumuzu genişletir, zenginleştirir, olgunlaştırır… Ama biz bunu yapmakta hem çok zorlanıyoruz hem de pek beceremiyoruz; bize inandırılan bazı şeyler bizim bu bakış açısını kazanmamızı engelliyor. Oysa bir adım geri çekilip bakmaktır yapmamız gereken. Neyi iyi, neyi kötü yaptığımızı; gittiğimiz yolun doğru olup olmadığını görmenin en iyi yoludur bu. Hani, dost acı söyler, diye bir söz vardır. O acı söz bazen hayatımızı değiştirir. O sözü başkasından duymadan kendi kendimize söyleyebilmenin bir yoludur bu.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Düşüncelerimizi bağlayan zincirlerden kurtulmanın ne gibi faydaları vardır?

B) Toplumsal baskıdan sıyrılmanın bize kazandırdıklarından söz eder misiniz?

C) Hiçbir şey yapmamaktansa hatalı da olsa çok şey yapmanın yararları nelerdir?

D) Bilgiçlik taslamak yerine her görüşe açık olmanın yararlarından bahseder misiniz?

E) Hayatımıza bir başkasının penceresinden bakabilmek bize ne kazandırır?

Strateji Yayınları

3. İstemediğiniz şeylere odaklandığınızda o istemediğiniz şeyden daha fazla gerçekleştirirsiniz. Çocuklara bunu yapma şunu yapma dediğimiz hâlde yine de yapılmamasını istediğimiz şeyleri yapmaları bir itaatsizlik değildir. Çay tepsisi taşıyan acemi garsona dikkat et dediğinizde bardakları devirmesi de bundandır. Onları, yapma dediğimiz şeylere biz programlıyoruz aslında. Yapılmaması gereken şeyleri değil de yapılmasını istediğiniz şeyleri söylediğinizde durumun bambaşka olacağını göreceksiniz.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak isteneni en iyi biçimde özetler?

A) Ayrıntıya odaklanırsanız bütünü kaybedersiniz.

B) Bir şeyi sürekli tekrarlarsanız, o söz değerini yitirir.

C) Neyi istediğinize odaklanın, neyi istemediğinize değil.

D) Sizin ne anlattığınız değil, karşıdakinin ne anladığı önemlidir.

E) Bir şeyi çok istemeniz onu elde edeceğiniz anlamına gelmez.

4. (I) Los Angeles, merkezden dışa doğru yayılarak büyümesiyle değil, küçük şehirciklerin birleşmesiyle ortaya çıkmış bir kenttir. (II) Hâliyle bir noktadan diğerine ulaşmak için genellikle araba gerekir. (III) Fakat arazinin düz olması sayesinde bisikletle gezmek, otomobile göre daha eğlencelidir ve daha fazla keşif imkânı verir. (IV) Bisiklet kiralayabileceğiniz dükkânları şehrin her yerinde bulabilir, binlerce yeşil bisikletten birini seçebilirsiniz. (V) Adrenalin yüksekliği yaşadığınız keyifli ve heyecanlı dakikalardan sonra hem midenize hem de kulaklarınıza bir şölen sunmak için, restoranlardan birine geçebilirsiniz.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Eğer şanslı bir gününüzdeyseniz ve macerayı seviyorsanız şehir içi yarışlara dahi katılabilirsiniz." **cümlesi getirilmelidir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Hermann Melville, Bartleby adını taşıyan öykü kişisiyle "Bartleby sendromu"nun isim babası olmuştu. Bartleby sendromu, yazarlık hayatının zirvesindeyken herhangi bir sebeple yazmayı bırakan yazarlar için kullanılıyor. Eleştirmen ve çevirmen Bobi Bazlen için de yapılır bu niteleme. Bütün dillerde yazılmış binlerce kitabı okumuş, çevirmiş, eleştirmiştir. Svevo ve Montale gibi yüzyılın önemli edebiyatçılarıyla dostluğu vardır. Dostları bu durumun gerekçesini sorduklarında onlara şu cevabı vermiştir: "Artık kitap yazılamayacağına inanıyorum. Hemen hemen tüm kitaplar, ciltlere dönüşene kadar şişirilen dipnot yığınlarına dönüşüyor."

Bu parçaya göre Bobi Bazlen'in "Bartleby sendromu"**na yakalanmasının gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?**

A) En güzel kitaplarını yazdıktan sonra yeni bir maceraya cesaret edememesi

B) Kitaplarda karşılaştığı dipnotların bugüne kadar yazılacak her şeyin yazıldığını düşündürmesi

C) Yaratıcılığını yitirmiş yazarlarda sıkça görülen kendini beğenme hastalığına tutulması

D) Özgün yapıtlar yerine derleme eserlerin daha çok ilgi görmeye başlaması

E) Bir konuyu anlatırken çok sayıda yazar ve kaynağa göndermede bulunulmak zorunda kalınması

6. Sadece kitap adlarının kısalmadığı, cümlelerin de kısaldığı bir dönemde yaşıyoruz. Türk öykücülüğü ve romancılığı bugün, öncesinde hiç olmadığı kadar dili ekonomik kullanıyor. Kitapların eksile eksile olgunlaştığı bir dönemdeyiz. Öyküler hatta romanlar kelime ekleye ekleye değil, kelime eksilte eksilte yazılıyor artık. Kimileri bunu günümüz insanının çok tahammülsüz; dinlemeye, okumaya karşı oldukça dayanıksız olmasına bağlıyor. Ben bundan emin değilim ama öyle olsa bile yanlış bir durum, doğru bir sonuç vermiş gibi gözüküyor.

Bu parçaya göre günümüz kitaplarında görülen temel özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yalınlık B) Yoğunluk C) Yüzeysellik D) Etkileyicilik E) Toplumsallık

7. Azerbaycan sinemasının 2000 sonrasında gerçekleştirdiği çıkışın izlerini sürmek, gerçekten heyecan verici. Birçok yönetmen, yapımcı, oyuncu ve sinema yazarı; Türkiye, Azerbaycan, İran gibi ülkelerdeki festivallerde filmleriyle görücüye çıkıyor. Bu kişilerin her birinin sadece sinema değil, edebiyat başta olmak üzere farklı konular üstüne entelektüel bir düzlemde tartışma yapabilecek kadar iyi yetişmiş oldukları dikkat çekiyor. Kendileri bağımsızlaşma döneminde yaşadıkları sıkıntılardan ötürü Sovyet Dönemi için her zaman iyi cümleler kurmasalar da özellikle eski sinemacılarda o dönemin kültürel tortularını, teknik donanımını görmek mümkün. Yeni yönetmenlerse Amerikan, İtalyan, İspanyol sinemalarından esintiler taşıyor daha çok.

Bu parçaya göre Azerbaycan sinemacılarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Dış dünyaya açılma çabası içinde oldukları

B) Sinema dışındaki alanlarda da donanımlı oldukları

C) Farklı kuşakların farklı kültürel havzalardan etkilendikleri

D) Kuşak farkından kaynaklı kültürel bir çatışma içinde oldukları

E) Önceden bağlı oldukları sinema ekolü hakkında olumlu düşünceler taşımadıkları

8. Gün doğmadan yola çıkıp yemyeşil ağaçlar içinde şırıl şırıl akan bir dere boyunca ürkek ceylanlar gibi seke seke ilerledik. İki saatlik bir yolculuktan sonra güzelliğiyle bizi büyüleyen bir vadi çıktı karşımıza. Seyrine doyamadan bir sis bulutu kapladı bir anda her yanı. Ağaç varlığı balta girmemiş ormanlar kadar yoğun, çiçeklerle kaplı yamaçları kartpostallardan daha güzel vadiye çöken sis tabakasının keyfinin çatmasını bekledik saatlerce.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Benzetme B) Betimleme C) Açıklama

D) Karşılaştırma E) Kişileştirme

9. Canlıların pek çoğunda solunum pigmenti olarak hemoglobin proteini bulunur. Hemoglobin, oksijeni kan yoluyla vücuttaki tüm dokulara ulaştırır. Bunu yapısındaki demir atomları sayesinde yapar. Kandaki demir atomları oksijen ile birleştiğinde kırmızı renk alır. Bu, tıpkı demirin hava ile temas edince paslanıp kırmızımsı bir renk almasına benzer. Kandaki oksijen miktarı düştükçe kanın rengi koyu kırmızıya döner. Diğer yandan, tüm canlıların solunum pigmenti hemoglobin değildir. Örneğin bazı eklem bacaklıların ve yumuşakçaların solunum pigmenti hemosiyanindir. Hemosiyanin hemoglobinden farklı olarak demir yerine bakır içerir. Bazı solucan türlerinde ve sülüklerde ise solunum pigmenti olarak klorokruorin bulunur. Bazı deniz solucanlarında ise kana rengini veren hemoglobin değil, hemoeritrin molekülleridir.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Kana kırmızı rengi veren tek solunum pigmenti hemoglobindir.

B) Canlılar oksijensiz kaldıklarında vücutlarındaki kanın rengi değişmektedir.

C) Solumun pigmenti olarak tüm canlılarda oksijenin yanı sıra hemoglobin de bulunur.

D) Hemoglobin adlı protein, vücudunda kan olan tüm canlılarda bulunmaktadır.

E) Kana rengini veren madde tüm canlılarda aynı olmadığından bazı canlıların kan rengi farklıdır.

10. On altıncı yüzyıl, insanlık tarihinin en ilginç dönemlerinden biridir. Bir yanda Mimar Sinan muhteşem yapılarda taşa ruh verirken bir yanda Michelangelo Sistin Şapeli'nin duvarlarına ölümsüz freskler yapıyordu. Fuzuli ruhlarımıza işleyen beyitlerini dizerken Leonardo da Vinci'nin gizemli kadını Mona Lisa tuvalde yerini alıyordu. Cardano matematik tarihinin dönüm noktalarından biri olarak anılan kitabı *Ars Magna*'da karmaşık sayılardan söz ediyordu. Okyanus ötesi keşifler başlamıştı ve o güne kadar huzur içinde yaşayan bazı insanlar, uzak diyarlardan deniz yoluyla gelen açgözlü insanlarla tanışıyordu. Doğal zenginlikler ticaret aldatmacasıyla talan edilirken bazı insanlar zengin bazı insanlar da köle oluyordu.

Bu parçaya göre on altıncı yüzyıl ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Edebiyat ve sanat alanında önemli eserler verildiği

B) Sömürü düzeniyle birlikte farklı sınıfların ortaya çıktığı

C) Doğal kaynakların ekonomik faaliyet adı altında yağmalandığı

D) Denizciliğin gelişmesiyle birlikte kıtalar arası ticaretin başladığı

E) Coğrafi keşifler sonucunda farklı kültürlerden insanların birbiriyle karşılaştığı

11. (I) Toprak farklı uzmanlık alanlarından insanlar için mesleki açıdan farklı anlamlar taşır. (II) Bir inşaat mühendisi toprağın ne kadar dayanıklı olduğuna bakarken bir çiftçi için toprağın ne kadar verimli olduğu önemlidir. (III) Adli bilim alanında çalışan bilim insanları için suçluyu yakalamada çok önemli bir delil kaynağıdır. (IV) Bir yer bilimci ise toprağın nasıl oluştuğuna ve yapısındaki minerallere odaklanır. (V) Toprak, organik ve inorganik malzemeler, su, çözünmüş tuzlar içeren ve karbondioksit bakımından zengin gaz bileşenlerden oluşan doğal bir yapıdır. (VI) Oluşum süreci ilerledikçe toprağın yapısında birbirinden ayırt edilebilen, üst üste dizilmiş tabakalar meydana gelir. (VII) En üstte yer alan ve mineral bakımından en zayıf olan tabaka, çürümüş ya da çürümekte olan hayvan ve bitki artıklarından oluşur.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf hangi cümleyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

12. Popüler romanlar dönemseldir. Bu yönüyle sevilip okundukları dönemi anlamak açısından çok büyük önem taşır. Dönemin değer yargılarını, maddi kültür beğenilerini, halkın yaşamıyla ilgili pek çok bilgiyi, bulabiliriz bu eserlerde. Bu eserler, ----. Bir yandan dönemin edebiyat anlayışını yansıtırken diğer yandan dönemin sosyolojisini ortaya koyar. Onlar olmadan yapılacak bir dönem analizi eksik kalır. Hüseyin Rahmi'nin romanları ve Ahmet Rasim'in yazdıklarını bir an için ortadan kaldırsak satırlara sinen o eski İstanbul, buhar olmuş bir su gibi kaybolur.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) eleştirmenlerden daha çok, sosyologların görüş alanına girer

B) birikiminize ve bakış açınıza göre değişen bir niteliğe sahiptir

C) estetik açıdan güçlü olmasalar da her zaman toplumun ilgisini çeker

D) saman alevi gibi bir anda parladıktan sonra derin bir sessizliğe bürünür

E) edebiyat eleştirmenleri kadar toplum bilimciler için de zengin bir malzeme kaynağıdır

13. (I) Anadolu'da, kış mevsiminde bulunamayan ya da aynı tazelikte bulunamayacak olan gıdaların depolanmasına yazın son günlerinde başlanır. (II) Her yörede farklı kültür birikimleriyle hazırlanan gıdalar, bütün kış bozulmayacak şekilde, değişik saklama yöntemleriyle depolanır. (III) Geçmişi yüzyıllar öncesine dayanan gıda depolama işi, teknolojinin gıda üretiminde ve saklanmasında sunduğu tüm imkânlara rağmen nesilden nesile aktarılır. (IV) Mutfaklarda kaynatılırken evleri meyve kokularıyla dolduran reçeller, kavanozlardaki renkli görüntüleriyle iştah açan turşular, sofralardan eksik olmayacak domates ve biber salçaları, beraberinde değişik bir lezzet kültürü oluşturur. (V) Kış hazırlıklarının tamamlanmasıyla âdeta birer küçük marketi andıran mutfaklar, kış mevsiminde tüketilmek üzere depolanmış yiyeceklerle dolar.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) İnternet teknolojisinin bir ürünü olan elektronik gazetelerin somut sonuçlarından biri, basılı gazetelerin tirajlarının belirgin bir şekilde düşmesi oldu. (II) İnternet; gazetecilerin haber kaynaklarına ulaşmasından haberlerin okuyucuya sunulmasına, okuyucu-gazeteci iletişiminden haberin sunuluş biçimine kadar birçok kalemde bildik kuralları altüst etti. (III) Dünya yayın tarihine kendine özgü avantajları ve sunuş biçimleri olan internet gazeteciliği diye bir yayın türünü armağan etti. (IV) Yeni bir haber veya gelişme için bir gün beklemek zorunda olan okur, internet sayesinde izleyicisine her an yenilenebilen, zenginleştirilmiş bir medya içeriğini süratle sunabilen çevrim içi gazetelere kavuşmuştur. (V) Haberle ilgili resim, görsel, video, animasyon gibi materyallerle zenginleştirilmiş içeriği çok kısa bir zaman aralığında süratle sunabilme imkânı ortaya çıkmıştır.

14. İnternet gazeteciliğine ilişkin bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. cümlede, geleneksel gazetelerin okur sayısının azalmasına yol açtığı söylenmiştir.

B) II. cümlede, gazetecilikle ilgili pek çok şeyin değiştiğinden söz edilmiştir.

C) III. cümlede, yeni bir gazetecilik türünün ortaya çıkmasını sağladığı ifade edilmiştir.

D) IV. cümlede, insanların haber bombardımanına tabi tutulduğu söylenmiştir.

E) V. cümlede, haberlerin görsel, işitsel açıdan birlikte sunulmasına olanak tanıdığı belirtilmiştir.

15. Bu parçadan internet gazeteciliğiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Gazetecilikle ilgili etik kuralların değişmesine yol açmıştır.

B) İnsanların habere ve bilgiye daha ucuza ulaşmasını sağlamıştır.

C) Sahip olduğu avantajlarla geleneksel gazeteciliğin önüne geçmiştir.

D) Bir haberi birçok kanaldan denetletme ve doğrulatma imkânı doğmuştur.

E) İçeriğin sürekli güncellenmesi, verilen bilgilerin kalıcılığını engellemektedir.

16. Yapılan bir deneyde, katılımcılardan tam anlamıyla odaklanmalarını gerektiren bir dizi görevi tamamlamaları istendi. Bu görevler, katılımcıların verilen bir bilgiyi akılda tutma ve işleme becerisini ölçmeye yönelikti. Deneye başlamadan önce katılımcıların akıllı telefonlarını sessize alarak ve ekranı aşağıda duracak şekilde masanın üzerine, ceplerine ya da başka bir odaya bırakmaları istendi. Deneyin sonucuna göre, en iyi sonuçları telefonunu bir başka odaya bırakmayı tercih edenler alırken en kötü sonuçları telefonunu masanın üzerine bırakanlar aldı. Katılımcılar, deney sırasında görevlerine tam anlamıyla odaklandıklarını düşünseler de aslında durumun öyle olmadığı ortaya çıktı. Bilinciniz aslında akıllı telefonunuzu düşünmüyor olabilir ama beyninize bir şeyi düşünmemesini telkin etme süreci bilişsel kaynaklarınızın bir kısmının bu işe yoğunlaşmasına ve beyninizin yapması gereken işe tam anlamıyla odaklanamamasına neden oluyor.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Telefon bağımlılığı olmayan kişiler, bir işe odaklandıklarında daha başarılı olmaktadır.

B) Akıllı telefonların sessize alınması, kişilerin verilen göreve daha zor odaklanmalarına yol açmaktadır.

C) Akıllı telefonların ulaşılabilir bir yerde olması, bilişsel kapasiteyi düşürmekte ve beyin yetilerini olumsuz etkilemektedir.

D) Beynin yapması gereken işlemlerde akıllı telefonları kullanmaya alışanlar telefon olmadığında zorlanmaktadır.

E) Bir konuya odaklanmakta öz güven eksikliği yaşayan kişiler, akıllı telefonların her zaman ellerinin altında olmasını istemektedir.

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Balzac - Bir Yaşam Öyküsü adlı kitap, Stefan Zweig'ın bir türlü sınırlarını çizemediği, bitiş noktasını göremediği için yazamadığı bir kitap. Ölümünden sonra arkadaşı Richard Friedenthal, onun belgelerinden ve notlarından kurgulamış. Zweig'ın dilinden neredeyse destansı bir Honore de Balzac anlatısı ortaya çıkmış. Bu inanılmaz anlatıyı türdeşlerine göre üstün yapan özellik, büyük romancı Balzac'ın kişiliği ve güvenilmezliği konusunda Zweig'ın sözünü hiç sakınmayışı. Bu bizde, hele yaşamöyküsü kitaplarında, kolay kolay göze alınabilir tutumlardan değildir. Özel yaşamında öyle bir Balzac'la karşılaştırıyor ki bizi anlatıcı, "Sanatçının yapıtını gör, kendinden uzak dur." diyenlere "Ben demedim mi?" dedirtiyor. O zamanlar soylularca aşağı sınıf görülen köy kökenli bir aileden gelen Balzac, tam bir "sonradan görme"dir. Özel yaşamında kralcıdır ama yaşama dönük gözlemlerinden derlediği olayları romanlarında yeniden yaratırken büyük sanatçılarda olageldiği gibi sanatın namusu hep baskın çıkmış, kralcılığından iz kalmamıştır.

17. **Bu parçadan Honore de Balzac ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?**

A) Sözüne güvenilmeyen biri olduğu

B) Destansı yaşamının ilgi çekici olduğu

C) Romanlarını yaşanmışlıklar üzerine kurguladığı

D) Kişiliği üzerinde yetiştiği koşullarının etkisinin görüldüğü

E) Yapıtlarında sanat kaygısının, siyasal eğilimlerine baskın geldiği

18. **Bu parçada *Balzac - Bir Yaşam Öyküsü* adlı kitapla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Stefan Zweig'ın kapsamını belirleyemediği için tamamlayamadığı bir çalışmanın ürünü olduğuna

B) Düzenleyicisi farklı olmasına rağmen Stefan Zweig'ın üslubunun hâkim olduğuna

C) Konu aldığı kişiyle ilgili gerçekleri tüm çıplaklığıyla anlatılması yönüyle benzer kitaplardan ayrıldığına

D) Gerçek belge ve bilgilere dayandığı için tamamlanmasının uzun zaman aldığına

E) Balzac'ın kişilik özellikleriyle yapıtları arasındaki çelişkili durumu ortaya koyduğuna

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Birçok yazarın esin kaynağı olmuş, travmalarından ve savaşlardan ölümsüz eserler çıkarmış, yüreğinin ibriğinden sızdırdığı metinleri sonsuzluğa mühürlemiş bir yazardır Ernest Hemigway. Yaşam tercihini "an"ı yaşamaktan yana kullanmış bir yazardır o. Adrenalini fazlasıyla seven Ernest Hemingway, ömrü boyunca hepsine büyük bir tutkuyla sarıldığı pek çok hobi edinmiş; sanatın yanı sıra spor ve politikayla uğraşmış hatta ajanlık bile yapmıştır. Ailesinin isteğinin aksine üniversiteye gitmek yerine bir gazetede muhabir olarak göreve başlar. Gazeteciliğin kazandırdığı yöntem ve teknikler, yazarlık yaşamında yolunu aydınlatan bir ışık olmuştur hep. I. Dünya Savaşı'nda birkaç adım ilerisinde patlayan bir top yüzünden ağır şekilde yaralanınca ölümle yüz yüze gelir. Yaşadığı o an, belleğinden hiç silinmez ve yapıtlarında bir alt metin olarak varlığını korur. Yapıtlarının ana izleği, yaşama olan bağlılık ve kişisel başarısızlıklardır; yaşamın bir gün sona ereceği kaygısı bir gölge gibi dolaşır etrafta. Özlü ve basit yazı tarzı genç yazarlar için yeni bir yol olan sanatçı, ardında pek çok taslak yazı bırakır. Bunların derlenip toparlanması ve okurla buluşması zaman alır. Hayatın seyircisi olmak yerine gerçek bir oyuncusu olmayı tercih eden her yazar gibi içten ve inandırıcıdır anlattıkları.

19. Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kişisel sorunlarını toplumsal soruna dönüştürerek anlatanlar

B) Başkalarının dayatmalarına uymak yerine kendi yolunu çizenler

C) Toplumsal sorunların tespit ve çözümünde aktif rol alanlar

D) Yapıtlarında anlattıklarını kişisel yaşamında deneyimleyenler

E) Eserlerinde hayalî olaylar yerine yaşamın gerçeklerini anlatanlar

20. Bu parçaya göre Ernest Hemingway ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Yapıtlarının temel izleklerinden birinin ölüm korkusu olduğu

B) Kendisiyle ilgili konularda başkalarının etkisinde kalmadan kararlar alabildiği

C) Kısa ve gösterişsiz yazı tarzı ile kendisinden sonra gelen yazarları büyük ölçüde etkilediği

D) Bir alana odaklanmak yerine pek çok hobi edinmesinin, kişisel yaşamında başarısız olmasına yol açtığı

E) Sağlığında tamamlayamadığı yapıtlarının ölümünden sonra başkaları tarafından yayımlandığı

Örnek Soru • 1

Yaşı ilerledikçe insan çocukluğunun bahçelerini nerede arar? Belleğimiz bizi ninnilere, saklambaç oyunlarına, uçurtmaların iplerine nasıl götürür? Nasıl canlanır çocukluktaki eski çarşılar, panayır yerleri, bayram sabahları? Bizi bir yerlerde bekler mi buğday başakları arasına yuvasını yapan tarla kuşu? Yoksa büyüdüğümüz için ödediğimiz bedel kaybetmek midir doğduğumuz evi, sokağı, köyü? Yitirdiysek eğer, nasıl yaşatmalı onları anılardan çıkarıp?

Bu parçada;

I. sitem,

II. hüzün,

III. özlem

duygularından hangileri belirgindir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) I ve III E) II ve III

(2017 - ÖSYM)

Çözüm

Özlem; bir kimseyi, bir yeri veya bir şeyi görme, ona kavuşma isteğidir. Yazar; yaşı ilerledikçe insanın çocukluğunun bahçelerini aradığını; ninnileri, saklambaç oyunlarını, uçurtmaların iplerini anımsadığını; çocukluğundaki eski çarşılar, panayır yerlerinin bayram sabahlarının gözü önünde canlandığını söylüyor. Özetle söylemek gerekirse o günlerin hasretini çekiyor, o günleri özlüyor. Hüzün, gönül üzgünlüğüdür. Yazar, özellikle "Yoksa büyüdüğümüz için ödediğimiz bedel kaybetmek midir doğduğumuz evi, sokağı, köyü? Yitirdiysek eğer, nasıl yaşatmalı onları anılardan çıkarıp?" sözleriyle hüznünü yansıtıyor. Sitem; bir kimseye, yaptığı bir hareketin veya söylediği sözün üzüntü, alınganlık, kırgınlık gibi duygular uyandırdığını öfkelenmeden belirtmektir. Sitem; sevilen, yakın birisine karşı yapılır. Parçada yazar kimseye sitemde bulunmuyor.

Cevap E

Örnek Soru • 2

İngiliz asıllı yazar Christopher Isherwood'un yarı otobiyografik eseri Hoşça Kal Berlin; 1930'lu yılların Berlin'ini, Almanya'nın o günkü durumunu altı hikâye etrafında anlatan ilginç ve önemli bir eser. Yaşantılarını Hoşça Kal Berlin'de görselliği gözeten bir anlatımla romanlaştırmış yazar. Kısa sahnelerden oluşan, hızlı ve tempolu olayların kenarında duran bir gözün egemen olduğu bu sinematografik üslup, yazarın romancılığının en önemli teknik özelliği olarak gösteriliyor.

Bu parçaya göre Isherwood'un eseri okuru;

I. kuşak çatışmaları,

II. gerçeklik,

III. kişisel birikimler

konularından hangileriyle buluşturur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) II ve III

(2015 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada geçen "1930'lu yılların Berlin'ini, Almanya'nın o günkü durumunu altı hikâye etrafında anlatan ilginç ve önemli bir eser." sözlerinden Isherwood'un eserinin gerçeklerden bahsettiğini, "...otobiyografik eseri...", "Yaşantılarını Hoşça Kal Berlin'de görselliği gözeten bir anlatımla romanlaştırmış yazar." sözleriyle de yaşadıklarını, birikimlerini anlattığını anlıyoruz. O hâlde Isherwood'un eseri, okuru gerçekçilik (II) ve onun kişisel birimleriyle (III) buluşturur. Eserde kuşak çatışmasından (I) söz edilmiyor.

Cevap E

28. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 30 dakikada çözünüz.

1. II. Dünya Savaşı bittikten sonra besteciler, özgür ve özgün deneyler yapmaya başlamıştı. 1950'li yılların başları, güdümlü müzik yapma ve geniş kitleleri coşturma anlayışına bir başkaldırı dönemi oldu. Bu kuşak, sesin matematiksel özelliklerini araştırdı, elektronik gereçlerle müziği birleştirdi; grafik, notalama derken yalnız uzman müzikçilerin besteleyip uzman dinleyiciye seslendiği besteler ortaya çıktı. Ancak bu deney kasırgası sırasında bir şey oldu: Besteciler geniş kitlelerden hatta kendi dinleyicilerinden iyice koptu. ----. Bu çabaların sonunda Doğu'yu yeniden keşfedip Doğu'nun çalgılarını ve gizemli felsefesini Batı'nın teknik gereçleriyle birleştirdiler.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Yaratıcılıklarını yitirdikleri için halktan kopan sanatçılar müzik dışı alanlara yöneldiler

B) Uzak coğrafyalara ve tarihin derinliklerine yönelerek kendilerine yeni çıkış kapıları aramaya başladılar

C) Batılı müzisyenler kabuğuna çekilirken Doğu'daki sanatçılar geleneksel çizgilerini korudular

D) Çıktıkları yolun bir çıkmaz sokak olduğunu görüp çok geçmeden eski çizgilerine geri döndüler

E) Müziğin bir uzmanlık işi olduğunu, ona bir bilim adamı tavrıyla yaklaşmak gerektiğini savundular

2. Bunların aralarında güçlü bir bağ vardır ve birbirini sürekli besler. Felsefe olmadan düşünemeyiz, edebiyatın tadını alamayız; edebiyat olmadan duygu ve düşüncemizi ifade edemeyiz, sosyoloji olmadan hiçbirinin arasında ilişkisellik kuramayız. Günümüz gençlerinde sıkça tanık olduğumuz durum çıkar ortaya. Bilgilerin ayrı ayrı çekmecelere kullanılmadan depolandığı durumdan bahsediyorum. Bilgiler arasındaki geçişliliği olanaklı kılmak ve bu bilgileri günlük pratiklerde kullanabilmek için söz konusu alanları birini diğerine tercih etmeden içselleştirmek gerekiyor diye düşünüyorum.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Edebiyat, felsefe ve sosyoloji arasındaki ilişkiden söz eder misiniz?

B) Felsefenin edebiyat ve sosyoloji üzerindeki etkisinden bahseder misiniz?

C) Edebiyat, felsefe ve sosyolojinin yöntemlerinin aynı olduğu söylenebilir mi?

D) Edebiyat ve sosyolojinin çıkış noktasının felsefe olduğunu söyleyebilir misiniz?

E) Edebiyat, felsefe ve sosyolojinin kesin çizgilerle ayrıldığını söyleyebilir misiniz?

3. (I) Beyindeki hipotalamus bölgesi vücudun termostatı olarak nitelendirilir ve vücut sıcaklığının düzenlenmesinden sorumludur. (II) Vücut sıcaklığının yükselmesi olarak tanımlanan ateşlenme genellikle vücudun savunma sisteminin bir tepkisidir. (III) Pirojen olarak isimlendirilen biyokimyasal maddeler hipotalamustaki belirli reseptörlere bağlandığında vücut sıcaklığının yükselmesine sebep olur. (IV) Bu maddeler, vücut dokuları ya da hastalığa sebep olan virüsler ve bakteriler tarafından üretilebilir. (V) Hastalığın ortaya çıktığı bölgeden kan yoluyla hipotalamusa taşınan pirojenler, hipotalamus tarafından tespit edildiğinde vücut sıcaklığı yükselmeye başlar.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Yüzyıllar boyunca insanların en büyük iletişim aracı olan mektup bugün artık çok çok az kullanılıyor. Hiç kullanılmıyor demek belki de daha doğru olacak. Mektuptan kastım kalem, kâğıt ve zarf kullanarak yapılan. Daha 20 yıl önce bile gidilen şehirlerden sevdiklerimize kartpostal gönderme alışkanlığımız vardı. Onun yerine telefon aracılığıyla görüntüler paylaşılıyor şimdi. Anlık mesajlaşma programları yoğun ilgi görüyor. 25 yaş altında olan gençlerin büyük çoğunluğu, bırakın klasik anlamdaki mektubu, e-posta bile kullanmamış durumda. Onlar, sözcükleri bile kısaltarak mesajlaşıyor artık. ABD'li bilgisayar uzmanı Scott Fahlman tarafından bulunan "gülen surat (smiley)" simgesi, işin rengini daha da değiştirdi. "Gülen surat"la başlayan simgeli anlatım insanların vazgeçilmezlerinden biri oldu artık. Sayfalar dolusu yazıyı bir görselle ifade ediyorlar.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Geleneksel haberleşme biçimleri, çağımızın duygu ve düşüncelerini anlatmada yetersiz kalmıştır.

B) Teknolojik gelişmeler, insanlar arasındaki bağların kopmasına yol açmıştır.

C) İletişim yöntemlerinin değişmesi kuşaklar arası çatışmaya neden olmaktadır.

D) Mektuplaşmanın ortadan kalkmasıyla birlikte duygu paylaşımı da ortadan kalkmıştır.

E) Teknoloji ürünü buluşlar, iletişim yöntemlerini değiştirmiştir.

5. (I) Martin Scorsese; 1970'lerde önce bağımsız sinema üreten, sonra Hollywood'ın ticari küresel film üretim sistemine dâhil olan yeni kuşak sinemacıların en önde gelen isimlerinden biridir. (II) Beraber yola çıktığı Coppola, Lucas, Spielberg, Cimino ve Friedkin gibi diğer sinemacı meslektaşlarının çok ötesine geçebilen bir sinema üslubu ile tüm dünyada bilinen bir yönetmendir Martin Scorsese. (III) *Sıkı Dostlar* filminde uyguladığı uzun plan ve hızlı kamera tekniği, Martin Scorsese'nin sinemaya kazandırdığı bir yeniliktir. (IV) Yeni kuşak yönetmenlerce "Scorsese usulü" olarak ifade edilen çekim planında olaylar kesilmeden verilir. (V) Martin Scorsese, karakterlerin ve olayın akışını bölmeden anlatmayı amaçlayan yaklaşımıyla anlatıma bir dinamiklik getirir. (VI) Sinemasal anlatımda zamanın yavaşlatıldığı ve aniden tekrar hızlandığı *Kızgın Boğa* filminde bu yaklaşım çok belirgindir.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

6. Masalların kökleri çok eskilere dayanıyor. Her ülkenin masalları ve anlatıcıları var. Her ülkenin, kökeni çok eskilere dayanan bir masal anlatıcılık geleneği var. Bazılarında tüm canlılığıyla sürüyor bu gelenek bazılarındaysa çoktan kaybolmuş. Örneğin, Amerika'daki son masalcılar unutulalı epey olmuş. Avrupa'da da öyle. ----. Türkiye'de aynı dönemde böyle bir durum söz konusu olmadı çünkü bu gelenek zaten ölmemişti. Bizde meddahlar, dengbejler, âşıklar hep vardı. Mahallelerde komşularına masallar anlatan nineler hiç eksik olmadı.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Köklü bir masal gelenekleri olmadığı için, bir masal kültürü oluşmadı oralarda

B) Batı dünyasında insanların masal yerine modern türlere yöneldiği anlaşıyor

C) Çizgi filmlerin ortaya çıkmasıyla birlikte masallara duyulan ilgi azalmış

D) Bu yüzden onlar, elli altmış seneden beri bu geleneği yeniden canlandırmaya çalışıyor

E) Bu coğrafyalarda insanlar hayal evreninde yaşamak yerine gerçeklerle yüzleşmeyi seçmiş.

7. Fransız ozan Blaise Cendrars, "Şiir, bugünün tarihini taşır." der. Gerçekten de taşıdığı değerler, önerdiği çözümler bugün yazılmış gibidir. Bugünde olmayan, bugünde yaşamayan, kısacası insanın, insanlığın gündeminde olmayan "şey"ler yoktur şiirde. Geçmişin tadını duyursa da onun sözü yaşanan zamanadır. Okura söyledikleriyle yaşanan günün, çağın içindedir. O yüzden şiir zamansızdır.

Bu parçada şiirle ilgili olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yazıldığı çağın duyarlıklarını gelecek kuşaklara aktaran bir köprüdür.

B) Çağının değer yargılarını, duygu dünyasını ve sorunlarını tüm sıcaklığıyla yansıtır.

C) İnsanlığın değişmeyen duygularını yansıttığı için her dönemde güncelliğini korur.

D) İnsanlığın henüz yaşamadığı duyguları önceden dile getirdiği için çağının ilerisindedir.

E) Yazıldığı dönemin sorunlarını sadece dile getirmekle kalmaz, onlara çözümler de önerir.

8. Yunanca kökenli "aforizma" kelimesine bizim kuşaklar tam Türkçe karşılığı olan "özdeyiş", bizden önceki kuşaklar da Arapça kökenli "vecize" derlerdi. Babam her "özdeyiş" kullandığımda "O tam olarak vecize mi?" diye takılırdı bana. Benim sevdiğim ve kullandığım o sözlerin hemen hiçbirini onları yazan veya söyleyen şair, felsefeci ya da yazar planlayarak söylememiştir. Araştırınca bu aforizmaların onların bir söyleşileri veya kitaplarından alıntı olduğunu görürüz. Bir yazar bir aforizma, bir özdeyiş yazayım diye oturup düşünmez. Çünkü o zaman o sözler proje işi olur. Aforizmalar, bir düşüncenin anlatımı sırasında veya bir hikâyenin gelişimi içinde kendiliğinden açılıveren çiçeklerdir.

Bu parçada aforizmalarla ilgili vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kısalık B) Kalıcılık C) Doğallık D) Özlülük E) Etkileyicilik

9. (I) Antik Yunan sanat ve kültür dünyasını, toplumsal yaşam ve insan ilişkilerini, gelenek ve göreneklerini yansıtan İlyada ve Odysseia destanları; o günden bugüne yazın, gösterim, görsel ve görüntü sanatlarında kendine yer açtı. (II) Yunan dünyasının büyük ozanı Homeros'un destanları, Troya'da olan bitenin anıtsal birer yapıtı olmanın ötesinde, olay örgülerinin öncesi ve sonrasıyla da sanatçılara çıkış noktası oluşturdu. (III) Norveçli oyun yazarı ve akademisyen Finn Iunker'in *Iphigenia* ve *Helen* adlı oyunları böylesi bir yaklaşımın ürünü olarak ortaya çıkmış. (IV) Tek kitap içinde yayımlanan ve çağdaş tiyatronun anlatım olanaklarını içinde barındıran "Iphigenia" ve "Helen", birbirinin içine akan olay örgülerine sahip iki oyun. (V) On yıl süren Troya Savaşı'nın başlangıcında duran Iphigenia ile savaşın son altı ayı üzerinde biçimlenen Helen'in yaşadıkları iç içe geçiyor çoğu zaman.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Pek çok sanatçı, onları bilindik anlatımlarının ve içeriklerinin dışına çıkarak yeniden biçimlendirdi." cümlesi getirilebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

10. Kış, İstanbul'a griliği ile yüklenmiş. Güneş, Balat'ın eski sokaklarında, ansızın çıkıp gelen kadim bir dost sıcaklığı ile bulutları aralayıp gülümsüyor arada bir. Gökyüzü, iyiden iyiye içine kapanmış. Sessizce ağlarcasına çiseleyen yağmurla birlikte bir garip rüzgâra sarınmış hüzün geziniyor etrafta. Pencerelerden aşağı bırakılmış allı morlu çamaşırlar... Kızarmış balık ve yeni soyulmuş kuru soğan kokusu... Hemen köşede bir bakkal dükkânı var. Kapısının üstünde asılı duran plastik toplarıyla, gazoz kasalarıyla, neredeyse asırlık ekmek dolabıyla tam bir anı sandığı. Bir zamanlar "Altın Boynuz" diye bilinen Haliç'in eteklerindeki bu semt, zamana direnmeye çalışıyor.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Neden-sonuç ilişkisi kurulmuştur.

B) Benzetme yapılmıştır.

C) İkilemelere yer verilmiştir.

D) Betimlemeye yer verilmiştir.

E) Kişileştirmeye yer verilmiştir.

11. - 12. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Söylenceye göre doğudan gelen iki derviş, epeyce yol katetmiş, yorulmuştur. Yemyeşil bir ovaya gelince biri diğerine "Konaklayalım mı?" anlamında "Konalım mı?" diye sorar. Diğeri "Ne duruyorsun kon, ya!" der. Orası Konya olur. Söylencede böyle geçse de yerleşim Prehistorik Çağ'dan başlar Konya'da. Kazılarda Prehistorik Çağ içinde değerlendirilen Neolitik, Kalkolitik ve Erken Bronz Çağ'larına ait bulgulara rastlanmıştır. Karahöyük ve dünyanın en eski yerleşim yerlerinden biri olan Çatalhöyük bunu kanıtlar. Anadolu Selçuklularına ve Karamanoğullarına başkentlik yapmıştır. Konya, Türkiye'nin yüzölçümü itibari ile en büyük ilidir. İlin ekonomisi tarım, hayvancılık, sanayi, halıcılık ve turizme dayalıdır. Sınırları içerisinde bulundurduğu Konya Ovası Türkiye'nin en büyük ovasıdır. Konya, tarih boyunca hep önemli bir tarım merkezi olmuştur. Ülkemizin hububat üretiminin çok önemli bir bölümünü karşılayan kent, "Türkiye'nin tahıl ambarı" olarak anılır. Ünü ülke sınırlarını aşmış yemekleri vardır: Etli ekmek, bamya çorbası, Mevlâna böreği, yağ somunu, tiriti, Konya pilavı, sac arası, fırın kebabı... Bu güzellikleri görmek için, otobüs yolculuğunu sevmeyenler için uçak ve hızlı tren seçenekleri de vardır.

11. Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisine yer verilmemiştir?

A) Örneklendirmeye
B) Karşılaştırmaya
C) Açıklamaya
D) Tanık göstermeye
E) Somutlamaya

12. Bu parçadan Konya ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Ulaşım için farklı alternatiflerin olduğuna
B) Halkının geçim kaynaklarının neler olduğuna
C) Adının nereden geldiğiyle ilgili bir efsanenin olduğuna
D) Yönetimsel açıdan Türk tarihinde önemli bir yerinin olduğuna
E) Yabancı turistlerce tercih edilmesinde zengin mutfak kültürünün ilk sırada yer aldığına

13. Avusturyalı şarkiyatçı Joseph von Hammer'in seyahatnamesi, ilk kez tam metin olarak Türkçede. Hammer, on dört gün süren Bursa, İznik ve İzmit gezisinde önemli gördüğü yerleri anlatıyor eserinde. Eseri okurken Evliyâ Çelebi'nin hâlâ yaşadığı ve Hammer'i gezdirdiği duygusuna kapılıyorsunuz. Şehri tanımaya, görmeye ve anlamaya çalışırken izlediği rota, Evliya Çelebi'nin ayak izleri âdeta. Sadece Evliya Çelebi değil, hangi köşeyi dönseniz, hangi sokağa girseniz Tanpınar'la da göz göze geliyorsunuz. Hammer'in Evliya Çelebi'nin eserini okuyup etkilendiğini düşünebilirsiniz. Oysa Tanpınar için bunu söylemek mümkün değil. Onları böylesine örtüştüren şey, gözlerindeki yetkinliktir. Bakmasını bilen başka bir gezgin de o toprakları dolaşsa aynı noktaların fotoğrafını çekecekti.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yapıtlar arasındaki benzerlik, bazen esinlenmeden değil, sanatçı duyarlılığından kaynaklanır.
B) Sanatta bir konunun kim tarafından anlatıldığı değil, nasıl anlatıldığı önemlidir.
C) Metinler arası göndermeler yapma, yazarların başvurduğu yöntemlerden biridir.
D) Büyük sanatçıların gölgesi kendinden sonra verilen yapıtların üzerinde hep hissedilir.
E) Farklı kültürlerde doğup büyümüş sanatçılar, yapıtlarında benzer konulardan söz edebilir.

14. Kavurucu yaz sıcaklarının etkisini kaybettiği, güz serinliğinin yaşandığı günlerdi. (1) Zaman zaman gökyüzünü kaplayan gri bulutlar yaklaşan sonbahar yağmurlarının habercisiydi. (2) Yaklaşan kara kışa yalnız insanlar değil, doğa da hazırlanıyordu kendince. (3)

I. Dalgalar kıyıya daha sert çapıyor, rüzgâr fırtınaya dönmeye hazırlanıyordu.

II. Daha birkaç hafta önce her yeri yakıp kavuran güneş, havayı ısıtamıyordu artık.

III. Evlerin çatıları onarılıyor, yüksek duvarlarla çevrili bahçelerde kış hazırlıkları yapılıyordu.

Bu parçanın anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için 1, 2 ve 3 ile belirtilen yerlere I, II ve III numaralı cümlelerden hangileri getirilmelidir?

	1	2	3
A)	I	III	II
B)	II	I	III
C)	II	III	I
D)	III	I	II
E)	III	II	I

15. Ahmet Muhip Dıranas öldüğünde yetmiş yaşındaydı. Yeni şiirleri, başka yapıtları var mıydı hazırladığı? Belki vardı, yarımdı ya da yayımlamaya uygun görmemişti. Bir avuç dizeydi bize bıraktığı. Bir avuç!.. Ama en değerli taşlar gibi ölümsüz dizelerle dolu bir avuç... İlle de binlerce şiir mi yazmalı? Zaman, o binlercenin yüzlercenin içinden bir seçme yapacak nasıl olsa. Hiçbir ozanın arkasından yüzlerce şiir kalmaz, yaşamaz, etkilemez insanlığı; içlerinden beşi onu, en çok da bir kitaplık şiir kalır. Dıranas'ın kitabında şişirme, aceleye gelmiş bir tek şiir bulamıyorsak bu, onun sanatçı duyarlılığındandır.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceyle örtüşmektedir?

A) Şiirde ustalaşmak zaman ister.

B) En güzel şiirler, ileri yaşlarda yazılır.

C) Şiirin gerçek değeri zamanla anlaşılır.

D) Şiirde nicelik değil, nitelik önemlidir.

E) Kalıcı olmak için az şiir yazmak gerekir.

16. Yaşamı ve sanatı iç içedir. Çalıp söylediği türkülerde ve bozlaklarda yaşadıklarını bulmak, türkülerin ortaya çıkmasını sağlayan duygu yoğunluğunu görmek mümkündür. Küçük yaşlarda babası Muharrem Ertaş'la gittiği düğünlerde keman, bağlama, cümbüş çalar; köçeklik yapar. Burada elde ettiği kazanımlar onun sanat eğitiminin temelini oluşturur. İcrasının zorluğu nedeniyle yok olmaya yüz tutan bozlaklar, onunla orijinal kimliğini koruyabilmiştir. Kendi türkülerinin yanı sıra Muharrem Ertaş başta olmak üzere Âşık Kerem'den Karacaoğlan'dan Pir Sultan Abdal'ın sözlerini "havalandırdığı" da olmuştur. "Havalandırmak" sözcüğünü bestelemek anlamında kullanır. Ona göre söz bir laftır, onu insana kabul ettiren havadır. Söz ne kadar güzel olursa olsun hiçbir zaman türkü kadar içimize işleyemeyeceğini söyler.

Bu parçada Neşet Ertaş ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Farklı enstrümanları kullanabildiğine

B) Türkü ve bozlaklarında kişiliğini yansıttığına

C) Bestenin sözün etkisini artırdığını düşündüğüne

D) Geleneksel türküleri kendince yeniden yorumladığına

E) Sanat anlayışının oluşmasında babasının büyük etkisinin olduğuna

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Şile'de bez üretimi önce ipekle başlamış, ketenle devam etmiş; ketenciliğin yorucu olması ve üretimin düşmesiyle pamuk ipliğinden dokumacılık başlamıştır. Şile bezinin doğal lifli ve %100 pamuk olması, kıvrımlı bürümcük iplikten dokunması ve işlem aşamaları özgündür. Hem atkısının hem de çözgüsünün kıvrak iplikten yapılmış olmasıyla benzersiz bir üründür. İplikleri kelepler hâlinde alan dokumacılar, onları un çorbasında bakır kazanlarda kaynatır. Un, pamuğun dokusuna iyice işler. Ardından kurutulur. Kuruyan çileler çıkrıklarda masuralara sarılır. Bu işlemlerde kullanılan ölçü ve yöntem atadan kalmadır. Sonra dokuma evresine geçilir. Dokunan bezler kirece batırıldıktan sonra denizde yıkanıp kumlar üzerinde kurutulur. Özgün biçimi bej olmakla birlikte pek çok alternatif sunulabilmektedir. 200'ün üzerinde Şile bezi el sanatları motifi olduğu bilinir. Elbise, bluz, ferace, tunik, gecelik, gömlek, masa örtüsü, çay takımı, şalvar, nevresim ve pike takımları gibi birçok ürün elde edilir. Pek çok ülkede bilinen ve aranan bir üründür. Bu açıdan ülkemiz için bir gelir kaynağıdır. Edebiyat ve sanat açısından da önemlidir. Ünlü şairlerin dizelerinde yer alır. Çeyiz sandıklarının vazgeçilmezidir. Yapısında sentetik madde kullanılmaz, yüzde yüz pamuk ipliğinden dokunan son derece sağlıklı ve doğal bir üründür. Gözenekler açıldığından giysinin hava geçirgenliği artar. Teri absorbe eder. Bu sayede vücuda yapışmaz, ona nefes aldırır.

17. **Bu parçada Şile beziyle ilgili olarak aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?**

A) Ne tür ürünler üretilmektedir?

B) Farklı renklerde üretilebilmekte midir?

C) Kullanılan iplik türü zaman içinde değişmiş midir?

D) Ekonomik ve kültürel bir değer olduğu söylenebilir mi?

E) Dokumalarda kullanılan motiflerde nelerden esinlenilmiştir?

18. **Bu parçaya göre Şile beziyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Yurt dışında alıcılarının olduğu

B) Dokunma yöntemiyle diğer bezlerden ayrıldığı

C) Kolay yıpranmadığı için uzun süre kullanılabildiği

D) İnsanın rahat etmesini sağlayan bir dokusunun olduğu

E) İpliklerin dokuma için hazır hâle getirilmesinde geleneksel yöntemlerin kullanıldığı

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Londra, 1908 ve 1948'den sonra 2012 Yaz Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yaptı ve bu unvana sahip ilk kent oldu. Suudi Arabistan kafilesinde üç kadın sporcu yer almasıyla birlikte bu alandaki istisna ortadan kalkmış oldu. Kadınların boks müsabakalarında yarışmasıyla birlikte kadınların yarışmadığı branş kalmamış oldu. 88 yıl sonra teniste karışık çiftler yarışı düzenlendi. Softbol ve beyzbol programdan çıkartılınca iki spor branşı eksildi ancak kategori sayısı aynı kaldı. Kanoda 500 m yarışı kaldırıldı, yerine 200 m yapıldı; 500 m erkekler ikili kaldırıldı, yerine 200 m kadınlar tekli yapıldı. 19 kilometresini bitirebildiği yarışta baygınlık geçiren dünya şampiyonu Borchin, ambulansla hastaneye kaldırıldı. İspanya ile Fransa arasında yapılan çeyrek final basketbol karşılaşmasında, maçı son dakikalarda kaybeden Fransa'nın yıldız oyuncusu Batum diskalifiye edildi. Güney Afrika'nın dört tek dümencisiz yarışında altın madalya kazanması, Nijer'de daha üç ay önce kürek çekmeye başlamış bir kürekçinin olimpiyata katılması ve ülkesinde halk kahramanı ilan edilmesi en çok konuşulan konular arasında yer aldı. Tek çifte yarışında İngilizlerin kazandığı bronz madalya 1928 yılından beri bu tekne sınıfında İngiltere'ye gelen ilk madalya olmuştu. İngiltere açısından bir başka nokta da 1924'teki olimpiyatlara katılan İngiliz atletleri anlatan ve 1981 yılında Oscar ödülü alan *Chariots of Fire* adlı filmin kutlamaların bir parçası olmasıydı.

19. **Bu parçada 2012 Londra Yaz Olimpiyat Oyunları ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?**

A) Kadın sporcu göndermeyen ülke kalmadığına

B) Birden çok Afrika ülkesinin madalya kazandığına

C) Kadınların ilk kez bütün branşlarda yarışmaya katıldığına

D) Ev sahibi ülkenin yıllar sonra bir branşta ilk kez madalya kazandığına

E) Uzun bir aranın ardından bazı branşların yeniden programa alındığına

20. **Bu parçadan 2012 Londra Yaz Olimpiyat Oyunları ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?**

A) Üçüncü kez aynı kentte düzenlemiştir.

B) Bazı kategorilerin niteliğinde değişikler yapılmıştır.

C) Uzun bir aradan sonra ilk kez sinema etkinliklerine yer verilmiştir.

D) Daha önce yarış düzenlenen bazı spor dallarında yarış düzenlenmemiştir.

E) Sağlık sorunu ya da sportmenliğe aykırı davranış nedeniyle yarışmaları tamamlayamayan sporcular olmuştur.

Soru Çözdüren Teknik

Ulaşmak, "bir yere varmak, bir şeye erişmek, bir şeyi elde etmek" anlamına gelir. Ulaşılabilmek ise "ulaşılma ihtimali veya imkânı bulunmak" demektir. Parçadan hareketle ulaşılabilecek yargının sorulduğu sorularda seçeneklerde verilen yargılara varabileceğimiz, onu destekleyen sözlerin olup olmadığına bakmak gerekir.

Örnek Soru • 1

Ey insan! Etrafında yarattığın düşmanlar seni kendi kusurlarının, eksikliklerinin farkına varmaktan alıkoyar. Başkalarını cezalandırdığın, aşağıladığın hatta yok ettiğin sürece dikkatini kendi içine yöneltemezsin. Böylece kendinle yüzleşme ihtiyacı da hissetmezsin. Yarattığın düşmanlar çaresizliklerinin yerini alır, onlar sayesinde zayıflıklarının üstünü örtersin. Şunu aklından çıkarma: "Sandığın gibi başkalarının günahları, seni aziz yapmaz!"

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Bireyin dışarıya ve başkalarına yansıttığı öfke ve nefret, zamanla kendi zaaflarından arınmasına neden olur.

B) Bireyin yaşadığı toplumdaki öteki bireylerin hatalarına karşı geliştirdiği tavır, kendi benliğiyle kurduğu bağı güçlendirir.

C) Ötekileştiren ve ötekini düşman gibi gören birey, kendini eleştirme ve yargılama ihtiyacını hissetmeyerek kendini yüceltir.

D) Bireyin çevresindeki insanları tehdit olarak algılamasının temelinde toplumdan yalıtılmış bir hayat sürmesi yatar.

E) Kendilerine ve başkalarına yönelttikleri eleştirel sese kulak vermeyi başarabilenler hatasız ve dengeli bir yaşam sürerler.

(2020 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada sürekli düşman yaratan kişilerin kendi kusurlarının, eksikliklerinin farkına varamayacağı, onlarla uğraşmaktan dikkatini kendi içine yöneltemeyeceği söyleniyor. Yarattığı düşmanların onun eksiklerinin üstünü örttüğü, dolayısıyla kişinin kendisiyle yüzleşme ihtiyacı duymadığı anlatılıyor. Biz buradan "Ötekileştiren ve ötekini düşman gibi gören birey, kendini eleştirme ve yargılama ihtiyacını hissetmeyerek kendini yüceltir." yargısına ulaşabiliriz.

Cevap C

Örnek Soru • 2

QWERTY sisteminin kullanıldığı daktilo, harf düzeninin sıkışmasını en aza indiren, ticari anlamda başarılı ilk daktilo olarak 1874'te ortaya çıkmıştır. Ancak QWERTY klavyesinde vuruşların %32'si orta, %52'si üst ve %16'sı da ulaşması en zor olan alt sırada yapılır. Dahası bu diziliş, daha zayıf olan sol elin ve en zayıf olan serçe parmağın çok fazla kullanılmasını gerektirir. Ayrıntılı çalışmaların ardından Dvorak 1932'de, QWERTY klavyesini öğrenmek için gereken zamandan daha kısa sürede öğrenilebilen, klavye kullanıcısının başarısını ve hızını büyük oranda artıran yeni bir klavye geliştirdi. Ancak Dvorak klavyesi, o günden bugüne İngiliz dilinin standart klavyesi QWERTY'nin yerini alamadı.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerin hangisine ulaşılabilir?

A) Bir yeniliğin eski yöntem veya fikirden belirgin şekilde iyi olması uzun vadede de olsa toplumda kabul edileceğini gösterir.

B) İcat edilen aletlerin ortaya koyduğu yenilikler, bu aletlerin esas amacının dışında farklı amaçlara da hizmet etmesine neden olur.

C) Yeniliği ortaya çıkaran kişinin unvanı, bu yeniliğin insanlar tarafından kullanılma olasılığının artmasında etkilidir.

D) Bir yeniliğin benimsenmesi için toplumun gereksinim, değer ve hedefleriyle görece uyum içinde olması gerekir.

E) Uyum sağlamayı gerektiren bir yeniliği kabul etmek yerine alışkanlığa bağlı kalmak insanlara daha kolay gelir.

(2020 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada "QWERTY sisteminin kullanıldığı daktilo"nun klavye düzeninin kullanım zorluklarından söz edildikten sonra, Dvorak tarafından kısa sürede öğrenilen ve kişinin başarısını ve hızını artıran bir klavye sisteminin geliştirildiği söyleniyor. Ancak Dvorak klavyesinin QWERTY'nin yerini alamadığı söyleniyor. Biz buradan E'deki " Uyum sağlamayı gerektiren bir yeniliği kabul etmek yerine alışkanlığa bağlı kalmak insanlara daha kolay gelir." yargısına ulaşabiliriz. Çünkü yeni sistem eskinin yerini alamadığına göre insanlar yeni sisteme uyum sağlamak yerine alıştıkları sistemde devam etmek istemiştir.

Cevap E

29. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 30 dakikada çözünüz.

1. Psikolojinin Freud, Adler, Jung, Yalom gibi pek çok önemli ismi, okudukları romanlardan örnekler verdi, doğrudan bu türde eserler kaleme aldı. Freud, "Ozanlar ve filozoflar, bilinç dışını benden çok daha önce açığa çıkardılar. Benim açığa çıkardığım şey, bilinç dışının incelenmesine yardımcı olacak bilimsel yöntemdir." derken çocukluk döneminden itibaren okuru olduğu Shakespeare'i, lise öğrencisiyken çevirisini yaptığı Sophokles'i ve daha pek çok yazarı ve şairi kastediyordu. Kendisine "Sizin ustalarınız kimlerdir?" diye sorulduğunda rafları şiirler, romanlar, öykülerle dolu kütüphanesini gösterdiği anlatılır.

Bu parçada psikoloji alanında isim yapmış kişilerle ilgili olarak asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Edebiyat alanında verilen eserlerin ana temalarından birinin insan psikolojisi olduğunu söylemişlerdir.

B) Felsefe ve edebiyatın, psikoloji biliminden çok daha önce ortaya çıkmasının avantajlarından söz etmişlerdir.

C) Edebiyat eserlerini sadece düşüncelerini oluşturmakta bir esin kaynağı olarak görmekle kalmayıp o alanda yapıtlar vermişlerdir.

D) İnsanın ruhsal durumunu edebiyatçıların daha güzel anlattığına inandıkları için, edebiyatın anlatım gücünden yararlanmışlardır.

E) Edebiyat ile psikoloji arasındaki yakın ilişkinin bu türlerde verilen eserlerin kesin çizgilerle ayrılmasını güçleştirdiğini savunmuşlardır.

2. Çok kısa süreliğine gördüğümüz bir kişiyi aradan belli bir süre geçtikten sonra tanımamız hiç de kolay olmayabiliyor. Bunda algılama hızımızın rolü büyüktür. İnsan yüzü gibi karmaşık uyarıcıların görsel tanımlama süresi üzerine etkisi konusunda şu ana kadar çok az sayıda araştırma yapılmıştı. Bu amaçla yapılan yeni bir çalışmada, yaş ortalamaları 22 ve 70 olan iki gruba bulanık insan yüzü resimleri gösterilerek beyinlerinde oluşan elektriksel tepki ölçüldü. 70 yaş ortalamasına sahip insanlarda tepki hızının yavaş olduğu saptandı. Aynı kişilerde bu tip durumlarda ortaya çıkan başlıca bileşen N170'in ileri yaşlarda yüzlere karşı yeterince hassas olmadığı, uyarıcıdan 170 milisaniye sonra ortaya çıktığı tespit edildi. Yaş ortalaması 22 olan grupta ise bu durum, daha çok yüzün görünmesiyle ortaya çıkıyor.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Algı düzeyi yüksek kişiler, kişinin nasıl davranacağını sezebilmektedir.

B) Kişi yaşlandıkça, karşısındaki kişinin yüzünü tanımakta zorlanmaktadır.

C) Gençlerin yüzü, yaşlıların yüzüne göre daha fazla akılda kalabilmektedir.

D) Daha önce görülen bir kişinin yüz hatlarından tanınması, onun genç ya da yaşlı olmasıyla yakından ilgilidir.

E) Görüntünün netliği, algılamanın daha hızlı olmasını sağladığı için, bir kişinin yüz hatlarından hızlı bir şekilde tanınmasını sağlar.

Strateji Yayınları

3. (I) Yaklaşık 2000 yıllık bir geçmişi olan İpek Yolu'nun, ilk defa MÖ II. yüzyılın sonlarında açıldığı bilinmektedir. (II) Doğu'nun, ürettiği ipek ve ipekli mallarına pazar aradığı, Batı'nın da Doğu'daki ipek ve diğer kıymetli malları elde etmek için açtığı bir yollar ağıdır. (III) İpek Yolu, Doğu'dan ziyade Batı ülkelerinin ihtiyaçları dikkate alınarak gerçekleştirilmiş bir ulaşım ağıdır. (IV) "İpek", "ipek halkı" ve "ipek ülkesi" anlamlarında Batı'da Herodotos'tan itibaren ilk kaynaklarda "ipek" için kullanılan kelime, Grekçe ve Latince "Seres" olup "Serica" ise "ipek ülkesi" anlamındadır. (V) "İpek Yolu" sözünün ilk kullanılışı da 2000 yıllık geçmişine rağmen oldukça yenidir. (VI) İlk defa XIX. yüzyılın ikinci yarısında, Alman bilgini Ferdinand von Richthofen tarafından kullanılmış, ondan sonra gerek Batı'da gerekse Doğu'da yaygınlaşmıştır.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) IV B) II C) III D) VI E) V

4. Kalın gözlükleri arkasına mevzilenmiş, bir lambalı radyo üstünde ibadet eder gibi çalışıyor. Tavandan sarkan ampul, onu ve radyoyu cılız sarı bir ışıkla aydınlatıyor. Kendine güveni sonsuz. "Bana gelip de çalışmayanı olmaz. İnsan, evinin içini nasıl gözü kapalı bilirse ben de radyoyu öyle bilirim. Hangi memleketin malı, ne zaman yapılmış hatta hangi usta kaynatmış lehimlerini... Benim tezgâhıma otursun bir kere, tanımam için yeterli!" diyor. Transistörlü radyolarla hiç mi hiç arası yok. Gençlik günlerinin İstanbul'undan bugünkü İstanbul ne kadar uzaksa transistörlü radyolar da kendisinden o kadar uzak. Bu radyoların kaça alınıp satıldığını sorduğumuzda fiyat sözcüğünü kullanmıyor, ısrarla "kıymet" diyor. Sanki bu cihazlara duyduğu saygıyı vurgulamak ister gibi! Hayatta en değer verdiği varlıkların parayla ifade edilmesine gönlü razı olmuyor.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Öyküleme B) Benzetme C) Betimleme
D) Karşılaştırma E) Örneklendirme

5. (I) Büyülü gerçekçilik akımının yaşayan en önemli yazarlarından Michal Ajvaz'ın felsefi romanı *Altın Çağ*, düşsel bir serüven. (II) Ajvaz, *Altın Çağ*'da bir Avrupalının Atlantik Okyanusu'ndaki tuhaf bir adada yaşadıklarını, özgün bir şekilde anlatıyor. (III) Her adalının katkıda bulunduğu, giderek dallanıp budaklanan, âdeta canlı bir kitabın etrafında şekillenen fantastik bir yolculuğa çıkıyor okur. (IV) Gezgin anlatıcının öyküsü ile roman kişilerinin yaşadıkları birlikte inşa ediliyor bu büyülü seyahatnamede. (V) Okudukça giriftliğin arttığı, düğümlerin çoğaldığı, sorulara cevap bulmanın zorlaştığı yapı içinde ilerlemek bir okur için hayli güç.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Aynalar, labirentler, sudan duvarlar, taştan evler, düşlerin dünyasından gerçekliğe doğru süzülen akıntılar iç içe verildiği için, 'kitap içinde kitap' denebilecek bir yapısı var romanın." **cümlesi getirilebilir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Film eleştirisi, sinema sanatının ürünlerini anlama ve değerlendirme yetisine sahip bir seyirci kitlesi yaratmaya katkıda bulunur. Bu yetiyi kazanmış bir izleyici; filmi patlamış mısır yeme telaşı içinde değil, filmdeki gizli anlamları bulup çıkararak, sembollerin ardında gizlenen dünyayı keşfederek seyreder. Sinema eleştirisinden edindiği birikim sayesinde filmleri edilgen bir biçimde seyretmez, filmi eksik ve üstün yanlarıyla değerlendirir. Film eleştirisi, filmlerin hangi açılardan değerlendirileceğine, farklı yaklaşımlar bağlamında hangi yönlerinin ele alınacağına yönelik bir pusuladır. Seyirci, o pusulayı izlediği filme uygular. Böylece izlediği filmden aldığı lezzet artar. Sıradan bir seyirci olmak yerine düşünen, kafa yoran, bilinçli bir izleyici durumuna gelir.

Bu parçada film eleştirileriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Nitelikli bir izleyici kitlesinin oluşumuna katkı sağladığına
B) İzleyicinin, filmi anlamlandırmasına katkıda bulunduğuna
C) İzleyicinin, filmden her izleyişte ayrı bir tat almasını sağladığına
D) İzleyicilere filmleri eleştirel bir yaklaşımla izleme yetisi kazandırdığına
E) Seyirciye filmlerin nasıl izlenmesi gerektiğine yönelik bir yol haritası sunduğuna

7. Gecekondu ıslahı diye bildiğimiz uygulamaların genişletilmiş bir biçimidir. Plansız yapılaşma ortadan kaldırılarak bölgelerinin göze daha hoş görünür bir şekle kavuşması amaçlanıyor. Alt yapı sorunlarının çözüldüğü, sağlıklı ve sağlam yapıların olduğu modern yerleşim alanları oluşturulmak isteniyor. Bölge yeniden inşa edilirken sosyal donatı alanlarının ihmal edilmeyeceği, tarihsel yapıtların korunacağı, çevre düzenlemelerinin yapılacağı söyleniyor. Yaşanabilecek afetlere karşı tüm önlemlerin alınacağı ifade ediliyor. Ama istenenlerin tam olarak yapılabildiğini söylemek zor. Gecekondulardan temizlenen bölgede yüksek katlı yapıların hatta gökdelenlerin yükseldiği görülüyor. Daha yoğun yaşamın olduğu, yapay bölgeler oluşuyor.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Büyük kentlerdeki kentsel dönüşüm projeleriyle ilgili ne düşünüyorsunuz?

B) Büyük kentlerde ilk kez yerleşime açılan alanlarla ilgili görüşleriniz nelerdir?

C) Uydu kent denen yerleşim yerleri kurulmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

D) Konut stokunu eritmek için yapılan kampanyaları doğru buluyor musunuz?

E) Kent mimarisini değiştirmeye yönelik yeni yaklaşımlar hakkında neler söylersiniz?

8. (I) Anadolu coğrafyasında vaşak, karakulak, saz kedisi, yaban kedisi ve İran leoparı olmak üzere beş vahşi kedi türü yaşamlarını zor koşullar altında devam ettirmeye çalışıyor. (II) Vahşi kedi türleri için yaşam koşullarının giderek ağırlaşması, doğal nedenlerden değil; insanlardan kaynaklanıyor. (III) Ormanlık alanların hızla yok olmasının bir sonucu olarak yaşam alanlarının daralması ve tarımda kullanılan zehirler, vahşi kedilerin soyunu tehdit ediyor. (IV) Büyük kedi avlamanın avcılar arasında bir tür saygınlık olarak görülmesi nedeniyle de görüldükleri yerde vurulabiliyorlar. (V) Ekosistemdeki sayılarının az olması, gece aktif olmaları, kendilerini iyi gizlemeleri gibi nedenlerle vahşi kedilerin doğal popülasyonları hakkında kesin bilgiler elde edilemiyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Canlı organizmalarda renk değiştirme, genel olarak çevrelerinde gerçekleşen değişimlere tepki olarak ortaya çıkar. Işık ya da sıcaklık değişimleri de renk değişimlerinin başlamasında etkili olabilir. Omurgalılarda renk değişiminden sorumlu yapılar, farklı renklerin oluşmasını sağlayacak şekilde ışığı yansıtan ve saçan kristaller ile renk molekülleri yani pigment içeren kromatofor hücreleridir. Farklı türleri olan bu hücrelerden melanofor, renk değiştirmede önemli bir etkiye sahiptir. Melanofor hücrelerinde bulunan melanin pigmentleri, derinin yüzeyi boyunca genişleyebilen kolları sayesinde diğer renk veren hücreleri örterek farklı tonların oluşmasını sağlar. Mürekkep balığı gibi kafadan bacaklılarda ise pigment keseleri içeren renk hücreleri kas lifleriyle çevrelenmiştir. Bu kaslar kasıldığında pigment keselerinin büyüklüğünde ve şeklinde meydana gelen değişimler sonucunda ani renk değişimleri gözlenir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılamaz?

A) Dışsal faktörler canlının renk değiştirmesinde tetikleyici rol oynayabilir.

B) Renk değiştirme süreci canlının türüne göre farklı mekanizmalarla gerçekleşir.

C) Ani renk değişimlerinin olması için canlı organizmaların hızlı hareket etmesi gerekir

D) Melanofor hücrelerinin içindeki melanin pigmentlerinin hareketi renk değişimine neden olur.

E) Bazı canlılarda kasların gerginleşmesi renk değişimine neden olan hücrelerin hacmini ve biçimini etkilemektedir.

10. Babam nüktedan bir insandı. O kadar ince bir espri anlayışı vardı ki… Kendisiyle beş dakika konuşsanız havanız değişirdi. Odaya girer, bir iki espriyle herkesin sempatisini kazanırdı. Bana "Gezici tiyatrocular gelmiş, gitmek istersen seni de götüreyim." dedi bir gün. Gittik, birlikte bir oyun izledik; güldük, eğlendik. Daha oyunu izlerken özümü bulmuş, kendimi keşfetmiştim. Çok geçmeden sahnenin öbür tarafına geçtim. İyi ki de girmişim bu yola. İnsanları gülümsetebilmek çok büyük bir mutluluk çünkü!

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Oyun yazarlığına nasıl başladınız?

B) Hayatı ciddiye almamayı nasıl başardınız?

C) Komedyen olmaya nasıl karar verdiniz?

D) Olaylara espriyle yaklaşmayı kimden öğrendiniz?

E) Tiyatro konusunda araştırmalar yapmaya nasıl karar verdiniz?

11. Bu yazarımızın sadece romanlarında değil, öykülerinde de iç ve dış dengesi öylesine güçlüdür ki birinden bahsederken zorunlu olarak diğerinden de söz etmek gerekir. Metnin konusu ya da ideolojisi, metnin yapısal özelliklerinden ayrı düşünülemez. Her ayrıntının, her karakterin bir anlamı, temsiliyetini yüklendiği bir toplumsal aidiyeti vardır. Yazının iskeleti, uzunluğu veya kısalığı, kullanılan teknikler o aidiyetin bir parçasıdır. Karakterlerin, ayrıntıların ve olayın sembollere dönüşmesinin dışında, bakış açısı ve anlatım tekniği de içeriği destekleyici özellikler taşır.

Bu parçada sözü edilen yazarla ilgili olarak asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yapıtlarında biçim ve içerik birbirine sıkı sıkıya bağlıdır.

B) Yapıtlarını düşünceyi yayma aracı olarak görmektedir.

C) Daha önce yazdığı yapıtlarına göndermeler yapmaktadır.

D) Kişileri geldikleri çevrenin diliyle konuşturarak dilin anlatım olanaklarını zenginleştirmiştir.

E) Konuyu ayrıntılı olarak anlatmak yerine semboller aracılığıyla anlatmayı tercih etmiştir.

12. Yanardağların patlaması sonucu çevreye saçılan volkanik kül ve magmanın soğumasıyla pek çok mineral yerin derinliklerinden yüzeye çıkıyor. Daha sonra oluşan volkanik kayaçlar, Güneş'ten gelen enerji, atmosferdeki nem ve çeşitli gazlar nedeniyle fiziksel ve kimyasal olarak aşınarak toprağa dönüşüyor. Böylece yararlı mineral ve besinler, canlı türleri için kullanılabilir hâle geliyor. Volkanik topraklar Dünya yüzeyinin %1'ini kaplamasına rağmen toplam nüfusun %10'unu besliyor. Yanardağların potansiyel tehlikelerine rağmen insanlar bu bölgeleri yerleşim alanı olarak kullanıyor.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Yanardağlardan çıkan gazlar, hava kirliliğine neden olmaktadır.

B) Dünya nüfusunun önemli bir bölümü volkanik alanlarda yaşamaktadır.

C) Yanardağların çevresinde tarımsal açıdan verimli alanlar oluşmaktadır.

D) Volkanik patlamalar giderek daha büyük can kayıplarına yol açmaktadır.

E) Yanardağların olduğu bölgelerde tarım dışı ekonomik faaliyet yapılamaması, insanları tarıma yönlendirmektedir.

13. - 14. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Eğitimin her safhasında tarih dersleri verilir. İlkokuldan itibaren belli başlı uygarlıkların anlatıldığı müfredatlar takip edilir. Devletlerin kurulması, gelişmesi, yıkılması; savaşlar, barışlar; insan topluluklarının kültür ve medeniyetleri, dinî ve kültürel çatışmalar gibi pek çok konuya girilir de yakılan ormanlardan, kesilen ağaçlardan, kurutulan ırmaklardan tek kelime edilmez. Bunun bir sonucu olarak da çoğumuz çevre sorunlarının günümüzün modern dünyasına özgü olduğunu sanarız. Bu sanımız bizi geçmiş uygarlıkların çevreye olan duyarlılığı konusunda fazla iyimser kurgulamalara götürür. Oysa çevre sorunlarının yıktığı pek çok uygarlıktan bahsedilir tarihî kaynaklarda. İnsan topluluklarının tarımı geliştirip doğaya daha çok hâkim olmaya başladıkça başta toprak olmak üzere doğal kaynakları nasıl geri dönülemez biçimde yok ettiği anlatılır. Farklı uygarlıklarda insanların bu tahribatı kendileri için meşru görmelerinin felsefi alt yapısı bile söz konusudur. Hızlanan nüfus artışıyla doğal kaynakların üzerindeki baskı korkutucu boyutlara ulaşmış olsa da gelinen nokta, geçmişteki etkinliklerin kümülatif bir sonucudur aslında.

13. **Bu parçada yazar aşağıdakilerin hangisinden yakınmaktadır?**

A) Tarih derslerinde amaçlanan hedefe bir türlü ulaşılamamasından

B) Tarih kitaplarında geçmişte yaşanan çevre sorunlarından söz edilmemesinden

C) Geçmişte yaşamış insanların doğa konusundaki duyarlılığının iyi anlaşılmamasından

D) Günümüz insanlarının atalarından aldığı doğal mirası çocuklarına bırakmamasından

E) Doğal kaynaklara zarar verilmesinin tarımsal üretimi azalttığının fark edilmemesinden

14. **Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

A) Tarihin eksik anlatılması insanların geçmişle ilgili algıları üzerinde etkili olmaktadır.

B) Eski uygarlıklarda çevreye verilen zararın hoş görüldüğü düşünce sistemleri üretilmiştir.

C) Tarihte çevreyle ilgili atılan yanlış adımların acı sonuçları günümüzde kendisini göstermektedir.

D) Eski uygarlıkların çevreye saygılı olması, doğal kaynakların günümüz insanına kadar ulaşmasını sağlamıştır.

E) Mevcut kaynakların insanlar için yetersiz gelmeye başlamasıyla birlikte doğaya verilen zarar hızlanmıştır.

15. - 16. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Okuryazarlık; bireylerin farklı durumlarda problemleri yorumlarken ve çözerken bilgi ve becerilerini kullanma, analiz etme, mantıksal çıkarımlar yapma kapasiteleriyle ilgilidir. Okuryazarlıktan söz açıldığında akla ilk bu gelmelidir. Okuryazarlık için, "bilmek" yeterli değildir. Bilgilerin doğruluğu ve yanlışlığı denetlenmiyor ve hayata geçirilmiyorsa o bilgiler insanlar için yük olacak veri yığınları hâline gelir. Okuryazarlık, bunun önüne geçer. Bu, fen bilimlerindeki okuryazarlık için de geçerlidir. Bilindiği gibi fen bilimleri okuryazarlığı, çevre bilimlerini; çevre bilimleri de ekolojik okuryazarlığı kapsar. Ekolojik okuryazarlık; doğaya yönelik bilgi, beceri, tutum, değer ve anlayış sergilenmesidir. Ekolojik okuryazarlık, sadece bireye özgü bir tutum olmaktan çıkmalı, toplumsal yaşamın merkezinde yer almalıdır. Doğanın insanlar tarafından anlaşılması ve doğa ile iletişim kurulması için ekolojik okuryazar bireyler yetiştirmek çok önemlidir. Bunu gerçekleştirmenin yolu, ekoloji temelli doğa eğitimleri vermekten, müfredata bu konuyu yerleştirmekten geçer. Bireyleri doğadan uzak tutarak onlara ekolojik okuryazarlık eğitimi verilemez. Bunun için balta girmemiş ormanlar aramaya gerek yoktur, yeşil bir alan hatta evin bahçesi yeterlidir.

15. Bu parçada aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

A) Ekolojik okuryazarlık nedir?

B) Ekolojik okuryazarlık, kişiye neler kazandırır?

C) Okuryazarlık dendiği zaman ne anlamamız gerekir?

D) Ekolojik okuryazarlığın topluma ne gibi katkıları vardır?

E) Ekolojik okuryazar bireyler yetiştirmek için neler yapılmalıdır?

16. Bu parçada "ekolojik okuryazarlık" **ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Fen bilimlerinin alt başlıklarından biri olduğuna

B) Çevre sorunlarının ortaya çıkmasını engellediğine

C) Kişiye doğanın dilinden anlama yetisi kazandırdığına

D) Elde edilen bilgileri sorgulamayı ve uygulamayı gerekli kıldığına

E) Çok uzaklara gitmeden, etrafımızdaki herhangi bir doğal ortamda kazanılabileceğine

17. Ursula K. Le Guin'in *Yazma Üzerine Sohbetler* adlı eseri, yazmaya hevesli insanların beyninde şimşekler çakmasını sağlayan, onların önünü aydınlatan düşüncelerle dolu bir kılavuz. Gerek Ursula K. Le Guin'in eserlerinden, gerekse konuşmaların arasında adı geçen isimlerin metinlerinden örnekler serpiştirilmiş kitaba. Gönderme yapılan metinleri hiç bilmeyen ya da okumuş olsa da hatırlamayan okurlar için rahatlatıcı ve anlamlı bir yapı kurulmuş. Kitap kâğıdından farklı bir renkle ve sade bir çerçeveyle ayrılmış bu bölümlerle oldukça verimli bir okuma yapma imkânı sunulmuş okurlara. Yazmak üzerine düşünenlere başkalarının yazdığı romanlar, öyküler, şiirler, denemeler üzerinden hayata farklı pencerelerden bakma yetisi kazandıran kısa ama öz bir kılavuz *Yazma Üzerine Sohbetler*.

Bu parçada sözü edilen eserle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Yaşamın farklı alanlarıyla ilgili yazılardan oluştuğuna

B) Yazmak üzerine zihin açıcı yorumların yer aldığına

C) Farklı yazarların yapıtlarından alıntıların yer aldığına

D) Hazırlanırken metinlere yabancı okurların dikkate alındığına

E) Okumayı kolaylaştıran biçimsel özelliklere sahip olduğuna

18. Yazılarına "deneme" adını veren Montaigne, bu türün edebiyatta yerini almasını sağlayan yazardır. "Aklın kendi kendisi ile diyaloğu" olarak tanımladığı yazılarında kendini merkeze oturtmuş, amacının "insanlık" hakkında değil, yalnızca kendi deneyimleri hakkında yazmak olduğunu anlatmıştır. Bunu yaparken de büyük bir alçak gönüllülükle kendi yetersizliğinden, yarın öbür gün düşüncelerinin değişebileceğinden, okurun karşısına bir öğretmen edasıyla geçmediğinden söz etmiştir. Kendini tanımaktan yola çıktığını söyler.

Montaigne'in deneme ile ilgili görüşlerinin anlatıldığı bu parçaya göre aşağıdakilerin hangisi bu türün özelliklerinden biri olamaz?

A) İddialı bir yazı türü olmadığı

B) Ders verme amacı taşımadığı

C) "Ben" merkezli bir yazı türü olduğu

D) Somut gerçekler yerine duygulara ağırlık verdiği

E) İleri sürülen görüşlerin kalıcılık iddiası taşımadığı

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bilinen tarihi Eski Mısır'a kadar uzanan sığla, sahip olduğu antiseptik özelliği nedeniyle çok iyi bir koruyucudur. Eski Mısır'da ölülerin mumyalanmasında, Fenikelilerde haşerelere karşı doğal bir böcek ilacı olarak kullanılıyordu. Osmanlılarda sünnet olan çocukların yaralarının çabuk iyileşmesi için kullanıldığını görüyoruz. Sığla ağacının dört türü bulunuyor. Bu türlerden biri olan Anadolu sığlası bir zamanlar geniş bir coğrafyada yaşarken bugün sadece Marmaris, Datça, Köyceğiz civarında yaşamına devam ediyor. Sıcaklık isteği fazla ve soğuklara karşı hassas olan sığla, günümüzden milyonlarca yıl öncesinde yeryüzünün en yaygın ağaçlarından bir tanesiydi. Ancak Anadolu sığlasının yayılış alanı, sıcaklıkların mevsim normallerinin altına inmesi, taban suyunun azalması ve çevre kirliliğinin artmasıyla giderek azaldı. Bu bitki aynı zamanda ülkemize özgü yani endemik bir tür. Parfümlerin kalıcı olması için yararlanılan sığla yağı, yaşlanmayı geciktirici ve cildi onarıcı kremlerde de kullanılıyor. Yara iyileştirici özelliği olan bu madde deri ve mantar hastalıklarında; öksürük, bronşit özellikle de ülser tedavisinde tercih ediliyor. Antiseptik özellikteki bu madde midede bulunan yaraların üzerini kaplayarak kısa sürede iyileşmesini sağlıyor. Sığla yağının özütlenmesi sonucunda ortaya çıkan atık maddeye kara günlük veya buhur adı veriliyor. Bu ürünler, cami ve kiliselerde önemli günlerde yakılarak tütsü olarak kullanılıyor. Sığla yağı hem az bulunduğundan hem de uzun süren işlemler sonucunda elde edildiğinden fiyatı yüksek bir ham maddedir.

19. **Bu parçada sığla ağacıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?**

A) Bazı türlerinin yaşam alanlarının daraldığına

B) Yetiştiği ülke için önemli bir gelir kaynağı olduğuna

C) İklim değişikliğine bağlı faktörlerden olumsuz etkilendiğine

D) Sadece bir bölgede yetişen veya yaşayan bitki türlerinden olduğuna

E) Geçmişten günümüze çok çeşitli alanlarda farklı amaçlarla kullanıldığına

20. **Bu parçadan**

I. Kutsal mekânlarda kullanılmasından dolayı sığla ağacının mitolojik bir yönü vardır.

II. Sığla ağacından elde edilen ürünlerin pahalı olmasının nedeni, üretimin sınırlı ve zor olmasıdır.

III. Besleyici değeri yüksek olan sığla yağı, çok pahalı olduğu için günümüzde dar bir kesim tarafından tüketilmektedir.

IV. Ekonomik açıdan çok değerli olan sığla yağı, dünya üzerinde sadece Türkiye'de üretilmektedir.

V. Sığla ağacının reçinesinden elde edilen yağ, hem tıp hem de kozmetik sanayisinde kullanılmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve V

D) III ve V E) IV ve V

Soru Çözdüren Teknik

Söylenebilme ifadesi "söylenme ihtimali veya imkânı bulunan" durumlar için kullanılır. Tıpkı "ulaşılabilir" sözüyle biten sorular gibi "söylenebilir" sözüyle biten sorularda da ilgili yargıyı destekleyen, ona dayanak olan sözler bulunması gerekir.

Örnek Soru • 1

Yeni nesil, maaş değil unvan peşinde!

Bir araştırma şirketi, maaşlı çalışan 18-25 yaş aralığındaki 830 kişiyle yaptığı görüşmede kişilere unvan tercihine yönelik sorular sormuştur. Araştırma sonucunda katılımcıların %80'inin "Çalıştığım yerdeki önceliğim unvan değil, maaşım." cevabı verdiği, %18'inin "Unvanım yükseltilirse maaşımın aynı kalması önemli değil." görüşünü belirttiği, %2'sinin de "Unvanım yükselirse maaşımın düşmesi benim için önemli olmaz." dediği tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları, son dönemde popüler hâle gelen unvan pazarlamasının nasıl yapılacağı konusunda da şirketlere önemli geri bildirimler sunmuştur.

Bu köşe yazısıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Kanıtlanamayan varsayımlar üzerinde yorum yapılmaktadır.

B) Kendi içerisinde tutarsızlıkları ve yanlılıkları bulunmaktadır.

C) İstatistiki verilerin gerçeği yansıtmadığı ortaya koyulmaktadır.

D) Güncel bir konunun ekonomik etkilerine değinilmektedir.

E) Toplumun farklı kesimlerinin bakış açıları karşılaştırılmaktadır.

(2020 - ÖSYM)

Çözüm

Köşe yazısının başlığıyla yazıda anlatılanlar çelişiyor. Çünkü başlıkta "yeni neslin maaş değil unvan peşinde" olduğu söylenirken ankete katılanların %80'i yani büyük çoğunluğu "unvan değil maaş öncelikli" diyor. Bu durumda, bu köşe yazısının kendi içerisinde tutarsızlıkları olduğu söylenebilir.

Cevap B

Örnek Soru • 2

Her yıl, milyonlarca ton plastik üretiliyor. Diğer yandan da plastik su şişeleri gibi geri dönüşümü sağlanamayan büyük miktarda atığın denizleri doldurmaması için çözüm arayışı sürüyor. Bu çözümlerden en umut verici olanı atıkları veya plastikleri parçalayan organizmalar. Ancak daha basit çözümler de var. Yakın zamanda bir araştırmacı, plastiğin aksine kalıcı olmayan ve kullanıldıktan sonra biyolojik olarak parçalanabilen bir malzemeden şişe üretme fikrini ortaya attı.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Biyolojik olarak parçalanabilen şişe, şimdilik tasarım aşamasında olan sonuç odaklı çalışmalardan biridir.

B) Geri dönüşüm sorununun ortadan kaldırılmasında parçalanabilen şişe fikriyle önemli bir adım atılmış oldu.

C) Plastiğin yerine alternatif malzeme üretme fikrinin ortaya atılması, kısa vadede bir çözüm olarak görünmüyor.

D) Geri dönüşümü sağlanamayan plastik ve benzeri maddeler doğal hayata kalıcı hasarlar vermektedir.

E) Plastiğin doğada dönüşüme uğramaması, ilerleyen zamanlarda ciddi sağlık sorunlarına yol açacaktır.

(2019 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada plastik şişeler gibi atıkların denizi doldurmaması için çözüm arayışları olduğu, bunlardan birinin plastikleri parçalayan organizmalar diğerinin de biyolojik olarak parçalanabilen bir malzemeden şişe üretme fikri olduğu söyleniyor. Ancak ikinci çalışma henüz fikir yani tasarı düzeyinde. Bu durumda parçadan "biyolojik olarak parçalanabilen şişenin, şimdilik tasarım aşamasında olan sonuç odaklı çalışmalardan biri" olduğu söylenebilir.

Cevap A

30. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 30 dakikada çözünüz.

1. Sabahattin Kudret Aksal, "Şiir nedir?" sorusuna yanıt aradığı denemelerde, bu giz kuyusuna kova sallamaktan geri durmaz: "Şiirin artısız ve eksiksiz bir tanımını bugüne dek yapamadım. Böyle bir tanımını da görmedim. Bence, yoktur da. Çünkü şiirin, mantığın saptadığı üzere bir tanımı olsaydı başlangıçtan bu yana hep aynı şiirin yazıldığı görülecekti." Şiirin sayısız tanımına eklemeler yaparken yinelediği iki temel sözcük dikkat çekiyor: Matematik ve büyü! Evet, büyünün o gizemli dünyasına matematik düzleminde bir disiplinle yaklaşıyor. Şiiri şiir yapan temel ilkelerden, dışsal özelliklerden ödün vermeden şiir denilen o "muğlak" alanda sonsuz bir yolculuk başlatıyor.

Bu parçaya göre aşağıdaki önermelerden hangisi Sabahattin Kudret Aksal'ın şiir anlayışıyla örtüşmez?

A) Şiiri tanımlarken geçmişin birikimlerinden yararlanılabilir.

B) Tüm şiirleri içine alan bir tanım yapmak mümkün değildir.

C) Şiirde biçimsel kurallara bağlı kalmak, şiirin büyüsünü bozar.

D) Şiirin herkesçe farklı biçimde yorumlanmaya uygun bir yapısı vardır.

E) Şiirin tek bir tanımının olması, benzer şiirlerin yazılmasına yol açar.

2. Köylerden kente çok büyük bir göç akını var. Köylerde sadece yaşlı nüfus kalıyor. Bunların üretime bir katkısı olmuyor. Üretim çoğunlukla geleneksel yöntemlerle yapılıyor. Modern yöntemlere geçilmeli. Bunun yapılması hem iş gücü kaybını önleyecek hem de daha fazla verim alınmasını sağlayacaktır. Şirketleşmenin özendirilmesi, çalışanların sosyal güvenceye kavuşturulması gerekiyor. Enerji başta olmak üzere girdi maliyetlerinin düşürülmesi hayati önem taşıyor. Ürünlerin pazarlanmasında yaşanan sıkıntıların giderilmesi gerekir. Kayıt dışılığın önlenmesi de önemli elbette. Bu hem istihdamda hem de vergilendirmede sağlıklı ve sürdürülebilir bir sistemin kurulmasını sağlar.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Kırsal nüfusun hızla azalmasının altında tarım sektöründe yaşanan sorunlar mı yatıyor?

B) Ülkemizde tarım sektöründe yaşanan sorunların çözülmesi için yapılması gerekenler nelerdir?

C) Tarım üreticisinin işini bırakıp kentlere göçmesi, girdi fiyatlarının yüksekliğinden mi kaynaklanıyor?

D) Tarım toplumundan kent toplumuna geçiş sürecinde yaşanan temel sorunlardan bahseder misiniz?

E) Nüfusun büyük çoğunluğunun kentlerde yaşamasının ortaya çıkardığı sorunlardan söz eder misiniz?

Strateji Yayınları

3. ----. Kitapların künye sayfası da böyledir. Düzeltmenden tasarımcıya kadar pek çok insanın ismi yazılıdır orada; editörü, yayıncıyı, dizgiciyi, grafikeri oradan öğreniriz. Kitabın "içindekiler" sayfasına bakıp şöyle bir taramak, yolculuğa çıkmadan önce künyeyi okumak önemlidir. O künye kimi zaman bir haritayla haşır neşir olmaya benzer. Sunduğu bu haritalardan yola çıkarak kitap hakkında doğru sonuçlara ulaşırız. O isimlerin bazıları başlı başına bir referans kaynağıdır çünkü. Örneğin, herkesin saygı duyduğu bir editörün kitaba katkısı, sinemada kendini kanıtlamış dev bir yönetmenin filme katkısıyla eştir.

Bu parçanın başına düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Filmlerin başında ya da sonunda emeği geçenlerin dökümü yer alır

B) Filmlerin tanıtımında ünlü eleştirmenlerin görüşlerine yer verilir

C) Sinema filmlerinin senaryodan çekime uzanan bir hikâyesi vardır

D) Sergilerde sanat eserlerini ziyaretçilere tanıtan bir kılavuz bulunur

E) Modern müzelerde sanat eserlerinin boynunda bir kimlik kartı asılıdır

4. (I) Bugün pazarlarda, marketlerde, seyyar satıcılarda satılan muz; eskiden nadir bulunan meyvelerdendi. (II) Çoğu insanın ilk kez 80'li yıllarda tanıştığı bu tropik meyve ile kendinizi başka bir sınıfta hissederdiniz. (III) Misafirliğe gidilen evlerin en önemli ikram ürünlerinden olan muz, öyle her evde rahatlıkla bulunabilecek meyvelerden değildi. (IV) Misafirliğe giden çocuk masada tek tük duran muza el uzattı mı, annenin gözleri büyür, kaşlar kalkar; el sürme, yeme sakın görgüsüzlük olur etkisi yaratılırdı. (V) 80'li yıllara kadar ülkemizin muz ihtiyacı Anamur ve Alanya'da yetiştirilen yerli muzlarla karşılanırdı. (VI) 3 Ağustos 1984'te çıkarılan kararnameden sonra ithal edilen Çikita muzla tanıştığımızdan beri yerli muza ilgi kalmadı. (VII) Yerli muzun olgunlaştığını gösteren benekleri kusur olarak görülüp tarım ilaçlarıyla kusursuz hâle getirilen ithal muzlar tercih edilir oldu.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

5. George Orwell okuru olmak istiyorsanız onun günlüklerinden başlamanız gerekir. Bunu yaptığınızda düşünürlüğünden gözlem yeteneğine, ayrıntıları görme ve okuma biçiminden iç sesine, estetik anlayışından düşünce dünyasına kadar pek çok şeyi daha iyi fark edeceksiniz. Tanıklıklarını, sözü olan birinin çağına tuttuğu aynadan yansıyanları göreceksiniz onun eserlerinde. Yaşamı ve yazdıkları birbirinden ayrılmayan biridir o. Propagandanın içinde boğulmuş edebiyattan söz ederken şunun altını özellikle çizer: "Edebiyatın politik olmak dışında bir seçeneği yoktu çünkü düşünsel açıdan ahlakını korumak imkânsızlaşıyordu." *Neden Yazıyorum?* adlı denemesinde söylediği gibi yazarın meselesini o dönemin koşulları dayatır kendisine. Bir zamanlar kitlelere yön veren eserlerin, mevsimi geçince yani onları var eden iklim sona erince unutulmaya yüz tutabileceği gerçeğini de en iyi görenlerden biridir Orwell.

Bu parçaya göre George Orwell ile ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Kendi döneminde edebiyatın siyasal bir tutum almasının yanlış olduğuna inanmaktadır.

B) Yazarların hangi konularda eser vereceğinin, yaşadığı çağ tarafından belirlendiğini savunmaktadır.

C) Günlükleri kişiliğini ve yapıtlarını anlamada anahtar rol oynamaktadır.

D) Yapıtlarının arka planında kişisel deneyimleri ve tanıklıkları yatmaktadır.

E) Yapıtların varlık nedenleri ortadan kalktığında etkisini yitireceğini düşünmektedir.

6. (I) Yapılan bir araştırma, kahvaltı yapan çocukların ortalamanın üzerinde bir okul başarısı elde etme olasılığının kahvaltı yapmayanlara göre iki kat kadar fazla olabildiğini gösteriyor. (II) Kahvaltıda şekerleme ve cips gibi sağlıksız şeyler yenmesiyse çocukların başarısı üzerinde herhangi bir olumlu etki göstermiyor. (III) Araştırmanın en önemli sonuçlarından biriyse okullarda çocukların beslenmesine ilişkin çalışmalar yapılması gerektiği yönündeki düşünceleri desteklemesi. (IV) Sağlıksız beslenme çocuklarda zihinsel sorunların yanı sıra büyümeyi yavaşlatan bir faktör olarak ortaya çıkıyor. (V) Okulların beslenme konusuna eğilmesinin onları asıl amaçlarından saptıracağını düşünenlerin aksine sağlıklı beslenmenin eğitimde başarıyı artıran, destekleyici bir unsur olduğunu ortaya koyuyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Nitelikli kitapları okurken orada anlatılanları beynimizin kılcal damarlarına kadar aktarabilir. Güzel, etkin konuşma ve yazma becerisi edinir; karşısındakiyle iletişim kurmakta, yaşam savaşını kazanmakta, hayal kurmakta, yaratmakta, üretmekte zorlanmaz. İyi kitapları okuyan kişi, "insan sarrafı" kesilir. Bu kazanım sayesinde iş ve aile hayatında, sosyal hayatta kimseyle sorun yaşamaz. Kitaplar, yaşanmış, yaşanmakta olan ve yaşanabilecekleri; sebepleri, sonuçları ve çözümleriyle gözleri önüne serer. Böylece okurun, sorunları algılama ve çözüm üretme bilinci gelişir. Bu açıdan nitelikli kitaplar yaşam koçudur. Özellikle çocuklara ve gençlere, hayatın her türlü hâlini, insanların iyi ve kötü özelliklerini tanıtır. Sorunlarla baş etmenin ipuçlarını, yaşanmışlıklarla anlatır.

Bu parçaya göre nitelikli kitap okuyan kişilerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Karşılaştıkları engelleri aşmada daha başarılı oldukları

B) Çevresindeki insanlarla uyum içinde yaşadıkları

C) Hayallerini kısa sürede gerçekleştirdikleri

D) Kendilerini daha iyi ifade edebildikleri

E) İnsanları tanımada başarılı oldukları

8. (I) Gerhart Hauptmann'ın *Atlantis*'i, Dr. Frederick von Kammacher'in Amerika'ya gitmek üzere, mühendislik harikası bir kargo gemisi olan Roland'ın dört yüz yolcusuyla birlikte 23 Ocak 1892'de Bremen'den yola çıkmasıyla başlar. (II) Yazarın, Titanic faciası yaşanmadan birkaç ay önce yazılmış ve olayları âdeta öngören romanı olarak nitelenen *Atlantis*'indeki teknoloji harikası gemi Roland da Titanic ile aynı sonu paylaşır. (III) Dr. Kammacher başta olmak üzere kazadan kurtulanları çılgın, arsız, vahşi şehir New York'a vardıklarında Amerika'nın paragöz sistemiyle yüz yüze gelecekleri bir başka dibe vuruş beklemektedir zira. (IV) Avrupalı zihinleri, Amerika'da yaşadıkları karşısında tersyüz olacak, ezberleri bozulacak; fırtınalı bir denizde bir geminin batışı gibi ruhsal bir çöküntü yaşayacaklardır. (V) Böylece romanın acı çeken, çelişkilerle hemhal ama düzene uygun davranmayı reddeden kişilerini Dr. Kammacher ile aynı ruhsal hâle tabi kılmıştır Gerhart Hauptmann.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Bir başka gemi ile çarpışması sonucu batan gemide yaşananları, hem trajik bir insanlık dramı olarak hem de toplumsal bir çöküş hatta çakılış olarak simgeler Hauptmann." **cümlesi getirilebilir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Haliç'te diz boyu karın olduğu soğuk ocak ayları geçiyor yorgun gözlerinin önünden. Ardından, çift katlı konakların ferah bahçelerinde ıhlamur ağaçları, fesleğen, filbahri ve erguvanların kabına sığmaz coşkun sevinçleriyle merhaba dedikleri ilkbaharlar... Fener'den Kasımpaşa'ya mat, dökük boyalı, hantal gövdeleriyle işleyen sandalları hatırlıyor. Karamela şekerlerini, misketli gazozları, atlı bayram arabalarını, marul bostanlarını, kravatsız tek bir insanın görülmediği Beyoğlu'nu, hiç tanışmayan kimselerin içten gülümsemelerle selamlaştıkları günleri düşlüyor. Gramofonun gür sesini duyduğunda, sanki dün yeniden canlanıyor.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Öznel ifadeler kullanılmıştır.

B) Tartışmadan yararlanılmıştır.

C) Mecazlı söyleyişe yer verilmiştir.

D) Sayıp dökmelerden yararlanılmıştır.

E) Tanrısal (hâkim) bakış açısı kullanılmıştır.

10. "Klasik" sözcüğünü zamanın eskiticiliğine boyun eğmeyen, günümüzün moda deyişiyle "model" olarak görülen eserler için kullanıyoruz. Yeni bir ürün ortaya koyarken gözümüzün hep onda olduğu eserler bunlar. Her alanın klasikleri var. Bu yüzden klasik deyince çok çeşitli yapıtlar geliyor gözümüzün önüne. Örneğin Moliere'in bir komedisi de klasik, ilk çağdan kalma bir destan da klasik. Daha çok eski çağları düşünüyoruz ama daha geçtiğimiz yüzyılın sonlarına doğru yayımlanmış ama "klasik" dediğimiz kitaplar var. Bu yüzyılda yazılan "çağdaş klasik"ler var. Uzun zaman gölgede kalmış, sonradan klasik özelliği kazanmış kitaplar var.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Klasik yapıtlar, kendi türünde örnek alınan yapıtlardır.

B) Klasik yapıtlar belli bir çağ, tür ve ulusla sınırlanamaz.

C) Yazıldığı dönemde klasik özelliği kazanan yapıtlar vardır.

D) Klasikler başlangıçtan itibaren kendini belli eden, nitelikli eserlerdir.

E) Üzerinden çok zaman geçtiği hâlde değerini yitirmeyen klasik yapıtlar vardır.

11. Edebiyatın farklı alanlarında başarılı yapıtlara imza atan Anton Çehov aynı zamanda modern öykünün yaratıcısı olarak kabul edilir. Çarlık Rusya'sının çökmekte olduğu 19. yüzyıl sonlarına -modernleşme sürecinin sınıflar ve kuşaklar arasındaki uçurumu iyice derinleştirdiği, aristokrasinin çöktüğü o dönüşüm ve belirsizlik dönemine- kimi zaman keskin bir hicivle kimi zamansa hüzünlü bir gerçekçilikle yaklaşır. Bu yeni düzene ayak uyduramayan insanların dokunaklı, yalın gerçekliğini anlatırken ahlaki yargılara varmaktan kaçınır, sevecen tavrını korur. Hepsinde başka bir hayatı mercek altına aldığı öykülerinde karakterlerinin ruhsal durumlarını bir ressam titizliğiyle çizer.

Bu parçadan Anton Çehov ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Yeni bir türün ilk örneklerini verdiği

B) Öykü kişilerinin psikolojik durumlarını başarılı bir şekilde yansıttığı

C) Toplumsal çöküşün temelinde ahlaki yozlaşmanın yattığına inandığı

D) Yeni döneme uyum sağlamakta zorlanan insanları anlatırken hoşgörülü davrandığı

E) Toplumu derinden etkileyen sosyal olayların yaşandığı çağına zaman zaman sert eleştiriler yöneltti

12. Bir romanı, bir hikâyeyi, bir şiiri incelerken toptancı bir yaklaşımla hareket etmeliyiz. Toptancı derken neyi kastediyorum? Eserin üslubu, kurgusu, karakterleri, atmosferi; hikâyenin geçtiği zaman… Bunları birbirinden ayırıp inceleyemezsiniz edebiyat alanında yazılmış bir kitabı. Bir roman ya da öyküyü irdelerken karakterinin kullandığı dili, kullanılan teknikleri, yaşanan olayları, eserdeki atmosferi göz ardı edemezsiniz.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Edebî eserler bir bütün olarak değerlendirilmelidir.

B) Edebî eserler kendi koşullarında değerlendirilmelidir.

C) Edebiyat eserleri iyi ve kötü yanlarıyla ele alınmalıdır.

D) Edebiyatta türlere özgü özel değerlendirme ölçütleri yoktur.

E) Edebiyat eserleri, başka eserlerle kıyaslanarak incelenmelidir.

13. Koronavirüs salgını nedeniyle 2020 yılında dünya genelinde alınan kısıtlayıcı önlemler, sera gazı emisyonları üzerinde hızlı bir etki yarattı. Nisan 2020'de tespit edilen günlük düzeylerin geçen yıla kıyasla yüzde 17 düşüş gösterdiği saptandı. Ancak kısıtlamaların hafifletilmesiyle birlikte emisyon düzeyleri tekrar yükselmeye başladı. Haziran ayına gelindiğinde aradaki fark % 5'e kadar düştü. Bu gazların atmosferdeki yoğunluğu, hava sıcaklıklarını etkileyen asıl unsur. Bunlardan biri olan karbonmonoksit yüzyıllar boyunca varlığını sürdürebilen bir gaz. Dolayısıyla havadaki karbonmonoksit miktarı çok az artsa bile yıllar boyunca biriken bu gaz havayı ısıtma potansiyeline sahip. Kaldı ki ABD'nin Hawaii eyaletinde karbonmonoksit miktarının temmuz ayında geçen yılın aynı ayına göre 411 ppm'den 414 ppm'ye, Avustralya'nın Tasmania eyaletinde de 407 ppm'den 410 ppm'ye yükseldiği tespit edildi. Hâlihazırda 3 milyon yılın en yüksek düzeylerinde olan sera etkisi yaratan gazların yoğunluğu artmaya devam ediyor.

I. Koronavirüs nedeniyle insan hareketliliğinin sınırlanmasının iklime etkisi kimi yerlerde olumlu, kimi yerlerde olumsuz sonuçlar doğurmuştur.

II. Koronavirüs salgınıyla mücadele kapsamında alınan önlemlerin iklim değişikliğinin nedenlerini ortadan kaldırma konusunda çok büyük bir etki yaratmadığı saptanmıştır.

III. Koronavirüs salgını dolayısıyla uygulanan önlemler, karbon emisyonlarının sınırlı düzeyde gerilemesini sağlasa da atmosferde uzun süre kalıcı olan gaz yoğunluğu artmaya devam etmiştir.

Bu parçadan yukarıdaki yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Günümüz insanı ataları gibi yaşamıyor. Yoğun ve hızlı bir yaşamın içerisinde. Çağımız onu evde yemek yapmak yerine dondurulmuş gıdalara yönlendiriyor. Son zamanlarda yenmeye hazır gıda tüketimi çok arttı. Bu, kişilere pek çok farklı seçenek sunsa da yeni sorunları beraberinde getiriyor. Bunlardan biri, bakterilerin yol açtığı gıda zehirlenmeleri. Gıdaların yenmesinden belirli bir süre sonra bulantı, kusma, karın ağrısı, baş dönmesi, ateş, görme ve işitme bozukluğu, sinir sistemi bozukluklarından bir kısmının belirmesiyle tanınan sağlık bozukluklarına gıda zehirlenmeleri adı verilir. Çoğunlukla hafif seyirli ve kısa süreli hastalıklar olmalarına karşın hastanın kişisel özelliklerine ve bakterinin türüne göre ağır seyredebilmektedir. Yalnızca Amerika'da her yıl karşılaşılan 80.000.000 gıda zehirlenmesi vakasının 9.000'i ölümle sonuçlanmaktadır. Yaşamımızı sürdürebilmek için temel ihtiyaçlar olan gıda ve su, temizlik kurallarına dikkat edilmediğinde zararlı mikroorganizmalara ev sahipliği yaparak hastalık sebebi olabiliyor. İnsanların mikroplara karşı daha duyarlı hâle gelmesi de gıda zehirlenmelerini artırıyor. Gıda zehirlenmeleri, geri kalmış yöre ve toplumlarda daha sık gözleniyor. Kötü çevre koşulları, düşük eğitim düzeyi, çağdaş standartlara bağlı üretim yapılmaması da bu konuda önemli rol oynuyor.

14. Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Tanımlama yapılmıştır.

B) Nicel verilerden yararlanılmıştır.

C) Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.

D) Neden-sonuç ilişkisi kurulmuştur.

E) Koşul bildiren cümleye yer verilmiştir.

15. Bu parçadan gıda zehirlenmeleriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Geri kalmış ülkelerde gelişmiş ülkelere oranla daha çok görülmektedir.

B) Ölümle sonuçlanması, hastalığın önemsenmemesinden kaynaklanmaktadır.

C) İnsanların yaşam tarzlarının değişmesinden kaynaklanan beslenme biçimiyle yakın ilişkisi vardır.

D) Zehirlenmeye yol açan bakteriye ve kişiyle ilişkili bazı faktörlere bağlı olarak farklı sonuçlar doğurabilmektedir.

E) Hijyen kurallarına uygun hazırlanmayan ürünlerin yanı sıra kişiden kaynaklanan nedenlerle de görülebilmektedir.

16. Kitaplarla ilk karşılaşma, bir insanla tanışmaya benzer. Kapaktan başlar tanışma. Bu yüzden kitap tasarımcıları önemlidir. Önümüze gelen bir kitapta pek çok emek toplanmıştır. Sadece yazarın değil, yayınevinin içinde ve dışında çalışan birçok insanın emeğidir bu. Tanışmadan, konuşmadan, hikâyesini bilmeden bir insanı anlamak mümkün mü? Bir kitabı da okumadan anlamak ya da eleştirel yaklaşmak mümkün değildir. Hakkında yazılmış yazılar ya da özetler, kitabın anlaşılmasına değil, anlaşılmamasına hizmet eder. El sözüyle bu yüzden hareket edilmez, kitaplar söz konusu olduğunda. Kitaplar, özünde okurlarına emanettir. Başlı başına bu bile okumayı gerekli kılar. Okuru olmadan bir kitapla ilgili fikir beyan etmek, değerlendirme yapmak imkânsızdır.

Bu parçadan kitaplarla ilgili

I. Ortak bir çalışmanın ürünü olduklarına

II. Bir yargıya varmak için okumak gerektiğine

III. Görsel özelliklerinin içeriklerinden önemli olduğuna

IV. Başkalarının görüşleriyle yargılamanın doğru olmadığına

V. Eleştirilebilmesi için geniş bir okur kitlesi oluşturması gerektiğine

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) I ve III B) II ve IV C) III ve IV

D) III ve V E) III, IV ve V

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Eski Yunanlılar böbrek taşlarına yönelik tedaviler geliştirmiş ancak bu taşların neden kaynaklandığını, nasıl meydana geldiğini anlayamamıştır. Ailevi yatkınlığın, doğuştan idrar yolları anomalilerinin, bazı sistemik hastalıkların, az sıvı alınmasının, kristalleşmeyi önleyen moleküllerin eksik olmasının, iltihaba neden olan bakterilerin zamanla taş oluşumuna yol açabileceği söylense de neden ve nasıl sorularına bugün de kesin bir cevap bulunabilmiş değildir. Böbrekte hareketsiz duran büyük bir taş, uzun süre hiçbir ağrıya yol açmazken idrar yollarına düşen ve idrar geçişini tıkayan bir taş oldukça şiddetli ağrıya ve idrarda kanamaya yol açabilir. İdrar yolu enfeksiyonlarına da sebep olabilir. İdrar dışarı atılmadığında yüksek bir basınç oluşur. Bu yüksek basınç, böbreğin idrar süzmesini engeller, zaman içerisinde böbrek işlevini tümüyle kaybeder. Taşların büyüklüğü milimetrik parçacıklardan 15-20 cm'ye kadar değişir. 4 mm'nin altındaki taşların büyük çoğunluğu kendiliğinden düşerken 8 mm'nin üstündekiler genellikle düşmez. Ağrı anında taşın çapı mm'lik ise kuvvetli ağrı kesici verilerek düşmesi beklenebilir. Böbrekte veya idrar kanalının üst kısımlarındaki taşlar ultrasonik ses dalgalarıyla kırılabilir. Kırılamayan taşlar kapalı veya açık ameliyatla çıkartılır. Böbrek taşları, vücuttan tam olarak çıkartılsa bile tekrar oluşabilir. Taşın analiz edilerek cinsinin belirlenmesi ve yol açan olası nedenlerin araştırılması bu riski ortadan kaldırır.

17. **Bu parçada böbrek taşlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Oluşum mekanizmasının hâlâ tam olarak bilinmediğine

B) Taşın durumuna göre farklı tedavi yöntemlerinin uygulandığına

C) Yol açtığı şikâyet ve vereceği hasarın, büyüklüğüne ve yerine göre değiştiğine

D) Tekrarlamaması için altta yatan anormalliklerin bulunup tedavi edilmesi gerektiğine

E) Belli bir büyüklüğe ulaşıncaya kadar ağrıya neden olmadığı için başlangıç aşamasında hissedilemediğine

18. **Bu parçaya göre böbrek taşları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Böbrekten idrar yoluna düşen taşlar bu bölgede parçalanarak ağrıya neden olur.

B) Böbrekte kımıldamadan duran taşlar genellikle şiddetli ağrıya yol açmaz.

C) Belli bir büyüklüğe ulaşmış taşların kendi kendine düşme olasılığı çok zayıftır.

D) Böbrek taşlarının hem kalıtsal hem de kişiye özgü nedenlerle ortaya çıkabildiği düşünülmektedir.

E) İdrar geçişini tıkayan taşlar, yol açtıkları ağrının yanı sıra böbreklerin işlevlerini yitirmesine neden olabilir.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Akıllı ev sistemi sayesinde en sevdiğiniz müzikle uyanıyorsunuz. Sabah çayınız veya kahveniz siz uyanmadan hazırlanıyor. İşe gitmek için arabanıza bindiğinizde arabanızı sizin istediğiniz sıcaklıkta buluyorsunuz. Dışarıdayken teslimat için eve gelen kişiye kapıyı açıyor, paketi içeri bırakmasını sağlıyorsunuz. Bitkileriniz siz yokken sulanabiliyor. Evden çıkmadan önce, akşama hazır olmasını istediğiniz yemeği fırına koymuşsanız eve dönerken cep telefonunuzu kullanarak fırını çalıştırıyorsunuz. Siz gelinceye kadar yemek hazır oluyor. VCR, DVD oynatıcı, CD çalar gibi birçok elektronik eşyanın içeriği minicik bir alete yüklenebiliyor. Böylece karmaşa ve gereksiz eşya ortadan kalkmış oluyor. Dumanı, kapıların zorlanmasını, cam kırılmalarını, su baskınlarını algılayan ve haber veren bir teknoloji kullanılıyor bu evlerde. Yangın anında elektrik kendiliğinden kesiliyor ve havalandırma, yangının yayılmasını önlemek amacıyla kapatılıyor. Su baskınında da benzer durum söz konusu. Ailenin bütün bireyleri evden çıktığında evdeki ısıtma sistemi devre dışı kalıyor. Gereksiz yanan lambalar kendiliğinden kapanıyor. Bulaşık ve çamaşır makineleri ayarlandıktan sonra elektrik fiyatlarının düşük olduğu saatleri bekliyor. İnsan yaşamını kolaylaştıran bu uygulamalar; perdeleri açamayan, ışıkları söndüremeyen hasta veya engelli kişiler için apayrı bir önem taşıyor. Elektrik kesintisi olduğu zaman akıllı evler hiçbir işlevlerini yerine getiremiyor. Bu konuda tedbirli olmak, gerekli donanımı hazır tutmak gerekiyor. Her yerinde kameraların olması ise kişilerde ruhsal sorunlara yol açabiliyor. İnsanlar devamlı izlendiklerini düşünüyor, ona göre davranıyor.

19. **Bu parçada** "akıllı ev sistemleri"**yle ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Aydınlatma ve ısıtma sistemlerinin otomatik olarak devre dışı kaldığına

B) Önlem alınmadığı takdirde elektrik bağımlılığının dezavantaja dönüşebileceğine

C) Sahip olduğu donanımlar sayesinde birtakım afetlere karşı daha güvenli olduğuna

D) Uygulamalar yabancı kişilerin erişimine açık olduğu için özel yaşamın gizliliği ilkesini ihlal ettiğine

E) Konfor artırıcı özelliğinin yanı sıra engelli insanların yaşamlarını kolaylaştıran bir yanının da olduğuna

20. **Bu parçaya göre** "akıllı ev sistemleri"**yle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) İnsan yardımı ve emeği olmadan gerçekleşemeyen işlemler söz konusudur.

B) Sistemin işlemesi için elektrik kesintilerine karşı önlem alınması gerekmektedir.

C) Birçok elektronik eşyanın işlevini küçücük aletler görebildiği için daha düzenlidir.

D) Sürekli gözetim altında olma duygusu evde rahat hareket edilmesini engellemektedir.

E) Sistem enerji merkezli olduğu için normal bir eve oranla daha çok elektrik parası ödenmektedir.

Soru Çözdüren Teknik

"Değinmek" sözcüğü "bir konuyu ele alarak ondan kısaca söz etmek, dokunmak, temas etmek" anlamlarına gelir. Daha çok "değinilmemiştir" biçimde olumsuz olarak sorulan soru tipi oldukça eski ve yaygındır. Bu tür sorularda seçenekler, ilgili bölüme bağlanır. Bazen bir cümle, bazen bir sözcük bir seçeneği karşılayabilir.

Örnek Soru • 1

Edebiyatımızın unutulmaz eseri *Hababam Sınıfı*, dünün video izleyicisinden bugünün üç boyutlu sinema tutkunlarına, milyonların gönlünde taht kuralı 40 yılı geçiyor. Her zaman zevkle izlediğimiz, kahkahalar attığımız, içimizi ısıtan *Hababam Sınıfı*, hepimizden bir parça bulundurur. Filmin bu başarısında yazarı Rıfat Ilgaz kadar yönetmeni Ertem Eğilmez'in de rolü büyüktür. Belirtilmesi gereken bir husus da filmin hepimizin aşina olduğu müziğidir. Yavaş çalındığında insana hüzün, hızlı çalındığında coşku veren ve *Hababam Sınıfı*'nı zihnimize kazıyan müzik, Melih Kibar'ın bestesidir. Müzisyen bu eseriyle Altın Portakal Film Festivali'nde "En İyi Film Müziği Ödülü"nü almıştır.

Bu parçada *Hababam Sınıfı*'yla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Başarısında nelerin etkili olduğuna
B) Seyircinin iç dünyasındaki tesirine
C) Türk sinemasında yarattığı etkilere
D) Edebî bir eserden sinemaya uyarlandığına
E) Farklı kuşaklara hitap ettiğine

(2018 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada *Hababam Sınıfı*'yla ilgili olarak "…başarısında yazarı Rıfat Ilgaz kadar yönetmeni Ertem Eğilmez'in de rolü büyüktür. Belirtilmesi gereken bir husus da filmin hepimizin aşina olduğu müziğidir." sözleriyle A, "içimizi ısıtan, hüzün veren, coşku veren " sözleriyle B, "Edebiyatımızın unutulmaz eseri *Hababam Sınıfı*… Altın Portakal Film Festivali'nde "En İyi Film Müziği Ödülü"nü almıştır." sözleriyle D, "…dünün video izleyicisinden bugünün üç boyutlu sinema tutkunlarına" sözleriyle de E seçeneğinde değinildiğini anlıyoruz. Ancak parçada *Hababam Sınıfı*'nın Türk sinemasında yarattığı etkilere değinildiğini gösteren bir söz yer almıyor.

Cevap C

Örnek Soru • 2

Günümüzde kara parçalarının sekizde biri gibi önemli bir kısmı koruma altına alınmış durumdadır. Dünyada yüz binin üzerinde koruma alanı bulunmaktadır. Bunların kapladığı alan, Çin ve Hindistan'ın toplam büyüklüğüne eşittir. Bu alanların tarihte hiç görülmediği kadar büyük olması, yaşama alanlarını korumanın bir zorunluluk olduğu anlayışının geliştiğine işaret ediyor. Dahası bu genişleme, endüstriyel gelişmeye de bir engel teşkil etmiyor. Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği, bir raporunda yaşam alanlarını koruma altına almayı, doğanın korunmasına yönelik yapılmış en önemli yatırım olarak gösteriyor.

Bu parçada koruma alanlarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Dünyanın dikkate değer bir bölümünü içine aldığına
B) Doğayı korumada uygun bir yol olarak görüldüğüne
C) Sanayi üzerinde olumsuz bir etkisi bulunmadığına
D) Toplumların geçmişte bu konuya önem vermediğine
E) Dünyayı koruma gerekliliğinin bir sonucu olduğuna

(2017 - ÖSYM)

Çözüm

Koruma alanlarıyla ilgili olarak parçada "kara parçalarının sekizde biri gibi önemli bir kısmı, kapladığı alan, Çin ve Hindistan'ın toplam büyüklüğüne eşittir" sözleriyle A, "yaşam alanlarını koruma altına almayı, doğanın korunmasına yönelik yapılmış en önemli yatırım" sözleriyle B, "endüstriyel gelişmeye de bir engel teşkil etmiyor" sözüyle C, "yaşama alanlarını korumanın bir zorunluluk olduğu anlayışının geliştiğine işaret ediyor" sözüyle de E seçeneğine değinilmiştir. Parçada "toplumun geçmişte bu konuya önem vermediğine değinildiğini (D)" gösteren bir söz yoktur.

Cevap D

31. GÜN

PARAGRAF

Bu fasiküldeki 20 soruyu 25 dakikada çözünüz.

1. Edebiyat kitaplarını incelerken sık sık karıştırılan şeylerden biri de yazarın ve karakterin sesidir. Üslup, yazarın sesi ve duyarlılığıdır. Ne var ki karakterin diyalogları, çoğu zaman yazarın sesi zannedilebiliyor. Bu, yetişkinlerin sıklıkla düştüğü yanılgılardan biridir. Karakterin cümlesinin altını çizip o cümleyi yazarın sözü olarak söylüyorlar. Oysa bir yazar, konuya hizmet eden karakteri gönlünce yaratıp o bağlamda konuşturabilir. Diyelim ki karakter 60 yaş üstü biriyse seçtiği kelimeler de elbette yaşına göre olacaktır. Çok fazla eski Türkçe kelime var deyip yazarı çağ dışı ilan edemeyiz. Ya da zorba bir karakterin kullandığı "argo" sözcüklerden hareketle yazarı "kaba" diye eleştiremeyiz.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Edebî eserlerde kişiler, dilleri yüzünden eleştirilemez.

B) Kurmaca kişilerin sözleri, yazarın kişiliğini yansıtmaz.

C) Kurgu ürünü eserlerde karakterler, yazarın sözcüsüdür.

D) Yazar; üslubunu, kurguladığı kişiler üzerinden oluşturur.

E) Edebiyat yapıtlarında yazar, eserle bağını kişiler üzerinden kurar.

2. Bir taraftan herkesin istediği bir şeye sahip oluyorsunuz diğer taraftan onun getirdiklerine göğüs germek zorunda kalıyorsunuz. Hani, herkes astronot olmak ister ama etrafında dönüp midesini bulandıran o makineye girene kadar onun nasıl bir şey olduğunu bilemez. Uzayda yolculuk yapmanın nasıl bir şey olduğunu "Hay aksi, yanlış bir hareket yaptım, birazdan öleceğim." diyene dek tam olarak hissedemez. Herkesçe tanınan biri olmak da böyle bir şey. Önce elde etmek için uğraşıyor, elde ettikten sonra "Burası pek de yaşanabilir bir ortam değil. Peki, ben burayı nasıl yaşanabilir kılarım?" diye düşünüyorsunuz.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Şöhret, kişiye kapıların art arda açılmasını sağlıyor mu?

B) Başarılı olmak, insana yeni sorumluluklar yüklüyor mu?

C) Genç yaşta dünya çapında üne kavuşmak nasıl bir duygu?

D) İnsanın, kendisini toplumdan soyutlaması zor olmuyor mu?

E) Geniş yığınlar tarafından beğenilmek bir mutluluk kaynağı mı?

Strateji Yayınları

3. Hayatın her alanında yaşanan değişim ve gelişimin sonucunda yazarlar da içe kapandı. Kendini edebî ve teorik metinlerden besleyen bir yazar tipi oluştu. Yazarın daha az maceralı bir hayatı var artık. Masadan kalkmayan, evlerin içinde yaşayan ve dışarıdan çok daha az beslenen insanlar hâline geldi yazarlar. Oysa ----. Örneğin, Hemingway anlattığı olayların içinde yaşamış bir insandı; günümüzün masa başı yazarları gibi kitabi değildi.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) eskiden sokağa inen, hikâyesini yaşamın içinden çıkaran yazarlar vardı

B) yakın zamana kadar yazarlar, yaşadıklarıyla da etkilerdi insanları

C) edebiyatta yazarın nerede durduğu değil, neyi nasıl anlattığıdır önemli olan

D) edebî eserlerde anlatılanlarla yazarın yaşamı arasında bağ kurmak insanı her zaman yanıltır

E) olaya dayalı türlerde merak duygusunu canlı tutan unsur, karakterlerin yaşadıkları maceralardır

4. Sanat, kültürden bize akan bilgiye karşı çıkar. Kültür, bize yapılan bir şeyken sanat, bizim kültüre yaptığımız bir şeydir. Kültürün "Böyle gelmiş, böyle gitmeli." anlayışına karşı, "Böyle gelmiş böyle gitmez." diyebilmektir. Bir çelişkiyi açığa çıkarmaktır. Dünya tarihi bunlarla doludur. Yönetim biçimleri değişirken, değerler değişirken geleneksel kültürden boca edilen bilgiye ancak sanat eserleriyle müdahale edilebilmiştir.

Bu parçadan sanatla ilgili olarak

I. Yerleşik kuralları sorgulayarak yeniliklerin önünü açtığı

II. Kültürel bilgiyi estetik bir görünüm içinde sunduğu

III. Kültürel baskılara karşı eleştirel bir tavır geliştirdiği

IV. Kültürü geçmişten geleceğe taşıyan bir köprü olduğu

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) I ve II B) I ve III C) I ve IV D) II ve III E) III ve IV

5. Sokakla ve doğayla sık ve yoğun ilişki kuran çocuklar, sosyal medyayı sadece iletişim aracı olarak kullanıyor. İletişim, karşı tarafa mesajın iletilmesiyle ilgili bir şey. İlişki kurmak ise daha karmaşık bir yapıya sahip. Girdisi çıktısı olan karmaşık bir şey. İnsan ilişkilerinin yoğun olduğu ufak yerlerde büyüyen çocuklar, sosyal medyaya çok da ihtiyaç duymuyor. Çünkü hayatın içindeler ve bence şanslılar. Onlar da dijital çağın içindeler ama sosyal medya onlar için bir iletişim aracı. Sürekli evde yaşayan çocuklar ise sosyal medyayı yaşamlarının merkezine yerleştiriyor, orası onun için hayatın ta kendisi olmaya başlıyor. Tehlike de burada başlıyor.

Bu parçada çocuklar için "tehlike" **olarak görülen durum aşağıdakilerden hangisidir?**

A) İletişim aracı olarak sadece sosyal medyayı kullanma

B) Sosyal medyayı araç olmaktan çıkarıp amaç hâline getirme

C) İletişim aracı olan sosyal medyayı farklı amaçlarla kullanma

D) Amaçlarını gerçekleştirmede sosyal medyayı araçsallaştırma

E) Sanal gerçeklikle yaşamın gerçeklerini ayırt etmede zorlanma

6. Okul öncesi çocuk kitaplarında, resme ve yazıya aynı şekilde davranıyor çocuk. Resme de bir yazı gibi davranıyor çünkü okuma yazma bilmiyor. Kitaptaki resim, çocuğun büyüklerle paylaştığı bir şey hâline geliyor; çocuğun büyüklerle kurduğu ilk entelektüel ilişki oluyor neredeyse. Kitaptaki resimler bir kavramı imliyor ve o kavram, gerçek hayattaki bir başka nesneyi imliyor. Böylelikle, resimli kitaplarla birlikte küçük çocuğun beynindeki bu üçlü ilişki ilk defa kurulmuş oluyor. Görsellikle kavramlar arasındaki ilişkiyi küçük yaşta kuran çocukların hayal dünyası da tasarım algısı da çok çok gelişmiş oluyor.

Bu parçadan hareketle okul öncesi kitaplarındaki resimlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Çocuklarda soyut düşünme yetisini güçlendirdiği

B) Çocukların görsellikle ilgili algılarını şekillendirdiği

C) Çocuklar için işlevinin yazıdan farksız olduğu

D) Çocukların yetişkinlerle iletişim kurmasını sağladığı

E) Çocukların gerçek yaşamdaki nesnelerle bağ kurmasını sağladığı

7. (I) Panik atak, fiziksel ve zihinsel belirtilerle ortaya çıkan, yoğun sıkıntı yaratan bir korku nöbetidir. (II) Panik atakların en önemli özelliği aniden ortaya çıkması, kısa süreli olması ve tekrar ortaya çıkabilmesidir. (III) Panik ataklar kişi için beklenmedik zamanlarda, onları tetikleyecek belirgin bir durum olmadığında ortaya çıkar. (IV) Tekrarlayıcı ve beklenmedik şekilde ortaya çıkan panik ataklar, panik bozukluğa neden olur. (V) Panik bozukluk tedavisinde ilk tercih edilmesi gereken yöntemler, psikotrop ilaçlar ya da bilişsel ve davranışçı terapidir. (VI) Çok sayıda klinik araştırma, bu tedavilerin etkili olduğuna dair bilimsel bulgular ortaya koymuştur. (VII) Panik bozukluğa neden olan durumlara müdahale etmenin tedavide iyileşmeyi sağlayıcı bir unsur olduğu değerlendirilmektedir.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

8. (I) Antik Yunan'daki sınıf mücadelesini ele alan kitap, o dönemi "alınıp satılabilir" köleliğin merkezî bir rol oynadığı, özgür olmayan emek ile karakterize olmuş bir köle ekonomisi olarak ifade ediyor. (II) Antik dünyanın düzenini anlamamıza yardımcı olduğu kadar, kendi güncelimize tarihsel bir perspektiften bakma ve kimi süreklilikleri tespit olanağı da sunuyor. (III) Söz gelimi, Yunanlıların köleci toplumunun ideolojik altyapısını oluşturan "doğal kölelik kuramı"nı okurken günümüz dünyasındaki bazı sözlerin kökenini keşfediyoruz. (IV) Yazar, bu zihniyetin Yunanlılarla bitmediğini, sonraki yüzyıllarda Romalıların büyük çoğunluğu ve Hıristiyan âlimleri tarafından da benimsendiğini anlatıyor. (V) Hatta Aristoteles'in düşüncesi, modern Batı emperyalizminin temel payandalarından biri olan "geri ulusların himaye edilmesi" teorisiyle de bağdaşıyor yazara göre.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Platon'un öğrencisi Aristoteles'in yazılı metinlerinde de yer alan kurama göre "doğaları gereği köleler" için bir efendiye tabi olmak hem faydalı hem de adildi.**" cümlesi getirilebilir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. (I) Yüksek voltajdaki akımın geçişi sırasında telin çevresinde oluşan güçlü elektrik alan, havadaki moleküllerin iyonlaşmasına ve normalde elektriği iletmeyen havanın kısmen elektriği iletmesine neden olur. (II) Havadaki moleküllerin güçlü elektrik alan etkisiyle iyonlaşması sonucu açığa çıkan elektronlar havadaki diğer moleküllerle çarpışır. (III) Elektriğin yüksek gerilim hatlarıyla taşınması sırasında enerji kaybına yol açan süreçler yaşanır. (IV) Açığa çıkan ısı, havadaki gazların ani olarak genleşmesine ve insan kulağının duyabileceği şiddette ses dalgalarının oluşmasına neden olur. (V) Su miktarının fazla olması havanın elektriksel iletkenliğini artırdığından özellikle nem oranının yüksek olduğu sisli ve yağmurlu havalarda elektriksel deşarjların yoğunluğu nedeniyle oluşan seslerin şiddeti de fazladır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

10. İki iskelenin arasından suya belli belirsiz uzanmış çay bahçesinin rengârenk ampullerinden yayılan ışıklarla aydınlanıyor denizin dalgalı suları. Nostaljik şarkıların solgun nağmeleri yankılanıyor denizin oynak sularında. İskele Caddesi'ne sıralanmış dükkânlarda inanılmaz bir dinginlik var. Onlardan birine, antika eşyalar da satan bir radyo tamircisine, giriyoruz. Balkonları sardunyalarla, gecesefalarıyla süslü konakların en seçkin yerlerine saygın bir aile büyüğümüşçesine kurulan lambalı radyoları aktarıyor dünden bugüne. Mahzen serinliği her yanına çökmüş loş dükkânındaki suskunluk, tam orta yerinden tuhaf bir cızırtıyla bölünüyor. İşte tam o an yüzünde çocuksu bir gülümseme beliriyor. Radyoyu hayata döndürmenin sevinci bu. Onca yıllık büyük bir sırrı açıklarcasına şu sözler dökülüyor ustanın ağzından: "Ben geçmişi arıyorum, radyo bahane!.."

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Benzetme yapılmıştır.

B) İkilemelerden yararlanılmıştır.

C) Devrik cümlelere yer verilmiştir.

D) Örneklendirmeye başvurulmuştur.

E) Farklı duyularla algılanan ayrıntılara yer verilmiştir.

11. Nedir iyi yapıt, çok satan mı? Yabancı dillere çevrilen, filmlere uyarlanan mı? Bilmiyoruz çünkü buna zaman karar verir. Örneğin Cervantes, *Don Kişot*'u yazarken, "Ben bu aptal şövalye romanını neden yazıyorum, büyük şiirler yazmalıyım." biçiminde sürekli şikâyet ediyor, kaygılanıyordu. Ama bugün şiirlerini değil, bu başyapıt romanını hatırlıyoruz. Sherlock Holmes'ün yaratıcısı, İskoç yazar Arthur Conan da "Bu dedektif, saçma sapan problemleri çözüyor. Benim önüme geçti, beni öldürdü, daha büyük romanlar yazmalıyım!" diyordu. Fakat hiçbiri olmadı. Cervantes'i de Conan'ı da günümüze taşıyan metinler, onların beğenmediği metinler. 100 yıl sonra okunuyorsanız iyi edebiyat bu oluyor işte.

Bu parçaya göre iyi yapıtın özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şaşırtıcılık B) Evrensellik C) Etkileyicilik
D) Kalıcılık E) Sürükleyicilik

12. 50-60 yıl önce edebiyat, hayatın içinden çıkan bir şeydi. Diğer kitaplara ya da kültürel sembollere referans verilerek yazılan kitaplar değil de olayların içinden çıkan edebiyatçılar vardı. Oscar Wilde, Hemingway, Gogol ve Dostoyevski böyle yazarlardı. Dostoyevski, kumarbaz olduğu için *Kumarbaz* romanını yazıyordu. Orwell, Burma'da polis olarak görev yaptığı için *Burma Günleri*'ni yazmıştı. Gerçek dünyayla edebiyatçı arasında örtüşme vardı. Bugün yazarın ve kurgunun önde olduğu bir edebiyat var.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

A) Edebiyatta düşünce yerine estetik öne çıkmıştır.
B) Edebî yapıtların beslendiği kaynaklar değişmiştir.
C) Değişen yaşam koşulları edebiyatı da değiştirmiştir.
D) Büyük yazarların çıkmaması edebiyatın hayatla olan bağını koparmıştır.
E) Edebiyat okuru için hayaller gerçeklerden daha ilgi çekici hâle gelmiştir.

13. Bizim çocukluğumuzda hayat dışarıda, sokaktaydı. Bağda, bahçede, tarlada oluşurdu kişiliğimiz. Orada bir çevre kazanır, toplumla öyle bütünleşirdik. Sadece kütüphanelerle sınırlı olmayan, olayları yaşayarak öyküler oluşturabildiğimiz bir dünya... Sokaklar, mahalleler biçimlendirirdi kişiliğimizi. Sonra çocuk sevmeyen şehirler oluştu. Apartmanlarda, kapalı mekânlarda, bilgisayar başında büyüyor artık çocuklar. Kendilerini ekranlar yoluyla keşfetme, orada var olma mücadelesi veriyorlar. Belli bir toplumsal çevre edinme, toplumla bütünleşme süreçlerinde insan sıcaklığı yerine, büyülendikleri ekranlar var.

Bu parçada günümüz çocuklarıyla ilgili olarak asıl vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilimin ve teknolojinin ışığında yol aldıkları
B) Çevreleriyle iletişim kurmakta zorlanmadıkları
C) Sanal bir dünyada sosyalleşmeye çalıştıkları
D) Teknolojinin nimetlerinden en ileri düzeyde yararlandıkları
E) Yeni kent yaşamında kendilerine özgü bir doğal ortam yarattıkları

14. Adı duyulmamış birini dünyanın en büyük şairi ilan etsem buna kim itiraz edebilir? Etse de benim düşüncem değişmez. Çünkü edebiyat söz konusu olduğu zaman öznellik başlar. Bir sanat eserini bilimsel olarak ele almaya çalışan eleştirmenler için bile geçerlidir bu. Bir eserin iyiliği, kötülüğü, etkileyiciliği okura göre değişir. Bu açıdan edebiyat; okura seçim yapma şansı tanır, söz hakkı verir. Güzel olan da budur. Çünkü demokratik olan budur. Benim seçimim, benim tercihim, benim beğenim; bundan size ne?

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenene uygun bir örnektir?

A) Dünya edebiyatının iki büyük yazarından biri Dostoyevski, diğeri Shakespeare'dir.

B) İtalyan şair Dante, *İlahi Komedya* adlı eserinde ahiret yolculuğunu anlatır.

C) Balzac, eski ve yeni romanlarını üç bölüm altında toplamaya karar vermiştir.

D) John Steinbeck *Gazap Üzümleri* adlı eserinde tarım işçisi göçmenlerin yaşamını anlatır.

E) 1906'da hukuk doktorasını tamamlayan Kafka'nın ilk yapıtları *Bir Kavganın Tasviri* ve *Taşrada Düğün Hazırlıkları* adını taşır.

15. - 16. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bu yazarımız, çağdaş edebiyatımızın önemli türlerinden öyküde yerini sağlamlaştırıyor. Her yeni öyküsünde bu türün sınırlarını zorluyor. Görmezden gelinen kişilere, incir çekirdeğini doldurmaz denen olaylara eğiliyor. İnsanın içinden çıkamadığı çaresizlikler, sorumlulukların taşınamaz hâle geldiği ruhsal durumlar, onun öyküleri için elverişli bir malzemeye dönüşüyor. Kahramanlarının iç çatışmalarını, sosyal hayatın içinde yaşadıkları yabancılaşmayı, çöküşü büyük bir başarıyla yansıtıyor. Düştüğü kuyudan çıkamayan kahramanların monologları bu açıdan çok işlevsel. Öykü o kişilerin çevresinde gelişiyor. Öykü kişileri, okuru kendi duygu ve düşünce dünyasına kolayca çekip alıyor. Yazarsa ortalıkta gözükmüyor, kahramanlarla olan mesafesini koruyor. Öykü kişilerinin kendileriyle hesaplaşmalarını deyim yerindeyse gözle görülür, elle tutulur bir netlikte görünür kılıyor. Görünenin ardında gizlenen gerçeğin örtüsünü usulca kaldırması için okura fırsat tanıması, onun öykülerinin vurgulanması gereken bir başka önemli noktası.

15. **Bu parçada sözü edilen yazarla ilgili**

I. Öykülerinin kurgusunda okurun tamamlaması için boşluklar bıraktığı

II. Kaybetme psikolojisi içindeki insanları öykülerinin merkezine oturttuğu

III. Çevresinden seçtiği konu, olay ve kişileri değiştirerek anlattığı

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

16. **Bu parçanın yazarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?**

A) Öykü kişileri arasında taraf tutmaktan kaçındığı

B) Öykünün anlatım olanaklarını genişletmeye çalıştığı

C) Gündelik yaşamın önemsenmeyen ayrıntılarına odaklandığı

D) Kahramanlarının duygu dünyasını somut durumlar üzerinden yansıttığı

E) Öykü kişilerinin yaşadıklarından hareketle toplumda yaşananları sorguladığı

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Uzaya giden insanların kalp ve damar sistemi, yer çekimsiz ortamdan etkilenir; kaslar zayıflar hatta kan hücrelerinde bile değişiklikler olur. Uzaya çıkılan ilk günlerde, yer çekiminin etkisi kaybolduğu için, baştan ve boyundan kalbe geri dönen kanın akışı yavaşlar, buna bağlı olarak yüzde şişme olur. Yer çekiminin olmadığı ortamda vücudun mikroplarla savaşma gücü zayıflar. Uzun süre uzayda kalan astronotlar döndüklerinde ilk olarak geniş kapsamlı bir sağlık kontrolüne alınmak üzere hastaneye yatırılır. Uzay uçuşlarına katılan astronotların vücutlarında ve uzay aracının içinde sayısız bakteri vardır. Yolculuk öncesi bütün giysileri, gıdaları ve tüm uzay aracını bakteriden arındırmak çok güç; insan vücudunu bakteriden arındırmaksa olanaksızdır. Peki, uzaydaki ortam bakterileri etkiler mi? Bu konuda bilim insanları bir deney yaptılar. Salmonella bakterilerinin bir bölümü dünyada kalırken bir bölümü astronotlarla birlikte uzaya gönderildi. Her iki bakteri kolonisinde RNA'lara bakıldı. Uzaya giden salmonella bakterilerindeki genlerden 167'si farklıydı. Artık karşımızda bir "uzaylı salmonella" vardı. Dünyadakine oranla üç kat güçlü ve etkiliydi üstelik.

17. **Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

A) Uzay yolculukları, insan vücudu üzerinde çeşitli değişikliklere yol açar.

B) Bakterilerin insanları etkileme olasılığı uzayda dünyadakine göre daha fazladır.

C) Uzaydaki yer çekimsiz ortam, kan dolaşımını yavaşlatıcı bir etkiye sahiptir.

D) Uzay yolculuğu yapan insanlar, dünyaya döndüklerinde kalp rahatsızlığı yaşar.

E) Mikroplarla savaşan bağışıklık sistemi, uzaydaki yer çekimsiz ortamdan olumsuz etkilenir.

18. **Bu parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?**

A) Araştırmalar, bakterilerin havasız ortamda yaşadığını göstermektedir.

B) Uzaydaki yer çekimsiz ortam, insanların vücutlarında kalıcı izler bırakmaktadır.

C) İnsanlar uzayda bulundukları sürece vücutlarındaki değişimi fark edememektedir.

D) Araştırmalar uzayda, dünyadakinden daha tehlikeli bakterilerin olduğunu göstermektedir.

E) Uzaydaki ortam, bakterilerin genetik yapıları üzerinde önemli değişikliklere yol açmaktadır.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

İlkbaharın getirdiği değişimlerin yol açtığı rahatsızlıklara "ilkbahar hastalıkları" denir. Sebebi tam olarak bilinmese de bazı araştırmacılar, bu hastalıklara havadaki elektrik yükünün artmasının yol açtığını söylüyor. Havadaki pozitif iyonların artması vücuda zindelik verirken negatif yüklü iyonların artması yorgunluğa, hâlsizliğe ve gerginliğe neden oluyor. Taşıtların yol açtığı hava kirliliği ve sanayi atıkları havadaki elektrik yükünü artıran unsurlardır. Elektrik yükü sinirsel gerginliği ve stresi tırmandırdığı gibi damarlardaki büzülmeyi artırıyor. Güneş ışınlarının daha dik gelmeye başlamasıyla ısınan denizlerden daha fazla su buharlaşıyor, nem artıyor. Nem artışı solunum yollarında genişlemeye yol açarak akciğere giden oksijen miktarını azaltıyor. Solunum yollarındaki genişleme, nefes darlığına ve öksürüğe yol açabiliyor. Damarların daralmasına bağlı olarak hipertansiyon ve kalp krizi riski artıyor. Derideki damarlarda görülen değişiklikler, derinin kurumasına ve saç dökülmesine yol açıyor. Sıcaklık, vücudun terleme işlevini bozuyor. Sıvı-mineral dengesi bozulunca baş dönmesi, denge kaybı, odaklanma sorunu yaşanabiliyor. Vücut yorgunluğunun yanı sıra beyin yorgunluğu da kişileri etkiliyor.

19. **Bu parçada ilkbahar hastalıkları olarak ifade edilen rahatsızlıklar arasında aşağıdakilerden hangisi sayılmamıştır?**

A) Cilt hastalıkları

B) Kalp hastalıkları

C) Bulaşıcı hastalıklar

D) Psikolojik rahatsızlıklar

E) Dikkat bozukluğu

20. **Bu parçaya göre** "ilkbahar hastalıkları"**yla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

A) Yaylalarda yaşayanlara göre sahil kesiminde yaşayanlarda görülme olasılığı daha fazladır.

B) Kırsal kesimde yaşayanlara göre büyük kentlerde yaşayanlarda görülme olasılığı daha fazladır.

C) Oksijeninin bol olduğu ormanlık alanlara göre yüksek basıncın olduğu yerlerde görülme olasılığı daha fazladır.

D) Trafikteki araç sayısının az olduğu bölgelere göre trafiğin yoğun olduğu bölgelerde görülme olasılığı daha fazladır.

E) Esnek çalışma modeline geçen insanlara göre zorunlu mesaiye bağlı çalışan insanlarda görülme olasılığı daha fazladır.

Örnek Soru • 1

Neden şiir yazar ki insan? Havasızlıktan boğulmak üzere olan evrende nefes alabilmek, var olabilmek, elinde iyi-kötü ne varsa dökebilmek için mi eteklerine? İç dünyasının dışarıyla olan kavgasında anlaşılabilir olma derdi midir kendini kanıtlamak ya da kanatmak? Şairler, görünenin ardındaki gizemleri ortaya çıkararak bize rehberlik mi ederler?

Bu sözleri söyleyen kişiye göre şairlerin yazma nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Yaşamın bunaltıcılığından sıyrılma

B) Kendini, anlatarak ortaya koyma

C) Ruhsal durumuyla yaşam arasındaki çatışmayı yansıtma

D) Yalnızlaşmaktan kurtulma

E) Yaşamın, ayrımına varılmayan yönlerini duyumsatma

(2012 - ÖSYM)

Çözüm

Bu parçadaki kişi, yazma nedenleriyle ilgili olarak "havasızlıktan boğulmak üzere olan evrende nefes alabilmek" sözüyle A, "elinde iyi-kötü ne varsa dökebilmek" sözüyle B, "iç dünyasının dışarıyla olan kavgası" sözüyle C, "görünenin ardındaki gizemleri ortaya çıkararak" sözüyle de E seçeneğinde söylenen gerekçeleri belirtmiştir. Yazma nedenleri arasında "yalnızlıktan kurtulma (D)" yoktur.

Cevap D

Örnek Soru • 2

Bir yanda, insanların yalnızca hırslarıyla büyüyebildiği, kişisel reklam ve promosyon yöntemini benimsememişse görünmez olduğu, içindekini saklayarak hayatta kaldığı bir dünya… Öbür yanda, her şeyi bir milyona (şimdiki bir TL) satan "bi milyoncu" gibi hepimizin gününü kolaylaştıran, kalıcı olmasa bile her gün bir yenisinin edinilebileceğine dair umut doğuran, küçük sevinçlere kaynaklık eden bir öykücü dükkânı… Yazar böyle bir tablo çizmiş. Aslında öykücülük de bir tür "bi milyonculuk" değil mi zaten: Çok satışlı, az kârlı, küçük dertlere çare…

Bu parçada, sözü edilen yazarın değindiği konular arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Bazı tutkulara aşırı ölçüde bağlanarak değer ve önem kazanmaya çalışma

B) Özel tanıtım yöntemleriyle ön plana çıkmaya çabalama

C) Kendi gerçeklerini ortaya dökmekten kaçınarak yaşamda bir yer edinme

D) İnsanlarda gelecekte güzel şeyler olacağı duygusu uyandırma

E) Olumsuz koşullar içinde yaşayabilmenin kişiyi güçlendireceğine inanma

(2013 - ÖSYM)

Çözüm

Bu parçada yazar, "bir yanda, insanların yalnızca hırslarıyla büyüyebildiği" sözleriyle A, "kişisel reklam ve promosyon" sözüyle B, "görünmez olduğu, içindekini saklayarak hayatta kaldığı bir dünya" sözleriyle C, "her gün bir yenisinin edinilebileceğine dair umut doğuran" sözlüyle de D seçeneğinde belirtilen konulara değinmiştir. Ancak parçada yazarın "olumsuz koşullar içinde yaşayabilmenin kişiyi güçlendireceğine inanma (E)"dan söz ettiğini gösteren bir söz yoktur.

Cevap E

32. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 25 dakikada çözünüz.

1. Ülkemizde Mozart'ın nerede doğduğunu, hangi ulustan olduğunu bilen azdır belki ama onun bestelerini dinleyen çoktur. Hele şu cep telefonları icat olduktan sonra, Mozart'ın en ünlü bestelerinden olan *Türk Marşı*'nı az dinlemedi millet. Hatta neredeyse Mozart eşittir Türk Marşı gibi bir algı oluştu pek çok insanın belleğinde. Elbette yalnızca *Türk Marşı*'ndan ibaret değildir Mozart. ----. Her biri insanın ruhunun derinliklerine işler. Ama bilinmesi gereken bir şey daha var: Mozart'ın eserlerini, bestelerinde nelerden söz ettiğini, o besteyi yaparken neler yaşadığını bilmek de en az bestelerini dinlemek kadar etkileyicidir.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Mozart'ta dış ve iç düzeni daima koruyan, gerçeğin sınırlarını hiçbir zaman aşmayan estetik bir güzellik şuuru vardır

B) Şen tınılardan, yas tutan notalara; operalardan, piyano müzikleri ve konçertolara kadar birbirinden değerli onlarca eseri vardır

C) Mozart, pembe ışıklar altında görülen bir masal prensi değil, üretme azmi bitmek tükenmek bilmeyen, çok yönlü bir müzik adamıdır

D) Mozart'ın hayatı ve çalışmaları fani hayatının kısalığı ile karşılaştırılırsa bu son devrede geçen ayların seneler kadar verimli olduğu görülür

E) Çocukluğundan itibaren müthiş bir kulağa sahip olan Mozart, duyduğu her müziği hafızasına bir daha çıkmamak şekilde kaydeden bir dâhidir

2. Edebiyatta yapıtı her açıdan onaylamaya dönük bir okuma, oldukça tehlikelidir. Evetleyerek yapılan bu tarz okumaların nedeni, kişinin böyle alıştırılmış olmasıdır. Bu yöntemi benimsemiş bir edebiyat okuru, iyi ile kötüyü ayırt edemez; edebî okur katına yükselemez. Edebî okurluk, ham insandan bir birey yaratma sanatıdır. Okur, anlatılan hikâyeyle sınırlı kaldığında metnin estetik keyfini yaşama olanağı ortadan kalkar. Oysa o bir bireydir; yazarın her söylediğini doğru kabul etmek, yorumuna katılmak zorunda değildir. Edebî okurluk, yüzeysel olarak söylenenden asıl ifade edilene gitme sürecinde iyi bir araçtır. İfade edileni mutlaklaştıramayız çünkü edebiyatın doğasında, metnin bir adet donmuş anlamı olması mümkün değildir. Bulanık olanı, metin içi bağlantılarla yakalayan okur, bu sırada estetik haz dediğimiz süreci yaşar.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Edebî okurluk, yapıtta söylenenin ardındaki söylenmeyeni arama çabasıdır.

B) Kişisel çabalarıyla metni yorumlamaya çalışan okur, metne yüzeysel yaklaşır.

C) Sorgulayarak okuma, yapıtı anlamlandırmada okuru edilgenlikten kurtarır.

D) Okurun, eserde gizlenmiş anlamları keşfetmesi, eserden zevk almasını sağlar.

E) Anlatılan her şeyi olduğu gibi kabullenmeye razı bir okur, yapıta eleştirel bir gözle yaklaşamaz.

3. İstanbul'un tarihî yarımadasına, Haliç kıyısındaki Ayvansaray'ın daracık sokaklarına giriyorum. Ahşap evlerin arasında iplere asılı rengârenk çamaşırlar karşılıyor beni önce. Hafif esen rüzgârda coşkuyla dans ediyor her biri. Rengârenk çamaşırların gerisindeki pembe duvarı izleyip demir kapıyı araladığımda küçük bir köşkün bahçesinde buluyorum kendimi. 5. yüzyılda yapılmış küçük bir köşk var bahçenin içinde. Bir köşede de şırıl şırıl akan bir çeşme var. Çeşmenin suyundan içiyorum, yüzyılların anıları içime aksın diye. Tütsülerin kokusunda arıyorum saraydan kalan izleri. Tahta kapıların gıcırtılarında duyuyorum yüzyıllar önce konuşulanları. Pencere pervazlarına konup uçan güvercinlerin kanat seslerinde arıyorum akıp giden onca zamanın hikâyesini.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) Yinelemelere başvurulmuştur.

B) Anlatıcı, duygularını yansıtmıştır.

C) Karşılaştırmalarla anlatım somutlaştırılmıştır.

D) Bazı varlıklara insana ait özellikler yüklenmiştir.

E) Farklı duyularla algılanan ayrıntılara yer verilmiştir.

4. (I) Toprak kayması; yüzeydeki toprağın, kayaların, bitki örtüsünün ya da insan eliyle oluşturulan yapıların yer çekimi ve arazi yapısının etkisiyle eğim boyunca, aşağı doğru hareket etmesidir. (II) Tektonik hareketler, ormansızlaştırma ve yüzeydeki dayanıksız malzemenin aşınması gibi nedenlerle farklı şiddette toprak kaymaları gerçekleşebilir. (III) Öyle ki şiddetli bir toprak kayması yıllardır ayakta duran evleri ve diğer yapıları birkaç dakika içinde yok edebilir. (IV) Elektronik eğimölçerler toprak kayması riski bulunan alan üzerine yerleştirilerek herhangi bir hareket sonucunda eğimin ne kadar değiştiği tespit edilebilir. (V) Bu yüzden erken uyarı sistemleri tıpkı, diğer tüm doğal afetlerde olduğu gibi toprak kaymasında da yaşamsal öneme sahiptir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Milan Kundera'nın romancılığı hakkında, Kundera'nın zaten söylememiş olduğu yeni bir şey söylemek imkânsız değilse de hayli zordur. Bunun nedeni de okurlarını sürekli belirsizlik içinde cereyan eden bir oyunu oynamaya davet eden yazarın, aynı zamanda eseriyle, külliyatıyla nasıl ilişki kurulması gerektiği konusunda hayli katı ve hiç esnemeyen bir tavır sergilemesidir. O kadar ki Kundera; anlamamaya, yok sayıp dışlamaya, tahrif etmeye hazır çağdaşlarından romanını korumak için fildişi kulesinden inmiş ve kendi romancılığını, roman anlayışını ve romanlarını da bizzat kendisi tartışıp incelemiştir.

Bu parçada Milan Kundera ile ilgili olarak vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Romanlarını herkesten önce kendisi ağır biçimde eleştirmiştir.

B) Roman anlayışı bakımından çağdaşı yazarlardan ayrı düşmüştür.

C) Romanlarına yönelik eleştirilere hiçbir zaman hoşgörüyle yaklaşmamıştır.

D) Romanlarının nasıl okunup değerlendirilmesi gerektiğini kendisi anlatmıştır.

E) Romanlarını okurun yorumlamasına olanak tanımayacak bir yalınlıkta yazmıştır.

6. (I) Yaprak dökülmesi birkaç bitki hormonunun dâhil olduğu hayli karmaşık bir süreçtir. (II) Yaprak sapının dala bağlı olduğu ve küçük bir grup hücrenin yer aldığı bölüm kurumaya başlar. (III) Buradaki hücreler ve dal arasında mantar benzeri hücrelerden bir tabaka oluşur ve bitkinin iletişim borularının işlevi yapışkan bir madde tarafından engellenir. (IV) Gövdeyle bağı kesilen yapraklar susuz kalır, renk değiştirir ve kuruyarak dökülür. (V) İlkbaharda ve sonbaharda yapraklar ağacın büyümesi için gerekli olan besinlerin çoğunun üretildiği bir fabrika gibi görev yapar. (VI) Besin üretme süreci, yapraklardaki klorofil içeren pek çok hücrede gerçekleşir. (VII) Fotosentez ile ortaya çıkan şeker yani karbonhidrat da yapraklardan ağacın diğer bölümlerine iletilir.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

7. Bir makale, köşe yazısı, eleştiri, inceleme ya da kompozisyon okuduğumuzda, yazarın seçtiği konu hakkında bilgilenir ya da belleğimizi tazeleriz ama ----. İyi bir öyküyü okuduğumuzda ise bilgilenmez, belleğimizi tazelemez ama bambaşka bir dünyaya girer, orada yaşamaya başlarız. Sözcüklerle betimlenenleri görür, sesleri ve kokuları duyarız. Evlerin, ağaçların, kuş cıvıltılarının, rengârenk çiçek bahçelerinin olduğu bir dünyadır karşımızda beliren.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) yazıdan öğrendiklerimizi bir süre sonra yine unuturuz

B) metni okurken gözümüzün önünde bir görüntü oluşmaz

C) diyalog eksikliği, öğrenmenin eksik kalmasına neden olur

D) öğrendiklerimizin bizde bir yaşam biçimine dönüşmesi zaman alır

E) orada anlatılanlar hiçbir zaman yaşamımızın merkezinde yer almaz

8. Öykünün ilk cümlesi çok önemlidir. Bilinmeyen yerlere doğru başlayacak yolculuğun biletidir o cümle. Bizi hemen kavramazsa ikinci, belki üçüncü cümleyi de okuruz ama öyküyü sonuna dek sürdüremeyebiliriz. Çünkü öykü okuru, sabırsızdır. Son cümle de ilk cümle kadar hatta ondan da önemlidir. O cümle, başka bir öyküye başlayamayacak kadar bizi sımsıkı kuşatmalı; biz, oturduğumuz yerde kalakalmalıyız. Yazar tarafından son noktası konmamış bir öyküyü bitirdiğimizde, daha doğrusu yazar bitirdiğinde, bayrağı biz devralırız.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerin hangisine ulaşılabilir?

A) Öykünün, okuru en çok etkileyen özelliği, olayların kısa sürede sonuçlanmasıdır.

B) İyi bir öykünün ilk cümlesi, olayların nasıl sonlanacağına ilişkin ipuçları barındırır.

C) Öykünün sonunda kesin bir sonuca bağlanmayan olaylar, okurun belleğinde devam eder.

D) Bir öykünün ilk ve son cümlesi okunarak öyküde anlatılanlar hakkında kesin bir yargıya varılabilir.

E) Öykünün merak duygusunu kamçılayıcı yapısı, okurun sonucu görmek için sabırsızlanmasına yol açar.

9. Eleştiri, yazarın edebiyat metninde belirlediği hacmi ve sınırları genişletir. Geçmişte böyle değildi ama günümüzde yazar biliyor ki romanı okuyanların zihninde devam edecek, genişlemeyi sürdürecek. Eleştiri, edebiyat metnini ve okurun zihnini genişletmekle kalmaz, aynı zamanda eseri hep diri tutar. Eleştiri; yazarın ortaya koyduğu metni, yeniden yazmayı ve yeniden okumayı sağlar, onu bu yolla çoğaltır. Eleştirinin bu rolü olmasaydı bazı kitaplar yüzyıllar boyunca okunmayı sürdüremez, unutulur giderdi. Eleştirinin rolü, iyi edebiyatın güzergâhını göstermek ve böylelikle iyi okuru da yetiştirmektir. Okur bu sayede, okuduğu metnin alt katmanlarında dolaşır.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi eleştirinin işlevlerinden biri <u>değildir</u>?

A) Eserin eksik ve üstün yanlarını ortaya koyarak yazarın daha güzel yapıtlar vermesini sağlar.

B) Okura kılavuzluk yaparak okuduğu metni derinlemesine yorumlayıp anlamasına yardım eder.

C) Eserden her çağda yeni yeni anlamlar üreterek eserin çağlar üstü bir nitelik kazanmasını sağlar.

D) Okura farklı bakış açıları kazandırarak bir eseri yeniden okumanın yolunu gösterir.

E) Yazınsal bir metinde yazarın ortaya koyduğu dünyanın ötesinde başka bir dünyanın var olduğunu gösterir.

10. Edebiyatla ilgili "edebiyat yapmak" ve "edebiyat parçalamak" gibi yaygın deyişler vardır. Bu deyişlerin, içindeki "edebiyat" sözcüğüyle edebiyatın bağlantısı oldukça ironiktir. Çünkü bütün yazarlar, "edebiyat yapmamak" noktasına gelerek ustalaşırlar tuhaf bir şekilde. Ne tuhaftır ki bunu yazarlara öğreten de çocuk edebiyatı olmuştur çoğunlukla. Edebiyat yapmaktan kurtulup dilini çocuğa göre kuran yazar, yürümesi gereken yola girmiştir. Çocuk dilinin saflığında, yapmacıksızlığında gizlidir her şey. Edebiyatın canı oradadır.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dilin sanatlı kullanımı edebî yapıtları diğer yapıtlardan ayırır.

B) Edebiyatta nitelikli eserler vermek için ustalaşmak gerekir.

C) Edebiyat eserlerinde dil, alışılmış biçimlerinin dışında kullanılır.

D) Yazmaya çocuk kitaplarıyla başlayan yazarlar, kısa sürede ustalaşır.

E) Edebiyatta başarılı yapıtlar üretmenin yolu, dilin doğal ve yalın kullanımından geçer.

11. Doğrusu, her gün yeni bir felaketin yaşandığını görmek üzüyor beni. Daha önce hiç yaşanmamış olaylar yaşıyoruz. Konuyla ilgilenen bilim insanlarının yüzde 99'u, insanların karbon emisyonuna katkısının iklim üzerinde etkili olduğu konusunda hemfikir. Salınımın azaltılması gerekiyor. Uluslararası toplumun harekete geçmesi gerekiyor ama bir türlü olmuyor bu. Eskiye oranla biraz karamsarım ama umut etmek ve mücadeleyi sürdürmekten başka da bir yol yok.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) İklim değişikliği konusunda iyimserliğinizi koruyor musunuz?

B) Gelişmiş ülkeler iklim değişikliği konusunda neden harekete geçmiyor?

C) İklim değişikliğinin canlı yaşamını olumsuz etkilediğini düşünüyor musunuz?

D) İklim değişikliğine yol açan faaliyetlerin önlenmesine yönelik çabaları destekliyor musunuz?

E) İklim değişikliğinin etkilerinden korunmak için yapılan çalışmalar hakkında neler söylemek istersiniz?

12. Yazınsal dili öteki bütün alanlardan daha çok geliştiren, zenginleştiren hepsinin üstünde doruk noktasına çıkaran, edebiyatın doğasıdır. Çünkü yazınsal dil dediğimiz şey, bir edebiyat metni içinde doğrudan taşıdığı anlamların dışında, aslında açıkça görülmeyen ve dile getirilmeyen, başka birçok anlamı da taşıyabilme özelliğine sahip olan dildir. Yazınsal dil, bazen ilk okumada fark ettiğiniz, bazen de ancak sonraki okumalarda fark edebileceğiniz öyle başka anlamlar taşıyabilir ki bu özellik başka herhangi bir alanda yoktur. Örneğin, gazetedeki bir köşe yazarının yaratıcı yazınsal dili kullanarak doğrudan söylemek istediklerinin dışında başka anlamlar da çağrıştırması aslında yalnızca fantezidir.

I. Edebiyat dışı metinlerden farklı anlamlar üretmeye çalışmak zorlama bir çabadır.

II. Nitelikli bir edebiyat okuru, yapıtta söylenenden hareket ederek kastedilene ulaşır.

III. Yazarın düşüncelerini en doğru biçimde ifade etmesini sağlayan yazınsal dil, dilin söz varlığını zenginleştirir.

Yukarıdaki numaralanmış ifadelerden hangileri, bu sözleri söyleyen kişinin görüşlerini destekler niteliktedir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

13. (I) Her eylem gibi okumanın da bir düzene gereksinim duyduğu, program ve disiplinle daha doğru sonuçlar verdiği öne sürülür. (II) Ancak tersi örnekler de yok değildir ve bunlar içinde en çok bilineni Leonardo da Vinci'dir. (III) Rönesans aydını, bu sıfatı disipline edilmiş okuma sistemine değil, kestirmeden söylersek disipline edilmemiş öğrenme ve okuma tutkusuna borçludur. (IV) Özellikle edebiyat eserlerini okurken bir programa bağlı kalmanın, okuru amacından uzaklaştıracağı açıktır. (V) En azından romanın, hikâyenin ilk okumalarda vadettiği serüveni, bağlı kalınan programın önceliklerine feda etmektir sistemli okumak.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Somut örneklerle ve test edilebilir uygulamalarla desteklenir bu durum." cümlesi getirilebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) Bodrum, hem mekânlarının kalitesi ve çeşitliliği hem yemyeşil ormanları ve masmavi denizi hem de her köşesinde sakladığı zengin ve renkli geçmişiyle bolca seçenek vadediyor turistlere. (II) Antik çağların Halikarnassos'u, kimleri ağırlamış kimleri! (III) Tarihin babası sayılan Herodot'tan Kaptan-ı Derya Turgut Reis'e, Halikarnas Balıkçısı'ndan sanat güneşi Zeki Müren'e kadar Bodrum denince anılacak, hemen akla gelecek öyle çok isim var ki... (IV) Geçmişin bu küçük balıkçı ve süngerci kasabası, günümüzde Türkiye'nin ünü dünyaya yayılmış en önemli turizm merkezlerinden biridir. (V) Gündüz deniz-güneş-kum üçlüsüne, akşamları konserlere, gece dansın ritmine kendinizi bırakıp çok renkli bir tatil yapabilirsiniz. (VI) Sadece Türkiye'nin değil, dünyanın en iyi plajlarının yer aldığı ilçede kendinize uygun bir yer bulur, kalacak yer sorunu yaşamazsınız.

14. Bu parçadan Bodrum ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Doğal ve tarihî güzellikleriyle ziyaretçilerine farklı alternatifler sunduğuna

B) İsimleri kendisiyle özdeşleşmiş kültür ve sanat adamlarının olduğuna

C) Halkının geçim kaynağını sağladığı sektörlerin zaman içinde değiştiğine

D) Her mevsime uygun eğlence ve aktivite seçeneklerinin bulunduğuna

E) Konaklama açısından her bütçeye uygun seçeneklerin olduğuna

15. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümle, nesnel bir yargıdır.

B) III. cümlede örnekler verilmiştir.

C) IV. cümlede saptama yapılmıştır.

D) V. cümlede öneride bulunulmuştur.

E) VI. cümlede karşılaştırma yapılmıştır.

16. Bir öyküyü bize sevdiren, sözcüklerin gücüyle oluşan büyülü bir dünyanın kapısının aralanması ve önümüze açılan yolda yalnızca ona odaklanarak yürümemizdir. Yazarın gösterdiklerinin ardındakileri görmeye başladığımızda öyküyü yeniden üretmekle kalmaz, kendi öykümüze doğru yol almaya başlarız. Yazarın gösterdikleri ve yapıttan algıladıklarımız, kendi görüntülerimizi oluşturma ve anlamlandırma süreci başlatır bizde. Bir bakıma okurun yazara dönüşme biçimidir bu. Çünkü yazar her şeyi anlatmaz ve bilinçli olarak bıraktığı boşlukları okurun doldurmasını bekler. Öykü her okuyanda değişik bir algıyla zenginleşir.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Yazarın gizlediği anlamları keşfetmek, öyküden alınan tadı artırır.

B) Yazarın sezdirmekle yetindiği alanları fark eden okur, anlamsal açıdan öyküyü tamamlar.

C) Anlamın kapalı olduğu öyküler, yazarın belleğinde başlayıp okurun hayal dünyasında tamamlanır.

D) Okurlarca yorumlanmaya uygun öyküler yazan yazarlar, okurları öykünün oluşum sürecine dahil eder.

E) Okurların aynı öyküden benzer sonuçlar çıkarması, yazarla okur arasında duygusal bir bağ kurulmasını sağlar.

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) II. Attalos'un kurduğu kent için kullandığı, "Attalos yurdu" anlamına gelen "Attaleia" sözcüğü, günümüze kadar çeşitli değişikliklere uğrayarak Antalya olmuş. (II) Antalya'nın kuzeyine Pisidya, doğusuna "tüm kavimlerin ülkesi" anlamında Pamfilya, batısına da "ışık ülkesi" anlamında Likya denmiş tarihte. (III) 14. yüzyılda Antalya'yı ziyaret eden İbn-i Battuta, Güney Anadolu'nun bu en önemli limanından ihraç edilen limonlar nedeniyle Mısır'da limona "adaliya" dendiğinden söz ederken 1671'de şehre gelen Evliya Çelebi, Düden Nehri'nden akan suyun 200 çeşmeyi beslediğini, şehir surlarının 4 bin 400 metre uzunluğa ve 80 kuleye sahip olduğunu yazmış. (IV) İhtişamlı surlarının ayakta kalan bölümlerinin bulunduğu Kaleiçi; Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı Dönemi eserleriyle nostaljik bir Antalya yaşatıyor ziyaretçilerine. (V) Yazların çok sıcak ve kışların ılık geçtiği Antalya'da evler yapılırken güneşi önlemek ve serinlik sağlamak için gölgeli taşlıklar ve avlular hava akımını kolaylaştıracak biçimde yapılmış.

17. **Bu parçadan Antalya ile ilgili olarak**

I. Tarihte deniz ticareti açısından bulunduğu coğrafyanın en önde gelen kenti olduğuna

II. Sıcak ikliminden dolayı mimari yapılarda tarih boyunca taş işçiliğinin öne çıktığına

III. Coğrafi konumu dolayısıyla tarihin ilk dönemlerinden beri önemini koruyan bir kent olduğuna

IV. Farklı uygarlıklara ait kalıntıların bir arada bulunduğu mekânlarıyla insanları tarihe doğru bir yolculuğa çıkardığına

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) I ve II B) I ve III C) I ve IV D) II ve III E) III ve IV

18. **Antalya'dan söz edilen bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?**

A) I. cümlede, tarihî süreç içinde kentin yaşadığı değişimlerden söz edilmiştir.

B) II. cümlede, geçmişte farklı adlarla anılan üç bölgeden oluştuğu belirtilmiştir.

C) III. cümlede, geçmişte farklı gezginlerin kitaplarına konu olduğundan söz edilmiştir.

D) IV. cümlede, tarihî surlarının bazı bölümlerinin günümüze ulaşabildiği ifade edilmiştir.

E) V. cümlede, iklimsel özelliklerinin mimari yapılar üzerindeki etkisinden söz edilmiştir.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) 14 Temmuz 1889'da Japonya yolculuğuna çıkan Ertuğrul Fırkateyni, yola çıktığı günlerden itibaren hem İstanbul'da hem de Avrupa başkentlerinde devamlı konuşulmuş; lehine ve aleyhine birçok haber yapılmıştır. (II) Gemi, Ege sularına açıldıktan sonra seyahatin gidişatı hakkında gemi yönetimi tarafından İstanbul'da bulunan devlet yetkililerine ardı ardına raporlar gönderilmiştir. (III) Süveyş Kanalı'nda kılavuza rağmen Nil'in sığ sularında kuma saplanan gemi, kumlardan kurtarılıp iskeleye bağlanmaktayken rüzgârın şiddetiyle bazı parçaları gövdeden ayrılmış ve dümen bodoslaması kırılmıştır. (IV) Bombay, Kolombo, Singapur ve Hong Kong'da ziyaret ettiği limanlarda büyük heyecan yaratan gemi, yerli halk tarafından yoğun ilgi görmüş ve ziyaretçi akınına uğramıştır. (V) Geminin niçin gönderildiği, yolculuk için şartların elverişli olup olmadığı, yabancı devletlerin yolculuk hakkındaki düşünceleri, geminin batması ve sonrasında yaşanan olumlu ve olumsuz değerlendirmeler güncelliğini korumaktadır.

19. **Ertuğrul Fırkateyni'nin Japonya seyahatinden söz edilen bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) I. cümlede, yurt içinde ve dışında olumlu olumsuz birçok habere konu olduğundan bahsedilmiştir.

B) II. cümlede, yolculuk boyunca hükûmetin yolculuğun durumuyla ilgili bilgilendirildiği söylenmiştir.

C) III. cümlede, yolculuk sırasında yaşadığı bazı talihsizliklerden söz edilmiştir.

D) IV. cümlede, uğradığı yerlerde büyük bir coşkuyla karşılandığından söz edilmiştir.

E) V. cümlede, seyahatiyle ilgili olarak yapılan ilk değerlendirmelerin üzerine yeni bir şey söylenmediği açıklanmıştır.

20. **Ertuğrul Fırkateyni'nin Japonya seyahatiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Avrupa devletleri tarafından seyahatinin hoş karşılanmadığı

B) Yolculuk sırasında yaşadığı kazanın, batmasında etkili olduğu

C) Çok sayıda limana uğraması yüzünden ziyaretin planlanandan uzun sürdüğü

D) Ziyaretle amaçlanan durumun geminin uğradığı kaza yüzünden gerçekleşmediği

E) Seyahate çıkışıyla ilgili o dönemde yapılan kimi tartışmaların bugün de sürdüğü

Soru Çözdüren Teknik

ÖSYM, son yıllarda iki parçadan bir soru yöneltme tekniğine önem vermeye başladı. Bu soru tipinde iki metnin birbiriyle ilişkisi üzerinde durulmaktadır. İki parçada anlatılanlar birbirini destekleyebilir, birbiriyle çelişebilir, biri diğerinin nedeni veya örneği olabilir ya da iki parçada ortak noktalar bulunabilir. Soru yanıtlanırken iki parça arasındaki anlamsal ilişkiye odaklanılmalıdır.

Örnek Soru

- Zaman zaman televizyonlarda toplu balina ölümlerine ilişkin haberler, karaya vurmuş balina görüntüleriyle karşımıza çıkar. Araştırmalar bu ölümlere okyanusların endüstriyel ve kimyasal atıklarla kirletilmesi, suların bulanıklaşması ve yanlış avlanmalar gibi etkenlerin sebep olduğunu gösterir.
- Balinalar, okyanusta yüzerken kafalarının ön kısmından gönderilen elektromanyetik dalgalarla yönlerini bulurlar. Bu özelliklerinden hem bulanık sularda yüzerken hem de göç ederken yararlanırlar. Ancak zaman zaman dünyanın manyetik alanının değişmesi ya da balinalardaki yön bulma sisteminin hastalık sonucu bozulması nedeniyle yönlerini tayin etmekte sorun yaşarlar ve karaya vururlar.

Bu iki parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Farklı görüşlerin aslında birbirini desteklediğini göstermektedirler.

B) İki farklı konuya ilişkin ortak bir görüş olduğunu vurgulamaktadırlar.

C) Aynı olguyu farklı yönleriyle değerlendirip ele almaktadırlar.

D) Aynı düşünceyi pekiştirmeye yönelik farklı örnekler sunmaktadırlar.

E) Farklı üsluplar kullansalar da konuyu benzer nedenlerle açıklamaktadırlar.

(2019 - ÖSYM)

Çözüm

İki parçayı incelediğimizde balinaların farklı nedenlerle karaya vurduğundan söz edildiğini görüyoruz. Bu iki parçada ortak olgu, "balinaların karaya vurması"dır. Bu olgu, değişik açılardan ele alınmıştır. Bu durumda iki parçayla ilgili olarak "aynı olgunun farklı yönleriyle değerlendirilip ele alındığı" söylenebilir. Parçada birbirini destekleyen farklı görüşler olmadığından A, tek bir konu olduğundan B, farklı örnekler değil, durumlar söz konusu olduğundan D, balinaların ölümleri benzer değil farklı nedenlerden kaynaklandığı için E söylenemez.

Cevap C

33. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 25 dakikada çözünüz.

1. Hepimiz çocukluğumuzdan beri özellikle paslı çivilerden uzak durmamız gerektiğini biliriz. Çünkü bu çivilerin tetanosa neden olacağına dair en az bir kez uyarılmışızdır. Gerçekte tetanos; genellikle toprakta, tozda ve hayvan dışkısında bulunan bir bakteri türüdür. Vücudunuzdaki bir açık yara bu maddelerden birine maruz kaldığında -ortamda pas olup olmamasından bağımsız olarak- tetanosa yakalanmanız olasıdır. Paslı çiviler enfeksiyon kapmak için uygun koşulları sağlar çünkü çivi dışarıda paslanacak kadar uzun süre kaldığında söz konusu bakteriyi içeren toprağa maruz kalmış olabilir, diye düşünülür. Pas, oksijensiz ortamları seven bakterinin barınabilmesi için uygun olan küçük çatlaklar ve boşluklar barındırır. Toprak rahatlıkla bu çatlaklara girip uzun süre orada kalabilir. Yoksa tamamen temiz bir iğnenin batması ya da bir kedinin derinizi tırmalaması sonucunda da tetanos olabilirsiniz.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tetanos konusunda yeni bilgiler ortaya çıkmıştır.

B) Paslı çiviler, gerçekte tetanosun nedeni değil, taşıyıcısıdır.

C) Paslı çivilerin tetanosa neden olduğu tezi geçerliliğini yitirmiştir.

D) Paslı çivilerden uzak durulması yönündeki görüşün bilimsel temeli yoktur.

E) Tetanosa neden olan bakteri türü, demir gibi sert maddelerde ortaya çıkar.

2. I. Sesimizdeki ilk büyük değişim, ergenlikte gırtlağın büyüyerek sesi derinleştirmesiyle başlar. Büyüyen gırtlak içerisinde titreşecek daha fazla alana sahip olan ses tellerinde titreşim miktarı azalarak daha pes sesler üretilir. Bu değişim, sesi çatallaşan ergen erkeklerde çok daha belirgindir. Ergenlikle birlikte ses tellerinin gelişimi tamamlanır.

II. Yaşlanmanın kaçınılmaz etkileri gırtlakta da kendini gösterir. Gırtlaktaki kıkırdak dokunun sertleşerek esnekliğini kaybetmesi, sesimizin de gücünü ve yükseklik düzeyini kaybetmesine neden olur. Yaşlanmanın gırtlaktaki etkileri erkeklerde daha fazladır ve daha erken yaşlarda kendini gösterir. Yaşlılıkta ses telleri, sertleşir ve incelir. Bu durum daha ince seslerin oluşmasına yol açar.

Aşağıdakilerden hangisi bu iki parçadan çıkarılabilecek ortak sonuçlardan biri değildir?

A) Ses değişimlerinde görülen en önemli belirti sesin incelmesidir.

B) Ses değişikliklerinde gırtlakta görülen değişimler etkili olmaktadır.

C) Ses tellerimiz yaşamımız boyunca iki dönemde büyük değişikliğe uğrar.

D) Ergenlik sonrası yıllarda uzun süre sesimizde büyük bir değişim gözlenmez.

E) İnsan yaşamında görülen önemli ses değişimleri erkeklerde daha belirgindir.

3. İlk günlerde gözlenen stoklama davranışı büyük oranda geçici bir talep patlaması yarattı, daha sonra sönümlendi. Tüketici, daha ziyade evinde depolayabileceği, bulaş riski az, raf ömrü uzun ürünlere yöneldi. Talep bir şekilde karşılanmış oldu. Taze sebze, meyve, yumurta gibi gıdalarda da kısa vadede sorun yaşanmadı. Ancak bir süre sonra uluslararası ticaretin yavaşlaması hatta durması nedeniyle bazı ham maddelerin temin edilmesinde sorunlar yaşanmaya başlandı. Bu durum, fiyat artışlarına neden oldu.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Bütün dünyada etkili olan koronavirüs salgını, gıda ürünlerinin arzını nasıl etkiledi?

B) Tüm ülkeleri etkileyen ekonomik kriz, gıda ürünlerine ulaşımı engelledi mi?

C) Tarımsal ürünlerde görülen arz talep dengesinin bozulması halkı nasıl etkiledi?

D) Kuraklık yüzünden üretimin düşmesi gıda sektöründe ne gibi sorunlara yol açtı?

E) Bazı firmaların ürün stoklama girişiminde bulunması halkın güvenli gıdaya ulaşımını güçleştirdi mi?

4. Üzümlü, yüzyıllardır sürdürdüğü geleneksel yaşam tarzını koruyan küçük bir köy. Adını bol miktarda yetiştirdiği lezzetli üzümlerinden alıyor. Yöredeki en büyük yerleşim olan Fethiye'den 40 kilometre uzakta. Kurak iklim şartlarının hüküm sürdüğü yörede diğer meyve türlerinin yetiştirilmesi zor. Kıvrıla kıvrıla ilerleyen daracık sokakların kenarına dizili beyaz badanalı, serin taş evler; bu sıcak yaz gününde içeriye davet ediyor. Sokağa doğru uzanan tahta cumbalar "Akdenizli" olma hâlini simgeliyor: sıcakkanlı, konuşkan, dışa dönük... Kapılar, parlak maviye ya da güneş sarısına boyalı. Uzun ve bitmek tükenmek bilmeyen kurak yaz günleri ile bol yağışlı kışlar boyalarını soldurmuş olsa da güzelliğini koruyor.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Örneklemeye başvurma

B) Yinelemelere yer verme

C) Karşılaştırmadan yararlanma

D) Birinci kişili anlatım kullanma

E) Karşıt anlamlı sözcükler kullanma

5. (I) Travmatik olaylar yaşamış insanlarda en sık karşılaşılan psikolojik sorunların başında travma sonrası stres bozukluğu gelir. (II) Travma sonrası stres bozukluğu, uzmanlarca 20 belirti ile tanımlanmış, oldukça karmaşık bir psikolojik sorundur. (III) Travma sonrası stres bozukluğunun belirtileri travmayı yeniden deneyimleme, kaçınma, duygu ve düşüncelerde olumsuz değişim ve artmış uyarılma, başlıkları altında toplanır. (IV) Travmatik olayların etkileri anlaşıldıkça travma sonrası stres bozukluğu için çok sayıda psikolojik tedavi yaklaşımı geliştirilmiş ve bunların etkileri araştırmalarda sınanmıştır. (V) Kontrollü klinik deneylerin bulgularını derleyen uzmanların analizleri, travma sonrası stres bozukluğunda en etkili psikolojik tedavilerin travma odaklı psikoterapiler olduğunu göstermektedir. (VI) Travma odaklı psikoterapiler travmatik olayın kişi üzerinde yarattığı etkileri onun travmayla ilişkili düşünce, inanç, duygu ve davranışlarını değiştirerek ortadan kaldırmayı hedefleyen yaklaşımlardır.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

6. Örümcek ağını oluşturan örümcek ipeğinin, dayanıklılığı nedeniyle benzersiz bir malzeme olduğu söylenebilir. Örneğin, 1 milimetre karesi 178 kilogram yük taşıyabilir ve bu sadece birkaç gramdan oluşur. Kütlece aynı miktardaki çelikten 10 kat daha güçlüdür. Bu özelliğini -40 santigrat derecede bile korur. Örümcek ağları, farklı amino asit dizilerinden oluşan, protein yapısında bir malzemedir. Örümcek ipeğinin üretimi sürecinde moleküllerin yapısındaki bu düzenlenme, proteinler salgılandıktan sonra örümceğin kendi etrafında dönüşü sayesinde ortaya çıkar. Üzerine bir kuvvet uygulandığında bir miktar şekil değiştirir, uygulanan kuvvet ortadan kalktığında eski hâline döner. Bu elastik özellik sayesinde örümcek ağına çarpan böcekler ağa zarar veremez.

Bu parçadan örümcek ağı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Esnek bir yapısının olduğu

B) Yapısının oldukça hafif olduğu

C) Çok sağlam ipliklerden örüldüğü

D) İpliklerinin ham maddesinin protein olduğu

E) Sıcağa karşı dayanıklı bir yapısının olduğu

7. "Göç göç oldu, göçler yola dizildi." diye başlayan bir uzun hava vardır. Erzurumluların çoğu bu uzun havayı dinledikle-rinde, zaman tünelinden geçmiş de o acı günlere dönmüş gibi hüzne bürünür. O günleri ve göçü bizzat yaşamış olan-ların bu uzun havayı duyduklarındaki yüz ifadeleri değişir, gözlerinden yaşlar süzülür. Buna benzer olaylara, verdiğim konserlerde defalarca tanık oldum ben. Kanada'da verdi-ğim bir konserin ardından yetmişlerinde bir kadın, söyle-diğim *Makber* adlı parçayı dinlerken annesinin elinden tu-tarak sanat müziğimizin eşsiz seslerinden ve *Makber*'in en iyi yorumcusu Hamiyet Yüceses'in konserlerine gittiği o güzel anları yeniden yaşadığını söylemişti. Bunları bana anlatırken yıllar önce kaybettiği annesini hatırlamasından olsa gerek, bir eliyle de gözlerinden inen yaşları siliyordu.

Bu parçada müzikle ilgili asıl anlatılmak istenen aşağı-dakilerden hangisidir?

A) İnsanın hafızasına kayıtlı yıllar öncesine ait hatıraları canlandırır.

B) Geçmişteki kötü olayları anımsatarak insanları mutsuz eder.

C) İnsan hafızasındaki mutlu anlar yerine mutsuz anları anımsatır.

D) Belli bir bölge ve ulusla sınırlanamayan, evrensel bir dili vardır.

E) Geçmişin güzelliklerinden çok üzüntülerini akla geti-ren bir yapısı vardır.

8. ----. Bunun nedeni, vücudun günlük uyku-uyanıklık döngü-süne benzer biçimde bağışıklık sistemimizin de bir sirkadi-yen (24 saatlik döngü) ritme sahip olmasıdır. Gün boyun-ca bağışıklık sisteminin hücresel bağışıklık birimi savunma yaparken karanlık saatlerde iltihaptan sorumlu unsurları, nöbeti devralır. Hücresel bağışıklığın etkileri belirgin şekil-de hissedilmez. Ancak iltihabın tırmandırdığı ateş, mukus üretimi ve fiziksel bitkinlik gibi etkiler oldukça belirgindir. Sabah saatlerinde miktarı artan kortizol hormonu iltihabın olumsuz etkilerini baskılar. Bağışıklık sisteminde önemli bir role sahip olan T hücreleri, gece saatlerinde lenf düğüm-lerinde yoğunlaşır. Aynı saatlerde T hücrelerini "bilgilen-diren" dendritik hücrelerin de bu düğümlerdeki sayısında artış gözlenir. Gün boyu vücutta savaşan ve bilgi toplayan bu hücrelerin gece saatlerinde güvenli bir bölgede bulu-şarak "istihbarat" paylaşmaları, vücudu ertesi gün için da-ha etkili bir savunmaya hazırlar.

Bu parçanın başına düşüncenin akışına göre aşağıda-kilerden hangisi getirilmelidir?

A) Hastalığın etkilerini uyurken daha az, uyanıkken daha ağır biçimde hissederiz

B) Hastalığın belirtilerini hafif ya da ağır hissetmemizde uyku düzeninin önemli bir etkisi vardır

C) Hastayken gündüz saatlerinde normalden çok, gece saatlerinde daha az uyumak zorunda kalırız

D) Hastalıklara karşı gece ve gündüz farklı hücrelerin sa-vaşması, hastalığın belirtilerinde farklılaşmaya yol açar

E) Hastayken gündüz saatlerinde kendimizi görece da-ha iyi hissederken gece olduğunda hastalık belirtileri-ni daha şiddetli hissederiz

9. Vücut, soğuğa karşı kendini korumak için farklı tepkiler verir. Kişi üşüdüğü zaman salgılanan adrenalin hormonu kıl köklerinin etrafındaki kasların kasılmasına neden olur. Böylece tüyler dikleşir. Aslında bu, bütün memelilerde gerçekleşen bir süreçtir. Derileri kalın bir tüy ve kıl örtüsü ile kaplı olan hayvanlar böylece soğuktan etkilenmez. Ancak insanların derilerindeki tüyler daha seyrek olduğu için bu etki çok belirgin hissedilir. Tüyler yalnızca kişi üşüdüğünde değil korktuğunda, endişelendiğinde veya heyecanlandığında da ürperir. Bunun nedeni soğuğun yanı sıra gerilimli anlarda adrenalin hormonunun salgılanmasıdır.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Vücudu tüylerle kaplı olan hayvanlar, soğuklara karşı daha dayanıklıdır.

B) Stresli durumlarda görülen adrenalinin yükselmesi, vücuttaki kılların dikleşmesine yol açar.

C) Vücuttaki tüylerin dikleşmesi, hormon dengesi bozuk olan kişilerde sık görülen bir durumdur.

D) Deriyi örten tüylerin ürpererek dikleşmesi, insanın içsel ya da dışsal bir etki altında olduğunu gösterir.

E) Üşüdüğümüzde tüylerimizin ürpermesinin nedeni deri üzerinde bir tabaka oluşturarak ısı kaybını engellemektir.

10. (I) Tanzimat Dönemi, pek çok alanda olduğu gibi sanat ve edebiyat yaşamımız da yeniliklerin yaşandığı bir dönemdir. (II) Edebiyatımız roman, tiyatro, makale, gibi yeni türlerle tanışmıştır. (III) Ancak bu dönemde verilen ürünlerin çoğu, Fransız etkisinin derin izlerini taşımış ve uzun sayılacak bir süre boyunca bu ulusun yapıtlarından yapılan çeviri, adaptasyon ve taklit şeklinde bizdeki yerini almıştır. (IV) Bu bağlamda, Ahmet Vefik Paşa adaptasyonlarıyla öne çıkarken Şinasi, *Şair Evlenmesi* adlı piyesiyle Batı tarzında ilk tiyatro yapıtını vermiştir. (V) Görücü usulü evliliğin eleştirildiği piyes, klasik Fransız tiyatrosunun ve özellikle Molière'in belirgin etki ve izlerini taşımaktadır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Geleneksel biçimi dışında tiyatro, Türk temaşa yaşamına ilk defa bu dönemde girmiş; Türk halkı, Batı tarzında bir sahne türüyle tanışmıştır." **cümlesi getirilebilir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

11. Atmosferdeki parçacıkların boyutları, ışığın dalga boyuyla kıyaslanabilir ölçektedir ve güneş ışığı atmosferden geçerken mavi dalga boyundaki ışınlar daha fazla saçıldığı için gökyüzü mavi renkte görünür. Havadaki su buharının yoğunlaşması sonucu oluşan bulutlar ise su damlacıkları ve buz kristalleri içerir. Bulutları oluşturan su damlacıklarının ve buz kristallerinin boyutları daha büyüktür ve güneş ışığı bulutların içinden geçerken bütün dalga boyundaki ışınlar saçılır. Bu nedenle bulutlar beyaz görünür. Ancak bulutlar büyüyüp kalınlaştıkça güneş ışınlarının büyük kısmı bulutlar tarafından soğurulur. Özellikle kış aylarında daha az miktarda güneş ışığı, bulutların alt kısmına ulaşabilir. Bulutların kurşun rengi ya da siyah olarak nitelenmesi bununla ilgilidir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Bulutların beyazdan siyaha dönmesi, yağmurun yaklaştığının habercisidir.

B) Gökyüzündeki bulutlar kış aylarında siyah, yaz aylarında da ise beyaz görünür.

C) Yoğun bulutlar, güneş ışığının önemli bir kısmının yer yüzeyine ulaşmasını engeller.

D) Güneş ışınlarının dünyaya geliş açısı, bulutların farklı renklerde görünmesine yol açar.

E) Bulutların yere yakın kısımlarının daha koyu renkte görünmesinin nedeni mevsimseldir.

12. (I) En basit şekliyle düzensiz hava hareketi olarak tanımlanan türbülans, suyun içinde oluşan girdaplara benzetilebilir. (II) Uçak, en güvenli ulaşım aracı olsa da uçak yolcuları için uçağın türbülansa girmesi korku ve endişe vericidir. (III) Güneş'ten gelen enerjideki değişimler nedeniyle atmosfer basıncında ortaya çıkan farklılıklar, farklı hızlarda hareket eden hava kütlelerinin çarpışması, havanın bir dağ kütlesi çevresindeki hareketi, fırtınalar gibi farklı nedenlerle oluşabilir. (IV) Normal bir doğa olayı olmasına ve sık sık görülmesine rağmen bazı durumlarda tehlikeli olabilir. (V) Çünkü türbülans, açık ve bulutsuz havalarda da ortaya çıkabilir; tahmin edilmesi ve uçakların radarları tarafından tespit edilmesi çoğunlukla mümkün değildir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

13. - 14. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Günlük hayatta birçok nesne veya duruma karşı korku duyarız. Korku yaratan uyaranlara karşı organizma harekete geçer, kendini korur ve belki de bu sayede hayatta kalır. Korkulan nesne veya durumla ilişkilendirilen herhangi bir uyaran da aynı tepkileri ortaya çıkarabilir. Bu durum, "korku koşullaması" olarak adlandırılıyor. Bu uyaran, görsel ve işitsel olabileceği gibi koklama ile ilgili de olabilir. Örneğin hastanede olmaktan korkan bir çocuk, hastanede kullanılan dezenfektan veya tentürdiyot kokusunu duyduğunda aynı şekilde korkabilir. Uzmanlar, korku koşullamasının genetik yollarla türün diğer bireylerine aktarılıp aktarılamadığını asetofenon adlı, parfümeride kullanılan hoş kokulu bir madde üzerinden test ettiler. Yapılan çalışmada, erkek laboratuvar farelerine asetofenon koklatıldığı sırada patilerine orta şiddette elektrik sinyali verildi. Bu işlem birçok kez tekrar edildi. Fareler bir süre sonra, patilerine elektrik sinyali uygulanmayıp sadece asetofenon koklatıldığında da elektrik sinyali verilmiş gibi korktu. Yani asetofenon kokusundan korkmayı öğrendiler ve korku koşullaması oluştu. Bir süre sonra, aynı fareler daha önce karşılaşmadıkları dişi farelerle çiftleştirildi. Doğan yavrulara asetofenon ile birlikte çeşitli kokular verildi ve yavrular, baba fareler gibi sadece asetofenon kokusundan korktular. Bu deney, farklı farelerde de uygulandı ve her seferinde aynı sonuç elde edildi. Bu durum, korkuların genetik yolla aktarılabileceğini ortaya koydu.

13. **Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

A) Korkunun kalıtımsal bir yönünün olduğunu kanıtlayan bilimsel çalışmalar söz konusudur.

B) Farklı duyu organlarıyla algılanan nesne veya durum, insanları korku konusunda uyarabilir.

C) Bir kişi, korku nesnesiyle öznel bir deneyim yaşamadan da o nesne ile ilgili korku yaşayabilir.

D) Tehlikelere karşı uyarıcı özelliği olan korku, canlıların yaşamını sürdürmesinde olumlu etkiye sahiptir.

E) Kişiler, kendilerini korkmamaya koşullandırarak belli nesne ve kavramlara ilişkin korkularını yenebilir.

14. I. Vahşi doğada yaşamamasına ve vahşi hayvanlarla karşılaşma ihtimali olmamasına rağmen bir kişinin o hayvanlardan korkması, genetik bir miras olabilir.

II. Dünyanın farklı kültür ve coğrafyalarında yetişmiş çocukların korku filmlerinde aynı sahnede aynı tepkileri vermesi, korkunun insanın genetik şifresinde gizli bir duygu olduğunu göstermektedir.

III. Türklerin atalarının yaşadığı coğrafyada çok bulunan yılandan korkmasına rağmen, yılandan çok daha tehlikeli olan timsahtan korkmaması atalarının o hayvanla temas etmemesinden kaynaklanıyor olabilir.

Yukarıdaki görüşlerden hangileri parçada anlatılanları destekler niteliktedir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) II ve III

15. Diyafram, nefes alma sürecinde önemli rolü olan bir kastır. Diyaframın birden ve kişinin iradesi dışında kasılması, havanın hızlı bir şekilde akciğerlere girmesine ve epiglot kapakçığının bir anda kapanmasına yol açar. Hıçkırık, bu anlık hareket nedeniyle ortaya çıkar. Diyaframın kasılmasını ve gevşemesini sağlayan sinir iletilerinin taşınması sürecinde ortaya çıkan problemlerin diyaframın bu şekilde kasılmasına sebep olduğu düşünülüyor ancak hıçkırmanın ne işe yaradığı sorusu henüz cevaplanabilmiş değil. Çok fazla ve çok miktarda yemek yemek, gazlı içecekler içmek ve stres, hıçkırık oluşumunu tetikleyebilir. Ancak bu gibi durumlarda hıçkırık, genellikle birkaç dakika içinde geçer. Hemen geçmiyorsa kişinin farkında olmadığı bir hastalığa işaret edebilir.

Bu parçada hıçkırıkla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Kişinin uzun süre nefessiz kalmasına neden olduğuna

B) Diyaframın ani ve istemsiz olarak kasılması sonucu oluştuğuna

C) Ortaya çıkışının farklı nedenlerden kaynaklanabileceğine

D) Nasıl bir işlevinin olduğunun henüz bilinmediğine

E) Uzun süre devam etmesinin bir hastalığın belirtisi olabileceğine

16. - 17. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Her birkaç saniyede bir bilinçsizce gözlerimizi kırparız. Göz kapaklarımız kapanırken göz küresi göz çukurunun içinde geriye doğru çekilir. Göz kapakları açılırken göz küresi de yeniden ileri doğru çıkar. Göz kapağının kapanması sırasında gözyaşı bezlerinden emilen su, göz küresinin tamamının nemlenmesini sağlar ve böylece gözün kurumasını engeller, gözü tahriş edici maddelerden korur. Göz kırpmasının, hareket sırasında gözün bir noktaya odaklanmasına yardımcı olduğu da düşünülüyor. Küçük çocuklar dakikada 1-2 kez gözlerini kırparken yetişkinler dakikada ortalama 10 kez gözlerini kırpar. Sinir sistemindeki sorunlar, takıntılı bir şekilde sürekli göz kırpmaya sebep olabilir. Parkinson hastalarının göz kırpma sıklığı daha düşüktür. Uzun süre bir şeye odaklanarak bakmak gözlerin normalden daha az kırpılmasına sebep olabilir. Örneğin, kitap okurken göz kırpma sıklığının dakikada 3-4'e kadar düşmesi gözlerin kurumasına ve yorulmasına neden olur. Gözlerimizi kırparken kısa bir süre için göze ışık giremez. Ancak beyin çeşitli karmaşık süreçler sonucunda kırpma öncesi ve sonrası görüntüleri birbirine uydurur. Yakın zamanlarda yapılan araştırmalar, bu süreçlerin tahmin edilenden çok daha karmaşık olduğunu gösteriyor.

16. **Bu parçadan aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?**

A) Göz kırpma sıklığının, kişinin yaşına göre değiştiğine

B) Göz kırpmasının, görme algımızı kesintiye uğratmadığına

C) Göz kırpmanın, göz sağlığı için birden çok işlevinin olduğuna

D) Göz kırpması anında gözün yapısında hareket eden bölümlerin olduğuna

E) Göz kırpmasının nedenlerinden birinin de gözün maruz kaldığı güçlü ışıklar olduğuna

17. I. Sağlığı bozuk insanların göz kırpma sıklığı, sağlıklı insanlarınkinden farklı olabilir.

II. Göz kırpmasının nedenleri ve sonuçlarıyla ilgili araştırmaların tarihi oldukça yenidir.

III. Kişinin göz kırpmasını kendi iradesiyle geciktirmesi, gözü olumsuz etkiletmektedir.

IV. Göz kırpması anında yaşananlarla ilgili yapılan yeni araştırmalar, önceki bilgilerin yanlış olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu parçadan yukarıdaki yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

18. Kuşların ötüşüyle ilgili bugüne kadarki genel yaklaşım, erkeklerin dişileri etkilemek için öttüğü, dişilerin ise ötmek için belirli bir nedenlerinin olmadığı şeklindeydi. Ancak yapılan bir çalışma, ötücü dişi kuşların yaklaşık %71'inin öttüğünü ortaya çıkardı. Buna göre erkek kuşlar avlandıktan sonra yuvaya döndüklerini belli etmek için ötüyor, eşleri olan dişi kuşlar da buna aynı şekilde öterek karşılık veriyordu. Dişilerin bu ötüşünün yavruları ya da yumurtaları ile ilgili olup olmadığını öğrenmek için yapay yuvalara yumurtalar yerleştirildi ve bu yuvalardan dişi kuşların daha önce kaydedilmiş sesleri çalındı. Saat başı olan ötüş çalma sıklığı değiştirilerek bunun, avcı hayvanların yumurtaları yemesi üzerinde bir değişiklik yaratıp yaratmadığı gözlemlendi. Avcı hayvanlar, saatte 20 ötüş duyduklarında %40 olasılıkla yumurtaları yerken saatte 6 ötüş duyduklarında bu olasılık %20'ye düşüyordu. Bu durum, uzmanların görüşünü destekliyordu.

Bu parçaya göre uzmanların yapılan araştırma tarafından desteklenen görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dişi kuşların ötüş sıklığını erkek kuşlar belirlemektedir.

B) Dişi kuşlar, avcı hayvanları yuvalarına çekmemek için az ötmektedir.

C) Dişi kuşların ötüş sıklığını erkeklerin yuvaya dönüşleri belirlemektedir.

D) Dişi kuşların ötmediği yönündeki geleneksel görüş, geçerliliğini yitirmiştir.

E) Dişi kuşlar, yavrularını ve yuvalarını erkeklerden korumak için az ötmektedir.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Milan Kundera'ya göre romanı ayakta tutan, anlamın katmanlı olması ve yaratılan belirsizlik ortamıdır. Ona göre roman, aldatmanın temel stratejilerden biri olduğu bir nükte oyunudur; romanlarını bunun üzerine kurgular. Bir romanı anlamlı kılan tılsım, hayatın o zamana kadar gözlerden uzak kalmış bir kesitini görebilmekte gizlidir. Bu nedenle romancının yegâne mesuliyeti devrim değil, keşif yapmaktır. Roman Cervantes'ten bu yana bir devamlılığın ve kolektif bilincin ürünü olduğuna göre, romancının en büyük başarısı öncekilerden daha iyisini yapmak değil; onların göremediklerini görmek, söyleyemediklerini söylemektir. Cervantes, 17'nci yy.da hayat karşısında bozguna uğrayan insana odaklanmıştı. Bugün de bir romancıya düşen görev aynıdır, bulunduğu yerden hayata bakmaktır. Kundera'ya göre roman sanatının varoluş nedeni budur. *Don Kişot*'u veya *Goriot Baba*'yı yeniden yazmanın hiçbir manası yoktur. Cervates'in, Honore de Balzac'ın göremediğini görmektir. Romanın biricikliğini, yeniliğini orada aramak gerekir.

19. **Bu parçaya göre Milan Kundera'nın aşağıdakilerden hangisini söylemesi beklenmez?**

A) Romanın varlık nedeni, insanı anlamak ve anlatmaktır.

B) Mizahı, her zaman romanın merkezine koymak gerekir.

C) Roman, gücünü ve derinliğini anlamın kapalı olmasından alır.

D) Romancının biricik amacı, bu türde verilmiş yapıtları aşmak olmalıdır.

E) Romancının amacı, hayatın o zamana kadar bilinmeyen ve anlaşılmayan bir yanını keşfetmektir.

20. I. Romancının yapması gereken, romanın kendine özgü kurallarını özgün formlara dönüştürmektir.

II. Romanda yenilik, alışılmış formları değiştirmekle değil, söylenmemiş olanı söylemekle yapılır.

III. Romancı, insanın yaşam karşısındaki bocalamalarını içinde bulunduğu çağa özgü bir bakış açısıyla vermelidir.

IV. Romanda başarılı olmak için romanın tarihî süreçte belirlenmiş kurallarını esneterek yeni biçimler ortaya koymak gerekir.

Yukarıdaki önermelerden hangileri Milan Kundera'nın romanla ilgili görüşleriyle örtüşmektedir?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

Soru Çözdüren Teknik

Hangi sorunun cevabının olmadığını bulmaya yönelik sorular, yardımcı düşünce sorularında seçeneklerin soruya çevrilmiş biçimidir. Bu tür sorularda seçeneklerde yöneltilen sorulara parçada değinilip değinilmediğine bakmak gerekir.

Örnek Soru • 1

Neyi, neden yazacağımız sorusu ilk adımdır. Konu bulmada işaretleri değerlendirmek, koku alabilmek ve iz sürebilmek önemlidir. Merak, içgörü, zengin bir düş gücü de temel ögelerdir. Yazar uyanıkken düş gören insandır. Yazacağımız romanı nasıl, hangi dil ve yapı içinde anlatacağımıza karar vermeli, uzun süre kafamızda taşımalı ve olgunlaştırmalıyız. Bunun için de ben bir romanın kapısını çalarken kendime şu soruyu sorarım: Ne anlatmak istiyorum? Soruyu bir cümleyle yanıtlayamıyorsam kafam henüz karışık demektir. Beklerim. Bu arada neyi anlatmak istediğim netleşirken nasıl anlatacağım üzerinde düşünürüm. Yine de niyetlerimin nesnellik kazanarak bir biçim alması için hemen her zaman sayısız giriş denemesi yapmışımdır.

Bu parçada aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

A) Bir yazıda bulunmasını zorunlu saydıklarınız nelerdir?
B) Yapıtlarınız genellikle nasıl bir çalışmadan sonra ortaya çıkar?
C) Yapıtlarınızda hangi türden sonuçları yeğlersiniz?
D) Roman yazanlara neleri önerirsiniz?
E) Yazmaya başlarken çıkış noktanız nedir?

(2012 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada "Yazacağımız romanı nasıl, hangi dil ve yapı içinde anlatacağımıza karar vermeli, uzun süre kafamızda taşımalı ve olgunlaştırmalıyız." cümlesi A'daki, "Beklerim. Bu arada neyi anlatmak istediğim netleşirken nasıl anlatacağım üzerinde düşünürüm. Yine de niyetlerimin nesnellik kazanarak bir biçim alması için hemen her zaman sayısız giriş denemesi yapmışımdır." sözleri B'deki, "Bunun için de ben bir romanın kapısını çalarken kendime şu soruyu sorarım: Ne anlatmak istiyorum?" cümlesi E'deki sorunun cevabıdır. Parçanın genelinde roman yazmakla ilgili dolaylı öneriler olduğundan parçada D'deki sorunun cevabı da vardır. Ancak parçada "Yapıtlarınızda hangi türden sonuçları yeğlersiniz?(C)" sorusunun cevabı yoktur.

Cevap C

Örnek Soru • 2

Bir yazar olarak tercihim okura iç huzuru vermek veya vermemek düşüncesinden çok, onu eğlendirmektir. Bazen uçan halı sererim öykünün tabanına ve okur, gönlünce istediği yere gider; olayların akışı gökyüzü gibi her an değişebilir, türlü sürprizlere açıktır daima. Böylesi hoşuma gidiyor, çünkü hayal gücü bir mağara gibidir, derinliğini bilmezsiniz ve okuru, bu derinliğe ne kadar inebileceği konusunda küçümsememek gerek. Asıl heyecan buradadır yani bazen sonunu bilmek iyidir, bazen de sonunu bilmeden yaşamak.

Bu parçada aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

A) Her öykünün varmak istediği bir yer mutlaka vardır, diyebilir miyiz?
B) Bir yazar olarak eserlerinizde endişeyi mi, heyecanı mı uyandırmak istersiniz?
C) Bir öykünün sonunu bilmek, o öyküyü okuyanı sakinleştirmektedir. Bazı öykülerinizin bu nitelikte olmadığını söyleyebilir misiniz?
D) Öykü bittiğinde kahramanın başına geleceklerle ilgili okurun kafasında soru işaretleri kalıyor mu?
E) Öykü kahramanlarınız sevecen bir dille kendilerini sorgulamaktadır. Bu durum bireyin kendisine ve dünyaya katlanabilmesinin bir yolu mudur?

(2015 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada geçen "…uçan halı sererim öykünün tabanına ve okur, gönlünce istediği yere gider …" sözleri A'daki, "… tercihim okura iç huzuru vermek veya vermemek düşüncesinden çok, onu eğlendirmektir, … Asıl heyecan buradadır…" sözleri B'deki, "…bazen sonunu bilmek iyidir, bazen de sonunu bilmeden yaşamak" sözleri C'deki, "…sürprizlere açıktır daima. Böylesi hoşuma gidiyor, çünkü hayal gücü bir mağara gibidir, derinliğini bilmezsiniz…" sözleri D'deki soruya cevap niteliğindedir. Ancak parçada "Öykü kahramanlarınız sevecen bir dille kendilerini sorgulamaktadır. Bu durum bireyin kendisine ve dünyaya katlanabilmesinin bir yolu mudur? (E)" sorusuna cevap olabilecek bir söz yer almıyor.

Cevap E

34. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 25 dakikada çözünüz.

1. Bizde yazarı metne bağlayan, iyiyle kötüyü ayırt etmeye çalışan, dolayısıyla metni yazınsal bir metin olarak almaya yeterince yatkın olmayan bir eleştiri anlayışının egemen olduğu söylenebilir. Oysa eleştiri bu değil. Batı'da da böyle anlaşılmıyor. Eleştiri, edebiyatın öteki türleri gibi bir tür. Edebî eleştiriden söz ediyorum. Kendisi dışındaki yazınsal metinlerin yarattığı dünyanın karşısına, onlardan çıkmakla birlikte, tamamlandığında onlardan bağımsız bir dünya kuran bir metindir eleştiri. Yazara ya da metne bağımlı değildir ama metnin içinde olmalıdır. Bu nitelikte eleştiri bizde ne yazık ki pek az. Bu yüzden okur üstünde yaygın bir etkisi oluğu söylenemez. Ama en azından anlayış olarak benim gençlik yıllarımda yazılan eleştiriden çok daha doğru anlaşılıp çok daha nitelikli yazılıyor.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada yazarın bizdeki eleştiri anlayışıyla ilgili gördüğü eksikliklerden biri değildir?

A) Yapıtla ilgili olarak okur kitlesini yönlendirmek

B) Yazarın kişiliğiyle metin arasında bağ kurmak

C) Yazınsal yaratıcılıktan yoksun olmak

D) Metni anlamlandırmada yazarın amacının dışına çıkabilmek

E) Metnin çerçevesi dışına çıkmadan özgür fikirler ileri sürebilmek

2. Karlarla kaplı Güvercinlik Vadisi'nde ilerliyor, peribacaları arasında yürüyoruz. Uçhisar Kalesi'nin buz tutmuş basamaklarına tırmanırken her adımda doğanın beyaz elleriyle bize dokunduğunu hissedip kar tanelerinin sesini duyuyoruz. Dudaklarımızın arasından çıkan buğu, gökyüzünün kocaman soluğuna karışıyor. Kapadokya'nın beyaza bürünmüş güzelliğinde, bildiklerinizden farklı, fantastik bir öykünün düşsel mekânındayız. Beyaz ve suskun karlar altındaki Kapadokya, Anadolu'nun kışı taçlandıran en güzel armağanı... Burada hem yerkürenin hem de renkli kültürlerin gizemli serüvenine tanıklık ediyoruz. Kar, beyaz örtüsüyle gereksiz ayrıntıları silerek serüveni daha yalın ve görülebilir bir biçime dönüştürüyor.

Bu metin dil ve anlatımı yönünden incelendiğinde;

I. Karşılaştırma yapılmıştır.

II. Açıklamaya başvurulmuştur.

III. Öykülemeden yararlanılmıştır.

IV. Örneklemeye başvurulmuştur.

V. İnsana özgü nitelikler doğaya aktarılmıştır.

yargılarından hangisi söylenemez?

A) I ve II B) I ve V C) II ve IV D) III ve IV E) IV ve V

3. ABD'deki bir konserimde yirmili yaşlarda Amerikalı bir çift, söylediğim şarkıyı dinlerken tüylerinin ürperdiğini ve çok duygulandıklarını söylemişti. Müzik bir şekilde, bu çiftle kültür, dil ve din gibi bütün farklılıkların ötesinde bir iletişim kurmamı sağlamıştı. Bugün Beatles gibi müziğin dev isimlerinin yedi kıtada tanınması da müziğin kültür, dil ve din kalıplarına sığmadığını kanıtlıyor. Beethoven'in veya Mozart'ın bestelerini dün olduğu gibi bugün de dünyanın her yanında dinlediğimizde benzer duygular hissediyorsak bunun altında yatan, o bestelerin değişmeyen duygularımıza hitap etmesidir.

Bu parçada müzikle ilgili olarak asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Evrensel bir dilinin olduğu

B) Toplumları birbirine yaklaştırdığı

C) Duyguları en iyi yansıtma aracı olduğu

D) İnsanlığı ortak bir ülkü etrafında birleştirdiği

E) Etkisinin besteden çok, seslendirmeye bağlı olduğu

4. Çok hücreli organizmalarda hücre çoğalmasını ve farklılaşmasını düzenleyen mekanizmalarda ortaya çıkan problemler, hücrelerin kontrolsüz çoğalmasına ve büyümesine yol açar. Bu durum, kansere sebep olur. Kanser hücrelerinin kan dolaşımı ve lenf kanalları yoluyla taşınarak vücudun farklı bölümlerindeki dokulara yayılmasına ise metastaz denir. Bitki ve hayvan hücreleri arasındaki önemli farklardan biri olan hücre duvarı, hücreyi mekanik gerilime karşı korur. Basit bir mikroskopla bile görülebilen hücre duvarının kalınlığı mikrometre ölçeğindedir. Bu yapı bitki hücrelerinde hücreler arası ortamın hayvan hücrelerine göre daha güçlü, kalın ve sert olmasını sağlar ve metastaz olmaz.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Metastaz yapmayan kanser türleri, canlının yaşamını etkilemez.

B) Bitkilerde görülen kanser bitkinin yapısına zarar verecek nitelikte değildir.

C) Hücre yapısı farklı olduğu için hayvanların aksine bitkilerde kanser görülmez.

D) Bitki hücrelerinde ortaya çıkan kanserin nedeni, hücrelerin sahip olduğu hücre duvarıdır.

E) Bitki hücrelerinin sağlam bir duvarla çevrili olması kanserin diğer dokulara yayılmasını engeller.

5. Kimyasal yağmur olarak da adlandırılan asit yağmuru, yoğun miktarda sülfürdioksit ya da nitrojen oksidin açığa çıkarak havaya karşımasıyla meydana gelir. Yanardağlar, ormanların yanması, bataklıklarda ve okyanusta yaşayan bazı canlıların neden olduğu bazı biyolojik süreçler bu gazların kaynaklarındandır. Ancak fabrikaların ve motorlu araçların atmosfere saldığı, içeriğinde sülfür ve azot bulunan bileşikler, termik santrallerde elektrik üretimi sırasında atmosfere salınan gazlar, asit yağmurlarının asıl nedenleri durumuna gelmiştir. Bu yağmurlar zararlıdır. Örneğin, pH 5'in altına düştüğü zaman balıklar ölmeye başlar. Mercanların kireç taşından oluşan iskeletleri asidik sularda çözünür. Asit yağmurları mermerlerden, kayalardan ve kireç taşından yapılmış binaları ve anıtları aşındırır.

Bu parçadan

I. Asit yağmurlarının hem canlı hem de cansız varlıklar üzerinde önemli etkileri vardır.

II. Günümüzde meydana gelen asit yağmurlarının sebebi, doğal süreçlerden daha çok insan faaliyetleridir.

III. İnsan faaliyetlerinin bir sonucu olarak gerçekleşen asit yağmurları, sanayileşmeyle birlikte ortaya çıkmış bir doğa olayıdır.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) I ve III E) I, II ve III

6. Günümüzde genç yazarların birbirine benzer şeyler yazmasının bazı önemli nedenleri var. İçinde yaşadığımız zamanlarda edebiyatta çok kısa yoldan öne çıkmak, çabuk kitap yayımlayabilmek, kendinden söz ettirmek gibi bir anlayış egemen. Edebiyat, iç eleştiri gücüne sahip olduktan sonra çok çalışarak yapılabilecek bir şey. Bundan yoksunlar. Bir genç yazar "Üç dört ay eve kapandım, romanımı bitirdim." diyor. Ama belki de üç dört yıl çalışmak gerekiyor. Bunun bilincinde değil. Merak eksikliği de önemli bir etken. Dünya edebiyatındaki yenilikleri takip etmek konusunda çok zayıflar. Bir de bizde, herkesin kendi kuşağına bakarak yazmak gibi bir alışkanlığı var.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada yazarın gençleri eleştirdiği noktalardan biri değildir?

A) Kişisel yetersizliklerini görmekten uzak olmaları

B) Geniş kitlelerce tanınmak için aceleci davranmaları

C) Yapıtlarında derinleşmek gerektiğinin farkında olmamaları

D) Toplumdan beslenmek yerine yapıt verirken toplumla bağlarını kesmeleri

E) Edebiyata geniş açıdan bakmak yerine kendilerini dar bir çevreyle sınırlamaları

7. (I) Tarih boyunca insanlar besinleri taze tutmak ve bozulmadan uzun süre saklamak için kurutma, tuzlama, turşu yapma, buzda ya da karda soğutma gibi farklı yollara başvurdu. (II) Bütün bu yöntemlerin amacı, Fransız bilim insanı Louis Pasteur tarafından da gösterildiği üzere, mikroorganizmaların çoğalmak için gerçekleştirdikleri aktiviteler sonucu besinlerde "bozulma" dediğimiz kimyasal değişimlere sebep olmalarını önlemekti. (III) Fransız pastaneci Nicholas Albert, 19. yüzyılın başında, besinlerin kaynatıldıktan sonra kapalı bir kaba konularak hava ile temas etmesi önlendiği takdirde uzun süre taze kalabildiğini ve güvenle tüketilebildiğini keşfetti. (IV) Bu sırada Fransa İmparatoru Napolyon Bonapart savaş alanındaki askerlere taze yiyecek sağlayabilecek yöntemi geliştirecek kişiye 12.000 frank ödül verileceğini açıkladı. (V) Nicholas Albert, 1807 yılında kaynatılmış besinleri mantarla kapatılmış cam kaplara koydu ve geliştirdiği yöntemi Fransız hükümetine sundu. (VI) Besinlerin bozulmadan kalabilmelerini sağlayan yöntem Napolyon Bonapart tarafından çok beğenildi ve Nicholas Albert ödüllendirildi.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

8. Ses bir mekanik dalgadır ve yayılmak için bir ortamın varlığına ihtiyaç duyar. Örneğin bir enstrümandan çıkan sesler havadaki moleküller sayesinde insanların kulağına ulaşır. Enstrümandaki titreşimlerin hava basıncında sebep olduğu dalgalanmalar iç kulakta elektrik sinyallerine dönüştürülerek beyne iletilir ve böylece ses algısı oluşur. Ses dalgalarının içerisinde yol alabileceği bir ortam yoksa bu durum gerçekleşmez. Örneğin uzay boşluğunda bir gitarın tellerini çektiğinizi düşünelim. Teller dünyada olduğu gibi titreşmeye başlayacaktır ancak ----.

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) ortam gereği elinizi enstrümanın tellerine götürmekte zorlanacaksınız

B) tellerdeki enerjiyi kulağınıza aktaracak bir ortam olmadığı için herhangi bir ses duyamayacaksınız

C) o ortamda enstrümanın sesini dünyadakinden çok daha güçlü ve çabuk duymak zorunda kalacaksınız

D) tellerdeki sürtünmeler sebebiyle titreşimlerin ortamda dalga dalga yankılandığını fark edeceksiniz

E) ortam boş olduğu için gitarın tellerinden çıkan sesin dünyadakinden daha hızlı yayıldığını göreceksiniz

9. Gençler için düzenlenen öykü yazma yarışmalarının çoğunda bir tema ya da anahtar cümle verilerek onlardan bunun üzerine bir öykü yazmaları istenir. Söz konusu yarışma, kompozisyon yazmak olsa gençler bunun üstesinden daha kolay gelirler ama öykü olunca iş biraz değişir. Çünkü bu hiç de kolay değildir. Bir kavram, cümle ya da dizeden yola çıkarak öykü kurgulayacaktır genç yazar. Belirlenen temanın dünyasında uyandırdığı her ne ise onu öyküleme-si istenmektedir. Yazarın elini kolunu bağlamaktır bu.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılanlarla anlamca örtüşür?

A) Sınırları çizilmiş bir alanda yapıt vermek zordur.

B) Rekabet ortamı gençlerin yaratıcılığını engeller.

C) Mesaj verme kaygısı sanat eserine zarar verir.

D) Deneyim eksikliği, gençleri başarısızlığa sürükler.

E) Aynı tema etrafında farklı yapıtlar vermek deneyim ister.

10. Gölgedeki bir nesnenin sıcaklığı, aynı koşullarda güneş ışınlarına doğrudan maruz kaldığı duruma göre 11°C ila 25°C daha düşük olabilir. Dallar ve yapraklar Güneş'ten gelen enerjinin sadece %10-30'unun alt kısımlara geçmesine izin verir. Bu etki, ağaçların altındaki nesnelerin güneş ışınlarını daha az soğurmasına ve sıcaklıklarının daha az yükselmesine neden olur. Su ve karbondioksidi fotosentez yoluyla besine dönüştüren bitkiler, topraktaki suyu kökleriyle alır. Bu suyun bir kısmını terleme ve damlama yoluyla yapraklarından ve gövdelerinden dışarı verir. Sıvı hâlden gaz hâline geçmesi için bu suyun dışarıdan ısı alması gerekir. Bu işlem, hava sıcaklığının azalmasına yardımcı olur. Binalar, doğal olmayan diğer yapılar ve malzemeler, güneş ışınlarını bitki örtüsünden ve topraktan daha fazla soğurur. Depolanan enerji gece saatlerinde geri salınır. Bu durum, kırsalla olan farkın açılmasına yol açar. Yoğun nüfusun olduğu bölgelerde insan kaynaklı etkinlikler sonucu açığa çıkan ısı miktarı da sıcaklık değerlerini yukarı doğru etkiler.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Büyük kentlerdeki doğal olmayan yapılar, güneş ışınlarını geri yansıttıkları için hava sıcaklığının azalmasına yol açar.

B) Kentlerle yakınındaki kırsal bölge arasında görülen sıcaklık farkı gündüze göre geceleri daha fazladır.

C) Şehirleşme oranı yüksek bölgelerin ortalama sıcaklığı, çevrelerindeki kırsal bölgelerinkinden daha yüksektir.

D) Ağaçlar ve diğer bitkiler buharlaşma yoluyla sağladıkları soğumanın yanı sıra oluşturdukları gölge etkisiyle de soğuma sürecine katkıda bulunur.

E) Şehirlerde fotosentez yapacak bitkinin azlığı ve yapılarca soğurulan enerjinin geri verilmesi, buralardaki ortalama sıcaklığın kırsal bölgelere göre daha yüksek olmasının nedenlerindendir.

11. Dillerin akraba olup olmadığı, kültür alışverişinin dilleri ne kadar etkilediği, dillerin nasıl ortaya çıktığı ve yayıldığı konuları modern dil bilimcilerin ilgi alanıydı. Farklı dillerde ortak kelimelerin bulunması tüm dillerin tek bir kökenden gelip gelmediği sorusunu akla getiriyordu. Örneğin, bebeklerin ilk sözleri olan mama ve papa gibi kelimelerin ortak olması rastlantı mıydı yoksa bu kelimeler aynı kökten mi geliyordu? 531 dilde "anne", 541 dilde ise "baba" anlamına gelen kelime incelendi "Anne" için en fazla kullanılan heceler "ma" ve "na" iken "baba" için en fazla kullanılanlar "pa" ve "ta" idi. Bebeklerin ebeveynler için kullandığı kelimeler, ağızdan çıkarken zorlanmadıkları kelimelerdi. Özellikle emme sırasında tekrarlanan ağız hareketiyle pekişen "m" sesiyle türetildiği için "mama" kelimesinin bebeklerin en çok kullandığı kelimelerden biri olduğu saptandı. "Mama", "baba", "dede", "nene" vb. kelimeler için de aynı durum söz konusuydu.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Bebekler konuşmaya ebeveynlerinden duydukları sözcükleri taklit ederek başlar.

B) Dil bilimcilerin ortaya attıkları kimi teoriler, bebeklerin konuşmaları üzerinden kanıtlanmıştır.

C) Modern dil bilimciler ortaya çıkana dek, bebeklerin ilk sözcüklerinin birbirine benzediği bilinmiyordu.

D) Bebeklerin ana dillerini öğrenmeden önce benzer sözcükleri söylemelerinin nedeni dillerin aynı kökenden gelmesidir.

E) Bebeklerin başlangıçta aynı hecenin tekrarıyla oluşan kelimeleri söylemelerinin gerekçesi söyleyiş kolaylığıdır.

12. - 13. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Edebiyat, bizi sınırlı varlığımızın ve duyularımızın ötesine taşıyan ruhsal bir protez gibidir. Peki, o sınırları yaratanlar neler? Kabullenilmiş sosyal olgular, üretim biçimleri, ekonomik sistemler, yönetimler, gelenekler, öğretiler... Bütün bu çarkların arasında edebiyat, yükselen bir kule gibidir. Nefes almayı sağlayan bir kule… Her kitap, o kuleye çıkan merdivendeki bir basamaktır. O kuleye bir taş eklemek de eklenen bir taşa basarak çıkmak da mucizevidir. Kuleye tırmanma macerasına atılmanın en büyüleyici vakti ise yaşamının ilk evreleridir. İleride yaşamın getirdiği zorunluluklar, sorumluluklar insanın önüne bir engel olarak çıkar. Harcı dil olan, her taşı bir başka hayatı anlatan, sonsuzdan gelip sonsuza varacak olan bir yapıdır edebiyat. Edebiyatın insanla buluşması ise bir höyüğü kazmaya benzer. Kitaptan kitaba, yazardan yazara kat edilen yollar, bazen incecik izleri, bazen kalın tabakaları takip eder. Kat kat, evre evre süren bir yolculuktur bu. Her kitap biraz durulma, hafifleme, arınma demektir.

12. Bu parçadan edebiyat ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Temelleri tarihinin karanlık çağlarına uzanan bir yapıdır.

B) Toplumda yaşananların kaydedildiği, güçlü bir hafızadır.

C) Toplumsal baskılar karşısında insanlar için bir huzur adasıdır.

D) Sınırlarımızın ötesine erişmemizi sağlayan güçlü bir dayanaktır.

E) Yaşamın ilerleyen dönemlerinde edebiyatla ilişki kurmak zorlaşmaktadır.

13. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Malzemesi dil olan edebiyatta her eser, farklı bir öykü üzerinde yükselir.

B) İnsanlar, edebiyat yapıtlarını okudukça derinleşir, derinleştikçe yüklerinden arınır.

C) Edebiyat, toplumsal dayatmalar karşısında bunalan insanın iç huzuru yaşamasını sağlar.

D) Edebiyat yapıtlarının gençler üzerindeki etkisi ile yetişkinler üzerindeki etkisi farklıdır.

E) Edebiyat alanında yapıt vermek de verilmiş yapıtları okumak da insana olağanüstü duygular yaşatır.

14. Gençler, salt bir tema üzerine yazdıkları için kompozisyon sınırlarını aşamayan, öyküleşememiş metinler ortaya koyuyor. Sırf bu yüzden içlerindeki öykü cevherini dışa vurmakta güçlük çekiyorlar. Mekânı çizerken ayrıntı seçmekte ve kullanmakta yetersiz kalıyorlar. Diyaloglarda zorlanıyorlar. Dikkatimi çeken bir konu da sürekli umutsuzluğu, sürekli acıları dile getirmeleri. Yaşamdaki tek duygu acı mı? Değil elbette. Hayatın her alanından seçilmiş bir kesit ya da kesitler anlatılabilir öyküde. Yaşamdan alınanlarla hayaller el ele tutuşturularak bambaşka dünyalar canlandırılabilir yeter ki inandırıcı olsun. Bunu yapamıyorlar. Bütün bunların ötesinde iyi öykü yazmanın tek bir sırrı vardır: Olabildiğince iyi öyküler okumak. Öğrenmek istediğimiz her şey onların içinde vardır. Bu konudaki eksiklerini bir an önce gidermeliler.

Bu parçadan genç öykücülerle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Öykülerinde son derece karamsar bir atmosfer yarattıklarına

B) Gerçeklerle düş gücünü iç içe vererek bir öykü evreni kuramadıklarına

C) Öykü kişilerini içinde bulundukları çevrenin diliyle konuşturamadıklarına

D) Kendilerinden önce ortaya konmuş öykü birikimini değerlendirmediklerine

E) Kendilerini sınırladıkları için içlerindeki potansiyeli ortaya çıkarmakta zorlandıklarına

15. Önceden bilim insanları anıların tıpkı bir evrak dolabında belgelerin saklanması gibi, beynin belirli bölümlerinde saklandığını düşünüyordu. Ancak yapılan çalışmalar durumun böyle olmadığını ortaya çıkardı. Buna göre anılar, beynimizdeki proteinlerin beyin hücrelerini tetikleyerek zihnimizde yeni bağlantılar kurması sonucunda oluşuyor. Peki, bu proteinlerin olmadığı durumda ne olur? Bilim insanları hayvanlar üzerinde yaptıkları bir çalışmada bunu gözlemlemiş. Hayvanlar üzerinde yaptıkları bir çalışmada hayvanlara bu proteinlerin oluşumunu engelleyen bir ilaç vermişler ve hayvanların ilacı almalarından hemen sonra neler olduğunu hatırlamadığını görmüşler.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Anıların olumsuz etkilerinden kurtulmak kişinin iradesiyle ilgili bir durumdur.

B) Anıları unutmaya yönelik tedaviler kişinin bilincini bütünüyle yitirmesine yol açar.

C) Sürekli taze tutulan anılar endişeyi, fobileri ve travma sonrası stres bozukluklarını tetikler.

D) Yaşamımızın bazı dönemlerinde bizi kuşatan anıları bütünüyle silip atmak olanaksızdır.

E) Kayıplar ve travmatik deneyimler gibi unutulmak istenen kötü anılardan kurtulma umudu doğmuştur.

16. Geçmişte, özellikle bizim gençlik dönemimizde daha çok edebiyat dergisi çıkıyordu. Ekonomik, siyasal, kültürel hatta sanatsal gelişmelerle pek çoğu kapandı. Bir yaprak dökümünün yaşandığı süreçlerin ardından birkaç yıldır edebiyat dergiciliğinde bir artış gözlemlenmekte. Bu iyi bir gelişme. Edebiyat dergilerinin sayısı çoğalmalıdır çünkü dergisiz edebiyat dünyası olmaz. Edebiyatın kalbinin attığı yerdir dergiler. Geçmişte belli bir edebiyat anlayışı, yol ve yordam çevresinde bir araya gelenlerce yayımlanırdı edebiyat dergileri. Bugün bu eğilimin güçlü olduğu söylenemez. Bunu doğal bir sonuç sayıyorum. Parçalanmış hayatlar, parçalanmış bir edebiyat dünyasına da yol açtı. Bu anlamda dergiler edebiyatın izini sürüyor.

Bu parçadan edebiyat dergileriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Edebiyat ortamını canlı tuttuğu

B) Yaşam koşullarından etkilendiği

C) Nitelikli olanların hayatta kalabildiği

D) Geçmişte anlayış birliği içinde olan kişilerce çıkarıldığı

E) Sayısal açıdan yaşanan gerilemenin ardından bir canlanma gözlendiği

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bir öykünün içine girememizin, onu duyumsayıp yaşayamamamızın, orada kendi dünyamıza ait ipuçları bulamamamızın sorumlusu ya okuma birikimiyle kendimizi geliştiremediğimiz için bizizdir ya da öykünün dinamiklerini yeterince harekete geçiremeyen yazardır. Yazar, öncelikle okuruna güvenmeli, onu küçümsememeli ve anlaşılmayacağını düşünüp gereksiz açıklamalara girmemelidir. Bir öykü, kişisi için "mutsuzdu" demek yerine, onun davranış ve ilişkilerinden, duygu ve düşüncelerinden okurun bu sonuca varmasını sağlamalıdır. Anlatan değil, gösteren olmalıdır yazar. Okuru bilgilendirmek, bilinçlendirmek amacıyla bir görüşü, düşünceyi ya da inancı öykü aracılığıyla aktarmaya çalışan yazar, bu "narin" türü, taşıyamayacağı bir yükün altına sokmuş olur. Öykü, sadece yazan kişiyi ilgilendiren sorunları, onun iç dökümlerini taşıyamaz; muhatabına bakan yanları da vardır öykünün.

17. Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Öykü, yazarda başlayıp yazarda biten bir tür değildir.

B) Öyküde anlatılanlar yazarın kişisel deneyimlerinin renk değiştirmiş biçimidir.

C) Okur, okuduğu öykünün içine girmemesinin sorumluluğunu her zaman kendisinde aramamalıdır.

D) Öykünün yapısı, öykünün bir düşünceyi aktarma ve yayma aracı hâline getirilmesine uygun düşmez.

E) Okuma konusunda donanımlı olmayan bir okur, öyküde anlatılanlarla kendini ilişkilendirmekte güçlük çekebilir.

18. Bu parçadan öykü yazarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Birtakım ipuçları verip okurun kendi kendine yol almasını sağlamalıdır.

B) Öyküde öyküyü anlamlandırmada okurun dolduracağı boşluklar bırakmalıdır.

C) Okurunu yarattığı öykü evrenine çekebilmek için öykünün olanaklarını iyi kullanmalıdır.

D) Anlattıklarının okurlarca doğru biçimde anlaşılamayacağına yönelik bir kaygı taşımamalıdır.

E) Öyküsünden kastetmediği anlamların çıkarılmasını engelleyecek bir anlatım tarzı geliştirmelidir.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Öykünün gizine giden yol, "bakmak"tan "görmek"e geçmekle başlar. Her gün defalarca baktığımız ancak bir değerinin olmadığını düşündüğümüz, farkına varmadan geçip gittiğimiz kişi, olay ve durumlarla bir öyküde karşılaştığımızda hazine sandığının anahtarını bulmuş gibi oluruz. Yazar, yabancısı olmadığımız şeylerden söz ediyordur. Bu, bizde sahicilik duygusu uyandırır, anlatılanları sorgulamayız. Öyle ki o olay, kişi ve mekânların yazarın belleğinde yaratılmış olduğuna kendimizi inandırmakta zorlanırız. Bunun sırrı yazarın ayrıntı seçimindeki titizliğidir. Söz gelimi, odadaki kilimin üstünde pencereden giren güneş ışığının lekesi soluvermiştir, parktaki bankta oturan yaşlı adam ayaklarının dibinde dolaşan güvercinlere dalıp gitmiştir, bir sokak köpeği durup arka ayağıyla karnını kaşır, evlerin birinde bir çocuk ağlıyordur... Bütün bunların yan yana gelmesiyle bambaşka bir resim çıkar karşımıza. Bizim için bir değer ifade etmeyen bu parçalar yazarın kurduğu dünyada bambaşka bir niteliğe bürünür. Minicik olay ve durumlar, öykünün odağındaki etkiyi pekiştiren, onun vurucu gücü hâline getirir. Bakmaktan görmeye geçen yazar, bunu okurundan da bekler.

19. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılmaz</u>?

A) Okur, öyküde anlatılanların kurgu olduğunu bildiği hâlde, onları gerçekmiş gibi algılar.

B) Öyküde anlatılanların okura tanıdık gelmesi, öykünün okur üzerindeki inandırıcılığını artırır.

C) Öykü yazarı, insanların gündelik yaşamda dikkatini çekmeyen olayların inceliklerini fark eder.

D) Öykü yazarı; öyküyü, yaşanmışlıklarını öykü kişileri aracılığıyla dile getirdiği bir anlatıya dönüştürür.

E) Öykü, gündelik yaşamda önemsenmeyen ayrıntıların zenginlikler barındırdığını görme fırsatı sunar.

20. Bu parçadan

I. Öykü yazarı, yaşama ilişkin mesajlarını öykünün kurgusuna yerleştirerek okuru yönlendirir.

II. Öykü yazarı, yaşamdan aldığı ayrıntıları birleştirerek yeni ve etkileyici bir öykü evreni kurar.

III. Öykü yazarı, aynı olay ve kişileri öykülerinde farklı biçimlerde kullanarak yaratıcılığını ortaya koyar.

IV. Yaşamda ayrıntı olarak görülen unsurlar, öykü yazarının elinde öyküyü güçlendirici bir işlev kazanır.

V. Yaşamdaki sıradan olayları güzelleştirerek anlatan öykü yazarı, insanlarla yaşam arasında sıkı bağlar kurar.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve IV

D) III ve V E) IV ve V

Soru Çözdüren Teknik

Parçanın hangi soruya karşılık geldiğini bulmaya yönelik sorularda öncelikle parçanın konusu veya ana düşüncesi bulunmalı, sonra bulunan anadüşünce soru cümlesine dönüştürülmelidir. Örneğin, edebiyatın işlevinin anlatıldığı yani konunun bu olduğu bir parça için "Edebiyatın işlevi nedir?" sorusu yöneltilir.

Örnek Soru • 1

Bu, kültüre hangi açıdan yaklaştığımızla ilgilidir. Nitekim bu alanda çalışan bilim insanlarının hemen hepsinin onu yeniden tarif etme çabası da bunu göstermektedir. Bununla beraber şimdiye kadar ortaya atılan bütün tarifler gözden geçirildiğinde hepsinde ortak olanı ve bu terimle ne kastedildiğini anlamak kolaydır.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Kültürel yozlaşmanın temelinde yatan sebepler nelerdir?

B) Kültürün farklı şekillerde tanımlanmasıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?

C) Sizce kültür, toplumdan topluma değişen bir olgu mudur?

D) Bugün kültürler arasındaki farklılıklar nasıl açıklanabilir?

E) Toplumlar, son yıllardaki kültürel değişimlerden nasıl etkileniyor?

(2020 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada bir kavramın tarifinin yani tanımının konu edildiği, bakış açısına göre tanımının değiştiği, farklı tanımların yapıldığı anlatılıyor. Tarifi yani tanımı hakkında konuşulan kavram kültürdür. Yazar parçada kültür kavramının değişik şekillerde tanımlanmasıyla ilgili görüşlerini açıklıyor. O hâlde bu parça "Kültürün farklı şekillerde tanımlanmasıyla ilgili ne düşünüyorsunuz? (B) " sorusuna karşılık olarak söylenmiş olabilir.

Cevap B

Örnek Soru • 2

Çocukluğum, ısısız olmasa da ulaşılması güç olan Anadolu kasabalarında geçti. Annem bana kitap sevgisini aşıladığında daha okumayı sökmemiştim. Oralarda kitap edinmek kolay değildi, ulaşabildiklerimi "kutsal emanet" bellerdim. Ortaokuldan itibaren okul kütüphanelerinin genellikle tek ziyaretçisi olurdum. İşte o an ben "kütüphanenin efendisi"ydim. Böyle bir yer açma düşüncesi, bende o günlerde bilinçaltıma sızmış olmalı. Özel kitap avcılığım ise otuz beşimden sonra başladı, bilgi ve maddi birikimim hazır olunca.

Bu sözler, aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Kitapla ilk olarak ne zaman karşılaştınız?

B) Kütüphane kurma fikri sizde nasıl oluştu?

C) Çocukluk dönemlerinizde kitaba ulaşmak niçin zordu?

D) Kütüphane kurmak için nasıl bir hazırlık yapmak gerekir?

E) Şimdiki kütüphanelerle eski dönemdekileri karşılaştırabilir misiniz?

(2015 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada geçen "Böyle bir yer açma düşüncesi, bende o günlerde bilinçaltıma sızmış olmalı." cümlesinden biz bu yerin bir kütüphane olduğunu ve kütüphane kurma fikrinin bu şekilde oluştuğunu anlıyoruz.

Cevap B

35. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 25 dakikada çözünüz.

1. Sahra Çölü'nde yaşanan kuraklık ve çölleşme dönemi insanlara pek çok şey öğretti. Toplumsal tabakalaşma ve iş bölümü, böyle bir sürecin sonunda ortaya çıktı. Kısıtlı kaynaklara ulaşma ve elde edilen ürünlerin paylaşılması güçleştikçe eşitlikçi toplum yapısı tabakalaşmış bir yapıya dönüştü. Toplumsal tabakalaşmada üst düzeyde yer alan kişiler, daha az çalışma ya da ürünlerden daha fazla pay alma gibi ayrıcalıklı bir konuma kavuşmuş oluyorlardı böylece. Verimli toprakların azalması da bölgenin daha iyi kullanılmasını gerektiriyordu. Yaşama uygun alanlara sahip olmak için insanlar arasında çetin mücadeleler yaşandı. Arazinin sahiplenilmesinin bu dönemde daha belirgin olarak öne çıktığı düşünülüyor.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Doğal kaynakların yetersiz hale gelmesi, sınıfsal mücadelenin başlamasına yol açmıştır.

B) Geçmişte zengin ve yönetici sınıf, kaynakların paylaşımında ayrıcalıklı bir konum elde etmiştir.

C) Birtakım doğa olayları, toplumda farklı sosyal sınıfların ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

D) Geçmişte, avantajlı arazilerin paylaşımı, çatışmaların yaşanmasına neden olmuştur.

E) Tarihte verimli topraklara sahip olmanın, toplumda güç sahibi olmak anlamına geldiği dönemler yaşanmıştır.

2. Öykü, yazılmak için bana ilk işareti verdiğinde anlatmak istediğim kişilere benzer kimler var, diye tanıdıklarıma bakarım. Onlar işimi kolaylaştırır. Okuduklarımıza bakarım sonra, başkaları benimkine benzer kişiler anlatmış mı diye. Kişilerin sadece benim kişilerim olması için yaparım bunu. O sırada sözcükler birikir yavaş yavaş. Sözcüklerin en önemli hazinemiz olduğunun bilincine varmadan bir cümle bile yazamayız. Öyküyü taşıyan kolonlardır onlar. Sonra kendimize özgü bir dil oluşturmaya gelir sıra. Unutmayalım ki öyküde kısa cümle yazmak için kısa cümle, uzun cümle yazmak için uzun cümle yazılmaz. O sırada anlattıklarımız hangi cümle yapıları içinde dışa vurulmaları gerektiğini de gösterir.

Bu parçanın yazarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Öykü kişilerini kurgularken çevresindeki kişilerden yararlanır.

B) Öykü yazmaya başlamadan önce başka yazarların öykülerini okur.

C) Öykünün ana malzemesinin dil olduğunu düşünmektedir.

D) Öykünün dilini, yine öykünün kendisinin belirlediğini düşünmektedir.

E) Yazarların öykü yazarken birbirine öykünmesini olağan karşılamaktadır.

Strateji Yayınları

3. Dünya üzüm üretimi 2016 yılında 77,5 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Üzümde 14,8 milyon tonluk üretimiyle Çin ilk sırada gelmektedir. Türkiye, 4 milyon tonluk üzüm üretimiyle altıncı sırada yer almıştır. Dünya sıralamasında önemli bir yeri olan Türkiye'de bağcılığın en yaygın olduğu bölgelerden biri Ege'dir. Öteki bölgelerde daha çok sofralık üzüm yetiştirilmesine karşılık, Ege Bölgesi'nde kurutmalık çekirdeksiz üzüm yetiştirilir. Türkiye'nin geleneksel ürünlerinden çekirdeksiz üzüm, bölgenin belli başlı zenginlik kaynaklarından biridir. Bu üzümün en çok üretildiği il, Manisa'dır. Bu kentte kıyıya dik uzanan dağlar arasında kalan ovalarda yan yana sıralanmış üzüm bağları halkın önemli bir geçim kaynağıdır.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Açıklama yapılmıştır.

B) İkilemeden yararlanılmıştır.

C) Sayısal verilere yer verilmiştir.

D) Karşılaştırmaya başvurulmuştur.

E) Örnekten hareketle asıl düşünceye ulaşılmaya çalışılmıştır.

4. Küresel ısınma ve iklimlerin değişmesi, günümüzün popüler konuları arasında yer alıyor. Yaşadığımız çağın ikliminin yavaş yavaş değişmekte olduğunun hepimiz farkındayız. Bilim insanları gelecekte dünyamızı yeni bir buz devrinin beklediğini söylüyor. Onlara göre şu anda iki Buzul Çağı arasındaki ılıman iklimi yaşıyor dünyamız. İklim değişiklikleri yalnızca günümüze özgü ve yalnızca insanı etkileyen bir şey değil; memeliler, balıklar, sürüngenler, kuşlar, bitkiler, bakteriler başta olmak üzere her şey nasibini alıyor bundan. Ancak gelecekte bizi nelerin beklediğine ilişkin tahminler yaparken bir sonraki Buzul Çağı'nı düşünmeyi binlerce yıl sonrasına bırakabiliriz çünkü buzul döngüsünde henüz bu kadar zamanımız var. Biz işin asıl bizi ilgilendiren kısımlarına odaklanmalıyız.

Bu parçadan "küresel ısınma ve iklimlerin değişikliği" **ile ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?**

A) Gündemin önemli maddelerinden olduğu

B) İnsanlar tarafından hissedildiği

C) Bütün canlı yaşamını etkilediği

D) Gereksiz kaygıya neden olduğu

E) Kısa ve uzun vadeli tehlikeler içerdiği

5. Yaklaşık on bin yıl önce Buzul Çağı bitip buzlar çekilmeye başladığında, birçok şey değişti doğada. İnsanlar yeni duruma adapte olmakta gecikmedi. Ilıman iklimle birlikte buzulların yerinde artık vahalar, bereketli otlaklar, nehirler ve göller kalmıştı. Bir zamanlar yaşam için oldukça çetin olan koşullar ortadan kalkmıştı. Otlaklar hayvanlar için bulunmaz ölçüde zengin bir besin kaynağıydı ve hayvanlar da avcıların en değerli besin kaynağıydı. Böylece, MÖ 8000-6000 yılları arasında ilk uygarlıklar dünyanın çeşitli yerlerinde belirmeye başlıyordu. Ilıman iklimle birlikte bitki ve hayvan yaşamının zenginleşmesi, insan için yaşamsal derecede önemliydi. Avcı toplayıcı bir kabile, Buz Çağı'nın çetin koşullarında yalnızca belli sayıda grup üyesini besleyebiliyordu. Oysa yeni dönemin getirdiği yalnızca uygun iklim koşulları değil, daha iyi beslenme koşullarıydı. Artık insanlar üşümeyecekleri gibi aç da kalmayacaklardı.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Uygarlığın ilk izlerinin Buzul Çağı sonrası döneme kadar gittiğine

B) İklimin ılımanlaşmasıyla birlikte insan ve hayvan yaşamının kolaylaştığına

C) Beslenme koşullarının iyileşmesiyle birlikte insan nüfusunun hızla arttığına

D) Buzul Çağı sonrasında insanoğlunun yeni koşullara çabuk uyum sağladığına

E) Ilıman iklimin başlamasıyla birlikte bitki ve canlı yaşamında önemli değişimler olduğuna

6. 50 Kuşağı yazarları Sait Faik için, "Biz de Sait Faik'in paltosundan çıktık." der. Doğrudur. Bence de çağdaş Türk edebiyatın en önemli yazarı Sait Faik'tir. Bakın en iyi demiyorum, en önemli diyorum ve bunu üstüne basarak söylüyorum. Tarihsel anlamı bakımından Sait Faik çok önemli. Niçin? Bizim edebiyatımızda düzyazıyı değiştiren yazardır. Düzyazı; Sait Faik'ten önce başka, Sait Faik'ten sonra başka türlü yazılmıştır.

Bu parçaya göre Sait Faik'in edebiyatımızdaki önemi aşağıdakilerin hangisinden kaynaklanmaktadır?

A) Kendi kuşağının sanatçılarını etkilemesinden

B) Yapıtlarının benzerlerinin yazılmış olmamasından

C) Türk düzyazısı için bir dönüm noktası olmasından

D) Yazıldığı dönemi aşan yapıtlar ortaya koymasından

E) Türk edebiyatına çağdaş yapıtlar kazandırmasından

7. Farklı ülkelerden aynı işi yapan yüzlerce insanla bir arada olmak, vizyonel gelişim ve sektörel farkındalık açısından çok şey söylüyor. Her geçen gün sınırların biraz daha belirsizleştiği günümüz dünyasında bu sektör, önemli bir ekonomik büyüklüğe sahip. Bu alanda söz sahibi olan uluslararası kuruluşların her yıl açıkladığı rakamlar, yayıncılık faaliyetini basit bir ticaretin ötesine taşıyor. Fuarlar, yayıncılık sektörünün bölgesel ya da evrensel düzeyde gelişimini izlemek; yeni yazarlardan, sektördeki yeni eğilimlerden ve teknolojilerden haberdar olmak anlamında önemli bir platforma dönüşüyor.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Yurt dışı fuarlara katılmak bir yayınevi için ne ifade ediyor?

B) Yayıncıların bir çatı altında toplanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

C) Son yıllarda her kentte fuar düzenlenmesini doğru buluyor musunuz?

D) Yayınevlerinin yazarla sık sık bir araya gelmesini nasıl karşılıyorsunuz?

E) Bir yayıncı olarak fuarlarda yazarların okurlarla buluşmasını olumlu buluyor musunuz?

8. (I) Son yıllarda geliştirilen bir teknik sayesinde, beyin içerisinde, ulaşılması zor olan tümörler vücuda dışarıdan verilen özel radyasyon ışınlarıyla küçültülüyor hatta yok edilebiliyor. (II) Standart radyoterapide tümörün olduğu bölgeye radyasyon verilmesi sırasında diğer bölgeler de bu ışınlara maruz kalabiliyor, ayrıca daha yüksek bir doz vermek gerekiyor. (III) İlk olarak tümörün şekli, gelişmiş bir tomografi veya MR cihazı yardımıyla üç boyutlu olarak oluşturuluyor. (IV) Bilgisayar tarafından üç boyutlu şekli çıkartılan bu bölgeye yine bilgisayar tarafından hesaplanan en uygun dozdaki radyoaktif ışınlar yollanıyor. (V) Değişik odaklardan gönderilen düşük doz ışınlar hem çevre dokulara zarar vermiyor hem de tümör merkezinde istenilen yüksek radyoaktif etkiyi oluşturuyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Dil, edebiyat eserlerinde öyle bir ahenk ve kurgu içerisinde kullanılır ki kelimeler anlamlarını aşar, çoğalır. Kelimeler, sözlük anlamlarından özgürleşmiş olurlar böylelikle. Edip Cansever'in *Yerçekimli Karanfil* şiirini okurken "karanfil" kelimesi bizim için bir bitki olmanın ötesine geçer; uçan, uçuşan, uçuran bir şeye dönüşür. Yer çekiminin olmadığı bir dünya mümkün görünür o anda gözümüze, kelime sözlük anlamının tam tersi bir şeyi işaret etmeye başlar. Kelimelerin bir edebiyat metni içerisindeki bu özel birlikteliğiyle dil, düz bir mesaj iletmenin ötesine geçer. Bu sayede edebiyat metinlerinde korkular, sevinçler, hüzünler de geçer anlatılan hayatlarla birlikte. Hayatlar başka hayatlara taşınır. Zihnimiz alışageldiği gibi çalışmayı bırakır, kendimize, başkalarına, evrene farklı pencerelerden bakmaya başlarız. Bize önceden öğretilen bakış açılarındaki sınırlar gevşer, genişler.

Bu parçadan edebiyat eserlerinde kullanılan dil ile ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Alışılmış kullanımlarının dışına çıktığı

B) Farklı düşünce kapılarının açılmasını sağladığı

C) Dünyaya bakışımızı değiştirdiği

D) Duyguları başka kişilerle paylaşma şansı verdiği

E) İnsanlara estetik bir bakış açısı kazandırdığı

10. Yazar, yeni romanı *Nasreddin* ile okuru farklı bir dünyaya, Anadolu'ya, yedi yüz yıl öncesinin Akşar'ına, şimdiki adıyla Akşehir'ine götürüyor. Selçuklularla Moğolların cirit attığı topraklardaki sert mücadelelere, el değiştiren kentlere, aşklara ve ihanetlere, esirlere ve cinayetlere, kısacası o dönemin insan hikâyelerine o günlerin diliyle, o günlerin bakış açısıyla hem maceralı hem komik bir pencere açıyor. Romanın başkişisi Hâce ise hiçbirimize yabancı değil; Hâce, diğer adıyla Nasreddin Hoca.

Bu parçada sözü edilen romanla ilgili

I. Konu aldığı dönemin zihniyetini yansıttığı

II. Acı olayların gülünç yönlerini öne çıkardığı

III. Okurunu asırlar öncesine eğlenceli bir yolculuğa çıkardığı

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II D) I ve III E) I, II ve III

11. (I) Günümüzde endüstriyel araştırma ve geliştirme çalışmaları, temel yarıiletken fiziğinden, yıllardır var olan ürünlere yeni özellikler eklenmesine kadar değişen çok geniş bir alana yayılmış durumda. (II) Önümüzdeki yıllarda dünyada ne gibi değişiklikler olacağına ilişkin bir bakış açısı edinebilmek için bu alanda can alıcı noktalarda olan projeleri dikkate almak gerekiyor. (III) Bunlar, belli ticari hedeflere yönlenmiş, iyi desteklenen ve başarı sağlanırsa bugün var olan ürünler ve hizmetlerde önemli iyileşmeler sağlayacak projeler. (IV) Bazıları temel bilimlerdeki yeni keşiflere, bazılarıysa eski malzemelerin ve yöntemlerin farklı biçimlerde yeniden ele alınmasına ya da ilerlemesi uzun yıllar gerektiren çalışmalara dayanıyor. (V) Elektronik aygıtlardaki gelişmelere ve görüntü çözünürlüğündeki iyileştirmelere karşın bugün ultrasonlu görüntüleme sistemleri temelde, piyasaya ilk çıktıkları 1960'lı yıllardaki hâliyle kullanılmayı sürdürüyor. (VI) Araştırmacılar, ultrason aygıtlarının enerji değiştirme ve ses dalgalarını algılama özelliklerinde çok küçük bir "devrim" yaparak mevcut durumu değiştirmeyi umuyor.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

12. Öykünün yeri başka bir tür tarafından doldurulmaz. Öykü gerçekten çok halis bir sanat türü. Kısalığı, katmerli yapısı, anlamı verebilmek için sahip olduğu dilinin ve biçiminin doğası, onu özel bir sanat yapıyor. Bunları derken elbette kısa öyküyü kastediyorum. Öykü, akla gelebilecek başka biçimlere meylettiği zaman, kısa öykü olmaktan bir ölçüde çıkar. Kısa öykünün yazınsal türler içinde yazarın kendini eğitmesi için de çok uygun, ideal bir tür olduğunu düşünüyorum. İyi öykü yazan, iyi roman da yazar. Romanın işçiliğini, hamallığını yüklenebilecek sabrı kazanmanın en iyi yoludur kısa öykü.

Bu parçadan "kısa öykü" **ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?**

A) Edebiyatın başka türlerine kaynaklık ettiği
B) Yazarın kendini geliştirmesine olanak tanıdığı
C) Yoğun anlatımıyla kendine özgü bir tür olduğu
D) Yoğun bir emek ve özenli bir çalışma gerektirdiği
E) Farklı türlere yaklaşmasının kendisine zarar verdiği

13. Dünyamız şu anda jeolojik devirler içinde Holosen Dönemi'ni yaşıyor. Bu dönem, son Buzul Çağı'nın bittiği, yaklaşık 11.000 yıl öncesinden günümüze kadar olan dönemi kapsıyor. Dünya tarihinde insanlık için en önemli çağlardan biri olarak kabul ediliyor. Bunun nedeni bugün medeniyet olarak ifade edilen maddi ve manevi varlıkların; bilim, fikir ve sanat çalışmalarıyla ilgili kazanımların tümünün, bu dönemin ürünü olmasıdır. Holosen Dönemi'nin ilk evrelerinde hava sıcaklığı artınca büyük buz örtüleri eridi. MÖ 10 binli yıllarda deniz düzeyi günümüzdekinden yaklaşık 35 metre aşağıdaydı. Günümüzdeki deniz seviyelerine MÖ 6000'li yıllarda ulaşıldı. Asya'yı Kuzey Amerika'ya bağlayan kara parçasının sular altında kalması ve Bering Boğazı'nın oluşması, bu dönemde gerçekleşti. Benzer biçimde Britanya adalarıyla Avrupa, Japonya ile Sibirya, Tasmanya ile Avustralya ve Sri Lanka ile Hindistan birbirinden koptu.

Bu parçadan "Holosen Dönemi" **ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?**

A) Önemli coğrafi sonuçlara yol açan iklimsel değişiklikler yaşanmıştır.
B) İnsanlar farklı kıtalara yayılarak birbirinden bağımsız medeniyetler kurmuştur.
C) Yeryüzündeki karasal alanların yüz ölçümünde değişiklikler meydana gelmiştir.
D) Su seviyesi yükseldiği için bazı kara parçaları arasındaki bağlantıların kesildiği bir dönemdir.
E) İnsanlığın bugünkü uygarlık seviyesine ulaşmasını sağlayan gelişimin yaşandığı bir dönemdir.

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Türk halk müziğimizin mihenk taşı Âşık Veysel, bağlama çalmayı babasının arkadaşından öğrenir. İlk yıllarda Karacaoğlan'ın, Emrah'ın şiirlerini seslendirir. Şair Ahmet Kutsi Tecer ile bir şairler gecesinde tanışması, Âşık Veysel için bir dönüm noktası olur. Onun kılavuzluğuyla sadece doğup büyüdüğü topraklarda değil, Türkiye'de birçok yer gezerek türkülerini her kesime aktarır. Bir dönem köy enstitülerinde saz hocalığı yapar. 1970'li yıllarda Selda Bağcan, Gülden Karaböcek, Hümeyra, Fikret Kızılok, Esin Afşar gibi müzisyenler Âşık Veysel'in deyişlerini düzenleyerek yaygınlaşmasını sağlar. Yaşama sevinciyle hüzün, iyimserlikle umutsuzluk şiirlerinde iç içedir. Doğa, toplumsal olaylar, din ve siyasete ince eleştiriler yönelttiği şiirleri vardır. Şiirlerinin biçimsel özellikleriyle, yalın dili ve içtenliğiyle Karacaoğlan'dan başlayarak akıp gelen zincirin günümüzdeki devamı gibidir.

14. **Bu parçada geçen** "dönüm noktası" **sözüyle Âşık Veysel ile ilgili olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Sanat yaşamında zirveye ulaştığı

B) Yaşamında yeni bir evrenin başladığı

C) Yürüdüğü yolun yanlış olduğunu anladığı

D) Çektiği sıkıntılarının bütünüyle sona erdiği

E) Hiç beklemediği bir olayla karşı kaşıya geldiği

15. **Bu parçadan hareketle Âşık Veysel ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Şiirlerinde karşıt duyguları bir arada verdiği

B) Türk halk edebiyatının son büyük temsilcisi olduğu

C) Başlangıçta başka ozanların türkülerini seslendirdiği

D) Üslup ve şekil açısından halk şiiri geleneğine bağlı olduğu

E) Eserlerinin geniş kitlelere ulaşmasında başka sanatçıların katkısının olduğu

16. Eleştirinin gereklerini tam olarak yerine getirmek için öncelikle eleştirmenin okuduğunu iyi bir tartımdan geçirmesi, onu sanatsal ve toplumsal boyutlarıyla çözümleyip yorumlaması gerekir. Bir kitabı eğreti ölçülerle değerlendirmeye kalkmak, edebiyata da yazara da okura da haksızlıktır. Bundan kaçınılmalıdır ki eleştiri sözünün içi gereğince dolsun. Eserleri öznel bir bakışla eleştirmesine karşın Ataç, eski edebiyatımızı reddederken neyi reddettiğini iyi bilirdi. Adnan Benk, doğrudan söylerdi söyleyeceğini; ön yargı nedir bilmezdi. Vedat Günyol, bir eserin gerçekliğine ve güzelliğine yönelirdi. Memet Fuat, geniş açılı düşünür; Fethi Naci, ele aldığı eseri dipnotuna kadar okurdu. Yaptıkları işin karşılığını böyle verirdi onlar.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık söylenmiş olabilir?

A) Eleştiri anlayışının yerleşmesinde emeği geçen ünlü isimlerden söz eder misiniz?

B) Sizce eleştiri konusundaki tartışmaların bir türlü sonlanmamasının gerekçesi nedir?

C) Ustalardan örnekler vererek eleştirinin hakkını verebilmenin yollarını anlatır mısınız?

D) Eleştirinin hem okurlar hem de sanatçılar üzerindeki etkisini kaybetmesini neye bağlıyorsunuz?

E) Geçmişin eleştiri anlayışıyla günümüzün eleştiri anlayışı arasındaki farklara örnekler verebilir misiniz?

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) Hasta olduğumuzda sıklıkla başvurduğumuz antibiyotiklerin artık işe yaramama olasılığı, insanlığın en büyük korkularından biri. (II) Yapılan bir araştırmada E. coli ve Staphylococcus aureus gibi en sık rastlanan bakteri türlerinde antibiyotik direnci görülme oranının yüksek olduğu ve antibiyotik direnci olan bakterilerin neden olduğu enfeksiyonlara yakalananların ölüm riskinin, antibiyotik direnci olmayan bakterilerin neden olduğu enfeksiyonlara yakalananlara göre kimi durumlarda iki kat fazla olabildiği görüldü. (III) Genetik yapısı ilaca karşı duyarlı olan bakteriler antibiyotik alındığında büyük ölçüde ölürken kimi bakteriler anlık mutasyonlar geçirerek antibiyotikleri etkisiz hâle getiren enzimler üretir ya da antibiyotiklerin hücreye girmesini sağlayan yolları kapatır. (IV) Koşullar değiştiğinde bakterinin antibiyotiğe karşı direncini kaybetmesiyle bakteri popülasyonu eski hâline dönebilir ancak bu süreç, direncin oluşma sürecinden çok daha yavaş ilerler. (V) Hastalıklarla mücadelede antibiyotik kullanımı tamamen terk edilmese bile azaltılmalı ve yalnızca doktorların gerekli gördüğü durumlarda antibiyotik alınmalıdır.

17. **Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) I. cümlede, bir endişeden söz edilmiştir.

B) II. cümlede, yaygın olan bakteri türlerinde antibiyotik direncinin daha çok görüldüğü söylenmiştir.

C) III. cümlede, bakterilerin antibiyotiklere karşı nasıl dirençli hâle geldiği açıklanmıştır.

D) IV. cümlede, antibiyotiklere direnç kazanan bakterilerin hızla çoğaldığı ifade edilmiştir.

E) V. cümlede, antibiyotik kullanımının sınırlanması gerektiği belirtilmiştir.

18. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?**

A) Mutasyona uğrayan bazı bakteriler çeşitli yollarla kendilerini antibiyotiklerin etkisinden korur.

B) Antibiyotiklere dirençli bakteriler, ölümle sonuçlanan hastalıklara yol açabilmektedir.

C) Yoğun antibiyotik kullanımı bazı bakterilerin daha sık görülmesine neden olmaktadır.

D) Bakterilerin sürekli mutasyona uğraması, antibiyotiklere olan gereksinimi azaltmaktadır.

E) Antibiyotiklerin yan etkilerinin ortaya çıkması, insanları bakterilere karşı korumasız bırakmaktadır.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) Alışkanlıklar, aynı durum ve şartlar altında sıklıkla sergilenen ve planlanmadan, kendiliğinden gerçekleşen davranışlardır. (II) Bir plastik cerrahın, ameliyat olan hastaların 21 günde yeni görüntülerine alıştıklarını belirtmesine dayanılarak yeni bir alışkanlık edinmede 21 gün neredeyse bir kural gibi anılıyor. (III) Alışkanlık konusunda yapılan yeni bir çalışmada 82 katılımcıdan sağlıklı yiyecekler yeme, sağlıklı içecekler içme ve egzersiz yapma alışkanlıklarından birini seçmeleri istendi. (IV) Katılımcılar, 12 hafta boyunca kazanmak istedikleri alışkanlıkla ilgili hangi davranışları ne sıklıkla sergilediklerini bir form üzerine not ettiler. (V) Katılımcıların doldurduğu form; meyve yeme, günde 15 dakika yürüyüş yapma, günde 2 litre su içme gibi seçilen alışkanlıklarla ilişkili davranışları içeren 12'şer maddeden oluşuyordu. (VI) Çalışma yöntemine uyum sağlayan 39 katılımcının verileri üzerinden elde edilen sonuçlara göre, alışkanlık edinmek 18 ila 254 gün alabiliyor. (VII) Araştırma, sürecin uzamasında kişinin öz denetiminin etkili olduğunu gösterirken kişilerin her gün yapmaları gereken görevleri ara sıra terk etmelerinin alışkanlık kazanma sürecini sekteye uğratmadığını ortaya koyuyor.

19. **Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) I. cümlede parçada ele alınan kavramın tanımı yapılmıştır.

B) II. cümlede kesin olmayan bir durumun doğru olarak kabul edildiği söylenmiştir.

C) V. cümlede katılımcıların kazanmaya çalıştığı alışkanlık konularından söz edilmiştir.

D) VI. cümlede alışkanlık kazanma süresinin kişiden kişiye farklılık gösterdiği belirtilmiştir.

E) VII. cümlede kişinin yapması gerekenleri kısa süreli de olsa aksatmasının, alışkanlık kazanma süresini uzattığı açıklanmıştır.

20. **Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

A) 21 günlük sürenin alışkanlık kazanmak için en ideal süre olduğu kabul edilmektedir.

B) Bir davranışı alışkanlık hâline getirme süresinde kişinin öz denetimi önemli rol oynamaktadır.

C) Bir davranışın tekrar edilme sıklığı onu alışkanlık hâline getirmek için gereken süreyi azalmaktadır.

D) Yapılan araştırmalar, süre farklı olsa da bir konuda herkese alışkanlık kazandırılabileceğini göstermiştir.

E) Alışkanlıklar kendiliğinden oluştuğu için kişilere zorla alışkanlık kazandırma çalışmaları istenen sonuçları vermemiştir.

Soru Çözdüren Teknik

Vurgulamak, bir yazı veya konuşmada sürekli olarak öne sürülen, önemle belirtilmek istenen düşünceye dikkati çekmek, belli bir noktanın altını çizerek belirtmektir. Parçada yazarın özellikle belirtmek istediği düşünce, vurguladığı düşüncedir. "Yazar parçada özellikle neyin altını çiziyor?" sorusu, vurgulanan düşünceyi bulmaya yarar.

Örnek Soru • 1

Dünyada arasanız da benden daha küreselini bulamazsınız. Hangi memlekete gitsem yalnız orada oturduğumu sanıyorlar. Küreselim ve bütün insanların dostluk, kardeşlik, barış içinde sevgi ve saygıyla yaşamasını, yardımlaşmasını istiyorum.

Bu parçada yazar, aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Farklı ülkeleri gezmeyi çok sevdiğini

B) Her memlekette bir evi olduğunu

C) Farklılıklara saygı duyulması gerektiğini

D) Bütün dünyayı kendi evi gibi hissettiğini

E) Her insanın bir bütünün parçası olduğunu

(2016 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada geçen "…benden daha küreselini bulamazsınız", "Küreselim ve…" sözleriyle yazar, insanların bütünün bir parçası olduğunu vurgulamak istiyor. "Küresellik", bütünü ifade eden bir sözdür. Bütünün bir parçası olmayı da "Hangi memlekete gitsem yalnız orada oturduğumu sanıyorlar." sözleriyle sezdiriyor bize.

Cevap E

Örnek Soru • 2

Ünlü psikolog William James şöyle diyor: "Eylem, duyguyu izler gibi görünür ama aslında duygu ve eylem birlikte gider. Bu yüzden, iradenin denetiminde olan eylemi düzenleyerek duyguları da düzenleyebilirsiniz."

William James bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamıştır?

A) Genellikle duygular, bütün davranışları biçimlendirir.

B) Her davranış, aslında farkında olunmayan bazı duygulardan kaynaklanır.

C) İnsan, duygularını kolaylıkla denetim altına alabilir.

D) Davranışları kontrol edebilmek, duyguları da kontrol edebilmeyi sağlar.

E) Duygularla uyuşmasa da yanlış davranışlardan vazgeçilmelidir.

(2014 - ÖSYM)

Çözüm

Ünlü psikolog William James, "eylem ile duygunun birlikte gittiğini, eylemi düzenleyerek duyguları düzenleyebileceğimizi" söylüyor. Bu durumda davranışları (eylem) kontrol edersek duygularımızı da kontrol etmiş oluruz. Vurgulamak istediği budur.

Cevap D

36. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 25 dakikada çözünüz.

1. **Gençler Ne İstiyor?**

Türkiye'de 206 üniversite ve bu okullara kayıtlı 13,3 milyon genç var. Bunların 7,8 milyonu, lisans öğrencisi. Yıllık doktora mezunu sayısı 2 bin 500 civarında. Bu rakamlar gelişimi kucaklamış bir ülke olduğumuzu gösterebilir. Kısa adı OECD olan Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü 2016 raporlarına göre ise 15-29 yaş arası gençler listesinde, işsizlikte, yüzde 30'luk bir oranla Türkiye birinci sırada. 34 OECD ülkesinin genç işsizliği ortalaması %14. Bizimki bunun iki katı.

Bu köşe yazısıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) İstatistik verilerinin gerçeği yansıtmadığı ortaya konmaktadır.

B) Somut gerçeklerin çarpıtılamayacağı örneklerle açıklanmaktadır.

C) Yükseköğrenimde verilen bilgilerin mesleğe dönük olmadığı vurgulanmaktadır.

D) Güncel bir konunun toplum üzerindeki ekonomik etkilerine dikkat çekilmektedir.

E) Eğitimde görece iyi olan istatistiki verilerin istihdam alanında görülmediği anlatılmaktadır.

2. Bu yazarımız, hayatta karşısına çıkan olaylardan ve insanlardan öğrendiklerini kişisel bakış açısıyla biçimlendirerek paylaşıyor okurlarıyla. Hayatını etkileyen kelimeler ve bu kelimelerle kurduğu bağlardan yola çıkarak anlatıyor düşüncelerini. Esprili hikâyeler yerleştiriyor aralara, nefes alma alanları yaratıyor. Hayatın; sıradanlıklarıyla, olağanüstülükleriyle, hiç beklenmedik anda yaşattığı gerçeklerle bir bütün olduğunu vurguluyor. Bu bütünün içinde hayatın ilerleyişine paralel kulaç atarak ilerlemek, dalgaların sesinde zaman zaman büyülenip zaman zaman endişe duyarken bile kendi sesine kulak tıkamamak gerektiğini hatırlatıyor.

Bu parçada sözü edilen yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Yaşamın çelişkilerle ve sürprizlerle dolu olduğunu düşünmektedir.

B) Yaşamın olağan akışına ters düşmemek gerektiğini savunmaktadır.

C) Toplumdan aldıklarını kendi süzgecinden geçirerek topluma yansıtmaktadır.

D) Yaşamın komik yanlarını öne çıkararak okurları güldürmeyi amaçlamaktadır.

E) Yaşamın en etkileyici anlarında bile iç sesimize kulak tıkamamak gerektiğini vurgulamaktadır.

3. (I) *Cinler*'de aristokrasi ve isyancıları bir araya getiren Dostoyevski, hoşnutsuzluğunu isyancı bir kişilik olan Verhovensky'yi daha çok bir serseri olarak işleyerek belirginleştirir yapıtında. (II) Hatta bu kadarla da yetinmez, hareketin amacını iyice silikleştirerek diğer isyancıları da birer karikatürden ibaret hâle getirir. (III) *Cinler*'de Rusya'nın düşmanlarına, daha doğrusu Avrupalılara karşı beslediği tiksintiyi de karanlık tonlarda büyük bir ustalıkla resmeder. (IV) Dostoyevski'ye göre, Avrupa siyasi bir çılgınlığın pençesindedir ve isyancılar bir cehennem vodvilindeki aktörlerden farksızdır. (V) Davasını önce heyecanla savunur, sonra buna hayret verici bir dönüşüm geçirerek kayıtsızlaşır; Dostoyevski'nin olmasını arzu ettiği bir omurgasıza dönüşür.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "İsyancılardan biri olan Stavrogin, onun için örnek bir iblistir, kafası allak bullak bir serseri mayındır." cümlesi getirilebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Nergis çiçeği, adını mitolojik bir öyküden alır. Hemen her çağda şairlere esin kaynağı olan bu öyküye göre, sudaki kendi yansımasına âşık olup su perisi Ekho'nun sevgisini reddeden Narkissos, sudaki aksini izlemek uğruna eriyip bitmeye başlar ve ona acıyan tanrılar da onu su kenarında bir çiçeğe dönüştürür. Narsist kelimesine de köken oluşturan bu öykünün en güzel anlatımı olan Latin Ovidius'un şiiri, Can Yücel'in çevirisinde aşağıdaki dizelerle sona erer: "Tam sedyeyi, odun yığınını, titreyen meşaleleri hazırladılar, vücut yoktu hiçbir yerde, yerinde sarı göbeğini beyaz yaprakların kucakladığı bir çiçek buldular."

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Alıntıya yer verilmiştir.
B) Tahminde bulunulmuştur.
C) Açıklamadan yararlanılmıştır.
D) Öznel ifadelere yer verilmiştir.
E) Karşılaştırmaya başvurulmuştur.

5. I. Yabancı dillerden, özellikle Arapça ve Farsçadan alınan bilim, fen, sanat ve teknik ile ilgili terimlerin Türkçeleştirilmesi için komisyonlar kurulur.

II. Son derece ağır Osmanlıca terimlerin kullanıldığı "geometri", eski deyişle "hendese" için ise bu çalışmayı bizzat Mustafa Kemal Atatürk yapar.

III. 12 Temmuz 1932'de Türk Dili Tetkik Cemiyetinin kurulmasından sonra Türkçeyi sade bir dil hâline getirme ve yabancı kökenli kelimelerden arındırma çalışmaları hız kazanır.

IV. Atatürk, 1936 yılında toplanan III. Türk Dil Kurultayının hemen ardından "geometri öğretenlerle, bu konuda kitap yazacaklara kılavuz" olması amacıyla Dolmabahçe Sarayı'nda bir geometri kitabı kaleme alır.

V. Eğitime ve bilime verdiği önemi her zaman vurgulayan Atatürk, ilk olarak 1937 yılında Kültür Bakanlığı tarafından basılan bu kitapla, kendisinin türettiği ve günümüzde kullanılan pek çok geometri terimini dilimize kazandırmıştır.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan ikinci olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Genç çevirmenler için bir çıraklık döneminin gerekli olduğunu düşünüyorum. Onların bence bir ustaya ihtiyacı var. Yayınevi çevirmenliği için konuşacak olursak bu görev, editöre düşüyor. Acemi çevirmen ile editör arasında kurulacak bir usta-çırak ilişkisi, çevirmene çok yararlı olabilir. Bu ilişki, ancak çevirmen, editörün bilgi ve deneyimine güvenirse kurulabilir. Çevirmenin seçimlerini, "Bu olmamış, yanlış, hoş değil, kulağa hoş gelmiyor." diye eleştiren bir editöre çevirmenin güven duyması beklenemez. Sağlam bilgiye dayanan açıklamalar eşlik etmeli, bu sözlere.

Bu parçaya göre bir editörün, genç bir çevirmenin güvenini kazanması için aşağıdakilerden hangisini yapması gerekir?

A) Yanlışların yanında doğruları da söylemesi
B) Değerlendirmelerinde aceleci davranmaması
C) Görüşlerini somut gerekçelerle ortaya koyması
D) Başlangıçta kimi eksiklikleri görmezden gelmesi
E) Söyleyişten çok içeriğin doğru aktarılıp aktarılmadığına bakması

7. Eskişehir'in bir dağ köyünü andıran ilçesi Mihalıççık'ta, geceleri sokak lambalarının altında kar kristalleri ışıldar ve uzaklardan keçi sürülerinin çıngıraklarıyla çoban köpeklerinin havlamaları duyulur. Bilecik'teki tren istasyonlarında, karda kaybolmuş rayların üzerinde kirli kırmızı trenler uyur. Mudurnu Saat Kulesi beyaz bir şapka giyer. Ilgaz Dağı'nda iğne yapraklı ağaçlar kar yükünü tutmaya başladığında, ormanın derinliklerinde Ahmet Muhip Dıranas'ın "Kardır yağan üstümüze geceden / Yağmurlu, karanlık bir düşünceden" diye başlayıp süren dizeleri duyulur.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Alıntıdan yararlanma

B) Örneklere yer verme

C) Kişileştirmeye başvurma

D) Niteleyici sözcükler kullanma

E) Farklı duyulardan yararlanma

8. (I) Gece gökyüzüne baktığımızda görünen ışık kaynaklarının yıldız veya gezegen olduğunu ilk anda ayırt edemeyiz. (II) Ancak teleskop gibi gözlemsel aletlerle incelemeler yapılarak bazı cisimlerin ışığı yansıttıklarını, bazılarının ise kendilerinden parladıklarını anlayabiliriz. (III) Kendi kendine parlayan gök cisimleri yıldız, başka bir kaynağa ait ışığı yansıtan gök cisimleri ise gezegendir. (IV) Yıldızlar, bir gaz bulutunun kendi çekimsel gücü ile sıkışarak oluşur ve bu sırada sıcaklıkları artar. (V) Sonunda sıcaklık, merkezde bir termonükleer reaksiyon oluşturacak değere ulaşır ve böylece yıldız kendiliğinden ışık yaymaya başlar. (VI) Yıldız oluşumundan artakalan ufak toz parçaları ise bir araya toplanarak kümeler oluşturur. (VII) Bu kümeler birleşerek gezegen dediğimiz daha büyük madde yığınları oluşturur ve bu süreç tüm toz tükenene dek sürer. (VIII) Sonuçta kendi ışığını üretecek kadar sıcak ya da yeterince büyük olmayan, nispeten soğuk bir kütle oluşur.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

9. Tanıdığım pek çok kişiye ancak bir mezar yazıtı, kimine de yazarın sesini boğan ve çarpıtan bir pelerin olmuştur ödül. Eğer sanatsal açıdan ölüme hazır olsaydım bu ödül benim için çok iyi olacaktı oysa ben ölüme değil, eylem çizgisine yakın olduğuma inanıyorum. Eyleme geçecek kişinin denetlenmediğini bilerek, kendi kendine karar vererek ve alçak gönüllülükle işe başlaması gerek. Bunlar, bir yazar için öylesine değerlidir ki… Şahsen ben, hiçbir akademi üyesinin, gazetecinin, eleştirmenin gözlerinin üstümde olmasını istemem. Bir tutukevinde olmayı buna yeğlerim çünkü orada insan sürekli kendisine bakan gözlerden, beklentilerden kurtulmuştur. Yazık ki şimdi pek çok yazarla aynı yazgıyı paylaşıyorum ve kısa bir sürede eski durumuma dönmeyi ve gerekli olan bilinmezliğe karışmayı umuyorum.

Bu parçadan ödülle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Birçok yazarın sanatsal yaşamını olumsuz etkilediği

B) Yaşlılık döneminde verilmesinin daha doğru olduğu

C) İnsanların yazara yönelik beklentilerini artırdığı

D) Yazarlarda, kendilerini üstün görme duygusu yarattığı

E) Yazarların kendilerini baskı altında hissetmesine yol açtığı

10. Bir yazar, kitabının ön sözüne "Romanımı beğenmenizi beklemiyorum. Ben de beğenmiyorum. Çok kötü bir roman. Olayların nerede başlayıp bittiği belli değil. Yüzler bir görünüp bir yitmekte. Roman bir türlü sona ulaşamıyor. Her şeyi söyledim işte! Bundan daha başka ne söyleyebilirsiniz ki?" diye yazmış. Bir eleştirmen kendisine, romanı okuduğunu, büyük bir düzensizlik içinde korkunç bir düzen bulduğunu söyleyince "Oklara karşı mevzileniyorum ben yoksa romanımın farkındayım elbette." der.

Bu parçadan sözü edilen yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Başarılı bir roman yazamamış olmanın verdiği üzüntüyle aşırı tepki vermiştir.

B) Öz eleştiri yapmasının romanı okuyanlarca yanlış anlaşılacağı kaygısını taşımaktadır.

C) Romanın kurgusunda yaptığı yanlışları ancak romanı tamamladıktan sonra fark etmiştir.

D) Yapılabilecek en uç yorumları öncelikle kendisi dile getirerek eleştirilere karşı gardını almaktadır.

E) Önceki yapıtlarının ağır biçimde eleştirilmesinden hareketle yeni romanının da eleştirileceğini düşünmektedir.

11. Genellikle, basılsın diye bir şey yazmaya kalkarsan tıpkı fotoğraf çektirirken olduğu gibi kasılıp kalırsın. Yeni bir şey ortaya koyamaz, ölürsün. Bunun üstesinden gelmenin en iyi yolu, tıpkı günlük yazar gibi hiç yayımlanmayacağını düşünerek her gün yazmaktır. Ben öyle yapıyorum. Bu, yüzü belirsiz bir kalabalığa bir şey anlatma korkusunu yok ettiği gibi insanı âdeta kendinden kurtararak özgürleştirir.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Söyleyecek sözü olmayan yazarlar, okur kitlesini suçlama eğilimi taşır.

B) Belli bir amaç doğrultusunda yazma çabası, yazarın yaratıcılığını engeller.

C) Sürekli yazmak, yazara öz güven kazandıran bir eylemdir.

D) Yazdıklarını kitaplaştırma kaygısı, yazarın hareket alanını sınırlar.

E) Yazarın, zincirlerinden kurtulmasının yolu kesintisiz yazmaktan geçer.

12. John Fowles, Murakami, Tanpınar, Kafka ve Pamuk yönünden zengin bir kitaplık sayılır. Psikoloji, felsefe, ilahiyat açısından da fena sayılmaz. Son dönemde yazdığım roman nedeniyle epeyce oryantalistler, Batılı gezginlerin anıları, Osmanlıda gündelik hayat üzerine yazılmış kitaplar okudum; bunlarla ilgili ilginç kitaplar bulabilir. Ama bu benim yorumum ve bu konuda kesin bir şey söylemek çok zor. Herkesin ilgi duyduğu alan, okuduğu yazar, yoğunlaştığı tür aynı değil çünkü. Kitaplıklar kişisel zevkleri yansıtır. Benim zevkimin bir başkasına hitap edip etmeyeceğini bilemem. Benim için zenginlik olan kitaplar, onun için çorak topraklar olabilir.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Okumaya hevesli gençlere önerebileceğiniz yazarlar var mı?

B) Okurlarınıza kitaplarını tavsiye ettiğiniz yazarlar kimlerdir?

C) Okumayı seven biri kütüphanenizi görse nasıl bir hazineyle karşılaşır orada?

D) Bir kütüphanede kitapları mutlaka bulunması gereken yazarlar kimlerdir sizce?

E) Kütüphanesi kültürel zenginliğinin göstergesi olan yazarlar var mıdır günümüzde?

13. (I) Mehmet Rauf'un ikinci öykü kitabı olan ve ilk olarak 1909'da yayımlanan *Âşıkane*; *Summer Palace'ta Bir Dans Yarışması, Serap ve Garam-ı Şebab* adlı öykülerden oluşur. (II) Mehmet Rauf, gözlem yeteneği ve tahlil ustalığıyla kaleme aldığı üç öyküsünde diğer metinlerinde de sıkça görülen aşk ve evlilik gibi konuları işler. (III) Erkeklerin kadınlar hakkındaki düşünceleri, aşka dair söylemleri ve yaşamda kadınlar ile erkeklerin oynadıkları rol üzerinde durur. (IV) Aşkın etkisiyle derin düşüncelere dalan kişilerin psikolojik durumlarını yansıtırken büyük bir ustalık sergiler. (V) Mehmet Rauf'un eserlerinin genel özelliklerini oluşturan unsurlardan biri, kişilerin iç dünyasını yansıtırken doğaya ait benzetmeleri işin içine katmasıdır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bir zamanlar yabancı dil bilen herkesin doğal olarak çeviri de yapabileceği düşünülürdü. Daha çok, dille ilgili bir iş olarak görülüyordu çeviri. Oysa bugün bunun, boşlukta çeviri yapmak gibi bir şey olduğunu biliyoruz. Çevirmen boşlukta çeviri yapmaz çünkü çevirdiği metin boşlukta üretilmemiştir. Evet, çeviri dilsel bir üründür ama belli sanatsal, tarihsel, coğrafi koşullarda; belli tüketiciler için belli bir amaçla üretilmiştir. Farklı koşullarda, farklı tüketiciler için, belki de farklı bir amaç için çevrilecek, yeniden doğacaktır. Bunu yapmak için çevirmen, her şeyden önce bir metni okumadan çevirmeyeceğini bilmelidir. Nasıl olur, çevirmen metni çevirebilmek için zaten okumak zorundadır, diyebilirsiniz. Ama ben metni bütün üretiliş koşulları içinde değerlendirip özümsemekten söz ediyorum. Çok gördüm, metni hiç anlamadan çevireni, sözcükleri ve yapıları çeviren ama ne dendiğini anlamayanı. Metin kuramlarından biliyoruz ki bir metnin anlamı siz o metinden ne anlıyorsanız odur. Çevirmen, metni ancak kendi anladığı gibi aktaracaktır.

14. Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Metni yazılış amacı dışında yorumlamak özel bir yetenek ister.

B) Metinlerde yazarın ne anlattığından çok, okurun ne anladığı önemlidir.

C) Bir metni ortaya çıkaran koşullar değiştiğinde o metin geçerliliğini yitirir.

D) Bir metnin kendini ilk okumada ele vermemesi, sanatsal değerini gösterir.

E) Bir metinden ortak anlamlar üretmek için metni aynı yöntemle okumak gerekir.

15. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Bir metni aslına bağlı kalarak çevirebilmek, deneyimli çevirmenlerin yapabileceği bir iştir.

B) Çevirmenin, bir metni çevirmesi için o metnin ortaya çıkış süreçlerini iyi bilmesi gerekir.

C) Kendine özgü koşulların ürünü olarak ortaya çıkan eser, çevirmenin elinde yeniden üretilir.

D) Çevirmen, çevireceği metni derinlemesine anlayıp yorumlamadan çevirmeye kalkmamalıdır.

E) Sadece çevirisi yapılacak metnin yazıldığı dili iyi bilmek o metni çevirmek için yeterli değildir.

16. - 17. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Eline geçen her kâğıt parçasını minicik harflerle bezeyen, yazmaya ölesiye kafa yormuş bir yazarın her gün kaleme aldığı satırlar dolusu mektup, kendisi için bir pratiğe, edebiyat dünyası içinse "John Steinbeck" adında bir armağana dönüşür. Yazmak onun için mesleki bir uğraş değil, kendini gerçekleştirmenin tek yoludur. Kullandığı rahat üslup ve yazım kurallarına ısrarla riayet etmeyişi, yazma işini bir tür sağaltım yani terapi olarak gördüğünün kanıtıdır. İçsel birikimini, belirlenmiş sınırlar içerisinde değil, taşkınca satırlara dökme eğilimindedir. Telefonda ya da insanların önünde kendini ifade ederken yaşadığı yetersizlik duygusunu belki de sayısı günde onu bulan mektuplarla kapatan Steinbeck için yazmak, "ben"ini yitirip yalınlığa evrilmesini sağlayan bir eylemdir.

16. **Bu parçadan John Steinbeck ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Mektup türüne yeni anlatım olanakları kazandırdığı

B) Mektuplarının kendisi için bir yazma egzersizine dönüştüğü

C) Yazdığı metinler üzerinde uzun süre düşünüp düzeltmeler yaptığı

D) Edebiyat dünyasının tanınmış kişilerine yazdığı mektupların bir araya getirildiği

E) Yazdığı metinlerde yazım kurallarına önem vermemesinin özensizlik olarak değerlendirildiği

17. **Bu parçadan John Steinbeck ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

A) Yazmayı bir iş olarak değil, varlık nedeni saydığına

B) Yazmanın kendisi için sıkıntılardan kurtulma işlevi gördüğüne

C) İç dünyasını yazılarına tüm doğallığıyla yansıtmaya çalıştığına

D) Topluluklar karşısında konuşmakta kendini başarılı bulmadığına

E) Yazılarında kişisel duygularından arınıp toplumsal konulara yoğunlaştığına

18. I. Bir metin anlattıklarıyla ve anlatış biçimiyle başka metinlere benzememelidir. Okur daha önce hiç karşılaşmadığı duyuş, düşünüş ve görüş tarzına sahip bir eseri, daha farklı gözlerle okur. Unutmamak gerekir ki sanatçı kendine has renkleri olan bir ressamdır, öyle olmalıdır.

II. Bir edebiyat yapıtının en önemli özelliklerinden biri, dilinin sıcaklığıdır. Gölden akıp gelmelidir yazarın ya da şairin sözü. İşte o zaman Neşet Ertaş'ın dediği gibi "Kalpten kalbe bir yol oluşur." yazarla okur arasında. Rol yapan, edebiyat yapmak amacıyla doğallıktan uzaklaşılan metinlerde göremezsiniz bunu.

III. Bir metnin dili, kolay anlaşılmalıdır. Yazarın sözlerinin pınarlardan akan sular gibi berrak olması gerekir. Okur, "Bunu mu demek istedi yoksa şunu mu?" biçiminde bir kaygıya düşmemelidir. Anlam karışıklığı olan metinleri okumak, dört yol ağzında kalmış, nereye gideceğini kestiremeyen bir kişinin durumuna benzer.

Yukarıda verilen ifadelerde, sırasıyla anlatımın hangi özellikleri üzerinde durulmuştur?

A) Özgünlük, Sürükleyicilik, Açıklık

B) Duygusallık, Açıklık, Duruluk

C) Yoğunluk, Duruluk, Özgünlük

D) Özgünlük, İçtenlik, Açıklık

E) Açıklık, Akıcılık, Duygusallık

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

1940'lı yıllarda Kuzey Amerika'da geyiklerin sayısını artırmak için tek bir kurt bile bırakılmadı. Kurtlar yok olunca geyik sayıları gerçekten astronomik bir artış gösterdi ama bunun faturası otlar ve ağaçlara kesildi. Bu kez geyikler açlıktan telef olmaya başladı. 15 yıl önce bölgeye Kanada'dan kilitlenmiş kafesler içinde 31 göçmen kurt geldi. Kurtlar şimdi 10'ar kişilik 13 sürüye ulaştı. Aynı süreçte geyik sayısı 19.000'den 11.000'e düşmüş bunun %13'ü kurtlardan, geri kalanı ayılardan ve kuraklıktan kaynaklanmış. Geyikler, eskiden canları nereyi isterse orada otlarken şimdi çevreyi daha kolay kolaçan edebilecekleri, kolay kaçabilecekleri yerleri tercih etmeye başlamışlar. Geyiklerin boşalttığı alanlarda söğüt ağaçları çıkmış. Ağaçların gölgesi su sıcaklığını düşürdüğü için alabalık sayıları artmış. Bir ara kurt sayısı 170'e çıkmış ama sayıları şimdi 130. Kurtlar insanlara çok benzer, gruplar arasında sık sık kavga çıkar. Bu kavgada bazı kurtlar telef olmuş. 14 kurt, kamyon çarpması yüzünden ölmüş. İnsanların parka getirdiği köpeklerin taşıdığı "parvovirüs" patojeni ise kurt yavrularının %70'inin ölümüne yol açmış. Sonuçta bütün bu olaylar, kurtların bahsettiğimiz ekosistemde besin zincirinin en son halkasını oluşturduğunu gösteriyor.

19. **Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Canlı türlerinin çeşitlenmesi bitki türlerini olumsuz etkilemiştir.

B) Canlı popülasyonuyla oynamanın zincirleme etkileri görülür.

C) Türlerin iç mücadeleleri, o türlerin popülasyonu üzerinde etkilidir.

D) Ekosisteme müdahale, her zaman olumsuz sonuçlara yol açmaz.

E) Besin zincirinin bir halkasını yok etmek uzun vadede diğer canlıları olumsuz etkiler.

20. **Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

A) Kurtlarla ilk kez tanışan geyikler otlama stratejilerini değiştirmiştir.

B) Bölgedeki canlı türlerinin sayısında insan etkisi belirleyici olmuştur.

C) Ayıların, geyiklere kurtlardan daha çok zarar verdiği anlaşılmıştır.

D) Bir türün popülasyonunun oluşmasında sadece dış faktörler etkili değildir.

E) Bölgedeki kurt sayısının artmasıyla balık sayısının artması doğru orantılıdır.

Örnek Soru • 1

Ülkemizde; alanında uzman, yetişmiş birçok çevirmen var. Ancak bu, çeviri alanındaki yetersizliğimizi gidermez. Giderilmesi; okulların yetiştirmesine, editörlerin sabredebilmesine, yayıncıların da, çevirmenin emeklerinin karşılığını vermesine bağlıdır. Bununla birlikte bir başka yönü daha var bu konunun. Günümüzde herkes yorulmadan para kazanma derdinde. Yalnızca iyi bir çeviri yapmış olmanın hazzı peşinde koşanların sayısı sanırım çok değil. Sözcüklerin kokusunu, derdini, derinliğini bilmeyenler için nedir ki çeviri!

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi bir çevirmenden beklenenler arasında sayılmamıştır?

A) İyi bir eğitimden geçmiş olma

B) İstenilen nitelikte eserler seçme

C) Çeviriyi zevk alarak yapma

D) Hak ettiği ücreti alabilme

E) Çalışmalarını titizlikle sürdürme

(2013 - ÖSYM)

Çözüm

Parçayı incelediğimizde "okulların yetiştirmesine" sözüyle A, "iyi bir çeviri yapmış olmanın hazzı peşinde koşanlar" sözüyle C, "emeklerinin karşılığını vermesine bağlıdır" sözüyle D, "Günümüzde herkes yorulmadan para kazanma derdinde…" sözleriyle de E'de söylenenlerin çevirmenden beklendiğini anlıyoruz. Ancak parçada çevirmenden "istenilen nitelikte eserler seçme"sinin beklendiğini ifade eden bir söz bulunmuyor.

Cevap B

Örnek Soru • 2

Yazmak, biraz da bencilliktir. Kendini kanıtlama, kendini doyurma biçimidir. Yoksa, okunacak bunca güzel kitap varken yazmak, benim için, belki de budalalık. Buna karşın yazmaktan geri kalmadım. Kendi iç çelişkilerimi, insanlar arasındaki çelişkileri yakalayıp anlattım. Öykülerimde, içimdeki hüznü değil, ince esprileri ve ironiyi yansıtmaya çalıştım.

Aşağıdakilerden hangisi bu sözleri söyleyen sanatçının bir özelliği değildir?

A) Öz eleştiri yapabilme

B) Güldürmeye yatkınlığı olma

C) Yazarlığın, bir tür kendini düşünme olduğuna inanma

D) Yapıtlarını başkalarınınkinden değersiz bulma

E) Gerçek duygularını yansıtmakta zorlanma

(2002 - ÖSYM)

Çözüm

Parçayı incelediğimizde "benim için, belki de budalalık", "Kendi iç çekişmelerimi ... anlattım" sözlerinden A, "ince esprileri ve ironiyi yansıtmaya çalıştım" sözünden B, "Yazmak, biraz da bencilliktir." sözünden C, "okunacak bunca güzel kitap varken" sözünden D seçeneğinde söylenenlerin sanatçının bir özelliği olduğunu anlıyoruz. Ancak parçada yazarın "gerçek duygularını yansıtmakta zorlandığı"nı söyleyebileceğimiz bir ifade yer almıyor.

Cevap E

37. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 25 dakikada çözünüz.

1. "Çocuk felsefesi" sözünün kullanıldığı 1953'ten bu yana bu alandaki çalışmalar zirve yapmış durumda. Büyüklerin çocuklar hakkında yaptığı felsefe, çocuklar için yapılan felsefe, çocukluk felsefesi ve çocukça felsefe ile çocuklarla felsefe yapmak kavramları eşliğinde ilerleyen bu alan, birçok sistematik metodu devreye soktu. Bu metotlar hemen her kıtada çocuklara uygulandı, test edildi. Çocukların düşünsel ve duygusal zekâlarını geliştirdiğine dair bulgular elde edildi. Elbette kişiliğin oluştuğu bir çağda çocuklara felsefeyi anlatmak kolay değil. Fakat çocukların zihinlerinin özgür düşünmeye açık olduğu bu dönemde sunulan felsefe metinleri eğer onların algılayacağı bir seviyede sunulursa bunları eğlenceli bulmaları ve anlamaları sorun teşkil etmeyecektir.

Bu parçada "çocuk felsefesi" **ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?**

A) Ortaya çıktıktan sonra oldukça ilgi gördüğü

B) Gelişimini farklı başlıklar altında sürdüğü

C) Çocukların zekâsal gelişimini olumlu yönde etkilediğinin saptandığı

D) Çocukların özgür düşünen bireyler olarak yetişmesine katkıda bulunduğu

E) Geliştirilen yöntemlerin dünyanın farklı ülkelerinde çocuklar üzerinde denendiği

2. Geçen hafta ünlü bir gazeteci, köşesinde Ülkü Tamer'den söz ediyordu. Bestelenip farklı sanatçılarca seslendirilen *Memik Oğlan* şiirini de yayımladı. Besteci, şiirin son dörtlüğünü, sanırım uzunluk kaygısıyla, şarkıya almamıştı. Antep dolaylarında bir yer adı olan Mazmahor'u da anlaşılmaz kaygısıyla şairle birlikte çıkartmış, o dizede küçük bir değişiklik yapmışlar. Orijinali "Dağı dağa kavuşturan ben idim / Suyu suya kavuşturan can idim / Yükledim mi Mazmahor'dan kaçağı / Gece vakti ışılayan gün idim" olan dörtlük "Dağı dağa kavuşturan can idim / Suyu suya eriştiren ben idim / Yükledim mi gece vakti kaçağı / Karanlıkta ışıldayan gün idim" biçimini almıştı. Ülkü Tamer, bu yazıyı görünce özgün adı *Memik'e Ağıt* olan şiirin bütününü yayımlama gereği hissetti köşesinde. Tehdidi sezmişti.

Bu parçaya göre yazarın "tehdit" **olarak nitelediği durum aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Şiirin unutulma tehlikesiyle karşı karşıya kalması

B) Basında şiir yerine şarkının konuşulmaya başlanması

C) Şiirin benzer isimli başka bir şiirle karıştırılmaya başlanması

D) Şiir hakkındaki değişikliklerin şair tarafından yapıldığının sanılması

E) Şiirinin, geniş kitlelerce, bestelenmiş biçimiyle bilinecek olması

3. Yazmaya başlamamda Celine'in etkisi büyüktür. Erken yaşta tesadüfen karşılaşmıştım onunla. Adını bilmediğim enstrümanlarla dolu bir orkestranın seslendirdiği ve dinlerken tüylerimi ürperten bir klasik müzik eseri gibi sarmıştı beni. Etkilenmeye açık olursan zaten bir sürü yazar bulursun. ----. Önemli olan, onu bulmaya çalışmaktır. Bunun için de ne aradığını bilmek gerekir. "Roman okumayı bıraktım, şiir de okuyamıyorum artık, bundan sonra Napolyon'un biyografisini okuyacağım." diyerek çıkarsan yola, kendi yazarını hiçbir zaman bulamazsın.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Herkesin etkilendiği yazarın yanında, sevdiği bir edebiyat türü vardır

B) Bazı yazarların bir cümlesi bir kitaptan daha etkili olur okur üzerinde

C) İnsan kendisini yazmaya yönlendirecek bir olayla mutlaka karşılaşır

D) Bir yazarın her yapıtı bir okuru hiçbir zaman aynı düzeyde etkilemez

E) Her yazar senin yazarın değildir elbette ama hiç değilse biri senindir

4. Televizyonda Cüneyt Arkın'a sordular: "Bir filminizde, Malkoçoğlu'nun kolunda saat varmış, doğru mu?" "Yok öyle bir şey!" dedi Cüneyt Arkın. Malkoçoğlu saat takmamıştı ama Cecil B. De Mille'in *On Emir*'inde sanatçının kolunda pırıl pırıl bir saat vardı. *Spartacus* filminde Romalı askerlere dikkatle bakın; bazılarının kollarında saat, bazılarının ayaklarında tenis ayakkabısı göreceksiniz. Konusu 1860'ta geçen *Esrarengiz Ada* filmindeki televizyon antenlerine ne demeli? *Yanlış Kutu* filminde de Victoria Dönemi İngiltere'si evlerinin damları televizyon antenleriyle doluydu. Bunlarla ilgili tek bir şey duydunuz mu? Duyamazsınız çünkü bize göre böyle şeyler sadece Yeşilçam'da olmaktadır!

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceyle örtüşmektedir?

A) Hataları büyüten, ona bakış açısıdır.

B) Ön yargı, gerçeklerin görülmesini engeller.

C) Öz eleştiri, öz güven patlamasına yol açar.

D) Sırça köşkte oturanlar, komşusuna taş atmamalı.

E) Çuvaldızı ele batırmadan önce iğneyi kendine batırmak gerekir.

5. Doğu Anadolu'da kışın arada bir bulutların arasından sıyrılmayı başaran güneş batarken dağlarda kırmızı toza bulanmış, mor çizgili izler bırakır. Bu görüntüyle karşılaştığınızda, paltonuzun içinde üşümenize rağmen, dağların için için yandığını düşünürsünüz. O sırada köylerdeki evlerin sarı ışıkları bir bir yanmaya başlar. Babaanneler torunlarına karda yolunu kaybedenleri bulup kurtaran köpeklerin hikâyelerini anlatır. Sürüp giden uzun kış gecelerinin ardından hava yumuşar. Derelerin üzerinde buharlar yükselir yeniden. Buz kütleleri sularda sürüklenir ve kışın aceleci, asi çiçeği kardelen, yamaçlarda boy gösterir. Doğa, beyaz bir aynada çiçek açmaya başlar. Bu yüzden Doğu'nun masallarında kardelen, Batı'nın masallarında ise lale vardır.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Yinelemelere yer verilmiştir.

B) Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.

C) Birinci kişili anlatım söz konusudur.

D) İnsana özgü nitelikler doğaya aktarılmıştır.

E) Karşıt anlamlı sözcükler bir arada kullanılmıştır.

6. (I) Ağırlıklı olarak gözlemsel verilere dayanan gök bilimin temel gözlem araçları, ister görünür ışığa isterse elektromanyetik tayfın öteki dalga boylarındaki ışınıma duyarlı olsun, teleskoplardır. (II) Teleskoplarla daha net görülen gök cisimlerinden gelen ışık, gök bilimcilere renkli ve etkileyici görüntülerden daha fazlasını sunar. (III) Bir gök cisminin bize ulaşan ışığı, onun neden meydana geldiğini, ne kadar sıcak ve yoğun olduğunu, fiziksel çevresini ve bizden ne kadar hızlı uzaklaştığını anlatan bir bilgi paketidir. (IV) Gök bilimcilerin, yıldız fiziğinde üzerinde en çok durdukları konulardan biri yıldızların ve gezegenlerin nasıl oluştuğudur. (V) Santimetreküp başına sadece bir atomun düştüğü yıldızlar arası ortamda, nasıl oluyor da buradaki madde, santimetreküpe milyon kere milyon atom düşen yıldızları ve gezegenleri oluşturabiliyor? (VI) Gök bilimciler yıldızların oluşumuyla ilgili sorunun yanıtlarını alamamışken yakın zamanda Güneş sistemi dışında 50'den fazla gezegenin keşfedilmesi, heyecanı daha da artırdı.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

7. Edebiyat dergilerinde eleştiri yazılarıyla karşılaşıyoruz. Bu türde yazılıp yayımlanmış epey kitap da var. Eleştiride; yapıtta görülen anlatım pürüzlerini, kurgusal boşlukları, yazarın amacını ne ölçüde gerçekleştirdiğini saptamak esastır. Yorum ve değerlendirmelerde yapıtın bilinmeyen yönlerini bulup ortaya çıkarmak amaçlanır. Eleştirinin yorum yapmaya olanak sağlayan yapısı, yapıtla sınırlıdır; ona yöneliktir. Kendini var etme yeri değildir eleştiri. Eleştirmenin yapıta basarak kişisel duygularını, düşüncelerini hatta çıkarlarını gündeme taşımayı amaçladığı yazılarla karşılaşıyoruz son dönemde sık sık. Bu durum eleştiriyi eleştiri yapan ilkelerin aşındırıldığı konusundaki savları güçlendiriyor hatta kanıtlıyor.

Bu parçaya göre eleştiri yazılarıyla ilgili olarak

I. Eleştirinin amacından saptırılarak araca dönüştürülmesi, eleştiri türünün kendisine zarar vermektedir.

II. Eleştirmenlerin ele aldıkları yapıta yönelik öznel değerlendirmeler yapmaları metinlerin inandırıcılığını zedelemektedir.

III. Eleştiri metinleri, eleştiriye konu olan kitaptan ziyade eleştirmenlerin kendilerini ifade etmesinin bir aracı olarak kullanılmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

8. (I) Cervantes'in örgütlü suça afili bir örnek teşkil eden *Rinconete ve Cortadillo*'su 17. yüzyılda bir şehrin yeraltı dünyasına ilişkin tarihsel, bir o kadar da gerçekçi bir anlatımdır. (II) Cervantes'in farklı ulusların yaşadığı, yoz yöneticilerin elinde debelenen Seville şehrini betimleyişi, inanılmaz derecede gerçekçidir. (III) Şehrin toplumsal yapısını, yasa dışılığın bir meslek dalı, dolandırıcılığın sanat gibi görüldüğü ve icra edildiği sokakları tüm sıcaklığıyla yansıtır. (IV) Cervantes, suçu teşvik eder şekilde romantize etmeye kesinlikle meyletmez; "ibret alma" duygusuna isabetli göndermelerde bulunur. (V) Yankesicilerin, sokak hokkabazlarının, soyguncuların, çapulcuların başrahip yardımcısı ve birkaç konsül önderliğinde hiyerarşik bir düzende nasıl yönetildiğini bütün yanlarıyla gösterir okuruna.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Hepimiz bir başkasının hikâyesinin bir köşesi, birbirini bir yerlerde mutlaka tamamlayan bir filmin kareleriyiz. Kendimize yaklaştıkça ben, biraz uzaklaştıkça başkalarıyız. Hayatta tek bir sesin peşinden gideceksek bu ses sadece kendi sesimiz olmalı çünkü yazdığımız eninde sonunda kendi hikâyemiz. İnsanın içine düştüğü en büyük gaflet; kendi isteklerine, arzularına, düşlerine kulağını tıkaması. Kendimizden uzaklaştıkça gündelik hayatın koşturması içinde yorgun, ne istediğini bilmeyen, hayalleri olmayan, karamsar insanlara dönüşüyoruz. Bunun farkında olmadan geçip giden günlerde kendimizden koptukça sanki bir başkasının hayatını yaşıyormuşçasına savruluyor, "Bunu gerçekten istiyor muyum?" ya da "Aslında ne istiyorum?" sorusunu kendimize hiç sormaz oluyoruz. En sonunda kalabalıklar içinde tek başımıza yaşar hâle geliyoruz.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Her insan, toplumsal bütünlüğün bir parçasıdır.

B) İnsan, kendisine yabancılaştıkça mutsuzlaşmaktadır.

C) Kendi iç sesine kulak vermeyen insan, bir süre sonra yalnızlaşmaktadır.

D) Özünden uzaklaşan insan, davranışlarını sorgulayamaz hâle gelmektedir.

E) Kişisel çıkarlar, her zaman toplumun çıkarlarının önüne geçmektedir.

10. (I) Pek çok dilde yayımlanan ve kendisine dünya çapında bir ün kazandıran *Ay Günlüğü* serisi ile tanıdığımız Marissa Meyer'in yeni distopyası *Muhalifler* serisi yayımlanmaya başlandı. (II) Serinin ilk kitabı, ana kahraman Nova'nın çocukluğuna dair bir anıyla başlıyor. (III) Kitabın sınırlarını çizen o dünyada bazı insanlar özel güçlere sahip olabiliyorlar ve onlara dâhiler adı veriliyor. (IV) Dâhilik, doğuştan gelebildiği gibi hayatın bir noktasında yaşanan duygusal veya fiziksel bir tetikleyici de bu güçlerin açığa çıkmasına sebep olabiliyor. (V) Ailesi ile güç savaşları yüzünden kaosa sürüklenmiş bir dünyada hayatta kalmaya çalışıyorlar. (VI) Nova ve ailesi, fantastik ögelerle kurgulanmış distopyada süper kahramanlarla savaşıyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Nova, doğuştan dâhilik yeteneğine sahip bir çocuk ve fiziksel temasa geçtiği insanları uyutabiliyor." **cümlesi getirilebilir?**

A) II B) III C) IV D) V E) VI

11. Shakespeare'in sonelerini Türkçeye çevirmek, Yunus Emre'nin şiirlerini İngilizceye çevirmek kadar çetin bir iş. Türkçe bitişken bir dildir, ekler ve takılarla doludur. Oysa İngilizcede sözcükler genellikle bağımsız durur. Sonelerdeki kelimelerin kabataslak bir tahminle yüzde 80'i tek heceli. Örneğin, 73 sayılı sonenin son dizesinde on heceli satırda on ayrı kelime var. Türkçesi, toplam 14 heceli altı kelimeden oluşuyor. Bu yüzden metni Türkçeye aktarmak o kadar zor ki... Üstelik, Shakespeare'in en yaygın vezni, bir nitelik ölçüsüdür, vurguya dayanır. Her cüzünde bir vurgusuz bir vurgulu on hece vardır. Oysa Türkçede nitelik vezni yoktur. Aruz vezni niceliğe, hece vezni sayıya dayanır bizde. Bizdeki kalıplar içinde, orijinallerin ruhunu, ritmini, rengini, ahengini vermek çok zor.

Bu parçaya göre çevirmenin William Shakespeare'in sonelerini Türkçeye çevirirken karşılaştığı asıl güçlüğün nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Metnin başıyla sonu arasında anlamsal bir bağ kurmanın zor olması

B) Metinde geçen bazı kelimelerin karşılıklarının Türkçede bulunmaması

C) Anlamın hangi sözcükler üzerinde vurguladığının tam olarak tespit edilememesi

D) İki dil arasındaki yapısal özelliklerin ve edebî geleneklerin birbirinden farklı olması

E) Yunus Emre'de görülen "görünüşte kolay ama söylemesi zor" bir söyleyiş biçiminin hâkim olması

12. Düzyazıyı bir başka dile çevirirken anlamı doğru aktarmak yeterlidir. Tiyatro yapıtlarında, konuşma dilinin karşılıklarını bulmakta zorlanmazsınız. Şiirde özlü, yoğun, bazen muğlak, karmaşık, çok anlamlı, gizemli söyleyişlerin hakkını vermek gibi bir görev üstleniyorsunuz. Şiirin yapısını, veznini, ritmini, musikisini başka bir dilin estetiğine uyarlamak gerekiyor. Düzyazıyı kelime kelime aktarmak mümkündür; mekanik bir işlem gibi düşünebiliriz bunu. Çok uzak olmayan bir gelecekte, birçok metni bilgisayarlar çevirebilecek. Şiir çevirisi ise bir metni yeniden yaratmadır. Bir ruh ile yapılabilir ancak. Heyecan, aşk, sezgi, önsezi, ilham olmadan gerçekleştirilemez.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Zorluk ve yöntem açısından şiir çevirisi ile diğer türlerin çevirisi arasındaki farklar nelerdir?

B) Bir eseri bir dilden diğer dile aktarmanın zorluklarından söz eder misiniz?

C) Edebî eserlerle diğer türlerde yazılmış eserleri çevirmek arasında ne gibi farklar vardır?

D) Edebî türler içinde sadece şiirin çevirisi yapılamıyor. Bu durumu nasıl açıklıyorsunuz?

E) Edebî bir eseri başka bir dile çevirmek, yeni bir eser ortaya koymaktır, diyenler var. Bu görüşe katılıyor musunuz?

13. - 14. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Eski ve çağdaş Türk şiirimiz o kadar az biliniyor ki boşlukları elimden geldiğince doldurmaya çalışmanın bir görev olduğunu düşünüyorum. Ben çevirmeseydim belki 2000'den fazla şiirimiz İngilizceye aktarılmamış olacaktı. Yunus'u ve divan şairlerini İngilizceye, Mevlana'nın rubailerini Türkçeye ve İngilizceye, Shakespeare'in sonelerini ve başka nice İngiliz ve Amerikan şairini Türkçeye benzer vezinlerle ve asıllarına uygun uyaklarla çevirebildim. Başkaları, bu işi pek üstlenmek istemiyor; çetin bir iş olarak görüyor. Oysa bir dildeki şiir güzelliğini başka bir dile taşımanın tadı bambaşkadır. Belki bir tür bencillik olarak düşünülebilir ama ben bu tadı aldığım için kendimi şanslı sayıyorum. Dilimize en az 2500, dilimizden başka dillere en az 2000 şiir çevirdim. Onlara bunca yıl, bu denli emek vermeseydim kendi şairliğimi daha çok geliştirebilir, daha fazla bilimsel ve eleştirel yayına imza atabilirdim. Ama aynı tadı alır mıydım, bundan emin değilim.

13. **Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

A) Şiir çevirisi yaparken kendini belli bir dönemle sınırladığına

B) Türk şiirinin yabancı kültürlerde tanınmasını sağlamayı amaçladığına

C) Yazdığı şiirleri nitelikli bulmadığı için şiir çevirisine yöneldiğine

D) Yaptığı şiir çevrelerinin, daha nitelikli şiirler yazmasını sağladığı

E) Şiir çevirisini bir aktarma işi değil, yeniden yaratma işi olarak gördüğüne

14. **Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Belli bir alana yoğunlaşması bazı alanlarda geri kalmasına neden olmuştur.

B) Yaptığı işten aldığı zevk, o işi yaparken yaşadığı zorlukların önüne geçmiştir.

C) Zor olduğu düşünülen bir alanda başarılı işlere imza atmaktan mutluluk duymaktadır.

D) Belirlediği öncelik sırası, pişmanlık duyduğu kimi sonuçların ortaya çıkmasına yol açmıştır.

E) Uğraş alanıyla ilgili tercihlerinde, kendi kültürüne karşı duyduğu sorumluluk duygusu etkili olmuştur.

15. Umberto Eco, günümüzde sanat izleyicisinin, yapıtın üretim sürecine dahil olan bir olgu olduğunu ifade eder. Çünkü Eco'ya göre sanat sanat yapıtının tamamlanma süreci, izleyicinin varlığıyla mümkündür. Bu durum sanat yapıtı ile izleyici, okuyucu veya yorumcu arasında güçlü bir estetik ilişkinin doğmasına neden olur. Bu estetik uyarınca sanatçı-yapıt-izleyici arasında bir dengenin oluşması sağlanır ve denge sayesinde birinin diğeri üzerinde otorite kurması engellenir.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılanları destekler niteliktedir?

A) Öyle romanlar, öyküler, şiirler var ki bir kaba sığmıyor. Okur sayısı kadar çoğalan bu yapıtlar, sanatçısının yükünü de hafifletiyor. Çünkü sanatçı, ben onu kastetmemiştim deyip çıkabiliyor işin içinden.

B) Sanatsal yaratıların oluşum süreçlerini bilmeden yapılan yorumlar, sanatın alıcısına da sanatçıya da büyük bir haksızlıktır. Çünkü doğduğu ortamdır, sanat yapıtına asıl rengini, kokusunu veren.

C) Sanat eseri, sadece muhatabının duygularını ve düşüncelerini etkileyip onu değiştirmekle kalmaz; oluşum sürecinde sanatçının da duygu ve düşüncelerini altüst eder.

D) Yazar, anlatmak istediği fikirlerin okuyucunun zihninde tam olarak canlanacağından emin oluncaya dek, bütün sözcük ve cümleleri tek tek yeniden gözden geçirmeli, okuruna karşı su gibi berrak olmalıdır.

E) Sanatçıyı yapıt vermeye iten, bir süre açığa vuramayıp bastırmak zorunda kaldığı isteklerdir. O istekler bir yolunu bulup belki kılık değiştirerek kendilerini belli edecek, bir yerlerde muhataplarına merhaba diyecektir.

16. - 17. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

O kadar çok ki… Kitapçıların en görünür yerlerini kaplayanların büyük çoğunluğu diyebilirim. Kendini geliştirme kitapları, mevsimlik olarak tasarlanıp yazılmış kitaplar, komplo teorileri içeren kitaplar… Yüzeysel yazarları da ekleyebilirim buna. Şu sorulabilir: Okumadan yüzeysel olduğunu anlamanın bir yolu var mı? Elbette hızlıca neler yazdıklarına göz ucuyla da olsa bakarım. Zaten hemen anlaşılıyor ne olduğu. Bir yazarın "derin ve karmaşık" metinler yazmasının ayıp sayıldığı günlerdeyiz. Yüzeysel olanın "doğru" kabul edildiği bir dönemdeyiz. Bununla övünülüyor da üstelik. Popüler kültürün basitlik ve doğrudanlık iddiası var. Karmaşık olanın bir ukalalık ve hatta bir tür pasif şiddet içerdiğini iddia edenlere bile rastlamak mümkün. Böyle düşünenlere yer yok benim dünyamda.

16. **Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?**

A) Okumak için sabırsızlandığınız kitaplar var mı?

B) Özellikle okumadığınız türler ve yazarlar var mı?

C) Sevdiğiniz kitaplardan ve yazarlardan söz eder misiniz?

D) Son dönemin öne çıkan önemli kitaplarından bahseder misiniz?

E) Popüler kültürün etkisiyle yazılmış kitaplardan söz eder misiniz?

17. **Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

A) Farklı türlerde yazılmış popüler kitapların çoğunu okuyamadığı

B) Yalın kat kitaplar yerine anlam derinliği olan kitapları okuduğu

C) Okuru zorlayan kapalı metinlerin modasının geçtiğine inandığı

D) Yeterli zamanı olmadığından bazı kitapları üstünkörü okuduğu

E) Düşüncenin yalın bir dille daha doğru anlatılacağını düşündüğü

18. Yeni bir roman daha bitirmek üzereyim. Aynı gerilim, aynı gerginlik bunda da bırakmıyor peşimi. Romanın sinir bozucu çağrılarıyla uğraşıp duruyorum. Sanki büyük denizler aşmış, uzun fırtınalarla boğuşmuş bir gemi gibiyim. Ufukta limanı görüyorum. Her şey yerli yerinde, sağ salim kıyıya yanaşacağım son bir rüzgârı bekliyorum. O son rüzgârın bütün gücüyle esmesini ve beni güneşli bir günde, gönül rahatlığıyla limana bırakmasını diliyorum. Son derece sinirli ve alınganım, bugünlerde olup bitenlere karşı olağanüstü duyarlıyım. Tek başıma kalmak için politik gerekçeler bile uyduruyorum. Son dört beş aydır arkadaşlarıma, yakınlarıma kapalıyım.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Çevresiyle olan ilişkileri yapıtlarının kurgusuna yansımaktadır.

B) Yapıt verme süreçlerinde benzer duyguları yaşamaktadır.

C) Yapıtlarının oluşum evresi, gündelik yaşamını etkilemektedir.

D) Yazma sürecinde insanlardan uzak kalmak için bahaneler üretmektedir.

E) Romanını tamamlamak için son bir motivasyona gereksinim duymaktadır.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Türk tarihinde denizcilik dendi mi akla gelen ilk isimlerden biridir Piri Reis. *Kitab-ı Bahriye* adlı eseri; Akdeniz'de bulunan koylar, körfezler, yarımadalar, adalar, boğazlar, şehirler ve limanlarla ilgili çok önemli detaylar barındırır. Aynı zamanda denizlerde pusulaların nasıl kullanılacağı, yıldızlar kullanılarak nasıl yön bulunacağı, nerede demir atılacağı açıklanır. Piri Reis, bu kitabında Türk, Portekiz, İspanyol, İtalyan ve Arap denizciler tarafından elde edilen bilgileri bir araya getirmiştir. Dünya haritasını hazırlarken yirmi kadar bölge haritası, Araplar tarafından hazırlanan Hindistan haritası, Portekizliler tarafından hazırlanan Pakistan, Hindistan ve Çin haritaları, Atlantik Okyanusu'nun batı bölümlerinin Kolomb tarafından çizilen haritası olmak üzere farklı dünya haritalarını incelemiştir. Onun haritasının en önemli özelliği, Amerika kıtasını gösteren ve günümüze ulaşan en eski harita olmasıdır. Piri Reis, dünya haritasını Kristof Kolomb'un Amerika kıtasını keşfinden yaklaşık 20 yıl sonra çizmişti. Haritada İber Yarımadası'nın kıyıları ve Batı Afrika sahillerinin haritacılık açısından neredeyse hatasız olması dikkat çekicidir.

19. **Bu parçadan *Kitab-ı Bahriye* ile ilgili**

I. Denizcilikle ilgili teknik bilgilerin bulunduğu

II. Akdeniz kıyılarıyla ilgili ayrıntılı bilgilerin yer aldığı

III. Türk tarihinde haritacılık alanında verilen ilk eser olduğu

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

20. **Bu parçadan Piri Reis ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Türk denizciliğinin önde gelen isimlerinden olduğu

B) Dünyanın bazı bölgelerini doğruya yakın bir şekilde çizdiği

C) Dünyanın bazı bölgelerini harita üzerinde gösteren ilk kişi olduğu

D) Haritacılık alanında kendinden öncekilerin birikimlerinden yararlandığı

E) Çizdiği dünya haritasının yeni keşiflerin yapılmasında önemli rol oynadığı

Soru Çözdüren Teknik

Parçada değinilen düşüncelerle ilgili sorular, genelde **"değinilmemiştir"** biçiminde olumsuz olarak sorulur. Ancak kimi sorular, **"değinilmiştir"** biçiminde olumlu olarak da sorulabilmektedir. Burada yapılması gereken, bir ana düşünceye bakmak değil, seçeneklerin birinde dile getirilen görüşün parçada olup olmadığına bakmaktır. Parçada birden çok konuya veya düşünceye değinilmiştir ama bunlardan sadece biri sorulmaktadır.

Örnek Soru • 1

Son yıllarda yapılan araştırmalar, bugüne kadar koleksiyonculuk veya hobi olarak tanımlanan davranışın istifleme bağımlılığı olarak adlandırılan bir tür hastalık olabileceğini gösteriyor. Yıllardır biriktirilen bir yığın eşyanın içinden hangilerinin kalıp hangilerinin gideceğine karar verme anında kişiler, büyük ihtimalle hastalıklarıyla ilk kez yüzleşiyorlar. Küçücük ve işine hiç yaramayan/yaramayacak bir şeyi bile gözden çıkarmak, istifçilerde derin travmatik üzüntüler yaratabiliyor.

Bu parçada istifleme bağımlılığıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmiştir?

A) Yakın bir geçmişte yapılan araştırmalarla tedavisi bulunmuş bir hastalık olduğuna

B) Kişinin, yakın çevresinin uyarılarını dikkate alarak bu bağımlılıktan kurtulabileceğine

C) Hastaların, eşyalara duydukları bağlılığı psikolojik bir rahatsızlık olarak kabul ettiklerine

D) Tedavi sürecinde, depresyona neden olabilecek müdahalelerden kaçınmak gerektiğine

E) Eşyalarından ayrılma durumuyla karşı karşıya kaldıklarında bağımlı kişilerin verdiği tepkiye

(2018 - ÖSYM)

Çözüm

Travma, bir durum karşısında örselenme, sarsıntı geçirmedir. Travmatik üzüntü ise travmaya yol açan üzüntü demektir. Parçada istifleme bağımlılığı olan kişilerle ilgili olarak "…biriktirilen bir yığın eşyanın içinden hangilerinin kalıp hangilerinin gideceğine karar verme anında…, Küçücük… bir şeyi bile gözden çıkarmak, istifçilerde derin travmatik üzüntüler yaratabiliyor" denmektedir. Bu sözlerle istifleme bağımlısı kişilerle ilgili olarak "eşyalarından ayrılma durumuyla karşı karşıya kaldıklarında bağımlı kişilerin verdiği tepkiye (E)" değinilmiştir.

Cevap E

Soru Çözdüren Teknik

En kapsamlı yargı, parçadan çıkarılabilecek en genel yargıdır. Bu yargı, parçayı kapsayıcı olmalıdır. Çünkü bazı seçeneklerde parçanın bir bölümünden çıkarılabilecek yargılar da yer alabilmektedir. En kapsamlı yargı, aslında parçanın ana düşüncesidir. Parçanın tek cümlelik özetidir.

Örnek Soru • 2

Bir ülkenin edebiyatıyla o ülkenin toplumsal yapısı arasında sıkı bir etkileşim vardır. Edebî eserleri toplumsal açıdan değerlendiren eleştirmenler ve edebiyat kuramcıları, sık sık bu gerçeğin altını çizerler; edebiyatla toplumsal değişmeler arasındaki ilişkiyi vurgularlar. Toplum hayatında oluşan her türlü değişimin edebî ürünlere de yansıyacağını kanıtlamaya çalışırlar. Toplumsal hayatı, edebî ürünlere doğrudan etki eden ve onları biçimlendiren temel etkenlerin başında sayarlar.

Bu parçadan çıkarılacak en kapsamlı yargı aşağıdakilerin hangisidir?

A) Yazarlar, eserleri aracılığıyla yaşadıkları toplumu biçimlendirirler.

B) Edebî eserler, toplumsal durum ve gelişmeleri yansıtır.

C) Yazarlar, eserlerinde öznel görüşlerini açıklarlar.

D) Bir ülkedeki toplumsal olaylar, aydınlarca izlenmelidir.

E) Edebî eserler, gerçeklerin gözlenip yorumlanmasıyla oluşur.

(2015 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada "edebiyatla toplumsal yapı arasında sıkı bir etkileşim olduğu, edebiyatla toplumsal değişmeler arasındaki ilişki olduğu, toplum hayatında oluşan her türlü değişimin edebî ürünlere de yansıdığı, toplumsal hayatın edebî ürünlere doğrudan etki eden ve onları biçimlendiren temel etkenlerin başında geldiği." anlatılıyor. Özetle söylemek gerekirse parçada, edebiyatın toplumdaki gelişmeleri yansıttığı anlatılıyor.

Cevap B

38. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 25 dakikada çözünüz.

1. Eşi Elaine Scott'la hayatını birleştirene kadar derin biçimde hissettiği ve üretim sürecinin bir parçası kıldığı yalnızlık, John Steinbeck'i çalışmak için kamçılayan unsurlardan biridir. Ona göre yazarlık, temelde yalnız kalmaya yazgılı bir iştir ve böyle kabul edilmelidir. Yalnızlığını yok etmeye çalışan yazarın ister istemez onun etkisinin de bir bölümünü yok etmiş olacağını söyler. Yalnız insanların yönelimlerini, önem verdiği değerleri, dürtülerini, sevinçlerini ve üzüntülerini anlatırken onların arkasına dev kalabalıkları yığar. Bu açından onlar toplumun en geniş kesimini temsil eden kalabalıklardır. Kendisini ait hissettiği, metinlerinin temel taşı olan toplumdur bu.

Bu parçada John Steinbeck ile ilgili

I. Yaşadığı yalnızlığı yapıtlarını besleyen bir unsura dönüştürmüştür.

II. Toplum tarafından yalnızlaştırılmış kişilerin yaşama tutunmasını amaçlamıştır.

III. Yalnız insanların kişiliğinde geniş kitlelerin duygu ve düşüncelerini yansıtmıştır.

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III

D) II ve III E) I, II ve III

2. Felsefi bakış, insana birey olmanın yolunu açar. İnsanın bireyleşmesini sağlar. Ancak bunu bireycilikle karıştırmamak gerekir. Kendi bireyliğinin bilincine varan insan, öteki insanların da birey olarak hak ve özgürlüklerini ve değerini kavramış insandır. Felsefi bakışla kendisine ve dünyaya bakabilen biri; sadece kendini, kendi eksenine hapsetmekten kurtulmakla kalmayacak, ötekinin ekseninden de dünyaya bakabilme becerisini gösterebilecektir. Öyleyse felsefe, başkalarını anlamanın bir yolu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu parçaya göre aşağıdaki önermelerden hangisi felsefe biliminin bakışıyla örtüşür?

A) Felsefi düşünce, insanı esiri olduğu kötü duygulardan arındırır.

B) Felsefeyle birlikte insan; düşünmeye, kendini sorgulamaya başlar.

C) Kişisel özgürlüğüne kavuşan insan, dünyaya kendi penceresinden bakar.

D) Felsefe, kişiyi bencillikten kurtarıp ona empati yapma duygusu kazandırır.

E) Kişinin, kendini tanıması için kendine birtakım felsefi sorular soruması gerekir.

Strateji Yayınları

3. (I) Sosyoloji profesörü olan Vincenzo Ruggiero, *Edebiyat ve Suç* adlı eserinde kriminolojik çözümlemenin derinleştirilmesinde edebiyatı bir araç olarak kullanıyor. (II) Ruggiero'nun klasik romanlara bir sosyoloğun bakış açısıyla yaklaşması suç denetimi konularını bazı klasik eserleri okuyarak ele aldığı izlenimi doğuruyor. (III) Kitap, Dostoyevski'nin *Cinler*'i ve Camus'nün *Doğrular*'ındaki siyasi şiddet kavramını inceleyerek başlıyor. (IV) *Cinler*'de suç; Hristiyanlıktan kopma, bir yandan da ahlaki çılgınlık ve sara hastalığıyla ilişkilendiriliyor. (V) Kitapta Dr. Cesare Lombroso'nun siyasal suçluları saralı olarak çözümlemesine ilişkin oldukça ilginç bir bölüm yer alıyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Türklerin Orta Asya'da bulundukları çok tanrılı dönemlerinde, günümüzden iki bin yıl önce, kahramanları Türk ve Çinli kişilerden oluşan seyirlik bir oyun oynadıkları biliniyor. Tarihî kaynaklarda 12. yüzyıldan kalma bir Türk oyunu da yer alıyor. Türklerin İslamiyet'i kabul etmesinden sonra 18. yüzyıla kadar geleneksel Türk tiyatrosu olarak adlandırılan köy seyirlik oyunları, kol oyunları, orta oyunu, meddah, karagöz gibi seyirlik oyunları var. Yerli ve yabancı kaynaklarda 1750'li yıllarda eğlencelerde ve düğün törenlerinde "fars"ların oynandığından söz ediliyor. Tanzimat Dönemi'nde Batı tiyatrosundan çeviriler ve uyarlamalar yapıldığını, ilk ürünler verildiğini, tiyatro binalarının inşa edildiğini biliyoruz. Cumhuriyet Dönemi'nde de tiyatro önemini ve güncelliğini koruyor halkın gündeminde.

Bu parçadan çıkarılabilecek <u>en kapsamlı</u> yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Türk tiyatro geleneğinin oluşmasında Çinlilerin etkisini görmek mümkündür.

B) Tiyatro, farklı biçimlerle de olsa tarih boyunca Türklerin yaşamında hep olmuştur.

C) Türk halkı gerçek anlamda tiyatro ile Tanzimat Dönemi'nde tanışmıştır.

D) Türklerin, İslam dinini kabul etmeleri tiyatro anlayışları üzerinde etkili olmuştur.

E) Geleneksel Türk seyirlik oyunları, tiyatro tekniği açısından Batı tiyatrosundan ayrılır.

5. Çevirmen; jeoloji kitabı çevirecekse jeoloji, biyoloji kitabı çevirecekse biyoloji bilmeli mi? Tartışılan bir konudur bu. Bence ----. Bir sosyolog, sosyoloji kitabı çevirdiğinde anlaşılmaz bir metin çıkabiliyor ortaya. Çünkü sosyolojiyi biliyor ama çeviriyi bilmiyor. Oysa iyi bir çevirmen, konunun uzmanı olmamaktan gelen eksiklerini tamamlayabilir. Sözlüklerden, ansiklopedilerden, o konuda daha önce yayımlanmış kitaplardan, uzman kişilerden yararlanabilir.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) bu konudaki tartışmalar bağlamından koparılarak yapılıyor

B) çevirmenden çok, çevirisi yapılacak kitabın niteliği önemlidir

C) o alanın uzmanı olmaktan ziyade çevirinin uzmanı olmak daha önemlidir

D) özellikle teknik terimler konusunda var olan eksiklerini gidermelidir

E) her iki dili incelikleriyle iyi bilip o alana bütünüyle hâkim olmalıdır

6. Gustave Flaubert'in sözlüğü oldukça ilginç bir eser. Okur, bir anda kendini yazarla karşı karşıya buluyor. Yazar; her maddeyi büyük bir ciddiyetle, seri bir şekilde dillendirirken okur, ciddi bir yüz ifadesinden önce ince tebessüme, ardından zapt edilmesi güç kahkahalara geçiveriyor. Sözlüğün yapısı böyle bir ritimle yükselirken okur için işler iki noktada zorlaşıyor. İlki, fizyolojik sebeplerdir. Bu denli ciddi bir esere kıpkırmızı bir surat, gülmekten bitap düşmüş bir kalp ve dağılmış bir zihinle odaklanabilmek oldukça güçtür. Diğer zorluk ise çoğu maddenin yazarın yaşantısına ve topluma yönelik ince göndermeler barındırmasıdır. Üstelik yazar; okura sakinleşme, soluklanma alanı da bırakmaz.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) İkilemeye yer verilmiştir.

B) Pekiştirmeli sözcük kullanılmıştır.

C) Gerekçe belirten cümleler kullanılmıştır.

D) Okurdaki duygusal değişim yansıtılmıştır.

E) Anlatımda tekdüzeliği kırmak için devrik cümleler kullanılmıştır.

7. Bir taraftan romanı yazar, bir taraftan da yazacağım bölümleri okumak için meraktan ölürüm çünkü bir alt satırda ne olacağını bilmem. Son noktayı koyuncaya kadar ne zaman neyin karşıma çıkacağı, romanın ne zaman biteceği gizemini korur. Bittiği zaman derin bir hüzne kapılırım yalnız. Daha şunun şurasında tanışalı olsa olsa üç vakit olmuş bir dolu insanla ayrılmaktadır çünkü yolum. Onları bir daha göremeyeceğimi bilmek acı verir bana. Kavuşmak için çektiğim sıkıntıdan daha zordur onların özlemiyle yaşamak.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Romanlarındaki kişileri yaşadığı çevreden seçmektedir.

B) Romanlarında okurun tamamlaması için boşluklar bırakmaktadır.

C) Kurgusal süreçlerin tamamlanması, kendisini mutsuz etmektedir.

D) Karakterlerin yaşadığı olumsuzluklardan kendisini sorumlu tutmaktadır.

E) Yaşamın gerçekleriyle kurgusal gerçekliği birbirine karıştırmaktadır.

8. (I) Hoffman, Alman edebiyatının klasikleri arasında yerini alan üç kitabında okurları edebî dilde, ezber bozan bir masal diyarında sürprizli bir gezintiye çıkarır. (II) Hoffman'ın *Küçük Zaches Namıdiğer Zinnober, Kedi Murr'un Hayat Görüşleri, Şeytanın İksirleri* adlı kitapları Türkçeye de aktarılmıştır. (III) 1819'da yayımlanan masalı *Küçük Zaches Namıdiğer Zinnober*, "aydınlanma"nın ithal edildiği, hemen ardından şiirin yasaklanıp perilerin sınır dışı edildiği, masalların hor görüldüğü bir diyarı anlatır. (IV) Ülkede kalabilen tek peri Rosabelverde, günlerden bir gün ormanda sırtında küçük oğlunu taşıyan bir köylü kadınla karşılaşır kitapta. (V) Köylü kadının oğlu Zaches; sevimsiz, kötü huylu, çirkin ve annesinin bile tahammül edemediği bir hilkat garibesidir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Edebî bir yükün altında değilim. Güzellik hülyalarına kapılmıyorum. Gördüklerimi, yaşadıklarımı göstererek okuyucumu hikâyedeki kahramanlarla baş başa bırakıyorum. Onlar kendileri buluyorlar gidecekleri yolları. Hikâyelerimi, şiirlerimi bir dergide gördüğümde hissettiklerimi anlatamam. Onları orada görmek tuhaf bir şey, hem çok mutlu oluyorsunuz hem de yazdığınız şeye yabancılaşıyorsunuz. O sizin, biliyorsunuz bunu; yine de karşısına geçip seyrediyorsunuz uzun uzun. Hiç tanımadığınız bir yazarın hikâyesini okurmuşçasına… Yazınsal yolculuğun çok etkileyici bir dönemeci bu.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Okurların yorum yapmasına olanak tanımaktadır.

B) Yapıtlarında anlatımdan çok, içeriği önemsemektedir.

C) Yapıtlarını oluştururken estetik bir kaygı taşımamaktadır.

D) Yayımlanan yapıtlarıyla ilgili karmaşık duygular yaşamaktadır.

E) Yapıtı yayımlandıktan sonra ona bir başkasının gözüyle bakabilmektedir.

10. Acıyla baş etmemin bir yolu oldu öyküler bana, babamın yasını öyküler aracılığıyla tuttum. Oysa bir savaşım içindeydim onlarla. Ne çekmiştim onlardan! Niyazi Mısri'nin bir lafı vardır, "Ben derdime derman aradım, derdim bana derman imiş." diye. Dert diye kurtulmaya çalıştığımız şey, çoğu zaman bir derdin yegâne çaresidir aynı zamanda. Panzehirin zehirden üretilmesi gibi…

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceyle örtüşmektedir?

A) Hayatımızdaki sorunlar çeşitlendikçe üzerimizdeki etkileri azalır.

B) Engelleri aşmak için, içimizdeki potansiyeli açığa çıkarmak gerekir.

C) Bir problemden kurtulmanın yolu, onu değersizleştirmekten geçer.

D) Sorun olarak görülen durum, bazen başka bir sorunun çözümü olur.

E) Daha büyük sorunlar ortaya çıkınca küçük sorunlar çabuk unutulur.

11. Hangi dilde yazılmış olursa olsun, her şiir bir bestedir. Başka bir dile çeviri, o bestenin icrası gibidir. Beste aynıdır, seslendiren farklı. Sözün kayıt altına alınmasından beri yüzlerce dilde yazılmış milyonlarca şiir, yalnız kendi dillerine sıkışıp kalır çeviri yapılmasa. Dünyanın şiir güzelliklerini bütün insanlığa ancak çeviriyle yaşatabiliriz. Şiir yazan, şiirden anlayan, şair gibi duyup düşünen kişinin elinde diller arasında gezintiye çıkar şiirler; kalbine girdiği insan sayısı yüz binlerden milyonlara ulaşır. İş bilmezlerin elinde şiir tadını kaybeden metinlerdir şiirin çevirisinin yapılamayacağına ilişkin görüşün kaynağı. İstediği kadar dil uzmanı olsun, örneğin İngilizce ve Türkçeyi kusursuz bilsin, yine de şair bir yanı olmalıdır şiir çevirmeninin.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şiir çevirisi yapacak kişinin, şair duyarlığına sahip olması gerekir.

B) Bir şiiri başka bir dile en iyi, o şiiri yazan şair çevirebilir.

C) Bir şiirin çevirisinin yapılması, şiirin etki alanını genişletir.

D) Her iki dili tüm incelikleriyle bilmek şiir çevirisi yapmaya yetmez.

E) Başka bir dile çevrilen şiir, o dilde yaratılmış yepyeni bir metindir.

12. İster okuma rekorları kırmış bir roman olsun ister milyonların dilinde dolaşan bir şiir isterse klasikleşmiş bir öykü… Kitapçılara ya da kütüphanelere gittiğimizde onların yüzlercesiyle karşılaşırız raflarda. Alır, büyük bir heyecanla okuruz. Okuma bittikten sonra içlerinden bazılarını daha yakın buluruz kendimize. Onları diğerlerinden ayıran, durduğumuz yerdir.

Bu parçaya göre, okurun bazı yapıtları kendine yakın görmesini sağlayan etken aşağıdakilerden hangisidir?

A) Beklenti B) Etkilenme C) Bakış açısı D) Estetik değer E) Aitlik duygusu

13. Çeviri metinlerde sadakat adına okunmaz, anlaşılmaz metinler üretilmesine tanık oluyoruz sık sık. Çevirmenlerin kendi yorumlarına sadık kalmak yerine kaynak metnin sözcüklerine ve söz dizimine sadık kalmalarının çarpık sonuçlarını görüyoruz. Örneğin, "alevlerin yiyip bitirdiği binalar" diye çeviriyor metni çevirmen. Allah aşkına eviniz yansa ve biri size ne oluyor diye sorsa ona, "Alevler evimi yedi bitirdi." mi dersiniz, yoksa "Alevler evimi yakıp kül etti." mi? Böyle bir çevirmene okur güven duyamaz. İşin tuhafı, metne sadık kaldığını sanan çevirmenin metne sadakatinden kuşkulanmaya başlar. "Sadık olsa böyle garip bir şey söylemez." der. Yanlış sadakat anlayışı dediğim şey bu. Okur olarak bize ne faydası var bunun, zorlanmaktan başka?

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Her dilin kendine özgü kalıpları ve söz dizimi olduğu için, çeviri metinler aktarıldıkları yeni dilde okura estetik bir tat verememektedir.

B) Eleştirmen, çevirdiği metni güzelleştirmek amacıyla bile olsa çevirmenin cümle yapısıyla ilgili tercihlerini değiştirme yoluna gitmemelidir.

C) Çevirilerde metnin orijinaline bağlı kalmak adına kelimenin karşılığını vererek çevirmek yerine, o anlamın metnin aktarıldığı dildeki söyleniş biçimi tercih edilmelidir.

D) Metnin aslından koparılan çeviriler, okurun güvenini sarsmakla kalmayıp yeni bir dilde bambaşka bir eserin yaratılmasına yol açmaktadır.

E) Çevirmenlerin çevirdikleri metinlere kişisel yorumlarını yansıtmaları, yazarın kastettiğinin dışında anlamların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Ülkemizde yayımlanan felsefe kitaplarında tam bir bolluk dönemi yaşanıyor. Çoğu yabancı dillerden dilimize kazandırılan epey kitap çıkıyor son dönemde. Çeviri kitapların, bazı sorunları yedeğine alarak yayımlandığını belirtelim. Bu kitaplarda konunun anlaşılması için verilen örneklemeler pek çok yerde yaşam tarzımızın ve medeniyet kodlarımızın dışında içerikler barındırmakta. Değerlerimizle hiç uyuşmayan sakıncalı sayılabilecek birçok örnek, hiçbir editörün süzgecinden geçmeden basılıyor. Bunun doğuracağı tehlikeleri göz ardı etmemek lazım. İyi niyetle yapılan bu çeviriler, bazı kişilerin zihin dünyasında oluşan karmaşaya kaynaklık ediyor. Konu felsefe de olsa kültürel norm ve bakış açılarının her toplum için aynı olmayacağı gerçeği ıskalanmamalı.

14. **Bu parçada geçen** "bazı sorunları yedeğine alarak yayımlanmak" **sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Toplumda tartışmalara neden olmak

B) Olumsuzlukları beraberinde getirmek

C) Problemli konuları ikinci plana itmek

D) Tartışmalı konuları konuşmaktan kaçınmak

E) Sıkıntılı konularda geçici çözümler önermek

15. **Bu parçada ülkemizde yayımlanan felsefe kitaplarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Sayıca büyük bir artış görüldüğüne

B) Kültürel yapımıza uygun olmayan unsurların yer aldığına

C) Ciddi bir denetimden geçmeden yayımlandığına

D) Çeviri olmasından kaynaklı dil yanlışlarının görüldüğüne

E) İstenmeyen sonuçlara yol açabilecek bilgilerin yer aldığına

16. **Muhabir:**

(I) ----

Eleştirmen:

— Dünyayı değiştirmenin, var olan dünyanın karşısına yeni seçenekler koyabilmenin yoludur. Neşe kaynağıdır; eğlendirir, zenginleştirir, başka derin zekâlarla karşılaşmanın mutluluğunu yaşatır. Her kitap, her dergi, her yazı içimdeki o deli dolu, zeki, akıllı olabilme isteğini körükler. Kendimi aşma çabasıdır okuduğum her metin. Daha da önemlisi, hoşça vakit geçirmenin, yaşamın sıkıntılarını unutmanın en kısa yoludur.

Muhabir:

(II) ----

Eleştirmen:

— Yazmak için öncelikle dolmak gerekir. Bir yazar, başka yazarları derinlemesine okuyarak doldurur kendini. Yazmanın inceliklerini, yazarlığı okuya okuya öğrenir. Onlar gibi yazmaya öykünür. Ama yazmaya başladığında kafasının içindeki bir mekanizma öteki yazarların hepsini unutup kendisi olması gerektiğini söyler. Yazmak, okumaktan çıkar ama en iyi yazı, okunanların birer gölge olarak tamamen arkada bırakıldığı gün yazılır.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) I. Size göre okumanın anlamı nedir?
II. Okumakla yazmak arasındaki ilişkiden söz eder misiniz?

B) I. Yazmanın, yaşamınızdaki yeri nedir?
II. Özgün bir yapıt ortaya koymak için ne yapmak gerekir?

C) I. Yayıncılığın ne gibi yararları vardır?
II. Okumadan yazmaya başlamanın barındırdığı riskler nelerdir?

D) I. Size göre eğitimin temel işlevi nedir?
II. Yazarların birbirlerinden etkilenmelerini neye bağlıyorsunuz?

E) I. Eleştirinin insana katkılarından söz eder misiniz?
II. Bazılarının yazmada başarılı olmamalarını nasıl açıklıyorsunuz?

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Kimilerimiz derste, toplantıda ya da telefondayken önündeki deftere bir şeyler karalamadan duramaz. Hatta bu hareketi yapanların, çoğu zaman o sırada gerçekleşen konuşmayı dinlemedikleri sanılır. Ancak ----. Nitekim 2010 yılında yapılan bir çalışma kapsamında katılımcılara biraz sıkıcı sayılabilecek bir konuşma kaydı dinletilmiş. Bu sırada katılımcıların yalnızca bir kısmından, kaydı dinlerken kâğıt üzerine belli şekiller çizmeleri, ardından da kayıtta geçen kişi ve mekân adlarından hatırladıklarını söylemeleri istenmiş. Kayıt sırasında kâğıda bir şeyler çizenlerin, çizmeyenlere oranla %29 daha fazla şey hatırladığı ortaya çıkmış. Uzmanlar, insanların zihinlerinin uzun bir konuşma sırasında dağılmaya başladığını ve bu monotonluğu kırmak için ilginç bir şey aradıklarını belirtiyor. Ortam ilginç bir şeyle uğraşmaya imkân vermiyorsa çareyi genellikle kâğıda bir şeyler karalamakta buluyorlar. Böylelikle hem ortamın gereğini yerine getirmeye devam ediyorlar hem de karşı koymaya çalıştıkları zihinsel dağınıklığın önüne geçiyorlar.

17. **Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

A) araştırmalar, bir şeyler karalamayı dikkatimizin dağılmasına engel olmak için yaptığımızı ve kulağımızın konuşmada olduğunu gösteriyor

B) bu konuda yapılan araştırmalar, kişilerin güdülenmesine bağlı olarak birbiriyle çelişen sonuçların ortaya çıktığını gösteriyor

C) uzmanlar, iyi bir dinleme eğitimi almış kişilerin en sıkıcı konuşmaları bile bir şeyler karalamadan dinleyebildiklerini belirtiyor

D) insanlar genellikle bir konuşmayı dinlerken o konuşmada kendi yaşamıyla ilgili bir şeyler bulamadıkları zaman böyle bir yola başvuruyorlar

E) bu savı ileri sürenler, bu durumdan konuşmacının da sorumlu olabileceğini göz ardı edip bütün sorumluluğu dinleyiciye yükleme eğilimindedir

18. **Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

A) Bireysel yetenek, kişinin o alanda daha çok çalışan insanların önüne geçmesini sağlayabilir.

B) Başkalarıyla ilgili değerlendirme yapılırken kişisel görüşlerden olabildiğince sıyrılmak gerekir.

C) Bir alanda yaşadığımız olumsuz bir durumun sonuçları kimi zaman farklı bir alanda kendini gösterir.

D) Araştırmalarda elde edilen aynı sonucu, farklı kişiler değişik amaçlar için kullanabilir.

E) Yaşamda kimi durumlarla ilgili görüşlerimiz bilimsel bir temele dayanmıyorsa gerçek, sandığımızın tam tersi olabilir.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

İnsanın kendisiyle olan hesaplaşmasında kendisine karşı dürüst olabilmesi oldukça zor bir konu. Öykü, karanlıkta kalmış ama can alıcı olan noktaları görünür kılmak için en elverişli türlerden biri bana göre. Öykülerimde, varoluşsal sancılarıma ışık tutarken öykü odağından uzaklaşmadığımı, bu konuda ödünsüz olduğumu görürsünüz. Öykülerimin okurda çarpıcı bir etki yaratabilmesini sağlayan unsur da bu bence. Dip akıntıların birbirine bağlanan katmanları arasında geçirgenlik olması; yarattığım atmosferin hiç beklenmedik, şaşırtıcı gelişmelere olanak tanıması da okura ilginç geliyor. Genelde şimdiki zamanda başlayan öykülerimde bir kilit olay geçmişle bağ kurar. Yaşanan günü doğru yorumlamak için yapılır bu yolculuk. Kahramanlarım, sokakta her gün karşılaşılan kişilerdir. Anlattığım her şey elle tutulacak, gözle görülecek türdendir. Yaşanabilirlik açısından sıra dışı, olağanüstü hiçbir unsur yoktur. Bu yüzden insanlar, yaşananları ve çevreyi yadırgamamakta; kahramanlarımla dost olup onları içlerinden biri olarak görmektedir.

19. **Bu parçanın yazarının öyküleriyle ilgili olarak**

I. Katmanlı anlatımı yüzünden okurlarca zor anlaşılmaktadır.

II. Okurlara hatalarıyla yüzleşebilme gücü kazandırmaktadır.

III. Okurların merak unsurunu canlı tutan sürprizler barındırmaktadır.

IV. Yazarın daha önce yayımladığı öykülerine göndermeler yer almaktadır.

V. Olay, yer ve kişi gibi unsurlar bakımından oldukça gerçekçidir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) III ve V E) IV ve V

20. **Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?**

A) Gündelik yaşamda dikkat çekmeyen yanlışları öne çıkararak farkındalık yaratmak istemektedir.

B) İnsanın, hatalarını dile getirmekte tarafsız davranamayacağını düşünmektedir.

C) Öyküyü, yazarın dile getirmekte zorlandığı yanlarını gün yüzüne çıkarmakta etkili bir tür olarak görmektedir.

D) Geriye dönüş tekniğini kullanmasının temel amacı, içinde yaşanan zamanı anlamlandırabilmektir.

E) Öykülerinde yaşadığı sıkıntıları dile getirirken öykü türünün temel niteliklerine bağlı kalmaya özen göstermektedir.

Örnek Soru • 1

Başından beri biliyordum ki şu veya bu çevreden, şu veya bu sayıda insanın iyi ve sevimli bulduğu şiirler yazmak mümkündü. Böyle bir yolu seçtikten sonra, geçerli ortalamayı fark etmek ve o normlara uygun olanı üretmeyi sürdürmek de gerekiyordu. Ama böylesi bir yol, toplumun beğenilerinin sürekli değişmesi yüzünden beni kendime yabancılaşma batağına götürürdü.

Aşağıdakilerden hangisi bu sözleri söyleyen bir şairin düşüncesi olabilir?

A) Toplumdaki eğilimleri izlemek şairlerin üretkenliğini yitirmesine neden olur.

B) Bir şair beğenilmek için ortalamanın üstünde ürünler ortaya koymalıdır.

C) Geniş okur kitlelerinin bir şairi takdir etmesi onun sanatı adına kötüye işarettir.

D) Şiirin kurallarına sıkı sıkıya uymamak şairin popülaritesini olumsuz etkiler.

E) Bir şairi özgün ve özel kılan, popüler olanı tercih etmiyor olmasıdır.

(2018 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada şair, "insanların sevimli bulduğu şiirler yazmanın mümkün olduğunu ancak bunu yaptıktan sonra geçerli ortalamayı fark edip o normlara göre yazmak gerekeceğini" ifade ettikten sonra bu durumun toplumun beğenilerinin sürekli değişmesi yüzünden kendisini yabancılaşma batağına sürükleyeceğini anlatıyor. Toplumun sürekli değişen beğenileri popülerlik kavramıyla ilgilidir. Şair popüler eğilimlere yönelmenin kendisini, kendisine bile yabancılaştıracağını dolayısıyla kendisi olmaktan çıkacağını söylüyor. Bir şairin kendisi olabilmesi özgünlüktür. Şair bunu bir bataklık olarak görüyor ve kendi özgün çizgisinde şiir yazmanın daha doğru olduğunu düşünüyor.

Cevap E

Örnek Soru • 2

Ozanlar, şiirin düzyazıdan üstünlüğü konusunda kanıt üretmeye bayılır. Şiir kolay ezberlenir, demek ki üstündür; kısadır, demek ki üstündür; zor anlaşılır, demek ki üstündür. Kimileri de düzyazının anlatım gücünün bir yerde tükendiğine ama şiirin anlatım gücünün hiç tükenmediğine inandıklarından "Şiir, düzyazının bittiği yerde başlar." deyip çıkarlar işin içinden. Düzyazının bir yerde tıkandığını nereden çıkarırlar bilinmez.

Bu parçanın yazarının aşağıdakilerden hangisini söylemesi beklenir?

A) Şiirin dile getirdiğini roman da öykü de dile getirebilir, sorun sanatçının hangi türde yazdığında değil başarısındadır.

B) Bir şiiri kafamızda yıllarca taşıyabiliriz ama düzyazıyı değil, onun ağırlığı yaşamın odağına yerleşmesini engeller.

C) Şiirin giriftliği karşısında romanın, öykünün kendini okuruna açması, kolayca anlaşılır olması okurun seçimlerini etkiler.

D) Şairleri kendi konumlarının altını çizmeye iten şey, düzyazının günümüz okurları tarafından gördüğü yoğun rağbettir.

E) Her türün yükseldiği dönemler vardır; şiir yavaşladığında düzyazı, düzyazı yeni ufuklar bulamadığında şiir öncülüğü üstlenir.

(2020 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada yazar, "ozanların şiirin düzyazıdan üstün olduğunu, düzyazının anlatım gücünün tükeneceğini, düzyazının bir yerde tıkanacağını" savunduklarını söylüyor. Kendi görüşünü ise parçanın sonunda "Düzyazının bir yerde tıkandığını nereden çıkarırlar bilinmez." biçiminde ifade ediyor. Biz buradan yazarın "düzyazının tükeneceğine inanmadığını" anlıyoruz. Yazar, başarıyı türe değil, sanatçıya bağlı bir durum olarak görüyor. Bu durumda yazarın A'daki sözü söylemesi beklenir.

Cevap A

39. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 25 dakikada çözünüz.

1. **Birinci ve ikinci derece akraba evliliklerinin zararları!**

Kalıtımın taşıyıcısı ve yaşamın temel taşı genlerdir. Kişideki her genin, biri anneden biri babadan gelen iki kopyası bulunur. Kalıtımla geçen hastalıklarda, anne ve babanın her ikisi de hastalığın genini taşır ancak genin yalnızca tek kopyasına sahip oldukları için kendileri hasta olmaz. Fakat çocuklarında hastalık olasılığı %25, taşıyıcılık olasılığı %50 ve tümüyle normal olma olasılığı %25'tir. Akrabalık uzaklaştıkça ortak gen oranları küçülür. Ailede gen dağılımı kardeşler arasında 1/2 oranındadır. Torunlar, dede ve ninelerinin genlerinin 1/4'üne sahiptir. Birinci derecede kuzenler arası evliliklerde genlerin 1/8'i ortaktır. Akraba evlilikleriyle genetik özellikler gelecek nesillere aktarılır. İki akraba soy çaprazlandığı zaman, melez yavrular istenilen özellik bakımından her iki ebeveyndekinden daha kuvvetli olur. Toplumda daha zeki ve yetenekli çocukların doğma olasılığı artar. Akraba evliliğinin yapıldığı bir sülalede insanların hep zeki olmasını sağlayan, ortak genlerdir.

Bu köşe yazısıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Nesnel verilerden öznel sonuçlara ulaşılmaktadır.

B) Başlıkta verilen mesajla çelişen bölümler bulunmaktadır.

C) İstatistiki verilerin gerçeklerle uyuşmadığı söylenmektedir.

D) Eksik bilginin yol açtığı sağlık sorunlarından söz edilmektedir.

E) Bir sağlık sorununun nedeni, benzer örneklerle açıklanmaktadır.

2. Kilo vermek için yağ oranı düşük besinler tüketmek en yaygın yaklaşımlardan biridir. Bir gram yağ, aynı miktarda karbonhidrat ya da proteinin iki katı kalori içerir. Bu nedenle düşük yağ diyeti kilo vermeyi kolaylaştırır. Ancak kimi zaman düşük yağ diyetleri işe yaramaz. Çünkü bir besin, az yağ içermesine karşın toplamda yüksek kalorili olabilir. Bu durumda, zayıflayayım derken kilo bile alınabilir. Öte yandan yağ zengini besinlerin içinde vücut için gerekli temel yağ asitleri ve elbette diğer besin ögeleri de var. Çünkü yağla birlikte vücuda A, D, E ve K vitaminleri sağlanıyor. Öte yandan kolesterol artıran yağlar olduğu gibi iyi kolesterolü artırıp kötü kolesterolü azaltan yağlar da var. Margarinler, kısmen hidrojene bitkisel yağlar olan trans yağlar yerine, zeytinyağı ve fındık yağı gibi tekli doymamış yağlarla mısır ve soya yağı gibi çoklu doymamış yağlar tüketilmeli.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Kolesterol seviyesinin düşüp yükselmesinde tüketilen yağın cinsi etkilidir.

B) Yüksek yağ içeren besinlerden kaçınmak günlük kalori alımında önemli bir düşüş sağlayabilir.

C) Sağlık açısından ne kadar yağ tüketildiğinin yanı sıra ne tür yağ tüketildiği de önemlidir.

D) Yağlarla alınan vitaminlerin başka yollarla alınamaması yağ tüketimini zorunlu kılmaktadır.

E) Yağı beslenme listesinden tümüyle ya da büyük oranda çıkarmak sağlık açısından risklidir.

3. (I) Bir bireyde, başka bir bireyden gelmiş küçük bir hücre topluluğunun ya da DNA'nın bulunmasıyla oluşan duruma mikrokimerizm deniyor. (II) Mikrokimerizm, hamilelik sırasında kendiliğinden oluşabildiği gibi, uygulanan tedaviler sonucu da ortaya çıkabiliyor. (III) Hamilelik sırasında oluşan mikrokimerizm, anneyle cenin arasında oluşan hücre trafiğinden kaynaklanıyor. (IV) Bir diğer mikrokimerizm türüyse organ ve kan nakli gibi tedaviler sonucunda oluşan kimerizm. (V) Hamilelik sırasında doğal olarak kazanılan mikrokimerizm, görece yeni bir kavram olsa da kimerizm, tıp dünyası için yeni bir olgu değil. (VI) Çeşitli tedaviler sonucu, özellikle de kan yapıcı hücre, organ ve kan nakli sonrasında oluşan kimerizmle ilgili kapsamlı çalışmalar uzun zamandır yapılıyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Sadece ikisi arasında değil, ana rahmindeki ikizler arasında hatta büyük kardeşten anneye geçmiş hücrelerin, daha sonraki bir hamilelikle küçük kardeşe geçmesi de söz konusu." **cümlesi getirilebilir?**

A) II B) III C) IV D) V E) VI

4. Çeviri, sadece çeviri yaparak öğrenilmiyor. Bu yüzden de onlarca kitap çevirmiş bir çevirmen hepsinde aynı sakarlıklara devam edebiliyor, deneyim sahibi olmak ille de iyi çevirmen olmak anlamına gelmiyor. Öte yandan çeviri eğitimi almış birinin çeviri okulundan mezun olur olmaz hemen iyi çevirmen olması da neredeyse olanaksız çünkü deneyime gerek var. Bence en iyisi, ----. Bu sağlandığında iyi çevirmen oluyor insan.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) çevirisi yapılan yapıtın yazarından destek alınmasıdır

B) çeviri yapacak kişinin çevirinin inceliklerini öğrenmesidir

C) eğitimle deneyimin ya da kuramla uygulamanın birleşmesidir

D) çeviriye yeteneği olmayan kişilerin bu alana hiç bulaşmamasıdır

E) çeviriye okurların verdiği tepkilerin beklenip sonra eleştirmen hakkında konuşulmasıdır

5. (I) Kafatası içerisinde, burun boşluğu çevresinde ve yüz kemikleri içerisinde yerleşmiş hava dolu boşluklar bulunuyor. (II) Kafatasının ağırlığını azaltan bu boşluklara "sinüs" deniliyor. (III) Burnun işlevine faydalı olduğu, ses titreşiminde önemli katkısı bulunduğu düşünülen sinüslerin bazıları doğumda var olmasına karşın bir kısmı da çocukluk çağında belirginleşiyor. (IV) Yüz kemiklerinin içerisindeki boşlukların iltihaplı doku ile dolmasından ortaya çıkan ve burun tıkanıklığı, burun akıntısı, geniz akıntısı, baş ağrısı ve koku almada güçlük ile kendisini gösteren hastalığa sinüzit deniyor. (V) Kısa süreli gelişen enfeksiyonlara "akut sinüzit", tekrar eden ve 3 aydan fazla süren enfeksiyonlara "kronik sinüzit" adı veriliyor. (VI) Akut sinüzitler bir üst solunum yolları enfeksiyonu gibi davranıp benzer şekilde tedavi edilirken kronik sinüzitlerde ilaç tedavisinin yanında cerrahi tedaviler de uygulanıyor.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) IV B) III C) II D) V E) VI

6. Öğüt veren kitaplarla didaktik kitaplar karıştırılıyor. Didaktik, yani bilgi veren metinler bizde çok az. Keşke daha çok olsa. Bizde çok olan şey, öğüt veren kitaplar. Öğüt, sıkıcıdır; kendi deneyimlerimizden çıkardığımız sonuçları çocuğa otoriter biçimde aktarmış oluyoruz. Çocuk, öğüt verildikçe kendisini suçlu hissediyor. *Kaşağı* hikâyesi, en iyi örneklerden biridir. Çok iyi bir hikâyedir ama hikâyeden "Yalan söylersen kardeşin ölür!" gibi bir sonuç çıkıyor. Bu durum, çocuğa ağır bir suçluluk duygusu yüklüyor. Çocuğu her yaptığı harekette suçluluk duygusuna sevk eden öğüt verici kitaplar, travmatik etkiler yaratıyor. Oysa çocuk, bir metni okuduğunda özgürleşmeli.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmiştir?

A) Çocuklara yaşlarına uygun kitapların okutulması gerektiğine

B) Okuduğu kitapla özdeşim kuramayan çocuğun mutsuz olduğuna

C) Çocuk kitaplarında yaşamın güzel yanlarının anlatılması gerektiğine

D) Öğüt veren kitapların çocuklarda psikolojik baskıya yol açtığına

E) Çocukların, okuyacakları kitapları özgür biçimde seçebilmeleri gerektiğine

7. Adonis, Afrodit'in laneti yüzünden babasına âşık olan ve tanrıların acıyarak mersin ağacına çevirdiği Myrrha'nın oğludur. Afrodit'in büyük ilgisini çeken ve aşkını kazanan Adonis, başka tanrıların kıskançlığının kurbanı olmuş ve bir yaz günü üzerine salınan yaban domuzundan aldığı ölümcül yara, onun sonu olmuştur. Efsaneye göre, can çekişen sevgilisinin yanına koşan Afrodit'in ayağına bir gül dikeni batmış ve tanrıçanın kanıyla boyanan beyaz güller, o günden sonra kırmızı kalmışlar. Adonis'in kanının toprağa düştüğü yerde de küçük kırmızı çiçekler çıkmış. Latincede bu çiçek, yaza ilişkin anlamına gelen "aestivalis" olarak ifade edilir. Bilimsel adı Adonis aestivalis olan bu çiçek, bizim dilimizde de farklı yörelerde "kan damlası" ya da "kan lalesi" olarak adlandırılıyor.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Efsaneler, mutlaka tarihteki gerçek bir olaya dayanır.

B) Afrodit'in kaynaklık ettiği efsanelerin farklı anlatımları vardır.

C) Çiçeklerin bilimsel adlarının Latince olması efsanelere dayanır.

D) Adonis'in öyküsü, çeşitli kültürlerde çiçek adlarına yansımıştır.

E) Afrodit'le çekişme içinde olan Myrrha'ın oğlu, kişisel hırslarına yenik düşmüştür.

8. Ünlü fizikçi ve kimyager John Dalton, 19. yüzyılda maddenin bölünmez ve ayrık parçalardan olduğunu ileri süren ve bu teoriyi kanıtlayan ilk kişidir. Bilim dünyasında uzun yıllar atom, maddeyi oluşturan en küçük parçacık olarak ifade edilmiştir. Sonraları atomun da bir iç yapısı olduğu, çekirdek denilen yoğun bir kısmının ve onun etrafında elektronlarının bulunduğu anlaşılmış, giderek maddenin en küçük yapı taşı olarak nötrino ve kuarklara kadar inilmiştir.

Bu parçada bilimin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

A) Detaycılık B) Deneysellik C) Kuşkuculuk D) İlerlemecilik E) Kanıtlanabilirlik

9. Bir Hitit kenti olan Ankuva'nın yerine sonraları Frigya kenti olan Ankyra kurulmuş. Söylenceye göre Frigya kralı Gordias'ın oğlu Midas, bir gün bozkırda bir gemi çapasına rastlamış. Frigcede "çapa" demek olan Ankyra, bu yeni kentin adı olmuş. Bozkırın ortasında gemi çapasının ne işi olduğu, araştırmacıların kafasını kurcalamış. Buranın bir zamanlar bir iç deniz olduğu görüşleri ortaya atılmış. Oysa bunu Ankyra sözcüğünün diğer anlamlarında aramak gerek. Ankyra'nın bir diğer anlamı da "yol kesen" demek. Gemileri durdurmak için kullanılan demirlere benzetme yapılarak "yol kesen" denmişti buraya. "Yol kesen" ise bölgede güvenlik amaçlı yapılan kaleydi. Onların çevresinin bir yerleşim yerine dönüşmüş olması daha olası görünüyor. Selçuklu Dönemi'nde üzüm bağlarından dolayı Farsça "üzüm" demek olan "engür" sözcüğünden yola çıkılarak kente Engürü adı verildiği de anlatılanlar arasında. Ankara Kalesi halka angaryayla yaptırıldığından buraya angarya adından yola çıkılarak Ankara dendiğine dair bir rivayet de var.

Bu parçada Ankara ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Tarihte farklı uygarlıkların etkisinde kaldığına

B) Adını kaleyle ilişkilendiren farklı görüşlerin olduğuna

C) Denizle bağlantısını gösteren kanıtların ortaya çıktığına

D) Adının nereden geldiğine yönelik farklı görüşlerin olduğuna

E) Adının kökenini aynı sözcüğün farklı anlamlarıyla ilişkilendiren görüşlerin olduğuna

10. Başkalarının düşüncelerinin seller gibi sürekli bize akması, kendi düşüncelerimizi sınırlar, düşünme gücümüzü felce uğratır. Yoksul bir zihin boş bir sünger gibidir, ister istemez başkalarının düşüncelerini çeker içine. Bu durumda bizim yerimize başka birisi düşünür ve konuşur, biz onun yalnızca zihin sürecini tekrarlar duruma düşeriz. Bu, çok tehlikelidir; ömrümüzü böyle geçirirsek yavaş yavaş düşünme yeteneğimizi kaybederiz. Demek oluyor ki söz öldürücü, yazı besleyicidir. Eleştiricilerden çok, yaratıcıları okuyun. Onların bir eseri, binlerce yoruma bedeldir.

I. Televizyonlarda ünlü kişilerin görüşlerini açıkladığı açık oturumları dikkatli biçimde takip etmesi

II. Düşünceleriyle insanlık tarihinde çığır açmış kişilerin kitaplarını okuyarak kendini geliştirmesi

III. Kitapçıya girdiğinde öncelikle uzmanların o kitapla ilgili görüşlerini anlattığı arka sayfaya bakması

Bu sözleri söyleyen kişinin, yukarıdakilerden hangilerini yapması beklenir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

11. Spencer, "Hayat, iç ilişkilerin sürekli olarak dış ilişkilere ayarlanmasıdır." der. Hayatın tamlığı, insanın mutluluğu, bu karşılıklı uygunluğun tamlığına bağlıdır çünkü. Bu uygunluk mükemmel olduğunda hayat da mükemmeldir. Bu uygunluk yalnızca edilgen bir uyma değildir. Dış ilişkilerde yer alacak bir değişikliği önceden görüp iç ilişkileri ona göre ayarlamaktır; hayvanın ağacın dalına çarpıp darbe almamak için eğilmesi, insanın ısınmak için ateş yakması gibi.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Yaşamda istekler sınırsızdır oysa olanaklar sınırlıdır.

B) Çevresel koşullara ters düşmemek insanı mutlu eder.

C) İyi bir yaşamın temel koşulu, iyi bir çevrede yaşamaktır.

D) Yaşam, içsel isteklerle dış gerçeklerin örtüşme alanıdır.

E) Dışarının bakısından kurtulmak için ödün vermek gerekir.

12. Şairin, ressamın, heykeltıraşın doğaya yönelik zevki, kendisine ait hiçbir istem eklenmeden, nesnenin seyrinden türer. Ressam için Ren Irmağı, duyuları ve hayal gücünü güzellik fikirleriyle uyaran sihirli görüntüler dizisidir. Kişisel işleriyle uğraşan yolcu için Ren Irmağı ve kıyıları bir çizgi, köprülerse ilk çizgiyi kesen başka çizgilerdir. Sanatçı, kendinden öylesine kurtulmuştur ki güneşin batışını hapishaneden ya da saraydan seyretmesi fark etmez. Güneşin batışına o ışıltılı güzelliği kazandıran, işte bu istemsiz algılamadır.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Sanatın malzemesi aynıdır ama onu dile getiriş biçimi farklıdır.

B) Sanatçı, duygu ve düşüncelerini eserine gizli biçimde ulaştırır.

C) Sanatçının güzellik algısını belirleyen, yaşanan zaman ve mekândır.

D) Sanatın sihirli gücü, sanatçılara doğayı olduğundan daha güzel yansıtma fırsatı verir.

E) Sanatçı, doğayı kişisel kaygılarından arınarak estetik bir görüntü içinde sunar.

13. (I) Türkiye'nin çevresindeki denizlerde kirlilik oranları giderek artarken kirlenmenin nedenleri de çeşitlilik gösteriyor. (II) Ege Denizi'ne; Türkiye sahillerinden, 7'si akarsu ağzı, 6'sı irili ufaklı evsel ve turistik yerleşim bölgesi, biri de endüstriyel yerleşim bölgesi olmak üzere toplam 15 noktadan atık su boşaltımı yapılıyor. (III) Doğrudan ya da nehirler yoluyla boşaltılan atıklar, Ege Denizi'nde 10 milyon nüfusa eşdeğer bir kirlenmeye neden oluyor. (IV) Yunanistan tarafından ise yaklaşık 3,6 milyon yerleşik nüfus ve geri kalanı da endüstriyel kullanımdan olmak üzere toplam 7,5 milyon nüfusa eşdeğer bir kirliliğin Ege Denizi'ne verildiği hesaplanıyor. (V) Çanakkale Boğazı'nın etkisi de eklendiğinde Ege Denizi'nin, 20 milyon nüfusa yaklaşan bir kirlilik yükü ile karşı karşıya olduğu ortaya çıkıyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Farklı zamanlarda görüşlerine başvurulan Stephen King ve Haruki Murakami aşağıdaki açıklamaları yapmıştır.

Stephen King:

— Her sabah bir bardak su veya bir fincan çay alırım. 08.00-08.30 arası işe başlarım. Ağzıma bir vitamin atarım önce, sonra müziğin sesini açarım ve hep aynı koltuğa otururum. Masamın üzerindeki kâğıtlar düzenli olmalı, hep aynı yerde durmalı. Bunları her gün aynı biçimde yapmamın sebebi zihnime "Hazır ol! Az sonra hayal kurmaya başlayacaksın." demektir.

Haruki Murakami:

— Sabah 04.00'te kalkarım ve yaklaşık beş altı saat çalışırım. Öğleden sonra 10 kilometre koşar veya 1500 metre yüzerim. Sonra biraz kitap okur, müzik dinlerim ve saat 21.00'de yatarım. Bunları tek bir gün bile değiştirmem. Tekrarlar çok önemlidir, sihir gibidir. Bu şekilde kendimi daha yüksek bir zihinsel seviyeye ulaşabileyim diye hipnotize ettiğimi söyleyebilirim.

14. **Buna göre Stephen King ve Haruki Murakami ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Günün belli bir saatini müzik dinlemeye ayırdıkları

B) Günün aynı zaman diliminde yazdıkları

C) Yazma süreçlerini okumayla beslediklerini

D) Sağlıklı yaşamaya özen gösterdikleri

E) Yorgunluklarını müzik dinleyerek attıkları

15. **İki yazarın sözlerinden hareketle aşağıdaki genellemelerden hangisi yapılabilir?**

A) Üretim süreçlerini besleyen unsurlar, hiçbir zaman değişmemektedir.

B) Her gün yinelenen davranışlar kişilerin yaşamında iz bırakmaktadır.

C) Düzenli ve sağlıklı bir yaşama sahip olmak için özveride bulunmak gerekir.

D) Yaşamda yapılan seçimler, kişilerin başarısında önemli rol oynamaktadır.

E) Rutin hâline getirilen uygulamalar, motivasyon sağlayıcı bir unsura dönüşmektedir.

16. **Gazeteci:**

(I) ----

Yazar:

— Sıklıkla oluyor. Örneğin son romanım, bazı bölümlerde komik ve eğlenceli, bazı bölümlerde çok üzücü bir kitap. Muhtemelen o esnadaki ruh hâlim yansıyor. Ne kadar istesek de yapıtla aramıza mesafe koyamıyoruz. İçimizde olanları hikâyeye aktarıyoruz. Böyle olunca da kişiler bizim dublörümüz oluyor. Gündelik yaşamla savaşımımızı orada onlarla sürdürüyoruz.

Gazeteci:

(II) ----

Yazar:

— İlk romanım yayınlandığında, "Yazmasan delirir miydin?" diye sormuşlardı. Ben de düşünmeden, "Yoo, delirmezdim!" demiştim. Bugün aynı soruya cevabım açık ve net: Delirmemek için yazıya başlamışım aslında. Romanlar, şiirler ve diğer edebiyat eserleri baskılanamaz duygulara tutulan bir mikrofon, bir haykırış. "Kime?" derseniz cevap veremem. Bildiğim tek şey, hepimizin bir şeyler anlatmaya, hikâyelerimiz aracılığıyla kendimizi ifade etmeye ihtiyacımızın olduğu.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) I. Romanda karşıt duyguların bir arada yansıtıldığı bölümler oluyor mu?
II. Yazmanın duygularınız üzerinde etkili olduğuna inanıyor musunuz?

B) I. Romanda tekdüzeliği kırmak için denediğiniz yöntemler oluyor mu?
II. Duyguları başkalarıyla paylaşmanın en iyi yolu yazmak mıdır sizce?

C) I. Hayatta yapmak istediklerinizi romandaki karakterlerinize yaptırdığınız oluyor mu?
II. Yazmanın içten gelen bir isteğin sonucu olduğunu düşünüyor musunuz?

D) I. Yaşamla aranıza mesafe koyamamanızın romanlarınızı olumsuz etkilediği oluyor mu?
II. Yazma yöntemlerinizin zaman içinde değiştiğini söyleyebilir misiniz?

E) I. Yazarken fark etmeyip de roman yayımlandıktan sonra pişmanlık duyduğunuz bölümler oluyor mu?
II. Yazarken hissettiklerinizle roman yayımlandıktan sonra hissettikleriniz arasında fark var mı?

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Yoğurt, süt proteinlerinin fermentasyonla çökelmesi sonucu oluşan pıhtıdan ibarettir. Genelikle ılık süte az miktarda eski yoğurdun eklenmesiyle yapılır. Sütün yoğurda dönüşmesini sağlayan mayadır. Peki, elimizde yoğurt mayalamak için eski yoğurt bulunmuyorsa ne yapmalıyız? Bu durumu araştıran uzmanlar, göçebe olarak yaşayan atalarımızın karınca yumurtasından yoğurt yaptığına dair bilgiler edindi. Süte maya olarak standart yoğurt ve doğal mayalar ekleyip elde edilen yoğurtların ve bunlarla hazırlanan yoğurtların bazı fiziksel ve kimyasal özelliklerini beş gün süreyle izledi. Doğal maya olarak normal toprak, karınca yuvası çıkışındaki toprak ve karınca yumurtası; standart yoğurt mayası olarak da ev yoğurdu kullanıldı. Doğal mayalarla elde edilen yoğurtların 2, 3 ve 4. nesillerinde ölçülen pH değerinin, standart yoğurt pH'ı ile aynı düzeylerde olduğu saptandı. Yoğurtların fiziksel görüntüsü bakımından doğal mayalarla elde edilen yoğurtların 3. ve 4. nesillerinde hemen hemen hiç serum ayrılması (bozulma) gözlenmezken ev yoğurdunda az da olsa serum ayrılması oldu. Görünüm olarak karınca toprağı ve karınca yumurtası olumlu sonuçlar verirken lezzet testi sonucunda en iyi yoğurt, karınca toprağıyla mayalanan yoğurt oldu.

17. **Bu parçadan**

I. Doğal mayalarla üretilen yoğurtların evde üretilen standart yoğurttan daha dayanıklı olduğu görülmüştür.

II. Doğal mayalarla elde edilen yoğurtların birkaç nesil sonra pH değerinde azalma olduğu saptanmıştır.

III. Karınca yumurtası ve karınca toprağıyla elde edilen yoğurtların lezzet bakımından farkının olmadığı anlaşılmıştır.

yargılarından hangileri <u>çıkarılamaz</u>?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) II ve III

18. **Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

A) Yoğurdun ilk kez nasıl üretilmiş olabileceğine yönelik bir kanıt ortaya konmuştur.

B) Maya türlerinin çeşitliliği, yoğurdun ortaya çıkışıyla ilgili söylentileri artırmıştır.

C) En iyi yoğurt mayasının karınca yumurtası olduğu bilimsel olarak ispatlanmıştır.

D) Karınca yumurtalarının temas ettiği toprağa maya özelliği kazandırdığı saptanmıştır.

E) Yapılan deneyde maya olarak normal toprağın kullanıldığı sütten yoğurt elde edilememiştir.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Arkeologlar, 1900'lerin başında Şili'nin Arica bölgesini kazarken binlerce mumyayla karşılaştı. Eski Mısır'da ve eski Asya uygarlıklarında yalnızca değer verilen kişiler ve krallar mumyalanırdı. Arica'da kadınlar, çocuklar hatta yaşama şansı bulamamış fetüsler bile mumyalanan Chinchorroların arasındaydı. Kilden yapılmış ve boyanmış, üzeri resimlerle süslenmiş binlerce kil kabın içinde ölen kişiler orijinal yapısını koruyacak biçimde mumyalanmıştı. En eski mumyalar, hiçbir işlem yapılmamışçasına açıkta ve daha ilkel görünüşlü. İkinci grup mumyalardaysa ölenlere daha özenli işlemler yapılmış. Günümüze en yakın dönemde yapılan mumyalardaysa ölen kişi, çeşitli işlemlerden geçirildikten sonra mumyalanmış. Başlangıçta bu mumyaların en fazla 2000 yıllık olabilecekleri düşünülmüştü ama C-14 testi, mumyaların en yaşlısının 7800 yaşında olduğunu gösterdi. Denize dökülen bir ırmağın vadisinde yaşayan Chinchorro halkı, geçimini balıkçılıkla sağlıyordu. Denizin balıkla dolu olması, bir çevre felaketiyle karşı karşıya olmamalarına karşın yerlilerin ömrü 25 yılı geçmiyordu. Yeni doğan çocukların dörtte biri henüz bir yaşına gelemeden ölüyordu. İnsanların üçte birininse kemiklerine zarar veren enfeksiyonlardan yaşamını yitirdiği biliniyor.

19. **Bu parçadan hareketle Chinchorrolar ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) İlk dönemlerde daha yaşlı kişileri mumyaladıkları

B) Mumyaların bozulmasını önleyecek bir coğrafi bölgede yaşadıkları

C) Mumyalama işlemine tahmin edilenden çok daha eski dönemlerde başladıkları

D) Balığın bol olduğu bir yerde yaşamalarına rağmen besin sıkıntısı çektikleri

E) Eski Mısır'dan öğrendikleri mumyalama işlemini kendi kültürlerine uyarladıkları

20. **Bu parçada** "Chinchorro"**larla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Son evrede yaptıkları mumyaların daha dayanıklı olduğuna

B) Ortalama yaşam sürelerinin günümüze oranla kısa olduğuna

C) Mumyalama biçimlerinin zaman içinde değişikliğe uğradığına

D) Kişinin mumyalanmasında sosyal statünün belirleyici olmadığına

E) Ölüm nedenlerinin önemli bir bölümünün aynı hastalıktan kaynaklandığına

Soru Çözdüren Teknik

Bazı sorularda bir yazarın, şairin veya düşünürün kısa bir sözü verilir ve o sözle anlatmak istediği şey sorulur. Bu sorularda çoğunlukla benzetmeli ve mecazlı bir anlatım söz konusudur. Sözün mecaz anlamının gerçekteki karşılığına bakılmalıdır.

Örnek Soru • 1

Genelde mistik Doğu'nun, özelde Türk edebiyatının en büyük mutasavvıflarından biridir Mevlana. Halk ve Hak âşığı olan Mevlana, kişisel gelişim serüvenini "Hamdım, piştim, yandım." ifadesiyle özetler.

Mevlana bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisini anlatmak istemiştir?

A) Bu dünyanın geçici olduğunu

B) Her insanın kendine özgü bir serüveninin olduğunu

C) Olgunluğun aşamalar sonucu gerçekleştiğini

D) İnsan ruhunun mükemmelleşmek zorunda olduğunu

E) Hiçbir gelişmenin sebepsiz olmayacağını

(2016 - ÖSYM)

Çözüm

Mevlana'nın "Hamdım, piştim, yandım." sözünden kişisel gelişimin yani olgunlaşmanın, belli süreçlerin yani aşamaların sonunda gerçekleştiğini anlıyoruz.

Cevap C

Örnek Soru • 2

Reşat Nuri Güntekin'e atfedilen güzel bir söz var: "Niye kitap okumuyor demek, niye piyano çalmıyor demek gibi bir şeydir. Kafayı kitap okumaya alıştırmak, parmakları piyanoya alıştırmaktan daha kolay değildir."

Bu parçada kitap okumayla ilgili olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Zihinsel yönüyle öne çıkan bir edinim olması

B) Okuma becerisinin zaman ve çaba gerektirmesi

C) Küçük yaşta kazanılabilecek bir davranış olması

D) İnsanın sonradan geliştirdiği bir eylem olması

E) Uzun zamanda edinilecek bir alışkanlık olması

(2016 - ÖSYM)

Çözüm

Reşat Nuri Güntekin'e atfedilen sözde kitap okumayla piyano çalmak arasında bir benzerlik ilgisi kurularak kitap okumanın da piyano çalmayı öğrenmek gibi bir emek gerektirdiği, birden olamayacağı, o alışkanlığı kazanmak için belli bir alışma dönemi gerektiği anlatılmak isteniyor.

Cevap B

40. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 25 dakikada çözünüz.

1. Kuşlar bir gün hükümdarlarını seçmek için toplanır. Aralarından biri, Hüthüt kuşu, "Sizin zaten bir hükümdarınız var ama haberiniz yok. O bize bizden daha yakın da biz ondan uzağız. Hükümdar hep odur, adı Simurg'dur. Kafdağı'nın ardında oturur, gelin onu bulalım." der. Kuşlar yolun çok çetin olduğunu, güçlerinin yetmeyeceğini söylese de Hüthüt onları ikna eder. Yol çok uzundur. Bitap düşen kuşlar bir bir bırakır yolculuğu. Geriye otuz kuş kalır. Yedinci vadiye gelince büyük bir kapı çıkar önlerine. Kapı açılır, kuşlar içeri girer. Her kuş odadaki tahtlardan birine oturur. Önlerine bir kâğıt konur. Kâğıtta kuşların yaptıkları yazılıdır. Kuşların şaşkınlığı sürerken "Simurg geliyor!" diye bir ses duyulur. Kuşlar başlarını kaldırıp baktıklarında her biri karşısındaki aynada kendi yüzünü görür. Artık ne yol kalır ne yolcu ne de kılavuz.

Bu parçada anlatılanlar, felsefeyle ilgili aşağıdaki önermelerden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

A) Felsefe bir soru sorma ve sorgulama etkinliğidir.

B) Felsefi bilgi, daha önceki bilgilerden ayrı olarak düşünülemez.

C) Felsefe, insan davranışını yöneten ilkelere ulaşma çabasındadır.

D) Felsefenin zorluğu, ilgilendiği konuların soyutluğundan kaynaklanır.

E) Felsefe, insanın kendini bilip tanımasına, potansiyelinin farkına varmasına yardım eder.

2. *Ürperti*, *Beklenti* ve *Edebi* adlı romanları Türkçe olarak yayımlanan, "Kuzgun" dizisinin yaratıcısı Maggie Stiefvater, bir söyleşisinde aynı karakterleri kullanmanın çekiciliğinden söz ediyor. Genç okur kitlesi arasında hayli popüler olan yazar, *Ürperti*'yle başlayan diziyi üç kitapla sınırlamaya karar vermiş hatta üçüncüde metnin içine, hikâyeye bir daha dönmeyeceğine ilişkin bir not bile düşmüş. ---. Bunu da doğal karşılamak gerekir çünkü yazar, yarattığı kişileri sever ve onları bırakması oldukça zordur. Ayrıca o kişilerin hayat verdiği kitapları seven milyonlarca insanın olduğunun farkındadır. Onlara karşı sorumluluk duygusu taşır. Okur, hikâyenin devamını isterse buna kayıtsız kalamaz. Bu durumda ona en çok yardım edecek şey de hiç kuşku yok ki önceden yarattığı kişilerdir.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Sanki okur kitlesinin aynı olayları okumaktan sıkıldığını önceden hissetmiş

B) Ancak daha sonra fikrini değiştirmiş ve dizinin dördüncü kitabını yayımlamış

C) Çünkü yarattığı karakterlerle işinin bittiğini, onlarla yeni bir yolculuğa çıkamayacağını düşünmüş

D) Oysa yazarın okura yapıtlarının yaratım süreciyle ilgili bir açıklama yapmasına gerek yoktur

E) Ne var ki yazarın yapıtlarıyla ilgili önceden bilgi vermesi, okurlar tarafından hoş karşılanan bir durum değildir

3. I. Romanlarda yazarın kurmaca hikâye içinde, duygu ve düşünceleriyle kendini görme isteği, en güçlü duygulardan biridir.

II. O bölümde anlatılan zihin durumu, Emma'nın ya da anlatıcının değil, yazarın Emma'ya vermek istediği duyguyu yansıtır.

III. Anlatım sorunlarına yeni biçimlerle yeni açılımlar getiren Flaubert'in de roman kişilerinin zihnine sık sık kendi sesiyle girdiği bölümler vardır.

IV. Roman sanatının *Don Kişot*'tan başlayıp on dokuzuncu yüzyılın geleneksel gerçekçilik dönemine uzanan serüveninde, bu duygunun birçok örneğine rastlanır.

V. *Madam Bovary*'de anlatıcının Emma'nın zihninden geçeni, "Charles'ın sandığı gibi kocasını düşündüğü için değil, kendi bencilliğinden ve sinirinden yapıyordu bunları." diye anlattığı yer böyledir örneğin.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisinin yeri değişmez?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. (I) *Da Vinci Şifresi* gibi birçok çoksatar romanın yazarı Dan Brown, antik el yazmaları koleksiyonundan bolca ilham aldığı Amsterdam'daki Ritman Kütüphanesine 300 bin Euro bağışladı. (II) Brown'un yaptığı bağış, kütüphanenin ana koleksiyonunda yer alan metinlerin, internet üzerinden görüntülenebilmeleri amacıyla dijital ortama aktarılması için harcanacak. (III) 1984'te Ritman tarafından kurulan kütüphanede simya, mistisizm ve karşılaştırmalı din konularında 23 binden fazla kitabın yanı sıra gravürler, özel baskılar, arşivlik görseller de bulunuyor. (IV) *Kayıp Sembol* ve *İnferno* adlı kitaplarının yazım sürecinde kütüphaneyi birkaç kez ziyaret eden Brown, yaptığı açıklamada bu önemli metinlerin erişime açılmasında rol oynamaktan büyük bir mutluluk duyduğunu belirtti. (V) Antik mistisizme karşı büyük bir ilgisinin ve merakının olduğunu söyleyen Brown, dünya üzerinde bu konuda en geniş kaynağın Amsterdam'daki Ritman Kütüphanesi olduğunu dile getirdi.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Çoğu insan, kendini mutsuz eden koşullarda yaşıyor ama yine de bunu değiştirmek için hiçbir şey yapmıyor. Çünkü suya sabuna dokunmadan yaşamaya, rutin bir hayata koşullanmış durumdalar. Onlar için yarının bugünden pek bir farkı olmayacak. Oysa insanın içindeki maceracı ruh için, kesin olarak çizilmiş bir gelecekten daha yıkıcı bir şey yoktur. Yaşamın keyfi yeni deneyimlerdedir, bu yüzden sürekli değişen bir ufuktan daha keyif verici bir şey olamaz. Her yeni gün, yepyeni bir güneşin altında doğabilir ve ancak rutinin dışına çıkmak, risk almakla mümkündür. Hayattan daha fazlasını almak istiyorsa insan, monoton bir güvenlik hissine dair inadını bir kenara bırakıp kendisine ilk başta çılgınca gelebilecek bir hayata adım atmalıdır.

Bu sözleri söyleyen bir kişinin aşağıdakilerden hangisini söylemesi beklenir?

A) Kendini güvende hissetmeyen insan mutlu olamaz.

B) Sıradan insanların yaşamda risk alması beklenemez.

C) Sürekli macera peşinde koşmak güvenlik riskini artırır.

D) Yaşamın sürprizli yapısı insanları tedbirli olmaya zorlar.

E) İnsanın yaşama arzusunun özünde macera tutkusu yatar.

6. (I) "Tarih" sözcüğünün Batı dillerindeki karşılıkları Grekçe "istoria" sözcüğünden türemiştir. (II) Sözcük, İyon lehçesinde "bildirme", "haber alma yoluyla bildirme" anlamlarında kullanılmıştır. (III) Attika lehçesinde ise sözcüğün "görerek, tanık olarak bilme" anlamlarının yanı sıra çok daha geniş bir anlam içeriğiyle fizik, coğrafya, bitki ve hayvan bilgisi hatta doğa bilgisini kuşatacak biçimde kullanıldığı görülür. (IV) Örneğin Platon bu sözcüğü, İyonyalı doğa filozoflarının doğa hakkındaki görüş ve düşüncelerini aktarırken "geçmişte kalmış düşünceleri aktarma" anlamında kullanmıştır. (V) Bu anlamıyla "istoria", bir genel açıklamaya sokulamayan ancak gözlenen yani tanık olunan olayların bilgisine verilen ad da olmuştur.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Ama istoriadan bir de o dönem için açıklama olanağı bulunamayan güneş tutulması, mıknatıs çekmesi gibi doğal olgular hakkında tanıklığa dayalı bilgi de anlaşılmıştır." cümlesi getirilebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Felsefe sözcüğü ilk kullanıldığı dönemde yani antik Yunan'da erdemli ve mutlu yaşamı aramak ve sevmek anlamında kullanılmıştır. Daha sonraları insana ve evrene dair her türlü bilgiyi arayan bir çabaya dönüşür. MÖ 7. yy.da Thales'in "Doğanın ana maddesi nedir?" sorusuna yanıt arama çabalarıyla felsefe başlar. Thales, öğrencileriyle kurduğu okulda evrendeki tüm varlıkların ana maddesini araştırmıştır. Ana maddeyle ilgili sorular daha önce Mısır ve Mezopotamya'da da sorulmuş, verilen cevaplar dinsel açıklamalardan öteye geçememiştir. Thales, evrenin ana maddesi sudur, demiş; evrene ilişkin bu açıklamasıyla doğal bilimlerinin yani pozitif bilimlerin temelini atmıştır.

Bu parçadan Thales ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Felsefenin geleneksel kalıplarını kırarak bir çığır açtığı

B) Deneye ve gözleme dayalı, pozitif bilimlerin yolunu açtığı

C) Döneminin dinî anlayışlarındaki tutarsızlıkları ortaya koyduğu

D) Felsefeyi soyut konuların tartışıldığı bir bilim olmaktan çıkardığı

E) Geçmişin felsefi birikimlerinden yararlanarak yeni sentezlere ulaştığı

8. Felsefi düşünceyi özümsemiş kişilerin sadece ağaçları değil ormanı da görebildikleri, ilk bilgilerle yetinmeyip ileriye ve arka planlara da bakabildikleri, yüzeysel düşünmeyip konulara nüfuz edebildikleri düşünülür. Ayrıca dogmatikliği reddedip ön yargılı olmama gibi tavırlar sergileyebilecekleri ileri sürülebilir. Bu düşünceye sahip insanların, merak duygusuna bağlı olarak soru sormayı, eksik ve yanlışları dile getirmeyi bir yaklaşım olarak sergilemeleri beklenir.

Bu parçada felsefi düşünceye sahip kişilerin olaylara yaklaşım tarzları arasında aşağıdakilerden hangisi sayılmamıştır?

A) Öznel düşünceler yerine kanıtlanabilir tezler ileri sürmek

B) Yaşama ilişkin olarak eleştirel ve sorgulayıcı bir tutum sergilemek

C) Olaylara bağlanıp kalmak yerine onları ortaya çıkaran sebepleri anlamaya çalışmak

D) Parçadan hareket ederek bütüne ulaşabilmek

E) Konuyu tüm yönleriyle ayrıntılı biçimde incelemek

9. Doğru, son kitabım yirmi bir yıl önce yayımlandı. En verimli çağını yaşaması gereken bir yazar için az zaman değil. Ama edebiyata, sanata tavır almak, benim asla içinde olamayacağım duygular. Neredeyse ilk adımlarımı attığımdan beri sanatın yol göstericiliğinde geziyorum dünyayı. Onun bana kattığı mutluluk, zenginlik öylesine engin ki… Başka bir sebep, yazma tembelliği olabilir mi acaba? Aralıksız zihnimde yeni konularla dolaştığıma göre, bu duruma tembellik de demeyelim. Yazılmayı bekliyorlar, diyelim. Hem, basılmamış yeni bir kitap görünürde yoksa bu yazılmıyor demek değildir. Bellekten kâğıda geçmemiştir sadece.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık olarak söylenmiş olabilir?

A) Yapıtlarınızın oluşum sürecinin çok uzun bir döneme yayılması, kılı kırk yaran tavrınızdan mı kaynaklanıyor?

B) Yeni bir eser yayımlamamanızın nedeni yeni yerler gezmenin size daha çekici gelmesinden mi kaynaklanıyor?

C) En verimli çağında yaratıcılığını yitirmiş bir yazar olarak görülmeniz uzun süre yapıt vermemenizden mi kaynaklanıyor?

D) Son kitabınızın üzerinden bunca yıl geçmesine rağmen edebiyat çevrelerinde hâlâ konuşulmanız neyden kaynaklanıyor?

E) Uzun süredir yeni bir yapıt yayımlamamanızın sebebi edebiyata karşı bir küskünlük yaşamanızdan mı kaynaklanıyor?

10. (I) Çağımızda muhabirlerin her olaya yetişmesi, resim çekmesi ve kameraya alması olanaksız hâle geldi. (II) Kameralı cep telefonlarının kullanılmaya başlanması, geleneksel muhabirlik için bir dönüm noktası oldu. (III) 7 Temmuz 2005'te Londra'da yaşanan terör eylemlerinin görüntülerinin cep telefonlarıyla çekilerek gazete ve televizyonlarda yayımlanmasıyla cep telefonu olan herkes, potansiyel bir muhabir hâline geldi. (IV) Bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi iletişimi ve ulaşımı kolaylaştırdı, hızlandırdı. (V) İnsanlar arasında geleneksel toplumlarda görülmeyen bağlar oluştu, küreselleşme kavramıyla ifade edilen yeni bir dönem başladı. (VI) Bilim adamlarının "zaman ve mekânın fethedilmesi" veya "zaman-mekânın boyutunun küçülmesi" olarak ifade ettiği bu durum, Londra'da kahvaltı yapıp New York'ta öğle yemeği yemeyi olanaklı hâle getirdi.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

11. Sokrates'e göre, eğitim yoluyla aydınlanmamış kişi; yeraltında bir mağarada eli kolu bağlı, yüzü mağaranın duvarına dönük, arkasındaki ateşin yarattığı gölgeleri gören ve tek gerçeğin bu gölgeler olduğunu sanan insanlar gibidir. İnançlar ve sanılar dünyasında yaşar. Biri gelir, elini ayağını çözer de onu mağaradan dışarı çıkarmaya zorlarsa önce karşı çıkar, dışarı çıkınca da gözlerini güneş ışığına sımsıkı kapatır. Çünkü ışığa yabancıdır, ışık onun gözlerini kamaştırır. Derken önce insanların ve başka nesnelerin gölgelerini, sonra onların suda yansımalarını ve nihayet kendini görür. Gördükleri karşısında donakalır, onları anlamlandırmakta zorlanır. Gördüğü her şeyin kaynağının güneş olduğunu anlaması ise zaman alır.

Bu parçadan eğitim yoluyla aydınlanmamış kişilerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Yaşamlarını yardım almadan sürdürmekte zorlandıklarına
B) Alışık olmadıkları durumlara uyum sağlamakta zorlandıklarına
C) Gerçeklerle karşılaştıklarında büyük bir şaşkınlık yaşadıklarına
D) Başlangıçta yeniliklere karşı direnç gösterdiklerine
E) Dünyaya dar bir açıdan baktıklarına

12. Anadolu yollarında ilerlerken birden yolun kenarında küçük bir elin sallandığını görürsünüz. Irmakta tuttuğu balığı, ağaçtan topladığı elmayı ya da otların arasından derlediği yaban çiçeklerini almanız için size uzatırlar. Eve üç beş kuruş götürmektir amaçları. Arabanız, üzerlerine tozlar savururken size hiç kızmazlar. Büyüklere kızılan bir dünyayı hayal bile edemezler çünkü. Anadolu çocuklarıdır onlar. Onat Kutlar onları kardelenlere benzetir ve ekler: "Her birini ayrı ayrı anlatmak olanaksızdır çünkü hepsi aynı güzelliktedir." Üç beş kelam etseniz hemen kanları kaynar, peşinizden ayrılmazlar. Yüzlerinden tebessüm eksik olmaz. Kimi zaman ağlarlar da... Gözyaşlarını saklamazlar, saklamak isteseler de beceremezler. Onların hükümdarı, sevgidir. Bu yüzden, gözünüzdeki en küçük ışığı bile hemen yakalarlar.

Bu parçada "Anadolu çocukları"**yla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Hoşgörülü olduklarına
B) Birbirlerine benzediklerine
C) Sıcakkanlı olduklarına
D) Korumasız olduklarına
E) Duygularını gizleyemediklerine

13. Yunan mitoloji ve kültüründe, Orta Doğu ve Roma kültürlerinde gölgesi hep hissedilen Frigler, MÖ 1250'lerde Trakya ve Tuna kıyılarından Anadolu'ya geldiler. Anadolu'ya geçtikten sonra uzunca bir süre Marmara Denizi kıyılarında ve Sakarya Nehri'nin yayı içinde kalan bölgede göçebe kavimler olarak yaşadılar. MÖ 738 yılında ise bugünkü Polatlı yakınlarında bulunan, Gordion'un başkent olduğu Frig Devleti'ni kurup sabit yaşama geçtiler. Dinsel açıdan kutsal olarak kabul ettikleri bölge ise Dağlık Frigya olarak adlandırılan yaylalardı. Bu yaylaların sarp yamaçlarında dinsel amaçlı çok sayıda gösterişli kaya anıtı inşa ettiler. Friglerden günümüze değin gelmiş efsanelere ve İlk Çağ belgelerine göre Frigler, dönemlerinin en becerikli uluslarındandı. Ortası göbekli hamam taslarından fibula adı verilen çengelli iğnelere, dokumacılıktan ahşap işlemeciliğine değin bugün de kullanılan pek çok şeyi insanlığa armağan ettiler.

Bu parçadan Friglerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Birçoğu günümüze ulaşan görkemli yapılar inşa ettikleri
B) Kendilerinden sonra kurulan farklı uygarlıkları etkiledikleri
C) Göçebe bir toplumken sonradan yerleşik düzene geçtikleri
D) Geçerliliğini hâlâ koruyan bazı buluşlara imza attıkları
E) Söylencelere ve tarihî kaynaklara konu oldukları

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bursa, biriktirdiklerini konuklarının önüne cömertçe seren bir kenttir. İznik çinisinin büyüleyici kırmızısını büyük bir hayranlıkla izlerken kendine özgü lezzetlere ait kokular gelir burnunuza. Ayrıştıramadığınız, birbiri içine geçmiş lezzetleri tattığınızda damağınız şenlenir. Yemeğinizi bitirmeden bir uğultu işitirsiniz Bursa'da. İpek böcekleri olsa gerek… Bu mucizevî böceklerin kozasıyla üretilen ipekler büyüler sizi. O an ünlü İngiliz yazar Robert Walsh'ın yanıldığını anlarsınız. Walsh "Doğa, Bursa'yı sanki Türkler için yaratmış!" ifadesini kullanır. Oysa Bursa, tüm biriktirdikleriyle insanlığa armağan edilmiş bir şehirdir. Binlerce yıl önce başlar bu bilge kentin öyküsü. O kadar çok "Hoş geldin!" diyen bulunur ki bu şehirde, hangisine ilk önce cevap vereceğini bilemez insan. Bir yanda Orhan Gazi bekler sizi, öte yandan onun torununun yaptırdığı Ulu Cami'nin gizemleri çağırır. Şehrin kalesinde 2 bin 200 yıl önce kente ismini veren Prusias takılır zihinlere. Zeus'un Olimpos'tan gelen ve bugün Uludağ'da hâlâ yankılanan selamı yankılanır kulaklarınızda.

14. Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Alıntıya yer verildiği

B) Örneklerden yararlanıldığı

C) Değişik mekânlardan söz edildiği

D) Birinci kişili anlatımla biçimlendirildiği

E) Duyularla algılanan ayrıntılara yer verildiği

15. Bu parçadan Bursa'yla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Adını zengin mutfağıyla ve ipek kumaşlarıyla duyurduğu

B) Farklı uygarlıklara ait kişilikleri çağrıştıran zenginlikler barındırdığı

C) Ayakta kalmış en önemli tarihî eserlerinin Türkler tarafından yapıldığı

D) Tarihî eserlerinin aradan geçen bunca zamana karşı çok iyi korunduğu

E) Hâkim olan uygarlıkların değişmesiyle birlikte kimliğinde değişikler gözlendiği

16. Romanlar sinema için daima iştah kabartan bir malzeme olmuştur. Sinema tarihinin ilk filmi olarak kabul edilen *Aya Yolculuk*'un bir uyarlama olduğunu hatırlayalım. *Othello*'dan *Hamlet*'e, *Faust*'tan *Kamelyalı Kadın*'a, *Budala*'dan *Doktor Jivago*'ya saymakla bitmeyecek bir liste çıkarmak mümkündür. Bu durum, sinemanın erken evresi için belki de kaçınılmazdı zira bu genç sanata bir saygınlık kazandırmak, onu bir panayır eğlencesi olmaktan kurtararak diğer sanatların aristokrat çeperinde bir yer edinmesini sağlamaya yönelikti. Ancak bir roman hiçbir şekilde sinemada mutlak bir karşılık bulamaz. Zira sinemanın görsel alanı romanların edebî anlamını yutarak kendini var eder. Esasen roman ve sinema ancak birbirine dokunmadan daha saf kalmayı başarabilir. Unutmamak gerekir ki hiçbir sanat, sınırları keskin ve derin hatlarla belirlenmiş olan diğer sanat formlarına dönüşemez.

I. Sanatta aynı konu farklı sanat dallarının kendi kuralları içinde işlendiğinde estetik açıdan farklı ürünler ortaya çıkar.

II. Önemli olan, bir sanat dalının başka sanat dallarının kazanımları üzerinde doğması değil, onları aşabilmesidir.

III. Bir sanatsal yaratı, başka bir sanatın malzemesi olarak kendisi kalmayı, biricik ve benzersiz olmayı başaramaz.

Bu parçadan yukarıdaki genellemelerden hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) II ve III E) I, II ve III

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bir şeyin ne olduğunu söylemenin eski çağlardan beri kabul edilen en iyi yolu, onu ayırt edici ve belirleyici özellikleriyle ortaya koymaktır. Bununla birlikte, bunu felsefe için yapmak ne kolay ne de doğru bir şeydir. Değişik tarihsel ve sosyal koşullardan etkilenen filozofların ilgileri, dünyaya bakış tarzları farklılık gösterebilmekte; bu durum, felsefeyi tanımlama tarzlarına yansımaktadır. Pek çok filozof felsefeyi belli özellikleri olan bir düşünme tarzı üzerinden dünyayı anlama ve yorumlama faaliyeti olarak tanımlar. Bazıları ise felsefeyi dünyayı anlamaktan ziyade değiştirme faaliyeti olarak ifade eder. Felsefenin en eski merkezlerinden biri olan Antik Yunan'da felsefe, MÖ 6. yy.dan başlayarak varlığa, neyin gerçekten var olduğuna ilişkin teorik bir araştırma olarak başlamıştı. Oysa aynı dönemlerde Doğu'da düşünürlerin ilgi alanları daha farklı bir nitelik arz ediyordu. Bu dönemlerde Çinlilerin felsefelerinin daha somut ve pratik olduğu söylenebilir. Nitekim Çinli düşünürler felsefeden sosyal çevre içinde ahenkli ilişkiler geliştirmenin yolları üzerinde düşünmeyi anladılar. Söz gelimi Konfüçyüs'ün felsefesi, hemen hemen sadece toplumsal ve politik meselelerle, doğru ve adil yönetim gibi konularla, aile değerleriyle ilgilidir.

17. **Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?**

A) Öznel ifadeler kullanılmıştır.

B) Örneklemeye başvurulmuştur.

C) Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.

D) Neden-sonuç ilişkisi kurulmuştur.

E) Konuşma havası içinde oluşturulmuştur.

18. **Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?**

A) Felsefenin tanımı ve anlamı sadece filozoflar arasında değil, kültürden kültüre de değişiklik göstermiştir.

B) Konfüçyüs'ün felsefe tanımı Doğu'da yapılan felsefe tanımlarına kaynaklık etmiştir.

C) Filozofların felsefe tanımı, içinde yaşadıkları toplumun felsefeye olan yaklaşımını etkilemiştir.

D) Felsefenin sürekli gelişen bir bilim olması, daha önce yapılan tanımların geçerliliğini yitirmesine neden olmuştur.

E) Felsefenin herkesçe kabul edilen bir tanımının yapılamaması, ortaya koyduğu ilkelerin güvenirliğini zedelemiştir.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

John Steinbeck; geleceğinin muğlak, başarının uzak olduğunu hissettiği 1930'ların başından prestijli ödüller kazandığı 1960'lara kadar, ödüllerle arasına koyduğu mesafeden ödün vermez. 1934'te ona ilk ödülü O'Henry'yi kazandıran *Katil* öyküsünden, *Gazap Üzümleri*'nin kurgusuyla onurlandırıldığı ve para ödülünü iade ettiği Pulitzer ve ödüllerin en prestijlisi Nobel'e dek çizgisini korur. *Fareler ve İnsanlar*, "Critics Circle Ödülü"nü kazandığında yayıncısına, kazandığı plaketin ancak eritilerek demire dönüştürüldüğünde bir işe yarayacağını ifade eder. Ödülleri, yazarın yaşamında orijinallikten uzak, her tarafından yapaylık akan yapıtların yolunu açan bir sürecin başlatıcısı olarak görür. Bir yazarın, metinleri nedeniyle onurlandırılmasının, onu emekliye ayırdığını düşünür. Bu onurlandırılmanın yapıtın kendisine değil, saygın portreye bahşedildiğini, bu payelendirmeden sonra yazarın saygınlık çerçevesine hapsedildiğini yineler sık sık. *Yukarı Mahalle*, "Commenwealth Ödülü"nü getirdiğinde kazananın kendisi değil kitap olduğunu, bunu söylemezse karakterlere ihanet ediyormuş duygusuna kapıldığını vurgulama ihtiyacı hisseder.

19. Bu parçaya göre John Steinbeck ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Yapıtlarının ödüllendirilmeye layık olmadığını düşünmektedir.

B) Aldığı ödüllerden kaynaklanan bazı olumsuz olaylar yaşamıştır.

C) Sadece orijinal yapıtların ödüllendirilmesi gerektiğini savunmaktadır.

D) Ödüllere yönelik tutumu, yazarlığa bakışı hakkında fikir vermektedir.

E) Yaşamı boyunca yapıtlarına yönelik hiçbir ödülü kabul etmediği anlaşılmaktadır.

20. Bu parçadan John Steinbeck ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Ödüllere yönelik tutumunda zaman içinde bir değişiklik olmamıştır.

B) Ödüllerin kişiye para değil, prestij kazandırması gerektiğini savunmaktadır.

C) Ödüllerin, yazarı özgün yapıtlar üretmekten uzaklaştırdığını düşünmektedir.

D) Ödüllerin ekonomik bir kazanç aracı hâline getirilmesini doğru bulmamaktadır.

E) Ödüllerin yapıttan çok, sanatçının kişiliğiyle ilişkilendirilmesini doğru bulmamaktadır.

Örnek Soru • 1

Çevresi acılar içinde kıvranırken sanatçının, mutluluk şarkıları söylemeye dili varmaz. Bütün acıları kendi acısı bilmeyen kişiye sanatçı denemez. Romantizmin "En iyi yazar, kuş gibi öten yazardır." görüşünü Sartre, elinin tersiyle iterek şöyle der: "Yazar kuş değildir." Evet, yazar kuş değildir. Yazar niçin yazdığını bilmek zorundadır. İnsan olmanın bir gereğidir bu.

Bu parçadan hareketle sanatçılarla ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılamaz?

A) Toplumun bütün acılarını kendi yüreğinde duymalıdır.

B) Toplumdaki gelişmelere ve değişmelere kayıtsız kalmamalıdır.

C) Her zaman gerçekçi olmalı ve neyi, hangi nedenle söylediğini bilmelidir.

D) Toplumun sıkıntılarını unutturmak için umut dolu şeyler söyleyebilmelidir.

E) Öncelikle içinde yaşadığı toplumun bir üyesi olduğunu unutmamalıdır.

(2015 - ÖSYM)

Çözüm

Parçayı incelediğimizde sanatçılarla ilgili olarak "Bütün acıları kendi acısı bilmeyen kişiye sanatçı denemez." cümlesinden A, "Çevresi acılar içinde kıvranırken sanatçının, mutluluk şarkıları söylemeye dili varmaz." cümlesinden B, "görüşünü Sartre, elinin tersiyle iterek şöyle der: "Yazar kuş değildir." Evet, yazar kuş değildir. Yazar niçin yazdığını bilmek zorundadır" sözlerinden C, ilk iki cümleden de E'deki yargılara varılabilir. Parçada sanatçıların "toplumun sıkıntılarını unutturmak için umut dolu şeyler söylemesi" gerektiğini çıkarabileceğimiz bir söz yok.

Cevap D

Örnek Soru • 2

Sözcükler asi, uysal, renkli, soluk, yaramaz, çığırtkan ve sevecen olabilirler ama her zaman çok değişkendirler. Taşıdıkları yalın anlamın ötesine geçip bambaşka şeyler söyleyebiliyorlar; diziliş sıralarına göre farklı çağrışımlar yaratıyor, oturdukları yeri beğenmiyorlar bazen, dikkat etmezsem susmaları gereken yerde sızlanıyorlar. Onları kullanırken ince eleyip sık dokuyorum. Eğip büküyor, kesip biçiyorum. Güldüklerini, ağladıklarını duyuyorum ama onlarla uğraşmaktan yılmıyorum. En başına buyruk sözcükler elimin altında, dilimin ucunda, beynimin içinde ama büsbütün ele geçiremiyorum onları. Onların sahibi olabilmek için yıllardır uğraşıyorum.

Bu parçadan sözcüklerle ilgili olarak aşağıdakilerin hangisi çıkarılamaz?

A) Belli bir yönteme göre cümleye dönüşürler.

B) Doğaları yeni anlamlar yüklenmeye yatkındır.

C) Kullanımlarını yadırgadıklarında bunu sezdirirler.

D) Farklı nitelikler içerirler.

E) Seçilişleri titiz davranmayı gerektirir.

(2012 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada geçen "Taşıdıkları yalın anlamın ötesine geçip bambaşka şeyler söyleyebiliyorlar; diziliş sıralarına göre farklı çağrışımlar yaratıyor…" sözlerinden B, "oturdukları yeri beğenmiyorlar bazen, dikkat etmezsem susmaları gereken yerde sızlanıyorlar" sözünden C, "asi, uysal, renkli, soluk, yaramaz, çığırtkan ve sevecen olabilirler ama her zaman çok değişkendirler" sözlerinden D, "Onları kullanırken ince eleyip sık dokuyorum. Eğip büküyor, kesip biçiyorum." sözlerinden de E çıkarılabilir. Parçada sözcüklerin "belli bir yönteme göre cümleye" dönüştüğünü çıkarabileceğimiz bir söz yer almıyor.

Cevap A

41. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 20 dakikada çözünüz.

1. Kütüphaneler kitapların evidir. Eski-yeni, yerli-yabancı her türden kitabı bulmak mümkündür orada. Ancak kütüphaneler sadece kitaplardan oluşmaz. Bir odada tek başına duran kitap yığınları, kitapla doldurulmuş raflar orayı kütüphane yapmaz. Kitapları sınıflayan, hizmete sunan; yeni yayınları seçip kütüphaneye kazandıran; etkinlikler, atölyeler yaparak okuma kültürünü zenginleştiren kütüphanecilerdir onları kütüphane yapan. Kütüphanelerin yaşayan mekânlar olması, sürdürülebilir olması onların varlığıyla mümkündür. Sevgiyi alın teriyle harmanlayarak kütüphaneleri işlevsel kılan onlardır. Bu yüzden kütüphanecilik eğitimi alan "Bilgi ve Belge Yönetimi" bölümlerinden mezun profesyonellere teslim edilmelidir kütüphaneler.

Bu parçaya göre bir yere kütüphane denmesini sağlayan temel özellik, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yeni eserlerle tarihî eserleri bir arada bulundurması

B) Kitap varlığının yerelliği aşıp evrensel bir çizgiye ulaşması

C) Farklı etkinlikler için uygun fiziki mekânlara sahip olması

D) Farklı tür ve konularda zengin bir kitap varlığının bulunması

E) Emeği ve yüreğini ortaya koyan uzman kişilerce işletilmesi

2. Şiir tadında öyküler okuduğumuz bir dönemdeyiz. Bazı öyküler de şiir gibi okunabiliyor. Çağımızda türlerin kaçınılmaz yazgısı bu. Sait Faik'in birçok öyküsü şiir, şiiri öyküdür. Füruzan'ın öykülerini alıp alt alta koysan şiir çıkar. Elbette şiiri yan yana yazılabilecek şeyleri alt alta yazmak olduğunu sananlar için söylüyorum bunu. Benim şair ya da öykücü olduğumu ancak öykücüler ya da şairler ayırıyor; öykücüler şair, şairler öykücü diyor bana. Desinler, öyle bir kaygım yok benim. Bana göre iki tür yazar var, iyi ve kötü yazan. İlki için çok çalışmak gerekli. Doğuştan verili yetenek yetmez. Çalışmak; kaleme, kâğıda, hayata...

Bu parçanın yazarıyla ilgili

I. Günümüzde türler arasındaki çizgilerin kaybolduğuna inanmaktadır.

II. Türler arası geçişkenliğin yazınsal yapıtların niteliğini düşürdüğüne inanmaktadır.

III. Yeteneğini çalışarak geliştirenlerin başaralı yazar olabileceğini savunmaktadır.

IV. Başarının seçilen türün niteliklerine uygun yapıtlar vermekle sağlanacağını düşünmektedir.

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

3. Macellan'dan önce de biliniyordu dünyanın yuvarlak olduğu ama bunu kanıtlayan olmamıştı o güne kadar. O, batıdan başladığı yolculuğunda hep aynı yöne giderek başladığı noktaya varacağını kanıtladı. Portekizli sıradan bir gemiciyken gemicilikte elde ettiği tecrübeyle geldiği nokta, başlı başına bir başarı öyküsüdür. Tarihi yeniden yazan Macellan, gemicilikteki başarısının yanı sıra yapıp ettikleriyle de gündem olmuştur. Portekizli olmasına rağmen yaptığı bu yolculuğu İspanya adına gerçekleştirmiştir. Bulduğu, keşfettiği yerler İspanyolların olmuştur. Portekizliler onu hain ilan etmiş, İspanyollar güvenilmez bulmuştur. Çeşitli kaynaklarda Filipinler'deki girdiği küçük çaplı çatışmada hayatını kaybetmesi bile kendisini büyük görmesiyle açıklanmaya çalışılmıştır.

Bu parçadan Macellan ile ilgili

I. Elde ettiği başarıyı içselleştirmekte zorlanmıştır.

II. Kişiliğine yönelik olumsuz bir bakış açısı söz konusudur.

III. Teorik olarak ifade edilen bir durumu yaşama geçirmiştir.

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

4. I. Ama insanoğlu, denizde rüzgâr gücünden, yelken ve yelkenli teknelerden hiç vazgeçmedi.

II. Tarihsel gelişimi içerisinde kara yolu ulaşımına alternatif arayan insanoğlu su ve denizle tanıştı.

III. Kol kuvveti ile yürütülen salların ardından doğanın büyük gücü rüzgâra hükmetmesini öğrenen insanoğlu, yelkenli gemileri geliştirdi.

IV. Yelkenli gemilerden sonra kömür ve mazotla hareket eden gemileri, onlardan günümüzün nükleer transatlantiklerine, hızla gelişti deniz araçları.

V. Büyük olasılıkla, yüzen bir ağaç gövdesi üzerinde durarak gerçekleşen bu ilk tanışma sonrasında, ağaç gövdeleriyle yapılan sallarla başladı ilk deniz ulaşımı.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Kurbağa; Japonya, Çin, Fransa gibi ülkelerin mutfaklarında yaygın bir üründür. Sadece mutfaklarda değil, yeni ilaçların etkisi onların üzerinde denenir. Kurbağalara amfibiyen denir. Bunun anlamı, iki yaşayışlıdır. Yani hem karada hem de suda yaşayabilirler. Derileri su geçirgen ve nemli bir özelliğe sahiptir. Bu nedenle ağız yoluyla su içmeleri gerekmez. Kurbağaların diğer bir özelliği de hem ciğerleriyle hem de derileriyle nefes alabilmeleridir. Ön ayakları kısadır, arka ayakları zıplayış yapabilmeleri için uzun ve kuvvetlidir. Kurbağalar, Antarktika haricindeki tüm ülkelerde yaşayabilirler. Çoğunlukla dere, göl ya da nehir kıyılarında yuvalanırlar.

Bu parçadan kurbağalarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Daha çok, sulak alanlarda yaşamaktadır.

B) Dünya üzerinde yaşam alanları son derece yaygındır.

C) Tıp alanındaki araştırmalarda denek olarak kullanılmaktadır.

D) Bazı ülkelerde tüketim oranı oldukça yüksek bir besin kaynağıdır.

E) Ağız yoluyla su içmemeleri su içinde kalabilmelerini sağlamaktadır.

6. (I) G. Marguez, yazarlığının ilk yıllarından ölümüne değin ve ölümünün ardından kurmacaları, hikâyeleri ve oyunlarıyla dünya edebiyatını en çok etkileyen yazarlardan biridir. (II) G. Marguez, yazarlığı için en büyük ilhamını "Vallenato" adlı Kolombiya halk şarkılarından almıştır. (III) Dahası *Yüz Yıllık Yalnızlık*'ı dört yüz sayfalık koca bir Vallenato olarak nitelendirdiği bilinir. (IV) Küçük kasabalarda yaşayan insanların günlük yaşamlarına odaklanarak yerel yaşamı yansıtan Vallenato, Kolombiya halk şarkıları arasındaki halk müziği türlerinden en tanınmış olanıdır. (V) En başta akordeon olmak Latin Amerika'ya özgü bir tür davul olan jaca, vurmalı müzik aleti guacharaca ve çeşitli müzik aletleriyle icra edilir. (VI) Vallenato şarkılarının icrası sırasında yöresel ve kolektif bilgelikten devşirilen bilgelik, minik destanlara dönüştürülerek şiirsel imgelerle yoğrulur; sembolik bir anlam kazanır.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

7. Değişik coğrafyalarda alkım, ebekuşağı, ebemkuşağı, eleğimsağma, hacılarkuşağı, meryemanakuşağı adı verilen gökkuşağı; ışık ışınlarının yağmur damlaları ve sis tanecikleri tarafından kırılması, yansıtılması ve dağıtılmasıyla meydana gelir. Büyük damlaların meydana getirdiği kuşaklar, en parlak ve renk ayrılması en belirgin olanlarıdır. Küçük yağmur damlalarının meydana getirdiği kuşaklar ise daha zayıf ve daha geniş olur. Bunun en tipik örneği sis kuşağı olarak da isimlendirilen ve sis bulutu veya buğusu tarafından meydana getirilen beyaz kuşaklardır. Birçok yerde gökkuşağı, cennet ile dünya arasındaki köprü olarak görülmektedir. Batı'da umut ve şansı simgeler. Doğu'da bolluk, savaş, ölüm anlamına gelir. Sibirya'da güneşin dili olarak düşünülür. Güney Amerika yerlileri ise denizin üzerinde görülmesinin bir şans olduğuna inanır.

Bu parçada gökkuşağı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Bir fizik olayı sonucunda oluştuğuna

B) Renklerine farklı anlamlar yüklendiğine

C) Farklı kültürlerde değişik isimlerle ifade edildiğine

D) Değişik kültürlerde farklı kavramların sembolü olduğuna

E) Oluşmasını sağlayan renklerin çapına göre görüntüsünün değiştiğine

8. (I) Dolu, bulutların içindeki yuvarlak ya da düzensiz şekilli buz parçacıklarıdır. (II) Bulutların içindeki yağmur damlacıklarının bir fırtına sırasında yükselmesi nedeniyle aniden soğuyarak donması sonucu oluşur. (III) Yukarı ve aşağı yönlü hareketler sırasında dolu tanelerinin yüzeyinde daha fazla suyun donmasıyla taneler portakal büyüklüğüne ulaşabilir. (IV) Sık rastlanılan bir yağış türü olan dolu, şiddetli ve büyük taneli yağdığı zaman tehlikeli olabilir. (V) Dolu tanelerinin büyüklüğü bulutun içindeki suyun miktarına ve bulutun ne kadar yükseğe ulaştığına bağlı olarak değişir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Romanlarda yazarın sesiyle, yarattığı kişilerin sesinin bir olması ya da birbirine geçmesi sık görülen bir durumdur. Kendi dünyasını ya da yargılarını bir kişinin, çoğu kez de başkişinin temsil etmesi yazarları kesmez. Kişilerinden birini temsilcisi seçmiş olsa bile öteki roman kişilerini o kişiye göre düzenlerken kendi düşünce biçimini yansıtmaktan kendini alamaz. Pek çok romancıyı bu duruma düşmekten, romanlarında birbirinden çok farklı, çok sayıda kişinin bulunması kurtarmıştır. Yazar, kendisiyle özdeşleştirebileceği birkaç kişinin dışında, kendisine uzak duran kişileri elinden büsbütün kaçırmaya başlar. Bunun kendiliğinden olması romanın yazınsallığını güçlendirir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Yazarın romanındaki tüm kişilerde kendini yansıtması romanın başarısına gölge düşürür.

B) Roman, yazarın temsilcisi olan kişilerle onlara karşı çıkan kişiler arasındaki mücadeleden doğar.

C) Romancılar, çoğu zaman romanlarında kişiliklerini tek bir karakter üzerinden yansıtmayı yeterli bulmaz.

D) Kurguda roman kişilerinin yazarın gölgesinden doğal biçimde uzaklaşması romanın estetik değerini yüceltir.

E) Romanlarda kişi kadrosunun geniş olması, çok farklı karakterleri işin içine katacağından yazar bazı kişilerle kendisini özdeşleştiremez.

10. Geçmişte yaşamayı seven, geçmişin tutsağı olan insanlar vardır. Bunların bir kısmı elde ettiği başarılardan söz eder sürekli, mutlu anların özlemiyle yaşar. Kimisi de pişmanlıklardan kurtaramaz kendini. Geçmişe ayarlanmış birer saat gibi sürer yaşamları, gelecekleri zifiri karanlıktır.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceyle örtüşmektedir?

A) Hatalarından ders almayanlar başarılı olamaz.

B) Gelecek, geçmişin birikimleri üzerinde kurulur.

C) Bazı insanlar düne bakmaktan yarını göremez.

D) Yeniliklere uyum sağlayamayanlar geçmişe sığınır.

E) Dünün yaşanmışlıkları, yarınının hayallerinden iyidir.

11. **Röportajcı:**

(I) ----

Romancı:

— İlk romanlarımda böyle bir kaygı vardı. Hatta bundan kurtulmak için romanın girişinde boş bir sayfaya romanda anlatılanların benimle ilgisi olmadığı notunu bile düşmüştüm. 2000'den bugüne sekiz roman yazdım, tüm romanlarım için farklı kanallarda benzer açıklamaları defalarca yaptım. Bu önlemi almama rağmen ilk romanımdan itibaren farklı kişilikler benimle ilişkilendirildi hep. Baktım olmuyor, bir süre sonra bu tür yakıştırmaları umursamamaya başladım.

Röportajcı:

(II) ----

Romancı:

— Elbette ama sadece bu yüzden çeviriye de karşı çıkamam. Kendimce bunu azaltacak önlemler alırım. Örneğin, çevirmen seçerken titiz davranırım. Kendilerini kanıtlamış, akademisyen çevirmenlere güvenirim. Az çok İngilizce bildiğim için kontrol şansım da olur. Böylece kayıpları önlemeye hiç değilse azaltmaya çalışırım. Fransızcada, İspanyolca gibi dillerde ise o akışın daha iyi sağlandığını düşündüğüm için, içim daha rahattır.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) I. Romanlarınızın yaşadığınız çevreyle ilişkilendirilmesini bir haksızlık olarak görüyor musunuz?
II. Romanlarınızın yapısının çeviriye uygun olmadığını düşünüyor musunuz?

B) I. Romanlarınızın eleştirisi yapılırken kişiliğinizle bağlantılar kurulmasını doğru buluyor musunuz?
II. Romanlarınızın dünyanın farklı ülkelerinde tartışılmasından rahatsız mısınız?

C) I. Romanlarınızın gerçek yaşamla örtüşen yanlarının çok olması kurgusal niteliğine zarar veriyor mu?
II. Bir romanı çevirirken çevirmenin metne ilaveler yaptığını düşünüyor musunuz?

D) I. Romanlarınızda sizden izler arandığını bilmek yazarken otosansüre sebep oluyor mu?
II. Romanlarınızın çevirisinde duygu ya da anlam kaybı olmasından endişe eder misiniz?

E) I. Romanlarınızın hep aynı noktalardan eleştirilmesi nedeniyle eleştirilerin özensiz yapıldığını düşündürüyor mu?
II. Bir romanı orijinalinden okumakla çevirisinden okumak arasında fark olduğunu düşünüyor musunuz?

12. Dergilerde ve gazetelerde yayımlanmış yazılar vardır. Bir konuyu belli düzen içinde, belli bir üslupla anlatır. Tek başına belli bir bilimsel, sanatsal, tarihsel değeri vardır. Birbirinden bağımsız biçimde dergilerde yayımlanmış yazıların bir kitapta derlenmesi çoğunlukla tatsız sonuçlar veriyor. Sayıları çok olan bu kırkambar örneği kitaplar, iç bütünlükten yoksun olan bu kitaplar ne bir konuyu ne yazarlarını doğru dürüst anlatabiliyor. Ayrıca önümüze gelen bu kırkambarı ne olarak ele alacağız? Eleştiri mi, deneme mi, inceleme mi, araştırma mı, tanıtım yazısı mı yoksa başka bir şey mi?

Bu parçada yazar, aşağıdakilerden hangisine karşı çıkmaktadır?

A) Gazete ve dergi yazılarına yeni işlevler yüklenmesine

B) Yazıların kendi bağlamından koparılarak yorumlanmasına

C) Türü ve konusu farklı yazıların bir çatı altında toplanmasına

D) Gazete ve dergi yazılarının estetik değerinin düşürülmesine

E) Yazı türlerinin kendine özgü niteliklerinin göz ardı edilmesine

13. "Geldin mi, iyi / Yollarından yürüyüşler sızdıran sonbahar" diye başlar bir şiirine Edip Cansever. Gerçekten de sonbahar kadar hiçbir mevsim insanda böylesine bir yürüme duygusu uyandırmaz. Yağmurların ardından otlar ıslakken dökülmüş yaprakların üzerinde sessizce yürümek hiçbir şeye benzemez. Evet, çekirge ve ağustos böceği sesleri otlaklardan çekilmiş; kırlangıçlar, bülbüller ve şahinler gitmiş; güller bitmiştir ama bambaşka bir değişim ve bir yenilenme coşkusu sarmıştır doğayı. İlkbaharın çığırtkan, yazın bağrış çağrış dünyasına benzemez sonbaharın dünyası. Durgun göl sularında salına salına ilerleyen yapraklar, yavaşça ilerleyen kayıkları andırır bu mevsimde. Altın renkli yansımalar, gökyüzünün son maviliğiyle buluşunca ressamların fırçasından çıkmışçasına eşsiz görüntüler yaratır. Benzersiz bir düşe davetiye çıkaran bu görüntülere kayıtsız kalmak mümkün değildir.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Karşılaştırma
B) Benzetme
C) Tanık gösterme
D) Mecazlı söyleyiş
E) Birinci kişili anlatım

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

"Bir hikâyeyi okumaya başlayan sen, bitirdikten sonraki sen-le aynıysa hâlâ, yak hepsini, okuma!" diyor bir yazarımız hak-lı olarak. Buna odaklanmalı yazarlarımız. Kendi çapında de-ğil, başka yazarların çapını da dağıtıp parçalayacak biçimde yazmaktır aslolan. Yazar, top oynarken kırdığı camı, gençlik anılarını anlatmamalı. Çünkü en azından beş milyon kişi top oynarken cam kırmıştır. Bunu anlatırken kuracağı yepyeni bir mimari, gideceği yeni bir yol, getireceği bir yenilik yoksa kâğıdı, kalemi ziyan etmiş demektir. Basit olaylardan muhte-şem yapıtlar ortaya koabilmektir önemli olun. Bu tür yapıtlar yazarken yazarı da değiştirir. Yazırı değiştiren metnin okura geçmemesi mümkün değildir. Tabii bu, gerçek okur için ge-çerlidir; niteliksiz okurlar için değil. Nabokov niteliksiz olanlar için: "Ben ağzını oynatarak okuyanlar için yazmıyorum." der. Haklıdır bu konuda. Kafka'nın böcek olarak uyanan Samsa'sı-nı okuduktan sonra niteliksiz okur, "Bu adam gece ne yemiş de sabahına böcek olmuş." diye düşünür; nitelikli okur ise hikâyenin nasıl, nereye varacağını takip etmeye, satır arala-rını okumaya, yutarak, içerek hatmetmeye çalışır.

14. Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Okurların duygu ve düşünce dünyalarını sarsan yapıt-ları başarılı bulmaktadır.

B) Yazarlıkta sıradan bir konudan yola çıkarak bir çığır açabilmenin değerli olduğunu düşünmektedir.

C) Yazarların sadece kendilerini aşmakla yetinmeyip baş-ka yazarların sınırlarını da zorlaması gerektiğini düşün-mektedir.

D) Hikâyelerin baştan sona tekdüze anlatımla ilerlemek yerine inişli çıkışlı bir yapıyla okuru hep diri tutması ge-rektiğini savunmaktadır.

E) Bir yazarın herkesin aşina olduğu bir konuyu okurun önüne çıkarmasını yazarlık adına boş bir çaba olarak değerlendirmektedir.

15. Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine <u>ula-şılamaz</u>?

A) Yazarca içselleştirilmiş yapıtlar okurlar üzerinde derin etkiler bırakır.

B) Gerçek okur, yazarın yapıtını zihin dünyasında devam ettirip tamamlayan okurdur.

C) Okurun niteliğini, görünenle yetinmekle görünmeyeni aramak arasındaki çizgi belirler.

D) Geniş kitleler, nitelikli ve derinlikli eserler yerine kolay anlaşılan, yüzeysel eserlere yönelir.

E) Nitelikli okur hikâyenin geride kalan kısmıyla ilgilenir-ken niteliksiz okur hikâyenin devamını düşünür.

16. Türklerde baykuşa öteden beri büyük önem verilmiş. Eski Türkler, "ugi" olarak isimlendirmiş onu. Bilgeliğin sembo-lü olarak görmüşler. Anneyle bir tutulmuş. *Manas Desta-nı*'nda olduğu gibi "Baykuş Ana" denmiş. Bu bilgelik, bay-kuşun kartalla birlikte şaman kıyafetlerinde pençelerinin kullanılmasına sebep olmuş. Selçuklu ve Osmanlıda da önemini korumuş baykuş. Türk mimarisinin en önemli is-mi olan Mimar Sinan, baykuşu inşa ettiği camilerde bilge-liği temsil eden birer figür olarak kullanmıştır. Mimar Sinan Üniversitesinin logosu da baykuştur. Menkıbelere de konu olmuştur baykuş. Bir rivayete göre Hz. Süleyman, bayku-şu ödüllendirmiş ve hiçbir zaman yiyecek sıkıntısı çekme-miş. Bu yüzden, baykuşun kısmeti ayağına gelir, denmiş. Ancak son zamanlarda kapının önünde görülen baykuşun ölüm getirdiği yönünde bir kabul var. Ancak bunun herhan-gi bir dini veya bilimsel bir karşılığı yok.

Bu parçadan baykuşla ilgili olarak aşağıdakilerden han-gisine <u>varılamaz</u>?

A) Annelik içgüdüsünün çok güçlü olduğuna

B) Türk kültüründe özel bir yerinin olduğuna

C) Günümüzde uğursuzluk getirdiğine inanıldığına

D) Kimi kurumlarda sembol olarak kullanıldığına

E) Hakkında söylenmiş atasözlerinin olduğuna

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Sinemada ışıklar söndürüldükten sonra izleyicinin insanlarla ve nesnelerle ilişkisi kesilir. Algının, dikkatin dağılmaması için karanlık ortam idealdir. İzleyici, kendisini beyaz perdeden koparacak her türlü dış etkiden arındırılır. Bütün dikkatini filme veren izleyicinin algılarını yönlendirmek kolaylaşır. Sinemanın hayattaki ve bireydeki sorunları dile getirmesi, seyircinin kendisini beyaz perdede bulmasını kolaylaştırır. Seyirci kendisini beyaz perdede görünce ekranla bütünleşir. Sinemanın gerçeklik yönü seyirciyi kuşattığından film üzerinde verilen algının fark edilmesini engeller, her şey doğal görünür. Doğallaşmayla birlikte seyircinin kendisini beyaz perdeyle özdeşleştirmesi kolaylaşır. Filmdeki oyuncularla izleyici arasında oluşan bağ, izleyicinin oyuncuyu kendine model almasını sağlar. Oyuncunun giyim kuşamı, hareketleri, sözleri gibi duygu ve düşünceleri de seyirci tarafından önemsenir. Seyircinin kendi duygularını yorumlama ve hayata dair düşünceler edinmesi film üzerinden şekillenmeye başlar. Oyuncunun ağzından çıkan kısa ve öz ifadeler, seyirciye geçer. İleti; dekorun, sesin, müziğin ve davranışların içinde eritilerek aktarılır. İzleyici farkında olmadan verilmek istenen düşünceyi benimsemiş olur. Düşünceyi yaymada bundan daha uygun bir araç düşünülmez.

17. **Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisine cevap olarak söylenmiş olabilir?**

A) İzleyicinin, bir filmi doğru anlayabilmesi için neler yapılabilir?

B) Sinemanın, insanları yaşamın gerçeklerinden uzaklaştırdığı söylenebilir mi?

C) Bir filmi sinema salonunda seyretmekle başka bir ortamda seyretmenin farkları nelerdir?

D) Sinema sanatını diğer sanatlardan üstün kılan özellik, filmlerin seyirciyle buluşma biçimi midir?

E) Sinemanın ortaya çıktığı günden bu yana bir propaganda aracı olarak görülmesinin gerekçesi nedir?

18. **Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?**

A) Sinema filmlerinde verilmek istenen düşünce, açıktan değil; kişiler ve olaylar üzerinden aktarılır.

B) Filmdeki karakterlerle kendisini özdeşleştiren izleyici, onlar gibi hissetmeye ve düşünmeye başlar.

C) İzleyicinin dış dünyayla bağının koptuğu bir ortamın hazırlanması, filme odaklanmasına katkı yapar.

D) Filmdeki kişi, olay ve mekânların yaşamla örtüşmesi, izleyicinin filmle özdeşleşmesini kolaylaştırır.

E) İzlediği filmin bütünüyle etkisine giren izleyici, bir süre sonra yaşamın gerçeklerinden koparak bir hayal evreninde yaşamaya başlar.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) II. Dünya Savaşı'ndan hezimetle çıkan Japonya'nın uğradığı dünya tarihindeki ilk ve tek atom bombası felaketinin tüm ülkelerde olduğu gibi Türk edebiyatında da yansımalarını görebilmek mümkündür. (II) Ülkelerimiz arasındaki ilişkilerin başlangıcı 19'uncu yüzyıl sonlarına dek gitse de Japon edebiyatının ülkemizdeki yansımalarının 1960'lı yılların sonlarında ancak başladığı söylenebilir. (III) Ancak o dönemde hatta 2000'li yıllara kadar Japon edebiyatından Türkçeye kazandırılan eserlerin tamamına yakını, İngilizce başta olmak üzere Batı dilleri üzerinden Türkçeye kazandırılmıştır. (IV) Bütün bunların sonunda Türkiye'de Japonya dendiğinde eskiden akıllara hemen depreme dayanıklı yapılar, robot başta olmak üzere teknolojisi gelirken bu ülke şimdilerde edebiyat alanında da adından sıkça söz ettirir hâle gelmiştir. (V) Ülkemizde Japon edebiyatına artan ilgi bu alanda çok sayıda kitap, eleştiri, deneme, makale yazımını beraberinde getirmiş; edebiyat dünyamızda iz bırakan Japon edebiyatı eserleri ortaya çıkmaya başlamıştır.

19. **Bu parçada Japonya ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?**

A) Son yıllarda Türk edebiyatı üzerinde etkili olmaya başladığına

B) Türk insanı üzerindeki geleneksel algısının değişmeye başladığına

C) Savaşın izlerini hızla silip teknolojide büyük atılımlar yaptığına

D) Yaşadığı bir olumsuzluğun farklı ülkelerin edebiyatlarına konu olduğuna

E) Edebiyat alanında verilen ürünlerin dünyanın farklı dillerinde okunduğuna

20. **Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?**

A) I. cümlede, yaşanan acı bir olayın dünya edebiyatında kendine yer bulduğundan söz edilmiştir.

B) II. cümlede, Japonya ile Türkiye arasındaki siyasal ilişkilerden edebiyatın da etkilendiği açıklanmıştır.

C) III. cümlede, belli bir döneme dek Japon edebiyatına ait eserlerin Türkçeye aktarılmasında çeviriden çeviri yönteminin uygulandığı söylenmiştir.

D) IV. cümlede, son yıllarda Türk insanının gözünde Japonya'nın farklı bir yönünün öne çıkmaya başladığı ifade edilmiştir.

E) V. cümlede, Japon edebiyatının Türk edebiyatı üzerindeki niceliksel ve niteliksel etkilerinden söz edilmiştir.

Soru Çözdüren Teknik

Yakınmak; bir durumdan şikâyet etmek, sızlanmaktır. Kişi kendine yapılan bir haksızlığı, kendisini tedirgin eden bir durumu, çare bulması veya sadece sıkıntısına ortak olması için karşısındakine anlattırsa bu yakınmadır.

Örnek Soru • 1

Ödüller, genç bir şairin adının altı fosforlu bir kalemle çizilerek şiirlerinin tanınmasına olanak sağlıyorsa az şey mi bu? Ya da usta bir şairin, şiire verdiği emeğin ödülle taçlandırılmasının ne sakıncası olabilir ki? Üstelik şiir kitaplarının hemen hemen hiç satılmadığı, dolayısıyla kitapçıların, bu kitapları raflarına koymaya yanaşmadığı ve dağıtımcıların, "şiir" sözcüğünü duyduğunda yüzlerini buruşturduğu günümüzde... Şiirin bu konumuna gönlü razı olmayan şairlerin verdiği emekleri, bütün şiirseverlerin takdirle karşılaması gerektiği kanısındayım.

Bu parçada yazar aşağıdakilerin hangisinden yakınmaktadır?

A) Ödüllere karşı çıkılmasından

B) Ödüllerin gelişigüzel dağıtılmasından

C) Günümüzde değer yargılarının değişmesinden

D) Genç şairlerin ödül alınca ustalaştıklarına inanmalarından

E) Sanatçıların, yaratılarını oluştururken gerekli özeni göstermeyişlerinden

(2011 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada yazar, "ödüllerin, genç bir şairin adının altı fosforlu bir kalemle çizilerek şiirlerinin tanınmasına olanak sağlamasının az şey olmadığını; usta bir şairin, şiire verdiği emeğin ödülle taçlandırılmasının ne sakıncası olabileceğini" söylüyor. Üstelik şiir kitaplarının hemen hemen hiç satılmadığı, kitapçıların, bu kitapları raflarına koymaya yanaşmadığı ve dağıtımcıların, "şiir" sözcüğünü duyduğunda yüzlerini buruşturduğu bir dönemde ödüllerin takdirle karşılanması gerektiğini söylüyor. Dolayısıyla yazar, ödüllere karşı çıkılmasını doğru bulmuyor, bu durumdan yakınıyor.

Cevap A

Örnek Soru • 2

Sanatçıların bütün eserlerinin bir arada yayımlanması, benim öteden beri özlemini çektiğim bir kültür etkinliğidir. Biz sanatçılarımızı antolojilerden, tesadüfen ele geçen bazı kitaplardaki hükümlerden parça parça tanımaya veya o sanatçının derecesinde olmayan kişilerin sadeleştirmelerinden okumaya mahkûm gibiyiz. Yabancı ülkelerde sadece belli başlı sanatçıların değil, ikinci hatta üçüncü derecedeki sanatçıların bile birden fazla yayınevi tarafından basılan külliyatlarıyla karşılaştıkça biraz kıskandığımı itiraf etmeliyim, neden bizde de böyle değil diye.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada yakınılan durumlardan biridir?

A) Sanatçılarla ilgili akademik çalışmaların azlığı

B) Sadece tanınmış sanatçılarla ilgili araştırma yapılması

C) Sanatçıların yüzeysel bilgilerle değerlendirilmesi

D) Sanatçılara yönelik tanıtım etkinliklerinin yetersizliği

E) Sanatçıların eserlerinin bir bütün olarak okuyucuya sunulmaması

(2014 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada geçen "Sanatçıların bütün eserlerinin bir arada yayımlanması, benim öteden beri özlemini çektiğim bir kültür etkinliğidir. Biz sanatçılarımızı antolojilerden, tesadüfen ele geçen bazı kitaplardaki hükümlerden parça parça tanımaya ... mahkûm gibiyiz. Yabancı ... sanatçıların bile birden fazla yayınevi tarafından basılan külliyatlarıyla karşılaştıkça biraz kıskandığımı itiraf etmeliyim, neden bizde de böyle değil diye." sözlerinden, parçada yakınılan durumlardan birinin "sanatçıların eserlerinin bir bütün olarak okuyucuya sunulmaması" olduğu anlaşılıyor.

Cevap E

42. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 20 dakikada çözünüz.

1. Jeolojik zamanlarda yaşamış canlıların tanınabilir artıklarına fosil denir. Fosiller sayesinde küresel iklimin geçmişini, yeryüzünde meydana gelen değişimleri, nesli tükenmiş canlıları ve ekosistemlerle ilgili pek çok şeyi öğreniyoruz. Peki, dünyanın hafızası olan fosiller nasıl oluşuyor? Bir canlı öldüğünde çoğunlukla çürür ve uzun zaman sonra geride hiçbir iz kalmaz. Ancak koşullar uygun olduğunda bir fosil oluşabilir. Fosilleşme için en uygun koşullar, karadan ziyade deniz tabanında oluşur. Çünkü sürekli karadan denize taşınan tortullar, ölen organizmaların üzerini kısa sürede örterek korunmasını sağlar. Ölü organizmanın üzerinde biriken tortul, zamanla kemik ve kabuklarla birlikte katılaşır. Yer altı sularında çözünmüş hâlde bulunan kalsiyum, demir ve silisyum gibi mineraller ölmüş canlının kalıntılarındaki boşluklara dolar ve burada kristalleşir. Bu şekilde zamanla taşlaşan organizma fosilleşmiş olur.

Bu parçadan fosillerle ilgili

I. Dünyanın geçmişi ve geçmişte yaşamış canlı türleri hakkında önemli bilgiler saklar.

II. Varlığı kalsiyum, demir ve silisyum gibi birtakım mineraller yardımıyla anlaşılır.

III. Gerçekleşebilmesi için öncelikle ölen organizmanın hızlı bir şekilde kum veya çamurla kaplanması gerekir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) II ve III

2. Arı soktuğunda iğne acısına benzer bir acı duyulur. Sokulan yer ısınıyormuş gibi hissedilir ve kaşınır. Sokulan noktada küçük bir şişkinlik oluşur. Öncelikle sakin olup durumu hemen bir yetişkine söylemek gerekir. İğneyi görseniz bile sakın elinizle çıkartmayın. Bir büyüğünüz, cımbızla çıkartsın. Arının soktuğu yeri sabunlu suyla yıkayıp üzerine buz koyun. Her yüz kişiden ikisi, arı sokmalarına karşı alerjik tepki gösterir. Kaşınan ve hafif acı veren kızarıklıkların ötesinde mideniz bulanıyorsa, başınız dönüyorsa, yutkunurken boğazınızda bir gariplik hissediyorsanız hemen doktora gidin. Gecikirseniz hiç istenmeyen sonuçlar ortaya çıkabilir. Bütün bunları yaşamamak için, onların olduğu yerlerden uzak durmak gerekir. Ayakkabılarınızı çıkarmayın, pantolon ve uzun kollu gömlek giyin. Elbiselerinizin parlak renkli ya da çiçek desenli olmamasına özen gösterin. Güzel koku sürünmeyin. Yaklaşan arıya vurmaya ya da elinizle onu uzaklaştırmaya çalışmayın.

Bu parçada arı sokmasıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Semptomlarının neler olduğuna

B) Çocukları daha çok etkilediğine

C) Bazı kişiler için tehlikeli sonuçlara yol açabildiğine

D) Böyle bir olay yaşandığında nasıl davranılması gerektiğine

E) Korunmak için alınması gereken önlemlerin neler olduğuna

3. Gündelik yaşamda zaman zaman aynı anlamda kullanılsa da sanatı zanaatla bir tutmak doğru değildir. Çünkü ikisinin çok önemli farkları vardır. Sanat bir duygunun, bir hayalin, bir tasarı ya da güzelliğin insanda oluşturduğu estetik karşılıktır; zanaat ise insanın gündelik yaşamla ilgili bir gereksinimini karşılamaya yöneliktir. Sanat, sezgi ve yaratıcılık gerektirir; zanaat ise çıraklık, kalfalık aşamalarında kazanılan deneyimin ürünü olan ustalıktır. Sanatçı yeteneğiyle doğar, zanaatçı belli aşamalardan geçip usta olur. Sanat eseri biriciktir, benzeri yoktur oysa aynı zanaat eserinden düzinelerce vardır. Zanaat, üretildiği ortamın ihtiyaçlarına cevap vermeye çalışırken sanat, tüm insanlığa seslenir.

Aşağıdakilerden hangisi sanat ve zanaat arasında yapılan karşılaştırmalardan biri değildir?

A) Birisinin yerel, diğerinin evrensel olması
B) Maddi bir karşılık için yapılıp yapılmaması
C) Birisi tekrarlanamazken diğerinin tekrarlanabilmesi
D) Birinin güzel olana, diğerinin yararlı olana odaklanması
E) Birinin doğuştan gelen yetenekle diğerinin öğrenilerek yapılması

4. (I) Jorge Luis Borges, *Şu Şiir İşçiliği* adlı kitabının "Sözün Müziği ve Çeviri" başlıklı bölümde şiir çevirisinin imkânları ve sınırları üzerinde durur. (II) İtalyancada meşhur bir söz olan "Çeviri, şiire ihanettir." deyişini hatırlatan Borges, bu sözde bir doğruluk payı olduğunu kabul eder. (III) Şairin sözcüklere özgün anlamlar yüklediğini, çeviri sırasında o özgünlüğün kaybolduğunu, böylece şiire kastedildiğini söyler. (IV) Şairlerin, sıradan kelimeleri sıra dışı anlamlarda kullanarak büyülü bir atmosfer yarattığını, çevirinin ise bu atmosferin düşmanı olduğunu vurgular. (V) Geçmiş zamanlarda şiirlerin birer hikâye anlattıklarını belirten Borges, eski şairlerin aslında şiir ve hikâyeyi birbirinden ayırmadıklarından söz eder.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Sabah serinliğinin tatlı sarhoşluğunda, avlulu evlerinin bulunduğu sokağı geride bırakıp sulama kanallarından gürül gürül akan suyun melodisi ve kuş cıvıltıları eşliğinde iki tarafı meyve bahçeleriyle çevrili toprak yolda, dut bahçelerine doğru yola koyuluyoruz. Dut bahçelerine ulaştığımızda, ağaçların altına brandaları yayıp içimizden en güçlüsünün dut ağacına tırmanıp dalları silkelemesini bekliyoruz. Dallarından kopan dutların brandaya düşüşü kar tanelerini andırıyor. Kimileri olgunluğun mertebesine ulaşmış, kimileri kurumaya yüz tutmuş. Brandada toplanan dutları kovalara boşaltıyor, dutla doldurulmuş kovalarla evin yolunu tutuyoruz. Kapı önlerinde ateşler çoktan yakılıp kazanlar kurulmuş. Dutları yıkayıp kaynamaya bırakıyoruz.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Benzetme yapılmıştır.
B) Örneklemeye başvurulmuştur.
C) Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.
D) Birinci kişili anlatım kullanılmıştır.
E) Farklı duyularla algılanan ayrıntılara yer verilmiştir.

6. (I) Görüntüyü ışık yoluyla yüzey üzerine resmetme tekniği olan fotoğraf, 1800'lü yılların ortasından itibaren yaygınlaşmıştır. (II) Yüzey üzerinde görüntünün oluşturulması optik ve fizik bilimi terimlerini, bu görüntünün kaydedilerek sabitlenmesi de kimya bilimiyle ilgili terimleri kapsar. (III) Teknolojinin gelişmesi de fotoğraf terimleri ile sayısal teknoloji terimlerini bir araya getirir. (IV) Eski fotoğraf, analog teknolojinin, yeni fotoğraf ise verilerin basamaklanarak kodlandığı sayısal teknolojinin ürünüdür. (V) Eski fotoğraf diye adlandırılan sınıflamaya ait fotoğrafçılık terimleri ile fizik ve kimya bilim alanları, güzel sanatlar ve sayısal teknoloji alanlarının terimlerini kullanan yeni fotoğrafçılığın terimleri arasında farklar vardır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden önce "Fotoğrafın oluşumunda çeşitli bilim dallarının etkileşimi ve bir araya gelişi söz konusudur." **cümlesi getirilebilir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. (I) Türkiye'de son yıllarda tarih disiplininin bir dalı olarak tarih yazımını farklı bakış açılarından ele alan onlarca telif, tercüme hatta derleme eser yayınlandı. (II) Bilgi kuramsal, yöntem bilimsel, retorik gibi özelliklerin ağır bastığı bu çalışmalarda genellikle tarihin yazılma şekilleri meselesine eleştirel olarak değinildi. (III) Beşeri ilimlerin başlıca dallarından biri olan tarih disiplini, eleştirel bir entelektüel mesafeden değerlendirilmeye çalışıldı. (IV) Tarih yazımı konusunu "tarihin nereden, nasıl, hangi şekillerde yapıldığı ve yazıldığı" soruları etrafında irdeleyen Fransız tarihçi Michel de Certeau'nun *Tarih Yazımı* adlı eseri 45 yıl sonra Türkçeye çevrildi. (V) Tarih yazımı konusundaki zorlu süreci "tarih yazımsal işlem" adını verdiği üç ana ögeye dayandırdığı kuramsal çerçevede çözümleyen *Tarih Yazımı*, tam bir başvuru kitabı. (VI) Türkiye'de gündelik hayat üzerine çalışan araştırmacıların çok iyi tanıdığı Michel de Certeau, çalışmasında "gerçek olarak tarih" ile "söylem olarak yazı" ilişkisini bir sorun olarak ele alıp çözümler ortaya koyuyor.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

8. Deniz bitkileri diğer bitkiler gibi fotosentez yapar. Işığın girebildiği, yüzeye yakın yerlerde bulunmaları bundandır. Deniz bitkileri, deniz yosunları ve çiçekli deniz bitkileri olarak ikiye ayrılır. Çiçekli deniz bitkileri karadaki çiçekli bitkilerin akrabasıdır, deniz ortamına uyum sağlamışlardır. Tür sayısı çok azdır. Deniz yosunları tohumsuz bitkilerdir, tür sayıları da çok daha fazladır. Deniz bitkilerinin 2 mm'den büyük olanlarına "makrobentik form" da denir. Makrobentik alglerin kökleri yoktur. Kendilerini sert zemine yapıştırarak yaşarlar.

Bu parçadan deniz bitkileriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

A) Yüzergezer bir hayat sürdükleri

B) Diğer bitkilerden farklı olmadıkları

C) Güneş ışığına gereksinim duydukları

D) Karada oluşup denize adapte oldukları

E) Ortama uyum sağlamakta zorlandıkları

9. Tuluat tiyatrosu, geleneksel seyirlik oyunlarımızla modern tiyatronun karışmasından meydana gelen bir tiyatro türüdür. Genellikle gezici bir topluluk tarafından sinema, gazino, kahvehane veya bahçe gibi değişik yerlerde sergilenir. Sanatçılar oyunlarını; sergiledikleri zamana, ortama ve seyircinin özelliklerine göre değiştirir. Bazen oyunun konusu bile önceden düşünülmez, halkın sevip tutacağı bir konu bulunup ilan edilir. Bu ilandan sonra sahnede konunun nasıl işleneceği, kimin ne görev üstleneceği oyunu yöneten tarafından sadece ana çizgileriyle belirtilir. Oyuncuların bir metne bağlı olmadığı, oyunun akışına en uygun düşen sözlerin söylendiği, esprilerin yapıldığı bir sahne sanatıdır tuluat. Oynayanların zekâsı, nükte yeteneği, yerinde, gerekli ve çarpıcı sözleri bulabilme özellikleri iyi bir oyun ortaya çıkmasını sağlar.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi tuluat tiyatrosunun özelliklerinden biri değildir?

A) Başarısını oyuncuların yeteneği belirler.

B) Doğaçlama oynanan bir oyun türüdür.

C) Sahnelenmesi için bir ekibe ihtiyaç vardır.

D) Oyuncular usta-çırak geleneği içinde yetişir.

E) Sabit bir mekâna bağlı kalma zorunluğu yoktur.

10. Tiroid bezinin içinde normal tiroid dokusundan farklı bir yapıda anormal doku büyümesine nodül denir. Nodül büyümesi, guatr ve kanser açısından önemlidir. Nodüllerin bir bölümü, iri olanlar elle fark edilir ve bunların görülme sıklığı %7 kadardır. İyot yetmezliği olan coğrafyalarda elle fark edilebilen nodül sıklığı o toplumun %25'ini bulur. Elle fark edilemeyen küçük nodül sıklığı daha fazladır ve ultrasonla tiroid bezleri incelendiğinde ya da tarama yapıldığında toplumun %50-60'ında nodül saptanır. Ancak kişilerin çoğu bundan habersizdir. İyot yetmezliği olan bölgelerde nodüller guatr 2-3 kat daha çok görülür. Nodül sıklığı yaşla birlikte artar ve kadınlarda erkeklere göre dört kat fazla görülür. Gebelikte nodülün çapında ve yeni nodül oluşumu sıklığında artış olur.

Bu parçadan "nodül" **ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?**

A) Teşhis edilmesinde boyutunun önemli olduğu

B) İyot yetersizliğinin, görülme sıklığını artırdığı

C) İyot eksikliği olan bölgelerde yaşayanların yaklaşık olarak yarısında görüldüğü

D) Yaşın ve cinsiyetin görülme olasılığını artırdığı

E) Geç fark edilmesinin tehlikeli hastalıklara yol açtığı

11. Tepki yoksa tiyatro da yoktur. Sahneden seyirciye, seyirciden sahneye olan etki-tepki tiyatronun yüreğini çalıştıran kan dolaşımını var eder. Bu kan dolaşımının sağlıklı bir biçimde gerçekleşmesinde tiyatro eleştirmeninin payı büyüktür. Alkışlara eşlik ettiği de olur, seyircinin alkışa boğduğu bir oyunu yerden yere vurduğu da. Dürüst ve iyi niyetli olduğu sürece bunun önemi yoktur çünkü bir gün herkes onun çizgisine gelecektir. Değerlendirmelerini ortaya koyarken sağa sola bakmaz, kimseden çekinmez. Sanatçıların öfkesini çekebilir ama bu öfke geçicidir çünkü bir başka gösteride aynı sanatçılar onun övgüsünü de kazanabilir. Tiyatro eleştirmeni, başkalarını tarttığı kadar kendisiyle de hesaplaşmasını bilir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi tiyatro eleştirmeninin özelliklerinden biri değildir?

A) Görüşlerini cesaretle dile getirir.

B) Zaman zaman kendisini de eleştirir.

C) Zamanla görüşlerini değiştirir.

D) Haklılığı zaman içinde daha iyi anlaşılır.

E) Oyun konusunda seyircisiyle ters düşebilir.

12. Okyanuslar, yeryüzünün %70'inden çoğunu kaplıyor. Bu açıdan bakıldığında dünya üzerinde en bol bulunan şey su. Son verilere göre iki milyar kişinin temiz suya erişimi yok. İnsan sayısı arttıkça özellikle yoksul ülkelerdeki su gereksinimi en büyük sorun olarak karşımıza çıkıyor. İnsanların kullanabildiği su miktarı çok az ve sınırlı. Bir bölge susuzluk yaşarken başka bir bölgede içilebilir su kaynaklarının sanayide ve sulamada kullanılması hatta denizlere akması da ayrı bir konu. Tuzlu sudan tatlı su elde etmek üzerine birçok ülkede projeler geliştiriliyor. 120 ülkede tuzlu sudan tatlı su elde etmek için 11.000 tesis kuruldu ancak bu da yeni çevre sorunlarına yol açtı. Çözüm, suyun daha sürdürülebilir bir şekilde kullanımında yatıyor.

I. Temiz su kaynaklarının dengeli bir biçimde dağıtımının sağlanması gerekir.

II. Okyanus suyu arıtılarak konutlarda ve tarımsal üretimde kullanılır hâle getirilmelidir.

III. Mevcut su kaynaklarından elde edilen suyun niteliği belirlenip o niteliğe uygun alanlarda kullanılması sağlanmalıdır.

Yukarıdakilerden hangileri bu sözleri söyleyen kişinin susuzluk sorununun çözümüne yönelik önerileri olabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III

D) II ve III E) I, II ve III

13. - 14. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

İnsanlık olarak beslenmeye dair bazı konularda başa dönme eğilimi gösterdiğimiz söylenebilir. Tahılları tüketme biçimimiz de bunlar arasında. Atalarımız milyonlarca yıl tahılları hiç işlemeden tüketti. Tahılları öğütmeyi öğrendikten sonra bile uzun süre tam tahıl ürünleri tüketmeye devam etti. Günümüzde büyük ölçüde terk etmiş olduğumuz bu alışkanlık şimdilerde sağlıklı beslenme konusunun en önemli başlıklarından biri. Tam tahıl ürünü, işlenmemiş tahıllarda bulunan bütün kısımları içeren yiyecekleri ifade ediyor. Endüstrileşmiş un değirmenlerinin gelişip yaygınlaşmasıyla tahıllardan yararlanma biçimimiz de önemli ölçüde değişti. Bu değirmenler tahılların kepeğini ve rüşeymini ayırarak beyaz un üretiyor. Bu un; çiğnenmesi daha kolay, hafif ve kabarık yiyeceklerin üretilmesine olanak sağlıyor. Bu ürünleri çok seviyoruz ancak rafine buğday unu üretimi, buğdaydaki B vitaminlerinin yarıdan fazlasını, E vitamininin % 90'ını, liflerin de neredeyse tamamını alıp götürüyor. Çok sayıda araştırma ise karbonhidrat kaynağı olarak tam tahıl tüketiminin sağlık üzerinde olumlu etkisi olduğunu gösteriyor. Ancak alınan karbonhidratların en az niceliği kadar niteliği de önemlidir.

13. **Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?**

A) En çok karbonhidrat, tahıllarda bulunmaktadır.

B) Sağlıklı beslenmek için tam tahıl tüketmek gerekir.

C) Kepekli undan yapılan ekmeğin besin değeri düşüktür.

D) İşlenmiş undan yapılan ürünler tahıl tüketimini artırmaktadır.

E) Tam tahıl tüketiminde alışkanlıklardan çok, sağlık kaygısı etkili olmaktadır.

14. **Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) İşlenmiş undan yapılan ürünler, tahılların en önemli besin değerlerinden yoksundur.

B) Günümüz insanının, atalarının beslenme biçimine yönelmesi tahıllarla sınırlı değildir.

C) Rafine undan yapılan ürünlerin görünüşü ve dokusu insanların hoşuna gitmektedir.

D) Rafine undan yapılan ürünlerin tüketiminin artması, sağlık sorunlarına yol açmaktadır.

E) Modern un değirmenlerinin kullanılmaya başlanması, tahılların sağlıklı tüketimini olumsuz etkilemiştir.

15. Türkçe ve edebiyat derslerinde karşılaşılan metinler hem dil bilincinin oluşması hem dille metne taşınan kültürel değerlerin sezilmesi hem de gerçekliğin edebiyattaki görünümünün fark edilmesinde önemli bir rol oynar. Dünyayı, hayatı ve insanı anlamanın ve sorgulamanın bir aracıdır onlar. Okunan hikâye, roman veya şiirler, başkalarını anlama ve dünyaya onların gözünden bakma becerisini geliştirir. Ancak bunların olabilmesi için öğrencilerin kitaplarda karşılaştıkları metinlerin çok iyi seçilmesi gerekir. ----. Bu yapıldığında o metinlerin dersin temel amaçlarından biri olan okuma alışkanlığı kazandırmanın önemli bir aracına dönüştüğü, çocukların zihinsel ve duygusal gelişimine katkı yaptığı görülecektir.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Çocuk kitaplarında başlangıçta kitabın içeriğinden çok, görselliğinin etkileyici olduğu gözden kaçırılmamalıdır

B) Çünkü öğrenciler karşılaştıkları metnin inceliklerini fark edebilmek için bir kılavuza gereksinim duyar ilk başlarda

C) Öğrenciler hiç kimsenin destek ve yönlendirmesine gerek kalmadan ders kitabına alınan metinleri anlamlandırabilir

D) Ders kitaplarında yer verilen metinlerin öğrencilerin duygu ve düşünce dünyasının şekillenmesinde kalıcı etkileri vardır

E) Öğrencilerin ilgilerini çekecek, onların gündelik hayatla bağ kurmalarını ve estetik bir zevk almalarını sağlayacak metinler alınmalıdır ders kitaplarına

16. **Muhabir:**

(I) ----

Öykü yazarı:

— Genellemeleri pek sevmem ama alışveriş listesi hazırlamadığımıza göre bundan kaçmak pek mümkün değil. Tamamen kurgusal bir metin üretseniz de sonuçta ortaya çıkan, neleri hayal ettiğiniz, hangi hayallerinizi kâğıda dökmeyi tercih ettiğinizdir. Hepsi bilinçaltınızın ürünüdür. Muhabir gazeteci bile olsanız kişiliğiniz bir şekilde kurduğunuz cümlelere sızar.

Muhabir:

(II) ----

Öykü yazarı:

— En başta annem… Her şeyi sorguluyor. Ben ne yaşamışım, ne acılar çekmişim? Merak etme, o kişiler ben değilim, desem de bir türlü anlatamıyorum bunu. O yüzden, çok istememe rağmen bir türlü anne-kız eksenli bir öykü yazamıyorum. İlişkimizi sorguladığımı zannedecek, gönül koyacak. Sadece o değil, etraftakiler de öyle zannedecek, bize değişik gözlerle bakmaya başlayacak. Sırf bu yüzden yaşlılık yıllarıma sakladığım konular var.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) I. Sanatsal metinlerin özelliklerinden birinin de duygusallık olduğu söylenebilir mi?
II. Öykülerinizi yazmadan önce yakın çevrenizden destek alıyor musunuz?

B) I. Objektifliğini kaybeden gazetecilerin inandırıcılıklarını yitirdiğini düşünüyor musunuz?
II. Öykülerinizde gözlemlerinize fazla yer vermeniz eleştiri konusu oluyor mu?

C) I. Edebiyatta en tarafsızlık gerektiren türün gazete yazıları olduğu görüşüne katılır mısınız?
II. Öykülerinizi yaşadıklarınız üzerinden kurgulamanız insanları tedirgin ediyor mu?

D) I. Her öykünün, yazarların yaşamından izler taşıdığını söylemek mümkün müdür?
II. Öykülerinizin, çevreniz tarafından sizinle ilişkilendirilmesi üzerinizde bir baskı yaratıyor mu?

E) I. Öykülerde gerçeklere sıkı sıkıya bağlı kalmanın kurguyu zedelediğini düşünüyor musunuz?
II. Kişilerinizi çevrenizden seçmenizin öykülerinizin kurgusallığını tartışılır hâle getirdiğini düşünüyor musunuz?

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Tüm dünyada en çok kullanılan enerji kaynakları arasında yer alan doğal gaz, fosil kaynaklı bir çeşit yanıcı gaz karışımıdır. Büyük bölümü, metan gazı adı verilen hidrokarbon bileşiğinden oluşur. Diğer bileşenleri; etan, propan, bütan gazlarıdır. Yakıt olarak önem sıralamasında ham petrol ilk, doğal gaz ikinci sıradadır. Doğal gazın, bir petrol türevi olduğu unutulmamalıdır. O da fosil kaynaklı, yanıcı bir karışımdır. Petrolün en önemli bileşenlerinden olan hidrokarbon, doğal gazı oluşturur. Dolayısıyla petrol rezervine sahip her bölge için doğal gaz kaynağının söz konusu olduğu söylenebilir. Hem kara hem de deniz canlıları milyonlarca yıl içinde fosilleşir. Bu kalıntılarda biriken mineral yağ, doğal gaza dönüşür. Benzer döngü petrolde de yaşanır. Eskiden bir enerji kaynağı olarak görülmeyen fakat bugün evlerde ve endüstride önemli bir yere sahip doğal gaz, yenilenemez enerji kaynakları sınıfında petrolden sonra ikinci sırada yer alır. Ancak petrol gibi o da sınırlı enerji kaynaklarından biridir.

17. I. Farklı kategorilerde yapılan sıralamada petrolden hemen sonra gelmektedir.
II. Kaynağı canlı yaşamı olduğu için insanlığın ilk yerleşim yerlerinde bulunmaktadır.
III. Oluşum biçimi, başka enerji kaynaklarıyla aynı bölgede bulunma olasılığının yüksek olduğunu göstermektedir.
IV. Yeni bir enerji kaynağı olarak ortaya çıkmasıyla petrol gibi enerji kaynaklarının kullanımı azalmıştır.

Bu parçada doğal gaz ile ilgili olarak yukarıdakilerden hangilerine değinilmiştir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

18. **Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi doğal gazın özelliklerinden biri değildir?**

A) Gazların karışımından oluşan bir enerji kaynağıdır.
B) Kullanımı son dönemde yaygınlaşan bir enerji kaynağıdır.
C) Gelecekte rezerv sıkıntısı çekilebilecek enerji kaynaklarından biridir.
D) Petrol gibi yer kabuğunun içindeki yanıcı gaz karışımı çeşitlerinden biridir.
E) Ham petrolün birtakım kimyasal işlemlerden geçmesiyle elde edilen bir enerji kaynağıdır.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Edebiyatın giderek ölmeye başladığına ilişkin sık sık kendini gösteren bir inanış vardır. Bütün dönemlerde, sürekli yinelenen, klasik savlardan biridir. Bu durum, seksenine merdiven dayamış edebiyatçılar için anlaşılabilir bir tutumdur belki. Çünkü onların, kendi dönemleriyle artçısı oldukları dönemlerin edebiyatına olan tutkuları, günün edebiyatından hoşnutsuzluğa yol açar ister istemez. Edebiyatta eski ustalar, yeni kuşaklarla birlikte edebiyatın değersizleştiğini düşünür. Onlara göre ne eskiden yazılan şiir ve şiirimizin ustalarının yanına yaklaşacak şairler vardır artık ne de öykücülüğümüzün büyük ustaları gibi öykü yazılmaktadır. Bizde bu eleştirel tutum sürekli dile getirilir ama bunun nasıl sağlanacağına ilişkin tek kelime edilmez. Oysa Batı kültüründe, bunu söyleyenler kendi inandığı yazınsal seçeneği ortaya koyar. Bu yüzden onların sözleri hep göz önünde tutulmuştur. "Yazılmadık ne kaldı insana dair?" sorusunu önemsemişler ve şunu söylemişlerdir: İnsanı, doğayı, duyguları kendinden önceki bütün yazarların gördüğünden bambaşka bir biçimde gören, gösteren ve anlatan yazarın yazdıkları değerli ve kalıcıdır.

19. **Bu parçadan**

I. Şair ve yazarlar, kendilerinden önceki eserlere karşı kendi dönemindeki eserleri yüceltir.

II. Usta sanatçıların hoşnutsuzluğunun temel nedeni, yaratıcılıklarını yitirmiş olmalarıdır.

III. Bilinen bir konuyu farklı açıdan yepyeni bir üslupla anlatmayı başaran sanatçılar ölümsüzleşir.

IV. Edebiyatta bugüne kadar her şeyin anlatılmış olması, özgün yapıtlar vermenin önünde bir engel değildir.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

20. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?**

A) Edebiyatın önemini yitirdiğine yönelik söylemlerin tarihi yeni değildir.

B) Yaşlı kuşaklar edebiyatın, gençlerin elinde etkisizleştiğini ileri sürer.

C) Bizde edebiyatı güç kaybetmekle eleştirenler, çözüm yolu önermezler.

D) Batı'da bir şeyin yanlış olduğunu söyleyenler, onun doğrusunu da söyler.

E) Yeniliklere uyum sağlamakta zorlananlar, edebiyatın güç kaybettiğini söyler.

Örnek Soru • 1

Özellikle ilgi duyduğum için sinema konusu üzerine çok düşünürüm. Bana göre, birisi bir ürün ortaya koyuyorsa ilk koşul ürünün teknik açıdan başarılı olmasıdır. Ancak ondan sonra ürünün sanat açısından iyi mi, kötü mü olduğu tartışılabilir.

Bu parçadaki düşünceye en yakın görüş aşağıdakilerden hangisinde vardır?

A) Yayımlanan romanlardan zaman ayırabildiklerimi ilk on sayfasına kadar okuyor, onları üç ana özellik olan dil, anlatım ve zaman bakımından değerlendiriyorum. Olmamışsa devamını okuma gereği duymuyorum.

B) Her kuşak, edebiyatı biraz daha çağdaşlaştırmıştır. Çünkü dünya değişirken edebiyat da değişir. Buna ayak uydurabilmek gerekir.

C) Bir dönemin sanatçıları güçlüyse oluşturdukları ürünler de yankı uyandırır, eleştirmenlerin süzgecinden geçerek edebiyat tarihindeki yerlerini alırlar.

D) Yazmaktan başka hiçbir şey düşünmedim ve kendimi geliştirmekten başka bir amacım olmadı hiç. Bu kadar çok ödül almamı buna borçluyum.

E) Yazmaya yeni başlayan bir insanın, beğendiği sanatçılara kurgu bakımından öykünmesi çok doğaldır. Önemli olan, yazdıklarının içerik bakımından yenilikler taşımasıdır.

(2013 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada geçen "birisi bir ürün ortaya koyuyorsa ilk koşul ürünün teknik açıdan başarılı olmasıdır... ondan sonra ürünün sanat açısından iyi mi, kötü mü olduğu tartışılabilir." sözlerinden yazarın, bir sanat eserinde tekniği önceliğini anlıyoruz. Teknik, sanat eserinde kullanılan anlatım yöntemlerinin hepsini kapsar. Bunu edebiyat için düşündüğümüzde dil, anlatım ve zaman; teknikle ilgili kavramlardır. A'daki cümleyi söyleyen kişi, teknik açıdan kusurlu bir yapıtı okumaya devam etmeyeceğini söylüyor. Bu görüş, parçadaki görüşe yakındır.

Cevap A

Örnek Soru • 2

Sanatçı, yaşama ilişkin bilgi edinme yükümlülüğü altındadır. Bu demektir ki yaşadığı zaman diliminde olup bitenlere kaç numaralı camlar gerekiyorsa o camların takılı olduğu gözlüklerle bakmalıdır. Bu zorunluluğun bilincine varamayan bir sanatçı, gerçek dünyayı ya bulanık görecek ya da hiç göremeyecektir.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada belirtilenleri destekler niteliktedir?

A) Avrupa tiyatrosunda natüralizm öncesi dönemde, yeni biçim ve üslupların denenmesine karşın artık çok değişen dünya, eski ölçütlere göre algılandığı için bir büyük bunalımın içine düşülmüştü.

B) James Joyce'un *Ulysses* örneğinde olduğu gibi pek çok yazar okunmak için değil, ünlü olmak ve incelenmek için yazıyor.

C) Sanatın tarihi, geleneksel biçimlere ve üsluplara neredeyse bütünüyle bağlı kalarak yeni olabilmiş sanatçıların öyküleriyle doludur.

D) Franz Kafka'nın yüz yıl sonra da ününü koruyup geleceğe kalacağını öngörmek için onun yaşadığı zamanın şartlarını göz önünde bulundurmaya gerek yoktur.

E) Bir yazar, anlatacaklarını değiştirmeden olduğu gibi dile getirirse yazar değil, gazeteci ya da politikacı olur.

(2012 - ÖSYM)

Çözüm

Parçada "sanatçının, yaşadığı zaman diliminde olup bitenlere kaç numaralı camlar gerekiyorsa o camların takılı olduğu gözlüklerle bakması gerektiği, bunu yapamadığı zaman dünyayı ya bulanık görecek ya da hiç göremeyeceği" söyleniyor. A seçeneğinde "yeni biçim ve üslupların denenmesine karşın artık çok değişen dünya, eski ölçütlere göre algılandığı için bir büyük bunalımın içine düşüldüğünün" söylenmesi, bu düşünceyi destekler niteliktedir. Çünkü zamana uygun gözlüklerle bakılamamıştır.

Cevap A

43. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 20 dakikada çözünüz.

1. Bilimsel çalışmalara göre, görsel algı sırasında beynin dil ile ilgili kısımları etkinleşiyor. Bu konu üzerinde çalışan bir grup araştırmacı, seçtikleri kişilere gösterdikleri farklı görüntülerdeki çeşitli nesnelerin isimlerini söyleyip gözlerinin hareketlerini teknolojik cihazlarla takip etti. Bir insanın gözlerinin belirli bir nesneye odaklanması yaklaşık 200 milisaniye sürdüğü biliniyordu. Ancak deneyler sırasında insanların isimlerini duydukları nesnelere odaklanmasıysa telaffuz tamamlandıktan sonra, ortalama olarak 145 milisaniye sürdüğü saptandı. Bu durum insanların kelimenin tamamını değil, henüz ilk hecelerini duyduktan hemen sonra gözlerini odaklamaya başladığını gösteriyor.

Bu parçada anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Görsel algısı yüksek kişiler yabancı bir dili daha çabuk öğrenir.

B) Nesnelerle sözcük arasında bağ kurmak, kişinin dil yeteneğini geliştirir.

C) Görsel ögeler, kendileriyle ilgili sözcüklerin kolay anımsanmasını sağlar.

D) Kişinin sözcükle nesne arasında kurduğu ilişki nesneyi algılama hızını artırır.

E) Nesnelerin görsel olarak algılanması, diller arasındaki ayrımı ortadan kaldırır.

2. Zekâ, kimimizde düşük kimimizde yüksek de olsa hepimizin sahip olduğu bir yetenek, ortaya çıkarılıp kullanılması gereken bir güçtür. Doğru çevre ve doğru eğitimle desteklenerek şekillendirildiğinde pek çok şeye öncülük edebilecek dinamik bir yapıdır. Uzmanlar zekânın çan eğrisi şeklinde dağıldığını, dolayısıyla bu dağılımda uçların bulunduğunu söyler. Bu bakış açısına göre çan eğrisinin sol tarafında toplumun %2,14'ünü oluşturan zihinsel engelli bir kesim varken sağ taraftaki %2,14'lük dilimde ise üstün zekâlı bireyler yer alır. Bu mantığa dayanarak her yüz çocuktan ikisinin üstün zekâlı olduğunu söylemek mümkündür ancak o dilim içinde yer alan çocukları fark etmek, tanılamak göründüğü kadar kolay değildir.

Bu parçadan hareketle zekâ ile ilgili aşağıdakilerin hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Birtakım araçlarla geliştirilmesinin mümkün olduğu

B) Herkeste belli ölçüde bulunan bir potansiyel olduğu

C) Soyut niteliği yüzünden kişide ne ölçüde bulunduğunu tespit etmenin zor olduğu

D) Toplum içinde ileri düzeyde zeki olan çocukların saptanmasına yönelik güçlüklerin olduğu

E) Toplumsal dağılımında en düşük ve en yüksek değerlere sahip olanlar arasında eşitlik olduğu

3. (I) İnsanın yüreğine bilim yapma ateşini düşüren ilk şey, doğadaki olayların belli aralıklarla tekrarlandığını gözlemlemesidir. (II) Güneş'in her sabah doğup akşam batması, Ay'ın belli aralıklarla benzer şekiller alması ve mevsimlerin aynı sırayla yaşanması insanoğlunun dikkatini çekti. (III) Güneş'in gökyüzünde arka plandaki yıldızlara göre hareketini gözlemleyip bir konumdan çıkıp yine aynı konuma geri gelmesi yani döngünün tamamlanması için geçen süreye yıl adı verildi. (IV) Güneş, Dünya'nın etrafında dönüyor diye düşünülse de döngünün tamamlanması için geçen süre, Dünya'nın Güneş etrafında turunu tamamlaması için geçen süreye eşitti. (V) Gözlemler derinleştirilince bir yılın 365 günden biraz fazla olduğu anlaşıldı ve o farkın takvim hesabına aktarılması çabaları başladı.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Güneş'in her sabah ufukta nereden doğduğunu işaretlemeye başlayan insanlar, bu işaretlerin belli bir döngü içinde gidip geldiğini fark etti." **cümlesi getirilebilir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. İnsanın hayatındaki önemli her şey, hep bazı zamanları bekliyor. Eleştiri için de böyle olmuştu. Uzun bir okuma döneminden sonra eleştiri yazmaya başladım. Şimdi onca eleştiri ve deneme kitabından sonra romana geldi sıra. Çok çalışmak zorunda kaldığım için yakınlarıma, yazmak istediğim kitabı yazamadan gideceğim bu dünyadan, diyordum hep. Sonunda o zamanı ayırdım, her gün çalışarak iki buçuk yıl geçirdim ve bu roman çıktı ortaya. Demek ki zamanı yeni gelmişti. İkinciyi de yazmaya başladım çünkü.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisine cevap olarak söylenmiştir?

A) Roman yazmaya başlamakta biraz geç kalmadınız mı?

B) Roman yazmaya başlamanızda çevrenizin etkisi oldu mu?

C) Yazma konusunda çekingen davrandığınızı söyleyebilir misiniz?

D) Uzun bir aradan sonra yeniden roman yazmaya nasıl karar verdiniz?

E) Roman yazmaya başlamadan önce uzun bir hazırlık dönemi geçirdiniz mi?

5. (I) Hayvan derilerinin endüstride verimli bir biçimde kullanılması, iyi işlenerek kaliteli deri elde edilmesiyle mümkündür. (II) Kaliteli bir deri elde edebilmek için, kireçleme ve tüyleri temizleme işleminden önce derilerin iyice ıslatılması gerekir. (III) Ancak bazı durumlarda deriyi ıslatma işlemi hem çok zor hem de zaman kaybettirici olabilir. (IV) Post ve derinin kollajen lifleri arasında bulunan protein ve yağlar, deri tabaklanmadan önce mümkün olduğunca temizlenir. (V) Deriyi oluşturan liflerin arasını kapatan proteinler proteaz enzimiyle temizlenerek derinin, suyu çok daha rahat ve çabuk emmesi sağlanır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. (I) Hint Okyanusu'nun güneybatısında yer alan dünyanın dördüncü büyük adası Madagaskar, yeryüzünde dinozorların hüküm sürdüğü dönemlerde Afrika ana karasından kopmuştu. (II) Çevresindeki kıtalardan uzak, tek başına duran Madagaskar, kıtayla bağlantısının kalmaması sayesinde benzersiz bir bitki ve hayvan çeşitliliğine ulaştı. (III) Madagaskar, adanın simgesi olan "lemur"dan değerli kürkü nedeniyle soyu tükenme tehlikesi yaşayan "fossa"ya, yağmur ormanlarından dikenli türlerin baskın olduğu bitkilere kadar sıra dışı bir biyoçeşitliliğe sahip. (IV) Madagaskar; üzerinde yaşayan endemik türlerin çokluğuyla dikkat çekici olduğu kadar, birçok türün yokluğuyla da sıra dışı bir yer. (V) Birçok bitki ve hayvan türü, yanı başındaki Afrika kıtasında olanca çeşitliliğiyle yaşamlarını sürdürürken aradaki deniz nedeniyle Madagaskar'da yaşamıyor. (VI) Afrika'da yoğun olarak varlığını sürdüren antilop, fil, deve, zebra, zürafa, aslan, sırtlan, çita gibi büyük memelilere Madagaskar'da rastlanmıyor.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

7. Sergileri takip etmek beni çok heyecanlandırıyordu. Yaptığım şey, salon solan gezmek ve not tutmaktan ibaretti. Bir tür gezi hatırası niteliğindeki bu notların, zamanla derinleşip daha derli toplu bir hâlde yazılara dönüşmesiyle blog hayatım başlamış oldu. Stratejik olarak üzerine düşünülmüş bir çaba değildi, hayatın akışı içinde kendiliğinden gelişti. Eserleri inceledikçe, eser ve sanatçıların üretim pratikleri konularında donanım kazandıkça benim bildiklerimi daha geniş kitlelerin de bilmesi gerektiğine yönelik dürtü harekete geçirdi beni. Dergi ve gazete maceram böyle başladı. Elbette en büyük pay, beni olumlu yorumlarıyla devamlı motive eden okuyucularım diyebilirim. Geldiğim noktada her gün yeniden anlıyorum ki yorumlarımı yazıya döküp sanatseverlerle paylaşmanın keyfi, okunduğunuzu bilmekle perçinleniyor.

Bu parçada aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

A) Yazmaya nasıl karar verdiniz?

B) Okuyucu tepkilerini önemsiyor musunuz?

C) Yazılarınız, planlanmış bir sürecin ürünü müydü?

D) Gezdiğiniz sergilerde sizi en çok etkileyen neydi?

E) Yazılarınız, birikimlerinizi paylaşma isteğinden mi doğdu?

8. I. Vücudumuzun o bölümündeki hücreler, uyarıları elektrik sinyaline dönüştürüp beyne iletir.

II. Düştüğümüzde, derimiz çizildiğinde ya da yandığında zarar gören dokulardaki sinir hücreleri uyarılır.

III. Sinir hücrelerinin bulunmadığı o bölgeler, ölü hücrelerden meydana gelen ve bir tür protein olan keratinden oluşur.

IV. Ancak vücudumuzun neredeyse tüm bölümlerinde milyarlarca sinir hücresi varken saçlarımız ve tırnaklarımızda sinir hücresi yoktur.

V. Bu iletim sonucunda acı ve ağrı hisseder, dokunduğumuz ya da yediğimiz şeylerin sıcak veya sert olup olmadığını anlar, kaslarımızı kasarak duruma uygun tepkiler veririz.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. "Şarkısını, tüyler ürpertecek kadar ürkütücü ve kötü niyetli bir kahkahayla bitirmişti. Tiyatro salonundaki izleyiciler beyinlerinden vurulmuşçasına kımıldamadan oturuyorlardı. Kesinlikle abartmıyorum ama herkes dakikalarca hiçbir ses çıkarmadan ve kımıldamadan oldukları yerde duruyordu. Sanki üzerlerine yoğun ve ağır bir sıvı dökülmüştü de onlar bu sıvının yükü altında boğulmuşlardı. Küçük burjuvaların soluk yüzlerinden korku ve endişe okunuyordu." diye betimler Maksim Gorki, Fyodor Chaliapin'in bir gösterisini. Bu olay, ----. Kulağımızda yankılananlar, benliğimizi esir alır; tüylerimiz diken diken olur; Maksim Gorki'nin betimlediği gibi donakalırız.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) sanatın sınıf ayrımını ortadan kaldırma işlevini açık biçimde ortaya koyar

B) tiyatronun, insanı insana anlatan çağlar üstü bir sanat olduğunun kanıtıdır

C) sanatsal yaratılardaki biçim-içerik uyumunun en güzel örneklerinden biridir

D) duygusal içerikli yapıtların etkisini uzun süre devam ettirdiğini düşündürür insana

E) insanın sesiyle izleyenler üzerinde ne denli büyük bir etki yaratabildiğini açıkça gösterir

10. Kurtuluş Savaşı'nın kahraman pilotlarından Vecihi Hürkuş 1914 yılında Türk havacılığının büyüklüğünü göstermek için İstanbul'dan Kahire'ye yapılan uçuşta Fethi, Nuri ve Sadık beylerin şehit olmalarından çok etkilenmiş ve Türk havacılığını yükseltmek için tayyareci olmaya karar vermiştir. Geçirdiği kazaya rağmen tayyarecilikten yani pilot olmaktan vazgeçmemiştir. Bu karar onu tam elli yıl göklere bağlamıştır. I. Dünya Savaşı yıllarında Kafkas Cephesi'nde bir Rus uçağı düşürerek ilk uçak düşüren tayyareci olmuştur. Uluslararası Havacılık Organizasyonu tarafından dünyada pilotluğu 50 yılı aşan ilk Türk pilot olarak ödüllendirilmiştir. 1916-1967 yılları arasında, toplam 102 ayrı model uçak kullanan ve havada 30.000 saat geçiren tek pilottur. Pilotluğu bıraktıktan iki yıl sonra Türk Hava Kurumunun tarihini yazarken hayata gözlerini yummuştur.

Bu parçadan Vecihi Hürkuş ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Farklı cephelerde görev yaptığı
B) Havacı olmaya nasıl karar verdiği
C) Kendi alanında bir rekorun sahibi olduğu
D) Tamamlanamamış bir çalışmasının olduğu
E) Dünyada en uzun süre pilotluk yapan kişi olduğu

11. Her konuda ve çok bilgi edinme isteği, üstün zekâlı ve yetenekli çocukların en büyük itici gücüdür. Öğrenmeye karşı dinmek bilmeyen bir merakları vardır. İlgi alanları çok geniştir. Bazen bu durum ebeveynler tarafından "maymun iştahlılık" olarak görülür. Oysa denemeyen çocuk, gerçekten neyi sevdiğini bilemez; bu nedenle onlarınki daha çok deneyimlemekle ilgilidir. Onları motive eden şeylerden bir tanesi de "zorlanma derecesi"dir. Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar, çözemedikleri bulmacalarla uğraşmayı sever çünkü onlarla uğraşmanın kendilerini geliştirdiğini bilirler.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi üstün zekâlı ve yetenekli çocuklarda görülen özelliklerden biri değildir?

A) Öğrenme motivasyonları oldukça yüksektir.
B) Yeteneklerini ortaya çıkaramadıklarında mutsuz olurlar.
C) Kendilerini zorlayarak potansiyellerini ortaya çıkarmak isterler.
D) Kendilerine en uygun olanı belirlemek için birçok şeyi deneyimlerler.
E) Birçok konuya ilgi duymaları çabuk karar değiştirdikleri yönünde bir izlenim doğurur.

12. Bir su molekülüne yakından bakıldığında kolları arasında yaklaşık 105 derecelik açıya sahip V harfine benzer bir şeklin olduğu görülür. Su molekülleri yan yana geldiğinde elektrostatik anlamda yakınlaşıp negatif ve pozitif bölümler birbirini çeker, hidrojen bağı adı verilen görece kuvvetli bu etkileşimle birbirlerine tutunmaya çalışır. Su ısıtıldığında taneciklerinin kinetik enerjisi arttığından molekülleri bir arada tutan hidrojen bağının oluşum oranı azalır. Sıcak su, tanecikleri daha bağımsız hareket edebilen, akışkan bir sıvıya dönüşür. Sıcaklıkla birlikte akışkanlıkta meydan gelen değişim, gözle ayırt edilebilecek ölçüde değildir. Sıcak su kütlesi akarken soğuk suya kıyasla daha küçük kümeler hâlinde yüzeye çarptığı için çıkan sesler arasındaki fark kolaylıkla algılanabilir. Türdeş bardaklara farklı sıcaklıklarda suları doldururken ya da banyoda duşa girmeye hazırlanırken akan suyun ısındıkça sesinin değiştiği hissedilir.

Bu parçaya göre sıcak su ile soğuk suyun çıkardığı sesin farklı olmasının gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Su moleküllerinin bir maddeye temas ettiğinde parçalanması
B) Soğuk suyun sıcak suya göre daha hızlı akma özelliğine sahip olması
C) Suyun döküldüğü kap veya ortamdaki sıcaklık değerlerinin farklı olması
D) Su molekülleri arasındaki etkileşimlerin sıcaklık değişimi sonucu farklılaşması
E) Suyun bulunduğu kabın su moleküllerini ayrıştırmada farklı özellikler göstermesi

13. Boston'da yapılan bir çalışmada, yaşları 8 ila 11 arasında değişen üç grup çocuk karşılaştırılmış. Kötü bakım evlerinde kalan kimsesiz çocukların beyinlerinin manyetik rezonans görüntüleri incelendiğinde, korteks bölümündeki gri maddenin, ailesiyle, kaliteli bir bakım evinde veya koruyucu aile yanında yaşayanlarınkinden önemli ölçüde küçük olduğu saptanmış. Beyaz madde hacminin de ailesiyle yaşayan çocuklarınkinden az olduğu tespit edilmiş. Daha kaliteli bir bakımevinde ya da koruyucu aile yanında kalan çocukların beyinlerinin beyaz madde hacminin ise ailesiyle yaşayan çocuklarınkinden farksız olduğu görülmüş. Beyindeki bağlantılar için gerekli olan beyaz madde, zaman geçtikçe daha yavaş gelişiyor ve koşulların iyileştirilmesinden olumlu etkileniyor. Uzmanlar, çocukların ilk iki yılının hassas bir dönem olduğunu, bu dönemde koruyucu bakım altında olmasının bilişsel gelişimlerine çok fazla olumlu etkisi olacağını, beyin gelişimi açısından daha iyi sonuçlar alınacağını vurguluyor.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Çocukların beyin gelişimlerinde büyüdükleri ortamın etkileri somut olarak görülebilmektedir.

B) Çocukların zekâsal gelişiminde genetik faktörler öne çıktığı için ailenin etkisi ilk sırada yer almaktadır.

C) Çocukların zihinsel gelişimleri açısından en önemli dönem olan 0-2 yaş aralığında, koruyucu aile yanında büyümesi çok önemlidir.

D) Çocukların yaşadığı koşulların erken dönemde iyileştirilmesi, beyinlerindeki beyaz madde hacminin daha fazla artmasını sağlamaktadır.

E) Çocukların yaşam koşullarını iyileştirmeye dönük müdahaleler, beyinsel gelişimleriyle ilgili olumsuzlukları kısmen de olsa tersine çevirebilmektedir.

14. Hubble Uzay Teleskobu, 1990'da yörüngeye yerleştirilmesinden bu yana gök biliminde devrim niteliğindeki keşiflere temel oluşturmuş büyük bir uzay gözlemevidir. Bilim insanları Hubble'ı, gezegenlerin yanı sıra şimdiye kadar görülebilmiş uzak yıldızlardan ve galaksilerden bazılarını gözlemlemek için de kullandı. Hubble'ın ortaya koyduğu bilimsel veriler, her yıl milyonlarca öğrencinin ders kitaplarına, müzelere ve dünya çapında basın organlarına konu oldu. Hubble'ın görüntüleri dans, müzik, sinema ve moda alanlarında da gözle görülür etkiler bıraktı. Hubble'ın gözlemleri aynı zamanda öngörülebilir şekilde tutarlıdır. Görüş şartları günden güne ya da yörüngeden yörüngeye farklılık göstermez. Bu sayede gök bilimciler bir hedefe her seferinde aynı kalitede görüntü elde edebileceklerini bilerek yaklaşma şansını yakaladılar. Bu optik kararlılık, gök cisimlerinin minik hareketlerini ya da başka küçük değişimlerini belirlemek açısından da son derece önemli.

Bu parçadan Hubble Uzay Teleskobu ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Uzayda yeni gezegenlerin saptanmasını sağladığı

B) Gönderdiği görüntülerin sanat dünyasında kullanıldığı

C) Görüş ve gözlem yeteneğinin koşullara göre değişmediği

D) Astronomi alanında çığır acıcı gelişmelere kaynaklık ettiği

E) Sağladığı görüntü ve bilgilerin eğitim sisteminde kullanıldığı

15. - 16. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Dünya çapında otuzun üzerinde dile çevrilen Blake Crouch'u aynı adla diziye uyarlanan kitabı *Wayvard Üçlemesi* ve uluslararası ilgi gören kitabı *Karanlık Madde*'yle tanıyoruz. Yazarın *Sahte Bellek* romanı da Türk okuyucusuyla buluştu. Kılçıksız dili, etkileyici olay örgüsüyle tadının damağınızda kalacağı bir roman bu. Yazar, hiçbir zaman var olamamış hayatı, var olanla harmanlayarak çözülmesi güç bir düğüm oluşturmuş. Hiç bilmediğiniz yerlerin özlemiyle yaşamadığınız hayatın anılarını aynı anda hayal etmek gibi bir şey bu. Bir sabah uyandığınızda işiniz, eşiniz, çocuklarınızla ilgili tüm anılarınızın sahte olmasına ve bu sahte anıları tüm netliğiyle hatırlamanıza sebep olan bir sendromun etrafında şekilleniyor. Romanda bu gizemli hastalıkla ilgili sır perdesini aralamada dedektif Barry Sutton'a eşlik ediyoruz. Çoğu okurun bir seferde, elinden bırakamadan bitirdiği *Sahte Bellek*'in sayfalarını çevirirken hem sonuna erişip gizemi çözmeyi istiyorsunuz hem de sonsuza kadar sürmesini istediğiniz, tansiyonu yüksek bir olay zincirinin izleyicisi hatta üyesi oluyorsunuz.

15. Bu parçadan hareketle *Sahte Bellek* ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Gizemli bir hastalığa yakalanan bir dedektifin içsel yolculuğundan oluşmaktadır.

B) Asıl başarısı, gerçekleri büyülü bir atmosfer içinde anlatmasından kaynaklanmaktır.

C) Geçmişe hayalî bir yolculuk yapan bir aile üyelerinin içsel çatışmalarını konu almaktadır.

D) Her sayfada artan gerilim dozu, bir oturuşta bitirilmesini sağlayan en büyük etkenlerdendir.

E) Olayların gizeminin bir türlü çözülememesi, okurun başlangıçtaki yargılarının değişmesine yol açmaktadır.

16. Bu parçadan hareketle *Sahte Bellek* ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Hayalî ögelerle gerçeklerin iç içe verildiği

B) Akıcı ve sürükleyici bir anlatımının olduğu

C) Karakterleri psikolojik derinlikleriyle yansıttığı

D) Çevrildiği diller arasında Türkçenin de yer aldığı

E) Okura olayların bir parçası olma duygusu yaşattığı

17. - 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) Yazmaya başlamadan önce aklınıza takılan başka bir şey varsa önce gidip o işi hâlledin ki sözcükler aklınıza takılan şeye takılmasın. (II) Ortak aklın çayırlarından gelen sesler çoğu zaman size sizin sesinizmiş gibi görünür; ayıklayın onları, hiçbirine kulak asmayın, kendinizi dinleyin. (III) Yazdıklarınızı sadece en çok sevdiğiniz yazar okuyacakmış gibi yazmak; metnin fazlalıklarını atmanın, ağırlıklarından kurtarmanın en iyi ve basit yöntemidir. (IV) Eğer kendinizi makul biri olarak hissediyorsanız yazmayın, yazmak için kendinizi ya hiç ölçeğinde küçük ya da her şeye hükmedecek kadar büyük hissetmelisiniz. (V) İyi bir şeyler yazmak istiyorsanız yazma sürecinde kendinizi okurlarınızın, dostlarınızın, ailenizin, eleştirmenlerin, yayınevinin, toplumsal kuralların kısaca her şeyin denetiminden kurtarın.

17. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. cümlede, yazmayı engelleyici meşguliyetlerden kurtulmak gerektiği vurgulanmıştır.

B) II. cümlede, çoğunluğun görüşlerine uymak yerine iç sese kulak vermek gerektiği vurgulanmıştır.

C) III. cümlede, yazıyı gereksiz unsurlardan arındırmanın bir yolundan söz edilmiştir.

D) IV. cümlede, olayları abartarak vermenin yazının etki gücünü artırdığı söylenmiştir.

E) V. cümlede, yazmanın kişinin kendisini özgür hissetmesiyle yapılan bir eylem olduğu ifade edilmiştir.

18. Bu parçadan aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılamaz?

A) Yazmak, sıradan kişilerin yapabileceği bir iş değildir.

B) Zihinsel dinginlik, yazının niteliğini artırıcı bir faktördür.

C) Büyük yazarlara öykünmek, yapıtların sanatsal niteliğini artırır.

D) İnsan, herkes tarafından kabul edilmiş görüşlere yakınlık duyar.

E) Çevre baskısı, yazarın yaratıcılığını ve nitelikli yapıtlar vermesini engeller.

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Titanik, okyanusu geçmek için yapılan lüks gemiler arasında en mükemmeli olarak sunulmuştu kamuoyuna. Tekne gövdesi 16 su geçirmez bölüme ayrılmıştı ve çift tabanlıydı. Bu bölmelerin dördünün suyla dolması hâlinde bile gemi su üstünde kalabileceği için Titanik'e batmaz gözüyle bakılıyordu. New York'tan Southampton'a yaptığı ilk yolculuk sırasında Titanik, buz dağlarıyla dolu bir rotada ilerliyordu. Saatte 22 mil hızla ilerleyen geminin buz dağlarından korunmak için başvurduğu çareyse güvertede bekleyen nöbetçilerdi. 14-15 Nisan 1912 gecesi gemi, Newfoundland'ın 640 km açığındayken bir buz dağına çarparak battı. Bu kaza hakkında birçok yazılar yazıldı, filmler çekildi. Bununla birlikte Titanik'in batışının ardından gemiler için alınan bir dizi önlemden biri de güvertede bekleyen bir nöbetçiden daha güvenli bir erken uyarı sistemi geliştirilmesiydi. Birinci Dünya Savaşı'ndan hemen önce gemilerde kullanılmaya başlanan bu sistem, "sonar"dı. İngilizce, "sesle seyir ve uzaklık saptama" kelimelerinin kısaltması olan sonar, bir süre sonra patlak veren savaşta düşman gemilerinin yerini saptamakta da kullanıldı.

19. **Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

A) Başarılı olmanın iki temel şartından biri çalışmak, diğeri şans faktörüdür.

B) Bazı felaketlerin gerisinde aşırı öz güvenin neden olduğu yanılgılar yatmaktadır.

C) Büyük felaketler belli alanlarda gelişimi hızlandırırken belli alanlarda yavaşlatmıştır.

D) Bilimsel gerekçelerden yoksun olan iddialı söylemler bir gün mutlaka geçerliliğini yitirir.

E) Geliştirilen araçların yeterince test edilmeden hizmete alınması büyük kazalara yol açmıştır.

20. **Bu parçadan hareketle aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?**

A) İnsanoğlu, aynı felaketi tekrar yaşamamak için çareler aramıştır.

B) Sanatın ilgi alanlarından biri, insanlık tarihinde yaşanan dramlardır.

C) Bilim adamlarının iyi niyetle yaptığı buluşlar, kötü amaçlar için kullanılmıştır.

D) Bazı bilimsel gelişmelerin temelinde insanlık tarihinde yaşanan felaketler yatar.

E) Bilimin işlevi; karşılaşılan sorunları çözmek, yaşamı daha güvenli hâle getirmektir.

Örnek Soru

Muhabir:

(I) ----

Yönetmen:

— Sinema gerçek hayattan alınmış formlarla uğraşıyor, onları işliyor. Film yönetmeninin uğraşı, bana beyaz perdede yeni bir hayatın doğmasıyla bağlantılı olarak yaratma eylemini hatırlatıyor. Sinemanın bu yönünü diğer sanat dallarına göre daha olağanüstü buluyorum.

Muhabir:

(II) ----

Yönetmen:

— Aralarında bir bağlantı olduğu aşikâr çünkü filmlerimdeki üç karakter hayatlarındaki dönüm noktalarında analiz ediliyor. Kahramanların üçü de inançlarından vazgeçmiyor, kendilerine sadık kalıyorlar. Bu anlamda bu üç kahraman yani İvan, Rublev ve Kris bir bütün oluşturuyor.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) I. Müzik ve resim çalışmalarınızı yarıda bırakıp sinemaya yönelmeniz nasıl karşılandı?

II. Filmlerinizdeki üç oyuncunun benzer özelliklere sahip olmasıyla neyi amaçladınız?

B) I. Sinemaya ilginiz ne zaman ve nasıl başladı, sinemanın yaşamınızdaki yeri nedir?

II. Filmlerinizde erkek karakterlerin psikolojisine ağırlık vermenizin nedeni nedir?

C) I. Sinemanın sizin için ifade ettiği anlamı biraz açar mısınız?

II. Karakterlerinizi sinemaya aktarırken ilham aldığınız film karakterleri var mı?

D) I. Sinemaya yönelerek film yapmaya başlama gerekçeniz neydi?

II. Filmlerinizin üç kahramanı arasındaki ilişkinin niteliği hakkında neler söyleyebilirsiniz?

E) I. Filmlerinizdeki hikâyelerin gerçekçi olmasını neye bağlıyorsunuz?

II. İnsan yaşamının açmazlarını Ivan, Rublev ve Kris karakterleri üzerinden verme fikri nasıl ortaya çıktı?

(2019 - ÖSYM)

Soru Çözdüren Teknik

Diyalog soruları, ÖSYM'nin son yıllarda sormaya başladığı soru tiplerindendir. Bu tür sorular uzun olsa da cevaba ulaşma açısından avantajlıdır. Çünkü iki soruya verilmiş iki cevap söz konusudur. Bir soru, cevap açısından diğer soruyu doğru tespit edip etmediğimiz konusunda sağlama yapma olanağı sunmaktadır. Soru çözülürken cevaplardan biri okunmalı, o metinde anlatılmak istenen düşünce soruya dönüştürülmeli, diğer metinde aynı yöntem izlenerek tahmin edilen sorulara en uygun soruların yer aldığı seçenek aranmalıdır.

Çözüm

Yönetmen, ilk soruya verdiği cevapta sinemanın kendisine yaratma eylemini hatırlattığını, bu yönüyle sinemayı diğer sanatlara göre daha olağanüstü bulduğunu anlatıyor. Biz buradan yönetmenin sinemaya niçin yöneldiğini açıkladığı sonucunu çıkarabiliriz. D'deki "Sinemaya yönelerek film yapmaya başlama gerekçeniz neydi?" sorusu bu anlamı ifade ediyor.

Yönetmen, ikinci soruya verdiği cevapta filmdeki üç karakterin yani İvan, Rublev ve Kris'in arasındaki ilişkiden söz ediyor. Üçünün de inançlarından vazgeçmediğini, kendilerine sadık kaldıklarını anlatıyor. O zaman yönetmene sorulan ikinci soru, filmdeki üç kahramanın ilişkisine yönelik olmalıdır. D'deki "Filmlerinizin üç kahramanı arasındaki ilişkinin niteliği hakkında neler söyleyebilirsiniz?" sorusuyla kastedilen tam da budur.

Cevap D

44. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 20 dakikada çözünüz.

1. ----. Paul Bowles, o yazarlardan biridir. Türkçeye henüz çevrilen bir romanı yoktu ama ünlü İtalyan yönetmen Bernardo Bertolucci'nin *Çölde Çay* filmi sayesinde başyapıtı *Esirgeyen Gökyüzü*'nün konusunu bilmeyen kalmamıştı. Belki de filmi sayesinde önce *Esirgeyen Gökyüzü* yayımlandı Türkçede, ardından da *Yükseklerde*... Ancak Paul Bowles'un romanları Bertolucci'nin filmi kadar ses getirmedi. Öyle ki *Yükseklerde*, ikinci baskısını neredeyse çeyrek asır sonra geçtiğimiz ay ancak yapabildi. *Esirgeyen Gökyüzü* ise o şansı henüz bulmuş değil. Umarım, ilk kez Türkçeye çevrilen *Yağsın Yağmur* sayesinde Paul Bowles, yıllardır yaşadığı şansızlığı yener.

Bu parçanın başına düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Bazı yazarların adları, romanlarından önce ulaşır farklı kültürlere

B) Bir romanın başka ülkelerde bilinip okunması yazarın farklı kültürlerde tanınmasını sağlar

C) Romanlarının çevirisi yerine uyarlamalarının okunmasından üzüntü duymayan bir yazar yoktur

D) Bir yazarın, romanlarından ziyade romanlarının sinema uyarlamaları sayesinde tanınması büyük bir talihsizliktir

E) Sinemanın, romanların yaşam süresini uzatan özelliği pek çok yazarın ilgisini bu sanata çevirmesini sağlamıştır

2. Montaigne, kurucusu olduğu tür için "deneme" kelimesini kullanmamış. O, Fransızca "essai" demiş. Deneme kelimesi Nurullah Ataç'tan yadigâr bize. Ondan önce "bend", "kalem tecrübesi" gibi terimler kullanılmış, zamanla "denemek" fiilinden türeyen "deneme" terimi yerleşmiş. Deneme türü için tercih edilen kelimeler bir kolaylık vadediyor sanki. Ne yazsan olur yeter ki "dene" der gibi bir algısı var. Sen yazadur kalemin yaza yaza tecrübe kazanır nasılsa rahatlığı veriyor insana. Ne yazsan uyar diyebileceğimiz bir türe dönüşüyor deneme. Oysa deneme tam tersine, hayatla sınanmış, o birikimi elde etmek için bedel ödenmiş bir yazı türüdür; ----. Bu anlayışla yazılanlara deneme yerine "değini" demek gerekir bence.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) görüşlerin kendi içinde tutarlı olması, nesnel verilerle desteklenmesi şarttır

B) bu türün amacı okura bilgi vermenin yanında onu belli bir dünya görüşüne yöneltmektir

C) yazarın dile getirdiklerinin deneyim ürünü olduğunu sanmak, bu türün özüne aykırıdır

D) rastgele izlenimlerle yazılan savruk yazılara "deneme" demek, bu türe yapılabilecek en büyük kötülüktür

E) yazardan somut bilgiler vermesini, bir konuyu detaylıca anlatmasını beklemek bu türü hiç anlamamaktır

3. (I) Tüm dünyada en çok kullanılan madenlerden biri olan kömür, bitkisel kökenli organik maddeler ve inorganik bileşenlerden meydana gelen tortul bir kayaçtır. (II) Bataklıklarda, bitki ve ağaç kalıntılarının üst üste yığışarak çökelmesi ve sıkışmasıyla milyonlarca yıllık bir süreç içerisinde oluşur. (III) Basınç ve çökelme gibi fiziksel; ısı, bozulma ve dönüşme gibi kimyasal olayların yaşandığı bu sürece kömürleşme süreci denir. (IV) Kömürleşme süreci, elde edilen kömürün sertlik ya da yumuşaklığını belirleyen önemli bir faktördür. (V) Kömürlerin bünyesinde bulunan kil, silt ve kum gibi maddelerin yanı sıra inorganik maddeler de kömür kalitesini doğrudan etkiler.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. (I) Geçmişi MÖ 600'lü yıllara kadar dayanan madenî paralar, geçmişte altın ve gümüş gibi değerli madenlerden üretiliyor ve dövülerek şekillendiriliyordu. (II) Zamanla ticaretin gelişmesine bağlı olarak madenî paraya talebin artması, darphanelerin daha hızlı üretim yapmasını zorunlu hâle getirdi. (III) Bu durum, sahte veya kenarları yontulmuş -kalpazanlar madenî paraların kenarlarını yontarak değerli madenlerden küçük miktarlarda çalıyordu- paraların fark edilmesini zorlaştırıyordu. (IV) Sorunun üstesinden gelmek için geliştirilen yöntemlerden biri madenî paraların makineler kullanılarak üretilmesiydi. (V) Makinelerle hem çok düzgün dairesel paralar üretildi hem de paraların kenarlarının yontulmasını engellemek için paraların kenarları tırtıklı hâle getirildi.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Üretim elle yapıldığı için bu süreçte şekli çok düzgün olmayan düşük kalitede madenî paralar üretildi." **cümlesi getirilebilir?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. (I) Füzyon enerjisi, atomların yüksek basınç ve sıcaklıklar altında birleşerek bir başka elemente dönüşmesiyle sağlanan bir enerji türüdür. (II) Oysa, düzenli bir enerji elde edebilmek için ağır hidrojen izotoplarının, kontrollü bir biçimde ve sürekli olarak birleşmeleri gerekir. (III) Aynı işi gerçekleştirip ucuz, temiz ve sınırsız bir enerji kaynağına kavuşmak da on yıllardır insanlığın düşü. (IV) Ancak araştırmacılar, şimdiye değin bu işi ancak çok kısa sürelerde, termonükleer bomba denemelerinde gerçekleştirebildiler. (V) Sıcaklığı bir milyon dereceyi aşan merkezlerinde hidrojen atomlarını birleştirip helyuma çeviren yıldızların yaptığı tam da budur.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturması için hangilerinin birbiriyle yer değiştirmesi gerekir?

A) I ile II B) II ile III C) II ile V D) III ile V E) IV ile V

6. Sanatçılar gibi, eleştirmenler de çağının ruhunu yansıtırlar. Ancak onlar, geçmişi bugünle, bugünü de gelecekle ilişkilendirerek bir düşünce zinciri oluşturur. Kimi, eleştiri yazmaktan tat duyar; kimi, çevresinde ağırlık kazanmak için eleştirmen olur, kimi de sorumluluk ve zorunluluk hissederek eleştiri yazmaya yönelir. Üstünde konuşulmaya değer yapıtların çoğaldığı dönemlerde, eleştiri yapma tutkuları o ölçüde artar. Temel eğilimleri; gözlenen değil, gözlemleyen olmaktır. Bu, bazen insanların kendilerine cephe almalarına, kendilerinden uzaklaşmalarına yol açar. Ama bu durum onları etkilemez çünkü onlar bu işe girerken tek başına yola çıkmışlar, öylece yürümeyi baştan kabul etmişlerdir.

Bu parçadan eleştirmenlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Geçmişi geleceğe bağlayan birer köprü işlevi görürler.

B) Eleştiri yazıları yazmaya başlama gerekçeleri farklıdır.

C) Yapıtları eksik ve üstün yanlarıyla değerlendirmek isterler.

D) Yaptıkları eleştirilerin bedelini yalnızlık olarak ödemeye razıdırlar.

E) Eleştiriyi hak eden yapıtların artması, eleştiri yapma isteklerini artırır.

7. Yağmurlu bir İstanbul sabahında yola çıkıyorum Vefa'ya doğru. Adı, soğuk havalarda akıllara düşen bozayla anılan Vefa'da mis gibi kokular arasında sürüyor gezintim. Küçük dükkânların ılık kış güneşi altında erkenden açılıyor kepenklerini. Bende ise keşfedeceğim yeni yerlerin heyecanı başlıyor. Dostluk, sevgi ve bağlılıkla ilgili hayal kırıklığı yaşadığımızda, "Vefa İstanbul'da bir semt adıymış." diye sitem ederiz. Vefasızlığı anlatan bu sitem, şiirlerde ve şarkılarda bile geçer. Evet, İstanbul'un en eski semtidir Vefa. Buraya kadar gelinir de boza içilmez mi hiç? Hemen ünlü bozacının yolunu tutuyorum. Bozanın damağımda bıraktığı nefis bir lezzetle noktalıyorum Vefa gezisini.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) İkilemelere başvurulmuştur.

B) Anlatıcı, duygularını yansıtmıştır.

C) Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.

D) Sözde soru cümlesine yer verilmiştir.

E) Anlatımda tekdüzeliği kırmak için devrik cümleler kullanılmıştır.

8. (I) İçinde yaşadığı doğanın bir parçası olan gökyüzü, varoluşundan beri insanoğlunun ilgisini çekmiştir hep. (II) İlk düzenli gözlemlerin gökyüzü gözlemleri olması, insanların gökyüzüne duyduğu ilginin bir sonucudur. (III) Gökyüzünün ne kadar görkemli, ne kadar etkileyici olduğunun farkına varan insanoğlu, binlerce yıl önce yüksek yerlere gözlemevleri kurmuş, gök cisimlerinin hareketlerini izlemiştir. (IV) Gözlemlerin çıplak gözle yapıldığı devirlerde ne olduklarını anlayamadıkları gök cisimlerinden etkilenmişler, zaman zaman onları tanrılarla özdeşleştirmişlerdir. (V) 17. yüzyılda, Galileo'nun teleskopu gökyüzüne çevirmesiyle gök bilimde yeni bir süreç başladı. (VI) Gökyüzü gözlemciliğinin teknolojiyle buluştuğu o günden bugüne, teknolojinin gelişmesiyle birlikte, gök bilim alanında çok büyük gelişmeler kaydedildi.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

9. Harper Lee'nin ilk romanı *Bülbülü Öldürmek*, 1960'da ilk kez yayımlandığında ülkesi ABD'de büyük bir ses getirmiş, ardından Pulitzer Ödülü'nü almış ve ünü tüm dünyaya yayılmıştı. Amerika'nın güneyindeki bir taşra kasabasında ırkçılık ve eşitsizlik gibi ağır bir sorunun ortasında kalan Scout Finch'ti hikâyenin kahramanı. Derken Harper Lee, 55 yıl sonra *Tespih Ağacının Gölgesinde* ile çıkageldi. İlk kez yayımlandığında dünya edebiyat sahnesini yerinden oynatan hikâyenin devamı, 2015 yılının en büyük edebiyat olayı olarak değerlendirildi. Dünya, *Bülbülü Öldürmek* yayımlandıktan sonra tam altmış kez kendi etrafında döndü; 2020 yılına gelindi. 2020; yalnızca tüm dünyayı etkisi altına alan, yaşamı durduran, alışıldık düzeni alt üst eden bir salgın hastalık nedeniyle değil, aynı zamanda "Siyahların Hayatları Değerlidir" hareketiyle gündeme gelen ırkçılıkla da anılacak. Harper Lee'yi elli yıl sonra yeniden okurlarıyla buluşturan ikinci kitabı *Tespih Ağacının Gölgesinde* bu açıdan çok önemli. Harper Lee, *Tespih Ağacının Gölgesinde* de değişen zamanda değişmeyeni yakalamıştı.

Bu parçadan Harper Lee ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Romanlarında yaşadığı döneminin toplumsal olaylarını tüm sıcaklığıyla yansıtmıştır.

B) İlk romanında okurda uyanan merak, ikinci romanının yayımlanmasıyla giderilmiştir.

C) Büyük yankılar uyandıran iki kitabında da insanlığın değişmeyen sorunlarını işlemiştir.

D) Edebiyat dünyasındaki asıl yerini uzun bir aradan sonra yazdığı ikinci romanıyla elde etmiştir.

E) Yapıtlarının dünya ölçeğinde kısa sürede ün kazanmasında yayımlandığı sırada yaşanan toplumsal olaylar önemli rol oynamıştır.

10. İngiltere'de yapılan bir araştırmada, içinde hem şekerleme hem de mum olan bir görüntüye bakan bazı katılımcıların İngilizcede "şekerleme" anlamına gelen candy kelimesini duyduklarında önce muma odaklanmaya başladıkları için doğru nesneye daha geç odaklandıkları saptandı. Bu durum araştırmacılar tarafından "mum" kelimesinin İngilizcedeki karşılığı olan "candle" kelimesi ile "candy" kelimesinin baş kısımlarının telaffuzunun aynı olmasına bağlanıyor. Çünkü görüntülerdeki nesnelerin dağılımı nasıl olursa olsun, mum ile şekerleme birbirinden ne kadar uzakta olursa olsun, durum değişmiyor. Bu durum, ismi telaffuz edilen nesneninkine benzeyen başka nesneler olduğunda dikkatleri o nesne üzerinde toplamanın daha fazla zaman gerektirdiğini ortaya koyuyor.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Nesneler arasındaki benzerlik, onlara verilen isimler arasında sessel yakınlık doğmasına yol açmaktadır.

B) Aynı kökten türeyen sözcüklerin karşıladığı varlıkların çokluğu, varlıklar arasında çağrışım kurulmasına yol açar.

C) Bir görüntü içinde yer alan benzer nesnelerin ismi söylendiğinde hangi nesneye odaklanılacağını kişisel ihtiyaçlar belirler.

D) Aynı görüntü içinde yer alan nesnelerin isimleri arasındaki sessel benzerlik, kişinin istenen nesneye odaklanma süresini uzatır.

E) Nesneler arasındaki şekilsel benzerlik, o nesnelerden birinin adı söylendiğinde hangisinin algılanacağına yönelik zihinsel karışıklığa yol açar.

11. *Nantucketlı Arthur Gordon Pym'in Hikâyesi*, kısa öyküleriyle tanınan, gotik ve fantastik edebiyat geleneğinin önde gelen yazarlarından Edgar Allan Poe'nun yegâne romanıdır. Romanda, Grampus adlı gemiye kaçak olarak binen Nantucketlı Pym'in başından geçen gerilimli ve olağanüstü serüven anlatılır. Romanda Poe, geriye çekilmiş; rolünü Arthur Gordon Pym'e bırakmıştır. Kurguya göre roman Poe'nun ısrarı ile kaleme alınır. Bu roman, aslında Poe tarafından tamamlanamamış bir romandır. Belki de Poe, okuyucuda tam da böylesi bir hissi uyandırmak ya da büyük sırrın ifşasını başka yazarlara bırakmak istemiştir. Gerçekten de Pym'in kabusunu açıklamaya çalışan ünlü isimler çıkacaktır ortaya. Mesela Poe ile Baudelaire'in çevirileri sayesinde tanışan Jules Verne'in *Buzlar Sfenksi*, bu hikâyeyi sona erdirme denemelerinden ilkidir. Daha derin bir etkiyi fantastik-korkunun büyük ustası Lovercraft'ın hikâye ve romanlarında görmek mümkün. Umberto Eco da *Nantucketlı Arthur Gordon Pym'in Hikâyesi*'ne, *Kraliçe Loana'nın Gizemli Alevi* romanında göndermeler yapar.

Bu parçadan Edgar Allan Poe'nun *Nantucketlı Arthur Gordon Pym'in Hikâyesi* adlı yapıtıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Edebiyatta yeni bir türün doğmasına kaynaklık etmiştir.

B) Yazarı hayattayken kitap olarak basılıp okurla buluşamamıştır.

C) Yaratıcılık sorunu yaşayan yazar, kişiliğini gizlemek zorunda kalmıştır.

D) Kurgusal boşluklarla amaçlanan durum, zaman içinde gerçekleşmiştir.

E) Yazarın ölümünden sonra farklı kişilerce tamamlanan baskıları yapılmıştır.

12. - 13. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Mahmut Yesari; kısa ömrüne sığdırdığı on dokuz roman, iki hikâye kitabı ve çok sayıda tiyatro oyunuyla yaşadığı döneme damgasını vurmuştu. Dönemin klasik anlatım kalıplarını aşan bir tarzı vardı Yesari'nin. Hikâyenin akışına paralel olarak roman kahramanının iç dünyasını da vermeye çalıştı. Bilinç akışına yaklaşan iç monologlar kullandı. Popüler türde eserler vermesine rağmen sosyal adaletsizliğe yaptığı vurguyla dikkat çekti; popüler romanı edebî romana bağlayan halkalardan biri oldu. Ölümü üzerine bir yazı kaleme alan Refik Halit Karay, çok iyi özetlemişti onu: "Rahmetli Mahmut Yesârî, neslinin içinde tek doğuştan romancıydı; içinden geleni geldiği gibi yazardı. Şöyle bir cümle kursam hoş düşer, şurasını şöyle yapsam başka tesir eder, demezdi. Bu itibarla romanlarında ne elitleri kendisine çekmeye çalışan Yakup Kadri'ye ne de orta sınıftan taraftar bulmak gayreti sezilen Reşat Nuri'ye benzerdi." Mahmut Yesari de pek çok meslektaşının akıbetine uğradı, zamanın üzerine serptiği toz bulutunun altında kaldı.

12. Bu parçada Mahmut Yesari ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Edebiyatımızın üretken yazarlarından biri olduğuna

B) Ortaya koyduğu eserlerle çağını etkilediğine

C) Alışılageldik anlatım yöntemlerinin dışına çıktığına

D) Kişilerinin psikolojik durumunu yansıtmaya çalıştığına

E) Sanat kaygısından çok, toplumsal yarar gözettiğine

13. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi Mahmut Yesari'nin yapıtlarının özelliklerinden biri olamaz?

A) İçtenlik B) Yenilik C) Kalıcılık D) Özgünlük E) Toplumsallık

14. Latin Amerika edebiyatının önde gelen yazarlarından Eduardo Galeona'ya yazma süreciyle ilgili olarak

– "Yazmaya nasıl başlıyorsunuz?" sorusu yöneltilince

Eduarda Galeona:

– "Kelimeler gelip kapımı çaldıklarında onları içeriye alıyorum." diye cevap verir. Eduardo Galeona'nın bir kulağı hep bu yüzden kapıdadır. Çünkü bir Galeano hikâyeleri vardır, kapının önünde içeri girmek için bekleyen.

Bu konuşmada, kendisine soru sorulan yazar, verdiği cevapta aşağıdakilerden hangisini vurgulamak istemiştir?

A) Yazma yönteminin özel olduğunu

B) Yazmanın birikim gerektirdiğini

C) Yazmanın bir esin işi olduğunu

D) Yazma sürecini paylaşamayacağını

E) Sözcük seçiminin önemli olduğunu

15. Sabahattin Ali; romanları, hikâyeleri ve şiirleriyle olduğu kadar hayatı ve fikirleriyle de edebiyatımızın gelmiş geçmiş en önemli ve etkili isimlerinden biridir. Art arda yazdığı hikâye kitaplarıyla edebiyat dünyasına kendisini kabul ettirmiş, fikirleriyle toplumu aydınlatmıştır. Ününü perçinleyen eseri ise ilk romanı *Kuyucaklı Yusuf* olmuştur. Bugün 80 yaşını aşan bu eseriyle Sabahattin Ali hem edebiyatımıza ölümsüz bir eser hem de toplumsal zihniyetimize bir genç tipi kazandırmıştır. *Dağlar* adlı şiiri ya da şarkısını her duyduğumda aklıma Kuyucaklı Yusuf gelir. Ya da tam tersi, Kuyucaklı Yusuf'tan söz edildiğinde *Dağlar* şiirinin dizeleri çalınır kulağıma. Sanki Yusuf'un ağzından yazmıştır Sabahattin Ali *Dağlar*'ı.

Yazarın bu sözlerinden hareketle Sabahattin Ali ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Etkisinin ortaya koyduğu yapıtlarla sınır olmadığı

B) Halk belleğinde yer etmiş kahramanlar yarattığı

C) Bazı yapıtlarının, tanınırlığının artmasını sağladığı

D) Farklı türlerdeki yapıtlarında aynı konuyu işlediği

E) Yapıtları arasında çağrışımsal etkinin güçlü olduğu

16. - 17. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Deniz esintisi özlemi çekenler için market reyonlarında oda kokusu satılır. O özgün kokuyu veren dimetil sülfür (DMS) adlı bileşik, bir su yosunu türü olan emiliania huxleyi adlı tek hücreli fitoplanktonlar sayesinde oluşur. Bu canlıya ek olarak bazı diğer su yosunu ve bakteri türlerinde de bulunan Alma1 adlı enzim sayesinde DMSP adlı bileşik, dimetil sülfüre dönüştürülür. DMSP, tuzlu suya karşı kalkan görevi üstlenen bir kimyasaldır ve bir kısmı, canlının yaşamı sona ermek üzereyken DMS molekülüne dönüşür. DMS molekülü, türdeş canlılara gönderilen bir "Kendinizi koruyun!" mesajı niteliği de taşır. Örneğin viral enfeksiyonla yaşamı sonlanmak üzere olan bir su yosununun ortama gönderdiği DMS molekülleri yakın bölgedeki diğer fitoplanktonların tehlikeden haberdar olmasını sağlar. Su yüzeyinden havaya karışan DMS molekülleri, deniz kenarında algıladığımız belirgin kokuya yol açar. DMS molekülü besin zinciri üzerinde de etkilidir. Planktonlar, diğer canlılar kendilerini yemeye çalışırken DMS üretir. Bu molekülün varlığını algılayan bazı kabuklular ve deniz kuşu türleri molekül yoğunluğunu takip ederek planktonları yemeye çalışan deniz canlıları ile beslenir.

16. **Bu parçadan DMS adlı bileşik ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?**

A) Su içinde oluşmasına rağmen etkisi suyun dışındaki ortamlarda da sürer.

B) Nefis aromatik özelliğiyle deniz canlıları için önemli bir besin kaynağıdır.

C) Bazı deniz canlılarının ihtiyaç duydukları yiyeceğe ulaşmalarında önemli rol oynar.

D) Kozmetik sanayinde üretilen ürünlerde yer alarak insanların gündelik yaşamında kullanılmaktır.

E) Bileşiğin oluşmasına kaynaklık eden deniz canlılarıyla aynı türdeki diğer canlılar için bir uyarı niteliği taşır.

17. **Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

A) Deniz canlılarından elde edilen kokulu ürünlerin kullanımının yaygınlaşması deniz habitatında değişime yol açmıştır.

B) Deniz kenarlarında hissedilen ağır kokunun nedeni denizlere akan kimyasalların artmasından kaynaklanmaktadır.

C) DMS molekülleri aynı türdeki deniz canlıları için zararlıyken farklı türdeki deniz canlıları için bir kazanıma dönüşmektedir.

D) Oda kokusu olarak kullanılan ürünlerde hissedilen deniz esintisi, kükürtlü kimyasalların tuzlu su ile girdiği reaksiyonun bir sonucu olarak elde edilmektedir.

E) Ferahlatıcı deniz kokusunun asıl kaynağı, minik deniz canlılarının tuzlu yaşam ortamında hayatta kalabilmek için ürettiği bir kimyasaldır.

18. Bugün uluslararası bir şöhretin sahibi olan Haruki Murakami'nin *Rüzgârın Şarkısını Dinle* adlı romanında bir gencin yazarlığa adım atışının hikâyesine tanık oluruz. Kısa ve sıcak bir anlatı *Rüzgârın Şarkısını Dinle*. 1979 yılında yayımlanan bu romanın ve devamı niteliğindeki ikincisinin, Murakami'de ayrı bir yeri olduğunu, kitabın 2014 yılı baskısına eklediği "son söz"den de öğreniyoruz. Yazarlar ilk romanlarında kendilerini anlatır, derler. Ancak Haruki Murakami, 29 yıllık dilimi kapsayan *Rüzgârın Şarkısını Dinle*'de basit bir "hayatım roman" klişesine düşmemiş; gerçek Murakami ile romanın yazar adayı anlatıcısı arasına belli bir mesafe koymayı bilmiş.

Bu parçada Haruki Murakami ile ilgili olarak anlatılmak istenen, aşağıdakilerden hangisidir?

A) İlk romanında yoğun olan otobiyografik unsurları sonraki romanlarında azalttığı

B) Romanlarındaki inandırıcılığın, olayları bizzat deneyimlemiş olmasından kaynaklandığı

C) Romanlarında anlattığı olaylarla gerçek yaşamı arasında paralellik kurmanın doğru olmadığı

D) Kendisi itiraf edene dek okurun, romanlarıyla yaşamı arasındaki benzerlikleri fark edemediği

E) Romanlarında otobiyografik izler bulunmakla birlikte yaşananları bire bir aktarmaktan kaçındığı

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Felsefe söz konusu olduğunda ilk öğretmenin Aristo olduğu kabul edilir. Felsefeyi sistemli hâle getiren ve İslâm felsefesini temellendiren ünlü Türk filozofu Farabi ise ikinci öğretmen olarak bilinir. Hatta Latince yazılmış kitaplarda da ondan "İkinci Usta" diye söz edilir. Farabi ile ilgili bir rivayete göre, kendisine "Sen mi daha bilgilisin, Aristo mu?" diye sorulduğu, Farabi'nin de "Eğer Aristo zamanında yaşasaydım onun en seçkin öğrencilerinden biri olurdum." diye cevap verdiği söylenir. Hikâyeyi nakledenler Farabi'nin bu cevabıyla tevazu gösterdiğini de eklerler. Öne çıkan şair, bilim insanı ve halk kahramanlarının paylaşılamadığı gibi, Farabi de paylaşılamaz; kimileri Fars kimileri Türk olduğunu iddia eder. Türkistan'a özgü kıyafetler giyerek memleket memleket gezdiği bilim yolculuğu boyunca yetiştiği coğrafyanın gelenek ve göreneklerini hep yanında taşıdığı anlatılır. Bir Orta Çağ filozofu olan Farabi, filozofların bilim dallarını tanımlama ve sınıflandırma geleneğine uyarak kendine has bir metodoloji geliştirmiştir. Bilimleri dil, mantık, matematik, fizik-metafizik ve medeni bilimler olmak üzere beş başlıkta değerlendirmiştir. Bu gruplandırma yüzyıllar boyunca içinden çıktığı dünya kadar Avrupa'da da kabul görmüştür. Farabi, aradan yüzlerce yıl geçmesine rağmen çalışmalarıyla bugün hâlâ uluslararası düzeyde saygı gösterilen ve tanınan bir bilgin.

19. **Bu parçaya göre Farabi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Aristo'nun felsefi düşünce sistemini kendi din ve kültür anlayışına uyarladığı

B) Ortaya koyduğu eserlerde ve düşünce sisteminde Aristo'nun etkisinin görüldüğü

C) Bilimlerin sınıflandırılmasına yönelik görüşlerinin hem Doğu hem de Batı kültüründe ilgi gördüğü

D) Kendi döneminde yaşamış filozofların düşünce sistemleri üzerinde derin etkilerinin olduğu

E) Felsefi görüşlerinin oluşmasında farklı coğrafyalara yaptığı gezilerden edindiği izlenimlerinin etkili olduğu

20. **Bu parçada Farabi ile ilgili olarak aşağıdakilerin hangisinden <u>söz edilmemiştir</u>?**

A) İçinden çıktığı kültürle bağını hiçbir zaman koparmadığından

B) Çağın yaygın anlayışına uygun olarak kendi sistemini kurduğundan

C) Hangi kökenden geldiğine yönelik farklı görüşlerin olduğundan

D) Etkisi çağlar ötesine ulaşan bir bilim ve felsefe adamı olduğundan

E) Alçak gönüllü tutumunun, kendisinin ikinci plana itilmesine yol açtığından

Soru Çözdüren Teknik

Bir metne dayalı birden çok soru yöneltme tekniği ÖSYM'nin son yıllarda başvurduğu yöntemlerden biridir. Daha önce ALES, DGS ve KPSS gibi sınavlarda gördüğümüz bu soru tipi artık TYT'de karşımıza çıkıyor. Bu tür sorularda metin okunmaya başlanmadan önce soru köklerine göz atmak faydalı olur. Çünkü metni bizden ne istendiğini bilerek okumak, soruyu doğru yanıtlamada ve zaman kazanmada bize avantaj sağlar.

1. - 2. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Makber Türk şiirinin önemli örneklerinden biridir. Abdülhak Hamit bu şiiri eşinin ölümünün ardından, 1885 yılında yazmıştır. Eser, sevdiğinin ölümünü görmekle felakete uğramış bir insanın duygularını, okura büyük bir samimiyetle yaşatır. *Makber*'den kısa süre sonra, yıl bitmeden yazdığı *Ölü* adlı eserinde de konu ve ruh *Makber*'in aynısıdır. Ancak *Makber*'de başını bulutlara ve kayalara çarparak uçurum karanlıkları içinde şimşekler çaktıran yaralı kartal, burada geniş halkalar çevirerek ağır ağır süzülür. *Makber* bir feryattır. *Ölü*'de sükût ve düşünüş vardır. Sanki bu eserin mısraları düşünce hâline gelmiş gözyaşlarıdır.

Örnek Soru • 1

Bu parçadan hareketle *Makber* ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) *Ölü* adlı şiir ile aynı yıl yazıldığı

B) Okuyucuda duygusal karşılık bulduğu

C) Kısa süre içinde kaleme alındığı

D) Bir kaybın yarattığı acıyı işlediği

E) Yazarın taşkın ruh hâlini yansıttığı

(2019 - ÖSYM)

Çözüm

Parçayı incelediğimizde Makber ile ilgili olarak "Makber'den kısa süre sonra, yıl bitmeden yazdığı Ölü adlı eseri…" sözünden A'da, "sevdiğinin ölümünü görmekle felakete uğramış bir insanın duygularını, okura büyük bir samimiyetle yaşatır" sözlerinden B'de, "Abdülhak Hamit bu şiiri eşinin ölümünün ardından, 1885 yılında yazmıştır." sözlerinden D'de, "Ancak *Makber*'de başını bulutlara ve kayalara çarparak uçurum karanlıkları içinde şimşekler çaktıran yaralı kartal" sözünden de E'deki ifadeler söylenebilir. Ancak parçada "Makber'in kısa süre içinde kaleme alındığı (C)"yla ilgili bir bilgi verilmiyor. Şiirin ne kadar sürede yazıldığını belirten bir ifade yok.

Cevap C

Örnek Soru • 2

Bu parçadan hareketle *Ölü* ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Yabancı bakışlardan saklanan bir keder olduğu

B) Eksik kalmışlık karşısında bir isyan olduğu

C) Kaynağı, düşünülerek bulunamayan bir acı olduğu

D) Her hatırlandığında acı veren bir anı olduğu

E) Zihnen kabullenilmiş bir üzüntü olduğu

(2019 - ÖSYM)

Çözüm

Parçayı incelediğimizde "Ancak Makber'de başını bulutlara ve kayalara çarparak uçurum karanlıkları içinde şimşekler çaktıran yaralı kartal, burada geniş halkalar çevirerek ağır ağır süzülür." ve "Ölü'de sükût ve düşünüş vardır. Sanki bu eserin mısraları düşünce hâline gelmiş gözyaşlarıdır." sözlerinden Abdülhak Hamit'in üzüntüyü kabullendiğini anlıyoruz. Duygunun, feryadın yerini düşüncenin alması üzüntünün kabullenildiğini gösterir.

Cevap E

45. GÜN

PARAGRAF

Bu fasikülde 20 soruyu 20 dakikada çözünüz.

1. Gündelik hayatta sık sık kullandığımız iki söz vardır: Söz vermek ve yemin etmek. Birbirlerine yakınlıklarıyla dikkat çeken bu iki sözden ilkinin seküler, ikincisinin ise kutsal bir yanının olduğu ileri sürülür. Buna göre söz vermede kişi kendi itibarını ortaya koymaktadır. Sözünü tutamazsa itibarını yitirecektir. Yemin ederken ise kutsal olduğu farz edilmiş nesneler ya da doğrudan Tanrı şahit tutulur. Doğrusu, söz verme ile yemin arasındaki sınırı tamamen seküler-kutsal kavram çiftiyle açıklamaya çalışmak da yetersizdir. Bana göre ----. Çünkü söz vermek her yönüyle geleceğe dönüktür oysa yemin etmek geçmişteki olaylara ilişkin de kullanılabilmektedir.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) belirleyici olan, üzerine söz verilen veya yemin edilen şeyin niteliğidir

B) aynı olayda her ikisinin kullanılabilmesi, aradaki çizgiyi ortadan kaldırır

C) söz vermeyi, yemin etmenin daha hafif bir biçimi saymak mümkündür

D) yemin etme ile söz vermenin farkını, kullanılma alanları değil, kullanan kişiler belirler

E) iki söz arasındaki farkın söz verme ile yemin etmenin zamansal boyutunda aranması gerekir

2. I. O dönemlerde bilgisayarlarda genelde standart bir donanım olarak veri noktalarını ekranında gösterebilen katod adlı ışın tüpü bulunuyordu.

II. Bilgisayar grafiği, bilgisayar yardımıyla gerçeğe uygun resim ve görüntü yaratma sanatı ya da bilimi olarak ifade edilebilecek bir sistemdir.

III. Bir bilgisayar terminalinde, kaydedilmiş bir filmde ya da kâğıt baskılarda resim ve görüntü yaratmayı içeren sistem, ilk zamanlarda sadece veri çıktısı almaya yarıyordu.

IV. Bilgisayar teknolojisinde önemli gelişmelerin yaşandığı, mikroişlemcilerde büyük ilerlemelerin sağlandığı, kişisel bilgisayarların çıktığı 1980'lerin başlarından itibaren ise evlere girmeye başladı grafik sistemleri.

V. Öteki donanımlara göre çok daha hızlı olan katodun kullanıldığı yıllarda grafik sistemleri; sadece otomotiv sektöründe, havacılık ve uzay çalışmalarında, devletçe desteklenen birkaç üniversitede kullanılıyordu.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan ikinci olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Strateji Yayınları

3. 15. yüzyıldan 17. yüzyılın sonlarına kadar bilim insanları; çalışmalarını kendi ülkelerinde sözlü olarak aktarmak ve tartışmak için ana dillerini, uluslararası camiaya duyurmak için yazılı olarak aktarırken ise Latinceyi tercih ediyorlardı. Yüzyıllardır hiçbir ulusun resmî dili olarak kullanılmayan Latince ölü bir dildi. Tercih edilmesinin sebebi de buna dayanıyordu. Her bilim adamının kendi ülkesinin dilini öne çıkarması sorunlara yol açabilirdi. Bu yüzden farklı uluslara mensup bilim insanları; canlıları incelemek, araştırmak için Latinceyi tercih etti. Böylelikle Latince, biyolojik isimlendirmelerin yapıldığı bir dil hâline geldi.

Bu parçadan Latince ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) En parlak dönemini 15. yüzyıl ile 17. yüzyıl arasında geçen sürede yaşamıştır.

B) Unutulmasını engellemenin en iyi yolunun bilimde kullanılması olduğu düşünülmüştür.

C) Canlıların sınıflandırılmasına çok uygun olduğu için bilim insanlarınca tercih edilmiştir.

D) Dünyanın en eski dillerinden biri olması, bilim dünyasında özel yer edinmesini sağlamıştır.

E) Bilim insanları tarafından sahiplenilerek doğayı anlama aracına dönüşmüştür.

4. (I) Besin değeri yüksek ve endüstri için önemli olan bütün meyvelerin yapısında, bitkinin hücre duvarlarını bir arada tutmaya yarayan "pektin" denen bir madde bulunur. (II) Pektinin olgunlaşmamış meyvelere sertlik özelliğini kazandıran ve çözünmeyen biçimine ise protopektin denir. (III) Henüz olgunlaşmamış meyvenin suyu sıkılmaya kalkılırsa suya karışan protopetkin, suyun yoğunluğunu arttırır; iyi bir ürün elde edilmesini engeller. (IV) Olgunlaşmış meyvelerden elde edilen suyun hem renginin bulanık olması hem de süzme işleminde zorluklar yaşanmasının nedeni protopetkindir. (V) Meyve suyu üretiminde karşılaşılan sorunlar, birtakım özel enzimler yardımıyla çözülür.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Dijital teknolojinin olmadığı dönemlerde yeni kavramlar öğrenmek için ansiklopedilere başvurulur, ihtiyaç duyulan bilgilere ulaşmak için kütüphanelere gidilirdi. Bugün kişisel birer kütüphane hâline gelen arama motorları aracılığıyla elektronik kitaplara, dergilere ve diğer dijital bilgi kaynaklarına, istenen yerde ve istenen zamanda ulaşılabiliyor. Dünyanın en iyi üniversitelerinde bilim insanlarının verdiği dersler çevrimiçi şekilde takip edilebiliyor. Uzmanlara, binlerce kilometre uzakta olsalar dahi elektronik ortamda sorular yöneltilebiliyor, onlarla görüntülü konuşulabiliyor. Dijital teknolojiler öğrenmeyi geliştirirken aynı zamanda öğrenilenlerin uygulanabilmesine de yardımcı oluyor. Örneğin bugün bilgisayar ortamında tasarlanan ürünler üç boyutlu yazıcılarla gerçek nesnelere kolayca dönüştürülebiliyor.

Bu parçada dijital teknolojinin işleviyle ilgili aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Bilgi edinme yöntemlerini değiştirdiğine

B) Bilgilerin yaşama geçirilmesini sağladığına

C) Bilgiye ulaşmayı hızlandırıp kolaylaştırdığına

D) Bilgi edinme maliyetlerinin düşmesini sağladığına

E) Bilgiye ulaşmada mesafe unsurunu ortadan kaldırdığına

6. Yaşla birlikte insanın zevkleri de değişiyor. Son birkaç yıldır tatillerimi kış ayları için planlamaya başladım. Önceleri lahana gibi üst üste giyinmeyi ve soğukta gezmeyi hiç sevmezdim. Şimdi ise bembeyaz karlar arasında yürüyüş yapmak, lapa lapa kar yağarken çıtır çıtır yanan şömine başında sıcacık kahvemi yudumlamak, bir dağ evinde romantik bir kış tatili yapmak hayallerimi süslüyor. Düşünmesi bile harika değil mi? Bir an Uludağ'ın zirvesinde olduğunuzu hayal edin. Beyazlara bürünmüş ağaçların üzerinde yolculuk yapmanın keyfini düşleyin. Yazın yapacağınız hangi tatil bundan daha büyüleyici ve zevkli olabilir? Sizi bilmem ama ben etrafın beyaz örtüyle kaplandığı o günlerin güzelliğini hiçbir şeye değişmem.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Kişileştirmeden yararlanılmıştır.

B) Betimleyici ögeler kullanılmıştır.

C) Birinci kişili anlatım söz konusudur.

D) Konuşma havası içinde oluşturulmuştur.

E) Soru yoluyla düşündürme yoluna gidilmiştir.

7. Bilimsel bilgi ile teknik bilgi birbirinden farklıdır. Teknik sözcüğü, eski Yunanca "tekhne"den gelir ve bir işte ustalaşmak demektir. Günümüzde bu sözcüğü bu anlamıyla çeşitli bağlamlarda kullanırız. Futbolcunun topa vuruş tekniğinden, yazarın yazı tekniğinden, ressamın fırça tekniğinden söz ederiz. Beceri gerektiren işleri başarmak, alet yapmak ve yapılan aletleri kullanmak için ihtiyaç duyduğumuz bilgidir teknik bilgi. Bu anlamıyla teknik bilgi, bilimsel bilgi gerektirmez; günlük bilgiye dayalı tecrübe ve tekrarlarla elde edilebilir.

Bu parçadan hareketle teknik bilgi aşağıdakilerin hangisinde doğru tanımlanmıştır?

A) Geçerliliği zaman, mekân ve kişiyle sınırlanamayan, evrensel bilgidir.

B) Doğuştan gelen bir yetenek olmayıp pozitif bilimlerle elde edilen bilgidir.

C) Deneye dayanan ve koşullar uygun olduğunda her yerde tekrarlanabilen bilgidir.

D) Yeteneğe ve deneyime dayalı olup bir alanda ustalık kazanmaya yarayan bilgidir.

E) İnsanın kendisini sorgulamasını, kendini tanımasını ve bütünü görmesini sağlayan bilgidir.

8. Türk tarihinde tartışılan konulardan biri de kentlerde bir meydan olup olmadığı konusudur. Batılı tarihçilere göre Türk şehirlerinde bir meydan kültürü yoktu. Türk tarihçilerinin bir bölümü de buna itiraz ederek Türk kentlerinde de bir meydan kültürü olduğunu savunur. Türk tarihçilerine göre şehir içindeki mesire gibi geniş bölümlere meydan demek gerekir. Oysa Batılı anlamdaki şehirlerde bulunan meydanlar çok farklıdır. O meydanlar, kaynağını eski Grek ve Roma kentlerinden alır. Batılı tarihçiler meydan sözünü, kent merkezinde bulunan ve kamusal yapılarla çevrili toplanma yeri için kullanılır.

Bu parçaya göre meydan konusunda Batılı tarihçilerle Türk tarihçiler arasında yaşanan tartışmanın kaynağı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kendi değerlerini üstün görmeleri

B) Uzlaşmaz bir tutum içine girmeleri

C) Farklı bakış açılarına sahip olmaları

D) Üstünlüklerini kabul ettirmek istemeleri

E) Farklı kaynaklardan araştırma yapmaları

9. Yıllardır çıkardığınız dergilerle, atölye çalışmalarıyla, eleştiri yazılarıyla edebiyat ortamının içindesiniz. Şimdi romanınızla yeni bir yönünüzü keşfediyoruz. Roman çıktıktan sonra size "eleştirmen olarak", "yayımcı olarak" şeklinde başlayan birçok soru yöneltilmiştir sanıyorum. İlk romanını yayımlamış bir yazar olarak doğru buluyor musunuz bunu?

Aşağıdakilerden hangisi bu soruya verilmiş bir cevaptır?

A) Roman üstüne düşünmeye başlayınca görüş alanımız yelpaze gibi açılmaya başlar. Bütün sorun, o açıklığı kavrayabilmek ve renkleri ayırt edebilmek. Bunun her zaman yapılabildiğini görmüyoruz. Belki zor da oluyor. İyi ve nitelikli biçimde okumak için çok çaba göstermek gerekiyor.

B) Yaratıcı yazarlık atölyesinde ya da dergi çevresinde yeni yazmaya başlayan sayısız insanla iletişim içinde oluyorum. Onlara türler arası geçişkenliğin normal karşılanması gerektiğini anlatıyorum. Önemli olanın, tür değil yazarın yaratıcılığını ne ölçüde ortaya koyabildiğidir bence. Ben kendi adıma sürekli öğreniyorum.

C) Haklısınız, mutlaka bir gönderme yapılıyor. Röportaj sırasında uyarmama rağmen "eleştirmenin romanı" gibi başlık atanlar bile oldu. Sanıyorum kendiliğinden öne çıkan bir refleks bu. Ama bana kalırsa doğru bir yaklaşım değil. Ben bu romanı her romancının yazdığı gibi iki buçuk yıl boyunca kendimi yalnızca romancı olarak düşünüp yazdım, başka bir kimlikle değil.

D) Bunu hiç düşünmedim. Roman yüzünden hesaplaşmamı gerektiren yazılar da yazmadım sanırım. Daha doğrusu, özellikle son yıllarda anlatım sorunları üstüne çok kafa yoruyor, bulup düşündüklerimi de yazarak tartışıyorum. Romanı yazarken onları aklımdan hiç çıkarmadım. Benim için en önemli şey, iyi okur olmaktır; iyi yazar olmak değil.

E) Yazılanları okudukça üzülüyorum elbette. Hem okumuyorlar hem de en köşeli sözleri söylemekten geri durmuyorlar. Değerlendirme yaparken kendime özgü bir anlatım biçimi ve dil kurmaya çalıştım elbette. Tespit ettiğim sorunlara kendimce getirmeye çalıştığım çözümlerin iyi bir örneğini yapabilmek için çok uğraşıyorum.

10. (I) İnsan, karşısındaki kişinin yüzüne bakarak o kişinin kimliği, güzelliği, karakteri, fiziksel durumu ve o an ne hissettiği gibi pek çok konuda bilgi sahibi olur. (II) Yüzleri görür, bilgileri işler, bu bilgileri hafızamıza kaydeder; bir sonraki görüşte o yüzü kolaylıkla hatırlayıp kişiyi tanır. (III) Çok bilinen bir rahatsızlık olmamasına karşın toplumda yaklaşık yüz kişiden ikisinde yüz körlüğü görülür. (IV) Yüz körü olan kişiler aile üyelerini, akrabalarını, okul ve iş arkadaşlarını ve daha önceden tanıştıkları kişileri yüzlerinden tanıyamaz. (V) Yüz körlüğü yaşayan kişiler, yüzü özel ve benzersiz kılan ve insanları tanımayı ve birbirinden ayırt etmeyi sağlayan özellikleri algılamakta güçlük çeker. (VI) Genellikle doğumdan itibaren görülebilen yüz körlüğü, bireyin yaşamının tamamını kapsar ve yaşam kalitesini büyük ölçüde etkiler.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

11. Toplumların teknolojide ve bilimde ulaştığı düzey, ekonomik açıdan iyi durumda olması, kullandıkları enerji ile doğrudan ilişkili. Daha çok üretim yapan daha zengin toplumlar daha çok enerji tüketiyor. Konutlarda, sanayide kullanılan enerji ihtiyacı ileri toplumlarda giderek artıyor. Gelişmekte olan ülkelerin enerji ihtiyacı da artan tüketimle beraber giderek artıyor. İnsanlara daha iyi eğitim, sağlık, beslenme ve iş olanakları sunmanın yolu daha çok miktarda enerjiye daha ucuz bir biçimde erişmekten geçiyor çünkü.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Enerji tüketiminin artması bazı ülkelerin gelişimini olumsuz etkiliyor.

B) Gelişmiş ülkeler hem enerji tüketiminde hem de üretiminde öndedir.

C) Ülkelerin gelişmişliği ile enerji tüketimi arasında doğrusal bir ilişki vardır.

D) Enerji kullanım alanlarının çeşitlenmesi, enerji kaynaklarını da çeşitlendiriyor.

E) Enerji kaynaklarına sahip olan ülkeler bilim ve teknolojide liderliğini koruyor.

12. William Faulkner'a, "Yazmaya yeni başlayan genç yazarlara neler önerirsiniz?" sorusu yöneltilince şunları söylemiş:

- Her hikâye kendi dilini belirler, bu konuyu kafanıza çok fazla takmayın. Eğer bu konuyu kafanıza takarsanız saçma olmasa da gereksiz sayılacak şeyler yazarsınız.
- Başka bir yazarın kullandığı, kendinize faydalı olabileceğini gördüğünüz bir tekniği ya da yöntemi ödünç almanızda bir sakınca yoktur; ihtiyacınız olanı alabilirsiniz.
- İnsanlardan şöyle şeyler duyuyorum: "Evli ve çocuklu olmasaydım yazar olabilirdim." Bunu sakın yapmayın. Yazacaksanız yazacaksınızdır, hiçbir şey size engel olamaz.
- Sizin olmayan şeyleri yazmayın. Duyduğunuz, okuduğunuz, gözlemlediğiniz, hayal ettiğiniz her şey sizindir; onlar üzerinden yürüyün. Bu daireyi biraz geniş tutun. O dairenin sınırları, algıladığınız her şeydir.
- Her şeyi bir anda yazıp son noktayı koymayın. Bazılarını bilinçli olarak bırakın. O zaman yeniden çalışmaya başlamak daha kolay olur. Eğer her şeyi bir anda boca ederseniz ölü bir büyünün içine düşersiniz.

Bu parçada William Faulkner'ın genç yazarlara verdiği öğütler arasında aşağıdakilerin hangisi yoktur?

A) Mazeret üretmemek

B) Hayalleri tüketmemek

C) Özgün olmaya çalışmak

D) Üslupculuktan kaçınmak

E) Deneyimlerden yararlanmak

13. - 14. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) Amerika'nın "tabloid cinayet yazarlarından" biri olarak adlandırılan James M. Cain, Dashiell Hammett ve Raymond Chandler'dan sonra 1930'lu-40'lı yıllarda Amerikan edebiyatı ve sinemasında çok sevilen temalara yer verdiği romanlarıyla popüler bir yazar olmuştu. (II) Ancak James M. Cain; Dashiell Hammett ve Raymond Chandler gibi kaosa bir düzen getiren dedektif bakış açısını kullanmak yerine ihanete uğramış, genellikle cahil, kendisine umutsuzca bir çıkış arayan kahramanların bakış açısına yer verdi. (III) Felakete sürüklenen erkekler tarafından anlatılan *Postacı Kapıyı İki Kez Çalar* ve *Çifte Tazminat* adlı ilk romanları sinemaya da aktarılmış, dünya çapında çok geniş bir okur kitlesine ulaşmıştı. (IV) Kurgunun merkezine kadını yerleştirerek okurun karşısına bambaşka bir kimlikle çıktığı *Mildred Pierce* adlı çok okunan romanı da çok geçmeden efsanevi *Casablanca* filminin unutulmaz yönetmeni Michael Curtiz tarafından beyaz perdeye aktarıldı. (V) Michael Curtiz'in 1945 tarihli filmini izleyen James M. Cain okurları, romanda karşılaşmadıkları kriminal motifleri görünce durumu garipsediler çünkü film, yazarın önceki romanlarıyla elde ettiği ün göz önüne alınarak "kara film" tarzında kurgulanmıştı.

13. Bu parçadan James M. Cain ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Adını, döneminin önde gelen polisiye roman yazarları arasına yazdırmıştır.

B) Cinayet romanları yazmaya başlamasında iki yazarın yapıtları etkili olmuştur.

C) Romanlarındaki olaylara yaklaşım tarzı, ardılı olduğu yazarlarla örtüşmektedir.

D) Romanlarında alışılmışın dışında uygulamalar denemekten uzak durmuştur.

E) Romanlarının sinemaya aktarılmasında orijinal yapıya bağlı kalınmamasını yadırgamıştır.

14. James M. Cain'den söz edilen bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. cümlede, belli bir dönemde tanınırlığının çok yüksek olduğundan söz edilmiştir.

B) II. cümlede, aynı türde yapıt veren sanatçılardan ayrılan yönü üzerinde durulmuştur.

C) III. cümlede, romanlarından sinemaya uyarlanan filmlerin çok izlendiği söylenmiştir.

D) IV. cümlede, önceki romanlarıyla aynı kaderi paylaşan bir romanından söz edilmiştir.

E) V. cümlede, romanından uyarlanan filme yeni bölümlerin eklenmesinin okuru şaşırttığı belirtilmiştir.

15. Londra'da geniş kitlelerin ulaşımında önemli bir yere sahip olan metronun doğuşu 1863'tür. Sadece Londra'nın değil, dünyanın da ilk örneklerinden olan metro ağı, şehrin yerleşim alanlarının dikey değil, yatay olarak gelişmesini sağlamış; nüfus patlamalarının tahripkâr etkilerini önlemiştir. 1665 büyük veba salgınını izleyen ve Londra'yı neredeyse tamamen kül eden büyük yangından sonra, şehir tepeden tırnağa ve büyük bir titizlikle inşa edilmiştir. Bugün hâlâ ayakta duran çok sayıda tarihî yapı, o döneme aittir. Şehirde Orta Çağ'ın yapı üsluplarının örnekleri olan bazı kilise ve evler de vardır. Ama Londra'yı Londra yapan şey, mimari akımların tek tek önemli birkaç yapı ile sınırlı kalmayıp ortak bir üslup görünümüne kavuşması ve şehrin bütününe damgasını vurmasıdır. Kırmızı tuğlalı, kiremitli yapılar, 1666 yangınını takiben ortaya çıkmıştır. Sonraki dönemlerde farklı mimari üslupların çatışması sürmüş ve bu çatışmalardan galip çıkan ekoller, şehre damgasını vurmuştur.

Bu parçadan Londra ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Şehircilikteki başarısını farklı kültürleri bir arada barındırmasına borçludur.

B) Toplu taşımaya erken geçilmesi, kentin geniş bir alana yayılmasında etkili olmuştur.

C) Çok geniş bir alana yayıldığı için hızlı nüfus artışının olumsuz etkisini yaşamamıştır.

D) Kente asıl kimliğini kazandıran, kendine özgü bir mimari anlayışın egemen olmasıdır.

E) Geçmişte birbiri ardına büyük yıkımlar yaşadıktan sonra özenle yeniden kurulmuştur.

16. - 17. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(I) *İstisna* ve *Kayboluyorsun* romanlarıyla tanıdığımız Christian Jungersen, kariyerinin ilk romanı *Çalılık*'ta, yaşlı bir adamın inançlarına ve hayatında yaptığı seçimlere dair nefes kesici bir hikâye anlatıyor. (II) Edebiyatı, insanı ve toplumu anlamanın ve anlatmanın bir aracı olarak gören Jungersen; ilk romanı *Çalılık*'ta, söz konusu tarihsel dönemin gündelik olaylarından ziyade o çağın duygu ve düşünce biçimlerini öne çıkarmış. (III) Jurgensen'in daha önce yazdığı pek çok metin, senaryo, oyun ve hikâye gibi, dört yıl üzerinde çalıştığı *Çalılık* da ilk gönderdiği yayınevi tarafından niteliksiz bulunarak geri çevrilmiş. (IV) 1999 yılında yayımlandığında büyük başarı kazanan *Çalılık*, Jurgensen'in talihini döndürüp yazarlık yolunu da açmış aslında. (V) Bu romandan sonra yazdığı yapıtlarla Danimarka'nın en çok satan yazarı unvanını kazanan ve çok sayıda ödüle değer bulunan Jungersen; insanlardaki arızaları, arzularla kışkırtılan kötülüğü bulup çıkaran anlatılarıyla dikkat çekiyor. (VI) Ancak romanlarının hem sayısına hem de yayım tarihlerine bakıldığında Jungersen'in, üretken bir yazar olmadığı söylenebilir.

16. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. cümlede içerikten söz edilmiştir.

B) II. cümlede beğeni dile getirilmiştir.

C) III. cümlede yargı, gerekçesiyle birlikte verilmiştir.

D) V. cümlede karşılaştırma yapılmıştır.

E) VI. cümlede çıkarımda bulunulmuştur.

17. Bu parçadan Christian Jungersen ile ilgili

I. Tekil olaylar yerine döneminin ruhunu yansıtmaya çalıştığı

II. Yapıtlarında, yaşadığı hayal kırıklıklarının etkilerinin görüldüğü

III. İlk romanında elde ettiği başarıyı sonrakilerde gösteremediği

IV. Yapıtlarında insanların eksik ve olumsuz yanlarını dile getirdiği

V. Romanlarında estetiği yararlıya tercih eden bir tutum sergilediği

yargılarından hangisi söylenebilir?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) III ve V E) IV ve V

18. Tarım, insanoğlunun en eski uğraş alanlarından biridir. İlkel yöntemlerle başlamış, çağlar içinde aşama kaydederek modern yöntemlerle yapılır hâle gelmiştir. İnsanların yaşamlarını sürdürebilmesi için gerekli olan besin ve giyim gibi temel ihtiyaçlar, tarımsal faaliyetler sayesinde sağlanır. Ayrıca günümüzde oldukça stratejik bir sektördür. Çin'de başlayıp neredeyse tüm dünyayı etkisi altına alan yeni koronavirüs hastalığı salgını da tarım ve gıdanın tüm ülkeler için çok değerli ve stratejik olduğunu göstermiştir. Tarımı olmayan ülke, mutfağı olmayan ev gibidir.

Bu parçada tarımla ilgili olarak aşağıdakilerin hangisinden söz edilmemiştir?

A) Geçmişinin eski çağlara kadar gittiğinden

B) Yapılış biçiminin zamanla değişip geliştiğinden

C) İnsanların temel beslenme kaynağı olduğundan

D) Ülkeler arası mücadele alanı hâline geldiğinden

E) İnsan yaşamına katkısının gıda ile sınırlı olmadığından

19. - 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Agatha Christie, "Kim yaptı, neden yaptı, nasıl yaptı?" soruları ekseninde gelişen klasik polisiyelerin ustalarından birisidir. Karmaşıklık konusunda daha başarılı yazarlar çıkmış olsa bile hiçbiri bu alanda Agatha Christie kadar ünlü ve kalıcı olmamıştır. Bu tarz polisiyelerin ayırt edici özelliği, zaman ve mekân birlikteliği gözetmeleri ve çözümü zor olay örgülerine sahip olmalarıdır. Kilitli kapılar ardında işlenen cinayetlerin yer aldığı, katili bulmanın imkânsız olduğu bulmaca tarzı polisiyelerde, şapkadan tavşan çıkarma yolunu seçen pek çok yazar vardır. Gaston Leroux'nun ünlü *Sarı Odanın Esrarı* romanını okuduktan sonra polisiyeye yönelen Agatha Christie, her ne kadar çözümü zor bulmacalar kurgulamışsa da okuyucunun güvenine ihanet etmemiş; okuyucusunun önüne merak unsurunu diri tutmak için alternatifler sunmuş, ona sürprizler yapmış ama onu kandırmamıştır. *Örümcek Ağı*'nda da gizli odaları, masalardaki gizli çekmeceleri birer şaşırtmaca unsuru olarak kullanmış ama ipuçlarını dürüstçe paylaşmaktan da kaçınmamıştır. *Örümcek Ağı* da dahil olmak üzere Agatha Christie romanlarında, hikâyenin yaşandığı yer ya bir malikane ya bir otel odası ya bir gemi ya da bir uçaktır.

19. **Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Okurun zorlandığı anlarda ortaya çıkıp olayı aydınlatanlar

B) Yaratıcılıklarını yitirdiklerinde mantık dışı yollara başvuranlar

C) Yaşamın olağan akışına uymayan sürprizlerle okuru şaşırtanlar

D) Gerçeklerle hayal unsurlarını iç içe vererek okuru etkileyenler

E) Olayların çözümüne yönelik ipuçlarını gizleyerek okurun aklını karıştıranlar

20. **Bu parçaya göre Agatha Christie ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Romanlarındaki olayların, dış mekânlar yerine kapalı ortamlarda geçtiği

B) Edebiyat dünyasında uyandırdığı etkinin yaşadığı dönemle sınırlı kalmadığı

C) Romanlarının kurgusunda okuru aldatmaya yönelik bir tutumunun olmadığı

D) Geleneksel polisiye roman anlayışının dışına çıkarak bu türe yeni bir kimlik kazandırdığı

E) Polisiye roman türünde yazmaya başlamasında başka bir yazarın yapıtının etkisinin olduğu

1. - 2. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Gerçek dünyadaki somut durumların benzerlik ve farklılıklarından yola çıkılarak temel yönlerinin ortaya konmasıyla araştırmacılar tarafından inşa edilen kurgulara "ideal tipler" adı verilir. Bir ideal tip, dünyayı gözlemlemekte kullandığımız bir bakış açısına benzer. Örneğin demokrasi, siber suçlar, tüketim toplumu veya otoriteyle ilgili açıklayıcı önermeler sunmak için ideal tiplere başvurulabilir. Ancak bu kurguları oluşturmadaki amaç, olgunun bütün özelliklerini ortaya koymak değil, araştırmacıya açıklama ve karşılaştırma yapma veya varsayımlar kurma imkânı sağlayan yardımcı bir araç sunmaktır. İdeal tipler, araştırmacının incelediği olguyla ilgili gerçeğe ilişkin bazı problemleri ifade etmesine olanak sağlayan bir referans çerçevesidir. Bundan dolayı ideal tiplerin hiçbir suretle doğru veya yanlış olduğu ifade edilemez.

Örnek Soru • 1

Bu parçaya göre ideal tiplerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Gündelik yaşamdaki olay ve olgulara ilişkin gözlemlerden doğar.

B) Kurgu olarak tasarlandığından sosyal gerçeklikle farklılık gösterebilir.

C) İşlevi konusunda araştırmacılar arasında görüş farklılıkları bulunmaktadır.

D) Sosyal olay ve olguları açıklamada kullanılabilecek örnek niteliğine sahiptir.

E) Araştırmacıların ele aldığı nesne hakkında fikir yürütmesine imkân sağlar.

(2020 - ÖSYM)

Çözüm

Bu parçaya göre ideal tiplerle ilgili olarak "Gerçek dünyadaki somut durumların benzerlik ve farklılıklarından yola çıkılarak…" sözünden A'daki, "somut durumların benzerlik ve farklılıklarından yola çıkılarak temel yönlerinin ortaya konmasıyla araştırmacılar tarafından inşa edilen kurgulara…" sözünden B'deki,"Bir ideal tip, dünyayı gözlemlemekte kullandığımız bir bakış açısına benzer. Örneğin demokrasi, siber suçlar, tüketim toplumu veya otoriteyle ilgili açıklayıcı önermeler sunmak için ideal tiplere başvurulabilir." sözlerinden D'deki, "araştırmacının incelediği olguyla ilgili gerçeğe ilişkin bazı problemleri ifade etmesine olanak sağlayan bir referans…" sözünden de E'deki ifadeler söylenebilir. Ancak parçada ideal tiplerin "işlevi konusunda araştırmacılar arasında görüş farklılıkları bulunduğuna (C)" yönelik bir ifade yer almıyor.

Cevap C

Örnek Soru • 2

Bu parçaya göre ideal tiplerin doğru veya yanlış olduğunun söylenememesinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) İdeal veya saf olan gerçek bilginin tam olarak gözlemlenememesi

B) Olgunun tam tanımına ulaştıktan sonra ideal olma özelliğini yitirmesi

C) Sosyal dünyayı tanımlayıcı özelliklerin bir bütünlük oluşturamaması

D) Gerçekliğin daha çok ana unsurlarını yansıtan bir sınır çiziyor olması

E) Olguları anlaşılır kılacak benzerlikleri belirlemede zorluk yaşanması

(2020 - ÖSYM)

Çözüm

Bu parçaya göre ideal tiplerin doğru veya yanlış olduğunun söylenememesinin nedeni "İdeal tipler, araştırmacının incelediği olguyla ilgili gerçeğe ilişkin bazı problemleri ifade etmesine olanak sağlayan bir referans çerçevesidir." cümlesinde geçen "referans çerçeve" sözüyle ifade ediliyor. Referans çerçeve, ayrıntıya girmez; sadece genel yani ana unsurları yansıtan bir çerçevedir. Bu da D seçeneğinde ifade edilmiş.

Cevap D

CEVAP ANAHTARI

3. Gün:	1-D	2-C	3-E	4-B	5-C	6-D	7-B	8-D	9-C	10-D	11-D	12-A	13-D	14-C	15-B	16-C	17-C	18-E	19-D	20-D
4. Gün:	1-C	2-D	3-D	4-C	5-C	6-C	7-C	8-D	9-B	10-D	11-C	12-E	13-B	14-B	15-B	16-D	17-D	18-B	19-E	20-B
5. Gün:	1-C	2-C	3-C	4-D	5-C	6-C	7-C	8-B	9-C	10-B	11-E	12-B	13-B	14-B	15-B	16-C	17-E	18-E	19-B	20-C
6. Gün:	1-E	2-A	3-C	4-D	5-A	6-D	7-E	8-B	9-A	10-C	11-E	12-B	13-D	14-A	15-E	16-A	17-A	18-B	19-D	20-C
7. Gün:	1-E	2-E	3-C	4-A	5-D	6-A	7-B	8-C	9-E	10-E	11-D	12-B	13-D	14-B	15-E	16-D	17-B	18-E	19-D	20-C
8. Gün:	1-C	2-D	3-B	4-E	5-C	6-B	7-A	8-E	9-D	10-A	11-B	12-A	13-E	14-B	15-A	16-B	17-B	18-D	19-E	20-D
9. Gün:	1-E	2-D	3-B	4-D	5-B	6-C	7-A	8-D	9-B	10-D	11-D	12-C	13-B	14-D	15-C	16-C	17-B	18-D	19-E	20-D
10. Gün:	1-D	2-C	3-D	4-A	5-E	6-B	7-D	8-E	9-C	10-C	11-B	12-B	13-C	14-A	15-E	16-E	17-E	18-D	19-B	20-A
11. Gün:	1-D	2-B	3-E	4-B	5-C	6-B	7-E	8-B	9-E	10-D	11-B	12-C	13-E	14-E	15-C	16-B	17-E	18-D	19-C	20-B
12. Gün:	1-A	2-C	3-E	4-E	5-D	6-E	7-D	8-C	9-A	10-C	11-B	12-A	13-E	14-B	15-D	16-C	17-C	18-B	19-B	20-C
13. Gün:	1-A	2-B	3-B	4-E	5-D	6-B	7-C	8-C	9-D	10-D	11-C	12-C	13-E	14-D	15-D	16-B	17-E	18-D	19-E	20-D
14. Gün:	1-C	2-E	3-C	4-A	5-D	6-B	7-B	8-B	9-C	10-B	11-D	12-E	13-D	14-B	15-D	16-E	17-B	18-C	19-D	20-E
15. Gün:	1-B	2-D	3-D	4-C	5-C	6-D	7-C	8-D	9-D	10-B	11-B	12-B	13-A	14-B	15-D	16-D	17-D	18-B	19-E	20-E
16. Gün:	1-D	2-E	3-E	4-D	5-E	6-D	7-D	8-B	9-E	10-D	11-E	12-D	13-C	14-B	15-B	16-B	17-B	18-D	19-B	20-A
17. Gün:	1-C	2-E	3-D	4-C	5-D	6-C	7-E	8-E	9-C	10-D	11-E	12-C	13-C	14-B	15-B	16-D	17-E	18-D	19-C	20-D
18. Gün:	1-B	2-B	3-C	4-C	5-C	6-D	7-D	8-B	9-E	10-A	11-C	12-A	13-C	14-E	15-C	16-E	17-E	18-B	19-C	20-D
19. Gün:	1-D	2-A	3-E	4-D	5-D	6-C	7-D	8-B	9-B	10-E	11-C	12-B	13-D	14-E	15-A	16-C	17-E	18-D	19-D	20-A
20. Gün:	1-E	2-D	3-A	4-C	5-E	6-B	7-D	8-B	9-D	10-A	11-C	12-B	13-E	14-D	15-D	16-E	17-D	18-E	19-D	20-B
21. Gün:	1-A	2-E	3-B	4-A	5-D	6-D	7-A	8-E	9-C	10-C	11-E	12-B	13-B	14-A	15-C	16-B	17-A	18-C	19-D	20-E
22. Gün:	1-C	2-E	3-D	4-B	5-B	6-E	7-C	8-C	9-E	10-A	11-E	12-B	13-B	14-C	15-B	16-B	17-A	18-E	19-C	20-D
23. Gün:	1-E	2-C	3-A	4-E	5-D	6-B	7-B	8-C	9-D	10-C	11-E	12-C	13-D	14-C	15-D	16-C	17-C	18-C	19-C	20-B
24. Gün:	1-E	2-D	3-E	4-C	5-C	6-C	7-A	8-E	9-D	10-D	11-D	12-B	13-D	14-C	15-B	16-D	17-C	18-C	19-E	20-D
25. Gün:	1-B	2-D	3-B	4-A	5-D	6-C	7-D	8-B	9-C	10-C	11-C	12-E	13-D	14-B	15-A	16-C	17-D	18-C	19-E	20-D
26. Gün:	1-B	2-B	3-B	4-B	5-C	6-B	7-E	8-C	9-E	10-A	11-C	12-D	13-B	14-B	15-B	16-C	17-C	18-E	19-D	20-B
27. Gün:	1-B	2-E	3-C	4-D	5-E	6-B	7-D	8-C	9-E	10-D	11-D	12-E	13-C	14-D	15-C	16-C	17-B	18-D	19-D	20-D
28. Gün:	1-B	2-A	3-B	4-E	5-B	6-D	7-C	8-C	9-B	10-A	11-D	12-E	13-A	14-C	15-D	16-E	17-E	18-C	19-B	20-C
29. Gün:	1-C	2-B	3-A	4-E	5-D	6-C	7-A	8-E	9-C	10-C	11-A	12-C	13-B	14-D	15-D	16-B	17-A	18-D	19-B	20-C
30. Gün:	1-C	2-B	3-A	4-D	5-A	6-D	7-C	8-B	9-B	10-D	11-C	12-A	13-D	14-E	15-B	16-D	17-E	18-A	19-D	20-E
31. Gün:	1-B	2-C	3-A	4-B	5-B	6-A	7-D	8-C	9-C	10-D	11-D	12-B	13-C	14-A	15-C	16-E	17-D	18-E	19-C	20-C
32. Gün:	1-B	2-B	3-C	4-D	5-D	6-D	7-B	8-C	9-A	10-E	11-A	12-C	13-A	14-D	15-A	16-E	17-D	18-A	19-E	20-E
33. Gün:	1-B	2-A	3-A	4-D	5-C	6-E	7-A	8-E	9-C	10-B	11-C	12-B	13-E	14-D	15-A	16-E	17-B	18-B	19-D	20-C
34. Gün:	1-A	2-C	3-A	4-E	5-C	6-D	7-B	8-B	9-A	10-A	11-E	12-B	13-D	14-C	15-E	16-C	17-B	18-E	19-D	20-C
35. Gün:	1-A	2-E	3-E	4-D	5-C	6-C	7-A	8-B	9-E	10-D	11-D	12-A	13-B	14-B	15-B	16-C	17-D	18-C	19-E	20-B
36. Gün:	1-E	2-D	3-D	4-B	5-A	6-C	7-B	8-C	9-B	10-D	11-A	12-C	13-E	14-B	15-A	16-B	17-E	18-D	19-A	20-C
37. Gün:	1-D	2-E	3-E	4-B	5-C	6-C	7-C	8-D	9-E	10-C	11-D	12-A	13-B	14-D	15-A	16-B	17-B	18-A	19-C	20-E
38. Gün:	1-C	2-D	3-D	4-B	5-C	6-E	7-C	8-B	9-B	10-D	11-A	12-C	13-C	14-B	15-D	16-A	17-A	18-E	19-D	20-A
39. Gün:	1-B	2-D	3-B	4-C	5-A	6-D	7-D	8-D	9-C	10-B	11-B	12-E	13-A	14-A	15-E	16-C	17-E	18-A	19-C	20-A
40. Gün:	1-E	2-B	3-C	4-C	5-E	6-D	7-B	8-A	9-E	10-C	11-A	12-D	13-A	14-D	15-B	16-C	17-E	18-A	19-D	20-B
41. Gün:	1-E	2-B	3-D	4-D	5-E	6-C	7-B	8-D	9-B	10-C	11-D	12-C	13-E	14-D	15-E	16-A	17-E	18-E	19-C	20-B
42. Gün:	1-D	2-B	3-B	4-E	5-B	6-B	7-C	8-C	9-D	10-E	11-C	12-C	13-E	14-D	15-E	16-D	17-B	18-E	19-E	20-E
43. Gün:	1-D	2-C	3-B	4-A	5-D	6-D	7-D	8-E	9-E	10-E	11-B	12-D	13-B	14-A	15-D	16-C	17-D	18-C	19-B	20-C
44. Gün:	1-D	2-D	3-E	4-B	5-C	6-C	7-A	8-D	9-C	10-D	11-D	12-E	13-C	14-C	15-D	16-B	17-E	18-C	19-C	20-E
45. Gün:	1-E	2-C	3-E	4-E	5-D	6-A	7-D	8-C	9-C	10-B	11-C	12-C	13-A	14-C	15-A	16-B	17-B	18-D	19-C	20-D